A Kossuth Lajos Tudományegyetem Művelődési Irodája szeretettel meghívja Önt és kedves családját

MAKOLDI SÁNDOR

festőművész

visszatekintő kiállítására.

A kiállítást megnyitja:

Pap Gábor

művészettörténész,

Közreműködik a Karikás Együttes

1995. november 27-én (hétfőn) 15 órakor a KLTE díszudvarán. (Debrecen, Egyetem tér 1.)

A kiállítást rendezte: Makoldi Sándorné

Megtekinthető: 1995. december 13-ig hétköznap 8–20 óráig, vasárnap 8–16 óráig.

Támogatóink:

Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala.

ALARM WACHTER

Vagyonvédelmi Szaküzlet és Szervíz

Bíukonto Péter

Főszerkesztő ur r.

Budapest

Báthori u. 10.

1054

 96. II. 21.

Az UV-festmények lendülete

Makoldi Sándor

VITÉZ FERENC

Hajdú-Bihari Napló

Debrecen (HBN) – Bár a hangulat valóban misztikus – a belépőt fluoreszkáló temperaképek fogadják, melyek varázsát a sötétből sugárzó UV-lámpa adja meg –, mégis inkább a mítosz erejét érezni Makoldi Sándor festőművész kiállításán, amely a Domb utcai Kiss Galériában látható március 1-jéig.

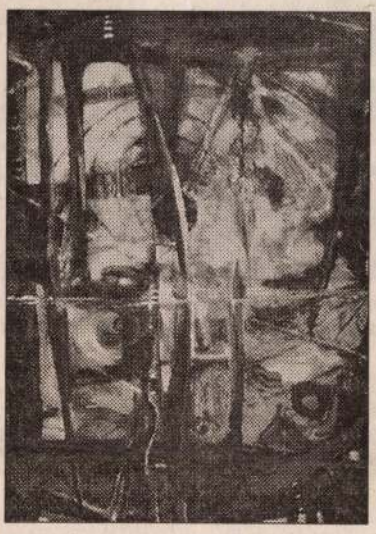

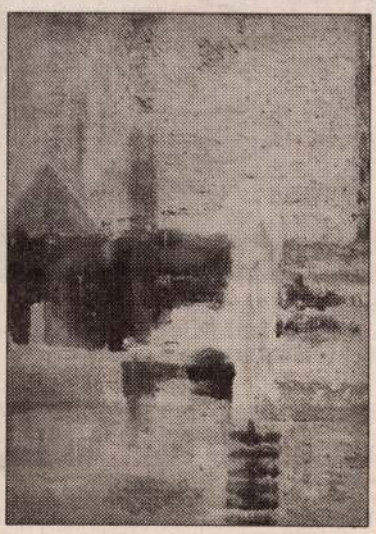

Makoldi Sándor Térdinamika és Aranykor című képe nem UV-technikájú, de az említett korszakból való Fotó: Napló-reprodukció

Mert Makoldi Sándor a Kezdetet festi, az ősit, az Eredetet, egy nép – a magyar – festői nyelvét beszéli, ami sokszor gesztusokban fogalmazható meg, színekben, mára metaforikussá váló formákban, a születés lendületében és a túlélés már-már földöntúli erejének sugallataiban. Többnyire a három ősszínnel s azok árnyalataival dolgozik, a pirossal, a sárgával és a kékkel, s a képeket természetes módon kísérő negyedik színnel: a zölddel. Ezek egységbe forranak a képeken, mégis hatalmas feszültségeket rejt ez az egység. A keretbe zárt egyetemes lélegzetű világok szinte szétrobbannának: a teremtés vizuálisan is ábrázolt dinamikája hozza létre ezeket a hatásokat, ám ugyanez szabályozza is a születést s a létet, úgy pulzáltatva a festményeket, mint ahogy az emberi szív veri megszámláltatott ritmusát.

Az ultraviola sugárzásban némileg átértelmeződnek a motívumok – az életfát is szimbolizáló virág, a mag, az élet méhe a természetes aszimmetriát is magában rejtő mértékkezelés révén irányítók lesznek. A nappali vagy szokványos lámpafényben látható tohuvabohui kavargásból markánsan kirajzolódik a fény, a nap, az emberalak vagy annak egy része. Érezhető lesz az egyféle sámáni tánc repetitív lendülete, s az ősi emlékezet megdöbbentő tájai hívják múlt- és eredetkereső útra a tárlatlátogatót. Élvezhetők a festmények UV-fények nélkül is, sőt, a kettő ellenpontja hozza létre a mítosz misztikusnak tünő hatásait.

S bár Makoldi Sándor alapszínekkel dolgozik, a számtalan árnyalat mégis a legnagyobb koloristák közé emeli, amihez minden bizonnyal hozzájárul az, hogy a színekben is a dinamikát keresi. Ennek ábrázolásához és a Mítosz másféle megfogalmazásához teremtette meg festői nyelvének azt a rétegét már a hetvenes évek elejére, amit máig is kevesen alkalmaznak: a fluoreszkáló temperát ultraviola fényforrással világítja meg. A kiállítás történetéhez hozzátartozik, s ebben némi művészetpolitikai pikantéria is rejlik, hogy a most látható tárlat anyagát – két új darabbal egészült ki azóta – 1972-ben nemkívánatosnak minősítették Debrecenben. Egyszerűen betiltották, az esti megnyitó utáni reggelre leszedették a képeket. És csak most bizonyosodhatunk meg afelől, hogy kár volt.

**razília: Az Unidos de Tijuca szambaiskola 300 hölgytagja fedetlen ke
A fedetlen keblek jelentik a felszabadult (rab)szolgaságot mondta a tán
ötlet értelmi szerzője is**

R

Fogadóóra. Benne:
eTv. *Sugárzott adás*
rdeTv. 17.00 Civil a
30 Közerzet. Téma-
elfelejtettem – me-
n indult Debrecen-
et az adás asztrológ
– Sztracsatella – be-
n rendező-főszerep-
e. 19.30 Egy nap...
. 20.00 Napszemle.
ar film. 22.00 Nap-
v. 22.25 Képújság.
60) 302-940).

6.00 Napkelte. 9.00
kai tévéfilmsorozat,
–12.00 Tízórai. Ben-
erekszoba. 10.45 Já-
gy szélhámos karri-
t, VII/7. 12.00 Déli
délidőben. 12.25 Te-
elvű magazin. 14.35
. 15.00 Hírek. 15.10
pásztorkodás. 15.20
.00 Hírek. 16.05 Zöld
. Brazil tévéfilmsoro-
pcsolj be! Kölyökidő.
jt. 17.55 Gyorssegély.
let. 18.30 Hogy is van
.15 Telis-televideó '96.
elesport. 20.15 Toldi.
Karibuút. Esőerdők,
uszok. Juhász Árpád
klás-hegységről, III/3.
djén. 20.50 Molnár Fe-
edráma. 21.55 Világ-
Nyikolaj Gyaurov – Je-
30 Jugoszlávia halála.
ilm-sorozat, V/3. Függ-
liratos!). 23.20 Hiradó,

osta. 14.55 Euroklick.
az. Fidelio. Beethoven
ata két részben (1991).
erikai filmsorozat, 63.
Körzeti híradók. 18.15
k – kameraval. 19.05
gol film (1962). 20.50

RÁDIÓMŰSOR

CITY és **UNIVERSUM RÁDIÓ** a 92,3 MHz-en és kábelhálózaton a 100,8 MHz-en: 0.00– Egy éj az Universumban. Zenés műsor. 5.00 Útravaló. Információs magazin. 5.30 Napló-lapszemle. 6.50 Útinform. 7.35 Ügyeleti hírek. 8.00 Délelőtti sáv, benne: játékok, érdekességek, nyeremények. 10.30 Lakossági hirdetések. 11.50 Gazdasági hírek. 12.00–13.00 Slow-motion. 15.35 Útinform. 16.35 Útinform. 17.30 Napló-lapszemle. 17.35 Ügyeleti hírek. 19.30 A Hajdú-bihari nap szenzációja. 19.45 Esti mese. 20.00 Élő, telefonos kívánságműsor. 21.00–22.00 Akvarell. Színes beszélgetés a divatról. 22.00–24.00 Zenei kalandozás. *Telefonszám: 430-530.*

CÍVIS a 103,5 MHz-en: 16.00–19.00 Születésnapi sorsolás – Útinform! – Karát-játék – Armánia – A nap slágere – A nap érdekessége – Szerencse plusz. Játék a Szerencsejáték Rt.-vel – Lapelőzetes. Szerkesztő-műsorvezető: Barta Éva. *Telefon: 419-650.*

DR DEBRECENI STÚDIÓJA a 103,5 MHz-en: 5.55 Műsorismertetés. 6.00 Kossuth-krónika. 6.15 Lapszemle. 6.25 Útinform. 6.30 Hírmondó. Benne: Költségvetés Hajdúdorogon és Derecskén – Mi sül a Hajdúságiban? – A katvúk és a 42-es. 6.45 A felsőoktatásról az államtitkár. 6.55 Ügyelet. 7.00 Krónika. 7.15 Lenni, vagy nem lenni, avagy a kisiskolás sorsa. 7.30 Hírek, lapszemle, időjárás. 7.55 Kulturális ajánlat. 8.00 Hírmondó. 8.15 Lapszemle. 8.20–9.00 A DVTV, a privatizáció és az önkormányzat – Mennyi jár egy képviselőnek? Szerkesztő: Bálint István. *Ügyeleti telefonszám: 419-650.)*

HAJDÚSÁGI RÁDIÓ FM 72,4 MHz-n, kábelhálózaton: 101,5 MHz-n (6.00–24.00 óráig): 6.00 Vidám ébresztő. magazinműsor. Hírek, útinform, riportok, kulturális ajánló. 8.00 Vidám hírek, főzési tippek, kulturális hírek, magazinműsorok, innen-onnan, játékok. 14.00 Zenei hírek. Ajánlómusor, játék, nosztalgia- és magyar zenei összeállítás. 17.00 Sportmagazin, lapszemle, vidám hírek. 18.00 Kívánságműsor. 20.00 Lemezújdonságok, interjúk, jogi vagy orvos tanácsadás. 23.00–24.00 Műsorzáró. „Esti zenék" – kívánságműsor éjszakai baglyoknak. *Telefon: 06 (60) 358-533.)*

tok. 16.00–17.00 Slágerlista
gazin. Telefonos játék, bes
20.00–22.00 Élő telefon
24.00–6.00 Éjszaka – éberen
szakája. *Telefonszám: 06 (*

KOSSUTH, *középhullámon:*
nika. 4.40 Határok nélkül
Műsorszemle. 8.30 Minde
Paragrafus – Így döntött...
kultúráról. 9.05 Napközbe
tató. 11.35 Szindbád hazam
nika. 12.30 Ki nyer ma? 1
12.50 Külpolitikai figyelő.
nál. 13.20 Gyülekezeti ének
játék az Urat! 14.05 Klassz
14.55 Első közlés. 15.05 I
Hangbank. 16.00 Délután
dennapi gazdaság. 16.20 F
hez. 16.25 Kapcsoljuk a 22-
gyarországról jövök..." 18
Ráadás. 19.05 Sportvilág.
rekek! 19.40 Válogatta: Ker
lyóirat. 20.05 Népdalkörök
vételeiből. 20.30 Határok
klub. 22.00 Késő esti krónik
Hallgassuk együtt! *Ultrarö*
Körzeti információs magaz
ségi műsorok. 21.00–22.0
magyar műsora. 23.00–23.3
gyar műsora.

PETŐFI: 4.30 Hírek. 4.33 H
Reggeli csúcs. 7.45 Sportre
ka. 8.20 Rivaldafényben. 8.
rekekről. 9.15 Sok hűhó.
Gordiusz plusz. 12.00 No
13.15 Operettpanoptikum.
Korhatár nélkül. 17.15 Ma
dió. 18.30 Drogambulanci
lyok – Vakulj, magyar! avag
a kurva meg a ferdeszáju.
uton". 21.10 Manapság... 2
magnósok. 22.15 Sok hűhó
23.10 Ennyi...

BARTÓK: 6.00 Muzsikáló r
10.05 Rendezte: Varga Géza –
Pergolesi: Livietta és Tracollo.
11.40 Országok, tájak zenéje.
délidőben. 13.40 A Magyar
gyermekkórusának régi
Libris S

MAKOLDI SÁNDOR 96.11.7 H-B-i Napló

Makoldi Sándor: Rege – a festőművész kiállítását Oláh Tibor fotóművész nyitja meg február 9-én 18 órakor a Kiss Galériában (Debrecen, Domb utca 6.)

Fotó: Napló-reprodukció

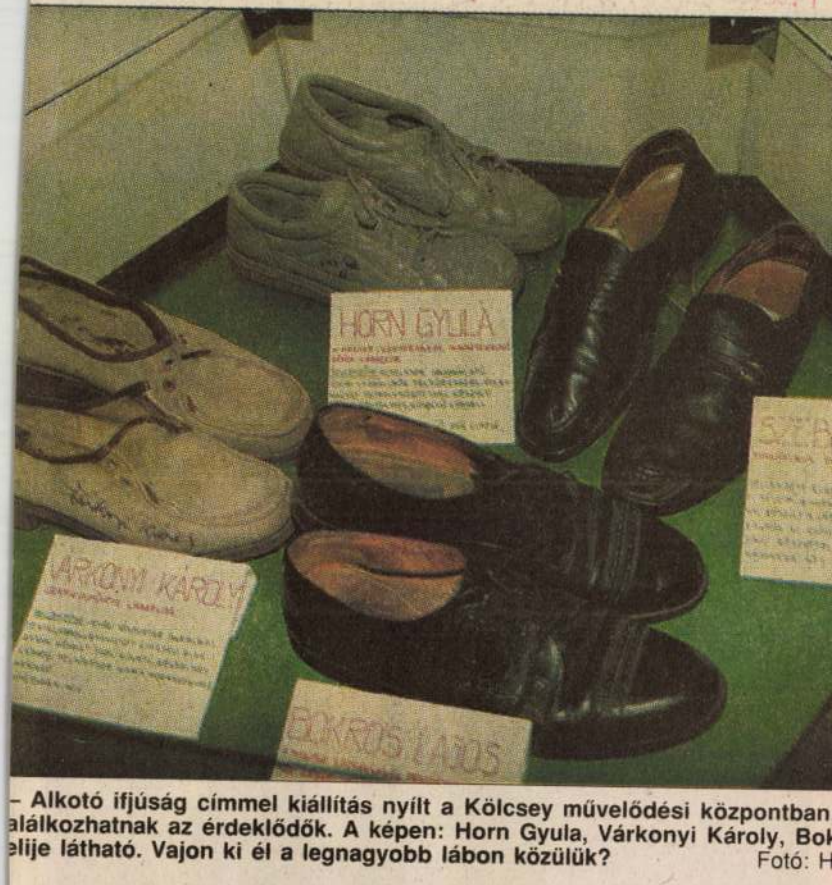

– Alkotó ifjúság címmel kiállítás nyílt a Kölcsey művelődési központban
alálkozhatnak az érdeklődők. A képen: Horn Gyula, Várkonyi Károly, Bok
elije látható. Vajon ki él a legnagyobb lábon közülük? Fotó: H

ÓR

)0 Fogadóóra – Poli-
: Napszemle). 10.00
as: 15.00 Képújság.
serélt szerelem (ma-
Számítógépes maga-

Útravaló. Információs magazin. 5.30 Napló-lapszemle. 6.30 A nap hírei. 6.50 Útinform. 7.10 Útinform. 7.35 Ügyeleti hírek. 8.00 Délelőtti sáv, benne: játék nyeremenyekkel. 10.30 Lakossági hirdetések. 11.50 Gazdasági hírek. 12.00–13.00 Slow-motion. 15.35 Útinform. 16.35 Útinform. 16.50 Réno-játék. 17.30 Napló-lapszemle. 17.35 Ügyeleti hírek. 19.30 A nap szenza-

KOSSUTH, *középhullám*
krónika. 4.40 Határok nél
dió. 8.30 Mindennapi tuc
ragrafus. 8.50 Gyorsfényl
9.05 Napközben. 11.05
11.35 Mikszáth Kálmán:
ból. 12.00 Déli krónika. 1
12.40 Törvénykönyv. 12.5
gyelő. 13.05 Vendég a há

Makoldi Gizella, népművész

Molnár V. József: „Egen mennő szép madár"

Három fiatal alkotó – Gyöngy Erikő, Makoldi Gizella, Ötvös Tünde – közösen állított ki az elmúlt érben Debrecenben a KLTE díszudvarán, majd alkotásaikat a Hajdúnánási Művelődési Közp.-ban lehetett megtekinteni a népművészeti alkotótábor nyitókiállításaként.

„Júlia szép leány" c. batikolt vásznonfüggöny, 200 x 260 cm (repr.)

„A természet királynője" növényalakja (említve).

Művészet, 1989., január, 52-old.

54 –

MAKOLDI GYULA

Bojár Iván András: A művészet mint eszköz. Új rendelőintézet a Belvárosban...

Népszabadság 1999 jan. 21

MAKOLOI S.

MEGHÍVÓ

A SZOBOSZLÓI KULTURÁLIS KÖZÖSSÉG
tisztelettel meghívja Önt és barátait

1992. november 28-án
szombaton 17 órára
a Városi Művelődési Központba

a

MAKOLDI CSALÁD

kiállításának megnyitójára,

ahol
PAP GÁBOR
művészettörténész
tart tárlatvezetést.

A kiállítás december 8-ig tekinthető meg.

---

1. *Makoldi Miklós: A csodaszarvas*
2. *Makoldi Sándorné: Álom születés előtt*
3. *Ifj. Makoldi Sándor: Ős*
4. *Makoldi Gizella: Csodaszarvas*
5. *Makoldi Sándor: Együttállás*

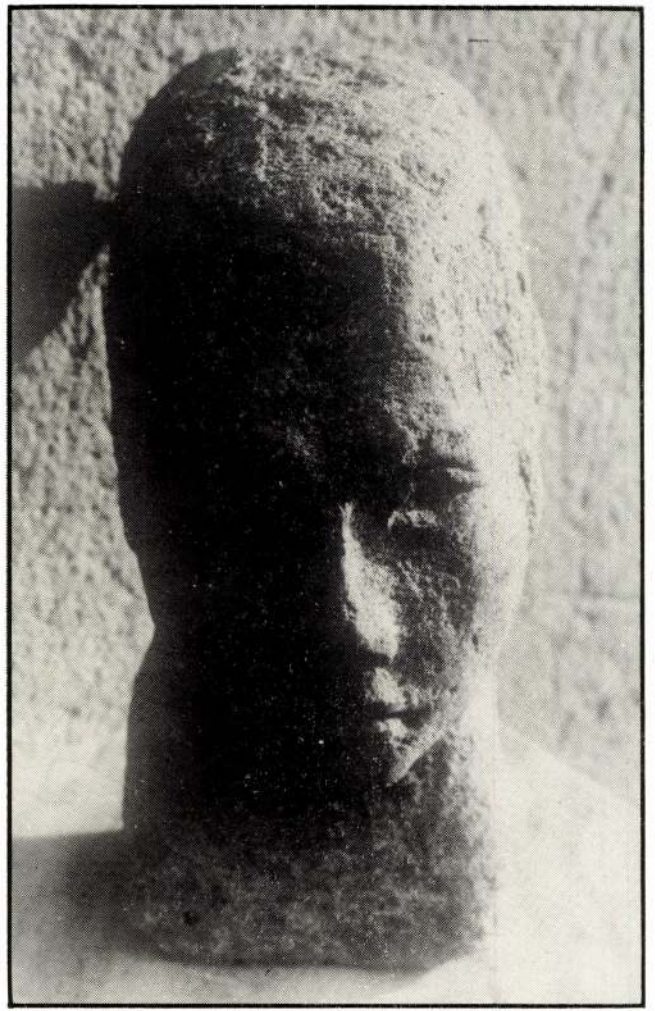

Privatizáció után fejlesztés

FOTÓ: KEREKES TAMÁS

Íme az új Corvin-szupermarket. A dolgozói tulajdonlás beváltotta a hozzá fűzött reményeket

A fővárosiak nem kis örömére tegnap befejeződött a Corvin Áruház földszinti élelmiszerrészlegének rekonstrukciója. A csaknem 250 millió forintos beruházással kialakított, 2000 négyzetméternyi területű szupermarket minden igényt kielégítő kiszolgálással várja a vásárlókat: technológiai felszereltsége, árukészlete megfelel a hasonló felépítésű nyugati élelmiszer-áruházak színvonalának.

Brückner István, a Centrum Áruházak Rt. vezérigazgatója lapunknak elmondta: a Corvin átalakítása része a privatizációt követő, fejlesztésekben megnyilvánuló stratégiaváltásnak. A társaság az elmúlt három évben mintegy kétmilliárd forintot fordított áruházai korszerűsítésére, mégpedig saját források igénybevételével. A beruházások keretében egyebek közt új áruház épült Pécsett, s megújult a kecskeméti és Budapesten a kispesti áruház. A Corvin átépítése sem merül ki a szupermarket kialakításával, még hátravan további három szint rekonstrukciója.

A társaság bízik benne, hogy a fejlesztések megvalósításába külső forrásokat is sikerül bevonni – hangsúlyozta a vezérigazgató –, ám addig is önerőből finanszírozzák a beruházásokat. Jelenleg a Swiss Bank Corporation és az angol Warburg befektetési társaság keres, a Kereskedelmi Bank Rt.-vel közösen, befektető partnert: a remélt tőkeemelés nagyban megkönnyítené a további fejlesztéseket.

Kérdésünkre, hogy a dolgozói tulajdonlás mennyire váltotta be a hozzá fűzött reményeket, Brückner István elmondta: a tények önmagukért beszélnek. A Centrum eredményesen működik, pénzügyileg stabil, fizetési kötelezettségeinek eleget tesz. A dolgozók tulajdonosi szemlélete mérhető változásokat hozott a munkastílusban, konstruktív módon vesznek részt a problémák megoldásában. Megértették azt is, hogy most többet kell áldozni a működés fejlesztésére, s csak szerényebb mértékben az anyagi javadalmazásra: ezt kívánja a hosszú távú versenyképesség megalapozása. A konkurenciával folytatott egészséges harcban nemcsak az áru, az ár és a szolgáltatás minősége a meghatározó, de a pénzigényes fejlesztéseken alapuló korszerűsítés is. A vásárlók megőrzésének olyan feltétele ez, amely nagy kihívás a konkuráló cégeknek.

A fogyasztók naponta érzékelhető szimpátiájának további megerősítéséhez elengedhetetlenek a vevőcsalogató kedvezmények is. A vezérigazgató szerint a kétéves múltra visszatekintő nyugdíjasakció, illetve a magyar áruk hete, s a „nyerő árak" nyújtotta kedvezményes vásárlási lehetőség kiemelkedő sikerrel járt, ám önmagában véve ez kevés a fogyasztók bizalmának megőrzéséhez. E vevőcsalogató, üzleti érdeken alapuló gesztusoktól csak akkor remélhető a vevőkör tartós kiszélesítése, ha párosul a cég működőképességét távlatilag megalapozó fejlesztésekkel. A Centrum hasonlóan fontosnak tekinti a hazai termelőkkel és az ipari beszállítókkal kialakított eredményes együttműködést is, s az e körben kialakított bizalmi kapcsolatok megerősítésére törekszik.

(vasvári)

Arnold: A pénzügyminiszternek joga van a vezetők kinevezésére

Politikai döntés volt?

Folytatás az 1. oldalról

– Mivel győzték meg arról, hogy maradjon?

– Életem java részét a testületnél töltöttem, szeretem ezt a munkát, és a pénzügyminiszter úr kifejezetten kért, hogy maradjak. Én pedig úgy gondoltam, hogy egy kormánytag kérését egy tisztviselőnek illik figyelembe venni, így aztán végül igent mondtam a felkérésre. Meg kell mondjam, hogy nem egzisztenciális okokból maradtam, a fizetésemet még *Kupa Mihály* állapította meg három éve, és a családom is jó néven vette volna, ha nyugdíjazásomat kérem. A testület iránti elkötelezettségből maradtam, úgy érzem, az itt eltöltött negyedszázad és főként az utóbbi évek sikerei nem engedik meg, hogy távozzak.

– Ön 1992. április 1-jétől volt megbízott országos parancsnok, és az év augusztus 20-án nevezték ki a szervezet vezetőjévé. Az eltelt három év alatt óriási változások történtek. Megduplázódott a költségvetésnek befizetett összeg, szigorodott a kintlévőségek behajtása és nem utolsósorban ezen időszak alatt került hazánk a kábítószerek lefoglalásában a világranglista élére.

– Hivatalba lépésem évében 267 milliárd forintot utaltunk át a költségvetésnek, a következő évben már több mint 320 milliárdot, 1994-ben pedig már minden negyedik forintot a vámosok küldték a kincstárnak, összesen 440 milliárd forintot. Idén az első félévben 269 milliárdnál tartunk, ebből látható, hogy túlszárnyaljuk az előző esztendőt.

A kábítószerek felderítésében a tavalyi év volt a legsikeresebb, s erre azért is büszkék vagyunk, mert mindössze 12 fős csapatunk van erre a munkára kiképezve, és sem ehhez, sem a nyomozóhivatalunk megszervezéséhez nem kaptunk egyetlen fillér költségvetési támogatást sem. Az önálló nyomozóhivatalnál jelenleg 220 nyomozó dolgozik.

– Amikor arról olvastunk, hallottunk, hogy az APEH nyomozati jogkört szeretne kapni, arról volt szó, hogy az ittenihez hasonló csapatra lenne szükségük. Most, az integráció nyomán értékelhetjük úgy, hogy meg is kapták ezt a lehetőséget?

– Azt nem tudom, hogy az adóhivatalban milyen apparátusban gondolkodtak, gondolkodnak, egy azonban biztos: a VPOP nyomozóhivatala az APEH részéről nem használható semmire, mert a nyomozati jogköre kizárólag a vám- és pénzügyőrségnek van. Ha feljelent valakit az APEH, akkor vagy elrendeljük a kivizsgálást, vagy nem. A nyomozás elrendelése a jövőben is a büntetőeljárás szabályai szerint alakul. Másként csak akkor lehet, ha a parlament törvényeket módosít.

– A vámosok sokat tettek a feketegazdaság visszaszorítása érdekében is, sokszor még úgy is, hogy igazából nem volt rá törvényi felhatalmazásuk. Arra gondolok, hogy például az Ukrajnából átjövő üzemanyag-szállítmányokat úgy próbálják csökkenteni, hogy a határon a vámos egy füzetbe bejegyzi azt, hogy az országot elhagyó autó kilométerórája mennyit mutat.

– Így igaz. Kénytelenek vagyunk a határblokádokkal is szembenézni, mert a másik oldalról nagyon nagy a nyomás, és teljesen érthető azoknak az érvelése, akik követelik, hogy lépjünk fel a feketézők ellen. Ugyanakkor mi is tisztában vagyunk azzal, hogy – különösen a keleti határszélen – ez jelenti az embereknek az egyetlen pénzforrást. A feketegazdaság elleni fellépésünk lehetőségeit kitágította a jövedéki törvény módosítása, ezt ma már alkalmazzuk, körülbelül két hete működik egy 40 fős hivatalunk is a fővárosban, ahol kifejezetten a jövedéki termékekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkoznak.

– Augusztus elseje óta önnek valamivel kevesebb feladata van, mint addig volt. Milyen feladatokat kapott meg a miniszteri biztos?

– A stratégiai döntések kerültek a megbízott miniszteri biztos, *Pitti Zoltán* kezébe. Ő tartja a kapcsolatot a pénzügyi kormányzattal, hozzá kerültek a vezetői jogosítványok.

– Az adóhivatal elnöke röviddel a kinevezése után nyaralni ment, gondolom, konkrét munkamegosztásról nem nagyon beszéltek eddig.

– Körülbelül fél napot töltöttünk a feladatok megbeszélésével.

06/90-310-321

FOTÓ: NAGY BÉLA

A vámosok Váci úti raktárában ládaszámra állnak a lefoglalt italok. Két hete önálló hivatal segíti a jövedéki törvény módosítása miatt tájékozódni akaró kereskedőket

– Végezetül hadd kérdezzem meg: a történteket politikai döntésnek tartja-e?

– Gazdaságpolitikai és pénzügy-politikai oldala bizonyára van a döntésnek, azt azonban, hogy tisztán politikai indoka van-e, nem tudom megítélni. Egy dolog egészen biztos: a mindenkori pénzügyminiszternek joga van a testület vezetőinek kinevezésére. Hogy a döntést mi indokolja: annak a döntéshozó a megmondhatója.

Szabó Theodóra

Újabb hitel a MÁV-nak

A Pénzügyminisztérium kezességvállalása mellett a Magyar Hitel Bank 2 milliárd forint összegű devizahitelt nyújt a MÁV-nak. A hitel része annak a 17 milliárd forintos keretnek, amit a Magyar Államvasutak üzemeltetési költségeinek fedezésére vehet fel magyar bankoktól. Az állami garanciával nyújtott rövid lejáratú hitelcsomag keretében a Budapest Bank 1,9 milliárd forintot, a Magyar Külkereskedelmi Bankból, az OTP-ből és a Postabankból álló konzorcium pedig 13,1 milliárd forintot folyósít a MÁV-nak. A kormány július eleji határozata értelmében a MÁV 22 milliárd forint hitelt vehet fel likviditási gondjainak áthidalására. Ebből ez év júliusa és novembere között 17 milliárd forintot használhat fel.

Állampapír bemutató

A Magyar Nemzeti Bank – a Pénzügyminisztérium Államadósságkezelő Központjával közösen – intézkedéseket dolgoz ki az állampapírpiac fejlesztésére. Ennek részeként az MNB több városban szervez olyan bemutatókat, amelyeken vállalkozók tájékoztatják a lakosságot az állampapír befektetési lehetőségeiről. Az első ilyen bemutatót hétfőn, Egerben tartották meg, a következő pedig várhatóan Győrben lesz.

Hárshegyi Frigyes, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke tegnap elmondta, hogy Magyarországon elsősorban Budapesten lehet könnyen állampapírokat vásárolni, az értékpapír-forgalmazó cégek, a kereskedelmi bankok a fővároson kívül viszonylag kevés kincstárjegyet, államkötvényt adnak el. Ennek részben az az oka, hogy a brókercégeknek nincsenek vidéki irodáik, de a kereskedelmi bankoknál sincs igazán jól megszervezve ez a tevékenység.

A Magyar Nemzeti Bank 19 megyei igazgatósága már eddig is jelentős mennyiségű kincstárjegyet, államkötvényt értékesített. Forgalmukat azonban lényegesen tovább akarják növelni. A vidéki bemutatók célja, hogy az MNB és a PM szakemberei pontosan felmérjék a helyzetet, képet kapjanak arról: milyen lépések szükségesek az állampapírpiac kiépítésére. Alapvetően fontos, hogy az eddiginél lényegesen szélesebb körben terítsék az állampapírokat, csökkentve a költségvetés számára a kamatköltségeket. (MTI)

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

Devizanem	Árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	205,24
Ausztrál dollár	95,28
Belga frank (100)	442,62
Dán korona	23,47
Finn márka	30,31
Francia frank	26,35
Holland forint	81,21
Ir font	210,30
Japán jen (100)	140,26
Kanadai dollár	94,61
Kuvaiti dinár	426,57
Német márka	91,00
Norvég korona	20,64
Olasz líra (1000)	80,77
Osztrák schilling	12,94
Portugál escudo (100)	87,58
Spanyol peseta (100)	106,55
Svájci frank	109,83
Svéd korona	17,97
USA-dollár	128,27
ECU (Közös Piac)	169,51

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai

Pénznem	Vételi	Közép	Eladási
	Árfolyam 1 egységre, forintban		
Angol font	203,33	205,27	207,21
Ausztrál dollár	94,48	95,38	96,28
Belga és lux.fr. (100)	438,11	442,41	446,71
Dán korona	23,23	23,46	23,69
Finn márka	30,05	30,34	30,63
Francia frank	26,12	26,37	26,62
Görög drachma (100)	55,92	56,46	57,00
Holland forint	80,37	81,16	81,95
Japán jen (100)	138,89	140,35	141,81
Kanadai dollár	93,71	94,60	95,49
Kuvaiti dinár	422,18	426,31	430,44
Német márka	90,10	90,99	91,88
Norvég korona	20,43	20,63	20,83
Olasz líra (1000)	80,23	80,97	81,71
Osztrák schilling	12,81	12,94	13,07
Portugál escudo (100)	86,87	87,70	88,53
Spanyol peseta (100)	105,64	106,64	107,64
Svájci frank	108,75	109,82	110,89
Svéd korona	17,83	18,00	18,17
USA-dollár	127,11	128,32	129,53
ECU (Közös Piac)	167,85	169,47	171,09

Privatizációs menetrend

Stratégiai cégek startja

Folytatás az 1. oldalról

A Mol Rt. pakettjéből 25 százalékot nemzetközi zártkörű részvényelhelyezés útján külföldi pénzügyi befektetőknek ajánlanak fel. Ez 24,6 milliárd forint névértékű részvénycsomagot jelent. További 3 százalékot, 2,9 milliárd forint névértékű részvényt a Mol munkavállalói vehetnek meg. Két százalékot hazai magán- és intézményi befektetők vásárolhatnak meg, ez összesen 1,9 milliárd forint névértékű részvénycsomag. Ötszázaléknyi részvényt – 4,9 milliárd forint névértékű csomagot – elkülönít az ÁPV Rt. arra az esetre, ha a nemzetközi zártkörű részvényelhelyezés során az érdeklődés meghaladja a tervezettet. A fennmaradó részvénycsomagból 25 százalék plusz egy szavazatnyi tartós állami tulajdonban marad, a fennmaradó hányadot pedig várhatóan 1996-ban értékesíti az ÁPV Rt.

A szóvivő beszámolt az ügyvezetői döntésekről is. Az ügyvezetés megtárgyalta az Ofotért értékesítésének helyzetét. A társaság 51 százaléknyi részvénycsomagját a Fotex vette meg még 1992-ben, és vállalta, hogy három részletben fizeti ki az 1,2 milliárd forintos vételárat. 800 millió forintot rögtön kifizetett, 200 milliót 1993 decemberéig kellett teljesítenie – ezt a szerződés szerint módja volt 12 millió forintra csökkenteni. A Fotex az utolsó 200 millió forintos részletet – amely 1994 decemberéig volt esedékes – nem kívánja kifizetni. Korábban az ÁVÜ független szakértőt kért fel annak megállapítására, hogy jogos-e a követelt összeg. A tanácsadó szerint a 200 millió forintból 182 milliót ki kell fizetnie a Fotexnek. Az ÁPV Rt. felhívja a Fotex figyelmét, hogy teljesítse kötelezettségét. (MTI)

Takarékosság júliusban

Az év első hét hónapjában a lakossági nettó megtakarítások állománya 196,4 milliárd forinttal emelkedett, és elérte az 1596 milliárd forintot. A júliusi növekmény 19,4 milliárd forint volt.

A nettó megtakarítás növekedése az első hét hónapban 30 milliárd forinttal volt magasabb, mint az elmúlt év azonos időszakában. A gyorsabb növekedés az év első felében az időarányost meghaladó devizabetét-árfolyamnyereséggel magyarázható, illetve azzal, hogy a lakosság kevesebb hitelt vett igénybe. A régi úgynevezett kedvezményes építési hitelek kamatlábainak emelkedése sokakat a hitel visszafizetésére ösztönzött. A júliusi 19,4 milliárd forintos emelkedésen belül mind a forint-, mind a devizamegtakarítás kedvezően alakult. Az állomány 9,7 milliárd forinttal nőtt. A devizabetét-állomány júliusi növekedése 6,5 milliárd forint volt, s ebből a forintleértékelés hatása 5 milliárd forintot tett ki.

Citromdisznószerencse

Interjú Szőke András filmrendezővel

Szőke András kapott már Balázs Béla-díjat, 1993-ban elnyerte az Év rendezője címet is. Egész estés filmjei, a Vattatyúk, a Citromdisznó, az Európa kemping, a Kiss Vakond, utóbbit nemrég a televízió is bemutatta, zajos sikereket arattak. Kevesen tudják, hogy Szőke András, a szentesi szobafestő fia kamaszkora óta forgat, fest, és „vénségére" (harmincharmadik évébe lépett) fotózni is kezdett. Pályája mintaszerűtlen, amatőr filmes szobafestőből, ahogy a kritika emlegeti, a kortárs magyar film egyik legeredetibb figurájává küzdötte fel magát. Társadalmi mobilitási mutatója hihetetlenül dinamikus – mondhatná a szakember. És Szőke tudja is, disznó szerencséje volt. Talán ezért is próbál azokon a fiatalokon segíteni, akiknek anyagi helyzetüknél fogva nincs esélyük a szakmába kerülni: éppen filmes táborokat tart, némi ráfizetéssel. És persze tervei vannak, filmet készíteni a boldog élet receptjéről, és ha ismét szerencséje lesz, még támogatást is kaphat azoktól a boldogtalanoktól, akik a pénzt őrzik, mert talán ők is tudják, hogy az nem boldogít, és a recept mindent megér. A rendezővel Taliándörögdön beszélgettünk.

– *A filmjeiről megjelent kritikák általában azt a sajátos világlátást, „filmnyelvet" méltányolják, amely úgymond egyedi ízt visz munkáiba. Honnan táplálkozik mindez?*

– Szentesen a Horvát Mihály Gimnáziumban 14 éves koromban kezdtem el amatőrfilmezni az ottani filmszakkörben és a városi filmklubban. Amikor eljöttem az érettségi után Szentesről, akkor már jó ideje filmeztem, és Budapesten kerestem egy filmklubot, ahol folytathattam. Így mentem el a kőbányai Non-professional Filmstúdióba. *Szomjas György* vezette ezt a csoportot, és akkor egy pár emberrel elkezdtünk dolgozni: *Ács Miklóssal, Hajdú Józseffel, Geszler Antallal,* és többek között abban az időben, '81 és '83 között jártak oda *Czabán Gyuriék* is mint szemlélődő emberek. Itt tanultuk meg a szakmának azokat a fortélyait, amelyek jóformán hozzáférhetetlenek a kevésbé szerencsés többségnek.

– *Így került kapcsolatba a Közgáz Vizuális Brigáddal?*

– Akkor még nem filmeztek, ők is ott kezdtek foglalkozni a filmmel. Amikor beszálltam a KVB munkájába, az '92 körül volt. De még jóval ezelőtt készült a Vattatyúk, ezt azonban már két egész estés játékfilm megelőzte, az egyik a Citromdisznónak a szupernyolcas változata volt, a másik pedig az 1969, ami a BBS-ben készült. A KVB azért volt nekem fontos, mert ismét csapatban dolgozhattam, és Gyuriék munkáit is ismertem. Korábban dolgoztam a filmgyárban is mint asszisztens, de az a fajta közösségi munka nem elégített ki igazán. Gyuriék saját program szerint, saját csapattal, a saját barátaikkal együtt munkálkodtak. Hasonló jellegű volt ez, mint Kőbánya, teammunkáról volt szó, tehát egy közösség dolgozott együtt. Míg Kőbányán ezek sokkal személyesebb dolgok voltak, mindenki egy picit egyénre szakadt szét, saját magát, elképzeléseit valósította meg, addig a KVB-ben végig próbáltuk tartani azt a közös szellemet. Tehát igazából az volt ebben a fontos, hogy három-négy ember közösen próbált és tudott gondolkodni.

– *Visszatérve arra a bizonyos „formanyelvre", mintha az amatőr technikának különös szerepe lenne filmjeiben.*

– Valóban, de nem artisztikus megfontolásokból. A szuper 8-as film volt a legolcsóbb. A végtermék 35 mm-es mindegyiknél, hiszen nagy mozifilmekről van szó. Ennek tehát kizárólag pénzügyi okai vannak. Én nagyon szívesen dolgoznék máshogy, ha erre lehetőségem nyílna, de ez egyelőre nekem még nem adatott meg. Ilyenek voltak a feltételek, és természetesen az a fajta technika magával hordoz bizonyos dolgokat, más, mint egy normál film, de hiányosságai is vannak. Erre a módszerre leginkább azt lehet mondani, hogy ez félamatőr technika, de hát több pénz nem volt rá. Valahogyan közvetíteni szerettük volna a mondanivalónkat, a történeteinket szerettük volna elmondani, és ezek a lehetőségek voltak adva. De ezek nem a normális lehetőségek, csakhogy ez az egyetlen út állt rendelkezésünkre, hogy abból ami körülöttünk van, abból fölépítsünk valami olyat, amin keresztül, ha darabosan, szaggatottan is, de mondani tudjunk valamit.

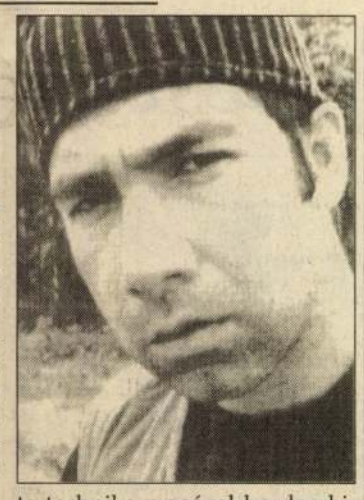

– *Mi foglalkoztatja mostanában, mikor láthatjuk a következő filmjét?*

– Van egy nagy tervünk, amit szeretnénk elkészíteni a Hunnia Filmstúdióban, de hogy ezt sikerül-e megcsinálni, nem tudom. Mert igazából hivatalos támogatást nem kaptunk. A Mozgókép Alapítványtól ebben az évben nem kaptam támogatást. És ez a film megint hasonló körülmények között készül majd, ha elkészül egyáltalán. Szeretném jövőre megcsinálni, de gondolom, nagyon sokan várnak ugyanúgy lehetőségekre, nagyon sokan vagyunk erre a kevés pénzre. Egy kisfilmet szeretnének készíteni, kis történetekből álló filmet, a címe: Boldog lovak. Egy 33 éves emberről szól, akinek javaslatai vannak arra, hogy ott, ahol él, hogyan lehet bizonyos dolgokat kivédeni, hogyan lehet keresni a boldogságot. Vannak receptek arra, hogy például hogyan kell horgászni, kiskertet építeni, hogyan kell mosógépet bevinni a lakásba, milyen a jó feleség, milyen a szép ember, milyen a boldogság.

– *Ha szerencsénk lesz, megtudjuk mi is.*

Lovas Lajos

FOTÓ: ARCHÍV

A boldogság receptjét kutatva

Gitárfesztivál Esztergomban

Más húrokat pengetve

A húros hangszerek már az ókortól a legnépszerűbb kísérő instrumentumok közé tartoztak, a mai gitárt azonban már-már kisajátította a könnyűzene. Pedig ez a hangszer, éppúgy, mint nemes társai, tökéletesen alkalmas a komolyzenei művek előadására is.

A ma kezdődő, esztergomi nemzetközi gitárfesztivál egyik legfontosabb célja annak a közönségnek a kialakítása, amely elfogadja és szereti a gitáron játszott komolyzenét – mondta lapunknak *Bárdos István,* a rendezvény vezetője. Az idén tizenharmadik alkalommal megrendezett fesztivál alkalmat nyújt arra is, hogy a gitárművészet magyarországi művelői tovább fejleszthessék tudásukat, tanulva a hangszer meghívott, nemzetközileg elismert nagymestereitől. A Zeneakadémián ugyanis egyelőre nincs gitártanszék.

Az augusztus 17-ig tartó rendezvénysorozat keretében a művészek több vidéki városba is ellátogatnak. Augusztus 10-én, csütörtökön Pilismaróton és Tatán szerepelnek; 12-én, szombaton Komáromba és Nagyigmádra látogatnak; 13-án, vasárnap pedig Oroszlányba és Mogyorósbányára. Esténként az esztergomi szabadidőközpontban tartanak előadásokat, melyeken a legnevesebb művészek játszanak. Kedden, 15-én a budapesti Pozsonyi úti református templomban adnak koncertet a művészek, 17-én, csütörtökön pedig az esztergomi bazilikában. A templomban tartott előadásokon a háttérzenekart azok a fiatalok alkotják, akik elsősorban hallgatóként vesznek részt a fesztivál keretében tartott mesterkurzuson. A hangversenyeken elsősorban a barokk zene nagyjainak, illetve a kortárs zeneszerzők, például *John Duarte,* vagy a spanyol *Rodrigo* műveit adják elő. A fesztiválon tartják meg három magyar zeneszerző, *Madarász Iván, Sári József* és *Székely Katalin* műveinek ősbemutatóját. Az esztergomi szabadidőközpontban tartott előadásokra 150 forintért lehet jegyet váltani, míg a bazilikában tartott koncertre 400, a budapesti Pozsonyi útira 300 forint a jegy.

R. E.

TV-lemény

Az elektron kettős természete

Teller Ede a Duna Televízióban pályaválasztásáról beszélt, majd szóba került a nagy találkozás, a kvantummechanika: az elektron kettős természete, amely hol úgy viselkedik, mint egy részecske, hol úgy, mint egy hullám. A tudós az emberhez hasonlítja a jelenséget, aki milliárdnyi molekulából áll, mégis több, mint egy rakás molekula, szelleme van, létezéséről tud.

1938. Berlinben sikerül uránatomba bejuttatni egy neutront. Első lépés a láncreakció, a maghasadás felé. Ijedtség. Az amerikai kormány elhatározza magát. Kétmilliárd dollár és százezer ember hatévi megfeszített munkája. A bomba elkészült. Majd a kérdés: „Nem érez felelősséget a történtek miatt?" Teller bevallja, bántja, hogy ők, tudósok, nem készítettek tiltakozóokmányt, nem világosították fel a közvéleményt, milyen hatású fegyverrel van itt dolga az emberiségnek. Ha megteszik, úgy a demokrácia szabályai szerint dönthettek volna, nem csak néhány ember... És még valami. A Tokiói-öböl. Tíz kilométerre Tokiótól. Föl lehetett volna ott is robbantani. Áldozat nélkül, *Hirohito* császár szeme láttára. S valóban, ki tudja, talán a híres mondat, miszerint „az elviselhetetlent kell elviselni!", így is elhangozhatott volna. Teller később a pályatárs, *Szilárd Leó* véleményére emlékezik: „a mi dolgunk a kutatás, a többit bízzuk a politikusokra". Ez persze csak félig igaz. Szilárd és *Bohr* megpróbálták lebeszélni *Churchillt* és *Trumant* az új fegyver használatáról, amely pusztítóbb és kiszámíthatatlanabb volt minden elődjénél. A tudósok Los Alamosban skót whiskyt ittak, s mindegyikük magába zárkózva igyekezett megemészteni a látottakat. A politikusok érvelése egyszerű volt. Ha már ennyit ráköltöttünk, le kell dobni. A háborút be kell fejezni az emberi és anyagi áldozatok csökkentése miatt is.

De honnan vehetné bárki is a bátorságot, hogy ítélkezzen, hiszen a szempontok nem változtak azóta sem. Negyedmillió halott a Balkánon! Milliónyi éhező! Talán ezúttal nem föltétlenül a háború befejezése, az éhínség fölszámolása a politikusok célja. A háborút lokalizálni kell, az éhezőket segélyekkel életben tartani, úgyszintén az emberi és anyagi áldozatok csökkentése miatt is.

A nyolcvanhat esztendős tudós összekulcsolt kézzel az elektron és az ember kettős természetéről beszél. Az ember több, mint egy rakás molekula. De mennyivel?

tallai

Páskándi Géza Fitz József-díja

Emlékoldalunkon temetése napján méltatlankodtam, mennyire mellőzték legjobb drámáit a színházak. Újabb bizonyság rá, hogy mások is a legmagasabb jeggyel minősítik színműirodalmát: a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Fitz József-díjjal tüntette ki Páskándi Géza *Árpád-házi triptichon* című, 1994-ben megjelent drámakötetét. A díjat augusztus 10-én a Magyar Könyvtárosok Egyesületének vándorgyűlésén adják át az író özvegyének az egri Gárdonyi Géza Színházban. A hatvanezer forinttal járó jutalom névadója az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója volt 1934–45 között. Az 1888-ban született, 1964-ben elhunyt könyv- és nyomdászattörténész fontos munkákat tett le a magyar művelődéstörténet asztalára [Hess András, a budai ősnyomdász (1932), Gutenberg (1940), meg a Magyar Nyomdászat, Könyvkiadás és Könyvkereskedelem története című alapkönyvet (1959)].

Az Árpád-házi triptichon (László, Kálmán, Béla) az Antológia Kiadó tervezett királydráma-sorozatának első kiadványaként jelent meg, s Páskándi három történelmi színművét fogja egybe, melyek izzó drámaisággal jelenítik meg középkori koronás főink tragikus sorsát, és fájdalmas őszinteséggel tárják föl koruk (korunk acsarkodásaira utaló) szövevényes hatalmi viaskodásait.

(metz)

Szunnyadó felvételek

A Bartók-jubileumra szenzációval rukkolt ki a Hungaroton Classic: kiadta azt a Cantata Profana-felvételt, mely éppen 25 esztendeje készült, s – ki tudja, miért? – azóta sem jelent meg. *Doráti Antal* vezényli a produkciót, melyben a Rádiózenekar és -énekkar vesz részt, s a két szólista – *Réti* és *Gregor!* Mindenképpen visszahozhatatlan és megismételhetetlen a pillanat, hiszen Réti és Doráti azóta eltávozott, Gregort meg mostanában idehaza se oratóriumot énekelni, se lemezt csinálni nemigen kérik fel. Engem, le se tagadhatom, mélyen megrendített hármójuk közös remeklése, amihez méltó módon társultak a karénekesek és a hangszeresek. Nem ismerem az összes ma kapható Cantata Profana-lemezt, s összehasonlításokba különben sem szívesen bocsátkozom; így csak a magam elfogult és szubjektív módján jelenthetem ki, hogy nekem immár ez a vadonatfriss CD, vagyishogy az általa hordozott archív felvétel az etalon. Lehet, hogy tökéletesebb interpretációja létezik a műnek, esetleg már nem is egy, sőt azt is hajlandó vagyok elfogadni, hogy hangzásban a 25 évvel ezelőtti technika nem mindig képes megfelelni a ma aktuális világszínvonalnak – de az élmény, amitől összeszorul a szív és párás lesz a szem, az nem az oszcillátorok kilengésén és a térerősség adatain múlik. Ahhoz ihlet kell és művészi kisugárzás, éthosz és intuíció.

A zene megszólalása előtt Bartók hangját halljuk: a maga válogatta szöveg (román kolindagyűjtés) saját fordításában és előadásában úgy hat, mint valami eredetmítosz. Nem egy népé, hanem az emberiségé. Nem lehet nem odafigyelni rá. Szózat, kinyilatkoztatás, isteni sugallat.

A korong tartalmaz egy másik halhatatlan remekművet is: *Kodály* Psalmus Hungaricusát, ugyancsak Doráti vezényletével, és minden idők leghitelesebb Zsoltárosával, *Simándyval.* A monumentális alkotást ezúttal is a komponista által recitált textus vezeti be: Kodály érzékletesen közvetíti a prédikátor Kecskeméti Vég Mihály költötte panaszos imát. A partitúrát ezúttal az Állami Hangversenyzenekar, a Budapesti Kórus és a Rádió Gyermekkara kelti életre, kifejezően, anyanyelvi biztonsággal. Ez a felvétel 1968-ból való, tehát a Cantata Profana előtt készült, s lemezsiker lett; jó döntés volt, hogy CD-n is megjelent. Vele együtt került forgalomba egy másik Bartók-CD is, melyen Doráti és az ÁHZ 1969-ben rögzített, szintén nemzetközi hírű Concerto- és Divertimento-tolmácsolása kapott helyet. Végeredményben a hatvanas évek végének karakteres Doráti-sorozata vált ismét hozzáférhetővé – s egy elfekvő raktári tételből nemzeti kincs lett. Ez a régi-új Doráti-féle Cantata Profana kalandos története.

Kerényi Mária

● Hans-Martin Rauch orgonaművész Bach-, Haydn-, Mozart- és Mendelssohn-műveket ad elő ma 20 órai kezdettel a budavári Mátyás-templomban. A műsorban énekesként Csavlek Etelka működik közre.

● A végső megmérettetésre 12 ország 17 karmesterét jelölte a jeles zsűri az első nemzetközi Bernstein karmesterversenyen. Amint azt a rendezők Jeruzsálemben közölték, a döntő fordulóra októberben kerül sor.

A színek dinamikája

Makoldi Sándor, a Tokajban és Debrecenben élő és alkotó festőművész képeinek szuggesztivitását, sugárzását a színek dinamikája adja. Részben mert különlegesen élénk színeket használ, részben mert a színeinek egymástól igen erősen eltérő tónusai a tűz, a jég és a sötétség együttes jelenlétét varázsolják a vászonra. Makoldi művészetét eleinte az absztrakt formák, a minden téren való kísérletezés jellemezte. A népi művészetek formakincsének fontossága a világ minden részén értelmezhető absztrakt jelek keresése közben vált világossá számára. Kaotikusan tobzódó alakzatainak hatását a művész különleges festékekkel (pl. fluoreszkáló temperával), illetőleg különböző megvilágításokkal (UV-lámpa és természetes fény) fokozza. A festőművész napokban nyílt kiállítása augusztus 20-ig tekinthető meg a Duna Galériában (XIII., Pannónia u. 95.). Képünkön a Rege (Megtestesülések) című 1985-ben született műve látható

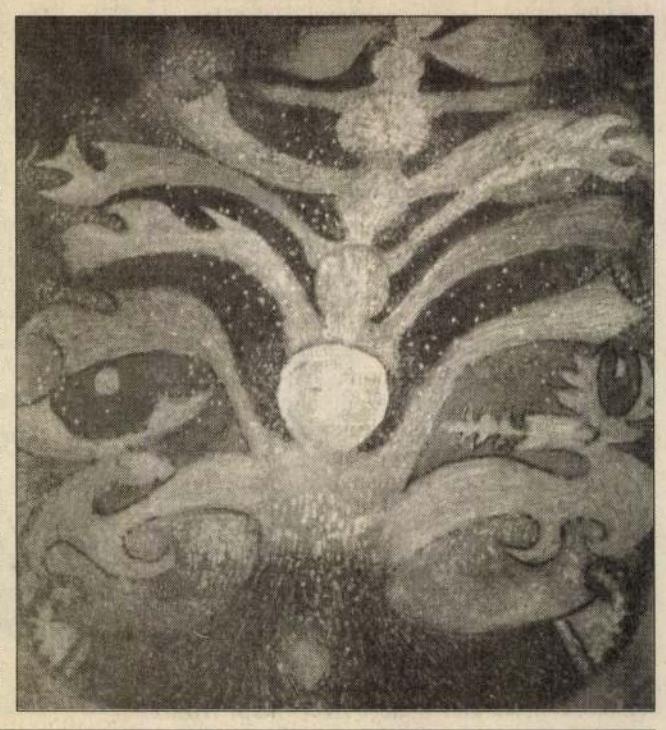

Hajdu-Bihari Napló
1994. I. 8

Varjak köröznek.
Ólomszürke reggel ült
az álmainkra. (Vitéz Ferenc)

TALÁLKOZÁSOK 5

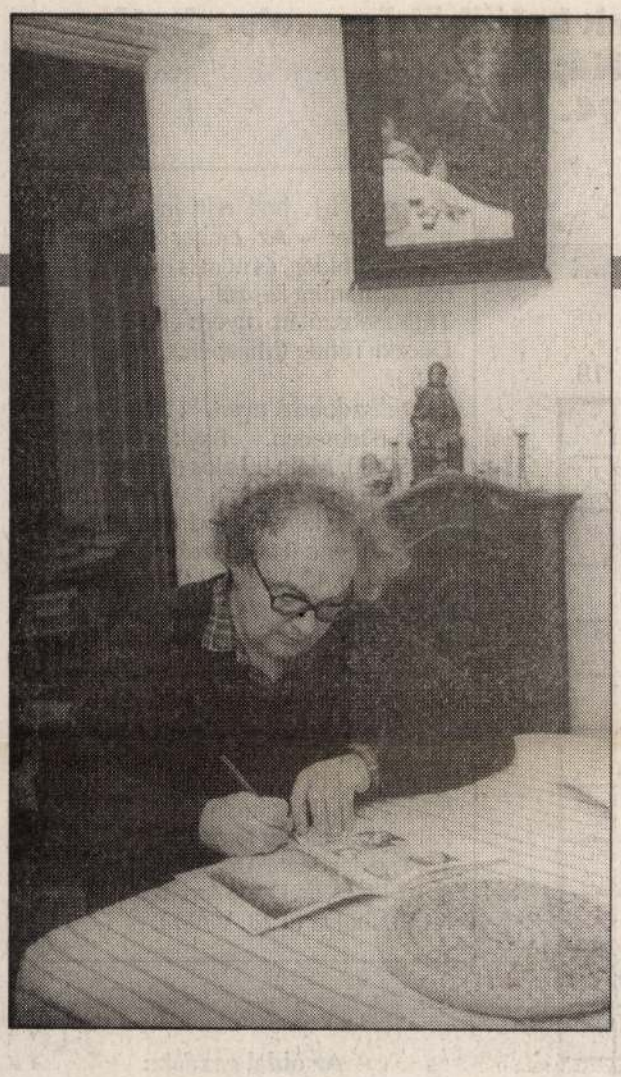

Fotó: Szalay Béla

Pertu: Makoldi Sándorral

Munkahelyed a tanítóképző főiskola, otthonod a város szívében van. Idekötnek, ez azonban nem feltétlenül jelentené, hogy a város fiának valld magad. Beszélhetünk esetedben valamiféle vállalt debreceniségről?

– Amióta eszmélek, debreceni vagyok; vízválasztó viszont, miképpen értelmezem ezt. Debrecen az ország hagyományokban egyik leggazdagabb alföldi városa, fantasztikus szerkezetéről Buka Lászlótól olvashatunk mélyreszántó elemzést az Országépítő c. folyóirat 1991/4-es számában. Azokat az embereket, akik ezt a települést évszázadok folyamán kozmikus rendszerű várossá alakították, igazán debrecenieknek érzem, hozzájuk csatlakozom. Az ellenükben működő gátló és „rákosító" erőkről azt kell mondanom, hogy a tiszta értékek elfedésére törekedtek, törekednek. Például szolgálhat a közelmúltból olyan kvalitású művész, mint Pikó Sándor, aki élete delén először képviselhette műveivel önmagát, de még mindig nem fogadta hivatásos képzőművészei sorába a város – holott régen túlnőtte ezt az egész problémakört...

– Kanyarodjunk vissza most kiállított képeidhez. Mind léptéküket, mind színvilágukat tekintve Csontváryra emlékeztetnek. Ez nyilván nem véletlen.

– Csontváry 1945 utáni első kiállítása a hatvanas évek elején óriási hatással volt rám, akkori gimnazistára. Egész egyszerűen elsöpörte azokat az álértékeket, melyeket maximális értékként próbáltak megéltetni velem és korosztályommal. Tiszta, áradó energia fújta el azt a szocreál álságot és láthatóvá tette, nemhogy vetélytársa nem lehet, de szóba sem jöhet Csontváry ellenében. Ezek után kezdtek érdekelni az írásai is. Bármilyen nyomasztó lehet a nagyság egy kezdő számára, Csontváry nem tanított, hanem vonzott. Segített és inspirált, hogy saját világomat fejtsem ki, közben visszavezetett a keresztényi és a kereszténység előtti kultúra értékeihez.

– Ahogy a Művészet c. folyóirat 1979. januári számában írtad: "...itt is elöl járt, amikor az európai kereszténység által évszázadokon át evidens kultúrértékként használt ... szimbolikát visszavezette eredeti, mélyebb és hosszú távon is hatékony értelmére." Milyen indíttatástól vezérelve kezdtél el publikálni képzőművészeti és népművészeti témakörökben?

– Csontváry az alkotásain keresztül ébresztett bennem igényt az egyetemesség szintjének irányába. A hozzá méltóan zseniális Pap Gábor művészettörténész előadásait hallgatva – immáron húsz éve Debrecenben – tudatosodott bennem műveltségünk lényege. Talán nem árt, ha egyedülálló becsű tartalmi hordozóit a debreceni közönség figyelmébe ajánlom, hiszen legújabb művei közül néhány debreceni kiadó – Pódium Műhely, Magányos Kiadó – gondozásában még ma is kapható városunkban: A Napút festője, Jó pásztorok hagyatéka, Jött éve csodáknak...

– Földi Péter festőművésszel – akivel sok tekintetben hasonló a gondolkodásotok – 1987-ben a Kossuth-egyetemen állítottál ki Sulyok Géza grafikusművész szervezésében. Építészeti léptékű festményeidből szinte katedrálisi-templomi hangulat áradt. Tekintve, hogy legutóbbi tárlatodon kisebb képeket láthattunk, érdekel, van-e mód monumentális Makoldi-műveket megtekinteni valahol?

– Debrecenben nincs. Nem tisztelt még meg a város megrendelésével.

– A válaszod igen summás, de sokat sejtető. Bizonyára jelzésértékkel bír az is, hogy advent idejére esett mostani kiállításod megnyitása.

– A tanítóképző főiskola galériája adottságainak megfelelően hét művet állítottam ki, melyek mind az adventi karácsonyi gondolatkörhöz kapcsolódnak, ahhoz, amit a csillagászati értelemben a téli napforduló, szakrális értelemben Jézus születése jelent. Mi itt élünk, ez a föld számunkra lehet bármi: a pokol, a mennyország vagy az átmenet, teljességgel attól függ, mivé tesszük.

– Ha volna egy angyal, aki teljesítené egyetlen kérésed, mit kívánnál a városnak, Debrecen lakóinak?

– Például, hogy legyen itt is művészetek háza. De ahhoz, hogy ne import szemléletű legyen, ne tőlünk idegen, mégis azt kívánnám elsősorban, hogy nyíljon népművészeti, néprajzi múzeum, mint ahogy volt is ehhez hasonló Déri György gyűjteményeként a második világháború előtt.

– Hova képzeled ezt a különös újévi ajándékot?

– Valahova a Déri Múzeum mellé. Például ideális lenne a volt pártház egy rendszerváltás után.

– Képzőművész létedre miért olyan fontos számodra ez?

– Kodály és Bartók népzenénket a magyar nemzeti oktatás és a művészetük alapjává tették. Elképzelhetetlen számomra, hogy egy nép – legyen szó akár rólunk, akár másokról – képzőművészetét ne saját anyanyelvén teremtse meg. Ehhez adna igazi otthont a régi Debrecen. Ehhez az úthoz segítene mindaz az érték, ami jelen van a Déri György-gyűjteményben, hiszen a Kárpát-medence népművészetét is reprezentáló anyagról van szó, és egy ilyen keretben debreceniségünket is jobban megérthetnénk.

Szénási Miklós

Reprodukciók: F. Szilágyi Imre

MAKOLDI Sándor

6 RÉBUSZOK

Ha mindegyik ábrát helyesen tölti ki, a számozott négyzetek betűiből összeolvashatja a megfejtést. Ezt kérjük beküldeni címünkre: Hajdú-bihari Napló, 4024 Debrecen, Dósa nádor tér 10. Beküldési határidő: 1994. január 18.

A Napló 51. heti rejtvény helyes megfejtése: – Az ember sohasem annyira boldog, és nem is olyan boldogtalan, mint képzeli.
TKD-zsebszótárt nyert: Baricsáné Deczki Tünde (Mikepércs, Arany J. u. 8.).
TKD-díszdobozt nyertek: Nagy Mária (Debrecen, Bayk A.-kert 31950/8.), Molnár Lajos (Debrecen, Egyetem sugárút 6.).
200 forintos könyvutalványt nyertek: Deres Ferenc (Hajdúszoboszló, Diószegi S. u. 12.), Lerter Miklós (Ebes, Ady E. u. 36.), dr. Gacsó Sándorné (Hajdúböszörmény, Deák F. u. 6.), Csizmadia Sándor (Hajdúszoboszló, Kisfaludy u. 2.), Pénzesné Szénási Magdolna (Balmazújváros, Ságvári u. 41.), Kolozsi Sándorné (Debrecen, Kassai u. 88. 1/5.), Szőke Józsefné (Debrecen, Darabos u. 12.), Bakó Pálné (Debrecen, Kassai u. 83. fszt. 1.), Tivadar Beáta (Debrecen, Serház u. 16. III/2.), dr. Dobó Árpádné (Debrecen, Ibolya u. 23. VI/94.).

Az oldal gazdája: Kiripolszky Tamás

OLASZ MÓDRA

Az ábra két, egymástól cikcakkban haladó vonallal elválasztott rejtvényt és 24 fekete négyzetet tartalmaz. A meghatározásokat soronként adjuk.

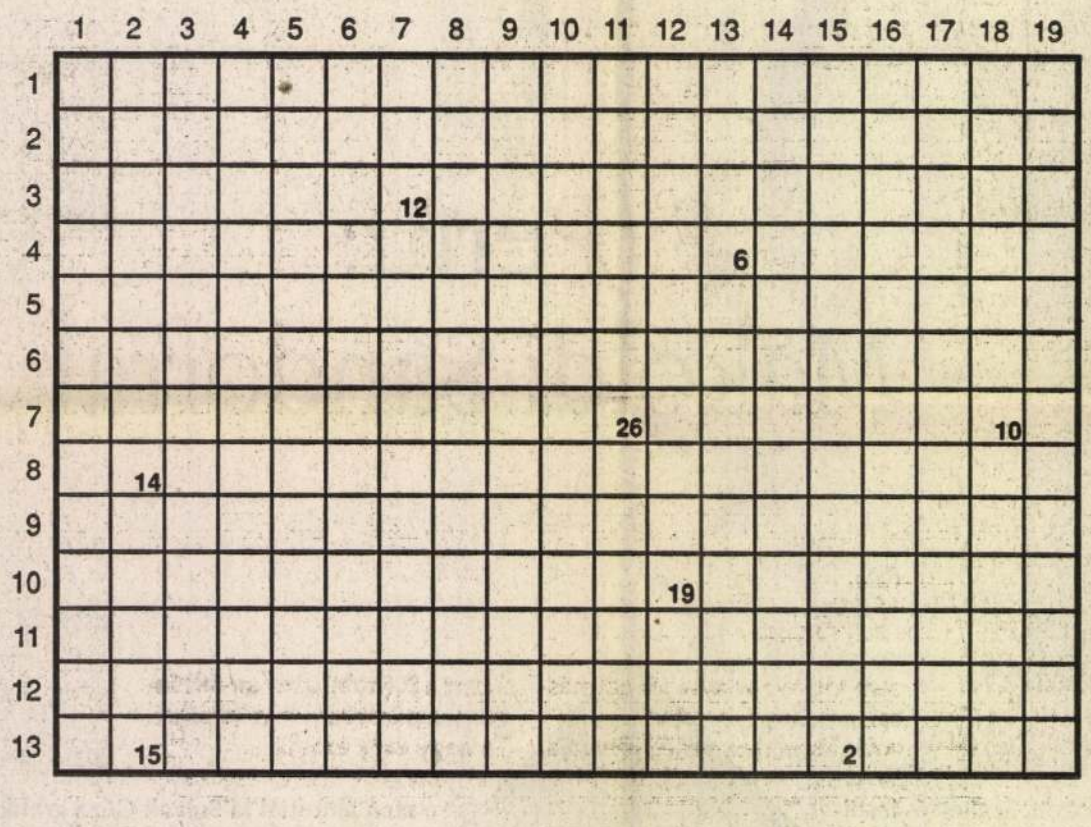

Vízszintes: 1. A katonazenekart vezénylő altiszt. – Meghatározott rendeltetésű katonai egység. 2. Menyasszony. – A földtörténeti harmadidőszaknak miocénra és pliocénra tagolódó legfelső szakasza. – Azonos betűk. – Abcúg! 3. Buzdítás. – Színmű. – A kémiai elemeknek vegyi úton tovább nem bontható legkisebb részecskéje. 4. NH-csoportot tartalmazó vegyület. – Kártolt vagy tépett gyapjúból készített, bolyhos felületű vízátnemeresztő szövet. – Kisebb elbeszélés. 5. Táskaszerű tartó. – Dob, hajít. – Fűszernövény. – ... legis. (A törvény rendje szerint.) 6. A fák lehullott lombja. – Huszonnégy óránként. – Váltott evezőlapát. 7. Sárga, barna, vagy zöld színű ásvány. – Kitalált történetet mond el. – Kikötőváros Spanyolországban. 8. A hal petéje. – Összeeszkábáló. – Ilyen fáradtság is van. – Amerícium vegyjele. 9. Mauna ..., kialudt vulkán a Hawaii-szigeteken. – Ruhát simító. – Könnyen száradó olaj. – Idegen női név. 10. Kézben fog. – Csatázik. – Különös lény, teremtvény. 11. Idegen férfinév. – Időmérő eszköz. – Lent. – Olasz és osztrák autók jelzése. – A vietnami holdújév. 12. Francia város. – Papírsárkányt útjára bocsájt. – A nehézségi erőnek kitett, vízszintes tengely körül forgathatóan rögzített merev test. – Pályaudvar, röv. 13. Hibáját beismeri, mentegetődzik. – A közösség eredményes működését biztosító szabályok megtartása.

Függőleges: 1. Népszerű külföldi popénekesnő. 2. Jellegzetes íz, zamat. – Eisenhower, amerikai tábornok, államférfi beceneve volt. – Varese része! 3. A régi Rómában a magas állami és társadalmi méltóságokat betöltő személyek összessége. 4. Programozási nyelv. – Azonos betűk. – Forma. 5. Megelégelt. – Vaddisznó hímje. – Némán veri! – Kén és urán vegyjele. 6. Régi spanyol ezüstpénz. – Valódiságát megkérdőjelező. 7. Konyhai munka. – Holland válogatott labdarúgó volt. 8. Ezüst vegyjele. – Görög törzs. – Örvénylő mozgással forgatá. 9. Kötszövött, testhez simuló meleg fehérnemű. – Tiltószó. – Becézett férfinév. – Mutatószó. 10. Ezüstfehér puha fém. – Nagyobb kosár. – A középkorban rendeztek ilyen tornákat. 11. Támlás, karfás kárpitozott ülőbútor. – Kettős betű. – Albán pénznem. 12. Athéni nevezetesség. – Közterület. 13. Angol folyó. – Német névelő. – Időszámításunk előtt, rövidítve. 14. Benjamin Britten operája. 15. Kicsinyítő képző. – Hónap, rövidítve. – Apró, szilárd szemcsék és a víz együtt áramló keveréke. 16. Karsztos felszíneken kialakult, hosszan elnyúló, nagy kiterjedésű mélyedés. – Írország angol neve. – Albert Einstein monogramja. 17. Növényzetet teljes egészében kipusztít. – Azon a helyen. 18. Gyerünk, menjünk! – Barlang jelzője lehet. – Keserű gúny. 19. Vérmérséklet.

Varga István

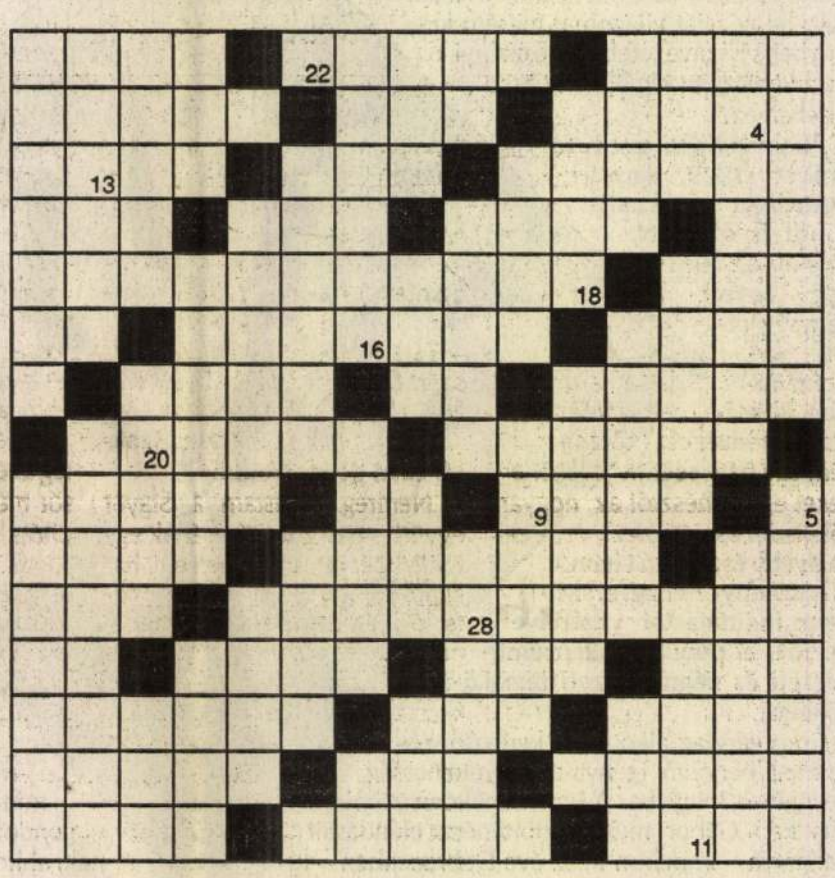

MINDENT A HELYÉRE!

Kétbetűsek: AS, ÁK, DI, ER, MA, ŐZ, TA, VA.
Hárombetűsek: AER, ARS, AUL, BÁV, DÚL, IKE, ITO, LAK, LID, NEM, OLA, OMO, PAL, REG, SÁG, TEK, ZÁR, ZEN.
Négybetűsek: AGAR, A RÉS, BODÓ, ELAL, ELÁN, ESÉS, ÉGET, ÉLES, ÉLET, ÉTER, INAS, KINO, LAVA, MELÓ, ÓZON, TOJÓ, VERA, ZSÁK.
Ötbetűsek: ATTAK, BÉLES, ESSEN, ETELE, IKEDA, ITALA, JÁVOR, KŐRIS, LÁMÁK, OPOLE, TILOS, URÁLI, VÁLIK, XILOL.
Hatbetűsek: ANADIR, ÁPOLÁS, BELEÍR, ETETŐK, ÉNEKES, GYARLÓ, KÉTELL, KRETON, LÓPATA, ÓRATOK, RÉGIES, RÍMELŐ, SZEDER, TOLEDO.
Hétbetűsek: A REGGEL, CSALÓKA, IMITÁLÓ, OPERETT, TASAKOS, TULIPÁN.
Nyolcbetűsek: EKEKAPÁZ, ELEVENEN.
Tizenegybetűsek: PORTÓMENTES, ZRÍNYI ILONA.

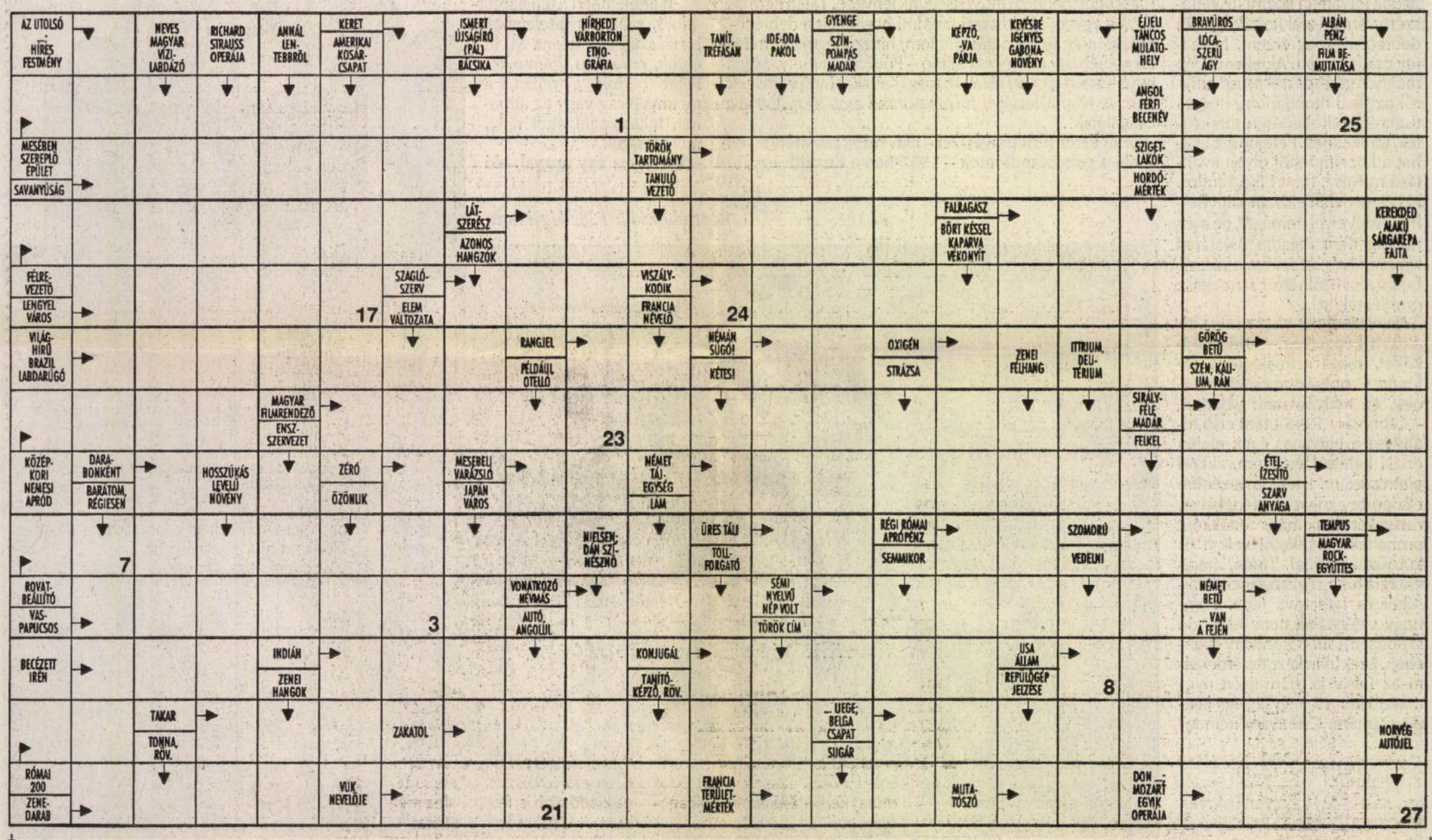

MDK.

Makoldi Sándor

Kiállitási hir

Hevesmegyei Népujság 1967 márc.16.

Makoldi Sándor

Nicolaus Lenau c. dombormüvét átadta a tokaji Helytörténeti Múzeumnak (emb)

N.N: Panthéont létesítenek Tokajban

–

Zalai Hirlap 1969 VIII. 10

Makoldi Sándor

Nicolaus Lenau c. dombor-
mütvét (cm.) a tokaji
muzeumnak ajándékozta

N. N.: Pantheon Tokajban

Szolnok megyei Néplap 1969 VIII. 10

Makoldi Sándor

Nicolaus Lenau i dombor-
mutvét (evl) a tokaji
muzeumnak ajándékozta

N.N.: Kis pantheon

Petőfi Népe 1969 VIII. 10

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Makolei Sándor

Nicolas Lenau c. dombormű vét a tokaji múzeumnak adta (eml.)

N.N.: Tokaji pantheon

Dolgozók Lapja 1969 VIII. 10

Makoldi Sándor

Nicolaus Renan c. ~~fl~~ dombar-
művét a tokaji hukeumnak
ajándékozta (eml.)

N.N.: Panteon Tokajban

Észak-Magyarország 1969 VIII.10

MDK.

Makoldi Sándor

Kiállitási kritika

Hajdubiharmegyei Népujság 1966 dec .4.

Makoldi Sándor

Szerepelt a Hajdú-Bihar megyei képző-
művészek őszi tárlatán.

Alföld 1967. jan.

Makoldi Sándor

Szerepel a Hajdú-Bihar megyei képcőművészek őszi tárlatán.

H-B. megyei Népújság 1966. nov. 22.

MDK.

Makoldi Sándor

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1967 márc.23.

MDK.

Szilá

Makoldi Sándor „festő" M.D.K.

„oldott formájú" tájképei címűről Kádár Zoltán:

A Hajdú-Bihar megyei képzőművészek XXII. őszi tárlata.

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 1. sz. 85. old.

Makoldi Sándor M.D.K.

képzőművészeti köri tag

Művei a kiállításon

Sz. Kürti Katalin: A debreceni XX. Őszi Tárlat

Alföld 1965/2.

Makoldi Sándor festő

Szövery említi készvételét a gyöngyösi képzőművészek kiállításán

1966. Sep. 3. Heves Megyei Népujság

MDK

Makoldi Sándor

szerepelt a kiállitáson és

festményéért

harmadik díjat nyert.

--: A Tótfalusi kulturális szemle művészeti kiálli -
tása Debrecenben.
Hajdúbihar megyei Népujság 1964 jun. 14.

Makoldi Sándor

Bücsucsendelet, tus

Rajzok
Miskolci Galéria

Makoldi Sándor, Jertő

Egerben nyílt meg tárlata.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. május 9.

Makoldy Sándor

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1971 SEP 28

Tokaji Ferenc-plakett

1971

A Tokaji Helytörténeti Múzeum újabb alkotással gyarapodott. Makoldy Sándor debreceni képzőművész gipszbe öntötte Tokaji Ferencnek, az 1697-es parasztfelkelés vezérének portréját.

Nemzetközi

vezésben.

hológiai mérlegen

Makoldi Sándor, festőművész, főiskolai rajztanár, Debrecen

Molnár V. József: „Égen mező szép nadár".

Gyángy Enikő, Makoldi Gizella, Ötvös Tünde nyomra találásának bizonyára szerepe van Pap Gábor művészettörténész előadásainak, Kátai Mihály festőművész tűzzománcainak; Makoldi Sándor festőművész, debreceni főiskolai rajztanár nevelteőket.

Művészet, 1989., január, 54-old.

Makoldi Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1980 JAN 5

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

1021

KÉPZŐMŰVÉSZEK
A MEGYÉBEN

Győri László, Makoldi Sándor, Velényi Rudolf

A Hajdúsági Munkás hasábjain indított sorozatnak az a célja, hogy szóval, képpel megismertesse a Debrecenben és a megyében élő képzőművészeket. Általában olyan művészekről van szó, akiknek munkáival az érdeklődők rendszeresen találkozhatnak a kiállításokon, sőt az üzemekben rendezett tárlatokon, a Bemutatjuk sorozat kiállításain is.

Azokat a művészeket, akikről eddig szóltunk, kevés kivétellel (Tilles Béla, Váró Márton tartozik ezek közé elsősorban) az expresszionizmushoz való kötődés jellemzi. Ennek a század első évtizedeiben indult irányzatnak hatása természetes egyéni módon jelentkezik például Moré Mihály vagy Bíró Lajos alkotásaiban, mégis, mintha időnként kissé egyszínűnek mutatná a helyi törekvéseket. És mintha azt is mutatná: a század más, nagy hatású áramlatai — mint a konstruktivizmus, absztrakt művészet — kevéssé érvényesülnek Debrecenben. Pedig — ahogyan Tilles munkái is mutatják — jelen vannak.

Nem hiányoznak azok a törekvések sem, amelyek új vizuális abc kialakítására irányulnak, és egyrészt a népművészet, másrészt a geometriai alapformák, és azok sem, amelyek a természet láthatatlan, ám mindenben ott munkáló alaptörvényei kutatásával igyekeznek formálni ezt az új jelrendszert, igyekeznek minél több embert rávezetni arra — olykor didaktikus, olykor áttételesebb eszközökkel —, hogy a művet nem irodalmi alkotásként, elsősorban a cselekményre figyelve, hanem a formák és színek által hordozott információkból kiindulva kell megközelíteni.

Az ilyen alkotók közé tartozik Velényi Rudolf, Makoldi Sándor és Győri László. Az első két művész pedagógusként, kiállítások rendezőjeként is a fenti célok megvalósítására törekszik. Kollektív élménnyé kívánják tenni a művet, olyan értelemben legalább, hogy az egységes szemléleti alapon befogadott látvány ne a passzív szemlélődő élménye, hanem a cselekvő ember mindennapi életének része legyen.

Velényi Rudolf, aki 1940-ben Szatmárnémetiben született, a népművészet, a népmesék játékos, érzelmekkel telített világától inspirálva festi képeit, ugyanakkor a népművészet hatása úgy is érvényesül alkotásaiban, hogy szilárd, nem egyszer geometrikus elemekből kialakuló szerkezet megteremtésére is törekszik. Kékes-sárgás alaptónusú mű a Malom. A középpont felé haladva a színek egyre intenzívebbek, a motívumok egyszerre idézik a régi használati eszközök takarékos, tömör díszítését és a malomkerék forgó mozgását. A többi Velényi-mű is elszakad a konkrét látványtól, és a formák, színek segítségével ad élményt a nézőnek. Az ő művei nemegyszer túlzottan is dekoratívak, és nem is szándéktalanul.

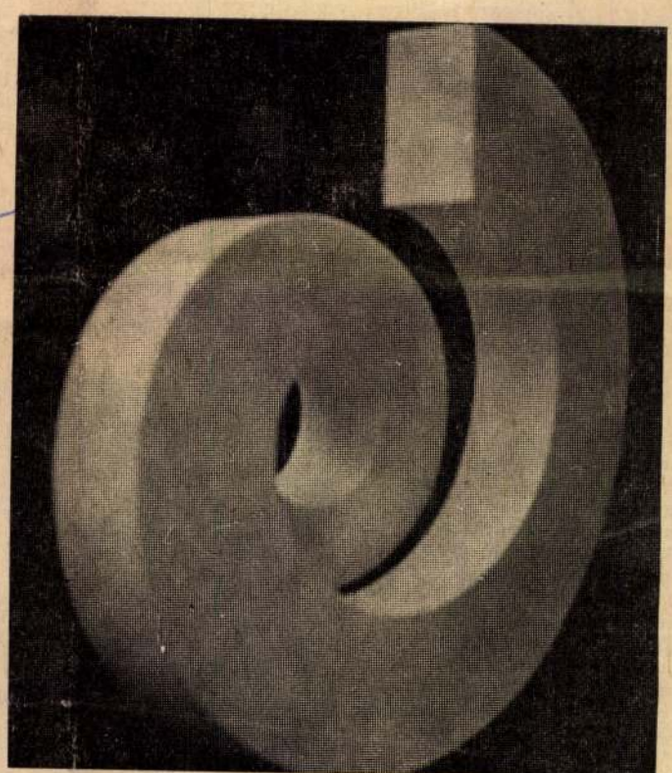

Győri László szobrászművész alkotása (Fotó: Vencsellei István)

Makoldi Sándor képei nem kevésbé látványosak, mégis szigorúbb, következetesebb alkotómunkáról beszélnek. Az 1945-ben született festőről így ír Fábián László: „Képein a festői gesztusban érzelem-, indulatnyomok jelentkeznek és rendeződnek el (mert elrendeződnek és enyhiben különbözik az eredeti absztrakt expresszionizmustól vagy a tache-tól) egy gondolkodó ember, egy érzékeny festő alkotógesztusa szerint, festői síkokat, tereket építve a semlegesnek tetsző vászonra, lemezre". Ami a látványosságot illeti: nem valamiféle felületes csillogásról van szó, hanem arról, hogy Makoldi újabb (az utóbbi néhány évben festett) munkáinál UV festéket használ, s ez az ultraibolya lámpával megvilágítva különösen érdekes, fluoreszkáló látványt nyújt és ez — ahogyan a festő vallja — egy „mai dimenziót is biztosít".

A legteljesebb mértékben maiak Győri László szobrászművész szándékai és eszközei is. Műanyaggal dolgozik, a konstruktivizmus szellemében készíti finoman kidolgozott térplasztikáit. Az 1944-ben született szobrász építőipari technikumot végzett, részben tanulmányainak is szerepe van talán abban, hogy az esetlegességek, a véletlenszerű díszítő elemek elhagyásával a lényeg, a szerkezet megmutatására törekszik. Művei persze — amíg kisplasztikát készít —, nem lehetnek befejezettek: lényegi részük a nagyobb méret, és az, hogy közte reken, természeti és épített környezetben fejthessék ki hatásukat.

p. sz. e.

HÍREK, ESEMÉNYEK

A GTE téglási szervezetének háztartási készülék szakbizottsága és az Autóklub üzemi csoportja december 12-én műszaki filmnapot tartott, amelynek keretében az alábbi filmeket láthatták az érdeklődők: Az alkatrészgyártás pótlólagos gépesítése és automatizálása; A Jaguar autógyár galvanizáló üzeme; Volkswagen karosszériagyártás; Lada gépkocsik szerkezeti sajátosságai és karbantartása; 24 órás autóverseny.

Szakmailag nagyon hasznos ismereteket nyújtottak a filmek. Betekintést nyertünk a korszerű autógyártásba és üzemeltetésbe, ugyanakkor élményt nyújtott az autóverseny megtekintése is.

Cs. I.

Kiváló katona

A Belügyminisztérium Határőrség szombathelyi parancsnoksága levelet küldött vállalatunkhoz, melyben tudatja, hogy NAGY FERENC — vállalatunk dolgozója — az eddigiekben becsülettel helytállt hazánk államhatárainak őrizetében, élen járt a kiképzésben, aktívan részt vett a szocialista versenyben és kiemelkedő eredményeket ért el, ezért kiérdemelte a Határőrség Kiváló Katonája megtisztelő címet.

A szakszervezeti bizottság költségvetéséből rendszeresen gondoskodik a nagycsaládos dolgozók gyermekeinek karácsonyi ajándékozásáról. A nőbizottság javaslata alapján az ajándékozásra 103 család 400 kiskorú gyermeke részére összesen mintegy 45 ezer forintnak megfelelő összeget hagyott jóvá a szakszervezeti bizottság. A nőbizottság az összegen vásárolt ajándékutalványokat eljuttatta nagycsaládos dolgozóinkhoz.

A téglási tanácsházán december 1-én névadó ünnepséget tartottak, amelyen Legoza Sándor és Legoza Sándorné (mindkétten a szerszámüzem dolgozói) kisfia a Zsolt nevet kapta. Ez alkalomból a szerszámüzem Damjanich Szocialista Brigádjának tagjai, munkatársak, barátok és rokonok köszöntötték a szülőket és a kis ünnepeltet, majd ajándékkal kedveskedtek neki. (A képen az anyuka kisfiával és a névadó szülők.)

Januárban:

Népszámlálás

Január 2. és 15. között a számlálóbiztosok az ország valamennyi lakosát felkeresik, hogy összeírják a lakosság személyi adatait, továbbá a lakások és a magánüdülők, illetve beépített üdülőtelkek adatait.

Az 1980. évi népszámlálás kezdetének eszmei időpontja január 1. nulla óra, a kérdőíveket ennek megfelelően kell majd kitölteni. Összeírnak tehát mindenkit, aki 1979. december 31-én 24 órakor életben volt, így azt is, aki például január 1-én vagy később elhalálozott. Nem írják össze azonban azokat, akik az eszmei időpont után születtek.

SPO

Tollasl

November utolsó hetében kétnapos versenyre utazott Hatvanba két élversenyzőnk: Várnai István és Borbély Sándor.

A MAFC által rendezett I. osztályú versenyen igen erős mezőny gyűlt össze, különösen a férfiaknál. Így említett versenyzőink az egyéni és a vegyespáros versenyszámban csak a „táblára" kerülést tudták kiharcolni. A férfi páros versenyszámban versenyzőink eljutottak a középdöntőig, ahol az első számú kiemelt Rammer—Papp (Főkert SE) kettős ellen bár vereséget szenvedtek, végeredményben az 5. helyen végeztek, ami I. osztályú szinten ebben a versenyszámban eddigi legjobb eredményünk.

* * *

December 2-án Nyíregyházán a III. osztályú, három versenyszámban lebonyolított bajnokságon meglehetősen rossz sorsolást fogtak ki a versenyzőink, így egyedül Tóth Gizellának sikerült dobogós helyezést elérnie.

Eredmények:

Női egyéni: 3. Tóth Gizella, 5. Pintyéné Somos Ilona.

Férfi egyéni: ... 8: Nádházi Sándor.

Vegyes páros: ... 6. Tóth Gizella—Féki Imre.

* * *

December első hetében Debrecenben, az Ybl Miklós Műszaki Főiskola tornacsarnokában került sor az idényzáró versenynek számító megyei felnőtt Tízek bajnoksága megrendezésére. A részvételre versenyszámonként a megyei ranglista-pontverseny első 10 helyezettje volt jogosult. A férfiaknál a legjobb tíz rajtolt, míg a nőknél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1971 SEP 29

MAKOLDY SÁNDOR

HÍREK

1024 Elkészült Tokaji Ferenc éremportréja

A tokaji Helytörténeti Múzeum baráti köre néhány évvel ezelőtt úgy határozott, hogy a községet pártoló művészek segítségével emléket állítanak azoknak a híres embereknek, akik a hajdani városban születtek, vagy ott éltek. Ezeknek domborműves plakettjeit a múzeum leendő panteonjában helyezik majd el. Már elkészült Paulay Edének, a Nemzeti Színház volt főigazgatójának, Lénau osztrák költőnek és Szepsi Laczkó Mátének, az aszubor felfedezőjének éremportréja.

Most, a múzeumi hónapban újabb alkotással gazdagodnak a tokajiak. Makoldy Sándor debreceni képzőművész társadalmi munkában elkészítette Tokaji Ferencnek, az 1697. évi parasztfelkelés vezérének portréját, és a plakettet a helytörténeti múzeumnak ajándékozta. Tokaji Ferenc élete szorosan kapcsolódik Tokaj-Hegyaljához. Nevéhez fűződik a sárospataki és a tokaji vár elfoglalása.

A hajdani parasztfelkelés vezérének, a regéci vár volt hadnagyának plakettjét októberben leplezik le. Ebből az alkalomból Tokaji Ferenc emlékestet rendeznek a községben.

MA: MI? HOL? MIKOR?

Naptár

1971. szeptember 29., szerda

A nap kelte 5.39, nyugta 17.29 órakor.
A hold kelte 15.01, nyugta 23.59 órakor.
Névnap: MIHÁLY

Évforduló

Tizenöt évvel ezelőtt, 1956. szeptember 29-én halt meg, 71 éves korában Pattantyús-Ábrahám Géza Kossuth-díjas akadémikus, műszaki egyetemi tanár, az egyik legkiválóbb, legsokoldalúbb magyar mérnök-pedagógus és szakíró.

Selmecbányán született, a budapesti Műegyetemen végezte tanulmányait. 1912-ben műszaki doktori oklevelet szerzett. Utána rögtön az egyetemen oktatott; 1930-tól haláláig a hidrogépek és szállító berendezések tanszékvezető tanáraként. Egyetemi működése mellett 1909 és 1930 között magánmérnöki tevékenységet is folytatott; több város villamosítását tervezte és vezette, foglalkozott a hajdúszoboszlói földgáz hasznosításával, felvonó-berendezéseket tervezett stb.

Makoldy Sándor debreceni képzőművész Tokaji Ferencet ábrázoló plakettet készített a tokaji helytörténeti múzeum részére.

Magyar Hirlap 1971/270 Vold.

MAKOLDI Sándor

A rendezvény támogatói:
Budapest Főváros XXII. Ker. Önkormányzata
Pannon-Flax Győri Lenszövő Rt.
Magyar Rádió
Magyar Televízió

A kiállítás megtekinthető:
április 5-éig, naponta 14–19 óráig, szombat-vasárnap 10–19 óráig
A galéria megközelíthető:
3-as, piros 3-as, 14-es, 114-es, 138-as és 50-es autóbuszokkal,
a Jókai utcai megállóig

AppleScan Reprodukciós Stúdió, Favorit Nyomda, Debrecen

MAKOLDI SÁNDOR: SZARVASVADÁSZAT
(1984–86, 330×420 CM)

A MILLECENTENÁRIUM TISZTELETÉRE • BUDAFOK–TÉTÉNY MŰVELŐDÉSI HÁZ, BUDATÉTÉNYI GALÉRIA

A Budatétényi Galéria (Budapest XXII., Nagytétényi út 35.) tisztelettel meghívja
a Millecentenárium tiszteletére rendezett

Táltosnéző

kiállítás ünnepélyes megnyitójára,
amely egyben a Tétény–Promontor Kulturális Napok nyitó rendezvénye,
1996. március 14-én (csütörtök) 17 órára

Kiállító művészek:
MAKOLDI SÁNDOR, MAKOLDI GIZELLA, TÚRI PÉTER, IFJ. MAKOLDI SÁNDOR, GYÖNGY ENIKŐ és tanítványai
A kiállítást megnyitja: PAP GÁBOR művészettörténész
A Tétény–Promontor Kulturális Napokat megnyitja: DR. ZATYKÓ LAJOSNÉ alpolgármester asszony
A Millecentenáriumot méltatja: LENDVAI ILDIKÓ kerületi országgyűlési képviselő asszony
Pohárköszöntőt mond: NÉMET ZSOLT országgyűlési képviselő
Díszvendég: JOSEF MURGAS, Losonc város polgármestere
Közreműködik a Jánosi-együttes

Mennyezetre készülnek a kazetták

Makoldi Sándor festőművész a magyarság motívumaival ékesíti a nappályát

Tokaj, Debrecen (ÉM) – Makoldi Sándor jelenleg egy budapesti egészségügyi intézmény számára készít tizenkét festett mennyezetkazettát, és további tizenhat táblaképet. A műalkotások ünnepélyes átadása a tervek szerint augusztus 20-án lesz.

A festőművész a debreceni tanítóképző főiskola tanára, de családja révén Tokajhoz is kötődik, sőt a műterme is itt van. Megyénk számtalan településén mutatta már be alkotásait. De nemcsak kiállításokon találkozhatunk a műveivel, hanem például közintézményekben is. Így például a szerencsi Rákóczi-vár lovagtermét az ő táblaképei díszítik.

A Budapestre készülő tizenkét mennyezetkazetta témái a zodiákus jegyekhez igazodnak. Természetesen ezek a jelképek Makoldi Sándor művészetének jellemzőit is hordozzák. Ennek gyökerei pedig a népi, nemzeti kultúránkban keresendők.

A festőművész tanulmányai során etnográfusi oklevelet is szerzett, s írásai jelennek meg folyamatosan a nemzeti kultúránk vizuális jeleit hordozó magyar népművészetről. Ez az érdeklődés – mint Bartóknál a zenében – Makoldi Sándornál is döntő hatással jelenik meg. Az akadémista képzés hatásán segítette túl az a felismerés, hogy létezik egy kifejezésforma, jelrendszer, amelyik egyetemes. A festészetben is az egyéni szimbólumok végességét ez az őskortól jelenlévő rendszer teheti egyetemessé, a XX-XXI. században is.

Képei, grafikái ha figurálisak, ha nonfiguratívak – egyaránt az élet lényeges összefüggéseit, az emberiség közös, filozofikus gondolatait hívják életre ma is.

Makoldi Sándor műtermében Fotó: MTI – Oláh Tibor

Makoldi Sándor – festő
Észak – Magyaro
1998. jan. 20. kedd

486/120 CPU színes SVGA, S3 2MB, 420 MB HDD,16 MRAM, 1,44 FDD 2xCDROM, hangkártya. 46/313-412. *149558/1K*

az esti órákban. *149537/1K*

Növény, állat, mezőgazdaság

Növények

NYÁRERDŐT vágáséretten vásárol kft. Készpénzért. Tel.: 06-30/446-185. *149064/3H*

INGATLANT KERES

Vállalkozásra

ÜZLETHELYISÉGET bérelne 50-150 nm között a megye bármely városában, országosan terjeszkedő magánvállalkozás, gyalogos szempontból forgalmas helyen, divatáru üzlet számára. Jelentkezést kérünk budapesti központunkba 7–14-ig 06-1/2500-318, 06-1/3887-268, 14 órától 06-1/2507-973. *149527/2K*

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

özv. VIDA JÓZSEFNÉ
sz. Krizsán Erzsébet

életének 82. évében csendesen elhunyt. Temetése 1998. január 22-én, 14.30 órakor lesz az avasi református temetőben.

Gyászoló szerettei.
*149550/1K

azokkal, aki ismerték és szerették, hogy

Dr. PÁLOSSY JÁNOSNÉ
sz. Vucskits Klára

1997. december 24-én elhunyt. Halottunk lelki üdvéért az engesztelő szentmise áldozat 1998. január 23-án, reggel 8 órakor lesz a Budapest XIV. kerületi Páduai Szent Antal-templomban.

A gyászoló család.
*149260/1K

METRO

A vállalkozók partnere

Európa legnagyobb nagykereskedelmi áruházlánca a

METRO

miskolci áruházába felvételre keres

üzemvezetői titkárnőt

Alkalmazási feltételek:
- középfokú iskolai végzettség
- Excel-, Windows-programok magas szintű ismerete
- alapfokú németnyelv-tudás
- nagy munkabírás
- jó kommunikációs készség

hiedelemmel ellentétben nem nyújtanak védelmet a felhasználók egészségét károsító elektromágneses sugarak ellen – szögezte le *Jurij Palcev* professzor, az orosz munkaegészségügyi intézet elektromágneses sugárzások hatását vizsgáló csoportjának vezetője.

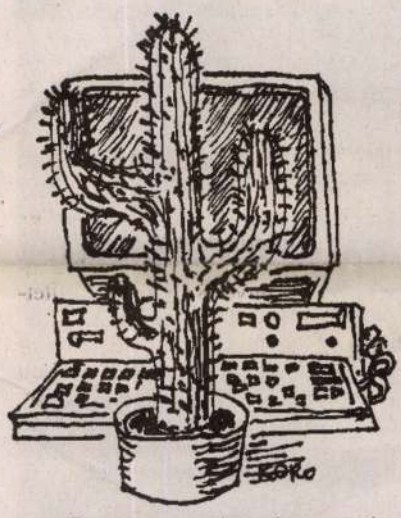

KOROLOVSZKY ANDRÁS GRAFIKÁJA

Palcev elismerte, hogy a növények bizonyos mértékig el nenseit. Ilyen tulajdonsággal gyakorlatilag minden élő szevezet és élettelen tárgy rendelkezik. A kutatások azonban azt bizonyítják, hogy az emberre leginkább káros hatást gyakoroló mágneses hullámokat semmilyen növény, így a kaktusz sem képes semlegesíteni.

Jurij Palcev felhívta a figyelmet arra is, hogy csak a képernyő elé helyezett tárgyak nyelik el, illetve verik vissza a monitorok elektromágneses sugarait, így az általában a monitor mellé tett kaktuszok hatása – a hiedelemmel ellentétben – a nullával egyenlő.

A professzor elmondta, hogy a legkorszerűbb számítógép-monitorok ökológiailag teljes mértékben ártalmatlanok. Már rendelkezésre állnak hatékony védőhálók, sőt, a tudósok kidolgozták azt is, hogyan lehet bizonyos elektromágneses sugarakat blokkoló fémeket és ötvözeteiket felvinni a monitorok képernyőjére.

Már hatvan megnyitott látnivalót ismerhetnek meg a messzi földről érkezők Tibetben. A fennsík havas hegycsúcsai, híres kolostorai és történelmi jelentőségű emlékei sok szerencsevadászt és külföldi turistát vonzanak. Az átlagos tengerszint feletti magasság négyezer méter. A levegő ritka, hideg és oxigénhiányos, a légnyomás és az oxigéntartalom kevesebb, mint kétharmada az alacsonyabb tengerszint feletti magasságú síkságokénak. A 10 Celsius-fok feletti napok száma közel fele, mint Kína legészakibb részén, Heilongjia tartományban. A magaslati tüdővizenyő, a hegyi kóma és a krónikus magaslati betegség gyógyításában a helyi orvosok nemzet-

közi
jük,
sem
föld
Che
San
nálj
légi
és N
nag
több
ről
szi
A
hizn
en
toli
turá
súly
épít
zése

„Monica Lewinsky lakoszt

Montevideo egyik luxusszállodájá
Clinton elnök körüli szexbotrányba k
gyakornokról nevezték el a legelő
Republica című uruguayi lap szerint a f
ben épült szálloda igazgatósága sokáig
vezze el a VIP (nagyon fontos személ
lakosztályt. Végül azért döntöttek Mon
lakosztály „mindazt a kellemetességet"
e hölgy nevének hallatán gondolhat.

Mai rádió- és televízió-m

KOSSUTH: 4.30 Reggeli Krónika 9.00 és minden órakor: hírek, időjárása 9.05 Napközben 11.05 Zenés játékok 11.35 Tom Jones 12.00 Déli Krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Magyar Máriaantifonák 13.30 Tanúim lesztek! 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Irodalmi figyelő 15.07 Ítélet 16.00 Délutáni Krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Radar 17.05 Magyarországról jövök... 17.26 A Szabó család 18.00 Esti Krónika 19.06 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.39 Most jelent meg 20.05 Apáról fiúra 20.30 Határok nélkül 21.05 Rá...

MTV 1: 5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom 10.05 Szünidőre! 12.00 Híróra 13.05 Forma-1 13.55 Titokban Hongkongban 15.40 Gyerekeknek 16.30 Öregberény 17.00 Segítőtárs 17.15 marad a végén? 17.40 Életjel 17.45 Körze adók 18.00 Katolikus krónika 18.20 Gy nek! 18.356 Christy 19.30 Híradó, 20.00 Tattingers 21.00 Kriminál Telemázli 22.00 Aktuális 22.30 K 23.05 Rám csaj még nem volt ilyen hat

MTV 2: 7.00 Híradó 7.15 Aktuális 7.45 Határ tárig 8.00 Tudóra 9.00 Tanoda 10.00 Szon dok 10.30 Kincsestár 12.00 Híróra 13.00 T magiszter 14.00 Kémek 14.25 A pampák k

ton
sen
szeme
meghal
MTI-t a
Kecske
útkeresztez
este D. Miklo

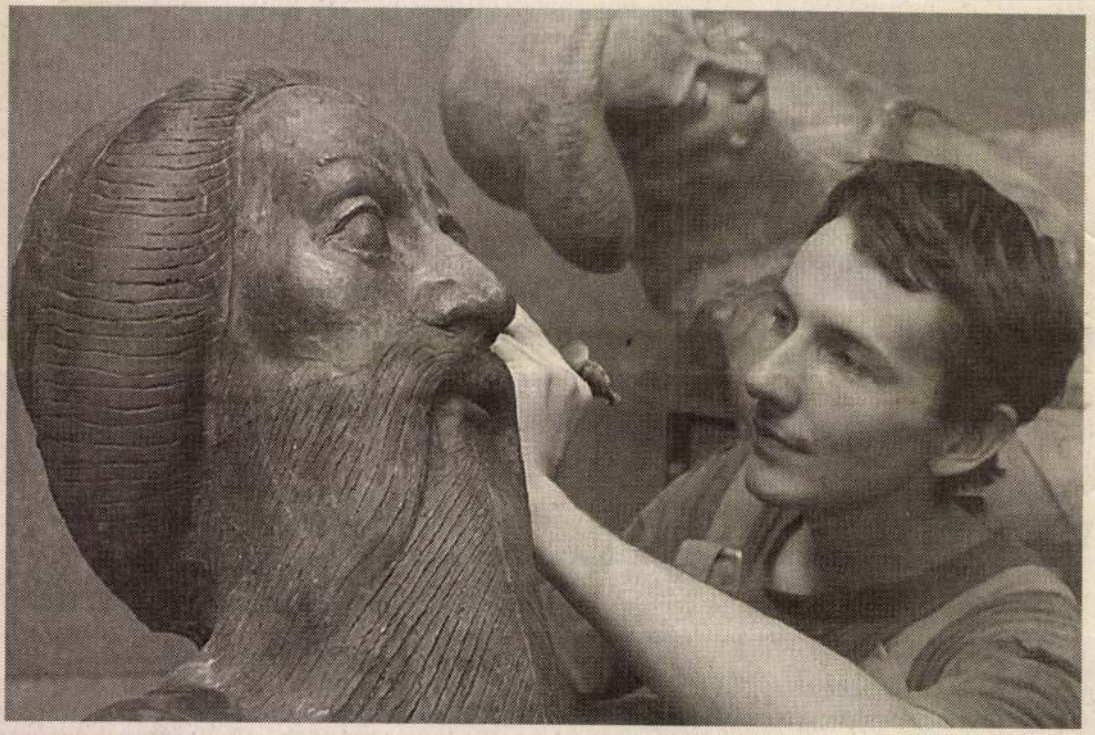

Az orvosok és gyógyszerészek védőszentjének, Kozmának és Damjánnak közel két és fél méteres alakját megjelenítő szoborkompozíciót készít a budapesti Hercegprímás utcai szakorvosi rendelő falára Makolci Sándor Gyula debreceni szobrászművész

FOTÓ: OLÁH TIBOR–MTI

Balesetek, bűncselekmények

Az ország közútjain szombaká
ső este és vasárnap össze
47 közlekedési baleset járt
lyi sérüléssel, négyen
tak – tájékoztatta az
endőrség sajtóirodája.
mét egyik külterületi
ődésében szombaton
s 37 éves városföl
azdasági vontató

ICI Interaktív Kommunikációs Rt.

METEOROLÓGIA

Vízállás-jelentés

	cm (°C)
Dunaremete:	83 (19)
Budapest:	256 (23)
Dunaújváros:	140 (23)
Baja:	305 (24)
Tokaj:	511 (23)
Szolnok:	469 (24)
Szeged:	438 (25)
Gyoma:	347 (26)
Balaton:	102 (25)
Velencei-tó:	146 (25)

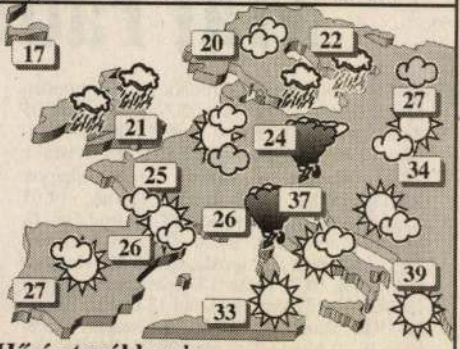

Hőség továbbra is

Makoldi Sándorné

Alföldi Tájlat Békéscsabán.

M. Nemzet
1987. IX. 12.

MAKOLDI Sándor

Kiállít: Debrecen, Kossuth
Lajos Tudományegyetem
díszudvara. „Megújítva
őrzik a művészeti hagyományokat"
LÁSD: BAKOSS TIBOR.

Kapu - Bihari Napló: 1996. aug. 6. hétfő

ikonográfiájához. A késöközépkori művészet elvilágiasodásának tipikus példája. MÉ IV(1954) 34. skk.

A szentek csoportjai

Sacra conversazione: LCI 4. col. 4. skk. – *Virgo inter virgines:* LCI 8. col. 573. skk. – *Quatuor virgines capitales, Virgines capitales:* LCI 8. col. 573. – *Mária a rózsalugasban:* Scheffler. K.: Maria im Rosenhag. Leipzig 1935; Vetter. E. M.: Maria am Rosenhag. Düsseldorf 1956; Keller. R. H.: Reclams Lexikon der Heiligen und biblischen Gestalten. 3. Aufl. Stuttgart 1975. 354. *Szent Borbála:* LCI 5. col. 304. skk; Bálint S.: Ünnepi kalendárium. I. Bp. 1977. 17. skk; Oravecz J.: Jekelfalva. Religio XXX(1879) 358. skk. *Trinubium, Feketeardó:* Rómer 1874. 73. skk.

F) SPECIÁLIS MŰVELTSÉGI RÉTEGEK SZEREPE

Udvari uralkodói és lovagi ikonográfia: Képes Krónika: Stejskal, K.: Die Rekonstruktion des Luxemburger Stammbaums auf Karlstein. U

MAKOLDI SÁNDOR festő

1997. máj. 8.

Baráti bemutatkozás

Tokaj (ÉM – MSG) – Makoldi Sándor Tokajban élő festőművész munkáiból nyílik kiállítás holnap este 6 órakor a lengyelországi Przenyslben. A Kárpát-Eurorégió együttműködés keretében ez a város immáron négy éve fogadja többek között Északkelet-Magyarország művészeit. Kétévente nemzetközi kiállításra és találkozóra érkeznek ide a képzőművészet régióbeli jeles képviselői, s a közös kiállításokon kimagasló teljesítményűnek ítélt alkotót egyéni bemutatkozásra is invitálják. Három évvel ezelőtt Urbán Tibor miskolci képzőművész állíthatott ki a Panstowa Galéria Sztuki Wspólczesnej termeiben, az idén újra magyar, régiónkbeli festőművészé a megtiszteltetés: Makoldi Sándor, a Debreceni Tanítóképző Főiskola tanára állítja ki munkáit. Az alkotó képeit jól ismerhetik a B.-A.-Z. megyei művészetkedvelők is. Legutóbb tavaly a millecentenárium tiszteletére, az ősök emlékezetére a szerencsi vár árkádos termeiben rendezett kiállítását láthatta a közönség. Ugyanitt a Lovagteremben avatták fel augusztus 20-án a házasságkötő terem falát ékesítő Égi és földi szerelem című képciklusát. (Tokajban az általa tervezett, kovácsoltvas díszkút és néhány cégér viseli keze nyomát, melynek a belváros szépülésének első jelei voltak.) Most Lengyelországban erősíti a történelmi barátságot a jellegzetes, magyar jelképekre épülő képeivel. Az Európa felé nyitott, az avantgardra is igen érzékeny lengyel közönséget, kultúrát úgy látszik érdekli, és a vezetőket is vonzzák a közös múltban gyökerező hagyományok, a nemzeti tudat és a népművészet értékeit a művészet folyamatában megőrző eszmék is.

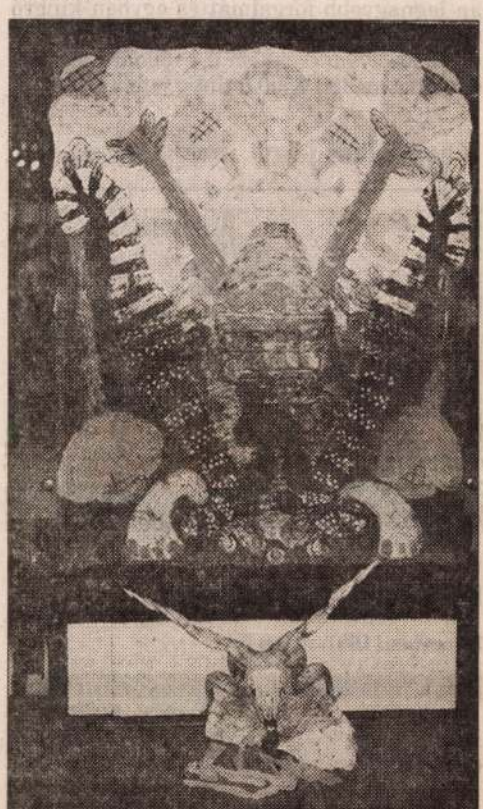

BorsodChem: növekvő árbevétel

Kazincbarcika (MTI) – A BorsodChem Rt. 13,55 milliárd forint árbevételt ért el az első negyedévben, ami mintegy 32 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A vegyipari társaság adózás előtti eredménye 2,13 milliárd forint, az adózott nyeresége pedig 1,75 milliárd forint lett, s e két érték 3,1, illetve 3,9 százalékkal haladja meg 1996 első három hónapjának eredményét – derül ki a BorsodChem gyorsjelentéséből

A társaság árbevételének szerkezete jelentősen eltolódott az exportértékesítés javára. Míg 1996 első negyedévében a forgalom 60 százalékát adta a külföldi értékesítés, addig idén ez az arány már megközelíti a 70 százalékot. A kivitel 54 százaléka talál gazdára Nyugat-Európában, 30 százaléka Közép- és Kelet-Európában, 6 százaléka pedig a Távol-Keleten. A főbb termékek közül különösen a PVC-por árbevétel-növekedése volt meghatározó: az 57,9 százalékos bővülés az árak és az értékesített mennyiség egyidejű emelkedésének köszönhető. A BorsodChem Rt. mérlegfőösszege március 31-én 35,82 milliárd forint volt, ami 3,4 milliárd forinttal haladja meg a tavalyi záróértéket. A források között a saját tőke állománya 1,87 milliárd forinttal nőtt 1996 decemberéhez képest. A társaság jegyzett tőkéjében nem történt változás.

ÁRFOLYAMOK

Budapest – A tegnapi tőzsdenap kimagaslóan legnagyobb forgalmát és egyben kiugró áremelkedését is a jegyzés előtt álló Mol érte el: az árfolyam csaknem 2,4 milliárd forintos forgalom mellett 3500 forintig jutott.

Kárpótlási jegy

Tőzsde

Index május. 7.: 5965,43 +101,00

Valuta- és devizaárfolyamok

Érvényben: 1997. május 7.

	VALUTA		DEVIZA
	VÉTEL	ELADÁS	KÖZÉPÁRF.
	291,60	307,41	298,46
Angol font	290,92	306,04	298,48
	290,51	306,94	298,73
	136,55	147,16	141,50
Ausztrál dollár	137,59	145,43	141,51

MAKOLDI SÁNDOR

Kondor Béla-gyűjtemény; Szalay Lajos rajzai, Miskolci Galéria állandó kiállításai, Miskolc, Hunyadi u. 12. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

Feledy Gyula állandó kiállítása, Feledy-ház, Miskolc, Deák tér 3. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

~~**Miskolci Orthodox Múzeum** (Deák tér 7.) Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

Kortárs avantgarde művészet, MissionArt Galéria, Miskolc, Széchenyi u. 14. Nyitva: délelőtt 10-től délután 1 óráig és délután 2-től este 6 óráig.

~~**A Neander-völgyi ősember leleteiből rendezett állandó kiállítás.** Cserépfalu, Suba-lyuk Múzeum. Nyitva: délelőtt 11-től délután 5 óráig.~~

Bráda Tibor festőművész kiállítása. Lillatüred, Palotaszálló.

Gálné Galambos Dóra képei. Miskolc, TIT Kazinczy-klub.

A XVII. Országos Grafikai Biennálé nagydíjasa, Szabados Árpád grafikusművész kiállítása. Miskolc, Mini Galéria. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

~~**A Magyar Illusztrátorok Társasága kiállítása.** Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár.~~

~~**A XVIII. Országos Grafikai Biennálé anyaga.** Miskolci Galéria (Rákóczi u. 2.). Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

Makoldi Sándor festőművész kiállítása. Szerencs, Városi Kulturális Központ. Nyitva: délelőtt 10-től délután 5 óráig.

Macskássy Izolda selyemkollázsai és grafikái illetve Vertel Andrea kerámiáinak kiállítása. Miskolc, Iparművészeti bolt (Zsolcai kapu 1.).

~~**A Diósgyőri Képzőművész Stúdió tagjainak kiállítása.** Miskolc, Ady Endre Művelődési Ház. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

Brózsely Józsefné (Kertész Anna) festőnő képeinek kiállítása. Boldogkőváralja, Görög katolikus templom.

Takács István festőművész életmű-kiállítása, Mezőkövesd, Városi Galéria. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

Lengyel László pedagógus-képzőművész kiállítása. Putnok, Holló László Galéria.

Acélváros, Ózd – Benkő Imre fotókiállítása. Miskolci Fotógaléria. Nyitva: délelőtt 9-től este 7 óráig.

Kriston Béla festményeinek kiállítása. Miskolc, Tudomány és Technika Háza. Nyitva: délelőtt 9-től este 7 óráig.

~~**A matyó népviselet legékesebb darabja: a surc.** Mezőkövesd, Táncpajta. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

~~**A Sárospataki Népifőiskola dokumentumai (1936–1948) című kiállítás.** Sárospatak, Református Kollégium.~~

Brungelné Kálmán Mária keramikusművész és Demjén István festőművész kiállítása. Miskolc, Signal Galéria (Miskolc, Széchenyi u. 70.) Nyitva: reggel 8-tól délután 4 óráig.

Észak-Magyarország
1996.09.24.

MAKOLDI SÁNDOR HEVES-MEGYEI NAP 1993. I. 20

Vissza a szecesszióhoz

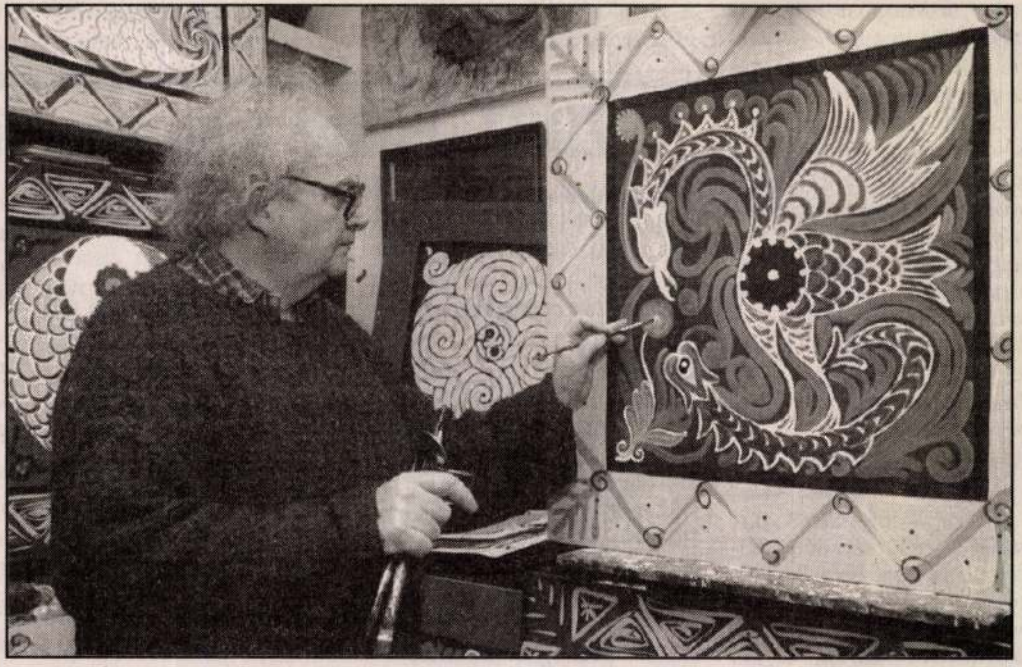

Egy budapesti egészségügyi intézet részére mennyezetkazettákat készít Makoldi Sándor debreceni festőművész. A munka érdekessége az, hogy a magyar építészet utoljára a szecessziós korszakban használt mennyezetkazettát belső terek díszítéséhez.

mindket helyen a polgármesteri hivatalban.

Szakmai értekezlet jegyzőknek

A megyei közigazgatási hivatal szakmai-koordinációs értekezletet tart a Heves megyei önkormányzatok jegyzői számára január 21-én délelőtt 9 órától a Megyeháza II. emeleti tanácskozótermében. A témák között szerepel többek között a törvényességi ellenőrzés, a hatósági munka és az igazgatási szervek hatáskörébe tartozó feladatok ellátása elmúlt évi tapasztalatainak értékelése, valamint a Heves Megyei Közigazgatási Hivatalban bekövetkezett szervezeti változások.

A MÚK elnöke Feldebrőn

A Feldebrői Hírek szerkesztősége konferenciát tart január 21-én, szerdán délután 2 órától a helyi könyvtárban. A fórum vendége lesz *Kósa Csaba*, a Magyar Újságírók Közösségének elnöke, aki egyebek között szól a helyi lapok szerepéről és jelentőségéről is.

a munkaügyi bírósághoz fordultak, hogy az összesen mintegy ötmillió forintra rúgó követelésüket megkapják. A munkaügyi bíróság a napokban továbbította a követe-

A cég ügyvezetőjének állítása szerint december végén elindították a felszámolási eljárást. Ennek során remény van arra, hogy a végkielégítést a gyöngyösiek megkap-

SZDSZ: Fodor a megyei li

(Folytatás az 1. oldalról)

Információink szerint egyébként a szabaddemokraták hevesi listáját várhatóan *Fodor Gábor* gyöngyösi képviselő, országos ügyvivő vezeti. Az ellenzéki pártok közül a Független Kisgazdapárt valamennyi egyéni, megyei és országos listás képviselőjelöltjét február 22-én, egy ünnepélyes rendezvényen jelentik be Budapesten. Úgy tudjuk, *Horváth Gábor* Heves megyei pártelnök 1994-hez hasonlóan idén is elindul majd egyéniben a Jászságban az MSZP-s frakcióvezető *Szekeres Imre* ellenfeleként, viszont nem kerül fel a neve a Szolnok megyei kisgazda-listára. Az MDF január 30-i megyei választmányi ülésén dönt a listáról, amelyen valószínűleg nem szerepel „húzónévként" országos MDF-es politikus, azonban rajta lesznek az egyéni körzetek képviselőjelöltjei – hangsúlyozta kérdésünkre *Nyerges Andor* megyei elnök. A Fidesz-MPP sem „hoz le" országos politikust a hevesi listára – tudtuk meg *Szücsi Katalin* megyei pártelnöktől. Szavai szerint a sorrendről a javaslatot január 26-án állítja össze a megyei választmány, s azt majd a párt országos választmánya hagyja

MAKOLDI SÁNDOR

1998.05.26.

Makoldi Sándor megfesti a legősibb titkokat

KISS ÁGNES

Debrecen (HBN) – A Kölcsey művelődési központ tavaszi tárlatán évről évre kortárs debreceni képzőművészek alkotásai láthatók. Köztük volt az idén a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolán tanító Makoldi Sándor két munkája is, melyeket a kiállítás alkalmából nívódíjjal jutalmaztak.

– Milyen képzőművészeti alapokkal indult a festészet útján?

Makoldi Sándor

– Az egri tanárképzőn végeztem, ami különösen jónak számított akkoriban a tanárképzők közt is. Kellően szabad világ volt; sokan voltunk rajzosok, [illegible] nem jutottunk be a képző[illegible]főiskolára, de többet [illegible]tanárképzős [illegible]mikor mondjuk Bernáth [illegible]rég feledésbe tem magamnak. Kaptam én négy olyan évet, amit saját fejlődésemre fordíthattam. Előfordult például, hogy hajnalban a természetben elkezdtem festeni. Ám időközben a nap állásától függően változni kezdtek az árnyak, a színek, végül már nem is tudom, hány nap volt a képemen, különböző színviszonylatokban. Amikor a kiállításomon megnéztek a képet, azt mondták: látszik, hogy két európai nagy mester, Basille, és Manessier hatása alatt alakítottam ki őket. Mire én gondoltam: meg kéne tudni, kik ezek... Amikor Párizsban jártam, megnéztem, miket alkottak. Engem a festészet igazából soha sem úgy érdekelt, hogy a látszatot miképp utánozzam. Ehelyett arra törekedtem, hogy a belső mondandómat egy képbe sűrítsem. A hagyományos, akadémista eszközökkel például nem tudtam volna megfesteni egy napomat, azt, amíg Debrecenből Pestre értem, és vissza.

– Van-e olyan alkotó, aki inspirálta a munkában?

– Az egyik Csontváry, csak ő már sajnos nem élt, amikor néztem a képeit. Mikor az első nagy gyűjteményes kiállítását láttam gimnazista koromban, mint zuhatag, esett le a tantuszok sorozata: óriási különbség van a művészet és a rajzolgatás között. Csontvárynak ni, dacára annak, hogy olyan léptékű alkotó, akit nem lehet utolérni. Akkoriban a festők, főként a képzőművészetis tanárok körében, Csontváry nem volt népszerű. Bernáth Aurél műtermében a szó szoros értelmében Csontváry-kartonokon lépkedtünk. De nekem meggyőződésem: az emberek akkor is tudni fogják, ki volt az a Csont-

A nép tudja és megéli...

– Festményein jól látható, hogy önt mennyire foglalkoztatják az ősi hagyományok és a teremtés.

– Történettel válaszolok. Abban az időszakomban, amikor a színek és az élet közötti kapcsolat mélyebben foglalkoztatott, az egri ócskapiacon bóklászva ráakadtam egy néninél egy párnára. Ez olyan griffmadarat ábrázolt, amelyik a saját begyébe harap. Néztem, és a szülőt éreztem benne, mely szinte önmagából táplálja a gyermekeit. A párna alapszíne sötét lila volt: az elmúlást is megláttam. Megkérdeztem a nénit, milyen párna ez. Azt felelte: ezt, fiam, a felravatalozott halottak feje alá szokás tenni nálunk. Elszégyelltem magam, hiszen úgy éreztem, megtaláltam valamit, amiről kiderült, hogy a nép tudja és megéli.

– Nem lehet az, hogy inkább azoknak a tanítóknak kellene röstellkedniük, akik nem tartják fontosnak, hogy a gyerekekkel a saját gyökereiket megismertessék?

– A mai akadémista alapokon nyugvó, látszat után ábrázolni tanító rajzoktatás figyelmen kívül hagyja a gyermek gazdag gondolatvilágában rejlő lehetőségeket. Egy anyanyelvi szinten gondolkodó gyerek – legtöbbjükben még megvan ez a csodálatos képesség – költői képet alkot. Hogy valóban nemzeti alapokra helyezhessük az oktatást, a gyermekrajzokból kell kiindulnunk. Ez ügyben a tanítónak legyen jártassága, tudja, hogyan működik a kezdetek nyelve, így azt is tudni fogja, milyenné válik az egy olyan szerves kultúrában, amilyen a miénk is. A mi műveltségünknek még mindig van annyi tartaléka, hogy a világnak itt tudjunk alapokat adni, ahogyan Bartók vagy Kodály tette. Úgy érzem, ezt kell tanítanom. Boldog vagyok, ha a festészetben is e törekvésemet értékelik.

– Ejtsünk szót Makoldi Sándorról, a festőművészről is!

– Nem nagyon szeretem a művész szót, amellyel bennünket, hivatásos alkotókat illetnek. A mi csodálatos képi nyelvünkön ugyanis „művinek" és „vészesnek" hat, én pedig egyik sem szeretnék lenni. Igazán az lenne szimpatikus, ha mennyezőnek hívnának, mint a régi magyar festőket, akik templomok mennyezetét festették. Ők bizonnyal az ég üzenetét továbbították. A mi feladatunk a nemzetnek kamatoztatni, amelynek a fiai vagyunk.

Makol

INNEN-ONNAN

NAP-SZÚRÁS

Az egyszerű, ám öntudatos falusi állampolgár vasárnap délelőtt elment szavazni s leadta voksát az általa szimpatikusnak talált képviselőjelöltre, illetve lévén hajdú-bihari lakos, a pártlistára is. Napközben intézte ügyes-bajos dolgait, időben megvacsorázott, majd este hétkor letelepedett a tévé elé várván a hírt arról, sikerült-e győzelemhez segíteni személyes bizalmának birtokosát. Mivel nem elsőválasztó, tudta jól, türelmesnek kell lennie, időbe telik, amíg az eredményeket összeszámolgatják a bizottsági tagok, megemésztik a masinák, hogy számok, százalékok formájában képernyőre kerülhessenek. Azon sem akadt ki, hogy először a főváros került terítékre, de igazából akkor kezdett figyelni, amikor feltűntek Baranya megye választókerületei, aztán Békés, Borsod, vagyis szemmel láthatóan ábécésorrendben tárták a választók elé a kialakult helyzetet. Végre Győr-Sopron-Moson, utána már Hajdú-Biharnak kell következni, a közéletet fontosnak tartó honpolgár kocsányon lógó szemmel meredt a dobozra. Ahonnan meghallgathatta a műsorvezető közlését: az egyes programon befejeződött a választási műsor, aki továbbra is kíváncsi, nézze teletexten, Interneten vagy a műholdas MTV 2-n. Mivel az egyszerű, adófizető falusi állampolgár házának tetejét nem díszíti lavórantenna (sőt egész utcájukban egyetlen egy van belőle), a száján hirtelenjében kiszaladtakat nyomtatott újságban ajánlatos mellőzni. **(na)**

Pelubang, Malajzia – Hasznosnak látszó hagyományt elevenítettek fel a képen látható ház elnevezésű népi játék újraélesztésével, amikor egy kilométerrel odébb – új körn ték a harminc éve épült házat a minden bizonnyal már megunt régi helyéről

Négyéves kisfiú a rekordok könyvében?

Peking (MTI) – Ahhoz képest, hogy mindössze négyesztendős, Vang Teng-va nagy fába vágta a fejszéjét. A kínai kisfiú ugyanis Nankingtól Sanghajig úszva akarja megtenni a 350 kilométeres utat a Jangce-kiang folyón lefelé. Az Új-Kína hírügynökség jelentése szerint a csöppség így akar bekerülni a Guinness-rekordok könyvébe. A kísérletre július végén kerül sor. „A kisfiam naponta ezer méternél is többet képes megszakítás nélkül úszni. Úszótanfolyamokat végzett és a télen úszott már egy park vizében" – nyilatkozta a büszke apa, aki elkíséri útjára ... Teng-vat.

A gyengédség a legfon

Hamburg (MTI) – A nők – legalábbis a németek – 99 százalékának minden egyebet megelőzve a partnere gyengédsége jelenti a legnagyobb boldogságot. Vagyis az, ha a férfi gyengéd szavakkal és gesztusokkal mutatja ki szeretetét. Ez derül ki a „Für Sie" magazin megbízásából a 20 és 49 éves női korcsoportban végzett közvélemény-kutatásból. A vizsgálatban négyezer nőt ké „boldogságskála" 88 százalékkal a ládi élet és a csa áll. 71 százalék sz met jelent, ha v vagy másokon tőbb mint felét az is boldoggá te ban, vagy a spo teljesítményt ér

Rontást hoztak

Bangkok (MTI) – Balul aszály sújtotta köz pülés önkorm te, hogy

Fotó: Napló-reprodukció

...di Sándor festménye

...ekülnek

Makoldy

M. Némethy Ella szinmüvésznőről, az Operaház tagjáról készitett portré-rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Szinház és Divat, Bp. 192o. jan. 24.
V. évf. 4. sz. 19. lap.

MDK

Makoldy József

Fürdőzők a Dunán vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 12 l.

MDK

Makoldy József

Menuette, vf.

Csukott várkapu, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll.
N. Szal. 1921. ápr. 12 l.

MDK

Makoldy József

Illuszt. az Ezeregy éjszakához, vf.

" " " "

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll.
N. Szal. 1921. ápr. 12 l.

MDK

Makoldy József

Buda a Szilágyi Dezső térről, vf.

Az Alkotmány-utca télen, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 15 l.

Makoldy József
Swynjuchy lövése, vizf.

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
26 l.

Makoldy József
Olvadáskor, vizf.

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
25 l.

M D K

Makoldy József

Magyar Mivészet. 1926. 539. l.

Makoldy József

Balatoni halászok, vizf.
Téli köd, vizf.
Balaton partján, vizf.

Balatoni Társaság I. kiáll. Nemz. Szal. 1922. jan.
2o 1.

Makoldy József

Hajóőr, vizf.
Balaton-Zamárdi régi pitvar, vizf.
Balaton-Zamárdi régi kapu, vizf.
Reggeli hangulat, olaj

Balatoni Társaság II. kiáll. Műsz. Szal. 1924.
nov. 15 l.

Makoldy József
Kőszegi vár, vizf.

Őszi Tárlat. Műcs. kiáll.itása. 1922. nov.
24 l.

Makoldy József
Bencés rendház Kőszegen, ~~xxxxx~~ vizf.

Őszi tárlat. Műcs. kiállítása. 1922. nov.
25 l.

Makoldy József
Fatemplom, vizf.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 19 1.

Makoldy József festőművész
Hó
Budapesti erődités
Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesülete
VI. kiállitása, 1919 február

316. kép. *9. Graduale (Erdődy—Bak*

Makoldy József
Tölgyek, vizf.

Magyar studio avató kiállitás. 192o. 11 1.

lyen átalakitva 1798-1800-ban, való-
inüleg ekkor épült a mai torony is.
06-ban renoválják, 1864-ben ujra fes-
r, 1908-ban uj órát, 1910-ben palate-
t kap, és a torony is uj bádogtetőt.
20-ban kivülről ujra vakolják, 1945-ben
noválják és Márton Lajos festi ki.

A bejárati homlokzatot enyhén ki-
ró középrész tagolja. Kőkeretes kapuja
lett faltükörben széles keretelésü,
emöldökös, szegmentives, hossznégyszögü
lak. A két oldalszárnyat egy-egy fal-
kör tölti ki. A homlokzatot az épületen
rbefutó, csonka, koronázórészből és
izből álló párkány zárja le.

A lecsapott élü torony a kiugró közép-

Makoldy József

Magyar tölgyek, vizf.
Télben, "
Csángó falu utcája, "
Vajdahunyad Himes bástyája, rézk.
Fenyőerdő széle xkxxxkx rézk. és akvatinta
Brassói kapu, rézk. és akvatinta

Erdélyi kiállitás. Nemz. Szal. 1922. márc.

12 l.

Mákoldy József

Gyalogsági támpont, vizf.
A királyi vár Krakóban, "
Tartalékok barakjai, "

MAPE V. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 18 1.

Makoldy József

Brassói Takácsbástya, tusr.
Segesvári bástya, tusr.
Martinszi kastély Alvincen, tusr.

Erdélyi kiállitás. Nemz. Szal. 1922. márc.
12 l.

Makoldy József

Szászherményi templomkastély, vegyestechnika
Templomkastély Csikrákoson, tusr.
Marosszentimrei templom, tusr.
A Grafti bástya, tusr.
Kenczi ciszterci apátság romjai, vegyestechnik

Erdélyi kiállitás. Nemz. Szal. 1922. márc.
12 l.

MDK

Makoldy József

-p-: Téli tárlat a Műcsarnokban. Pest, 1943. nov. 2o.

MDK

Makoldy József

A Notre Dame Párisban

Hivatalos vásárlások a Mücs. őszi tárlatán. Pesti Hirlap. 1940. nov. 21.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890

A Bodrog és Hegyalja, olaj
Régi pesti ház, akv.
Bodrog partján, olaj
Barokk-lombok, akv.

Műcs. csop. kiáll. 1921. szept. 27-28 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben 1890.

Oroszok, akv.
Magyar lány, olaj
Kamaraerdő, akv.
Kilátás mütermemből, olaj
Krakó, akv.
Női fej, akv.

Mücs. csop.kiáll. 1921. szept. 27-28 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben 1890.

Millenáris emlék, akv.
Erzsébet-hidfő, olaj
Állások, akv.
Táj, akv.
Akt, olaj
Dominikánus-templom, akv.

Mics. csop.kiáll. 1921. szept. 27-28 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben 1890.

Terka, olaj
Templomszentély Volhyniában, akv.
Mirabell-park, Salzburg, akv.
Bodrog hajlása, olaj
Mirabell-park bejárata, akv.
Kora tavasz, akv.

Mücs. csop.kiáll. 1921. szept. 27-28 l.

MDk

Makoldy József festőművész, Nagyszeben 1890.

Barcasági-utca, akv.
Országház, akv.
Jezsuita-lépcső, akv.
Fehér fal /Budafok/, akv.
Német tarack, akv.
Salzburg vára, akv.

Műcs. csop.kiáll. 1921. szept. 27-28 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890

Jánoshegy a Rózsadombról, akv.
Theresienstadt, akv.
Prágai St. Veit dóm, akv.
Parkrészlet, akv.
Nagyanyáink kora, akv.
Párás táj, akv.

Műcs. csop.kiáll. 1921. szept. 27-28 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 189o

Sátortábor, akv.
Wolfgangsee, akv.
Diogenes a hordóval, akv.
Salzburgi tornyok, akv.
A Vavel koronázó temploma, akv.
Tarnobrzeg temploma, akv.

Mics. csop.kiáll. 1921. szept. 27-28 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890

Margitsziget, akv.
Supraport, akv.
Angol katonák, nyomás
Hungária bejárata, nyomás
Damjanich-utca sarok, nyomás
Elmebeteg, akv.
Parlament a Halászbástyáról, akv.

Műcs. csop. kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 189c

Három lampion, olaj
Páncélautó telitalálattal, rajz
Brassói Katalinkapu, akv.
Magyar előkert, akv.
Lekötött léghajó, akv.
Katonaszabó, akv.

Mücs. csop. kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 189o

Négy lampion, olaj
Podhorce: királyi park II., akv.
Török-ugratónál Budán, akv.
Normafánál, olaj
Katona fürész belseje, akv.
Katonairoda, akv.

Mücs. csop. kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

MDK

Nagoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890.

Nagy Géza, cer.
Karácson Endre, cer.
Erdő irtás, akv.
Olvasó nő, cer.
Bródy kifosztott üzletnegyede, rajz
Grafti bástya, tollr.

Műcs. csop. kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890.

Mégsem fogunk fázni, nyomás
Ferencz József-kapu, nyomás
Ellenforradalmi emlékünnep Kőszegen, rajz
Csikrákos, tusr.
Bakó László, cer.
Segesvári bástya, tusr.

Műcs. csop. kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 189o.

Csatorna ásók, akv.
Feltrei tetőjáték /Felsőolaszország/, akv.
Megfigyelő állás, akv.
Bodrogkereszturon, akv.
Orosz templom, akv.
Jánoshegy, akv.

Műcs. csop. kiáll. 1921. szept. 24–26 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 189o.

Kálvária, akv.
Akt, akv.
Művész fantázia, tollr.
Windischgrätz hercegnő, cer.
Lóczy Baba, cer.
Takácsbástya Brassóban, tusr.

Műcs. csop. kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890.

Horthy Miklós Szegeden a városház termében, cer.
Marosszentimre, tusr.
Csendélet a Lipótkörúton, nyomás
Országház előtt, nyomás
Fogságból hazatérők, akv.

Foglyok munkában, akv.

Mücs. csop. kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890

M. Némethy Ella, a m.kir.Opera énekesnője, olaj

Piros figanban, olaj

Wellisch Margit, olaj

Vavel Krakóban, akv.

Arckép, rajz

Műcs. csop.kiáll. 1921. szept. 22-25 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890

Magyar tölgyek, akv.
A körönd, olaj
Füzek, akv.
Brassói Graft, rézk.
Andrássy-szobor, olaj
Reggeli, olaj

Műcs. csop.kiáll. 1921. szept. 22-23 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 189o

A "Baronet" igazgatója, olaj
Ukrán nagyanyó, akv.
Széchenyi E.gróf parkja, olaj
Podhorce: Királyi park I., akv.
Halász, olaj
Magyar kert, akv.

Műcs. csop.kiáll. 1921. szept. 22-23 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 189o

Domboldalon, vizf.
Nyirbátosi templom, akv.
Műterem sarok, olaj
Gondolkozó, olaj
Anyám, olaj
Expressionista fej

Mücs. csop.kiáll. 1921. szept. 22-23 l.

MDK

Makoldy József, 1890

Kende Béla: Őszi tárlat a Műcsarnokban. Művészet, 1940. 36.sz. 101-102 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890.

Obskó, tusr.
Ágyu állások, akv.
Anyám, rajz
Nyires, vizf.
Cipészmühely, vizf.
Tabán a királyi várból nézva, akv.

Mücs. csop.kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 189o.

Kut Podhorcén, akv.
Csütörtökhely, tollr.
Feleségem, sz.rajz
Napsütésben, akv.
Niskói templom, akv.
Régi Pest, akv.

Mücs. csop.kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1890

Dr. Makoldy Gida, olaj
Köd, akv.
Tükörkép, olaj
Muzeum-kert, akv.
Magaslaton, akv.

Műcs. csop. kiáll. 1921. szept. 22-25 l.

MDK

Pap Emil festőművész, Szolnok 1884.

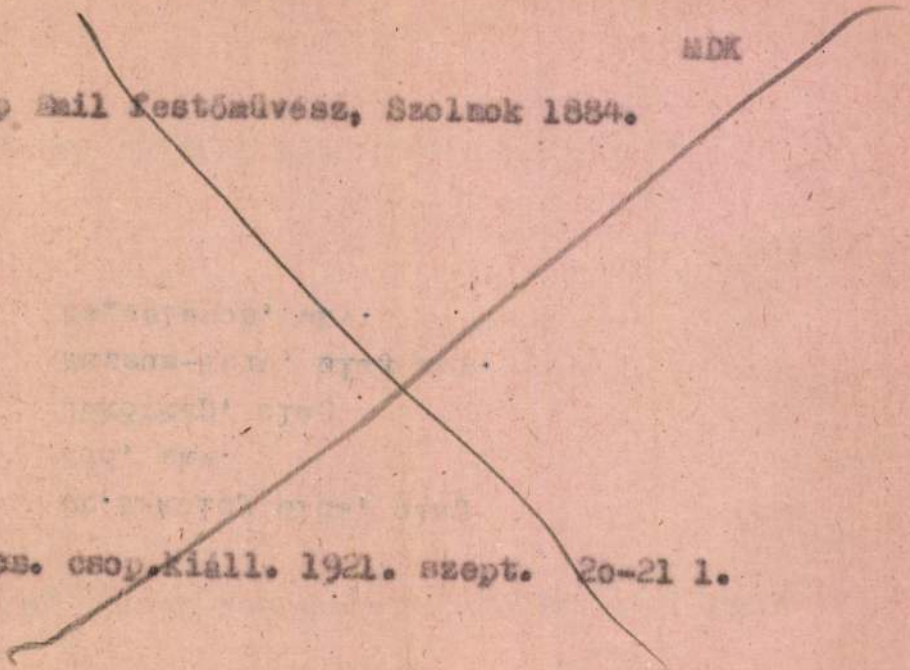

Műcs. csop. kiáll. 1921. szept. 20-21 l.

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 189o.

Bajmócz, tollr.

Lőcsei városház, tollr.

Tokaj hegye, olaj

Napsütés az irtáson, vizf.

Orosz városka, vizf.

Ablak, vizf.

Mücs. csop.kiáll. 1921. szept. 24-26 l.

ákosi Makoldy József
Régi menedékház a Gyilkos-tónál, vizf.
Szuroki hágó Erdélyben, vizf.
Ködös ut a Gyilkos-tónál, vizf.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállitás. Nemzeti Szalon, 1942, december, 3, 8 l.

58b; 59a; 61a; 65a; 66a; 68a; 70a; 73a; 74b; 78b; 79a; 80a (2); 80b (2); (3); 81b (2).

40a lap: az utána következő levél hiányz

82b lap: „... Fidelium anime per misericordi dei sine fine requiescant in pace. Amen."

A lap alján későbbi bejegyzéssel L. S. betű

Egyszerű jelentéktelenebb műhelymunka. Val színűleg a XV. századi északfrancia miniatu festészet terméke.

Dankó Monimentum 3. sz. — Dankó Sim 109—110. l. 3. sz. — Simor János bíbornok köny tára. Magyar Sion, 1887. IX. füzet. 647. l. 3. sz. Sujánszky 180. l.

20. (Mss. 6 A.) HORAE BEATAE MARIA VIRGINIS.

Latin. Kis oktáv. XV. száza

Hártya. 120×55 mm. 198 levél. Cursív írás *15* sorban. Vörös feliratok. *Számtalan kis ara iniciálé,* tollheggyel vont fehérdíszítésű kék va rózsaszín alapon. *Egy XIX. századi cím Kötés:* XVI. századi ezüst, áttört, naturalis tikus vésett virág díszítéssel. Német munk A két csatt egyikének belsejébe F. L. J. betű a másik belsejébe 1504 évszám van bevésv Rózsaszín-kék márvány előzékpapírján „No. Manusc. Wartenberg Biblioth."

Francia munka a XV. század első feléből.

1817-ben Biron kurlandi herceg ajándékoz Rohan Berta hercegnőnek, Prágában. 1855-b Simor János hercegprimás tulajdonában

MDK

Makoldy József festőművész, Nagyszeben, 1

Naplopó, akv.
Erdei ut, akv.
Buda a várból, akv.
Sashegy, akv.
Kis orosz, akv.
A Muzeumkert, akv.

Mics. csop.kiáll. 1921. szept. 27-28 l.

Makoldy József festőművész
Jánoshegy, vizf.
Sashegy, vizf.
Magyar Reprezentativ kiállitás
Nemzeti Szaloh, 192o, nov.

2 FILLÉR

XIII/65.

SZÁML

FIZETEND

KELET		MEGREND. LEVÉL	SZÁLLITÓ LEVÉL	
1908 jan.	18.		3414.	Munkács régi sz
				1 lap 44/54 cm = 0·24 ab. fe
				Sámfalva csiga
				1 lap 82/40 cm = 0·33. ab.
				Késmárk Tökölj
				1 lap 36/63 cm = 0·23 ab. fe
				1 " 50/60 " = 0·30 "
				1 " 80/56 " = 0·44 "
febr.	24.		4027	1 " 72/58 " = 0·42 "

Makoldy József
Feltrei tetőjáték, vizf.

O.M.K.T. 1925. május. 31 1.

Makoldy József

Duna, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 22 1.

Makoldy József
Friedrich István arcképe, litográfia
Rekvirálnak a románok, ceruza
Menekültek, szén

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
192o. ápr. 7 1.

Makoldy József

Balatoni halászok, vizf.
Téli köd, vizf.
Balaton partján, vizf.

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 24 l.

Makoldy József

Hóolvadás, vizf.

Arverési közlöny, 1936. márc. 2.rendk. sz.

44 2.

Makoldy József
A tartalék, vizf.

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918.máj. O.M.K.T.
24 l.

M.D.K.

Makai
piktor

Szeged Alsóvárosában ma is emlegetik.

126 l.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959.

Makoldy József

ród

45

Kende Béla: Őszi tárlat a Műcsarnokban.

Művészet

1940.

102. l.

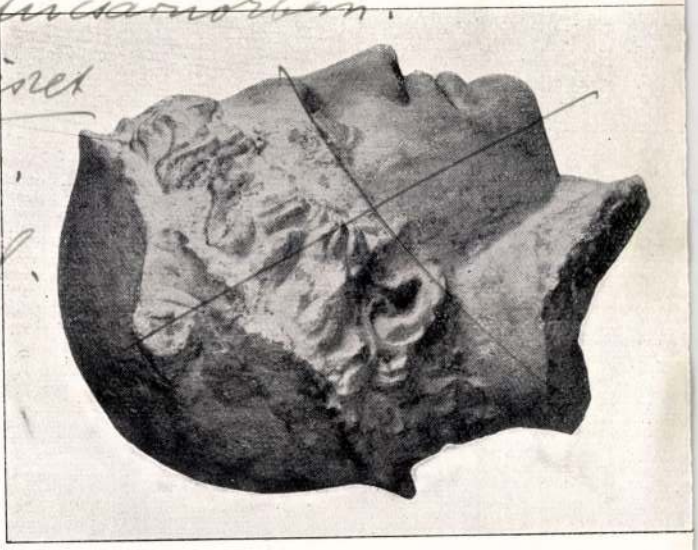

35. IFJÚ FEJE.

Márvány. Magassága 30·5 cm. Bal része és a hátsó koponya letörött. A homlok, orr, ajak és áll megcsonkult. Kisebb sérülések több helyen. Rhodos szigetéről való.

Bizonytalan, hogy istent, vagy herost ábrázol-e. Hellenisztikus időből származik. Görög munka.

Paul Arndt: Überlebensgrosser Jünglingskopf. Hellenistisch. Original?

36. NŐI FEJ.

Márvány. Magassága 22·5 cm. Modern kiegészítés viaszból: az orr alsó része, mindkét ajak és az áll. A hajfürtök sok helyen megcsonkultak. A haj kidolgozásában sok nyoma látszik a fúrónak. Firenzében vásároltatott.

Makoldy József

249 Reggel a Dunán Nógrádverőcénél, vizf. 3000
252 Bencésrendház Kőszegen, vizf. 5000
253 Zsinor padlás a Szuffitákkal Lohengrin első felvonás alatt, vizf. 6000

Nemzeti Szalon
1926. máj.
MAPE 12. kiáll.

< Makoldy József >

cikke
saját rajzaival

< >

A müncheni
Királyi Lakás -
Épitő Ipar 1912.
52. sz. képekkel -

[Makoldy József]

cikke

[Templomkastélyok Erdélyben. Építő Ipar. 1913. 193, 194. l. Képekkel, melyek hiányzó rajzai után készültek.]

tal szertelenül nagy s a művészet eszközei a lélek váratlan torlódásainak kifejezésére aránylag igen szegények. Elhiszem a szürrealista költőnek, hogy gondolatjának tengerszintjén egyszerre merülhet fel a bársony tapintásának öröme egy szép cinóberszinű gömbbel, szőke női hajjal, harapófogóval melynek egyik szára vérző emberi szívben mégződik és madárdallal, de azt nem hiszem, hogy a festő, ha mindezeket szépen elrendezi a vásznán, ugyanazt a hangot üsse meg a néző lelkében, mint ami megszólalt benne, midőn ujfajta és igen szövevényes látomásai körülvették. A szürrealizmus első eredményei negatív eredmények. Körülbelül úgy szólnak, hogy a világ, mely körülvesz bennünket, nem az a szép, jó és rendes világ, melyet eddig képzeltünk. Ujfajta mitologikus szörnyek élednek meg

< Makoldy József >

cikke

< > Szinházak türbiztossága.

Épitö Ipar 1913. 113-115. l.

, sajnos, arra kell következtetnünk,
obb óvatossággal szabad használni és
mellékleteire támaszkodhatunk. Az
BOR BÉLA adatait használjuk, miután
egymásnak, még többször CZOBOR
zont az ékszereket visszatemetésük

31—4·45 cm széles, 5—6 mm vastag-
t szöggel felerősített kereszt díszíti.
válogatás nélkül helyezték egymás
tették fel. Átmérője 20·7—21·2 cm.
ek ,méretük: 72 mm magas, 49 mm

lt, ezüstözött. Egy darabból készült,
alakú pomellummal bír. Hossza 51·1
12—19 mm széles. A pengét sohasem
an már hiányzott a kard keresztvasa.
a pomellum együttes hosszánál vala-
ép.)
tő tokos végét gömbalakú pomellum
irat nélkül. A corpus lábánál egykor
ust szintén rézből kovácsolták, tűz-
a 22·5 cm, a keresztkaroké 10·5 cm.
eszthető rész hossza 4·1 cm. A corpus
álati tárgy volt és nem halotti ékszer,
03. kép.)
um). 6·7 cm hosszú 6·2 cm széles,
sonló csatlakozó négy karéját aranyo-
elől és hátul rekeszzománcos arany-
épső rész mindkét oldalon üres, való-
e. A négy karéj elülső lapjain kék
evélmotívum, melyet öt vöröszománcú
ugyancsak zománcos lemez motívuma
nba foglalt négyágú fa díszítménye
indadísz ékesíti. CZOBOR szerint ez a
díszítette és hasonló lehetett a hátsó
egykor ékkövekkel vagy gyöngyökkel

Makoldy József

Árverési Csanak aukciós kat.

40. sz. 1927. dec.

Költség
Pénztárnak

31. Kisebb költségek a hó folyamán és a személyzet fizetése

Forgalmi adó
Folyószámlának

31. A kincstár követelése a forgalmi adóköteles bevételek könyve szer. Lej. jan. 15.

1. átvitel

2. átvitel

Makoldy József

A brasovi Takács-bástya, fenti rajza repr.

Épitő Ipar – Epitő

Művészet. 1925. 19–20. sz.

Királyi Fenségek, nagyméltóságú Miniszter Úr,
Magnifice Rector, Kedves Barátaim!

Szabó Gusztáv tanártársunk eredményekben bővelkedő rektorságának méltó befejezéseképpen az előttem álló serleget adományozta, amely a rávésett szavak szerint: „őrizze szent hagyományként a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem a testvéries egyetértés szellemét és névadó patrónusának dicső emlékét" — és úgy rendelkezett, hogy a rector magnificus jelölje ki évről-évre azt a tanárt, aki a József-napján tartandó lakomán méltassa e serleggel a kezében egyetemünk eszméit és a nagy nádor soha el nem múló emlékét.

Rector magnificusunk megtisztelő felhívása, amellyel engem, — mint a régi Műegyetem utolsó rektorát — kért fel az első serlegavató beszéd megtartására, a Magas Tátra egyik gyógyhelyén talált reám. Lelkem akkori depresszióját e levél bár enyhítette, de egészen megszüntetni nem tudta és összemérve erőm fogyatékosságát az elémbe helyezett feladat magasztosságával: már-már ki akartam térni teljesítése elől. De ösztönöm kivitt a fenséges havasi táj magányába és mikor ra-

Makoldy József

Halászcsónakok c.
képe repr.

Karczagmagyállam
laporám nincs.

Makoldy József

illusztrációkat kerjitett az alabi lexikon részére

Korczagmagállam

49. l. 50. l. 68. l.

73, 75,

Makoldy József

Hogyan fest László
Fülöp, tollrajz
repr.

Karczagmagyállam
141. l.

Illusztráció fenti
cikkéhez

Makoldy József

Orankai fatemplom, fenti rajza repr.

Karczagmagyállam

160. l.

Csángó ház repr. u.o. 185 l.
Borsi, Rákóczi Ferenc nutohaza, repr. u.o. 186 l.
Br. Sleinyné Blaha Lujza arckepe, repr. 194 l.
Torjai galambbúgos kapu, repr. 202. l.

Makoldy József

festő

archeje repr.

Karczag magyállam

685. l.

nai festő.
ázadból.

ilése.

yezett felhőn álló sienai szent
ette és a kinek fejét ép úgy,
énvekét, dicsfény veszi körül,
egyes vidék előterében szent
kezét felemelve nézi a szent-
vitott könyv fekszik, feje dics-
zikla tetején, facsoport díszlik.
— Lelt. sz. 1212. — Vétetett
től 300 lirán (271·80 K.) —
31-én (246–95). — Az elszámo-
és az 1895 november 28-iki
. — Az elszámolást elfogadta az
5–900) és az 1901 augusztus
-900).
lajstr. 12. l. — Verzeichniss

111
54 (1212).
650 (476).

54

Makoldy József

építész és festő

lásd bővebben

B

Karcagmagyarban

708, 709. l.

ndajo (Tommaso Bigordi).

zében 1494 január 11-én.

brafordultan ül szent János és
ében nyitott könyv és mondat-
ılag, jobbjában pedig lúdtoll
n. Haja rövid, bajusza és szak-
a leberetvált. Köntöse kék és
os palástja alól ballába kissé
átszik. A könyvben »APOCA-
'SYHS XV« és a mondatszala-
n »IN PRINCIPIO ERAT VERB« ol-
sható. Jobbról a sast látjuk csap-
dó szárnyakkal. A háttér ten-
ri tájék számos hajóval. Az
bolt felhős.

Lelt. sz. 1208. — Vétetett 1895
)00 lirán (6342 K). — Elszá-
én (246–95). — Az elszámolásra
z 1895 november 28-iki 61301
z elszámolást elfogadta az 1900
'00) és az 1901 augusztus 26-iki

ó adatok:
1901, 1904: I. 1208. *D. Ghir-*

ızeumban. 1906: II. 54. *Fran-*
'athmos szigetén. — 1906, 1910:
géliste Saint Jean.
:i lajstr. 12. l. — Verzeichniss

III.
52 (1208).
613 (178).

52

érzem, hogy halottaimból éledezem, hogy mégsem volt igaza Kiss Józsefnek: „Sohasem fogja kiheverni, hogy néhány napra mindannyiunk feje fölé emelték!"

Elővé, az egész magyarság szemében, talán szívében is élővé csak „Ellák" tett, tavaly.

Huszonkét esztendővel ezelőtt indultam el, húsz évig vesztegeltem törött kerékkel a legvígasztalanabb kátyú sarába ragadva; most folytatom az akkor megkezdett utat, ajkamon az irodalmi halálba már túlságosan is belekóstolt ember fohászával: „Add Uram Isten, hogy ne dicsőítsenek mégegyszer agyon!"

3. Milyennek látja a líra jövőjét?

„A líra lehetőségei határtalanok, jövőjébe látni tehát lehetetlen.

A magyar líra, mivelhogy valóban istenáldotta művelőit a multban is, a jelenben is igaz indulatok fűtötték s fűtik, nem pedig hűvös csipkeverő-ösztön, mégkevésbé az üres nyelvvel-művészkedés vágya, már most is jóval előkelőbb helyre jogosult az egyetemes világirodalomban, mint amilyenre egynémelyek innen belülről szánják. Ha ez a magyar vérmérsékletből fakadó lobogó indulat megmarad — már pedig meg kell maradnia, hiszen ősi nemzeti vonásunk —, s megmarad mellette lírikusainknak az a mostanában egy kicsit ingadozó legértékesebb tulajdonsága is, hogy képeiket öntudatlanul magából a fölségesen barbár természetből szívják magukba, nem pedig a világvárosok íróasztalain épült kártyavár-kultúrából szemelgetik, — úgy a magyar lírának még óriási fejlődési lehetőségei vannak; különösen akkor, ha egy kicsit még mindig keleti, tehát a nyugatinál felsőségesebb, tágabb, szárnyalóbb, szertelenebb, de költőibb képzeletünkre nem igyekszünk — alkalmazkodásból — súlyosabb féket vetni, mint amilyent kára nélkül megbír."

4. Hogy hatott lelkére a háború?

„Iszonyodom az emberölés, általában az ölés gondolatától, az emberiesség szörnyű eltorzulásának látom tehát a háborút is. És mégis felujjongott bennem valami, mikor megadatott nekem, hogy végigküzdhessem. Azóta sokszor eltűnődtem rajta, nem szégyelni való-e, hogy öt esztendeig olyan boldogan lubickoltam abban a testi-lelki kínokkal gyötrő vértengeres őrületben — a XX. század örök szégyenében —, mint hal a vízben. Lehet, hogy csakugyan szégyelni való; de ha az, megadható a magyarázata is. A kishivatalnoki középosztály számokba senyvedt, egyhangú, szürke életét éltem. Hiányzott ebből az életből a nagy fölszabadulás, a megrázó szenzáció, a szürke égbolt sivár uralmát megbontó piros tűzvészcsik szépsége. Ezt a hiányzó szépséget, ezt a borzalmas, de fölbecsülhetetlenül nagy élményt a háború adta meg nekem. Az első másfél esztendő robinzonádjai, az első borzalmak, az első csata olyan vérpezsgető, olyan lélekzetelszorítóan gyönyörűséges üdülés volt nekem, mint valami megúnt napszámban robotoló fiúnak az első fantasztikus rémregény.

De nem csupán testi-lelki erőpróbánál jelentett minden addigvalónál többet ez az öt esztendő; többet jelentő volt okulásnak, ember-tanulmánynak is. Ott ismertem meg a minden hazug máztól lemeztelenedett, utolsó álarc-fátyolát is levetett emberi lelket. Talán csak egy sorát a lelkeknek, de ezt a sort végesvégig, minden ő változataival egyetemben. Azt, amelyik az emberben lakozó örökkatonát jelzi, a halottfosztogató martalóctól az ellenség sebét kötözgető irgalmasig, a vén asszonyokat is akasztani vágyó szadistától a mindig mosolygó nazarénusig, az undorítón gyáva önecsonkítótól a legendás hősig, a hirtelen hatalom tigrissé vedlett részegeitől a vak embergépig.

És itt ismertem meg sokkal, sokkal mélyebben önmagamat is."

5. Mit tudhatunk meg terveiről?

„Tervem mindig több volt, mint amennyi egy átlagos emberi életen keresztül megvalósítható lehet. De sohasem szerettem róluk beszélni. Most legkevésbé, mert most, inkább, mint valaha, kérdések kérdése: sorra kerülhet-e ha csak egy-kettő is közülök valaha. A kertész minden növényének igyekszik megadni a kellő életföltételek optimumát, így hát joggal is vár tőlük virágot. A poétákkal szemben nem ilyen gondos a kertész. Az a kérdés tehát, lehetséges-e a várakozásnak csak némiképen is megfelelő virágzás ebben a mai, kenyérért tülekedő hajszában, amelyben a nemes művészi munka lehetősége, ezé a fényűző üdülésé, alig-alig van már meg.

Nem a magam nevében mondom ezt, hanem mindannyiunkéban, akik nemes munkára vágyakoznak, de akik nehezen vergődnek el odáig egy egy maradékórára a kenyérért-robotolás sivatagán keresztül."

*

— Ime a néhány kérdés és az önvallomás nemes válaszai. Az igazi avatott poéta emelkedik ki belőlük, az a poéta, aki lelkét adja nemzetének és a lélekben annyi szépséget és fenséget, amennyit csak a szeretet meleg ragaszkodása hálálhat meg. Hisszük, hogy a magyar közönség tudni fogja, érezni fogja ezt a szeretetkötelességet. *Zs.*

CSOPORTKIÁLLÍTÁS A NEMZETI SZALÓNBAN

Három festő töltötte meg a Szalón termeit ezúttal munkáival. Köztük a legjelentékenyebb — úgy a kiállított művek számával és terjedelmével, mint belső értékével — *Makoldy József*. Körülbelül tizenöt éve, hogy mint művész szerepel. Mint építész kezdte s mint annyi más társa, ő is piktori pályára lépett. Az építészekből rendesen jó festők válnak, mert erős konstruktív iskolájuk a tárgyak szerkezeti összefüggését beviszi érzésükbe. Ez a jó tulajdonság Makoldynál is megvan s művészetének legjelentősebb vonása. Ezelőtt főleg városrészleteket, építészeti tájképmotívumokat festett széles, átfogó meglátással, friss, zamatos aquarell-technikával. Mostani dolgainak is egy jó része ezek közül való. Újabban figurális témák izgatják. Nagyméretű kompozíciókat fest meg olajban. Itt is előnye friss látása és konstrukciós érzéke, de — mondjuk meg

SZOVIK RÓBERT ÚRI SZABÓ BUDAPEST, VI. KER., ANKER-KÖZ 2. (Anker-palota)

Érk. 1924. máj. 11. (9-re)

KULTÚRA

BESZÉLGETÉS HARSÁNYI KÁLMÁNNAL

A magyar irodalomnak az az ünnepe, hogy Harsányi Kálmán verseskönyve: *Utolsó fölgyúlás* (Stádium-kiadás) megjelent, igazi husvéti öröm volt nekünk, barátainak, akik keserűséggel és szomorúsággal éreztük a tehetetlenséget, amely megbénított bennünket abban, hogy a mának talán legértékesebb magyar poétáját igazán a magyar közönség közkincsévé tegyük. Most végre a hűlő napok legpompásabbika, „a siri páncélt, a jól rászabottat, a néma jégből föléboltozottat, a már már megnyugvással hordozottat" az új fölgyúlás tüzével áttöri.

„Fölgyúltam újra . . . nem másért, magamnak,
Az útért csak, mely, bár fényét nyeli:
Napomat naphoz méltón görgeti."

Az új fölgyúlásnak ebben az örömében, az áttüzesedő nap sugarainak ebben a pompázásában részeltetni szeretnők folyóiratunk közönségét is; fölkerestük tehát a poétát és a tisztelet s szeretet szavai és kérdései közben olyan kérdéseket is vetettünk elébe, amelyekre adott válasza nem halhat el a baráti fülben és szivben, hanem oda kell hogy jusson a magyar közönség elé, hogy hídja legyen annak a csodálatnak, amelyet a költeménykötet olvasása mindenkiben kivált. Azt szeretném, ha szavát mentől hivebben sikerült volna visszaadnom, — nem is zavarom semmi szubjektív közbeszúrásommal, hanem adom úgy, ahogy hallanom adatott.

*

1. Milyen kapcsolatot lát lírájának az új kötetben lévő hangja s tartalma és a mai magyar világ között.

„Minden őszinte művészi megnyilatkozásnak hangja is, tartalma is pontosan ugyanabban a viszonyban van korának lelkével, mint a virágnak illata és méze azzal a talajjal, amelyben gyökeret eresztett. Igaz mai magyar alkotás nem is fejezhet ki mást, mint a mai magyar lelket. Hinnem kell tehát, hogy az enyém is azt fejezi ki. Nem mindenestől természetesen, csak olyanul, amilyennek egyéniségem fényszűrő-lencséjén keresztül látszik. Akár jól, akár rosszul: mindenesetre az általam felfogható legmagasabb lényegében.

Könyvemnek egyik felötlő hiányossága sok olvasónak fog szemébe tűnni. Nincsenek irredenta verseim. Tudatosan nincsenek. A költőnek ugyan kötelessége, hogy korát kifejezze, de jól teszi, ha nem olcsón fejezi ki. Ami divat, az még akkor is olcsó, ha nem csak tüntetően viselt jelmez. Belőlem akkor özönlött ki versekben ez az érzés, amikor a nemzetben magában még csak visszafojtva lappangott, amikor még az árral szembefordulást jelentett, amikor megcsúfoltak érte, amikor becsapódtak miatta előttem a szerkesztőségi ajtók, amikor egyik-másik versemet kézirattal sokszorosítva olvasgatták a diákok, amikor még nem volt utategyengető gyakorlati dolog az érzéseknek ez a legeleslegszentebbje."

2. Milyennek látta és látja a magyar közönség irodalmi érdeklődését eddigi költői pályáján és most?

„Első föllépésemkor olyan szertelenül túlzó dicsőítéssel fogadott két nagytekintélyű irodalmi férfiú — különösen Tóth Béla —, hogy ezzel a teljes ismeretlenségből való hozsánnás pajzsraemeléssel rám haragította az egész akkori irodalmi világot. A becsületes meggyőződésből és tiszta jószándékból, csak egy kissé meggondolatlanul túlságosan is dúsrafont borostyánt ötven dorong verte le, s még tizenöt év mulva is verte a hült helyét, amikor régen elhallgattak már a dicsőítők. Így esett meg velem az a furcsaság, hogy míg két első könyvem kétezer példánya néhány hét alatt elkelt, s mind a kettőt, pompás külsővel, előkelő cég adta ki újra, — harmadik könyvemre már nem akadt kiadó, s hogy a magam erőfeszítésével mégis könyvpiacra került az ország összes könyvesboltjai summa summarum 31 példányt adtak el belőle. Attól kezdve jó másfél évtizedig az a bizonyos valaki voltam, akit „bukott írónak", „letört embernek", „irodalmi halottnak" s más effélének szokás nevezni. Minden anthologiából, minden mégakkora írói névsorból is kimaradtam, s azok a lapok, amelyek eleinte sűrűn adogatták közre dúsan honorált verseimet: kezdték rendre visszaküldözgetni kéziratai-mat, mint „sajnálatunkra közölhetetlent". Egyik — most legismertebb — versem, „A harang" így került vissza a „Budapesti Hirlap"-tól, úgyszintén „A hét"-től, majd a „Vasárnapi Ujság"-tól, míg végre az „Élet" megszánt, s közreadta — szivességből. Később, mikor újra Andor József vette át az Élet szerkesztőségét, ez a hely lett végső menedékem, s a Varjas Endre szerkesztette szatmári „Heti Szemlé"-n kívül egyetlen irodalmi terem.

Csak 1914-ben megjelent regényem, „A kristálynézők" változtatott valamit „irodalmi halott" mivoltomon, az is csak később, a háború után. Csodálatos, előttem teljességgel megfoghatatlan, hogy épen ez a regény, ez a ma kifakadt régi sebeinkre jóeleve figyelmeztető jajkiáltás, ez a minden kozmopolitizmussal szembeforduló kétségbeesett erőfeszítés: azok szemében mutatkozott először számbavehető értéknek, akiket még zászlóbontásuk előtt akart legázolni. A kommunizmus hírhedt „írói katasztere" ennek szerzőjeként sorozott engem — a mindaddig mindenütt félrehárítottat — az „elsőrendű" írók közé. Különös, de úgy van, *azóta*

REFORM
Dentist FENYVESI MENYHÉRT
Fogászati intézete Budapest, Ráday-u. 5.

Templomi és háztartási gyertya minden kivitelben a legjobb anyagból jutányos árban kapható
Bpest, I, Horthy M.-út 86. „FETA" mézeskalácsos és gyertyaöntő-üzem.

őszintén — erején felüli feladatokra vállalkozik. Minden művész egyéni fejlődésének útja a céltudatos, fokozatos haladás. A képzőművész nem ugrik ki készen, teljes fegyverzettel Zeus fejéből. Vannak dolgok, miket alapjában, sokszor nehéz iskolázással, de meg kell tanulni. Nem jó szolgálatot tesz Makoldynak, ennek az erős talentumú, erős akaratú magyar művésznek az, aki ezeket előtte elhallgatja. Újabb dolgai közül atelierrészleteket ábrázoló interieurjai azok, melyek jól megfogott helyes valőrjükkel megragadják a nézőt. Van benne az ú. n. modern áramlatok felé való tendálás is, de egyénisége sokkal erősebb, semhogy ezeknek fönntartás nélkül átadná magát. Érdekes példaként áll itt előttünk, hogy a nő, ha művészi pályára lép, milyen tökéletesen beleéli magát a választott irányzatba, menynyire föláldozza saját egyéniségét a mintául választott művész individualitásának. *Szivessy Boriska* képei tipikus esetét mutatják ennek. A Németországban most divatos expresszionista festészetnek minden csínját-binját alaposan kitanulta A kellemetlen, a normális látóérzékkel bíró embernek sokszor valóságos fizikai fájdalmat okozó színakkordoktól kezdve a karrikatúraszerűen torzított elrajzolásig mindent tud e téren. Kár érte, mert a tehetség így is kicsillan itt-ott munkáiból. Reméljük, hogy a félszeg külsőségeket levetve, még jó munkáit látjuk meg. Alig néhány kisterjedelmű festménnyel jelenik meg *Pádly Aladár*. Csendes, idillikus tájrészleteket fest meg sok benső érzéssel s odaadó elmélyedéssel. Munkái biztató reményt nyujtanak jövőjére nézve.

Mátrai Vilmos

A MAGYAR LÍRA MEGTEREMTŐJE

A magyar irodalom multjában első jelentős korszak a XVI. század második fele. Ami az előző századból reánk maradt, annak irodalmunk fejlődése szempontjából csak formai volt a jelentősége: a latin egyházi irodalom rávezette a magyarságot a Nyugaton használatos formák (műfajok és versformák) átvételére, a régi, Keletről hozott formák kicserélésére. Ez a folyamat lassú volt; betetőzése a XVI. század második fele, Balassa Bálint munkássága. Az egyházi költészet átformálódásához ekkor járul a világi költészeté, a legősibb lírájé, a virágénekeké. A virágének régi stílusáról nem sokat tudunk. Szerette a képhalmozást és szerette a pajzán dévajkodást. Három emlékből lehet rekonstruálnunk: Divinyi Mehmed énekéből, a *Supra aggnő* probatio calami-jából és leghívebben Balassa Bálint apróságából: *Az Cortigianáról szerzett latricanus vers*-ből. A keresztény egyház állásfoglalását e dévajkodás ellen innen érthetjük meg. A magyar virágének megbecsülését Balassa Bálint vívta ki: a világszerte divatos humanista líra motívumaival szerzett irodalmi jogot a magyar virágének költői stílusának. Ez az ő jelentősége, ezzel lett a magyar szerelmi líra megalapítója. Lírai stílust teremtett, amely motívumaival a széltében ünnepelt humanista lírára emlékeztetett és így a virágénekre kimondott interdictumot föloldotta, de a maga egyéni sorsát és érzésvilágát dalolta meg, tehát *magyar* lírát adott. Ma már tudjuk, hogy ezen a lírán nem volt miért szégyenkezni: Balassa maga büszke volt reá, — mégis századok hosszú folyamán kéziratban pihent és csak 1879-ben került napfényre. Azóta ez az első kiadás könyvészeti ritkasággá vált: nagy a jelentősége tehát annak, hogy Dézsi Lajos most a Genius kiadásában újra közzétette. — Ez az új kiadás azonban nemcsak a Balassáénak ismert verseket adja, hanem minden azóta előkerült és Balassának tulajdonított verset. A XVI—XVII. század egymásbaolvadásának egész lírai termése itt van tehát előttünk. Maga a Balassa-termés az első kiadás óta kétségtelen Balassa-verssel nem gyarapodott. Az Anna vagy Júlia név szerepe, bujdosásról való emlékezés, kissé szebb verselés elégséges volt tudósainknak, hogy Balassa működéséhez kapcsoljanak egy-egy verset. Különösen három szempont érdemelt volna figyelmet: 1. a tartalomból kihámozható időpont megköveteli, hogy annak az időpontnak ismert termésével formai szempontból vessük össze a gyanus verset. Az itt közölt állítólagos Balassa-versek jó része már ezzel kiesnék a gyüjteményből. 2. A tartalom szigorúan ellenőrzendő, és akkor nem jutna Balassa-szerzőség gyanujába asszonykézből eredő, asszonysorsot sirató vers; akkor nem építenénk egy-egy név vagy épület (palota!) említésére, ha a kapcsolatot Balassa egyénisége és a tartalom között megtalálni nem tudjuk. 3. Nem szabad felednünk, hogy e gyanus versek legnagyobbrészt legfeljebb változatai Balassa ismeretlen verseinek, tehát csak szakok Balassa írásai (viszont nem mellőzendő az a megfigyelés sem, hogy Balassa versszakai más versben milyen ritkák!). A magunk részéről tehát az állítólagos Balassa-versek közül csak a Borbély-kódex 1., Vásárhelyi-daloskönyv 13, 17, 62, 64, 68, 110, 122. versét mernők némi valószínűséggel Balassa Bálint verseinek mondani. Az új kiadás egyetlen hibájának azt tartjuk, hogy itt nem volt szigorúbb a kritikája, — viszont ha már ennyi kétségtelenül nem-Balassa-verset kiadott, miért nem adta a kor lírikusait teljesen (pl. Barakonyit)? De ez az irodalomtörténetíró óhaja, a nagyközönség így is hálás lehet a gondért és munkáért a tudós professzornak, a pompás kiállításért az áldozatkész kiadónak.

A. Zs.

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK

1. A Szent István-Társulat kiadványai sorában első helyen áll Prohászka Ottokár elmélkedéseinek új kiadása. Más helyt már szólottunk róla: itt azonban meg kell újra említenünk, mint a kiadóvállalat legbecsesebb és legértékesebb kiadványát. A 12-rét kiadások szép sorában Szal. Sz. Ferenc *Filotheáját* fogja örömmel venni a közönség, az élet katolikus dogmatikájának ezt a legfinomabb és legnemesebb kódexét. Schermann Egyed könyve (*A gyakori szent áldozás*) kiüt ugyan e kis kötetek elmélkedő tartalmából, de hasznos fejtegetései megérdemlik, hogy mentől szé-

GRÖBER LAJOS UTÓDAI KOSÁRFONODÁJA BUDAPEST, IV., HARISKÖZ 5. Fonott kerti és hallbútorok, gyermekkocsik, nyugszékek, utazó-, kupékosarak, kosár- és díszkosárárúk. Alap. 1848. Javitásért érteküld és hazaszállít.

sebb rétegben terjedjenek el. Gondos és okos értekezés. A „Szentek Országa" című vállalat Stolcz Albán kötetét hozza (*Magyarországi Sz. Erzsébet élete*), azt az életrajzi könyvet, amely a legszebben oldja meg a kapcsolat megteremtését a szent olvasmány és a mai olvasó lelke között. Regnier A.-nak *Sz. Márton életrajza* a szombathelyi Márton-ereklyéknek köszöni magyar tolmácsolatát: gondos és élvezetes rajza a IV. század kereszténységének és egyik legjellegzetesebb hősének, Sz. Mártonnak. Regisztráljuk végül a Keresztény Kis Könyvtár sorozatában Müller Lajos két ügyes kis kötetét: *A negyedik parancs. Az ötödik parancs.*

2. Dr. Walter János, akinek csak nemrégiben ismertettük az Isten és a természet theológiai vonatkozásairól írt szép könyvét, most új kötetet adott ki: *Egyház és kultúra* címen. A szép illusztrációkkal díszített kötet gondos összefoglalását adja a katolikus egyház kultúrtörténetének, — hivatott tehát arra, hogy az egyházunkhoz való ragaszkodást megedzze bennünk. De felvilágosító haszna is megbecsülhetetlen: nemcsak a szokásos elitélő és rágalmazó megjegyzéseket cáfolja meg tárgyilagos alapossággal, hanem azokról az intézményekről is könnyed tájékoztatást ad, melyek a katolikus közönség előtt is kevésbé ismeretesek: így pl. az egyházi könyvbirálat céljáról, elveiről és ítéleteiről. A nevelés munkájához is sok érdekes adatot nyujt: így a sajtó és a mozi munkájának a megrajzolásával. A magyar katolikus apologetikának nemes és szép terméke ez a munka: öntudatos katolikus család asztaláról nem szabad hiányoznia.

3. *Testvérgályák. Gulyás Pál és Juhász Géza versei.* Két vidéki poéta nagy reményre jogositó bemutatkozása. Poétai lélek mind a kettő, költői tehetség rokonszenves megnyilatkozása a kis kötet. A ma poétái; egyéni és társadalmi bajaik és örömeik visszhangja költészetük: a szépség tisztelő gondja vonul végig verses szavukon. Nem epigonok, bár látó szemmel nézik azt, amit a modern költészet elibük ad. Ezért dalolja az egyik *A halott Ady Endré*-ről:

Halandó arcát én sohase láttam
s a temetőjét sem, mely visszavette —
de árnyát a golgotai homályban
a felhő már sokszor reámvetette . . .

A csillagok közt egy sóhaj barangol
s tompán dübög az anyaföld alattam:
„Ne azt keresd bennem, ami halandó,
hanem keresd azt, ami halhatatlan."

4. *Móricz Zsigmond Sári bíró* című vígjátéka, melyet most az Athenaeum könyv formában újra adott ki, ma már az irodalomtörténet értékelését állotta ki: a magyar népszínmű fejlődésének egyik állomása ez. 1909-ben adta először a Nemzeti Szinház, a közölt szöveg azonban új átdolgozás. Maga a témája az, ami a népszínmű fenntartásának biztositására az utat megmutatta; fordulata: amint az öreg bíróné praktikáit a bíróválasztásnál kijátsza leendő menye, pompás vígjátéki ötlet. Mintha Jóska, a bíró fia, az átdolgozásban még jobban vesztett volna férfiasságából és természetes ügyességéből, de azért nem jutott el a *Búzakalász* polgármesteréig. Mindenképen becses a darab és a hatodik kiadás jelzése mutatja, hogy a magyar közönség meg is becsüli. *Zs.*

5 *Farkas Gyula: A tábortűz üzen.* Elbeszélések. Berlin, L. Voggenleiter Verlag Magyar osztály. Farkas Gyula a magyar diák lelkének legjobb ismerője. „*Forrongó lelkek*" című regényében a vesztett háború és a forradalmi idők diákjának lelki vívódását, küzdelmeit és megtisztulását rajzolta mesteri kézzel és olvasóit a magyar cserkészideál felé vezeti. (Ez a regénye német fordításban két kiadást ért, most fordították finn nyelvre.) A „*Tábortűz üzen*" című elbeszéléskötetéből is a magyar diák, a cserkész férfias, vidám, néha könnyes arca mosolyog felénk. A kor, melyben az elbeszélések lejátszódnak, a „béke", a csonka határon, idegen megszállás alatt és német földön. Hét elbeszélés: hét ragyogó gyöngyszem. A „*Rikkancs*" című elbeszélés hőse a legnagyobb önfeláldozásra is kész, hogy segitsen halott barátja szülein; a másikban derült humor csillog. A „*Két kis turáni*" Berlinben játszódik le: egy magyar és egy japán fiú legyőzi a németeket a cserkészjátékban és az irigy, idegen szemek súlya alatt felébred szívükben a vágy a haza után. A „*Mese az arany-k ajcárról*" mesteri szimbólum, a „*Magyar cserkész útja*" a felvidéki diákok szenvedését mondja el megkapóan: a hatalom betiltja a cserkészcsapatot, de a magyar fiúk lelkében tovább él az eszme. Farkas Gyulának nagy hivatás adatott: ő lobogtatja messze idegenben a mi fiatal lelkünket, ő a magyarság őrállója. Erőt és kitartást kívánunk neki munkájához. *Ö. L.*

Felelős szerkesztő:
ALSZEGHY ZSOLT.

Kiadótulajdonos:
„ÉLET" IRODALMI ÉS NYOMDA RÉSZV.-TÁRS.

Előfizetőinket kéri a kiadóhivatal, hogy az állandó anyag- és munkadrágulásra való tekintettel előfizetésük a negyedév elején ujitsák meg, vagy pedig késedelmes küldés esetén az akkori számon jelzett összeget vegyék irányadónak!

TARTALOM: Magyarország műemléki egysége. *Dr. Lechner Jenő.* — Marika vőlegénye. *Boros Ferenc.* — Anyám. (Költemény.) *Csiszár Béla.* — Elsa Lindberg Dovlette. *Németh Antal.* — Ködkép. *Elsa Lindberg Dovlette.* Fordította *Kriegler Pál.* — A pálya kezdetén. *Kacziány Ödön.* — Kegyló. (Költemény.) *Klement Ilonka.* — Pusztuló lelkek. Regény. *G. Miklósy Ilona.* — Hajnal. (Költemény.) *Néveri Kálmán.* — Mondá az Úr Ezekielnek. (Költemény.) *Lovich Ilonka.* — Most látlak csak. (Költemény.) *Ölvedi László.* — Uj életet kezdünk. *Vékony Pál.* — **Kultúra.** Beszélgetés Harsányi Kálmánnal. *Zs.* — Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban. *Mátrai Vilmos.* — A magyar líra megteremtője. *A. Zs.* — Beküldött könyvek. *Zs., Ö. L.*

Nyomatott az „Élet" Irodalmi és Nyomda Részvénytársaságnál Budapest, I., Horthy Miklós-út 15. Igazgató: Laiszky Jenő

Makoldy József

írod

Fábián Gáspár:

Makoldy József
harctéri képei.

Építő Ipar —

Építő Művészet

1918. okt. 11.

Alexander Heard

Vice

Chairman Executive

Alexander Heard
Bowman Gray
Chair, Dept. —

Chair, Museum

1918. Oct. 11

Makoldy József

kiáll.

Nemzeti Szalon

1924 ápr.

Fov. képt.

Makoldy József

Kiáll.

Nemzeti Salon
1918. okt.

Fő. képt.

Makoldy József

Nemzeti Szalon 1924. ápr.

38. csop. leáll.

68 Sokoropátkai Szabó beszél
69 Kiskunfélegyházai és szegedi hajduk
70 Oláh utlevél láttamozás
71 Faszállitmány a Dunaparton
72 Udvari ünnepség
73 Friedrich Böske
74 Pihenés

Makoldy József

386 Figyelő állások és fedezék hóban, vizf.
387 Ágyuállás Bpest mellett a Rupp hegyen, vizf.
388 Hermányi templomkastély, vizf.— — — 100.—
389 Megfigyelő, vizf. — — — — — — mag. t.

Nemzeti Szalon 1916, jan.
Sajtóhadiszállás
műkiállítása.

Makoldy József

155. Bramante San-Satyro temploma Milanóban. Vízf. 3500.

156. St. Severin-templom Párizsban. Vízf. 5500.

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll.
1926.

1322

1322. Girolam

Sz. Santa Croce(?)-ban. Műkö
k

Krisztus imádása (L

Az istállón innen, a fö
ki alá fehér kendőt terítette
kozó Madonnát, három szer
épúgy, mint az előbbiét dics
a ki mellett oroszlán fekszi
van, a másik kezeit összete
füzért vetett nyakába, boto
háttér pataktól szelt hegyes
keleti bölcsek közelednek
őrző pásztoroknak a megnyi
angyal, a nálok lévő mond
hirdeti a Megváltó születésé

Vászon, méretei 207 : 16
tett 1894 szeptember 22-én a
(2312·50 K). — Elszámoltatot
Az elszámolásra nézve lásd a
28-iki 61301 sz. min. előadmán
az 1900 november 28-iki 456
26-iki 373 eln. sz. leirat (46

Kifüggesztésére vonatkoz
ban. 1906 : IV. 160. *G. da S*
— 1906, 1910 : IV. 160. *G.*
Notre Seigneur.

Jegyzet. L. az 1896-iki la
— Preisliste N° 161.

Vét. 1894

Makoldy József gyüjteménye.

Ákosi Makoldy József képein az architektura szeretete jelentkezik, mikor legszivésebben városképeket, épitészeti motivumokat választ téma gyanánt. Szélesen lát a térben akkor is, mikor figurálist vagy tájképet dolgoz fel. E célból keresi a kontrasztokat, erős fény-árnyék különbségeket. Léptéke a vizfestményben lehető legnagyobb, pedig az aquarell technika nehézségei a papir nagyságával négyzetes arányban nőnek.

Született Nagyszebenben 1890-ben, érettségizett Brassóban, müegyetemet végezte Budapesten, müvészi tanulmányait Münchenben és Krakóban. A háboru előtt utazott Konstantinápolyon át Kisázsiába, Athénen át Peloponnesosnak, Velencén és Rómán át Pompeibe. Bejutazta Ausztriát és Németországot. A müegyetemen versenyvizsga ösztöndijat nyert, a kultuszminiszterium pedig Erdélybe küldte az erdélyi templomkastélyok és nemesi udvarházak felvetelére. Ekkor önálló mütörténeti tevékenységet fejtett ki. Munkássága eredményeiből cikk és rajz formájában közléseket tett. (Vasárnapi Ujság, Élet, Uránia, Magyar Mérn. és Épitész Közlöny, Épitő Ipar, Épitő Müvészet, Die Karpathen). Irt kritikai müvészeti cikkeket a Pesti Hirlapba. Die Karpathenbe. — Ex libriseiből a Szt. György céh közölt. — Kiállitott a Mücsarnokban Nemzeti Szalon-

Nemzeti Szalon 1918. évi.

170	Változatok a zöldben — — — —	1200.—
171	Tranquillitas — — — — — —	2500.—
172	Az ősz pompája — — — — —	2400.—
173	Junius — — — — — — —	2400.—
174	Emlékezés egy régi könyvre — —	2800.—
175	Aranykor — — — — — —	2400.—
176	Március — — — — — —	1800.—
177	Piros, fehér, zöld — — — — —	1800.—
178	Emlék — — — — — — —	600.—
179	Üdvözlet — — — — — — —	600.—
180	A fölkelő nap országából — — —	1000.—

ban, voltak azonkivül a háboru folyamán képei a sajtóhadiszállás bécsi, bozeni, insbrucki, amsterdami, hágai és budapesti kiállitásain.

Már hatodik éve megszakitás nélkül tényleges szolgálatot teljesitő katona, msly időnek nagy része a front szolgálatra esik. A katona hányatott életét kilométer kövek gyánánt jelzik a képek: Kárpátok, Kel. Galicia, Volhynia, Szan, Visztula szöge, Ukránia, Felsőolaszország, Prága, Krakó, Salzburg, Feltre, stb. városok. De talán legérdekesebb a budapesti erődítésekről készült sorozat, melyek festése, fotographálása akkoriban mikor épültek, tiltva volt. E képek kiállitása a sajtóhadiszállás külön engedélyével most történik először. Budapest illustrálásában, — már histeriai értéküknél fogva is, — részt kérnek, miután fővárosuuk megerősitéséről más kép nincs.

Arcképvázlatok.

183 Böhm Ermolli tábornagy rajz — — — 600.—
184 Goglia táborszernagy tüzérségi felügyelő 600.—
185 Peteani báró altábornagy rajz — — — 600.—
186 Dondorf altábornagy rajz — — — — 400.—
187 Vizkelety Béla százados rajz — — — 400.—
188 Horák fényszóró főhadnagy rajz — — 400.—

Budapest erődítései 1915-ben.

189 Fényszóróállás (Tűzkőhegy) vizf. — — 700.—
190 Ágyuüteg a Rupphegyen (Sashegy)— — 1400.—
191 Kakukhegyi gyalogsági állás (Háttérben Kamaraerdő és Budaőrs)— — — — 1200.—
192 Népfölkelő mérnök 67-es beépitett ágyuval 1000.—

Kárpátok.

194 Megfigyelő állás vizf.— — — — — 1700.—
195 Géppuskás tiszt — — — — — — 800.—
196 Ruthén templom fák közt — — — — 1500.—
197 Elesett — — — — — — — — 400.—

Keletgalicia

198 Krasne tavasszal — — — — — — 800.—
199 Podhorcei kir. kastély parkja — — — 1500.—
200 Kastély belső a háborúban — — — 1700.—
201 Bug és Styr vizválasztója (Bródy-nál) — 1200.—
202 Téli napsütés — — — — — — 900.—
203 Tüskésdrót-gyár — — — — — 1000.—

Volhyniából.

204 Kisorosz — nagyorosz — — — — 600.—
205 Szentély mint laktanya — — — — 450.—
206 Szétszedett ház — — — — — — 500.—
207 Körülnőtt templom — — — — — 300.—
208 Sviniuchy lövetése (lekötött léggömb) — 600.—
209 Porycki zsinagóga — — — — — 800.—
210 Tartalék — — — — — — — 500.—
211 Hóolvadás — — — — — — — 800.—
212 Németek „Unterstand"-épitése — — — 300.—
213 Ruthén templom és harangláb — — — 700.—
214 Parasztasszonyok — — — — — 800.—
215 Ami megmaradt — — — — — — 600.—
216 Katonaélet — — — — — — — 500—

San-Visztula szöge.

217 Elpusztitott templom Niskón — — — 800.—

Ukránia.

218 Fatemplom — — — — — — — 500.—
219 Fogságból hazatérők — — — — — 1000.—
220 Köd — — — — — — — — 4500.—
221 Feketehaju nagyanyó — — — — — 1200.—
222 Város — — — — — — — — 500.—

Krakói képek.

223 Koronázó templom a Wawelen — — 1800.—
224 Mária templom — — — — — — 1400.—
225 Katona-munkások — — — — — 450.—
226 Kosciuszko erőd — — — — — 400.—

Szláv tipusok.

227 Galiciai lengyel — — — — — 600.—
228 Volhyniai paraszt — — — — — 600.—
229 Bukovinai népfölkelő — — — — 600.—
230 Orosz fogoly — — — — — — 600.—
231 Kozák — — — — — — — 600.—
232 Arc tanulmány — — — — — — 600.—

Prága.

233 Loretto kápolna — — — — — 1000.—
234 Károlyhid — — — — — — — 700.—
235 Kilátás a St. Veit dóm tornyából — — 700.—
236 Gyárnegyed — — — — — — 1200.—

Salzburg.

237 Untersberg — — — — — — 700.—
238 Mirabell-kastély parkja — — — — 800.—
239 Max Reinhard kastélya (Leopoldsee) — 1200.—
240 St. Péter alapitvány — — — — 700.—

Felső olaszország.

241 Óratorony Feltrében — — — — — 1500.—
242 Tetőjáték (Feltre) — — — — — 1700.—
243 Esős városkép — — — — — — 1500.—

Foglyok.

244 Fogoly-barak — — — — — — 1000.—
245 Cipészmühely — — — — — — 1500.—
246 Krumpli lesz vacsorára — — — — 1600.—
247 Munkában — — — — — — — 1800.—
247/a Foglyok élete — — — — — — 300.—

Rajzok a frontról.

248 Páncélauto telitalálattal — — — — 200.—
249 Bródy kifosztott üzletnegyede — — 200.—
250 Födözékek — — — — — — — 100.—
251 Elpusztult vasuti kocsik berakódása — 100.—
251/a Katona iroda múzeumban — — — 400.—

ban, voltak azonkivül a háboru folyamán képei a sajtóhadiszállás bécsi, bozeni, insbrucki. amsterdami, hágai és budapesti kiállitásain.

Már hatodik éve megszakitás nélkül tényleges szolgálatot teljesitő katona, msly időnek nagy része a front szolgálatra esik. A katona hányatott életét kilométer kövek gyánánt jelzik a képek: Kárpátok, Kel. Galicia, Volhynia, Szan, Visztula szöge, Ukránia, Felsőolaszország, Prága, Krakó, Salzburg, Feltre, stb. városok. De talán legérdekesebb a budapesti erődítésekről készült sorozat, melyek festése, fotographálása akkoriban mikor épültek, tiltva volt. E képek kiállitása a sajtóhadiszállás külön engedélyével most történik először. Budapest illustrálásában, — már histeriai értéküknél fogva is, — részt kérnek, miután fővárosuuk megerősitéséről más kép nincs.

Arcképvázlatok.

183 Böhm Ermolli tábornagy rajz — — — 600.—
184 Goglia táborszernagy tüzérségi felügyelő 600.—
185 Peteani báró altábornagy rajz — — — 600.—
186 Dondorf altábornagy rajz — — — — 400.—
187 Vizkelety Béla százados rajz — — — 400.—
188 Horák fényszóró főhadnagy rajz — — 400.—

Budapest erődítései 1915-ben.

189 Fényszóróállás (Tűzkőhegy) vizf. — — 700.—
190 Ágyuüteg a Rupphegyen (Sashegy)— — 1400.—
191 Kakukhegyi gyalogsági állás (Háttérben Kamaraerdő és Budaőrs)— — — — 1200.—
192 Népfölkelő mérnök 67-es beépitett ágyuval 1000.—

Kárpátok.

194 Megfigyelő állás vizf.— — — — — — 1700.—
195 Géppuskás tiszt — — — — — — 800.—
196 Ruthén templom fák közt — — — — 1500.—
197 Elesett — — — — — — — — 400.—

Keletgalicia

198 Krasne tavasszal — — — — — — 800.—
199 Podhorcei kir. kastély parkja — — — 1500.—
200 Kastély belső a háboruban — — — 1700.—
201 Bug és Styr vizválasztója (Bródy-nál) — 1200.—
202 Téli napsütés — — — — — — 900.—
203 Tüskésdrót-gyár — — — — — — 1000.—

Volhyniából.

204 Kisorosz — nagyorosz — — — — 600.—
205 Szentély mint laktanya — — — — 450.—
206 Szétszedett ház — — — — — — 500.—
207 Körülnőtt templom — — — — — 300.—
208 Sviniuchy lövetése (lekötött léggömb) — 600.—
209 Porycki zsinagóga — — — — — 800.—
210 Tartalék — — — — — — — 500.—
211 Hóolvadás — — — — — — — 800.—
212 Németek „Unterstand"-épitése — — — 300.—
213 Ruthén templom és harangláb — — — 700.—
214 Parasztasszonyok — — — — — 800.—
215 Ami megmaradt — — — — — — 600.—
216 Katonaélet — — — — — — — 500.—

San-Visztula szöge.

217 Elpusztitott templom Niskón — — — 800.—

Ukránia.

218 Fatemplom — — — — — — — 500.—
219 Fogságból hazatérők — — — — — 1000.—
220 Köd — — — — — — — — 4500.—
221 Feketehaju nagyanyó — — — — — 1200.—
222 Város — — — — — — — — 500.—

Krakói képek.

223 Koronázó templom a Wawelen — — 1800.—
224 Mária templom — — — — — — 1400.—
225 Katona-munkások — — — — — 450.—
226 Kosciuszko erőd — — — — — 400.—

Szláv tipusok.

227 Galiciai lengyel — — — — — 600.—
228 Volhyniai paraszt — — — — — 600.—
229 Bukovinai népfölkelő — — — — 600.—
230 Orosz fogoly — — — — — — 600.—
231 Kozák — — — — — — — 600.—
232 Arc tanulmány — — — — — — 600.—

Prága.

233 Loretto kápolna — — — — — 1000.—
234 Károlyhid — — — — — — — 700.—
235 Kilátás a St. Veit dóm tornyából — — 700.—
236 Gyárnegyed — — — — — — 1200.—

Salzburg.

237 Untersberg — — — — — — 700.—
238 Mirabell-kastély parkja — — — — 800.—
239 Max Reinhard kastélya (Leopoldsee) — 1200.—
240 St. Péter alapitvány — — — — 700.—

Felső olaszország.

241 Óratorony Feltrében — — — — — 1500.—
242 Tetőjáték (Feltre) — — — — — 1700.—
243 Esős városkép — — — — — — 1500.—

Foglyok.

244 Fogoly-barak — — — — — — 1000.—
245 Cipészmühely — — — — — — 1500.—
246 Krumpli lesz vacsorára — — — — 1600.—
247 Munkában — — — — — — — 1800.—
247/a Foglyok élete — — — — — — 300.—

Rajzok a frontról.

248 Páncélauto telitalálattal — — — — 200.—
249 Bródy kifosztott üzletnegyede — — 200.—
250 Födözékek — — — — — — — 100.—
251 Elpusztult vasuti kocsik berakódása — 100.—
251/a Katona iroda múzeumban — — — 400 —

Makoldy József

189	Telefondrót-szita vizf.	500.—
190	Katona-fürész „	600.—
191	Pergőtüz „	600.—
192	Orosz templom Volhyniában vizf.	500.—
193	Szétszedett ház Volhyniában „	450.—
194	Kis orosz nagy orosz „	400.—
195	Egy templom belseje az orosz harctéren vizf.	500.—

Nemzeti Szalon
1917. máj.
tav. kiáll.

~~SKODA~~

Berlin aulworbel

~~FIAT ARDITI~~

~~FIAT VIOTTI~~

~~BUICK EIGHT SPECIAL~~

~~MORRIS 12~~

~~SKODA RAPID~~

~~Peugeot 402~~

~~HILLMAN~~

~~FORD TAUNUS~~

CENTENARIUM
1839 1939

Makoldy József

Halászbástya terasza
vízf.
A Verbőczy-palota
Budán, vízf.
Budai vár télen,
vízf.

Nemzeti Szalon
téli tárl. 1922. jan.

Makoldy József

129 Cipészmühely (foglyok) vizf. 700.—

Nemzeti Szalon

1918 május

Lav Kiál

Pálffy János hagyom.
Pozsony 36

...ncci) utánzója:

n. ~~Fontignanoban 1523-ban.~~ VI:94

és lefelé tekintő

...rében van ábrázolva, a hol
kissé balrafordult Madonna jobb
...embe néz, ~~karolta át, balját maga~~
dicsfény veszi körül, csakhogy
középütt elválasztott szőke haját, a
viseli, szük ujjú piros ruháját de-
...ak aljával térdeit ~~le~~takarta le. Jézus
...ak bal karja felé nyúl. ~~és kurta haja~~
egy-egy ~~magános~~ karcsu fa van. ~~A háttér er-~~
~~...elttal.~~

-Becsértéke 700 K.
~~a 1907., november 14-én (1429-908).~~
...leltárban 56 és annak kivona-

35

37 hoch 32 brt. (Grosses Vorzimmer No 8)

ag 25

0.7

Makoldy József

építészhallgató

namos rajza repr-

Megfagyott Muzsikus

1912

< Makoldy József >

könyve

< > Amint én láttam.
Riportrajzok. Előszó-
val ellátta Herczeg Ferenc.
Szövegét írta Lázár
István.

Bp. 1926.
(Szerző arcképpel.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

V.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

< Makoldy József >

laid okv

Siklóssy László.

< >. Művészeti
Szalon. (Kolozsvár)
1927. I. cif. - 5 sz. képekkel

Ez a szám megvan a
MOB könyvtárában

< Makoldy József >

Könyve

( ) Pictures of
Transylvania.
Preface by
Count Albert Apponyi

Bp. 1920.

Maulbertsch A.

cred
2

Egyházi Tár
Pest 1833. IV. f. 145 l.
(A Gröri nikes Tem-
plom)

Makoldy József

építész

átvette a VII. ker.

mérnöki hivatal

vezetését.

Építő Ipar – Építő

Művészet 1932.

11–12. sz. 47 l.

A választókerület-, szavazó-kör- és
kozó felső sor nem töltendő ki, a k

.....választó kerület. .....szavazó

ÖSSZE/F

A VÁLASZTÓI JOGOSÚLTSÁ

1. Az alkalmazott családi- és utóneve: .....
2. Állása, vagy foglalkozása: .....
3. Lakóhelye Budapesten.....kerület.....
4. Ha nem lakik Budapesten, hanem vidéken s
   (hivatalának) helye: .....kerület.....
   s lakóhelye: .....község...
5. Születési éve: .....
6. Törzsfizetése: .....korona.
7. A bejelentett alkalmazott fel volt-e véve az
   Budapesten? .....; mely közigazgatá
8. Tud-e írni és olvasni? .....

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Uraskodó Rózsa
adóhivatali
Magyar Kárpát Egy
vezérnek
Ercsi, Bp. 1927.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

A MÉRNÖKI KAR SÉRELME A VÁLASZTÓJOGI TÖRVÉNYJAVASLATBAN.

Az a hatalmas munka, amely annyi vajudás, annyi lázas követelés és annyi gáncs után végre előttünk fekszik, éppen oly mostohán bánik el a mérnöki karral, mint majdnem minden törvényhozási vagy közigazgatási intézkedés.

Ehhez a törvényjavaslathoz kívánok — nem politikai, hanem — tisztán kari szempontból hozzászólni.

A törvényjavaslat kivételes tehetségű alkotója a mérnökökről egyszerűen megfeledkezett.

A javaslat elrendeli ugyanis, hogy a választói névjegyzék évenkénti összeállításához a legkülönbözőbb testületek érdekképviseletei tartoznak tagjaikról minden személyi adatot beszolgáltatni. Felsorolja még a betegsegítő pénztárakat is, amelyek munkástagjaik kataszterét kötelesek évenként bemutatni. Külön kiemeli az állami, vármegyei, községi hatóságoknak, a köz- és magántanintézeteknek és nyilvános számadásra kötelezett vállalatoknak személyzetük adatai beszolgáltatása körüli feladatát és megkülönböztetett szerepet ad az ügyvédi kamaráknak, gondoskodik az orvosok nyilvántartásáról, mit a közigazgatási hatóságok kötelességévé tesz. Csak egyről nem tesz említést, a mérnöki karról.

A mérnökség mindig az úgynevezett honoráciorok rétegéhez tartozott. Képzettsége, feladatának fontossága, munkájának közérdekű és közhasznú volta egyaránt arra predesztinálnák, hogy a társadalom élén vezető helyet foglaljon el. Szomorúan tapasztalhatjuk azonban, hogy a mérnöki karnak csak igen elenyésző hányada veszi ki részét a közéleti tevékenységből.

Évtizedek óta alig egy-két mérnököt látunk a törvényhozók soraiban. A megyei és városi parlamentekben talán már több is akad, de ezek túlnyomó része ezidőszerint inkább csak csendes szemlélője és nem irányító tényezője az eseményeknek. Azt bizonyítja ez a szomorú igazság, hogy a mérnökség belemerül tudományába és mesterségébe, — ami nem volna baj — de emellett egyoldalúvá válik — s ez már baj.

Ime, a mérnöki kamarának rég vajudó ügyét külső indíték előrelendítette. Koronás király, kormány, törvényhozás és társadalom ünnepélyesen elismerte, hogy kamaraszerű szervezetre szükségünk és jogunk van, kari és egyéni boldogulásunk biztosítása érdekében. — A választójogi reformot alkotó miniszter, noha az országos mérnökgyűlésen a kormány képviseletében személyesen is megjelent, egyszerűen megfeledkezett rólunk és arról is, hogy kamaránk készül.

Lám, az orvosi karnak sincsen még kamarája, mégis gondja volt rá, figyelme csak tőlünk fordult el és ennek talán nem is ő — hanem mi vagyunk az oka.

Az a sok mellőzés, méltatlan elbánás, amely bennünket más — egyetemi készültségű — foglalkozási rétegekkel szemben a következetesen hátrányosabb elbírálás folytán, békében és háborúban, a polgári és katonai életben ért, íme a társadalmi jogalkotás eme legfontosabb mérföldkövénél is sújt. Csekélységnek látszik, pedig igen nagy fontossága van.

Emeljük fel szavunkat és követeljük, hogy a választójogi törvény a mérnöki kart az ügyvédi és orvosi testületekkel egyazon módon bírálja el, vagyis a törvény intézkedjék, hogy addig is, amíg a mérnöki kamarát felállítják, a mérnököket a közigazgatási hatóság — illetékes fórum (esetleg Műegyetem vagy Mérnökegylet) ellenőrizése mellett — ugyanúgy vegye külön számba, mint ahogy az orvosokat, azután pedig ezt ugyanúgy a felállítandó kamara feladatává tegye, mint ahogy azt az ügyvédi kamara feladatává tette az ügyvédekre nézve.

Nincs kétségem aziránt, hogy követelésünket illetékes helyen is tudomásul fogják venni és sérelmünket megértő sürgős reparációval orvosolni.

Ha pedig karunk iránti kötelességérzetből következetesen hangot fogunk adni jogos törekvéseinknek s nem mulasztjuk el követelni a bennünket méltán megillető jogokat, lassanként meg fognak szűnni azok a sérelmek és visszásságok, amelyeket karunknak ma még — sajnos — oly gyakran kell eltürnie s éberségünknek jutalmaként: egy megelégedettebb s közbecsülésben meggyarapodott mérnöktársadalom fog majd dolgozhatni hazánk anyagi és szellemi kultúráján.

Dr. Török László.

Királyi palota a galiciai fronton.

MAKOLDY JÓZSEF-től.[1]

A Bug és Styr forrásai közt áll a lengyel história egyik építészeti műemléke, a *podhorcei kastély*. — III. Sobieski János lakott az akkor Jakab nevű testvére tulajdonában levő kastélyban, — s ezen az alapon nevezik a lengyelek a pompás reneszánsz kastélyt *királyi kastély*-nak.

A kastély lakói közül jelenleg egyetlen polgári személy az uradalmi intéző. Büszkén mutat le a lapályra, amelyen egész Brodyig suhan el tekintetünk. Ott, közvetlenül keletre, vonul az európai vízválasztó. Egyik oldalán a *Keleti-tengerbe* ömlő Styr és Bug forrásai, másik oldalon a *Fekete-tengert* tápláló Sereth és Dnyester patakjai.

A front közvetlen szomszédságában szokatlanul áll az előkelő kastély. Akinek tekintete a háború negyedik éve alatt a fronton a pusztulás képéhez, szétlött és leégett épületekhez szokott, — meglepődve áll meg a kastély előtt. Mégsem pusztít el hát mindent a vörös kakas; pedig innen még az orosz állások hálózata szabad szemmel is kivethető.

A mieink természetszerűleg kímélik a saját földön álló műemléket, amelynek temploma is művészi becsű. (1. ábra.) De az orosz is. Mikor csapataink kiverték innen az oroszt, egy a kastélykapú elé állított muszka őrszem fehérlobogót lobogtatva hívta fel odaérkező katonáink figyelmét a kastély ártalmatlan voltára. Nincs is rajt egy srapnellnyom sem, se gránáttölcsér a közvetlen közelben. Mindössze rövid pár nap előtt tette le mellette bomba-névjegyét — talán tévedésből — egy orosz repülő.

Perspektivikus hatású szép hársfasor vezet a délről várkastélyt reprezentáló falakhoz. Átmenve rajta, újabb

[1] A cikkely: *Keletgaliciai front, 1917 október* keltezéssel érkezett be. Szerk.

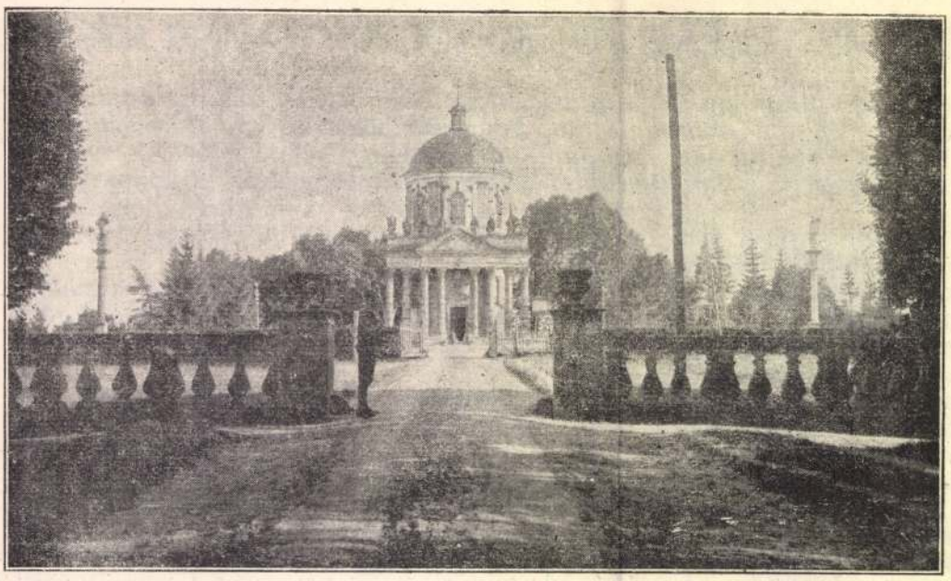

1. ábra. A podhorcei kastély temploma.

szép kép tárul elénk: előkelő zárt udvar. Egyik oldalát a kastély homlokzata alkotja, a másik három: ballusztráddal koronázott köburkolatú kazamáta, 2 méteres falakkal. Jobbra — valamikor medve-hajtotta kútkerék, melyet most katona tipor, hogy önsúlyával a veder láncát fölcsavarja. (2. ábra.)

De lépjünk be a kastélyba magába, melyben jelenlegi tulajdonosa, a 16 éves Roman *Sanguszko gróf* töltötte évente a szépségéről híres *galiciai őszt*. Csak pár helyiségét lakta a 14 szobás földszintnek. Az első emeleten berendezett múzeum akkor is nyitva állott a látogatók részére. Második emeletéről már jobb nem beszélnünk: csupasz; falak még csak a mennyezet sem készült el, mikor a jelenlegi tulajdonos atyja renováló munkálatokat kezdett.

Az öreg Sanguszko (intézője szerint) 1865-ben 40.000 forintért a *Rzewuskiak*-tól vásárolta a podhorcei kastélyt. Ekkor a kívülről impozáns kastély olyan volt, mint a romlott alma piros-pozsgás színe alatt. A XIX. században még teteje is hiányzott, gerendaszerkezetei meg voltak rongálva, sőt a mennyezetfestmények is rongyokban lógtak alá.

A gróf évente 6—10.000 K-t költött javító munkákra és mégis még sok ezer kellene az atmoszférikus behatások alatt pusztuló homlokzatok köburkolatának fokozatos kicserélésére s a belső tatarozásra.

Eredeti építője *Beauplan* Guilleaume francia tüzérszázados és mérnök volt, ki előzőleg 17 évig III. Zsigmond és IV. Ulászló udvarában dolgozott, ahonnan *Koniecpolski*

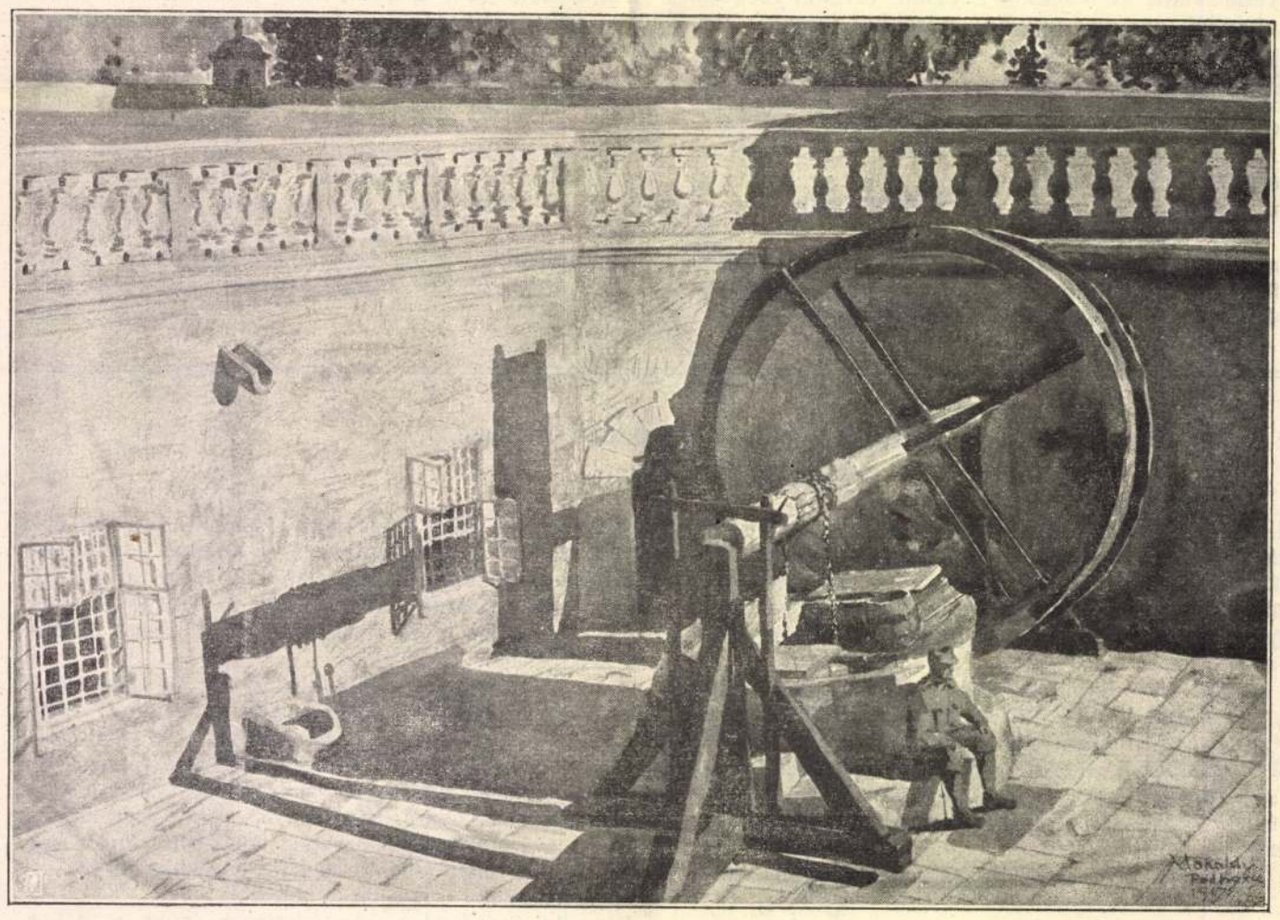

2. ábra. A kastély kutja, valamikor medvetiporta kerekével.

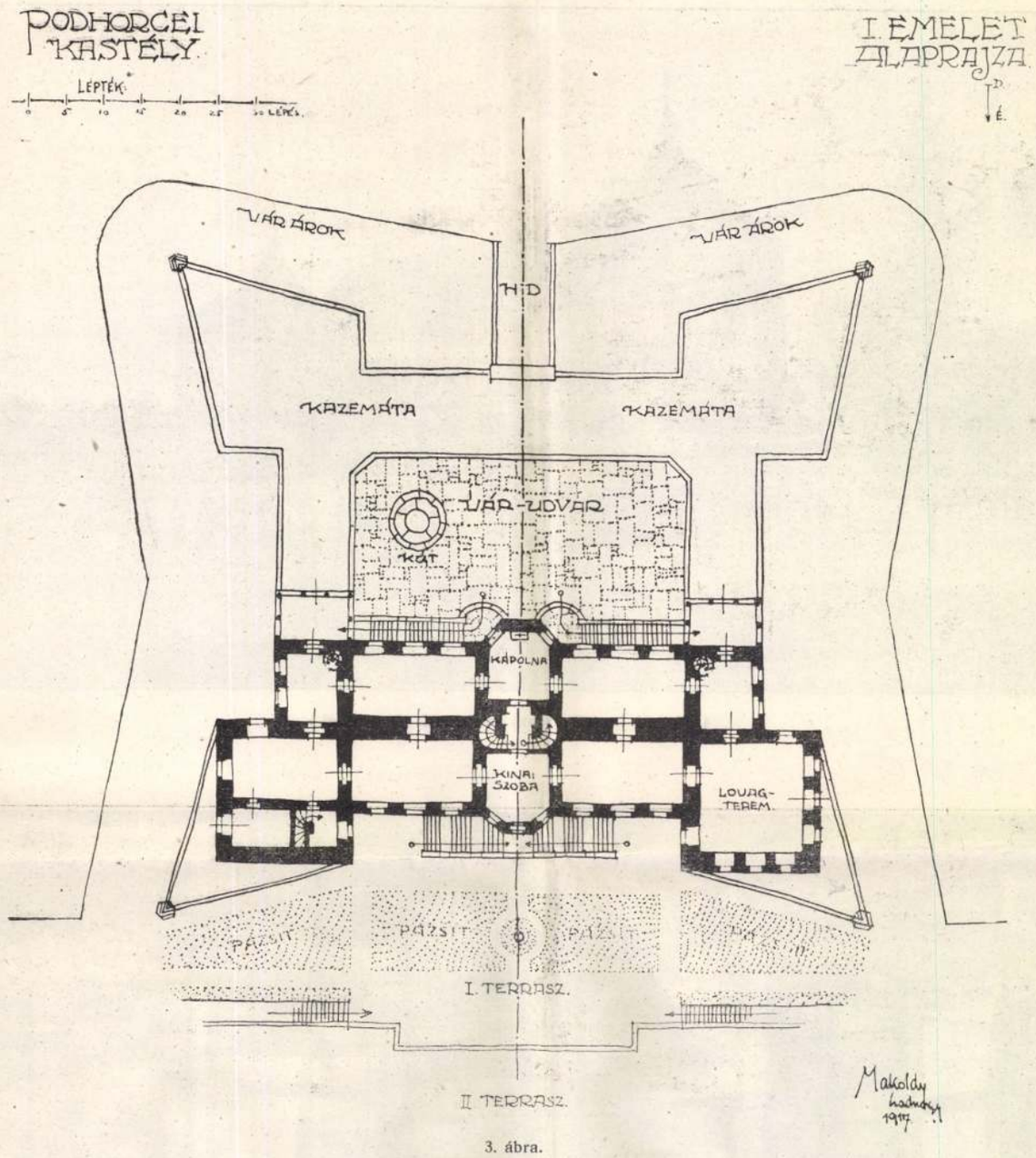

3. ábra.

Stanislaus nagyhetmán (1637-től a kastély tulajdonosa) hívta magához.

A kastély akkor mai alaprajzában, (3. ábra.) — de más felépítésben létesült. Közepén torony, két oldalán egy-egy pavillon emelkedett emeletmagassággal a szárnyak traktusa fölé. Akkor festőibb volt a kastély silhoutteje, míg ma előkelőbb. (4. ábra.)

A munka akkori menetét jellemzi, hogy 1637—1640-ig elkészült a kastély, a benne levő fekete és vörös márvány (görög és magyar) ajtókeretekkel, valamint a négy sarokbástyával együtt — mindenesetre francia minta után. A kert terraszai pedig Genuára emlékeztető olasz ízlésűek.

Ezek parkszerű kiképzését és a pompás parkrészletek vízesésekkel és medencékkel, glorietekkel való tarkítását Sobieskinek tulajdonítják. Ma már a réginek csak árnyéka mindez. Az első emeleti terraszon diófa lepi meg a látógatót, melyet állítólag szintén Sobieski ültetett.

A kastély hangadó reneszánsz stílusa mellett későbbi kiképzése következtében olasz barokkrészletek jutottak rajta szóhoz: például a lépcsőket, terraszokat szegélyező balluszt rádok és az ezek díszét képező vázák és amorettcsoportok. (5. ábra.)

Mindevvel az épületen jelentkező stílusok korántsincsenek kimerítve.

Ha az épület külsején és környezetében jelentkező stílusokat fölsoroljuk, — kezdhetjük a franciaországi kastélyok megerősített szisztémájánál, folytathatjuk a genuai olasz reneszánsz stíluson, majd a barokk játsziságán. A tető konkav vonalvezetésű saroktornyai az ampirra emlékeztetnek, (6—7. ábra) a tetőgerinc fölé pedig a Rákóczi-stílussal rokon lengyel reneszánszra emlékeztető kémények emelkednek. (8. ábra.)

Ugyanez a tarka változatosság jellemzi az épület belsejét, — azonban a külsőn jelentkező harmónia nélkül. Csak a legjellemzőbb példát, az úgynevezett kínai szobát említve, ennek falburkolata, kínai ízlésű ajtóinak keretezése: barokkos márvány, faragott szobadísze — rokokós konzolokból áll, a benne álló zongora — papirosdíszű ampír. De hogy ez az összevisszaság még tökéletesebb legyen, jött a háború katonai berendezése:

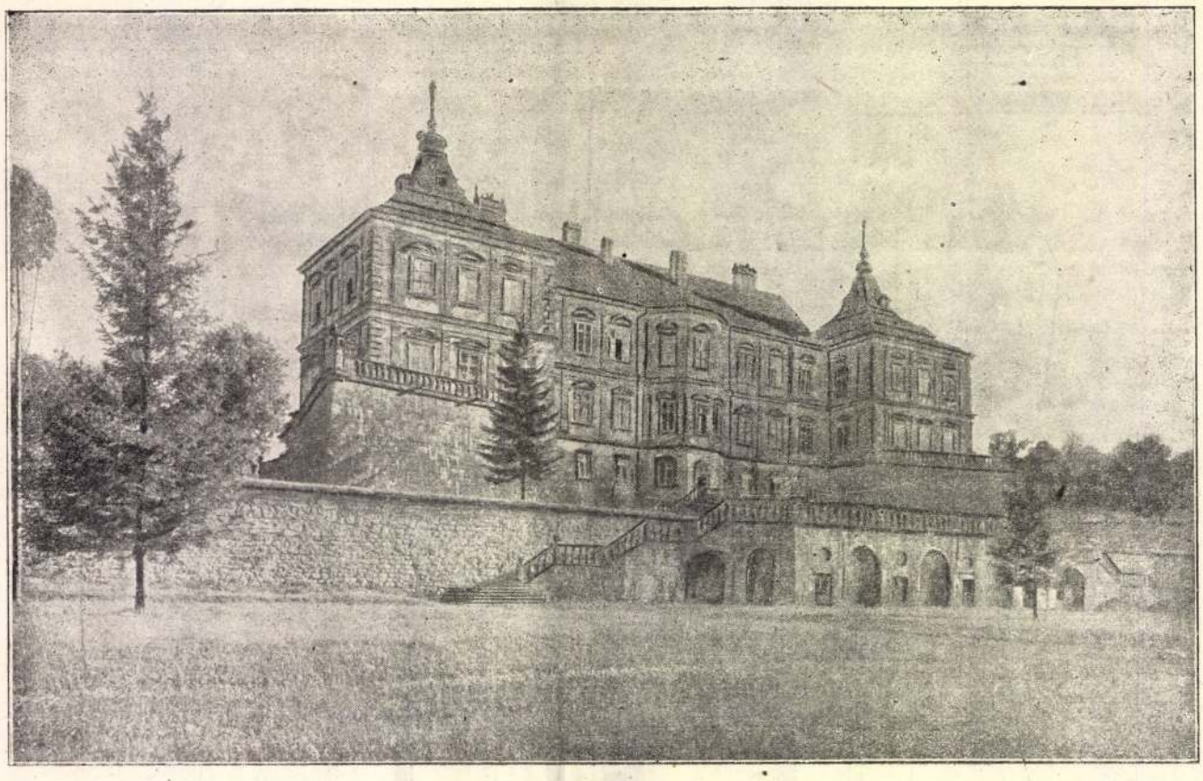

4. ábra. A kastély északi homlokzata a terraszal.

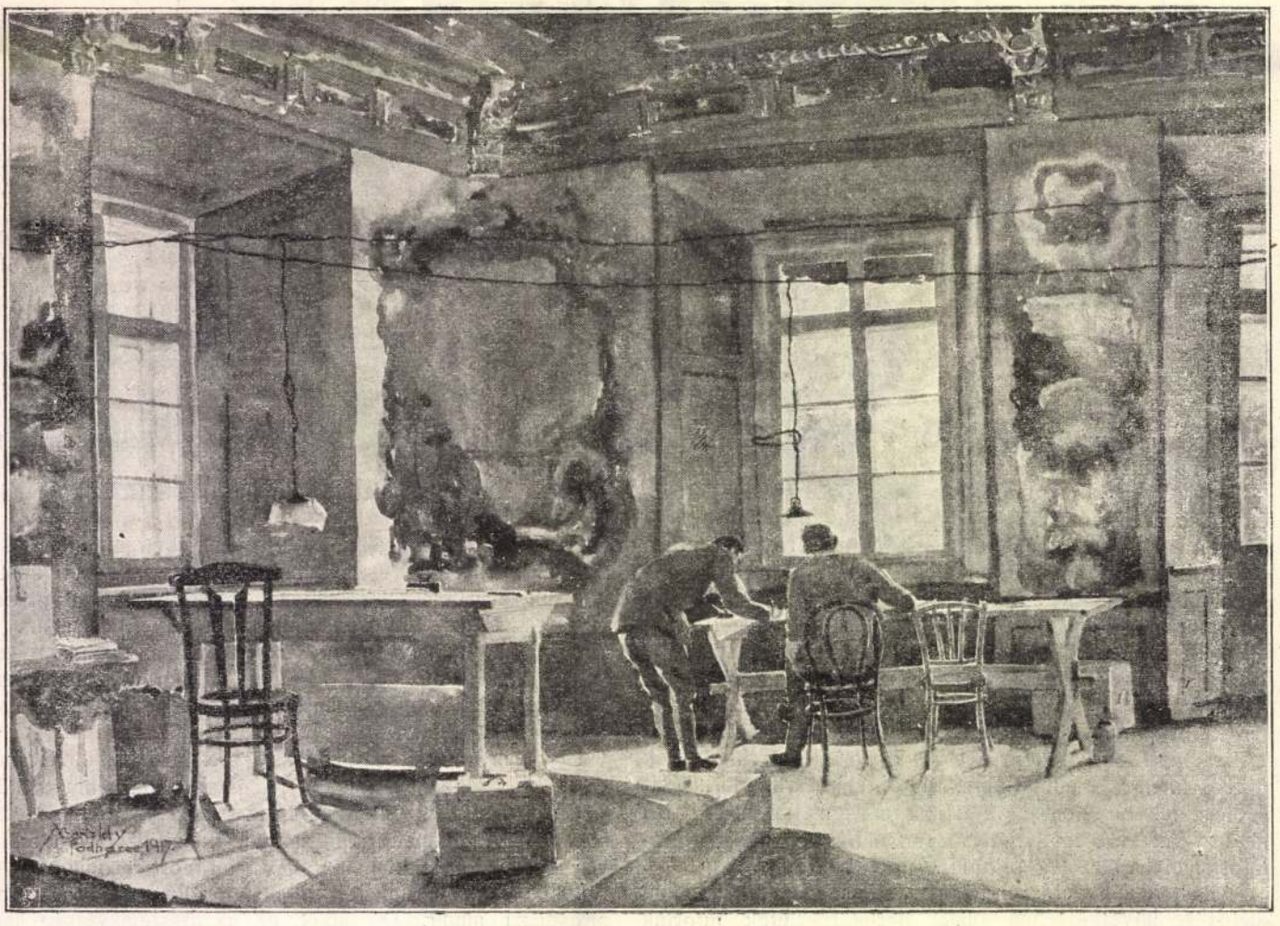

9. ábra. A lovagterem, mint katonai iroda.

gyalult deszkából hevenyészett butorok, angol fonott székekkel.

Nem érdektelen a *lovagterem* berendezése. (9. ábra.) Gazdagon, ízléssel faragott és aranyozott menynyezetét, a rögtönzött katonai villanyvilágítás drótjai hálózzák most be. A falak kulisszaszerű ízléstelenséggel pingált vászonnal borítvák.

Az egykori gazdagságra ma is sok festmény emlékeztet. Az eredetiek, a legszebbek azonban nincsenek itt. Roman Sanguszko az oroszok visszavonulása után az értékesebbeket a Tarnow melletti Gummiska kastélyába szállíttatta.

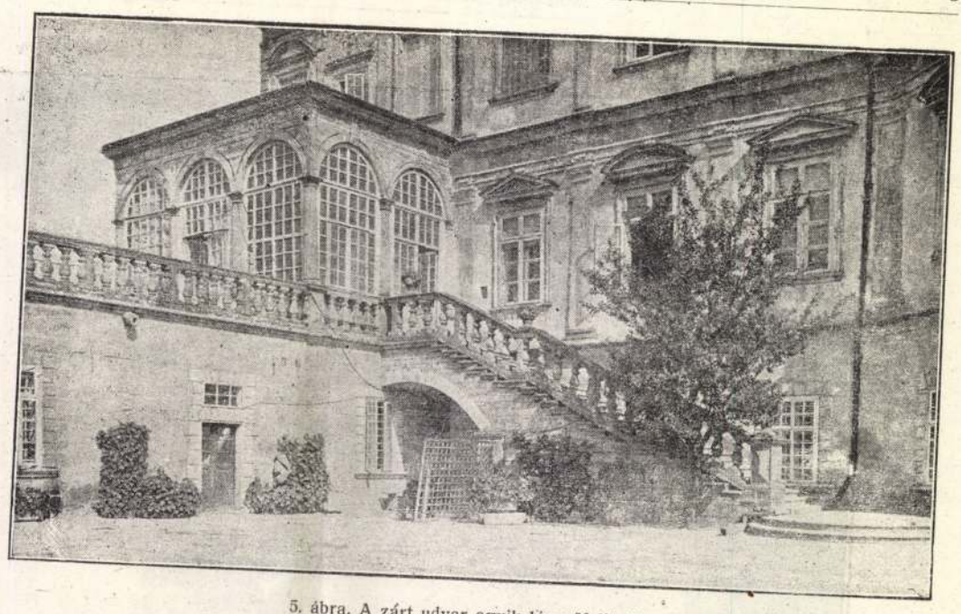

5. ábra. A zárt udvar egyik lépcsőfeljárója.

Nem is szükséges, hogy ilyen közel az első vonalhoz az enyészet és a pusztulás torkába állítva a letűnt békés időknek — a jövő számára megörökített művészi alkotásait — az enyészetnek szántan kockáztassuk. A németek a nyugati fronton a kezükön maradt műkincseket szakértő gonddal távolították el és továbbították kevésbbé veszélyeztetett hátrább fekvő területekre.

Manap a kastély képei közül csak négy maradt régi helyén: a vidék népe és a várurak vallásosságát jelképező négy cholmi Madonna-kép a négy homlokzaton. Ezek a képek a háború örvénylő forgatagában talizmánként oltalmazzák az egykori királyi palotát.

A rutén paraszt is háza falára, vagy ablakába Madonna-képet vagy szobrocskát állít, hogy az arra haladó járőrnek ne legyen lelke — házába golyót röpíteni.

6. ábra. Északkeleti saroktorony.

7. ábra. Északnyugati saroktorony a park felől.

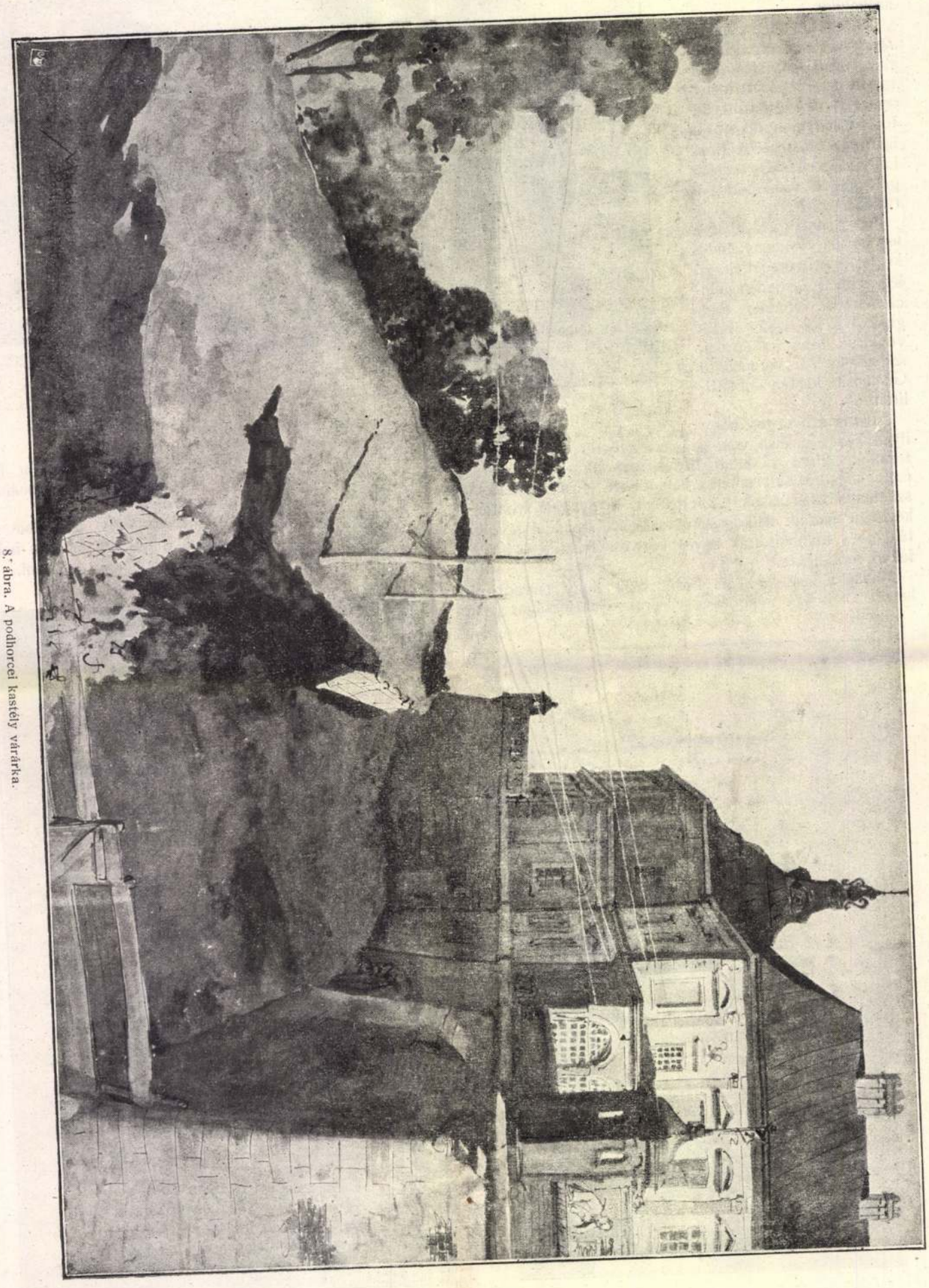

8. ábra. A podhorcei kastély várárka.

SZEMLE

Anglia csatornái. Anglia aránylag csekély kiterjedésű területéhez viszonyítva a hajózható folyóknak olyan rendszerével rendelkezik, ami párját ritkítja. Egyes angol folyóknak, mint a Themse, Tyne, Humber, Mersey, Severn, Bristol és Avon alsó szakaszai, rövid voltuk dacára is a föld legfontosabb vízútai közé számítandók. Angliáról a természet ebben a tekintetben is gazdagon gondoskodott, ami e nép gőgjét emelve és folyton táplálva, a mostani világháború egyik főindító okának tekinthető.

Angliában a nagy kiterjedésü partvonal és a folyóknak igen kedvező helyrajzi fekvése miatt, mely utóbbi oknál fogva az ország ipari gócpontjait nagy tengerihajók is megközelíthetik, a csatornák kiépítésének kérdését eleinte másodrendű szükségletnek tekintették, annyival is inkább, mivel Angliának 1 *km* partvonalára 81 *km*² országrész esik, amivel szemben Németországban csak 620, Franciaországban 217 és Belgiumban pedig 425 *km*² belterület jut 1 *km* partvonalra. A fent említett folyóknak a szárazföldbe messze benyúló széles torkolatai a partvonal virtuális hosszát szintén növelik. Az angol városok közül többek között London, Hull és Goole 64, 48 és 32 *km*-nyire fekszenek a tulajdonképpeni tengertől, ámde a tenger árja a folyók torkolataiban behatolván, e városok tengeri kikötőiben mélyjáratú tengerihajók is megfordulhatnak.

Anglia folyóinak nagy jelentőségét korán felismerte s szabályozásukhoz már a XVI. században, mely időpont az ország ipari fejlődésének kezdetével összeesik, hozzátogott. A tenger közelében víziutak mentén fekvő, iparilag fejlődni kezdő városok között a parti forgalom hatalmas lendületet vett, aminek következményeként Anglia kereskedelmi flottája fejlődésében minden más ország kereskedelmi flottáját messze túlszárnyalta. A partihajózás lett Anglia közgazdasági életének éltető elemévé, elannyira, hogy a szárazföldi utakat csak ott használta, ahol az elkerülhetetlenül szükségessé vált. Természetes víziutakkal Anglia bőven el lévén látva, más kevésbbé szerencsés körülmények között levő országok költséges csatornaépítkezéseit sokáig nem kellett utánoznia.

Minthogy azonban Anglia ipari fejlődésének első szakasza a tulajdonképpeni gépkorszakot megelőzte, a gőzgép feltünésével Anglia mihamarabb felismerte az olcsó szénellátás ipari és kereskedelmi fontosságát, valamint azt is, hogy ez a probléma világuralmi helyzetével szorosan összefügg. Minthogy azonban Angliának gazdag széntelepei az ország belsejében fekszenek, távol a természetes vízfolyásoknak hajózható szakaszaitól, azért olyan széncsatornákra volt szüksége, amelyeken a széntelepek szenét olcsó szállítási díjtételek mellett az iparvárosok közvetlen közelébe tudja szállítani. E téren a kezdeményezés a gazdag bridgewateri hercegé volt, aki Brindslay James mérnökkel 1759-től 1761-ig a róla elnevezett Bridgewater-csatornát építtette meg, amelynek hatása következtében a szénbányákból Manchesterbe szállított szénnek ára a felére csökkent.

E sikeren felbuzdulva a hercegnek nemsokára — főként az ipari és szénbányatársaságok körében — nagyszámú követője akadt s a szénbányák és az ipari gócpontok között csakhamar hatalmas csatornahálózat épült ki. A bridgewateri herceg 1767-ben csatornáját egészen Liverpoolig, a Mersey folyó torkolatáig építette ki és a pompás Grand Trunk-csatornával, amely 1766-tól 1777-ig épült és öt alagúton keresztül 150 *km* hosszú út megfutása után az Északi-tengerhez vezet, kötötte össze.

Az ezt az időt követő 30—40 év Anglia csatornái kiépítésének korszaka volt, amikor lázas tevékenységgel épültek egyremásra a csatornák, mert az olcsó szállítóeszközök áldásából mindenki részt kívánt magának. Mivel azonban minden a magán iniciatíva kezében volt és mindenki csak a saját érdekeit tartotta szem előtt, így a csatornák kiépítése sem egységes szempontok szerint történt, ami Anglia egyébként igen fejlett csatornahálózatának mai napig is érezhető hibája. Az érdekelt iparegyesületek és földbirtokosok mindenkori, csak a gyors haszonra tekintő tervei alapján, mintegy 600 millió Mk költséggel kiépült csatornarendszerrel Anglia hamarosan kiterjedt belvízi úthálózathoz jutott, amely azonban céljának csak átmenetileg tudott megfelelni.

A csatornák építése azonban csak addig tartott, amíg a vasútak építése el nem kezdődött, amikor is a vasútakkal a csatornák versenyezni már nem tudtak, mert eredetileg csak a korlátolt helyiforgalom figyelembevételével épültek és nagy távolságra szóló tömegárúk szállítására már nem bizonyultak alkalmasnak. Abban az arányban azonban, amelyben a mozgótőke a vasúttársaságok felé fordult, a csatornák is mindinkább elnéptelenedtek, minthogy bővítésükre és további kiépítésükre többé már senki sem gondolt. Ily módon a csatornákban legnagyobb versenytársukat látó vasúttársaságok abba a helyzetbe kerültek, hogy az angol belvízi utak tekintélyes részét olcsó pénzért megvásárolhatták. A mai 5000 *km* hosszú angol csatornahálózatból a vasútak birtokában mintegy 2000 *km* van, amelynek következtében a vasútak a csatornák átmenő forgalmára irányítólag hatnak. A vasúttársaságok, amelyek tarifáikkal a csatornák forgalmát tirannus-módra dominálják, nem egy csatorna átmenő forgalmát bénították meg teljesen.

A most dúló világháború kitörésével azonban az angol vasútak forgalmi viszonyai is megváltoztak. A vasútak ellen, amelyek a háború által rájuk rótt feladatoknak már nem voltak képesek megfelelni, mind több panasz hangzott el, míg végül államosításukat követelték. Az angol parlamenthez erős érdekszálakkal fűződő vasúttársaságoknak nagy fáradtságába került, míg a vasútak államosítására törekvő irányzatokat letörték. Ami azonban a vasúttársaságoknak sikerült, azt a csatornáknál, ahol azoknak szándékos parlagon hevertetése nagyon szembeszökő volt, már nem lehetett keresztülvinni. Az angol csatornáknak rövid szakaszokra való felosztásával előállt káoszt tekintették minden baj legfőbb okának. Helytelen állapotnak tartották, hogy pl. a Kennet- és Avon-csatornának 92 *km* hosszú szakasza négy birtokosé legyen és négy igazgatás hatásköre alatt álljon, vagy hogy az 50 *km* hosszú Benfolyó hajózó viszonyainak megjavítását célzó javaslatokat, az a nyolc társaság, melyeknek a folyóhoz köze volt s amelyeknek egyike éppen valamelyik vasúttársaság volt, vagy legalább is ez utóbbiak egyikétől függött, minduntalan elejtse.

Technikai szempontból a mai angol csatornákat két nagy csoportba oszthatjuk. Az egyik csoportba tartoznak azok a csatornák, amelyeken a kamrazsilipek szélessége 14 lábon felül, a másikba, amelyeken 14 lábon alul van. Az előbbieken a barges-ek, azaz olyan járművek közlekedhetnek, melyeknek hosszúsága 20—24 *m* közt váltakozik, szélességük 4 *m* és bemerülésük $1^1/_2$ *m*; az utóbbi csatornákon pedig az előbbi csoport dereglyéinek hosszúságával bíró, azonban csak 2 *m* széles és 1 *m* bemerülésü úgynevezett *monkey boats*-ok járhatnak. Az első csoport dereglyéi 60 *t*-ásak, a másodiké 30 *t*-ásak és az angol víziutaknak mintegy fele a széles, másik fele a keskeny dereglyékkel járható.

A szélesebb csatornák azonban nem fekszenek egyfolytában, hanem széles és keskeny csatornaszakaszok a legváltozatosabb egymásutánban következnek egymásra, amint azt az egyes helyiviszonyok megkívánták, amiért az átmenő forgalom biztosítására csak a kisebb dereglyéket használták. Ez azonban a háború alatt megváltozott, amennyiben kisebb dereglyék a Mersey, Humber és Severn aestuariáiba a nagy hullámjárásra való tekintettel mégsem merészkedhetnek be, hogy az ott horganyzó, nagy tengerjáró hajók ki- és berakodásánál közreműködhessenek. Éppen ezért most csak kizárólag 60 *t*-ás dereglyéket használnak, amelyek a kisebb szélességü és szükebb méretü kamrazsilipes csatornaszakaszokig közlekednek, hogy ott rakományukat a vasútra, vagy esetleg a keskenyebb dereglyére rakhassák át.

Ez azonban csak ideiglenes állapot s a közvéleményt máris e csatornák államosításáról s az adott geográfiai helyzetnek megfelelő ideális vonalvezetésü hálózat kiépítésének szükségességéről akarják meggyőzni. A háború által előidézett viszonyok mellett mindenekelőtt fontos, hogy a Themse és Severn közti kettős csatornavonal, mely Bristolt Londonnal köti össze, kiépüljön. A forgalom t. i. ezeken a csatornákon a mai háborús helyzet nyomása alatt a háború előtti viszonyokhoz képest óriási mértékben emelkedett s a Themse és az összekötő csatorna szükméretü zsilipkamrái miatt csak a legnagyobb nehézségek árán tartható fenn. Nagyfontosságú továbbá még Angliára nézve Schottland egyedüli belső víziútjának, nevezetesen a Forth- és Clyde-csatornának kiépítése, mely Edinbourg-ot Glasgow-val köti össze.

A háború alatt a csatornahálózat bővítésére és kiépítésére természetesen gondolni sem lehet, azonban a csatornáknak a háború befejezése utáni időben 300 *t*-ás hajók közlekedésére való egyöntetü berendezését már most tervezik, hacsak a vasútak érdeke, mely utóbbiak államosításának kérdése most elaludt, e szép terveket is meg nem semmisíti.

(Zeitschr f. Binnenschiffahrt 1917. S. 164—166.) *Lósy-Sch. E.*

A fütőtestek színét — emberi tartózkodásra szánt helyiségek fütésénél — az építőmérnök vagy a háztulajdonos választja meg *izlése* szerint. Sok esetben a kereskedőnél éppen raktáron levő kész fütőtestet használják fel és teljesen figyelmen kívül hagyják, hogy a szín két fontos követelésnek megfelelően választandó. Először is kívánatos, hogy *a fütőtesteken a por lerakódása feltünően észrevehető* legyen s így a szín már a tisztogató személyzetet a por eltávolítására sarkalja; másodszor a fütőtestek színétől megkívánjuk, hogy az a melegkisu-

gárzást kedvezően befolyásolja. A fűtőtestek szabadon álló egyetlen eleme melegének $^{9}/_{10}$-ed részét sugárzás, $^{1}/_{10}$-ed részét vezetés által adja át környezetének, tehát igen fontos, hogy a hősugárzás számára kedvező viszonyokat tartsunk fenn. A fűtőtestek hőkisugárzását a tagok alakján, ezek egymástól való távolságán kívül kedvezően befolyásolhatjuk a fűtőtest színének és a külső felszínének megfelelő szemcsézetével. *A finom szemcséjű, fénytelen (matt) és sötét, fekete felszín a legcélszerűbb;* ily fűtőtestek aránylag a legnagyobb hőmennyiséget sugározzák ki. Ily fűtőtesten a por is jól észrevehető. Ha a fűtőtest közvetlen közelében ülőhelyek is vannak, melyek felé a sugárzó hatást csökkenteni akarjuk, akkor fényes fehér, vagy nagyon világos színek felelnek meg a legjobban. Ugyancsak ezek az utóbbi színek ajánlhatók a fűtőtestek hátoldalának festésére is, ha a fűtőtestek falfülkékben vannak elhelyezve; máskülönben a falak felszínének melegelnyelése miatt nagy melegveszteségek lépnek fel. Ugyancsak célszerű *e falfülkék megfelelő felszínét cementbe ágyazott fényes fehér színű majolika stb. lapokkal burkolni,* melyekről a hősugarak nagyrésze a falról a fütendő helyiségbe verődik vissza. *A fűtőtestek élénk hőkisugárzása egyúttal csökkenti valamennyire a fűtőtestek felszíni hőfokát is,* különösen akkor, ha a hőtok magas. Ha tehát nagy hideg alkalmával a fűtővíz hőfokát magasabbra kell vennünk, mint amennyi egészségi okokból előnyös volna, akkor a fűtőtest erős felszíni kisugárzása mérsékli annak felszíni hőmérsékletét, vagyis a higienikus hátrányokat csökkenti. Kísérletekkel beigazolták, hogy fénytelen fekete színű fűtőtesteket alkalmazva, aránylag kisebb fűtőkazán is megfelelt. Söt a fűtőtesteknek fénytelen fekete színűre való utólagos befestése igen jó kisegítőeszköz akkor, midőn a beépített fűtőtestek felszíne a helyiség fűtésére nem egészen elegendő. Ebben az esetben a már meglevő fényes, fehér, vagy világos színű fűtőtestekkel szemben a helyiség melegnyeresége észrevehető és tekintélyes nagyságú lehet, különösen, ha a fentebb leírt módon a falfülkék melegfelvételét és melegveszteségét is csökkentjük.

(Z. D. V. D. I. 1917. 40. sz.) *P. L.*

VEGYESEK

Személyi hirek.

Felkérjük igen tisztelt tagtársainkat, hogy a személyi ügyeikben történt fontosabb változásokat jelesül: kinevezéseket, előléptetéseket, címváltozásokat stb. szíveskedjenek lehetőleg azonnal bejelenteni, hogy azokat időnként ebben a rovatban közreadhassuk.
Szerkesztőség.

Katonai kinevezések. Ő Felsége, a háború tartamára, Ő Felsége *Pompéry* Elemér szolgálatonkívüli századost őrnaggyá léptette elő. — *Simkó* Béla, *Dembitz* Sándor, *Morandini* Bálint, *Uy* Károly főhadnagyokat századosokká, *Guoth* Emil hadnagyot főhadnaggyá kinevezte. — Ő Felsége, a tengerészeti mérnökök állományában *Munteán* Jenőt másodosztályú tengerészeti tüzérségi főmérnökké, *Richter* Rhárdot elsőosztályú villamossági főmérnökké és *Schneider* Antalt másodosztályú hajóépítészeti főmérnökké kinevezte. — Ő Felsége *Skorka* Mihály és *Dieter* János tart. főhadnagyokat tart. századosokká, *Csonka* László tart. hadnagyot tart. főhadnaggyá kinevezte. — Ő Felsége dr. *Fasching* Antalt szolgálatonkívüli viszonyban századossá kinevezte. — Ő Felsége *Bloch* Alfréd, *Ottovay* József, *Krause* Tivadar, *Roheim* Jenő népf. főhadnagyokat népf. századosokká, *Hanicz* Gáspár, *Tscheuke* Herman népf. hadnagyokat népf. főhadnagyokká kinevezte. — *Müller* Félix főhadnaggyá kineveztetett. — *Steiner* Ernő, *Fischer* Tibor, *Rácz* Emil, *Fejér* Jenő, *Karsa* Béla, *Kőrös* László, *Vámos* Tibor, *Sipos* Béla népf. hadnagy-mérnökök népf. főhadnagy-mérnökökké kineveztettek.

Kitüntetések. Ő Felsége, a hadi forgalom terén teljesitett kitünő szolgálatuk elismeréséül dr. *Imrédy* Kálmán vasúti és hajózási biztost és *Kuntorád* Ede máv. felügyelőt a Ferenc József-rend lovagkeresztjével, *Major* Kálmán és *Tolnay* József máv. mérnököket az arany érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján kitüntette. — Ő Felsége, a vízügyi műszaki szolgálat terén szerzett érdemeik elismeréseül, *Lisznyai Damó* Tihamér min. tanácsosnak a Lipót-rend lovagkeresztjét, *Jancsó* Jenő min. tanácsosi címmel és jelleggel felruházott min. osztálytanácsosnak a Ferenc József-rend középkeresztjét, *Szalay* Dezső osztálytanácsosnak a III. oszt. vaskoronarendet, *Vigyázó* Imre műszaki tanácsosnak a Ferenc József rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

Új tagjaink (elvétettek a nagyválasztmánynak 1917. évi november hó 2.-án tartott 5/4-ik rendes ülésén): Rendes tagok: *Bernstein* Sándor dr. okl. vegyészmérnök, *Brandner* Károly okl. gépészmérnök, *Egerváry* Jenő dr. áll. felsőipariskolai tanár, *Endresz* Márton okl. gépészmérnök, *Ferjencsik* Pál okl. gépészmérnök, máv. mérnök (Zólyom), *Fialka* Sándor okl. mérnök, kir. s.-mérnök, *Georgievits-Kamp* Mihály okl. mérnök, városi mérnök (Kolozsvár), *Hirschl* Alajos okl. mérnök, *Hollós* Rezső okl. mérnök, B. K. V. T. mérnöke, *Imreh* Béla okl. mérnök, *Jakoby* István mérnök, főiskolai tanársegéd (Selmecbánya), *Lányi* Ferenc okl. gépészmérnök, máv. műhelyfőnök, *Lupán* Andor okl. gépészmérnök, főmérnök, *Káldor* Pál okl. mérnök, vállalkozó, *Ott* János kir. s.-mérnök, *Patak* Bertalan okl. gépészmérnök, *Rozlosnik* András okl. bányamérnök, *Szalay* Ferenc okl. gépészmérnök (Arad), *Szentpáli* Zoltán dr. okl. gépészmérnök, máv. mérnök, *Tamás* Lajos kir. s.-mérnök, *Tolnay* István okl. gépészmérnök, *Vujay* Imre okl. gépészmérnök, gyári mérnök, *Vas* Andor okl. gépészmérnök, *Wallner* Géza gépészmérnök, *Wittenberger* István okl. mérnök. Rendkívüli tagok: *Iczkovits* Sándor okl. mérnök (Beregszász), *Nemes* Tihamér okl. mérnök.

EGYLETI KÖZLEMÉNYEK

A gépészeti, elektrotechnikai és gyáripari szakosztály ülése 1917 nov. 24.-én. Elnök *Herrmann* Miksa, jegyző (szakosztályi jegyző távollétében, elnök felkérésére) *Wilczek* Ernő. Jelen volt 35 tag. *Elnök* megnyitván az ülést, a jegyzőkönyv hitelesítésére *Bánó* László és *Valatin* Béla szakosztályi tagokat kéri fel. Napirend előtt meghatott szavakban emlékszik meg a szakosztály kettős veszteségéről, Bielek Miksa műegyet. nyug. r. tanár és Braun Jenő Láng L. gépgyára igazgatójának elhunytáról. Indítványára a szakosztály elhatározza, hogy mindkét tag emléke az ülés jegyzőkönyvében megörökíttessék. *Bánó* László indítványára a szakosztály felkéri az elnökséget, hogy mindkét elhunyt tag családjával közölje a szakosztály részvétét.

Elnök bejelenti, hogy *Rezsny* Kálmán M. Á. V. mérnök felvételre jelentkezett. Egyhangúlag felvétetik.

Áttérve a napirendre: *Elnök* bejelenti, hogy az egyesületi főtitkár írásban közölte a mérnöki és építészi rendtartás ügyében ez évi október 13.-án hozott szakosztályi határozatnak a nagyválasztmányban való fogadtatását. Ennek ismertetése után *elnök* kiegészítésképpen közli, hogy a nagyválasztmány felterjesztendő javaslatát a legközelebbi jövőben közölni fogják az Egylet hivatalos lapjában és hogy a nagyválasztmány f. hó 20.-án tartott ülésében elhatározta, hogy a gépészeti szakosztály határozatát különvélemény formájában nem mellékeli a felterjesztendő javaslathoz.

A szakosztály *Elnök* előterjesztését *Mayer* Miksa és *Valatin* Béla hozzászólása után tudomásul veszi azzal, hogy csak a javaslat teljes szövegének birtokában fog határozni, fenntartván addig magának a döntés teljes szabadságát.

Egan Ede kérdésére *Elnök* közli, hogy a szakosztályi előadások előreláthatólag december első hetében megkezdődnek.

Más tárgy nem lévén, *Elnök* az ülést bezárja.

Makoldy József

könyve

Steier, Louis — Makoldy, Joseph de

There is no Czech Culture in Upper Hungary. Bp. 1920

fenti illusztrációival.

Ez a helyes ortografia!

1725-ik évi átalakításkor kerultek az
Stilus szempontjából elfogadja Divald
az ellentmondást, ami kettőjük között
ellentmondásra mutat azután rá Tóth
ornamentikájának vizsgálatánál./14/ Sz
előtti templom maradványaiból származn
Magarországon a magarság nélkül elkép
mutat, hogy más, a bazilikánál későbbi
gunk.

Az egész kérdés összefoglalás
a honfoglalás kori iparművészeti
századaiban, majd revízió alá veszi D
hogy a szekszárdi, veszprémi és pilis
szoros kapcsolatba állanak a honfogla
Mihály tanulmánya a kérdés első módsz
hogy arra szentelt több teretm, amin
a diszitő elemek továbbélésével arány

Makoldy József

Ivód

Müllépirod

587. l.

Makoldy József

rejt vett az alábbi
mű illusztrálásában

Thirring Gustáv dr

Sopron - Civitas fide-
lissima. Sopron
1925.

1906 · V · 24.

Orz. Tanácsnak : a v. és k. o. minister leirata melyben sürgősen bekéri a támogatásával eddig létesült népkönyvtárak helyiségjegyzékét illetékes elintézés végett áttétetik (398/906)

Makoldy József

Műcsarnok
1930. tav. kiáll. VI. t. 60, XI. t. 50, 51.
1930/31. jub. kiáll. 563, 564, 565, 568

E.

Jarios apostol fa nobra XV. 17.

IX. 62.

TÖRSLADANY.

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Makoldy József

Pesti Hirlap 1944 márc 11.

— **Nem ment férjhez Némethy Ella leánya.** A budapesti napilapok, közöttük a *Pesti Hirlap* házassági rovatában néhány nappal ezelőtt az a hir jelent meg, hogy ákosi *Makoldy Zsuzsi* férjhez ment. Azóta a gratulációk valóságos tömegével árasztják el *Némethy Ellát*, az Operaház kiváló művésznőjét, akinek ákosi *Makoldy Józseffel* kötött házasságából született leánya szintén az ákosi Makoldy Zsuzsi nevet viseli. Némethy Ella kislánya azonban nem ment férjhez. Annyival is kevésbbé, mert jelenleg mint a Szent Margit-zárda gimnáziumának növendéke, éppen érettségire készül. Az emlitett házassági hirben szereplő ákosi Makoldy Zsuzsi, Makoldy József fővárosi műszaki főtanácsosnak, a kiváló festőművésznek fogadott leánya. A gratulációk tehát neki szólhatnak, viszont nem kétséges, hogy néhány év mulva Némethy Ella is megköszönheti őket... utólag, ha majd jelenleg érettségiző kislánya lesz az valóban, akinek házasságáról hirt adnak a lapok.

Makoldy József

vrod
2

Az Ujság 1919. dec. 20
(e.a.: M. T. lito-
grafidr.)

743. *Paskievits Iván v*

Mellig látható, kissé jo
felett szalagon két érdemi
rendjelt és három katonai
egyik ékköves keretbe fog
választott rövid haja, szem
őszbevegyült, szeme barna.
felé széles sárga rendszal
kabátjának paszomántgallé

Vászon, méretei 68 : 54·7 c
40 K. — Vétetett a gr. Krei

A megszerzésére vonatkozó ac
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ág
jegyzék 139. — Az átvételt tu
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Makoldy József

Szefeltlex. 195. l.

Élektr. arch.

u. o. 827. l.

pein. Ugyanezt a sajnálatos jelenséget fogjuk tapasztalni Barabás Miklósnál is. – ~~1825. körül rajzolta első portréit köre Tren~~ Trentsenskry ismertette meg vele a litográfiát. 1825-től kezdve mind sürübben jelennek meg arckép-litográfiái, de sok ezédeti ~~mű~~ alkotása mellett még reprodukálással is foglalkozott. Igy ő rajzolta köre Schwind 68 lapból álló „Ungarns erste Heerführer, Herzöge u. Könige" c. ~~sorozatát~~, majd 1830-ban „Ung. Königstrachten" c. soro-

Makoldy József

1926 január 1—15. 19.l. ÉPITŐ IPAR—ÉPÍT

Makoldy József kollégánk a Spirituális művészek társaságában állitotta ki ujabb festményeinek kollekcióját a Nemzeti Szalonban. A régi, ismert, erős akvarellista támad fel ujból Makoldyban, és nagyon helyesen tért vissza az épületek festésére, ez az ő igaz terrenuma. Külföldi gyüjteménye, különösen Páris egy-egy ismertebb utcaképe igen hatásos, üde és eleven, látszik, hogy ott helyben, gyorsan készült. Mindenesetre Makoldy képviseli a reálitást a spirituálisok között.

tmann J. és Társa
Rákóczi-ut 16.

M.D.K.

Makoldy József festőművész

A művész fényképét bemutatja a lap.

"Az utcáról, Budapest 1919" cimmel albumba foglalt kőrajzok és cinknyomatok. Ötven darab számozott példányban jelent meg a festő és építőművész alkotása,-közli a "Hirek mindenfelől" c. rovat.

Szinház és Divat, Bp. 1919. nov. 3o. IV. évf.
42. sz. 1o. lap
37. "

Makoldy József

20. **Makoldy József:** AMINT EN LÁTTAM. Riportrajzok. Előszóval ellátta Herczeg Ferenc, szövegét írta Lázár István. Albumalakú díszmű, 115 rajzzal és 35 eredeti linoleummetszettel. 124 o. Amatőr kartonkötés. (Bolti ára 24·— P.) **Pontértéke: 10.**

Bpest 1933, Egyetemi nyomda

Makoldy József

Makoldy József rajzoskönyve az utolsó hét esztendő történetét adja krónikásan rajzokban és eredeti linoleummetszetekben: a kommünt lezáró antantmegszállás, a nemzeti hadsereg bevonulása, a nyugatmagyarországi harctér, bírósági tárgyalások, kulturtörténelmi események kaleidoszkópja vonul el gazdag változatosságban szemeink előtt. Az arcképcsarnok pedig főleg a ma kulturája szellemi és művészi életének értékes oszlopaiból rögzit meg egy diszes sorozatot. A könyv nem is annyira krónika, mint inkább a jelen és közelmult művészi megnyilatkozása egy belső tűz alkotó erejével. Hisz az ábrázolások természete szerint az egymásmellé sorakoztatott pillanatok rögzitésében erősen szaggatott és mozaikszerü. Kiváló épitészkartársunk eme ujabb sikeréhez a magunk részéről annál nagyobb örömmel gratulálunk, mert Makoldy az Épitő Ipar—Épitő Művészet egyik legrégibb munkatársa.

Építő Ipar – Építő Művészet 1926. 92. l

G. Brampton Philpot III. 157.

~~[illegible] az előnév~~

MAKOLDY JÓZSEF: AMIT ÉN LÁTTAM. Riportrajzok. A királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadásában jelent meg ízléses köntösben Makoldynak albuma, mely friss rajzokban bemutatja az utolsó hét év történetének egyes érdekesebb jeleneteit, ú. m. a nemzeti hadsereg bevonulását, a nyugatmagyarországi harcteret, kultúrtörténeti eseményeket, a napi riportok változatos sokaságát. Az arcképsorozat pedig a jelenkor magyar szellemi életének kiválóságaiból mutat be mintegy 60 férfi és női portrait-et. A könyvet élvezettel forgathatják mindazok, kik figyelik a társadalmi és politikai eseményeket s szereplőit és élvezni tudják az artisztikus, könnyedén rögtönzött rajzokat. Az album, amelyhez Herczeg Ferenc írt előszót, ára 250.000 korona s megrendelhető lapunk szerkesztősége révén.

SZÍNES LAKÁSOK. (*Färbige Wohnräume der Neuzeit. Herausgeber: Alexander Koch.*) Egy pályázat eredményét gyűjti egybe ebben a nagyszerű, színes pompától virító könyvben a fáradhatatlan darmstadti kiadó. Egy pályázat, amelyben szabadon szárnyalhatott minden tervező képzelete. Anyag, financiák, adott térviszonyok, célszerűségi szempontok nem kötötték gúzsba a fantáziát. Elgondolt terek, pompás fülkék, fénybenúszó termek, drága, égőszínű selymek és szőnyegek, — a mesék világa az, melybe a pályázat feltételei a lakásberendezőket csábították. S hiába mondja a könyvhöz írt előszavában Wilhelm Michel, hogy e tervek fiatal készítői nem romantikusok, bizony nagyrészt az Óperenciás-tenger kékje és a korallszigetek pirosa adta vízfestékeikhez a színt. S valahol az aeolhárfák közt muzsikálták a ritmusokat. Ezért úgy hat a könyv, mintha egy kedves, jóságos öreg úr azt mondaná a háború utáni iparművésznemzedéknek: no gyerekek, most hordjátok össze elém mindazt a sok lakást, amikbe rendezni szeretnétek, zengjétek el mindazt a színt, ami belétek szorult. Hihetetlen sok van ebből németekben, svájciakban, osztrákokban és magyarokban. Eszmék a magányos, tarka és megindító bútorokról. Meghitt fülkék, szivárványos falak, üvegtől csillogó télikertek, bábjátékszerű, falba süllyesztett hálók, kényelem és mégis ravasz egyszerűség, csillogó könyvek a polcokon, lilafájú állványok, kanárisárga puha bársonypamlagok, színek, színek mindenütt. Megvallom: a legjobb akarattal sem látom e bútorok s belsőségek világában azt, amire az előszó céloz: az új térérzést, az új nemzedék friss vágyait sport, egészség, gyarmatok és természet után. De látom azt, hogy egy nagy átalakulás küszöbén állunk s a világhangulatnak az a krízise, mely a polgári kedélyek fölött még sötét borúként lebeg, messziről már megmutatja a művészeknek a hajnalt. De látunk mást is. Az átalakuló, a mult tradíciókkal szakítani készülő fiatal iparművészet két befolyást érvényesít. Egy szigorú, vonalakkal kifejezhető szerkezeti elvet, amely északi német eredetet árul el és a dolgok tektonikáját juttatja érvényre. S egy másik, vidámabb, melódikus formahangulatot, amelyről azonban nehéz volna megmondani, hogy az angol lakásművészet vagy az osztrák s magyar népművészet pszichéje adott-e hozzá többet. Strnad és Gorge voltak a könyv esztétikusa szerint az ő bécsi interieurjeikkel e könnyed, egészséges alaphangulat megteremtői. Mi hozzá tehetjük, hogy náluk jóval előbb már Ashbee és Baillie Scott adtak ennyi üditő színt a lakásnak. S náluk ma is többet ad Kozma Lajos az ő csodásan szuggesztív képeskönyveivel. Itt kell persze azt is hozzáfűznünk e megjegyzéshez, hogy a magyarok, akik közül többé-kevésbé már külföldön is akkreditált nevekkel találkozunk itt, mint Kozma Lajos, László Pál, Farkas Endre, Pfeiffer Tivadar, Lőrinc Géza neveivel, dicséretes alkalmazkodással tudnak beleilleszkedni ebbe a színszimfóniába, amellett, hogy zamatjukban megőrzik a művészetszármazás talaját. Mindent összevéve, bizonyos, hogy e száznegyven képtáblán van sok ki nem forrott, sőt hebehurgyán odavetett és őszinteség nélkül való elgondolás is. De javarészt oly vágyak, képszerűen elgondolt formaakarások ostromolnak itt bennünket, melyeket meg nem hallgatni bűn volna. Épp olyan bűn, mint amilyen esztelenség volna lepuskázni akarni ezeket az ideákat, e büszke császármadarakat, papagályokat és kolibriket, melyek épp az ő szabadságukban elragadóak.

A MAI BUDAPESTI ÉPÍTÉSZET. Az *Architecture*-ban, ebben a pompásan szerkesztett angol építészeti folyóiratban igen érdekes cikket olvasunk nemzetünk barátjának, *Miss Levetus*-nak tollából. Tiszta tekintettel, szeretettel és megértőn merül bele Budapest újabb fejlődésébe, hogy rövid tanulmányában mindazt elmondja róla, ami az angol építészeket érdekelheti. Azzal kezdi, hogy amikor a gazdasági viszonyok kevéssé kedveznek az építkezésnek, a tervezők egyrésze a nemzetközi városépítő tervpályázatokon arat sikereket. Ezek közül dr. Lechner Jenő, Forbáth Imre és Warga László első díjat nyertek a belgrádi városrendezési pályázaton s harmadik díjat Amsterdamban. Ugyanekkor egy nagy csikágói napilap palotájának tervéért Lechner-Lóránt és Kautsky dicsérő elismerést arattak, Hajós Alfréd pedig a párisi Olympiád nyilt pályázatán vitte el az első díjat. Maga Budapest mai építészete abban a nehéz dilemmában vergődik, hogy annak ellenére, hogy sok régi épülete s városrésze van, igazi építészeti tradíciója még sincsen s inkább csak stíluskeveredéseket, mintsem egységes városfejlődést lehet a multbeli hagyományain érezni. Mindennek ellenére a mai Budapest bűbájosan szép. Egy szeszélyes asszonyhoz hasonlít, aki divatszeszélyeivel is örökké csak egyre törekszik: megőrizni kedvese szívét. Éjszakai képe, akár a Duna jobb- vagy balpartjáról nézzük, akár merészen feszülő hidai íveléséről, leírhatatlan gyönyörűséget nyújt a sétáló szemeinek, csodás képei, sziklái és épületformáinak körvonalaival. A reggeli kép már zavaróbban hat. Túlsok mesterkéltség látszik a hegyek útvonalai közt és a nagy házak közt, melyekben a paraszti, úgynevezett „magyaros ornamentikájú" házak összekeverednek azokkal az alig százéves épületekkel, amiken olasz és osztrák építők kifinomodott ízlésére ismerünk. A modern építés főleg a háború előtti években indult meg a kereskedelmi útvonalakon, sok szép középülettel és csinos villákkal az Andrássy-út és Városliget parknegyede felé. Ez utcák szélesek, tiszták voltak azelőtt, most megrongáltak, porosak. Sok dolga volna itt építésznek, munkásnak egyaránt, de nincsenek meg a nagy építkezéshez való költségek. Mivel a magántőke részére a házépítés nem jövedelmező vállalkozás, az állam előbb a részvénytársaságokat és ipari vállalatokat igyekezett építésre szorítani alkalmazottaik lakásigényei részére, jelenleg pedig az építési kölcsönök hosszúlejáratú

Magyar Iparművészet
1926.

biztosításával akarja az építőkedvet fokozni. De nem magánházak céljaira a kedvezményt nem nagyon veszik igénybe. És bérházak építésére is kockázatos vállalkozásnak látszik az ilyesmi, mert a lefelé menő anyagárak és munkabérek, valamint a jövő bizonytalan számítási lehetőségei nagyon óvatossá teszik a spekulációval foglalkozókat. A munkáslakástelepek építésének eszméje Bárczy polgármestersége idején, a háború előtti években termelte első gyümölcseit, főleg a pesti oldalon, a külső területeken. Eddig mintegy nyolcszáz ilyen ház épült fel, de körülbelül háromezret szándékoznak felépíteni. E házak közt fás terek szolgálják a kislakások egészségét. Medgyaszay építész sokat tesz e lakások kényelme érdekében. Egy-, két- és négylakásos házak vannak e telepeken s minden lakáshoz egy-két szoba, előszoba, konyha, éléskamra, pince, padlás tartozik. Az eredeti tervek még gőzmosókonyhákat, fürdőket s a nőtlen meg hajadon lakók részére külön lakásokat is kontempláltak. Minden lakáshoz egy kis kertecske is tartozik baromfiketreccel. A belső helyiségek levegősek, egészségesek és jó elrendezésűek. Szolid, de disztelen épületek. A budai oldalon, a folyó partjáról felfelé tekergőző többszázéves utakon az építészeknek gyönyörű villák építésére adódott megfelelő tér. Ezek legmodernebbjei a Rózsadombon váltogatják egymást sűrű egymásutánban: Quittner Erwin rendkívül finom ízlést, ötletességet árul el, Meller és Leszner is egy kedves falusias házra vonják magukra a figyelmet. Minden villának kertje és lépcsős terrasza van s olyan elrendezésűek, hogy a legszebb képet adják a természetről annak, aki erkélyükre áll. Jól megtervezett belsőségeik is fokozzák szépségüket. Egyik ponton Szablya-Frischauf jellegzetes nyugalmú, biedermeier egyszerűségű interieurjeivel, másutt Kozma Lajos gazdag díszítő kedvével találkozunk s körülbelül ők ketten képviselik a két szélsőséget. A Gellérthegyen is egyre épülnek az új villák. Itt látni Münnich Aladárnak pompázó szépségű, kedvesen dekoratív épületét szép színes üvegfestményeivel. Figyelemreméltó újabb épületek még Wellisch Andor lóverseny-tribünje nagyméretű voltával és Münnich Aladárnak margitszigeti galamblövőháza, még a tiszta célszerűségi építészet körébe vág Ligeti Pál szövőgyára és Quittner Erwin féligkész posztógyára. Sok érdemeset lehetne még mondani Budapest fejlődő építészetéről, — így fejezi be részletes beszámolóját Levetus kisasszony, — de egyelőre elégedjünk meg ennyivel s állapítsuk meg, hogy ezeknek az építészeknek épp annyira megvan az érzékük a disztelen, anyagszerű architektúra formái iránt, mint amennyire számolni tudnak a helynek és a környezetnek, melybe építenek, sajátos koloritjával.

SPONSEL, JEAN LOUIS. DAS GRÜNE GEWÖLBE ZU DRESDEN. Eine Auswahl von Meisterwerken der Goldschmiedekunst in 4 Bänden. Bd. I. Geräte und Gefässe in Silber- und Goldfassung, aus Holz und Stein, Perlmutter und Muscheln, Ton und Glas, Bergkristall und Halbedelsteinen, Strausseneiern und Kokusnüssen. Mit 70 Lichtdrucktafeln, davon 7 farbik. Leipzig, Karl W. Hiersemann, 1925. — Drezdának, a „rokokó hazájá"-nak a képtár mellett a Grünes Gewölbe a legnagyobb látványossága, mely a XVI., XVII. és XVIII. századi német ötvösség és ékszerészet műremekeit, limogesi emailokat, kristály-, elefántcsont-, fa-, üveg-, strucctojás-, kókuszdióból készült műtárgyakat tartalmaz s Európa ilynemű gyűjteményei közül egyike a leggazdagabbaknak.

Ágoston szász választófejedelem az elődeitől örökölt és az általa szerzett drágaságokat, műkincseket 1560-ban egy kincstárban egyesítette, mely 1610-ben „Das Gewölb" s 1638-ban zöldszínű festéséről „Das Grüne Gewölbe" nevet nyerte. II. Ágost Frigyes 1724-ben a vár nyugati földszinti szárnyán lévő boltozatos termeket rendezteti be a vétel és ajándék útján még gyarapodott gyűjtemény számára. Ő maga is, mint fény- és pompakedvelő, műértő fejedelem nagy gondot fordított a gyűjtemény gazdagítására. A megbecsülhetetlen műkincsekkel mindenben harmonizáló fényes berendezés teljesen II. Ágost Frigyes utasításai szerint készült. A kiállítás dekorációmódja a mérsékelten világos boltozatos helyiségekben, a túlzsúfoltság, a nagy távolság, mely a rácsok miatt a látogatót a tárgyaktól eltávolította úgy, hogy a néző alig sejthette, hogy egy, a boltozat alatt a konzolra helyezett tárgy milyen művészi beccsel bír, mindezen körülmény nem volt alkalmas az egyes tárgyak alaposabb megtekintésére, tanulmányozására. A pompás összbenyomás előnye az egyes műtárgyak iránti érdeklődés hátrányára vált. Mindez szükségessé tette, hogy a gazdag anyagot tanulságosabb formában mutassák be a látogatóknak, ami 1914-ben az új rendezés és bővítés folytán meg is történt.*

De egy másik hiány is gátolta a gyűjtemény mélyrehatóbb tanulmányozásában az érdeklődőt. Nem volt eléggé feltárva reprodukciók és leírások által a tanulmányozásra. A műtárgyak esetleges futólagos megtekintése tartósabb benyomást nem kelt s a láttottak emléke lassan elmosódik. Ezt a hiányt van hivatva pótolni Sponsel jelen műve.

Ezen a téren a munkának két előfutárja van: L. Gruner „The Green Vaults of Dresden" Londonban 1876-ban és Dr. J. G. Th. Graesse „Das Grüne Gewölbe zu Dresden" Berlinben év nélkül megjelent műve, az előbbi 28, az utóbbi 100 táblával van ellátva. Mindkét munka azonban elfogyott s a modern követelményeket már úgysem elégíti ki. Sponsel munkája ezáltal a Grünes Gewölbe egyedüli nagy összefoglaló művévé válik.

A mű négy vastag fólió-kötetben fog megjelenni. A kötetek csoportosítása tárgyak és anyagok szerint történik. A most megjelent I. kötet 21 oldalon a Grünes Gewölbe történetét tárgyalja, 51 oldalon áttekintést nyújt az I. kötet tartalmáról és a közbeiktatott lapokon pontos leírását adja a 70 táblának, melyek közül hét tiszta színnyomat. Ezekre a tiszta színnyomatokra, melyek Fritz Goetz felügyelete alatt a leipzigi állami grafikai akadémián készültek, nagy gondot fordítottak. Miután sok táblán csak egy tárgy van ábrázolva, a nagy formátum lehetővé teszi, hogy minden darab tökéletes reprodukcióban, a forma és díszítés részleteiben is oly élesen álljon előttünk, hogy úgy tudjuk élvezni, mintha az eredetit látnók. Az I. kötet eszközöket és edényeket mutat be ezüst- és aranyfoglalatban, fából és kőből, gyöngyházból és kagylóból, agyagból és üvegből, hegyi kristályból és féldrágakőből, strucctojásból és kókuszdióból. Freiburg, Augsburg, Nürnberg, Köln, Drezda, Hamburg, Leipzig, Torgau, Braunschweig, Olmütz, Stettin és Berlin

* Az új rendezésnél irányelvül szolgált, hogy minden egyes tárgy behatóbban legyen megtekinthető, tanulmányozható. A korábbi felállításnál minden darab leltári számmal volt ellátva, melynek római száma a termet jelezte, amelyben a kiállított tárgy helyet foglalt. Ezt a leltári számot megtartották a tárgyak és ezek szerint minden darab bármikor, eltekintve attól, hogy melyik teremben van elhelyezve, meghatározható, identifikálható. Ott, ahol az ötvöstárgyak keletkezési helyük és előállítóik helyegével vannak ellátva, egy R betű után álló szám Marc Rosenberg „Der Goldschmiede Merkzeichen" 2. Aufl. Frankfurtban 1911-ben megjelent művére utal, ahol ezek a jegyek megtalálhatók.

MAKOLDY Jolán építész, graf.

Gáta Dénes: Makoldy Jolán műemlékrajzai. = Művelődés, 53, 2000, 3. 26-27., ill.

Makoldi Sándor, szobrász

– Szendrői Árpáddal közösen készítette el Szepsi Laczkó Máté mellszobrát a tokaji helytörténeti múzeumnak.

Jó bőrért – szobrot
Magyar Ifjúság, 1969. VIII. 20. 3. l.

MAKOLDI SÁNDOR

Új művészet

1997. okt. – nov.

35.o.

(A) Makoldy 1924.

MAKOLDY JÓZSEF

Született Nagyszebenben 1890-ben, érettségizett Brassóban, műegyetemet végezte Budapesten, művészeti tanulmányait Münchenben és Krakóban. A háboru előtt utazott Konstantinápolyon át Kisázsiába, Athénen át Peloponezosnak, Velencén és Rómán át Pompeibe. Beutazta Ausztriát, Németországot, Lengyelországot. A műegyetemen versenyvizsga ösztöndijat nyert, a kultuszminiszterium pedig Erdélybe küldte az erdélyi templomok, kastélyok és nemesi udvarházak felvételére. Ekkor önálló műtörténeti tevékenységet fejtett ki. Munkássága eredményeiről cikk, rajz és könyv formájában közléseket tett. Könyvei jelentek meg Erdélyről Apponyi előszavával, Felsőmagyarországról, Csonkamagyarországról, Dolgozott a Vasárnapi Ujság, Élet, Uránia, Művészet, Magyar Mérnök és Épitész Közlöny, Épitő Ipar, Épitő Művészet, Pesti Hirlap, Érdekes Ujság, Magyarország, Die Karpathen hasábjain. „Az Utcáról" cimmel kőrajz sorozata, az utcán pedig sok plakátja jelent meg (Baronett, Cassandra, Kiss Ujság, Angol Park, Fővárosi Cirkusz, Sporthirlap, stb.)

15 éve állit ki a Műcsarnokban, Nemzeti Szalonban, — részt vett azonkivül a bécsi, bozeni, insbrucki, amsterdami, hágai, stb. kiállitásokon.

Budapesten pályadijat először a Műcsarnok Hadviseltek Kiállitásán nyert 1917-ben. Megnyerte a Balaton-kiállitás magyar zsánerképdiját, a Műcsarnokban az 1922. évi Esterházy vizfestmény dijjal,

az Erdélyi kiállitáson a grafikai dijjal tüntették ki.

A Fővárosi Muzeum tulajdonában vannak „Hatvany-Deutsch (volt Verbőczy) palota", a „Biedermayer ház a Damjanich-utcában" és „Fetre esőben" cimü festményei. A Szépmüvészeti Muzeum tulajdona a „Krakói Skala" cimü vízfestménye és megvette az állam a „Némethy Ella arcképe" cimü szines grafikáját.

Makoldy József gyüjteménye:

Olajfestmények:

1 Önarckép
2 Buddha
3 Sakkozó
4 Mesterdalnokok
5 Fürdés után
6 Fekete szobor
7 Csendélet Buddhával
8 Egyptomi interieur
9 Műterem sarok
10 Műterem rendetlensége
11 Podesta
12 Ballerina
13 Don Pedro
14 Egyptomi főpap
15 Kőszegi Esterházy vár udvara
16 Kilátás műtermemből
17 Rózsakert

18 Tükörképem festőállvány előtt
19 Andrássy szobor
20 „Falu végén kurta korcsma"
Dr. Takács István tulajdona
21 „Műtermemben" Singer Izsó tulajd.
22 Csak megyünk
23 Megszállt területen
24 Akt, László Jenő tulajdona
25 Tokaj
26 Tükörkép

Aquarellek:

27 Hármaskép, Köszeg
28 Halászbástya lépcsője
29 Halászbástya ösvel
30 Szt. István szobor
31 Szt. István szobor környéke
32 Indus
33 Tavaszi idill
34 Győri veteránok
35 M. Némethy Ella otthon
36 Elhagyottan
37 Havas táj
38 Bencés templom Kőszegen
39 Halászbástya télen
40 Vasmegyei falurészlet
41 Műterem csendélet
42 Arcképstudium pirosban

43 Thyll M. arcképe
44 Szilágyi Dezső-tér a Dunával
45 3-as csoportkép
46 Vágy
47 Felhők
48 Wolfgangsee Salzburgban
49 Parlament a Halászbástyától
50 Margitsziget
51 Ligetben
52 Országháztér télen
53 Naplopó
54 Sárgakabátos nő
55 Nyirfák
56 Sashegy

Rajzok:

57 Árpádszobornál
58 Szegedi 1 honv. ezred megérkezése
59 Podhorcei kapu
60 Arckép studium
61 Horthy merénylő
62 Várakozás zászlódiszben
63 Országház előtt Friedrich üdvözli Horthyt
64 özv. ifj. Hollán Sándorné
65 Műegyetemi zászlóalj ünnepsége
66 Amerikai őrség a budai Várban
67 Szamuelly pribékjei

Makoldy József

NEMZETI SZALON

A

MAKOLDY JÓZSEF, PÁDLY L. ALADÁR

ÉS

SZIVESSY BORISKA

FESTŐMŰVÉSZEK GYŰJTEMÉNYEIBŐL ÁLLÓ

XXXVIII.

CSOPORTKIÁLLITÁSNAK

KATALOGUSA

1924 ÁPR. 6—21-IG.

NEMZETI SZALON

A

MAKOLDY JÓZSEF, PÁDLY L. ALADÁR

ÉS

SZIVESSY BORISKA

FESTŐMŰVÉSZEK GYŰJTEMÉNYEIBŐL ÁLLÓ

XXXVIII.

CSOPORTKIÁLLITÁSNAK

KATALOGUSA

1924 ÁPR. 6—21-IG.

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:
Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigmond

Műpártolók:
Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

SOCIETAIRE TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
dr. Képessy József
† *Kőrösfői Kriesch Aladár*
László Fülöp Elek
† *br. Mednyánszky László*
Mendlik Oszkár
Nádler Robert
Rubovics Márk
† *Székely Bertalan*
† *Szikszay Ferencz*
Vajda Zsigmond

A kiállitott
műtárgyak jegyzéke.

(A) Makoldy 1924.

MAKOLDY JÓZSEF

Született Nagyszebenben 1890-ben, érettségizett Brassóban, műegyetemet végezte Budapesten, művészeti tanulmányait Münchenben és Krakóban. A háboru előtt utazott Konstantinápolyon át Kisázsiába, Athénen át Peloponezosnak, Velencén és Román át Pompeibe. Beutazta Ausztriát, Németországot, Lengyelországot. A műegyetemen versenyvizsga ösztöndijat nyert, a kultuszminiszterium pedig Erdélybe küldte az erdélyi templomok, kastélyok és nemesi udvarházak felvételére. Ekkor önálló műtörténeti tevékenységet fejtett ki. Munkássága eredményeiről cikk, rajz és könyv formájában közléseket tett. Könyvei jelentek meg Erdélyről Apponyi előszavával, Felsőmagyarországról, Csonkamagyarországról, Dolgozott a Vasárnapi Ujság, Élet, Uránia, Művészet, Magyar Mérnök és Épitész Közlöny, Épitő Ipar, Épitő Művészet, Pesti Hirlap, Érdekes Ujság, Magyarország, Die Karpathen hasábjain. „Az Utcáról" cimmel kőrajz sorozata, az utcán pedig sok plakátja jelent meg (Baronett, Cassandra, Kiss Ujság, Angol Park, Fővárosi Cirkusz, Sporthirlap, stb.)

15 éve állit ki a Műcsarnokban, Nemzeti Szalonban, — részt vett azonkivül a bécsi, bozeni, insbrucki, amsterdami, hágai, stb. kiállitásokon.

Budapesten pályadijat először a Műcsarnok Hadviseltek Kiállitásán nyert 1917-ben. Megnyerte a Balaton-kiállitás magyar zsánerképdiját, a Műcsarnokban az 1922. évi Esterházy vizfestmény dijjal,

az Erdélyi kiállitáson a grafikai dijjal tüntették ki.

A Fővárosi Muzeum tulajdonában vannak „Hatvany-Deutsch (volt Verbőczy) palota", a „Biedermayer ház a Damjanich-utcában" és „Fetre esőben" cimü festményei. A Szépművészeti Muzeum tulajdona a „Krakói Skala" cimü vízfestménye és megvette az állam a „Némethy Ella arcképe" cimü szines grafikáját.

Makoldy József gyüjteménye:

Olajfestmények:

1 Önarckép
2 Buddha
3 Sakkozó
4 Mesterdalnokok
5 Fürdés után
6 Fekete szobor
7 Csendélet Buddhával
8 Egyptomi interieur
9 Műterem sarok
10 Műterem rendetlensége
11 Podesta
12 Ballerina
13 Don Pedro
14 Egyptomi főpap
15 Kőszegi Esterházy vár udvara
16 Kilátás műtermemből
17 Rózsakert

18 Tükörképem festőállvány előtt
19 Andrássy szobor
20 „Falu végén kurta korcsma"
Dr. Takács István tulajdona
21 „Műtermemben" Singer Izsó tulajd.
22 Csak megyünk
23 Megszállt területen
24 Akt, László Jenő tulajdona
25 Tokaj
26 Tükörkép

Aquarellek:

27 Hármaskép, Kőszeg
28 Halászbástya lépcsője
29 Halászbástya ősszel
30 Szt. István szobor
31 Szt. István szobor környéke
32 Indus
33 Tavaszi idill
34 Győri veteránok
35 M. Némethy Ella otthon
36 Elhagyottan
37 Havas táj
38 Bencés templom Kőszegen
39 Halászbástya télen
40 Vasmegyei falurészlet
41 Műterem csendélet
42 Arcképstudium pirosban

43 Thyll M. arcképe
44 Szilágyi Dezső-tér a Dunával
45 3-as csoportkép
46 Vágy
47 Felhők
48 Wolfgangsee Salzburgban
49 Parlament a Halászbástyától
50 Margitsziget
51 Ligetben
52 Országháztér télen
53 Naplopó
54 Sárgakabátos nő
55 Nyirfák
56 Sashegy

Rajzok:

57 Árpádszobornál
58 Szegedi 1 honv. ezred megérkezése
59 Podhorcei kapu
60 Arckép studium
61 Horthy merénylő
62 Várakozás zászlódiszben
63 Országház előtt Friedrich üdvözli Horthyt
64 özv. ifj. Hollán Sándorné
65 Műegyetemi zászlóalj ünnepsége
66 Amerikai őrség a budai Várban
67 Szamuelly pribékjei

68 Sokoropátkai Szabó beszél
69 Kiskunfélegyházai és szegedi hajduk
70 Oláh utlevél láttamozás
71 Faszállitmány a Dunaparton
72 Udvari ünnepség
73 Friedrich Böske
74 Pihenés

SZIVESSY BORISKA

Született Szegeden. Festészeti tanulmányait Nyilasy Sándornál kezdte, Budapesten az Iparművészeti Iskolában, a Képzőművészeti Szabadiskolában, majd Bécsben és Berlinben folytatta. Több külföldi tanulmányutat tett.

Több izben kiállított, Iparművészeti- és Ernst-muzeumban, festményeket és pasztelleket a Nemzeti Szalonban. A Vigszinház nyilvános diszletpályázatán első dijat nyert.

*

A művészet az a szent terénum, amely az élet minden viszonylatában kell, hogy menedéket nyujtson, életértéket jelentsen, gyönyörüséget okozzon, ugy az alkotó művésznek mint a passziv művészetkedvelőnek. Mint ezt Nietzsche is mondja: „Wir haben die Kunst, damit wir an der Wahrheit nicht zugrunde gehen."

Minden művészetben legfontosabbnak tartom, hogy a művész őszintén és saját magát adja, azaz egyéni legyen a művészete. És hogy tudatosan akarjon valamit kifejezni. Én legalább is minden képemnél valamilyen problémát igyekeztem megoldani mozgások, vonalak, szinek összehangolását, rythmusát, kifejezési lehetőségeit.

Épen ezért igyekszem, hogy képeimben minél kevesebb legyen az irodalmi tartalom, hogy igy a tisztán festői elemek érvényesüljenek, vagyis: a vonal, a szin, a kompozició.

Ami a tudatos munkán kivül még belekerült a képekbe, ez az, ami megfejthetetlen, legbelső tűz, — ami nélkül nincs igazi művészet; az ihlet!

Sz. B.

Olajfestmények:

95 Fekvő akt
96 Akt virágcseréppel
97 Akt abstract szinekkel
98 Aktok rythmikus mozgásban
99 Akt sárga tónusokban
100 Mr. E. W. arcképe
101 Önarckép fekete ruhában
102 Kékkendős akt
103 Akt négyszögbe komponálva
104 Egy szinész arcképe
105 Önarckép ezüst ruhában
106 P. I. arcképe
107 Guggoló akt
108 Akt fehér teritőn
109 Akt almával
110 Kis aktkompozició
111 Akt rózsaszin teritőn
112 D. I.-né arcképe
113 K. Gy.-né arcképe
114 Kettős arckép
115 Férfi arckép
116 Arckép zöld háttérrel
117 Étsy Emilia arcképe
118 Dr. B. T. arcképe
119 R. P.-né arcképe
120 G. I.-né arcképe

121 Akt napsütésben
122 Aktok körbe komponálva
123 Dekorativ akt

Pasztellek:

124 Mary
125 Arckép
126 Este
127 Arckép

Rajzok:

128—139-ig Akt-tanulmány
4 drb Arcképtanulmány

A

műtárgyak árai

a termek bejáratánál

vannak kifüggesztve.

A mütárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** mütáros van feljogositva.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

VÉSZI,
TELEP.
108-09.

Mademoiselle Huguette és a vőlegény

Az intézet kapuja kitárult.

Párosával jöttek a lányok egyforma sötétkék ruhában, egyforma fehér kalappal. Hosszan elnyult a menet a mellékutca egyik gyalogjáróján, aztán az első pár befordult Huguette kisasszony vezetésével a főutra s a többiek utánuk igyekeztek. Most áthaladtak az uton: Huguette kisasszony feltartotta hosszu vékony karját. Megálltak az autók és villamosok a kedvükért, ami a kisebbeknek módfelett tetszett.

A menet közepetáján egy kis magyar lány haladt. Nem volt valami jó kedve. Lehet, hogy nem sikerült a felelete valamelyik tantárgyból, vagy holmi kis rendetlenségért kapott ki, vagy valamelyik lány mondott olyasmit, ami bántotta? Egyszóval kedvetlen volt és egy csöppet komolyan szomoru. Különben sem szerette ezeket a felvonulásokat. Mit ért neki ez a séta az idegen város szük utcáin, neki, aki a szabad erdőkhöz és hegyekhez volt szokva, aki ismerte az otthoni tájék minden domboldalát, minden bokrát, minden szikláját és akármerre járt, nyitva volt előtte a tág világ, meg az emberek szive! Milyen szivesen lett volna akár a vén csősz társaságában is... csak otthoni embert láthatna egyszer...

Majdnem elnevette magát, mert arra gondolt, milyen lenne, ha most egyszerre idetoppanna az öreg Bajszos bácsi a pipájával, lekonyuló bajuszával, vedlett szürével, egyre ugató kis borzas pulijával! Hogy nézne körül ebben a nagy kavarodásban és hogyan bámulnák őt ezek az emberek! Bizonyosan megállnának még a villamosok is...

— Annus! Annuska! Maga az igazán?

Valaki leugrott a villamosról... Huguette kisasszony hátrafordult, mintha kigyó csipte volna meg. Az egyik növendékét megszólította valaki!

Nem volt ugyan Bajszos bácsi, de Annus akkor sem lett volna jobban meglepve, ha őt látja maga előtt.

— Imre!

Összecsapta a kezét s egy pillanatig ugy állt ott, mintha lecövekelték volna. A másik pillanatban azonban észrevette már Huguette kisasszonyt. Gyorsan ennyit mondott még:

— Menjen, mert kikapok!

S ránézett a nagy fekete szemével kérőn is, ijedten is, boldogan is, várakozva is, sajnálkozva is, hogy igy kell tennie: nem állhat meg beszélgetni, még csak azt sem kérdezheti meg, milyen a kis csikó otthon, hanem le kell sütnie a szemét megint s tovább haladnia a többiekkel az idegen város idegen utcáján.

Imre még ott állt néhány pillanatig a villamos mellett s nézett az elvonuló intézet kék ruhája, fehér kalapja után.

Mikor hazament, nem érezte olyan idegennek a szük és kényelmetlen szobát, amiben itt lakott, nem érezte olyan hidegnek az estét. Az jutott az eszébe egyre, hogy nincs egyedül.

Annus is erre gondolt. Huguette kisasszony megdorgálta, kijelentette, hogy ugy kellett volna tennie, mintha nem ismert volna reá, mintha nem is neki szólt volna... tovább kellett volna mennie szó nélkül, lesütött szemmel. Annus megpróbálta magyarázni egy darabig a dolgot:

— Mais, mademoiselle, ez a fiu nem olyan akármilyen fiu... ez a fiu hazulról való... ezzel a fiuval játszottam, mikor kicsi voltam, mademoiselle!

Huguette kisasszony csak rázta szigoruan a fejét és leiratta Annussal huszonötször:

— Utcán idegenekkel beszélni tilos.

Annus leirta. Hűségesen. S valahányszor leirta ezt a szót, hogy: idegen, mindig ezt mondta magában:

— Nem idegen! Nem idegen! Nem idegen!

Talán, ha nem kellett volna annyiszor leirnia, nem gondolt volna olyan sokat Imrére s nem álmodta volna, hogy együtt vannak otthon, kint a nagy kertben s együtt szedik a cseresnyét.

Ezóta többször megtörtént, hogy séta közben, az intézet közelében, találkoztak azzal a fiatel emberrel, aki az intézet egyik növendékét bátorkodott megszólitani. Huguette kisasszony ilyenkor mindig szemrehányón és fenyegetőn tekintett Annusra. Pedig Annus igazán ártatlan volt a dologban. Mit tehetett róla ő, hogy Imre utánajárt, hol az intézet?

— Nem fog eljönni egyszer hozzád? — kiváncsiskodtak a többi lányok, akik szintén észrevették a lovagot. Hogyne vették volna észre!

— Nem hiszem, — rázta fejét Annus piros arccal. — Ő nem rokonunk és tudjátok, hogy csak rokonnak szabad bejönni, meg akinek a nevét a szüleink előre bejelentik...

— Miért nem jelentették be az övét is?

— Hogyan képzelitek? Hiszen nem is tudtuk, hogy ő is itt van. Meg azután már három esztendeje elköltöztek onnan, a szomszédságunkból... akkor még én kis lány voltam, ő meg diák...

— Mégis megismert?

— Hiszen nem nőtt szakállam azóta!

A lányok mégis különösnek találták, hogy egy pillanat alatt megismerte Imre a régi játszótársát és természetesen mindenféle regényes dolgokat szőttek ebből az esetből. Ugy, hogy Annus még akkor sem feledhette volna el Imrét, ha el tudta volna feledni.

Egy-egy kötet a zeneszerző mélynyomásu arcképével 1 P.

Makoldy József festménye

— Milyen nagyszerü lenne, ha eljöhetne a táncvizsgára! Hivd meg, Annus! Ugy szeretnénk megismerni!

De erről szó sem lehetett.

Pedig nemcsak Annus, de a többiek is sokat emlegették Imrét. Regényesnek és nagyon csinosnak találták. Szidták mademoiselle Huguette-et, aki olyan szigoru!

— Hogy mit fogok én csinálni még két hosszu esztendeig, igazán nem tudom, — sóhajtotta néha Annus legbizalmasabb barátnői előtt. — Tudjátok, ha hazamegyek is vakációra, nem biztos, hogy hazajön-e ő is... itt meg nem találkozhatunk... irtóztató!

Csakugyan nem jelentkezett a nyári vakációban Imre, hiába várta Annus nap-nap után. A szülei el nem tudták gondolni, mi történt az ő vidám, pajkos, néha szinte rakoncátlan kis leányukkal.

— Komolyodik, nagy leány lesz már lassan, hiába, — mondogatták.

Ősszel visszakerült Annus az intézetbe. Ujra elmult egy év... most csak kétszer látta Imrét. Egyszer karácsony előtt néhány nappal. Másodszor pedig mielőtt hazautaztak volna, nyár elején. Mind a kétszer köszönt, mélyen levette a kalapját és megállt az utcán, mig az intézet növendékei elmentek mellette. Mademoiselle Huguette ugy masirozott Annus mellett, mintha esernyőjével akarná minden esetleges szöktetési kisérlettel szemben megvédeni.

Aztán elkövetkezett a vizsgák ideje. A végző növendékek bucsuzkodni kezdtek. Itthagyják az intézetet mindörökre... Annus is közöttük volt. Sok gondja között, az igazat megvallva, keveseb-bet gondolt Imrére. Tanulnia kellett. Azt sem tudta, hol a feje. Ugy teltek a napok, mintha zürzavaros álomban élne.

Az utolsó vizsga napján, este, érkezett meg érte az édes anyja és ugy volt, hogy másnap fognak hazautazni.

Annus becsomagolt. Könnyes volt a szemük valamennyiüknek. Milyen kedvesnek és szépnek tünt fel most minden az intézetben... még mademoiselle Huguette is!

— Ugy fog hiányozni nekem a hosszu, hegyes orra, a szeplős arca... — mondta sóhajtva, remegő hangon Annus. Ebben a pillanatban nyilt az ajtó és mademoiselle Huguette nézett be rajta.

Annuskát hivta le a társalgóba.

— Valaki várja odalent, — mondta és szeretettel megsimogatta Annus haját.

— Anyuska érkezett meg már? — kérdezte Annus, mig lementek együtt a lépcsőn. — Hiszen azt mondta, csak délután jön be értem az intézetbe!

— Nem ő, — rázta a fejét mademoiselle Huguette és csöndesen kinyitotta Annus előtt a társalgó ajtaját.

Odabent, kalapjával a kezében, egy fiatalember állt az ablak előtt. Az arca árnyékban volt, ugy, hogy Annus hamarjában nem ismerte meg. De amikor megismerte, majdnem felsikoltott és majdnem elájult, mint ahogyan később mesélte.

Imre volt.

— Én vagyok, Annuska, — mondta Imre és közelebb jött. — Megismer még?

— Hogyne... hogyne ismerném meg? De hogyan tudott bejutni?

— Mademoiselle Huguette engedett be. Már régebben irtam neki és kértem, engedje meg a látogatást, de azt felelte, hogy majd csak akkor, ha maga elvégzi az intézetet és hazautazik. Ezek szerint intéztem hát a dolgaimat én is. Ha nem lesz sem az édes anyjának, sem magának ellenvetése, együtt mehetünk haza.

Annus ugy látta, hogy forog körülötte az egész társalgó, a képek a falon, a nagy fekete zongora, Liszt Ferenc meg Wagner szobra, Beethoven arcképe és a nagy bőrkarosszékek.

— Maga irt madmoiselle Huguettenek?

— Oh, mi nagyon jó barátok vagyunk. De

A legujabb és legtökéletesebb operavezetők!

Magyar Lányok 1928. 23. sz.

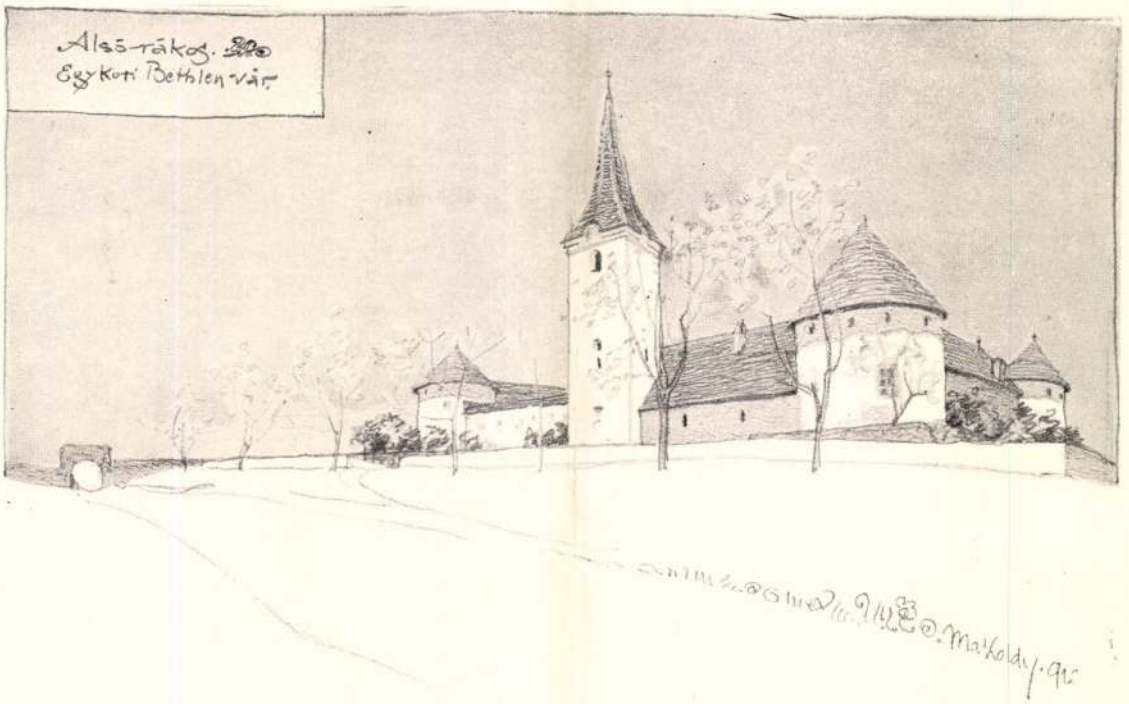

tartozó erdőket, földeket, összesen 3000 holdat — a vár jelenlegi őrének szavai szerint — az alsórákosi székely közbirtokosságtól 420,000 koronáért. Ma csak az említett őr és a vár istállóiban elszállásolt falusi bikákra ügyelő emberek laknak a kastélyban, különben ürességtől tátongnak a főúri szobák.

A várfalak négyszögű udvart zárnak körül, a négyszög mindenik sarkában köralaprajzú bástyákkal. E körítő falhoz három oldalról fedett helyiségek csatlakoznak. És pedig keleten az egyemeletes széles traktusú főúri lakosztály, s itt a kerek tornyokban is lakószobák vannak, a tornácra vezető főlépcsővel. A déli fal közepén ugrik elő a kaputorony s a falhoz egy kisebb mélységű szobasor (tehát másodrendű lakószobák), bizonyára a várúr szolgálatában állók részére, sorakoznak. Az épületszárny két oldalán egy-egy tört karú lépcső közvetíti a járást. A nyugati oldal földszintén istálló és szénatartó, az emeleten gabonás. Végül az északi oldalt kerítő fal, lőrésekkel erősítve, magában áll. Előtte az udvar északnyugati sarkában tízméteres régi kút látható, iható jó vízzel.

Ez a négyszög alkotja a tulajdonképeni várat. A tornyokat kívülről még hegyesszögben kiszökelő alacsony falak védik. Távolabb egy második fal, valamint e fal és az erődítés magja között mély és széles árok övezi, mely bejárást csak a kaputoronyhoz nyit. Ezenkívül volt még egy körítő falgyűrű, melyből sarokbástyák, s közbe-közbe alacsony falak maradtak meg. Egy részét e falnak a piactér nagyobbítása végett bontották le.

Nagyobb gazdagságú és így műtörténeti szempontból is értéket képvisel a főúri szárny belsejének finom kiképzése. A földszint bejárata most be van falazva, csak az oldalain álló háromnegyed oszlopok és az omladozó fedett előtér, a folytatásában az épülettel párhuzamosan menő egykor tégla, most ezeket helyettesítő faoszlopokkal jelzik egykori előkelő megjelenését.

Az emelet díszbejáratához, mely a tanácsterembe nyílik, egyenes egykarú lépcső vezet. A faajtó gazdag faragása két egymás fölött levő, babérlevél-lécekkel szegélyezett nyolcszög idoma körül csoportosul. Az ajtó pereme széle tojásléc-szegély. A nyolcszögek közepén gazdag rozetták. Az ajtó faragott darabjai végül erős deszkaajtóra erősítvék. Az ajtószárny vörös kőkeretben áll, melynek gazdag fasugára az épület egyszerű, nyugodt külsejével (hol csak a tanácsterem ablakai rendelkeznek egyszerű timpanon architekturával),

Művészet 1913.

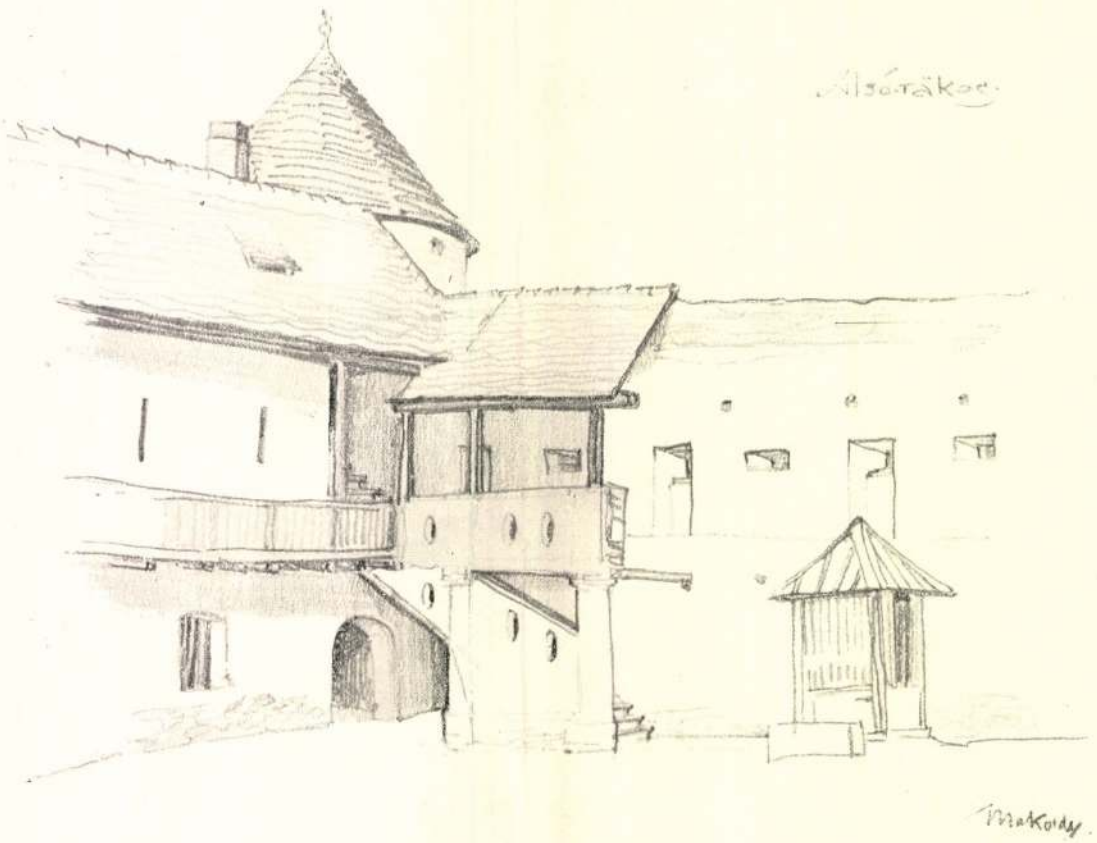

éles ellentétben áll. Késő reneszánsz munkája. Hihetőleg akkoriban készült, mikor a vár Bethlen Samu gróf tulajdonát képezte. Az ajtó mindkét oldalán oszlopszéken álló pillér tart a pillérek sok párkányához viszonyítva gyenge gerendázatot, melynek képszélét stilizált leveles indák fonadéka tölti ki.

Az említett ajtón a tanácsterembe lépünk. Nevezik Nagyteremnek, Lovag-teremnek is, de az bizonyos, hogy ez volt a vár reprezentacionális helyisége. A többi termek egyszerű famennyezettel (ebédlő), vagy süvegek dongába bordanélküli metsződésével (az ebédlő és a tanácsterem közti helyiség), vagy díszesebben a gróf lakószobájául szolgált saroktoronyban nyolcsüvegű gömbboltozattal (hol is a bordák paszomántszerűen vannak kiképezve) födöttek. Egyedül a tanácsteremnek van féldomború plasztikával gazdag mennyezete. Az egész mennyezetet sasok és angyalok tartotta csergirlandok koszorúja fűzi körül. Az így körülzárt belső mező közepén három ügyesen mintázott amorett tartja az építtető grófnak, Bethlen Samunak és nejének Nagy Borbálának címerét eliptikus babérkoszorúk közt. A mennyezet négy szögletét végül egy-egy, az év négy szakát ábrázoló női alak teszi hangsúlyozottabbá. A különben tárgyánál fogva édeskés kompozició jól stílusban van tartva.

Eddig elég jól állta a mennyezet díszítése az időt. Csak az utóbbi időkben ázott át a lyukas födélről becsepegő víztől, mely az értékes műemléket már több helyen ki is kezdte. Darabok esnek le belőle elannyira, hogy ha gondoskodás nem történik, menthetetlenül veszve van. Most indult pusztulásnak a vár udvara is. A falak előtt tornácok kerülik az udvart, s az idei nyár végén az északi oldalfal vízfolyosóját alátámasztó, téglából rakott és vakolt 11 „dóriai“ oszlop közül a rajta nyugvó tornáccal együtt, a fa korhadása, illetőleg a tégla kiázása miatt, tízet lebontottak, mert ezek összeomlásától lehetett tartani. Így csak papiron áll az igéret, mit a kastély utolsó tulajdonosa a községgel szemben szerződésileg kikötött, hogy a várat minden rongálástól kímélve jó karban kell tartani.

MAKOLDY JÓZSEF

Negyvennegyedik évfolyam. 4—2304. szám. Vasárnap, 1920. február 22.

ÉPÍTŐ IPAR ◙ ÉPÍTŐ MŰVÉSZET

■ MŰVÉSZETI ÉS MŰSZAKI HETILAP ■

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG, A MAGYAR ÉPITŐMESTEREK EGYESÜLETE. A BUDAPESTI ÉPITŐMESTEREK, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ÁCSMESTEREK IPARTESTÜLETE, A VÁROSI MÉRNÖKÖK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA

EGY ÉVRE 60 KOR. :: Felelős szerkesztő: MIHÁLYFI JÓZSEF :: Főszerkesztő: NEŸ BÉLA :: A kiadótulajdonosok képviselője: GERSTER KÁLMÁN :: EGY SZÁM 2 KOR.

ALAPÍTÓK ÉS KIADÓTULAJDONOSOK: Aigner Sándor, Alpár Ignác, Ámon József, Bayer Béla, Benkó Károly, Bukovics Gyula, Czigler Győző, Devecis Delvecchio Ferenc, Feszti Adolf, Ganz és Tsa, Gerster Kálmán, Hauszmann Alajos, Hauszmann Sándor, Heidrich László, Hieronymi Károly, Hofhauser Lajos, Hofhauser Elek, Horváth József, Jungfer Gyula, Kalina Mór, Kauser János, Kéler Napoleon, Kund Endre, Langenfeld Frigyes, Lechner Lajos, Lechner Ödön, Lukse Fábry Béla, Mechwart András, Michl Alajos, Neuschlosz Emil, Neuschlosz Marcel, Neuschlosz Ödön, Ney Béla, Ney Ferenc, Pártos Gyula, Pecz Samu, Pucher József, Pucher István, Quittner Zsigmond, Róth Miksa, Schlick Béla, Slavek Vince, Steindl Imre, Steinhausz László, Szepessy Sándor, Tandor Ottó, Tolnay Lajos, Weber Antal, Ybl Miklós, Zellerin Mátyás, Zsigmondy Béla.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VIII. BAROSS-U. 88. HIRDETÉSEKET fölvesz a kiadóhivatal és a Pátria-nyomda (IX. Üllői-út 25.)

TARTALOM: Erdélyi képek (2 ábra). — Baraképítkezések (1 ábra). — Vegyesek. — Magyar Mérnök- és Építész-Egylet. — Magyar Építőmesterek Egyesülete. — Az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság. — A budapesti építőmesterek, kőműves-, kőfaragó- és ácsmesterek ipartestülete. — Városi mérnökök országos szövetsége. — Építőiparosok Szövetsége. — Fővárosi ügyek. — Tervpályázatok naptára. — Versenytárgyalások naptára. — Versenytárgyalások eredménye. — Hirdetések.

Meghívó. Hétfőn, febr. 23-án d. u. 5 órakor a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet **mű- és középítési szakosztályai** ülést tartanak; tárgyak: Elnöki bejelentések. — A közös működés előkészítése. — Utána *K. Császár* Ferenc értekezik az *építés ökonomiájáról.*

„Erdélyi képek." *)

E könyv célja Erdélyt képekben bemutatni.

Anyagát első sorban Erdély műtörténeti jelentőségű építményei alkotják és a rajzok együttese élénken dokumentálja, hogy Erdélyben kizárólag magyar és német kultura van. Mert minden becses műemlék, amely a római maradványokon (pl. Apulia = Gyulafehérvár) kívül a multból reánk maradt, előbb az árpádkori román, majd a csúcsíves formanyelvben épült; és végül sorban megkülönböztethető Erdélyben a renaissance emlékein át napjainkig mindama stylusok meghonosodása, melyek Romániában *soha* talajt *nem* találtak. Az oláhok érzésétől a nyugateurópai stylusok távol állanak. Saját stylusuk nincs és építészetükben főleg bizantikus keleti vonások találhatók.

Erdély alakulata a térkép fölé hajlóra a természet által létesített bástya benyomását teszi. Ha pedig elmélyedve közelebbről bele pillantunk völgyeibe, kutatjuk aranyat, szenet, sót rejtegető hegyormait, gyakran akad meg szemünk emberi kéz formálta várakon, sok élet-halál tusa egykori tanúin.

A képekben látjuk egy részét azoknak a váraknak, amelyeket mongol, tatár, török ellen — egyrészről a német lovagrend, mely a magyar királyok hívása alapján 1211-től 1225-ig Erdélyben honolt, másrészről a nép maga és végül a fejedelmek és főurak építettek.

Csak templomkastély, illetőleg megerődített templom közel 300 van Erdélyben. A csúcsíves nagyküküllőmegyeiek, az eredetileg a román stylus korában és formanyelvében épült bárcaságiak és a háromszéki meg csíki székelyeké. Ezek azok a sajátságos várépítmények, melyek a falvak

A *Takács-bástyát* Brassó város egyik érdekes műemlékét 1910-ben *Schulek* Frigyes budapesti műegyetemi tanár-építész tervei szerint állították helyre. A magyar állam mindenkor bőkezű volt a kulturális értékek megbecsülésében. Brassóban a Műemlékek Országos Bizottsága útján egyidejűleg Magyarország legnagyobb késői gót templomát, a „Fekete templomot" (88·9 *m* összhoszszal, 37·7 *m* legnagyobb szélességgel, 30·5 *m* hosszú szentélylyel) állította helyre ugyanakkor, amikor az ottani szász gimnázium felépítésére önként százezreket áldozott. A Takács-bástya 19.100 k.-t kitevő összköltségéből is 16.000 k. államsegély volt.

közepén a falu legjellegzetesebb épületét, a templomot övezték, háború idején menedéket és födözetet biztosítva az egész falu lakosságának. Külön csudás világ ez. Kiváltképpen Erdélynek legexponáltabb: a délkeleti sarkában,

*) Ezt a művet, e közlemény szerzőjének a művét a magyar kormány adja ki angol nyelven díszes kiállításban a békeszerződés alkalmából, tehát első sorban hazánk területi épségének védelme szempontjából. De a mű az építő művészet szempontjából is érdemes munka és hézagpótló, mert az erdélyi műemlékek nagy részét (hatvanegyet) gyüjtötte össze, majdnem mindegyikét saját fölvételei alapján, aminek — sajnos — nagy hiányát érezzük. Azért a mű a hazai építészet történetének egyik fejezetéül tekinthető. *Szabó* László könyve: Magyar műemlékek az Árpádok korából, amely eddig ilyen irányban a legteljesebb munka, *nem tud* ezekről a román stylusú emlékekről, mindössze a földvári ról és a gyulafehérvári ról. Ami értékét különösen fokozza, az, hogy az egész mű minden részletében szerzőjének „kézi munkája": ő maga írta a szöveget, rajzolta a képeket, a címlapot és a többi könyvdíszítést. Ezekért azt hisszük, szívesen veszik T. Olvasóink, ha a következőkben a szerző művét röviden bemutatja. *A szerk.*

Kérjük T. Olvasóinkat, legyenek szívesek az előfizetést (egész évre 60 K.) az 1. számban szétküldött postautalványnyal minél előbb megújítani.

bármerre tekintsen szemünk, az idő vasfogával dacoló patinás romokra, igen gyakran jól konzervált erődökre bukkanunk.

A templomkastélyok mellett a parasztvárak pittoreszk

A *segesvári Óratorony*. Segesvár 1280 óta kapott erődítéseket: 930 *m* hosszú, tornyokkal megrakott várfal alakjában. A várba, mikor Segesvárnak stratégiai jelentősége volt, csak az Óratornyon és a hátsó kapun lehetett bejutni. 1601-ben a székelyek Makó György vezetésével az Óratornyon át nyomulva a várba, azt elfoglalták. Budapesten *Alpár* Ignác munkájában, a történelmi épületcsoportban szerepel, — de más környezetben, tehát merőben más hatással.

romantikába öltözötten is, sok gyakorlati érzékről tanúskodnak.

A várak koronája Vajdahunyad — a királyi vár, de termett fejedelmi várkastély. A kemény főurak még keményebb odúi a gazdag városi polgárok vagyonára őrködő erődítmények.

Természetszerűen — Vajdahunyad kivételével — nem érik el azt a művészi, stylusbeli fokot, amelyen Erdély neves román és átmeneti építményei, a gyulafehérvári székesegyház, vagy az ókori, marosszentimrei templom, vagy akár a kazi apátság és a brassó-bertalani templom állanak.

A várak, templomok, apátságok, nemesi udvarházak sorozatán át így jutunk kincses Kolozsvárra, Erdély fővárosába, az erdélyi magyar nemzeti kultura gócpontjába; Kolozsvárra, a legnagyobb magyar nemzeti király: Hollós Mátyás szülővárosába. Kolozsvárról csak egy statisztikai adatot legyen szabad ide iktatnunk. Azt, hogy lakóinak 84%-a színmagyar s a többi lakos is beszél magyarul.

Ahhoz a pár élethű fényképhez, amely a műben végül a Mezőség oláh falvait mutatja be, — ahol állatok módjára, állatokkal együtt élnek az oláhok — nem kell kommentár. A magyar állam erős, erkölcsi és anyagi ösztökélésére sem voltak képesek ezek a magyar kulturát magukévá tenni. A magyar állam segítsége nem volt képes passziv elzárkózottságból és a Román Kulturliga által szított gyűlölség miatt a magyarral egy nívóra emelni, és ha mégis jutott neki valami a kultura értékeiből, — azt a magyar géniusz teremtette (például *Kommer* József és *Nagy* Virgil a nagyszebeni oláh templomot).

Erdély magyar multjában, ezer éven át, jóformán csak várak épültek. Mint egy-egy fölkiáltó jel emlékeztet mindenikük a régi erdélyiek nehéz időkben tanúsított létfenntartó akaraterejére. Emlékezetük a mai nehéz napok szomorú utódai nemzeti érzését még acélosabbá kovácsolja. Gondoljunk hát rájuk. Mert a hunyadmegyei Retyezátnak, a fogarasi Negojnak és Buleának, a brassói havasoknak, a Bucsecscsel és Csukással, 2000 métert is meghaladó csúcsai bőségesen sorakoznak egymás mellé. A Kárpátok hegylánca nem sülyedhet el a román áradatban.

A megpróbáltatás idején a magyarság erejét a történelem és annak maradványai fokozzák. A történelem, mely ékesen szóló bizonyítéka a zárt egységű földrajzi területen levő Magyarország konvergálásának és bizonyítéka annak a nagyfokú politikai érettségnek, amely a legnehezebb viszonyok közt a különböző fajtájú népek koncertjében a magyar faj hegemoniáját Magyarországon a népvándorlás óta biztosította. Kelet, majd 1777 óta Nyugat támadásai ellen fogott össze és érvényesült a nemzetalkotó magyarság összetartó akarata. Ha közbe elnyomattatás keserű napjai jöttek, abból csak friss erőt, értékeket nyert.

Könyvünk képei visszanéznek a múltba és „aere perennius“ mutatják, hogy Erdély múltjában úgy a harcos, mint a békés időknek egyetlen jele sem román eredetű. A románok egyetlen téglát sem hordtak ahhoz a kulturépülethez, amelyért ma a magyarság szíve fáj.

Makoldy József.

Baraképitkezések. (Folytatás.)

Parafatömb-rendszer. A vasgerendák közé nem fatáblák kerülnek, hanem borsónagyságú, parafaanyagból préselt $0{\cdot}30 \times 0{\cdot}25 \times 0{\cdot}06$ *m* méretű tömbök. A terhet természetszerűleg a vasgerendák veszik föl. A parafatömböket, mint más anyagokat, melyek falazáshoz használatosak, cementhabarcscsal kötjük egymáshoz és a fal külső-belső fölületét $1—1^1/_2$ *cm* vakolatréteggel burkoljuk. A födélszék hasonló az előbbi rendszeréhez. Lakásépítésre ez a rendszerű barak

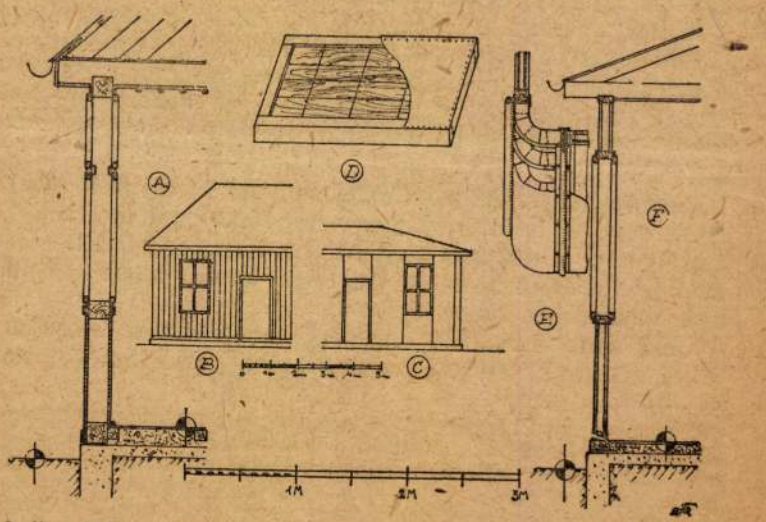

2. ábra. Winget betonblokk-rendszere: *A* falrész alaprajza; *B*, *C* tömör és üreges betonblokk; *D* falrészlet. — Parafablokk-rendszer: *E* felbontott falrész; *F* falrészlet alaprajza; *G* metszet.

falainak kitűnő melegtartó képességénél fogva nagyon alkalmas (2. ábra: *E—G*).

Winget betonblokk-rendszere. Az építkezéshez nyers anyagot, betonhoz való portlandcementet, homokot, kavicsot, továbbá keverő és sajtoló gépeket vesznek. Künn a hely-

Szemelvények Mocsáry Lajos és Gheorghe Pop de Băseşti levelezéséből

(1886)

Mocsáry Lajos

Ismeretes, hogy a címben feltüntetett személyiségekről szerteágazó irodalom szól.[1] A fehér holló ként is emlegetett Mocsáry Lajos életének és tevékenységének kutatói megegyeznek abban, hogy egyénisége és életműve a nemzetiségek érdekében megnyilvánult magatartása révén, az 1867 utáni magyar kormányokkal való egyre hevesebb szembenállása, és a nemmagyar képviselőkkel folytatott együttműködése által teljesedett ki.

Mocsáry Lajos 1886-ig terjedő elméleti és gyakorlati tevékenységének summája köztudottan abban a megállapításban foglalható össze, hogy számára az ország függetlenségének kérdése elválaszthatatlanul összefonódott az együttlakó nemzetiségek iránt tanúsított pozitív magatartásával. Többször meghirdetett vezérelve az volt (főleg 1867 után), hogy az ország tényleges állami függetlenségéhez csak egy igazságos nemzetiségi politika útján lehet eljutni. Ezért már 1858-ban, majd 1866-ban megjelent röpirataiban meggyőzően fejti ki gondolatait a nemzetiségi politika kérdésében, hangsúlyozva az ország területén élő nemmagyarok társadalmi, gazdasági és politikai egyenjogúsága elismerésének és tiszteletben tartásának szükségességét. További cikkeiben, beszédeiben, leveleiben, programtervezeteiben és más jellegű munkáiban az élő nemzetköziség hirdetője, és mindenkor az egymás nemzetiségének elismerése és tiszteletben tartása alapján tárgyal. Ilyenképpen valóban ritka jelenségnek tűnt akkor, mert egyike volt az uralkodó nemzet fiai közül azon keveseknek, aki nemzeti egyenlőségért állt ki a többségi nacionalisták okozta sérelmek ellenében. Mocsáry ily téren megmutatkozó politikai realizmusa és haladó patriotizmusa már az 1870-ben tartott első ellenzéki parlamenti felszólalásában megnyilvánult; ugyanúgy a későbbiekben is, az Eötvös féle államelmélettel és a Tisza-Trefort féle beolvasztó törekvésekkel szemben vállalta és hirdette a nemmagyar lakosság nemzeti követeléseinek, elsősorban az anyanyelv teljes iskolai és közigazgatási használatának jogát.

Így vált tehát a 48-as Függetlenségi Párt alapítója és elnöke (majd később megtagadója) az elnyomott nemzetiségek magyar szószólójává az uralkodó magyar úri polgári nacionalizmussal szemben. A később hallgatásra és visszavonulásra kényszerített személyiség mégis tovább küzdött, de tény, hogy a képviselőházi vitákban tanúsított magatartása volt az a bizonyos konkrét kiindulópontja kapcsolatainak az erdélyi románokkal, főleg 1874 után[2], amiért Alexandru Roman képviselő például köszönetét fejezi ki Mocsáry harcos és bátor kiállásáért a nemzetiségek követelései mellett.

Véleményünk szerint Mocsáry Lajos és Gheorghe Pop de Băseşti viszonya az 1872—1881 közötti időszakban alakult, szövődött és fejlődött egészében. A román küldött, aki 1872-től a szilágysomlyói kerületet képviselte a budapesti országházban, 1875-ben és 1878-ban állandó jelleggel a nemzetiségek egyenjogúságáért szállt síkra. A Mocsáryval elmélyült kapcsolatát vizsgálva nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a másik tényt sem, hogy Gh. Pop de Băseşti a 48-as Függetlenségi Párt alelnöke volt egy bizonyos ideig. Miért is csatlakozott a Mocsáry vezette párthoz, habár annak kialakult programját és céljait nem ismerte fel? Mert őszintén azt remélte, hogy együttműködve más nemzetiségi származású képviselőkkel, demokratikus keretek közt elő tudják majd segíteni és védelmezhetik a nemmagyar lakosság érdekeit. Így tehát, a parlamenti viszony mellett, mely főleg 1879 után fokozódott, a Mocsáry és Băseşti között kiépülő kapcsolat megértésének másik támpontja éppen a Függetlenségi Párton belül párhuzamosan vívott harcuk volt.

Gheorghe Pop de Băseşti

Jellegzetes marad — és megkülönböztetett figyelemre méltó — Mocsárynak 1881. november 2-án kelt távirata[3], melyben Băseştinek elküldte a sikertelen választásokkal kapcsolatos véleményét, megbélyegezve az ottani manipulációkat, de bátorítván egyszersmind a megbuktatott képviselőt igazságos harcában, mely jelentős szimbóluma a két barát és kortárs fáradhatatlan és sokoldalú együttműködésének.

A mellékletben közölt és eleddig szinte teljesen ismeretlen (kiadatlan) három levél tanúságot tesz megszakítatlan, folyamatos kapcsolatukról. Így például az 1886. május 23-án kelt levelében Mocsáry igennel válaszol Băseştinek arra a kérdésére, hogy közbenjárt-e a Curiánál az instigatio vádjával letartóztatott Ştefan Achim román pap büntetésének csökkentése tárgyában[4]. Ezenkívül a feladó beszámol arról az 1886 tavaszán történt akcióról is, melynek során mintegy 1200 román személy aláírását tartalmazó emlékalbumot állítanak össze, és ezt a Budapestre látogató küldöttség majd átnyújtja Mocsárynak a kölcsönösség és bizalom alapján szövődött együttműködés jelképeként. Ugyanazon év írott dokumentuma két nevezetes röpiratban is megnyilvánult: **A közművelődési egyletek és a nemzetiségi kérdés**, valamint a **Néhány szó a nemzetiségi kérdésről** című állásfoglalásáról van szó, melyekben Mocsáry éppen a képviselőházi viták során tárgyalt

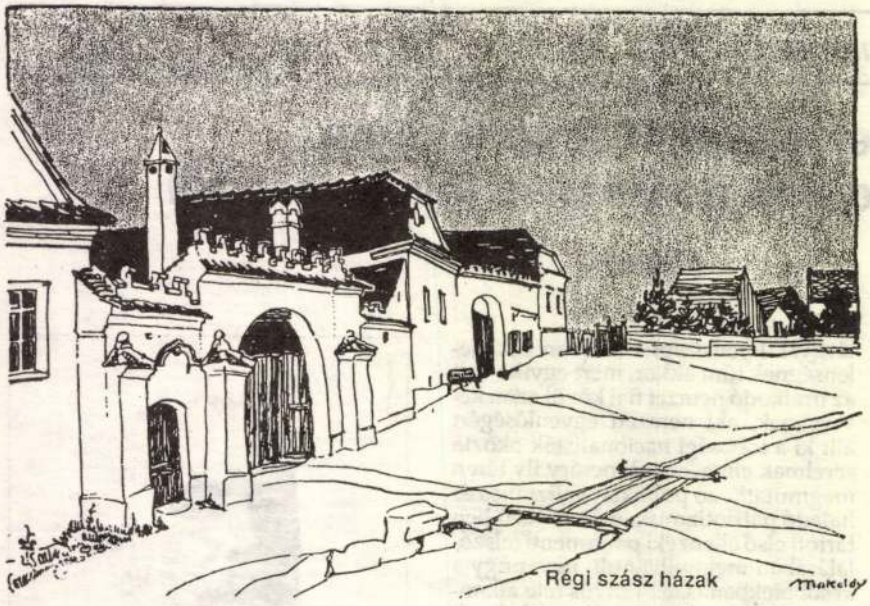

Régi szász házak

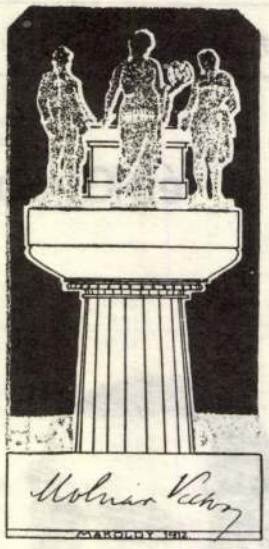

melynek darabjai a bravúros rajztudás mellett a társadalmi jelenségekre is odafigyelő művész kvalitásairól árulkodnak. Ugyanezt elmondhatjuk a **Mi maradt nekünk?** (1922) és az **Amint én láttam** (1926) című, riportrajzokat tartalmazó kötetről is, nemkevésbé a Nemzeti Szalonban rendezett gyűjteményes kiállításairól. Könyvgrafikusként is figyelemre méltó művek jelzik illusztrációs tehetségét: Gaál Mózes: **A kalotaszegi fiú** (1921), Szávay Gyula: **Petőfi** című centenáriumi kiadvány (1923) stb.

Hosszú ideig tanított a felső-építőipari iskolában és volt a Magyar Képzőművészek Egyesületének főtitkára, számos köz- és magánépületet tervezett, évtizedekig működött az építésengedélyi osztály főnökeként, a fővárosban. Munkatársa, az ugyancsak erdélyi születésű (Gyergyószentmiklós, 1908. május 14.) kitűnő építész és festőművész, Vákár Tibor — akinek a közelmúltban volt a Székelyföldön vándorkiállítása, a **Székelyföld építészszemmel** című gyönyörű kötete pedig a budapesti Műszaki Könyvkiadó 1988-as sikerkönyvének számít — így jellemezte egyik levelében: "Számomra ő volt a szakmai példakép, a férfi-dalia, az ÚR, és együtt." Ezzel a tömör arcképvázlattal be is fejezhetnénk a Makoldy Józsefről szóló rövid megemlékezést. Mindössze annyit kell még hozzátennünk, hogy az exlibrisalkotók sorában is tisztes hely illeti meg, hiszen már az Iparművészeti Múzeum 1903-ban rendezett, jól átgondolt, nagyszabású kisgrafikai kiállításán tucatnyi könyvjeggyel szerepelt, s a mindmáig egyik legimpozánsabbnak számító bibliofil kiadvány, a **Gyűjtő** című folyóirat 1913-ban kiadott különszáma is két exlibrisének reprodukcióját közli.

1957-ben hunyt el Budapesten.

GÁBOR DÉNES

Hunyadi János szarkofágja
a Gyulafehérvári Székesegyházban

Hétfalusi csángó házak

MAROSSZENTIMREI TEMPLOM

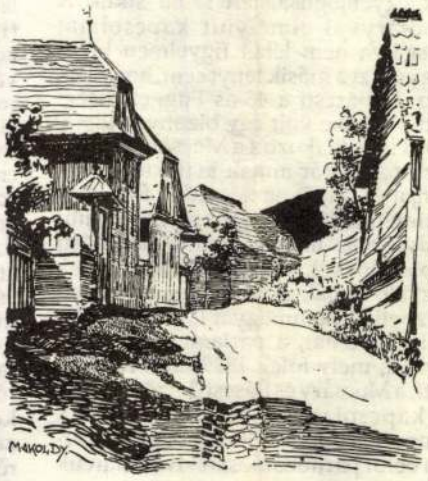

TÖRCSVÁR a Hóvasalföld és a Barcaság kor

MAKOLDY JÓZSEF ERDÉLYI KÉPESKÖNYVÉRŐL*

Kerek évforduló, a rajzolóművész tavaly volt születési centenáriuma tette időszerűvé, hogy legalább most megemlékezzünk erről a hét évtizeddel ezelőtt megjelent szép albumról, melynek sokoldalú szerzőjét méltatlanul elfelejtette a jelenkori magyar művészettörténet.

Ki is volt hát Makoldy József?

Ha föllapozzuk a Brassói Róm. Kath. Státus Főgimnáziumának századunk első évtizedében kiadott évkönyveit (amint e sorok írója megtette), évről-évre a jutalomkönyvvel is kitüntetett tanulók között látjuk szerepelni azt a Nagyszebenben 1890. április 15-én született Makoldy Józsefet, aki azután 1907/08-ban kitűnően érettségizett, rajztanára viszont "a melegszívű és kiváló tehetségű Kollár Gusztáv, aki megszeretteti vele a festést; együtt barangolnak a természetben, akvarelleznek" (Szokolay Béla, Pásztortűz, 1925/23.), majd a Budapesti József-Műegyetemen versenyvizsga-ösztöndíjjal építészi oklevelet szerzett. A nagy építésztriász — Kós Károly, Zrumeczky Dezső, Györgyi Dénes — nyomvonalán indulva, de mindvégig a saját útját járva lépett a századelő forrongó magyar építőművészetének színterére. Abban is hasonlított a nálánál alig 6—7 évvel idősebb, iskolateremtő műépítészekhez, hogy a műszaki stúdiumok után Münchenben és Krakkóban — a korszak legrangosabb európai művészképző központjaiban — festészeti és grafikai tanulmányokat folytatott. Még brassói maturandus korában kapcsolatba került Kós Károlyval, aki frissen végzett műépítészként bejárta Segesvár és Torockó környékét, a Székelyföldet és Kalotaszeg tájait (ma már tudjuk: dokumentáció-értékű), perspektivikus és mérnöki alaprajzokat készítve az említett vidékek paraszthá zairól, kapuiról és házbelsőiről, templomairól, haranglábairól és a temetői kopjafákról, népviseletéről. Tanulmányútjának eredményét **Erdélyország népének építészete** címen foglalta kézírásos kötetbe, és ajánlotta mecénásának, Koronghy Lippich Elecknek, a Közoktatásügyi Minisztérium művészeti ügyosztályvezetőjének. Adott volt hát a példa Makoldy József számára is: minekutána a korában szinte kötelező külföldi tanulmányutakon (Kisázsia, Athén, Velence, Róma stb.) túljutott, szűkebb pátriájából, a Barcaság központjából ("fővárosából"), Brassóból kiindulva — szintén kultuszminisztériumi ösztöndíjjal — keresztül-kasul bejárta Erdélyt, templomerődök, kastélyok, nemesi udvarházak műtörténeti felvételét végezve el, aprólékos műgonddal, de kiterjesztve figyelmét a régi hétfalusi csángó utcaképekre, a torockói és háromszéki falu bemutatására, vagy a torjai galambbúgós kapu megrajzolására csakúgy, mint a jellegzetes faragású kalotaszegi utcaajtó hiteles képének közlésére. Noha erdélyi rajzai még az 1912-es és 1913-as évszámokat viselik, könyvalakban csak a nagy világégés után jelenhettek meg. Az a tény viszont, hogy a legendás hírű műveltséggel rendelkező Apponyi Albert írt a kötethez angol nyelvű bevezető tanulmányt, jószerével azt is jelzi, hogy a korabeli szakirodalom annaleseiben hol van kijelölve ennek a rajzos könyvnek a helye.

Makoldy József, a műépítész és festőművész életútja a továbbiakban töretlen ívben haladt a kiteljesedés felé. Már 1917-ben pályadíjat nyert a Műcsarnok kiállításán a Világháborúban festett nagyméretű akvarelljeivel, s két év múlva ismét övé a Műcsarnok díja, 1922-ben pedig már grafikusként is díjazzák. Az 1923-as évben két festészeti díjat is elnyert: a Műcsarnok Esterházy Vízfestmény Díját és a balatoni kiállítás zsánerkép díját. Nem okoz meglepetést e kitüntetéseket tudomásul venni, hiszen már 1919-ben **Az utcáról** címmel olyan kőrajz-sorozatot ad közre,

*Pictures of Transylvania. Preface by Count Albert Apponyi. With Pen and Pencil by Joseph de Makoldy. Budapest, 1920. Printing Office Victor Hornyánszky.

Köszöntjük a 80 éves Püski Sándort!

Kedves kötelességünknek teszünk eleget akkor, amikor lapunk idei első számában (hiszen a Könyvesház 1991/1-es száma még 1990-ben készült el, s csak a mostoha nyomdai viszonyok miatt, tolódott át) 80. születésnapja alkalmából erőt, egészséget, töretlen munkakedvet kívánunk Püski Sándornak. Nélküle egyszerűen elképzelhetetlen a 20. század derekának és végének magyar könyvkiadása. Könyves kultúránk történetében jelentős hely illeti az 1939-ben létrehozott Magyar Élet könyvesboltot és Püski Kiadót. 1950-ig, amikoris a szocialistának álcázott terror államosította a boltot és elkobozta a kiadó vagyonát, jó másfélszáz kötet — a népi írók csoportjának színe-java, az erdélyiek közül Balázs Ferenc, Böszörményi György, Nagy István és Szabédi László könyvei — nagyon is tudatos "kiadópolitikát" tükröz.

A magyar művelődés nagy nyeresége volt, hogy Püski Sándor 1970-ben, Amerikába kitelepedvén, folytathatta kiadói és kultúraszervező munkásságát, a new-yorki Püski Könyvesház és Kiadó a nyugati magyar emigráció egyik központjává vált rövid idő alatt, amely terjesztette például a Kriterion Könyvkiadó termésének legjavát is a világ minden tájára. A megváltozott magyarországi helyzetben 1988-ban lehetőség nyílott arra, hogy Budapesten ismét könyvesboltot nyithasson, könyveket adjon ki, sőt 1991-től végleg hazatelepedhessen. A három év alatt megjelent félszáz kötet jelzi, hogy Püski Sándor ismét teljes erőbedobással, fiatalos lendülettel állott a kibontakozóban levő magyar demokrácia szolgálatába. Mi erdélyiek külön is hálásak lehetünk, hogy a szomorú emlékű marosvásárhelyi események fehér könyvével és Kincses Előd feljegyzéseinek közreadásával sietett segítségünkre, a Könyvesházat és a Művelődést újraindulásától azonnal védőszárnyai alá vette, a Krisztina körút 26 szám alatti boltjában minden érdeklődő számára hozzáférhetővé téve.

A szerkesztőség nevében kívánom, hogy Isten éltessen sokáig, Sándor Bátyám, kitartó küzdőtársaddal, életed párjával, a drága Ilona Asszonnyal, tartson meg jó erőben egészségben, s reméljük, hogy közelesen alkalma nyílik erdélyi olvasóidnak személyesen is köszönteni idehaza.

SZABÓ ZSOLT

Pohárköszöntő a szigetvári Zrínyi-lakomán, 1991. szeptember 7-én

A törökök ostromára, Szigetvár elestére és kapitányának, Zrínyi Miklósnak és védőinek hősi halálára emlékezünk ma, a 425. évfordulón.

Horváth István és Püski Sándor Magyarvista 1975. jan. 1.

A 900 évvel ezelőtt, Szent László királyunk alatt indult közös magyar-horvát történelemnek több mint 600 éven át — beláthatatlan hosszú időben — volt a legnagyobb családja a Subiç-Zrínyi nemzetség. Várkapitányok, hadvezérek, bánok kerültek ki belőle, és különösen a török háborúk századai alatt volt szerepük a két nemzet közös védekezésében. Közülük, mint a magyar történelem nagyságaira emlékezünk IV. Miklósra, a szigetvári hősre, VII. Miklósra, a hadvezérre, testvérére, Péterre, a császári önkény által lefejeztetett vértanúra, Péter lányára, Zrínyi Ilonára, Péter unokájára, Zrínyi Ilona fiára, II. Rákóczi Ferencre. Közülük kettő a magyar irodalom klasszikusa is. A hadvezér és költő Zrínyi Miklós megírta dédapjának és társainak küzdelmét és hősi halálát a *Szigeti veszedelem* című nagy eposzában, de történelmi és hadtudományi művei, mint a *Siralmas panasz, Mátyás király életéről való elmélkedések, Vitéz hadnagy, Tábori kis trakta, Török áfium ellen való orvosság*, a haza felszabadításának és a régi magyar nagyság helyreállításának korszerű gondolatait hordozzák. *II. Rákóczi Ferenc*nek, Erdély és Magyarország vezérlő fejedelmének *emlékiratai* az általal vezetett szabadságharcról a száműzetésben írt könyve.

Öröm és megtiszteltetés, hogy ma én, a békési faluszélről származó paraszt-ivadék köszönthetem e nagy család hőseit, hiszen az én őseim első, árpádkori település helyét, Püskit is, sok más alföldi faluval együtt a törökök pusztították el a békési határban.

Ünneplésünkben sem feledkezhetünk meg azonban egy pillanatra sem arról, hogy itt, a déli határainkon túl manapság is ostromolják a horvát városokat és a köztük levő magyar falvakat is. Tegnap este a Magyar Televízió külpolitikai "Panoráma" műsorában hallgattam Eszék város polgármesterét. Mondja, hogy a jó nyolcszázados horvát—magyar államjogi kapcsolat sem volt mindig népünnepély, de amit a horvátok Trianon óta az új államszövetségben szenvedtek el, az semmihez sem mérhető. A mi trianoni megcsonkításunkban is az ő kiválásuk okozott a legkisebb tragédiát, s ha a Baranyai szögletet és a Muraközt, szóval a Dráván-inneni kis területeket nem kanyarítják akkor hozzájuk, a 41-es revízió során sem igényeltünk volna tőlük semmit vissza. Most, hogy elegük lett Jugoszláviából és önálló államban szeretnének élni Közép-Európában — megbékélt lélekkel kívánjuk, hogy sikerüljön nekik.

Kérem, hogy az egykori Szigetvár magyar és horvát hőseire és áldozataira emlékezve, gondoljunk és ürítsük poharunkat az új függetlenségi háború horvát és magyar hőseire és áldozataira is.

PÜSKI SÁNDOR

Jebeleanu asztala...

A bukaresti Írók Házának vendéglőjében a terem bal sarkában volt a törzsasztala... Ha valaki idegen vagy az évtizedes hagyományt nem ismerő, helyet kereső vidéki kollega nagy sietve odatelepedett, a pincérnő udvariasan figyelmeztette: ez Jebeleanu Mester asztala... Akármilyen zsúfoltság is volt, senki sem foglalta el a helyét, de ritkán ült egyedül. Átböngészte lapjait, ebédelt vagy vacsorázott, szívta vaskos havannáit, majd hosszasan elbeszélgetett barátaival, meghívott vendégeivel.

Az utóbbi években betegségek, balesetek okán mind ritkábban volt jelen, aztán végképp elmaradt, de az asztala nem árvult el: a fiatalok törzsasztala lett, azoké, akiket kedvelt és támogatott, akikben tovább él Jebeleanu szelleme. Egyáltalán nem véletlen, hogy az itt gyülekező-vitatkozó költőkből, írókból, kritikusokból és művészettörténészekből kerültek ki a "golániáda" neves képviselői. Jebeleanu már nem lehetett velük, de M. Şora, Al. Paleologu, Dan Deşliu társaságában a társadalmi-erkölcsi megújulást akaró szorgalmazó tollforgatók az ő asztalánál gyülekeztek, tartottak számvetést, cseréltek információt, álmodtak folyóiratokat, kovácsoltak terveket, készültek az idő ostromára.

Jebeleanu életével-munkásságával szervesen összefüggő fejezet kapcsolata a magyar irodalommal. Következetes hídverő tevékenysége a román—magyar egyetértés építésében, ápolásában. Évtizedes barátság fűzte Méliusz Józsefhez, Majtényi Erikhez, Szász Jánoshoz. Fordított, cikkezett, előadásokat tartott. Petőfi, Ady, Radnóti, József Attila útját a román olvasó felé Jebeleanu is egyengette. Az előítéletek, a nacionalizmus kérlelhetetlen ellensége volt, következetes állásfoglalásainak óriási szerepe volt az Írószövetségben kialakuló, a megértést és az együttműködést éltető légkör megteremtésében. Brassói középiskolás diákként ismerkedett meg a kisebbségek kultúrájával, és nem hagyta cserben sohasem az együttélés eszményét.

Érthető és természetes, hogy a romániai magyar írók és a magyarországi céhtársak felfedezték és tolmácsolták Jebeleanu költészetének remekeit. Bajor Andor, Majtényi Erik, Szemlér Ferenc, Franyó Zoltán, Garai Gábor, Hegyi Endre, Jékely Zoltán számos költeményét és versét ismertette meg a magyar olvasóval. Király László (Hannibál, 1975), Lászlóffy Aladár és Lászlóffy Csaba (Kicserélem a keresztet, 1976) teljesítménye számottevő; a fegyverzetét megújító, a csúcsra érkező Jebeleanu költői világát tárták fel és tették hozzáférhetővé a magyar olvasó számára, szerencsésen kiegészítve-gazdagítva azt a Jebeleanu-portrét, amely Méliusz József drámai feszültségű esszéiben tajtékzó búvópatakként bukkan elénk.

A nyolcvanesztendős, megtört testű Jebeleanu örökre elment. Pótolhatatlan veszteség mindenki számára. A politikai szenvedélyek elszabadultak, magasra csaptak a döhöngő nacionalizmus hullámai mind a sajtóban, mind a parlamentben. Eugen Jebeleanu örökségére nagyobb szükségünk van, mint valaha.

FLORICA CORDESCU rajza

BALOGH JÓZSEF

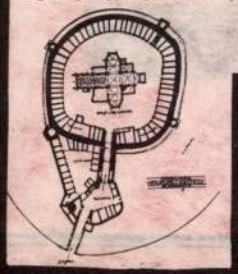

MAKOLDY JÓZSEF ERDÉLYI ÉPÜLETEKET ÁBRÁZOLÓ RAJZOSKÖNYVÉBŐL

A Művelődés megrendelhető minden postahivatalnál.

Sorszámunk a sajtókatalógusban: 222.

A Könyvesház sorszáma: 601.

Magyarországon előfizethető a Kölcsey Ferenc Alapítvány útján.
Egy szám ára 50 Ft. Számla szám: MHB 203—20915—7007.
Budapesti főbizományosunk: Püski Könyvesház II. Krisztina körút 26.

Utánvéttel visszamenőleg is, a következő postacímen:
ZENIT S.A. Könyvek postán szolgálat
4100, Miercurea-Ciuc, str. Petőfi Sándor nr. 10. jud. Harghita

Ugyanezen a címen megrendelhető utánvéttel:

hazai lapok

CIMBORA, HELIKON, KORUNK, KÖNYVESHÁZ, LÁTÓ, SZÉKELY ÚTKERESŐ

magyarországi lapok

ÉLET ÉS IRODALOM (24 LEJ), KORTÁRS (48), LÁTÓHATÁR (48), NAPLÓ (33), és a REGIO (20).

A MŰVELŐDÉS SZILÁGYSÁGI SZÁMÁT tartja kézben a Kedves Olvasó. Régi hagyományt folytatunk súlypontos számainkkal. Évente három-négy vidéket, kistájat mutatnánk be ilyenformán, mert hitünk szerint jobban rá tudjuk irányítani a figyelmet az illető vidékre, ha egyetlen számban a helytörténeti, népismereti, művelődéstörténeti írásokat, a jelesebb közművelődési eseményeket egy csokorban találja meg.

Szilágysági számunk összeállításában segítségünkre volt Fejér László, a Szilágyság főszerkesztője és Gáspár Attila, a Művelődési Felügyelőség Szilágy megyei tanácsosa. Segítségüket ezúton is köszönjük!

MAKOLDY József (Nagyszeben 1890.ápr.15.-Bp.,1957)

GÁBOR Dénes: Makoldy József erdélyi képeskönyvéről. = Könyvesház, 1, 1991,2. 18 - 19. ill.

Bp.,1920, Hornyánszky Victor

Pictures of Transylvania. Preface by Count Albert Apponyi. Pencil by Joseph de Makoldy

ÉPITÉSZET

GY

állás: .....
..... tel.: .....
.....
.....
.....
.....
eményében .....
üjteményében .....
ül kutatásokat végezhessen.
kérésre fel kell mutatni.
ok publikálásához az intézmény
ll kérni.

MAKOLDY JÓZSEF ERDÉLYI ÉPÜLETEKET ÁBRÁZOLÓ RAJZOSKÖNYVÉBŐL

A Művelődés megrendelhető minden postahivatalnál.

Sorszámunk a sajtókatalógusban: 222.

A Könyvesház sorszáma: 601.

Magyarországon előfizethető a Kölcsey Ferenc Alapítvány útján.
Egy szám ára 50 Ft. Számla szám: MHB 203—20915—7007.
Budapesti főbizományosunk: Püski Könyvesház II. Krisztina körút 26.

Utánvéttel visszamenőleg is, a következő postacímen:
ZENIT S.A. Könyvek postán szolgálat
4100, Miercurea-Ciuc, str. Petőfi Sándor nr. 10. jud. Harghita

Ugyanezen a címen megrendelhető utánvéttel:

hazai lapok

CIMBORA, HELIKON, KORUNK, KÖNYVESHÁZ, LÁTÓ, SZÉKELY ÚTKERESŐ

magyarországi lapok

ÉLET ÉS IRODALOM (24 LEJ), KORTÁRS (48), LÁTÓHATÁR (48), NAPLÓ (33), és a REGIO (20).

A MŰVELŐDÉS SZILÁGYSÁGI SZÁMÁT tartja kézben a Kedves Olvasó. Régi hagyományt folytatunk súlypontos számainkkal. Évente három-négy vidéket, kistájat mutatnánk be ilyenformán, mert hitünk szerint jobban rá tudjuk irányítani a figyelmet az illető vidékre, ha egyetlen számban a helytörténeti, népismereti, művelődéstörténeti írásokat, a jelesebb közművelődési eseményeket egy csokorban találja meg.

Szilágysági számunk összeállításában segítségünkre volt Fejér László, a Szilágyság főszerkesztője és Gáspár Attila, a Művelődési Felügyelőség Szilágy megyei tanácsosa. Segítségüket ezúton is köszönjük!

MAKOLDY József
Könyvtár 1991/2.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Makoldi Sándor
Hajdúbiharmegyei Népujság

1963 OKT 27.

1021

Makoldi Sándor: **GONDOLKODÓ**

szokványos h
tek fogásait a
eredeti elgond
mellőzve és ki
kor bevált fra
így elsősorba
rendezésben
korszerű érte
az a fanyar, i
ba hajló iróni
rál a cselekmeny sodrában,
nemcsakhogy leköti, de izgalomban is tartja a nézőt.

Mert nézzük csak mindjárt az indítást. Súlyos léptek csattognak a börtönudvaron, majd a két elítélt közül az egyik, a fiatalabbik belép egy cellába, s ott valami torz etikettszerűséggel bemutatkozik ilyenféleképpen: X. Y. katolikus pap és kémia tanár. Nincs ebben semmiféle bántó él vagy tendencia, inkább a Rejtő Jenő-

ga-
za-
ás,
iak
to-
gy
er-
ve-
ok-

ságról és nemes bosszúvágyról, az igazság mindent lebíró erejéről szóló klasszikus művet ennyire tökéletes módon, ilyen finom egyszerűséggel s hallatlan szuggesztivitással sikerült lenyűgöző képsorokban bővelkedő filmmé „változtatnia" a rendezőnek. A film ugyanis — elsőrangú, egészében és részleteiben is tökéletes, annyira magával ragadja a nézőt, hogy hatása alól egyszerűen nem tud szabadulni.

Pedig nem történt csoda. *Michael Kakoyannis* (akiről hírüladták a lapok filmje cannes-i sikerének idején, hogy úgyszólván véletlenül lett rendező, s még csak a

Makoldy József

"Kalotaszegi kapu," "Hunyadi János sirem-
léke", Brassói takácsbástya", "Torja-három-
széki falu utcája" c. rajzait és "Mezőség"
c. tájképét bemutatja a lap. Repr.-ók,
Szokolay Béla: "Makoldy József festőművész"
cimmel ir tanulmányairól, müvészi utjáról,
alkotásairól.
Nagyszebenben született, a budapesti müegye-
temen müépitészi oklevelet szerzett. Tanulmá
nyait Münchenben, majd Krakkoban folytatta.
Sokat utazott, utjainak eredményéről raj-
zokban és irásaiban számol be.

ÉLET, Bp. 1925. ápr. 26. XVI. évf.
9. sz. 168, 169. 182. lap.

Makoldy József

Az erdélyi müemlékekről készült rajzait a kritika elismeréssel méltatja. Müvészi felépitésü rajzain látszik, hogy épitész készitette őket, aki "az architektonikus hatásokat, térbeliséget, tömegek, formák és vonalak épitészeti értékét érzi és azoknak sikbeli mását keresi."
Festményeit két osztályba sorolja: Pleinair képeinek világosabb, könnyed tónusai élesen különböznek az interieurben festett portréktól és figurális kompoziciók sötét szineitől." A részletes kritika kiemeli még az Opera "Mesterdalnokai"ról készitett festményét.

ÉLET, Bp. 1925. ápr. 26. XVI. évf. 9. sz. 182. lap.

Márton Ferenc

Makoldy Józsefről készitett rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajz illusztrációként szerepel, mely Szokolay Béla: "Makoldy József festőművész" c. beszámolójához készült.

ÉLET, Bp. 1925. ápr. 26. XVI. évf. 9. sz.

A gázfűtés — ha rendes kéménye van — ideális. Hatásfokát 90—95%-ig tudják fokozni, egyéb veszteség nincs, mint a kéménybe távozó meleg. Németországban már barnaszénből, sőt turfából is jó gázt állítanak elő, úgy hogy zavarok ritkán fordulnak elő. Nagyon elterjedtek a szén- és gázfűtésre kombinált kályhák és konyhai tűzhelyek, valamint a melegvíz-automaták. Mindezeket a háziasszony legalább úgy megbecsüli, mint a mérnök, aki a kalóriákat méri.

Villamosfűtés még ma is luxus. Üzemredukcióknak is gyakrabban van kitéve, mint minden egyéb fűtésmód. Itt ugyanis az elektromos energia nagy részét vízerőművek szolgáltatják és ha nincs víz, nincs áram.

Még a kályhatüzelésről néhány szót. Rég megszoktuk, hogy a kályhásmester elhelyezi, de hogy hova és hogyan, azt most vizsgálta meg behatóan a müncheni „Ofensetzerschule" laboratóriuma. Szabadjon nehány végeredményt közölni, melyekkel részletesebben talán megírandó könyvemben foglalkozhatom.

I. Ablakfalon elhelyezett kályha gyorsabban fűt, egyenleteset melegebb ad, de gyorsabban hűl ki, mint a belső fal mellé helyezett.

II. Egyenletes, kellemes hőmérsékletet az alacsony, széles, nem pedig a keskeny magas kályha ad, mely főleg a felső légréteget fűti.

III. A különböző tüzelőanyagok más kályhát, de legalább is más rostélyt követelnek. Ez előtt a tény előtt szemet húnyni igen eltévesztett takarékosság!

IV. A nagyobb hőértékű tüzelőanyag rendszerint gazdaságosabb is; egy kísérletsornál a tüzelőhelyen és füstgázok távozási helyén mérve a kályha *felületének* hőmérsékletét, az eredmény ugyanazon kalória fogyasztásánál

3·5 *kg* kokszná l	I. 104°	II. 43°	volt
5 „ bajor barnaszénnél	I. 91°	II. 49°	
6·6 „ nagy darabos turfánál ...	I. 68°	II. 51°	

amiből meglepő élesen kitűnik, hogy az illető kis fűtőfelületű kályhánál mennyivel gazdaságosabb volt koksszal tüzelni.

V. Végül egy esetben a kormos kályha felülete 79°, a tisztáé 95° volt, ami mutatja, hogy a kályhatisztítás is hozzátartozik a fűtőanyag okszerű használatához.

Az építész hatáskörébe vág még a kémények alapos vizsgálata is. Az esetleges kéményrepedéseken nemcsak meleg vész el, de a kályha huzatja is csökken és ez energiaveszteségre vezet. Ugyanis a képződő *CO* egy része nem ég el CO_2-vé; egy kísérletnél az el nem égett *CO* okozta veszteség az összes hőenergia 22%-át tette ki!

Ezzel röviden érintettem a hőtechnikai problémákat, melyekre az építésznek gondolni és ügyfeleit — akár új épületről, akár karbantartásról van szó — figyelmeztetni kell.

A háztartási tüzelésben elérhető megtakarításról — mint már igértem — bőven fogok írni. Remélem, minden háztartás, amely a közlendő szabályokat követi, évente legalább 500—1000 *kg* szenet fog megtakarítani. Ez pedig ma kötelessége mindenkinek; soha a magánérdek nem fedte oly pontosan a közérdeket!

Őszinte tisztelő barátod

Möller Károly.

Az épületmagasság kérdése Londonban.

A Times december 2-iki száma vezércikkben foglalkozik London kereskedelmi köreinek azon törekvésével, hogy Londonban a jelenleginél magasabb épületeket emelhessenek. Londonnak terjedelemben való folytonos és rohamos növekedése a belső területeket folyton értékesebbé teszi, de a belső kereskedelmi forgalom növekedése is szükségessé teszi, hogy a belső területeket jobban kihasználják. A Piccadillyn, Oxford-streeten, Regent-streeten az üzleti élet oly mértékben fokozódott, hogy a jelenlegi területkihasználással nem tudják a modern üzleti igényeket kielégíteni. Újabban egy világhírű londoni árúház oly módon bővítette helyiségeit, hogy lement egészen a földalatti vasút nívójáig, ami Londonban tudvalevőleg nagyon mélyen van. Jelenleg az épületmagasságot az 1894-iki Building Act szabályozza, amely 80 lábat (24·38 *m*) engedélyez. E magasságot annak idején tűzoltási szempontból állapították meg, ami azonban ma már a tűzoltási technika fejlődése következtében elavultnak tekinthető.

Az angol építész-egyesület (Royal Institute of British Architects) azt javasolja, hogy utcákon a legnagyobb magasság 120 láb (36·58 *m*), tereken és a folyó partján 150 láb (45·72 *m*) lehessen. Tűzoltási szakértők szerint az eddiginél magasabb épületeken a következő tűzbiztonsági intézkedéseket kell megtenni:

1. Az épületeket betonnal burkolt vasszerkezetből, vasbetonból vagy más tűzbiztos és tűzálló anyagból kell készíteni.

2. Önműködő fecskendőket, tűzoltókészülékeket és tűzjelzőkészülékeket kell mindenütt elhelyezni.

3. A belső lépcsőket úgy kell elhelyezni, hogy minden emeletsor kiürítése gyorsan történhessék.

4. Gondoskodni kell az árúknak biztos elhelyezéséről.

George Swinton A Higher London című könyvében azt az érdekes gondolatot veti fel, hogy London városa jelentse ki, hogy a háztetők fölötti levegőűr az ő tulajdonát képezi, s a normálisnál magasabb házakat adóztassák meg. Véleménye szerint ezáltal három célt lehetne elérni:

1. túlmagas házak nem keletkeznének,

2. a kereskedelmi céhek elérhetnék azt a törekvésüket, hogy területüket jobban kihasználhassák s a modern igényeknek megfelelő árúházakat építhessenek,

3. a „magas" házak adóit a londoni lakásviszonyok javítására fordíthatnák, azáltal, hogy ebből a jövedelemből a szegényebb néposztályok részére lakóházakat építenének.

Mint látható, Londonban a nagyobb épületmagasságra való törekvés üzleti célokra szolgáló házak igényeiből fakad. Az a meggyőződés, hogy az épületmagasság megállapításánál Építésügyi Szabályzatunkban különbséget kellene tenni lakóházak és üzleti célokra szolgáló házak között, bennem már rég kialakult, s a londoni kereskedelmi körök mostani mozgalma e meggyőződésemet csak megerősíti.

Nagyobb épületmagasságra üzleti célokra szolgáló épületeknél van leginkább szükség, nemcsak a terület jobb kihasználása érdekében, hanem az alaprajzi elrendezés célszerűsége és a használat szempontjából is, mert a központi irányítás és ellenőrzés könnyebben lehetséges. Bizonyos továbbá az is, hogy a magasabb házaknak higienikus, tűzbiztonsági és belső forgalmi igényei költséges berendezéseket tesznek szükségessé, melynek költségeit a lakóházak csekély jövedelmezősége nem bírja meg, ellenben az üzleti célokra szolgáló épületek (árúházak, bankok, szállodák, raktár vagy irodaépületek) ezeknek költségeit üzleti jövedelmükből könnyen viselik. Kétségtelen végül az is, hogy üzleti célokra szolgáló házak használata egészen más természetű, és a napnak rendszerint csak nappali szakára terjed, tehát a higienikus igények már ez okból is technikailag könnyebben oldhatók meg, mint a lakóházaknál (szétszórt konyhák, közös légaknába nyíló éléskamrák és klozettek!). Azok az okok tehát, melyek az épületmagasság felemelésével szemben a lakóházaknál fennállanak, üzleti rendeltetésű épületeknél teljesen vagy nagyrészt elesnek, s így indokolt, hogy a különleges rendeltetésű épületek a magasság szempontjából más megítélés alá essenek, mint a lakóházak. Természetesen e magasabb épületek csak ott volnának engedélyezhetők, ahol azt az utca szélessége megengedi, s külsőleg oly módon volnának kiképzendők, hogy szépészetileg megfeleljenek, s a város képét ne zavarják.

Fodor Sándor.

KÖZGAZDASÁG

A lakásépítés előmozdításáról szóló 1921. évi LI. törvénycikkeket kivonatosan az alábiakban ismertetjük:

Az 1921:XXXVI. t.-c. 1. §-ában foglalt rendelkezés azzal egészíttetik ki, hogy a kereskedelemügyi miniszter az állami kislakások építésére engedélyezett 300 millió korona hitelt a felmerülő szükséghez képest a városok (községek) által építendő kislakások építési költségéhez való állami hozzájárulásra is felhasználhatja.

Állami hozzájárulás csakis oly városi (községi) kislakások céljára engedhető, amelyek építéséhez szükséges területet és közműveket ellenszolgáltatás nélkül a város (község) adja s építési tervüket az Országos Lakásépítési Miniszteri Biztosság jóváhagyja.

A város (község) részéről a jelen törvény alapján létesített lakások felett a tulajdonos korlátlanul rendelkezik és ennélfogva azok kivétetnek a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján mindenkor fennálló lakásrendeleteknek a tulajdonos szabad rendelkezését korlátozó szabályai alól. Az épületek tulajdonjogának átruházásához azonban a pénzügyminiszter engedelme szükséges.

Harminc évi adómentesség illeti meg:

1. az új házakat, még pedig nemcsak azokat, amelyeket olyan helyen emelnek, ahol előbb épület nem volt, hanem azokat is, amelyeket az előbb fennállott, de földszínéig lebontott épület helyébe ófalak, vagy falrészek felhasználása nélkül emeltek;

2. az olyan toldaléképítkezéseket, amelyekkel fennálló épület — előbb még beépítve nem volt területén foganatosított építkezéssel vagy toldással, vagy pótlással — oly gyarapodást nyert, hogy ezáltal új adótárgy keletkezik; ez az adómentesség azonban csak az új adótárgyra szorítkozik.

Húsz évi adómentesség illeti meg az olyan toldaléképítkezéseket, amelyeket előbb fennállott, de földszínéig lebontott és nem lakóhelyiségül szolgált épületrész helyébe ófalak vagy falrészek felhasználása nélkül emeltek, továbbá amelyekkel előbb nem létezett emelet ráépítésével, esetleg olyan módon keletkezik új adótárgy, hogy a ráépítés a meglevő tetőzet emelése nélkül az eddigi padlásűrnek részbeni beépítésével (mansard-szerűen) történik, ez az adómentesség azonban csak az így keletkezett új adótárgyra szorítkozik.

Tizenöt évi adómentesség illeti meg az olyan átalakítást, amelynek következtében a közvetlenül az átalakítás előtti időben nem lakás céljára szolgáló épület vagy épületrész lakássá alakíttatik át, de csak akkor, ha az átalakított épület, épületrész 1 köbméterére eső átalakítási költség legalább hatszorosát teszi annak az összegnek, amelybe a háborút közvetlenül megelőző időben ugyanolyan épület vagy épületrész 1 köbméterének építése került. Ebbe a hatszoros összegbe azonban csak a rendes átlagárban lehet beszámítani az olyan létesítményeket és felszereléseket, amelyek fényűzési célokat szolgálnak.

Hogy a befektetett átalakítási költség tekintetében a mentesség megadásának feltételei valóban megvannak-e, Budapesten a fővárosi közmunkák tanácsa, más helyen az államépítészeti hivatal javaslatára az Országos Lakásépítési Miniszteri Biztosság Bizottsága állapítja meg.

Ha valamely emelet ráépítése következtében az épület régebbi legfelső szintjének födémét teljesen újból kell elkészíteni, az előbbi legfelső szinten levő helyiségek adómentességben részesülnek.

Az előbbi adómentesség a házadón felül a községi pótadóra is kiterjed, de nem terjed ki az általános jövedelmi pótadóra, továbbá a közüzemi díjakra és a díjak pótlékaira, végül a házbérekben való kincstári részesedésre sem.

A jelen fejezetben biztosított adómentességben csak azok az épületek vagy épületrészek részesülnek, amelyek a jelen törvény életbelépése után, de legkésőbb 1924. évi január hó 1. napja előtt teljesen lakható állapotba helyeztettek.

Bárki által létesített azon épületek és épületrészek felett, amelyek a jelen fejezetben biztosított adómentességben részesülnek, a tulajdonosuk korlátlanul rendelkezik.

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a jelen törvény értelmében adandó állami hozzájárulással épülő városi (községi) kislakások építéséből kifolyólag felmerülő és a város (község) által viselendő költségek fedezésére kötvényeket bocsásson ki, vagy ily kötvények kibocsátásával e törvényben szabályozott hatáskörrel egy elsőrendű belföldi intézetek által alakított, az 1875:XXXVII. t.-c. 62. §-a alá eső szindikátust bízzon meg, mindkét esetben az alatt a feltétel alatt, ha az illető városok (községek) a kibocsátandó kötvények alapjául szolgáló követelés biztosítására lekötik azt az ingatlant, amelyen a jelen törvény értelmében építendő kislakások állanak, valamint a szóban forgó kislakások bérjövedelmét és a városnak (községnek) az általános forgalmi adóból befolyó összes bevételeit.

KRÓNIKA

Előfizetési felhívás. Felkérjük lapunk szeretett olvasóit, hogy a mai számhoz csatolt postatakarékpénztári befizetési lapon az 1922-ik évre szóló előfizetési díjakat, vagyis *egész évre 200 koronát, félévre 100 koronát f. hó végéig* beküldeni sziveskedjenek, mert csakis így leszünk képesek lapunk további megjelenését zavartalanul biztosítani. Miután maguk a *befizetési lapok* is tetemes költségbe kerültek, kérjük olvasóinkat, hogy azokat a pénz elküldéséig *megőrizni sziveskedjenek.*

A Kormányzó Úr Őfőméltósága dr. *Bud* János műegyetemi ny. r. tanárt — tanári működésének további ellátása és jelenlegi illetményeinek élvezetében való meghagyása mellett — a közélelmezési miniszter mellé államtitkárrá nevezte ki.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Nagy* Imre, *Erkulenz* Béla, *Puky* Márton, *Salkovszky* Imre, *Rónay* László, *Zauner* István, *Körmendy* Károly, *Schulek* Béla, *Tögl* Kálmán, *Németh* Béla, *Drechsler* Nándor, *Bertók* József, *Ott* János, *Fialka* Sándor, *Durst* Zoltán, *Tóth* Zoltán és *Morvai* Vilmos Lászlót királyi mérnöki állásukban végleg megerősítette.

A Nemzeti Szalon téli tárlatán feltűnik *Makoldy* József építész kollégánk három nagy vízfestménye, mely az ő szokott bravuros előadásában a Királyi Várról, a Halászbástyáról mutat be egy-egy részletet kitűnő rajzkészséggel, építészi tudással, mely festmények fényesen igazolják, hogy *Makoldy* József területe, ahol otthon van és elsőrendű alkotásokat produkálhat, az architektura-festészet.

A m. kir. államvasutak miskolci üzletvezetősége területén többrendbeli személyzeti lakóház épül. Így Miskolcon, az ú. n. Martin-telepen 9 épület összesen 18 egy- és kétszobás lakással, továbbá Bánrévén 3 ház összesen 6 kétszobás altiszti lakással, Putnokon, Barcikán és Gyöngyösön pedig 1—1 ház mindegyik 2 két-kétszobás lakással. Minden házhoz megfelelő gazdasági udvar és megfelelő melléképületek létesülnek. Valamennyi épület pótanyagok kizárásával végleges jelleggel épül. A házak ez év tavaszára elkészülnek.

Szaklap-hír. *Az Üzlet* nevű háromszor hetenként megjelenő kereskedelmi szaklap az új esztendőben a napilapok nálunk szokásos alakjában jelenik meg.

Falusi építkezési kiállítás Szegeden. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet és annak szegedi osztálya, továbbá a Falu Szövetség és az Amerikai Vöröskereszt a szociális és egészségügyi viszonyokkal szorosan összefüggő falusi lakásviszonyok fejlesztése érdekében február 2-től 5-ig Szegeden nagyobbszabású falusi építkezési kiállítást szervez és ezen a legnagyobb anyag- és munkamegtakarítással járó építkezési módokat, tervrajzokat, szerkezeteket, továbbá célszerű anyagokat, eszközöket, gépeket arany-, ezüst- és bronzérmekkel tünteti ki. Résztvevők bejelentései a szegedi Mérnök- és Építész-Egylethez intézendők.

Szombathely város városszabályozási tervpályázatának zsűrije a következőképpen alakíttatik meg:

Elnöke a polgármester; tagjai: a belügyminisztérium, a kereskedelemügyi, vallás- és közoktatásügyi minisztériumok műszaki osztályainak, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek, ugyanezen egylet szombathelyi osztályának egy-egy kiküldöttje, a városi mérnöki hivatal vezetője s ennek helyettese és az építőbizottság kiküldöttje.

lást, az ó-keresztény időket juttatja eszünkbe." Ez új irányok közül a legfontosabb az ú. n. expresszionizmus, amely körül oly heves harcok dúlnak. Kiemelve egyrészt az antik, másrészt a modern művészet fejlődésének döntő jelentőségű fázisait, kimutatja, hogy korunk művészi akarása, sőt lélekállapota erősen emlékeztet a késő római kornak törekvéseire. Mint egykor az ú. n. illuzionizmus, úgy most az impresszszionizmus után másfelé fordul a teremtő elme. „Az ábrázoláson felül ismét a mélyebb tartalom, lelki élmény kíván nyilvánulni" — jegyzi meg a szerző. Valóban. ez az a szempont, amely mind a klasszikus korszakot követő művészet, mind korunk művészetének megértésére vezethet. Úgy véljük, hogy Ybl tanulmánya jelentékenyen hozzá fog járulni a nézetek tisztázásához. Nálunk, ahol némelyek még az impresszionizmusról is úgy beszélnek, mint valami destruktiv irányról, míg mások kritika nélkül magasztalják a legújabb törekvések majmolóit, valóban szükség van az ilyen komoly munkára. Mitsem von le a szerző érdeméből, ha fejtegetéseivel, értékeléseivel, megállapítása nem is értünk mindenben egyet és épen azért, mert komolyan vesszük, teszünk néhány észrevételt. Intellektualizmusnak nevezi a szerző azt a szellemi irányt, amely mind a késő római kor, mind korunk művészetében érvényesül. Maga is érzi, hogy e szó nem fedi teljesen a gondolatot. Mi inkább spiritualizmust használnánk helyette annak az időnek megjelölésére, amely a keresztény művészet kezdetével fellép és a középkori művészet egész folyamán át uralkodik, mindaddig, míg a valóság hű utánzására irányuló művészi akarás ismét felül nem kerekedik. Mert a művészi ábrázolásnak az a módja, mely belső élmények alapján *sub specie aeternitatis* mutatja be a látható jelenségeket, korántsem ér véget az ú. n. késő római korszakkal, hanem épen a nyugati kereszténység középkori művészetében hozza legérettebb alkotásait létre, míg Keleten hovatovább elveszti spirituális életelvét és díszítő jellegűvé alakul át. Nézetünk szerint a szerző talán kelleténél erősebben hangsúlyozza a késő római kornak művészetének díszítő oldalát. A katakombák festményei épen a klasszikus dekorativ-ornamentális felfogás fokozatos leküzdéséről tanuskodnak — az erős kifejezésre irányuló törekvés sokszor olyan műveket hoz létre, amelyek a modern expresszszionizmus termékei mellé helyezhetők! — és az ó-keresztény bazilikák mozaikjai páratlanul nagyszerű, igazán monumentális, épen nem ornamentális eredményei a diadalra jutó spiritualizmusnak. Mai festészetünk lényegének és lehetőségeinek megítélésében sem értünk mindenben egyet a szerzővel. Így Hodler művészetében, amelyet Ybl méltán tekint a modern törekvések legtökéletesebb megtestesülésének, inkább a monumentális, mint a dekorativ jelleget domborítanók ki és nem véletlen, ha épen Hodler legnagyobb művei az ó-keresztény művészet tartalmas alkotásaira emlékeztetnek. És miképen higyjünk abban a jóslatban, hogy a XX. század a szobrászatban erősebb lesz mint a festészetban? A spirituális irány (lásd az ó-keresztény és középkori művészetet!) azt leginkább a grafikában találjuk meg, amelynek nagyszerű fellendülését várjuk. Nem véletlen, hogy a szerző is egy grafikai művet választott fejtegetései kiinduló pontjának. Feltétlenül hálával tartozunk Yblnek, hogy szakavatott tollával mai művészetünknek valóban legégetőbb kérdéseire hívta fel a figyelmet. Kívánatos volna, ha más hivatottak is felszólalnának az ő kezdeményezésére, hiszen az ilyen komoly tanulmányok értéke nagyrészt eszmeköltő hatásukban is rejlik. t. p.

PICTURES OF TRANSYLVANIA ÉS THERE IS NO CZEH CULTURE IN UPPERHUNGARY címmel két tetszetős külsejű könyv került forgalomba, nyilván azzal a célzattal, hogy a külföldet, jelesül Angliát és Amerikát tájékoztassa Erdély és a magyar felvidék művészi alkotásairól, melyek kevés kivételekkel, a magyar kultura évszázados emlékei az ezidőszerint idegen uralom alá került ősi magyar földön. Az Erdélyről szóló könyv előszavát Apponyi Albert gróf írta, Felsőmagyarország műemlékeit Steier Lajos ismerteti; mindkét könyv valamennyi képét Makoldy József rajzolta. A nemes és hazafias szándék feltétlenül teljes elismerést érdemel és minden magyar ember mennél nagyobb sikert kíván a könyveknek. Ám éppen a komoly cél megkívánta volna, hogy több gonddal készüljenek ezek a művészi grafika dolgában oly elkényesztett népeknek szánt művek. A nagy sietség, amely minden rajzról leri, nem vált előnyére és az elnagyolt, hevenyészett ábrák közül sok, nem válthatja ki a kivánt hatást. Különösen az iparművészeti tárgyakat és a sok művészi részlettel díszes építészeti alkotások, több elmélyedést és nagyobb szabatosságot kívántak volna a rajzolótól. Ha pedig a dolog annyira sürgős volt, hogy erre nem volt idő, akkor jobb lett volna a képek egyrészéül közvetlenül fényképekről készült jó autotypiákat adni. Nem szívesen tesszük meg ezeket a megjegyzéseket, de vétkeznénk, ha nem figyelmeztetnők az illetékes köröket, hogy a nagy célok elérésére a legtökéletesb eszközökkel, erőnk és tudásunk teljes latbavetésével kell törekedni.

KRÓNIKA

HOGY NE FELEDJÜNK . . . Az iparművészeti társulat díszítő festészeti szakosztályának utolsó ülésén szóba került, hogy hasznára volna a magyar területvédelemnek, ha azokban a helyiségekben, melyekben sokan fordulnak meg, olyan művészi alkotásokat helyeznének el, melyek a magyar területek megszállására hívják föl a látogatók figyelmét, illetőleg, hogy emlékeztessenek Magyarországnak súlyos kötelezettségeire az elszakított országrészekkel és lakóikkal szemben. Szükséges, hogy minden eszközzel, állandóan ápoljuk a lelkekben az emlékezést arra, amitől a sors fordulása miatt meg kellett válnunk és amit a hadi erőszak elrabolt tőlünk, ha nem akarjuk, hogy hazánk nagyobb része és az a sok kulturális érték, mely az elveszett területeken föl van halmozva, végleg és örökre oly népeké legyen, amelyek nem maguk alkották őket. A pozsonyi várat, a kassai dómot, a kolozsvári Mátyás-szobrot, a marosvásárhelyi kulturpalotát mi építettük és ha el is vették, hozzánk tartoznak. És miénk Kalotaszeg és a székelyföld gyönyörű népművészete és a mi vérünkből való vér a többmilliónyi magyar, akiknek ősei egy évezreden

Magyar Iparművészet
1920. 49. l.

Makoldy József

át urai voltak a most idegen uralom alá jutott ősi földnek. Ezt a meggyőződést minden eszközzel állandóan ápolni kell. Minden szállodában, vendéglőben, kávéházban, bankban, kaszinóban kell, hogy valami figyelmeztető legyen, mely fönntartja az emberekben a vágyat, hogy amit elvesztettünk, azt visszakapjuk. De nem elegendő, hacsak közismert plakátokat akasztunk ki. A plakátot csak egyszer nézzük meg. Másodszor már észre sem vesszük. Sokkal helyesebb és hatásosabb is volna, ha ez a figyelmeztetés művészi értékével vonná magára a közönség figyelmét. Szeretnők, ha minden szállodában, vendéglőben, kávéházban, klubban stb. legalább egy olyan kép, szobor, üvegfestmény, falfestmény, ajtó fölötti dísz, óra vagy faliszőnyeg stb. volna, mely művészi értéke mellett tárgyával mintegy kihívná az emberekben azt az érzést, hogy nem szabad cserben hagyni az elveszett területeket kulturértékeivel. Lehetnének azok allegorikus tárgyú képek, szobrok stb., valamint olyanok, melyek az elveszett műkincseket, történelmi nevezetességű tájakat ábrázolják. Egy kicsinyített formájú Mátyás-szobor ízlésesen helyezhető el a kandalló felső lapján s egy figyelmeztető fölírás alatta jó szolgálatot tehet a nemzeti ügynek. Egy festmény, mely a kassai dómot, egy pozsonyi várrészletet ábrázoló kép kisérő fölírással ellátva (a fölírások művészi ízlésű táblákon ízléses betükkel szintén csak díszítenek), díszítik a termet, melyben el vannak helyezve és amellett állandó figyelmeztetői, emlékeztetői a gyorsan feledőknek és nemtörődőknek. Esetleg hasonló célzatú szimbolikus művészi alkotásokat is lehetne elhelyezni. A vendéglősöknek, kávésoknak, klubboknak, bankoknak szinte erkölcsi kötelessége volna ezt az eszmét támogatni. Kettős célt szolgálnának vele: először a hazától elszakított területek hozzánktartozásának gondolatát ápolnák, másodszor pedig sok, anyagi nehézséggel küzdő művészembert juttatnának némi keresethez.

A KULTUSZMINISZTERIUM egyházművészeti referensévé, lapunk volt buzgó munkatársának a boldogult Fieber Henrik helyére a miniszter dr. *Gerevich* Tibor egyetemi magántanárt, a Nemzeti Múzeum régiségtárának igazgatóőrét nevezte ki, aki e tisztségét augusztus hó 1-én már el is foglalta. Hatáskörébe a miniszter az egyházi művészeten kívül az egyházi régészetet is utalta. Üdvözöljük az egyházművészeti ügyek új miniszteri referensét nagyjelentőségű új hatáskörében és kívánjuk, hogy sikerrel folytassa érdemes elődjének úttörő munkáját.

ARTES, EOS, STUDIO. E három idegenhangzású név három új részvénytársaságnak a címe, melyek művészeti érdekeket akarnak szolgálni. A nyilvánosságra jutott programmok szerint fő törekvése a három részvénytársaságnak, hogy a magyar művészet és iparművészet alkotásait a külfölddel megismertessék és ott értékesítsék is. Nyilvánvalóan abból az elvitázhatatlanúl helyes megállapításból merítik létjogosultságukat, hogy a megcsonkított haza nem bírja a talán túlságosan megszaporodott magyar művészeket állandóan munkával ellátni és ezért a művészetek terén való túltermelésünknek levezető csatornákra van szüksége, nehogy művészeink kivándorlásra kényszerüljenek. Mind a három részvénytársaságot megfelelő tőke támogatja, vezetésök pedig agilis és szakavatott emberek kezében van. Élénk figyelemmel akarjuk kisérni az új társaságoknak működését és őszintén örvendenénk, ha sohasem gáncsra, hanem elismerésre szolgálnának rá.

ECCLESIA, egyházművészeti és árúforgalmi részvénytársaság címmel öt milliót meghaladó alaptőkével *Hohenlohe* K. Egon herceg elnöklésével szeptember hó 2-án részvénytársaság alakult, melynek célja a keresztény templomok építésével, felszerelésével és karbantartásával járó munkáknak hazai művészek és iparosok részére való biztosítása, másrészt pedig az egyházak lelkészeinek profán szükségleteiről altruisztikus alapon való gondoskodás. Nagyon időszerű ez új intézet, mert — mint ezt lapunk eddig is már oly sokszor kimutatta — óriási összegekkel adózunk a külföldnek az egyházművészet körébe tartozó olyan művészeti és iparművészeti cikkekért, amelyeket Magyarországon is lehet jól előállítani. Nagy várakozással nézünk az új részvénytársaság működése elé, melytől pangó egyházművészetünk fellendülését, majdan pedig felvirágoztatását várjuk. Az alapításban részt vett az Orsz. M. Iparművészeti Társulat is, melyet az igazgatóságban Alpár Ignác, a választmányban dr. Majovszky Pál, felügyelő bizottságában pedig Györgyi Kálmán igazgató képviselnek.

A „FALU" ORSZÁGOS SZÖVETSÉG címmel, *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója, Őfőméltóságának magas védnöksége mellett és *Rubinek* Gyula kereskedelemügyi miniszter elnöki irányításával, a magyar közélet számos kiválóságának rokonszenvező érdeklődésétől és a magyar gazdatársadalom széles rétegeinek lelkes bizalmától kisérve ez év május havában egyesület alakult, mely — távol minden pártpolitikától — komoly munkát indított meg a magyar falu anyagi, társadalmi és kulturális fellendítése érdekében. Aki ismeri falvainkat, tudja, hogy nagyon sok és nagyon sürgős a tennivaló földmivelő népünk jólétének és művelődésének fejlesztése körül s ezért örömmel kell fogadnunk az új szövetséget annál is inkább, mert élén lelkes, szakavatott és munkabíró hazafiak állnak, kiktől nem múló, olcsó sikereket, hanem jól megalapozott, becsületesen végrehajtott és tartós eredményeket biztosító munkát várhatunk. A szövetség lapja A FALU, havonként megjelenő folyóirat, tanulságos és érdekes tartalommal. Minket közvetlenül a falu esztétikájának kérdései érdekelnek, tehát az építkezés és a házak berendezése, a templom felszerelése és díszítése, a népviselet, a népművészet és a háziipar körébe tartozó feladatok sokasága, amelyek természetszerűen az Országos Magyar Iparművészeti Társulat alapszabályszerű munkakörében is benne vannak. Ezért a Társulat vezetősége érintkezést keresett a Falu ügyeit intéző körökkel, hogy vállvetett, együttes munkákra társulva, dolgozzon a két egyesület a közös célok megvalósításáért. A Társulat e lépését a Falu elnöksége meleg rokonérzéssel fogadta és meghívta a Társulat képviselőit az együttműködésre. Nem kételkedünk abban, hogy ez a nemes szándékból fakadt társulás áldást hoz falvainkra és hogy a magyar falvak népének otthonában és majd kezemunkáján érvényesülni fog a Szépség és a Jóság.

Szemelvények Mocsáry Lajos és Gheorghe Pop de Băşeşti levelezéséből

(1886)

Mocsáry Lajos

Ismeretes, hogy a címben feltüntetett személyiségekről szerteágazó irodalom szól.[1] A fehér holló ként is emlegetett Mocsáry Lajos életének és tevékenységének kutatói megegyeznek abban, hogy egyénisége és életműve a nemzetiségek érdekében megnyilvánult magatartása révén, az 1867 utáni magyar kormányokkal való egyre hevesebb szembenállása, és a nemmagyar képviselőkkel folytatott együttműködése által teljesedett ki.

Mocsáry Lajos 1886-ig terjedő elméleti és gyakorlati tevékenységének summája köztudottan abban a megállapításban foglalható össze, hogy számára az ország függetlenségének kérdése elválaszthatatlanul összefonódott az együttlakó nemzetiségek iránt tanúsított pozitív magatartásával. Többször meghirdetett vezérelve az volt (főleg 1867 után), hogy az ország tényleges állami függetlenségéhez csak egy igazságos nemzetiségi politika útján lehet eljutni. Ezért már 1858-ban, majd 1866-ban megjelent röpirataiban meggyőzően fejti ki gondolatait a nemzetiségi politika kérdésében, hangsúlyozva az ország területén élő nemmagyarok társadalmi, gazdasági és politikai egyenjogúsága elismerésének és tiszteletben tartásának szükségességét. További cikkeiben, beszédeiben, leveleiben, programtervezeteiben és más jellegű munkáiban az élő nemzetköziség hirdetője, és mindenkor az egymás nemzetiségének elismerése és tiszteletben tartása alapján tárgyal. Ilyenképpen valóban ritka jelenségnek tűnt akkor, mert egyike volt az uralkodó nemzet fiai közül azon keveseknek, aki nemzeti egyenlőségért állt ki a többségi nacionalisták okozta sérelmek ellenében. Mocsáry ily téren megmutatkozó politikai realizmusa és haladó patriotizmusa már az 1870-ben tartott első ellenzéki parlamenti felszólalásában megnyilvánult; ugyanúgy a későbbiekben is, az Eötvös féle államelmélettel és a Tisza-Trefort féle beolvasztó törekvésekkel szemben vállalta és hirdette a nemmagyar lakosság nemzeti követeléseinek, elsősorban az anyanyelv teljes iskolai és közigazgatási használatának jogát.

Így vált tehát a 48-as Függetlenségi Párt alapítója és elnöke (majd később megtagadója) az elnyomott nemzetiségek magyar szószólójává az uralkodó magyar úri polgári nacionalizmussal szemben. A később hallgatásra és visszavonulásra kényszerített személyiség mégis tovább küzdött, de tény, hogy a képviselőházi vitákban tanúsított magatartása volt az a bizonyos konkrét kiindulópontja kapcsolatainak az erdélyi románokkal, főleg 1874 után[2], amiért Alexandru Roman képviselő például köszönetét fejezi ki Mocsáry harcos és bátor kiállásáért a nemzetiségek követelései mellett.

Véleményünk szerint Mocsáry Lajos és Gheorghe Pop de Băşeşti viszonya az 1872—1881 közötti időszakban alakult, szövődött és fejlődött egészében. A román küldött, aki 1872-től a szilágysomlyói kerületet képviselte a budapesti országházban, 1875-ben és 1878-ban állandó jelleggel a nemzetiségek egyenjogúságáért szállt síkra. A Mocsáryval elmélyült kapcsolatát vizsgálva nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a másik tényt sem, hogy Gh. Pop de Băşeşti a 48-as Függetlenségi Párt alelnöke volt egy bizonyos ideig. Miért is csatlakozott a Mocsáry vezette párthoz, habár annak kialakult programját és céljait nem ismerte fel? Mert őszintén azt remélte, hogy együttműködve más nemzetiségi származású képviselőkkel, demokratikus keretek közt elő tudják majd segíteni és védelmezhetik a nemmagyar lakosság érdekeit. Így tehát, a parlamenti viszony mellett, mely főleg 1879 után fokozódott, a Mocsáry és Băşeşti között kiépülő kapcsolat megértésének másik támpontja éppen a Függetlenségi Párton belül párhuzamosan vívott harcuk volt.

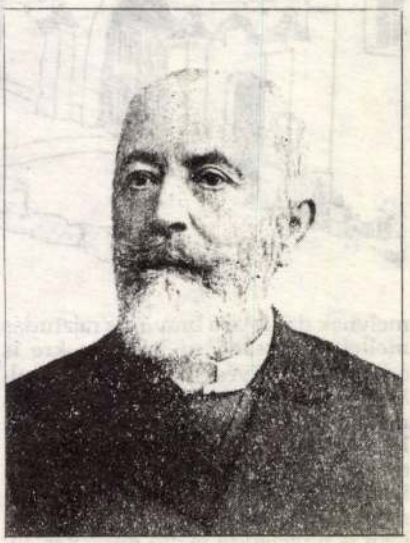

Gheorghe Pop de Băşeşti

Jellegzetes marad — és megkülönböztetett figyelemre méltó — Mocsárynak 1881. november 2-án kelt távirata[3], melyben Băşeştinek elküldte a sikertelen választásokkal kapcsolatos véleményét, megbélyegezve az ottani manipulációkat, de bátorítván egyszersmind a megbuktatott képviselőt igazságos harcában, mely jelentős szimbóluma a két barát és kortárs fáradhatatlan és sokoldalú együttműködésének.

A mellékletben közölt és eleddig szinte teljesen ismeretlen (kiadatlan) három levél tanúságot tesz megszakítatlan, folyamatos kapcsolatukról. Így például az 1886. május 23-án kelt levelében Mocsáry igennel válaszol Băşeştinek arra a kérdésére, hogy közbenjárt-e a Curiánál az instigatio vádjával letartóztatott Ştefan Achim román pap büntetésének csökkentése tárgyában[4]. Ezenkívül a feladó beszámol arról az 1886 tavaszán történt akcióról is, melynek során mintegy 1200 román személy aláírását tartalmazó emlékalbumot állítanak össze, és ezt a Budapestre látogató küldöttség majd átnyújtja Mocsárynak a kölcsönösség és bizalom alapján szövődött együttműködés jelképeként. Ugyanazon év írott dokumentuma két nevezetes röpiratban is megnyilvánult: **A közművelődési egyletek és a nemzetiségi kérdés**, valamint a **Néhány szó a nemzetiségi kérdésről** című állásfoglalásáról van szó, melyekben Mocsáry éppen a képviselőházi viták során tárgyalt

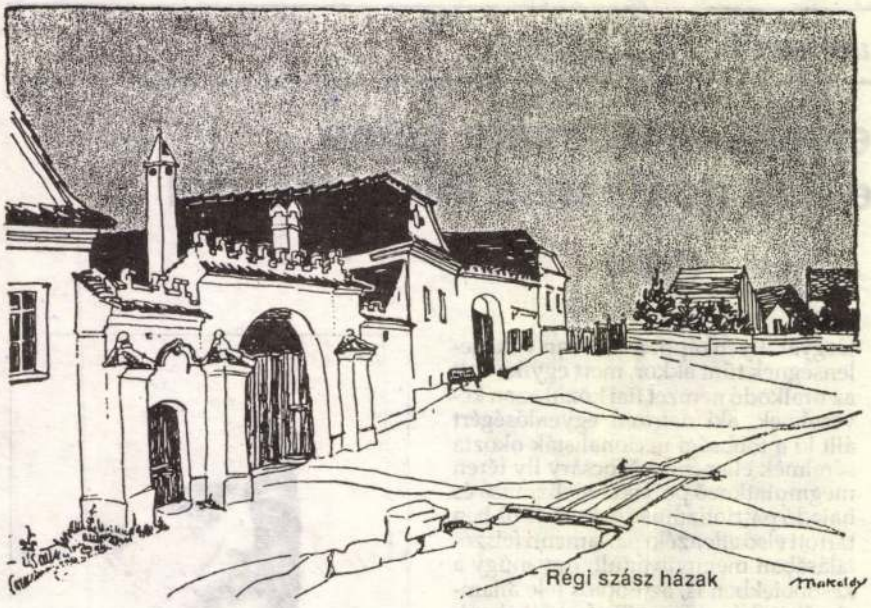

Régi szász házak

melynek darabjai a bravúros rajztudás mellett a társadalmi jelenségekre is odafigyelő művész kvalitásairól árulkodnak. Ugyanezt elmondhatjuk a **Mi maradt nekünk?** (1922) és az **Amint én láttam** (1926) című, riportrajzokat tartalmazó kötetről is, nemkevésbé a Nemzeti Szalonban rendezett gyűjteményes kiállításairól. Könyvgrafikusként is figyelemre méltó művek jelzik illusztrációs tehetségét: Gaál Mózes: **A kalotaszegi fiú** (1921), Szávay Gyula: **Petőfi** című centenáriumi kiadvány (1923) stb.

Hosszú ideig tanított a felső-építőipari iskolában és volt a Magyar Képzőművészek Egyesületének főtitkára, számos köz- és magánépületet tervezett, évtizedekig működött az építésengedélyi osztály főnökeként, a fővárosban. Munkatársa, az ugyancsak erdélyi születésű (Gyergyószentmiklós, 1908. május 14.) kitűnő építész és festőművész, Vákár Tibor — akinek a közelmúltban volt a Székelyföldön vándorkiállítása, a **Székelyföld építészszemmel** című gyönyörű kötete pedig a budapesti Műszaki Könyvkiadó 1988-as sikerkönyvének számít — így jellemezte egyik levelében: "Számomra ő volt a szakmai példakép, a férfi-dalia, az ÚR, és együtt." Ezzel a tömör arcképvázlattal be is fejezhetnénk a Makoldy Józsefről szóló rövid megemlékezést. Mindössze annyit kell még hozzátennünk, hogy az exlibrisalkotók sorában is tisztes hely illeti meg, hiszen már az Iparművészeti Múzeum 1903-ban rendezett, jól átgondolt, nagyszabású kisgrafikai kiállításán tucatnyi könyvjeggyel szerepelt, s a mindmáig egyik legimpozánsabbnak számító bibliofil kiadvány, a **Gyűjtő** című folyóirat 1913-ban kiadott különszáma is két exlibrisének reprodukcióját közli.

1957-ben hunyt el Budapesten.

GÁBOR DÉNES

Hunyadi János szarkofágja
a Gyulafehérvári Székesegyházban

Hétfalusi csángó házak

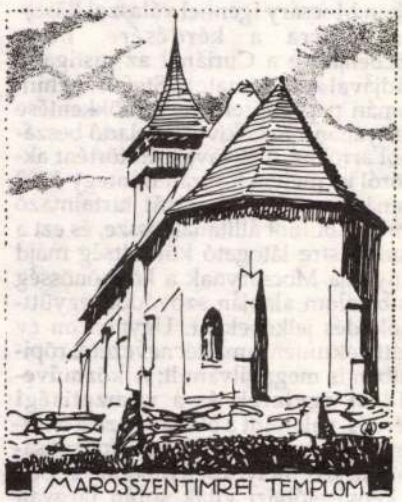

MAROSSZENTIMREI TEMPLOM

TÖRCSVÁR a Hóvasalföld és a Barcaság kat.

MAKOLDY JÓZSEF ERDÉLYI KÉPESKÖNYVÉRŐL*

Kerek évforduló, a rajzolóművész tavaly volt születési centenáriuma tette időszerűvé, hogy legalább most megemlékezzünk erről a hét évtizeddel ezelőtt megjelent szép albumról, melynek sokoldalú szerzőjét méltatlanul elfelejtette a jelenkori magyar művészettörténet.

Ki is volt hát Makoldy József?

Ha föllapozzuk a Brassói Róm. Kath. Státus Főgimnáziumának századunk első évtizedében kiadott évkönyveit (amint e sorok írója megtette), évről-évre a jutalomkönyvvel is kitüntetett tanulók között látjuk szerepelni azt a Nagyszebenben 1890. április 15-én született Makoldy Józsefet, aki azután 1907/08-ban kitűnően érettségizett, rajztanára viszont "a melegszívű és kiváló tehetségű Kollár Gusztáv, aki megszerettetti vele a festést; együtt barangolnak a természetben, akvarelleznek" (Szokolay Béla, Pásztortűz, 1925/23.), majd a Budapesti József-Műegyetemen versenyvizsga-ösztöndíjjal építészi oklevelet szerzett. A nagy építésztriász — Kós Károly, Zrumeczky Dezső, Györgyi Dénes — nyomvonalán indulva, de mindvégig a saját útját járva lépett a századelő forrongó magyar építőművészetének színterére. Abban is hasonlított a nálánál alig 6—7 évvel idősebb, iskolateremtő műépítészekhez, hogy a műszaki stúdiumok után Münchenben és Krakkóban — a korszak legrangosabb európai művészképző központjaiban — festészeti és grafikai tanulmányokat folytatott. Még brassói maturandus korában kapcsolatba került Kós Károlyval, aki frissen végzett műépítészként bejárta Segesvár és Torockó környékét, a Székelyföldet és Kalotaszeg tájait (ma már tudjuk: dokumentáció-értékű), perspektivikus és mérnöki alaprajzokat készítve az említett vidékek parasztházairól, kapuiról és házbelsőiről, templomairól, haranglábairól és a temetői kopjafákról, népviseletéről. Tanulmányútjának eredményét **Erdélyország népének építészete** címen foglalta kézírásos kötetbe, és ajánlotta mecénásának, Koronghy Lippich Eleknek, a Közoktatásügyi Minisztérium művészeti ügyosztályvezetőjének. Adott volt hát a példa Makoldy József számára is: minekutána a korában szinte kötelező külföldi tanulmányutakon (Kisázsia, Athén, Velence, Róma stb.) túljutott, szűkebb pátriájából, a Barcaság központjából ("fővárosából"), Brassóból kiindulva — szintén kultuszminisztériumi ösztöndíjjal — keresztül-kasul bejárta Erdélyt, templomerődök, kastélyok, nemesi udvarházak műtörténeti felvételét végezve el, aprólékos műgonddal, de kiterjesztve figyelmét a régi hétfalusi csángó utcaképekre, a torockói és háromszéki falu bemutatására, vagy a torjai galambbúgós kapu megrajzolására csakúgy, mint a jellegzetes faragású kalotaszegi utcaajtó hiteles képének közlésére. Noha erdélyi rajzai még az 1912-es és 1913-as évszámokat viselik, könyvalakban csak a nagy világégés után jelenhettek meg. Az a tény viszont, hogy a legendás hírű műveltséggel rendelkező Apponyi Albert írt a kötethez angol nyelvű bevezető tanulmányt, jószerével azt is jelzi, hogy a korabeli szakirodalom annaleseiben hol van kijelölve ennek a rajzos könyvnek a helye.

Makoldy József, a műépítész és festőművész életútja a továbbiakban töretlen ívben haladt a kiteljesedés felé. Már 1917-ben pályadíjat nyert a Műcsarnok kiállításán a Világháborúban festett nagyméretű akvarelljeivel, s két év múlva ismét övé a Műcsarnok díja, 1922-ben pedig már grafikusként is díjazzák. Az 1923-as évben két festészeti díjat is elnyert: a Műcsarnok Esterházy Vízfestmény Díját és a balatoni kiállítás zsánerkép díját. Nem okoz meglepetést e kitüntetéseket tudomásul venni, hiszen már 1919-ben **Az utcáról** címmel olyan kőrajz-sorozatot ad közre,

*Pictures of Transylvania. Preface by Count Albert Apponyi. With Pen and Pencil by Joseph de Makoldy. Budapest, 1920. Printing Office Victor Hornyánszky.

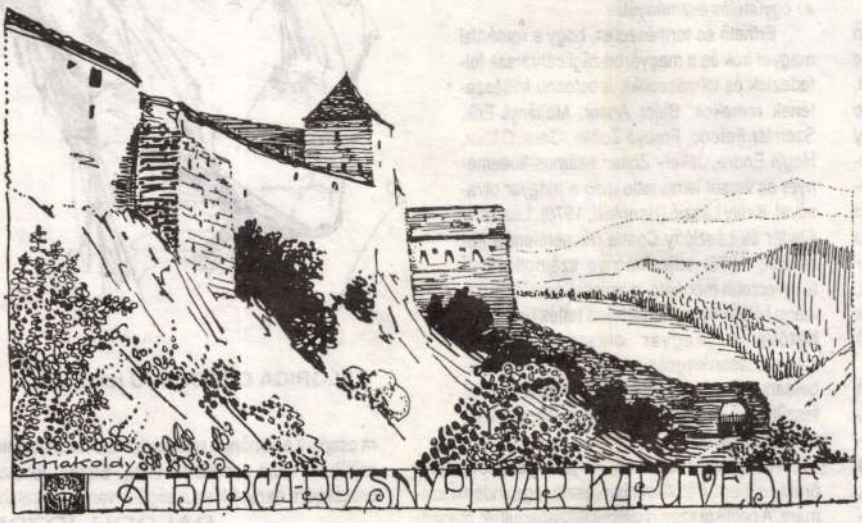

Köszöntjük a 80 éves Püski Sándort!

Kedves kötelességünknek teszünk eleget akkor, amikor lapunk idei első számában (hiszen a Könyvesház 1991/1-es száma még 1990-ben készült el, s csak a mostoha nyomdai viszonyok miatt, tolódott át) 80. születésnapja alkalmából erőt, egészséget, töretlen munkakedvet kívánunk Püski Sándornak. Nélküle egyszerűen elképzelhetetlen a 20. század derekának és végének magyar könyvkiadása. Könyves kultúránk történetében jelentős hely illeti az 1939-ben létrehozott Magyar Élet könyvesboltot és Püski Kiadót. 1950-ig, amikoris a szocialistának álcázott terror államosította a boltot és elkobozta a kiadó vagyonát, jó másfélszáz kötet — a népi írók csoportjának színe-java, az erdélyiek közül Balázs Ferenc, Bözödi György, Nagy István és Szabédi László könyvei — nagyon is tudatos "kiadópolitikát" tükröz.

A magyar művelődés nagy nyeresége volt, hogy Püski Sándor 1970-ben, Amerikába kitelepedvén, folytathatta kiadói és kultúraszervező munkásságát, a new-yorki Püski Könyvesház és Kiadó a nyugati magyar emigráció egyik központjává vált rövid idő alatt, amely terjesztette például a Kriterion Könyvkiadó termésének legjavát is a világ minden tájára. A megváltozott magyarországi helyzetben 1988-ban lehetőség nyílott arra, hogy Budapesten ismét könyvesboltot nyithasson, könyveket adjon ki, sőt 1991-től végleg hazatelepedhessen. A három év alatt megjelent félszáz kötet jelzi, hogy Püski Sándor ismét teljes erőbedobással, fiatalos lendülettel állott a kibontakozóban levő magyar demokrácia szolgálatába. Mi erdélyiek külön is hálásak lehetünk, hogy a szomorú emlékű marosvásárhelyi események fehér könyvével és Kincses Előd feljegyzéseinek közreadásával sietett segítségünkre, a Könyvesházat és a Művelődést újraindulásától azonnal védőszárnyai alá vette, a Krisztina körút 26 szám alatti boltjában minden érdeklődő számára hozzáférhetővé téve.

A szerkesztőség nevében kívánom, hogy Isten éltessen sokáig, Sándor Bátyám, kitartó küzdőtársaddal, életed párjával, a drága Ilona Asszonnyal, tartson meg jó erőben egészségben, s reméljük, hogy közelesen alkalma nyílik erdélyi olvasóidnak személyesen is köszönteni idehaza.

SZABÓ ZSOLT

Pohárköszöntő a szigetvári Zrínyi-lakomán, 1991. szeptember 7-én

A törökök ostromára, Szigetvár elestére és kapitányának, Zrínyi Miklósnak és védőinek hősi halálára emlékezünk ma, a 425. évfordulón.

Horváth István és Püski Sándor Magyarvista 1975. jan. 1.

A 900 évvel ezelőtt, Szent László királyunk alatt indult közös magyar-horvát történelemnek több mint 600 éven át — beláthatatlan hosszú időben — volt a legnagyobb családja a Subiç-Zrínyi nemzetség. Várkapitányok, hadvezérek, bánok kerültek ki belőle, és különösen a török háborúk századai alatt volt szerepük a két nemzet közös védekezésében. Közülük, mint a magyar történelem nagyságaira emlékezünk IV. Miklósra, a szigetvári hősre, VII. Miklósra, a hadvezérre, testvérére, Péterre, a császári önkény által lefejeztetett vértanúra, Péter lányára, Zrínyi Ilonára, Péter unokájára, Zrínyi Ilona fiára, II. Rákóczi Ferencre. Közülük kettő a magyar irodalom klasszikusa is. A hadvezér és költő Zrínyi Miklós megírta dédapjának és társainak küzdelmét és hősi halálát a *Szigeti veszedelem* című nagy eposzában, de történelmi és hadtudományi művei, mint a *Siralmas panasz, Mátyás király életéről való elmélkedések, Vitéz hadnagy, Tábori kis trakta, Török áfium ellen való orvosság*, a haza felszabadításának és a régi magyar nagyság helyreállításának korszerű gondolatait hordozzák. *II. Rákóczi Ferenc*nek, Erdély és Magyarország vezérlő fejedelmének *emlékiratai* az általal vezetett szabadságharcról a száműzetésben írt könyve.

Öröm és megtiszteltetés, hogy ma én, a békési faluszélről származó paraszt-ivadék köszönthetem e nagy család hőseit, hiszen az én őseim első, árpádkori település helyét, Püskit is, sok más alföldi faluval együtt a törökök pusztították el a békési határban.

Ünneplésünkben sem feledkezhetünk meg azonban egy pillanatra sem arról, hogy itt, a déli határainkon túl manapság is ostromolják a horvát városokat és a köztük levő magyar falvakat is. Tegnap este a Magyar Televízió külpolitikai "Panoráma" műsorában hallgattam Eszék város polgármesterét. Mondja, hogy a jó nyolcszázados horvát—magyar államjogi kapcsolat sem volt mindig népünnepély, de amit a horvátok Trianon óta az új államszövetségben szenvedtek el, az semmihez sem mérhető. A mi trianoni megcsonkításunkban is az ő kiválásuk okozott a legkisebb tragédiát, s ha a Baranyai szögletet és a Muraközt, szóval a Dráván-inneni kis területeket nem kanyarítják akkor hozzájuk, a 41-es revízió során sem igényeltünk volna tőlük semmit vissza. Most, hogy elegük lett Jugoszláviából és önálló államban szeretnének élni Közép-Európában — megbékélt lélekkel kívánjuk, hogy sikerüljön nekik.

Kérem, hogy az egykori Szigetvár magyar és horvát hőseire és áldozataira emlékezve, gondoljunk és ürítsük poharunkat az új függetlenségi háború horvát és magyar hőseire és áldozataira is.

PÜSKI SÁNDOR

Jebeleanu asztala...

A bukaresti Írók Házának vendéglőjében a terem bal sarkában volt a törzsasztala... Ha valaki idegen vagy az évtizedes hagyományt nem ismerő, helyet kereső vidéki kollega nagy sietve odatelepedett, a pincérnő udvariasan figyelmeztette: ez Jebeleanu Mester asztala... Akármilyen zsúfoltság is volt, senki sem foglalta el a helyét, de ritkán ült egyedül. Átböngészte lapjait, ebédelt vagy vacsorázott, szívta vaskos havannáit, majd hosszasan elbeszélgetett barátaival, meghívott vendégeivel.

Az utóbbi években betegségek, balesetek okán mind ritkábban volt jelen, aztán végképp elmaradt, de az asztala nem árvult el: a fiatalok törzsasztala lett, azoké, akiket kedvelt és támogatott, akikben tovább él Jebeleanu szelleme. Egyáltalán nem véletlen, hogy az itt gyülekező-vitatkozó költőkből, írókból, kritikusokból és művészettörténészekből kerültek ki a "golániáda" neves képviselői. Jebeleanu már nem lehetett velük, de M. Şora, Al. Paleologu, Dan Deşliu társaságában a társadalmi-erkölcsi megújulást akarószorgalmazó tollforgatók az ő asztalánál gyülekeztek, tartottak számvetést, cseréltek információt, álmodtak folyóiratokat, kovácsoltak terveket, készültek az idő ostromára.

Jebeleanu életével-munkásságával szervesen összefüggő fejezet kapcsolata a magyar irodalommal. Következetes hídverő tevékenysége a román—magyar egyetértés építésében, ápolásában. Évtizedes barátság fűzte Méliusz Józsefhez, Majtényi Erikhez, Szász Jánoshoz. Fordított, cikkezett, előadásokat tartott. Petőfi, Ady, Radnóti, József Attila útját a román olvasó felé Jebeleanu is egyengette. Az előítéletek, a nacionalizmus kérlelhetetlen ellensége volt, következetes állásfoglalásainak óriási szerepe volt az Írószövetségben kialakuló, a megértést és az együttműködést éltető légkör megteremtésében. Brassói középiskolás diákként ismerkedett meg a kisebbségek kultúrájával, és nem hagyta cserben sohasem az együttélés eszményét.

Érthető és természetes, hogy a romániai magyar írók és a magyarországi céhtársak felfedezték és tolmácsolták Jebeleanu költészetének remekeit. Bajor Andor, Majtényi Erik, Szemlér Ferenc, Franyó Zoltán, Garai Gábor, Hegyi Endre, Jékely Zoltán számos költeményét és versét ismertette meg a magyar olvasóval. Király László (Hannibál, 1975), Lászlóffy Aladár és Lászlóffy Csaba (Kicserélem a keresztet, 1976) teljesítménye számottevő; a fegyverzetét megújító, a csúcsra érkező Jebeleanu költői világát tárták fel és tették hozzáférhetővé a magyar olvasó számára, szerencsésen kiegészítve-gazdagítva azt a Jebeleanu-portrét, amely Méliusz József drámai feszültségű esszéiben tajtékzó búvópatakként bukkan elénk.

A nyolcvanesztendős, megtört testű Jebeleanu örökre elment. Pótolhatatlan veszteség mindenki számára. A politikai szenvedélyek elszabadultak, magasra csaptak a döhöngő nacionalizmus hullámai mind a sajtóban, mind a parlamentben. Eugen Jebeleanu örökségére nagyobb szükségünk van, mint valaha.

FLORICA CORDESCU rajza

BALOGH JÓZSEF

ákosi MAKOLDY JÓZSEF

Régi menedékház a Gyilkos-tónál. Vizf.
Szuroki hágó Erdélyben. Vizf.
Ködös ut a Gyilkos-tónál. "

MAPE kiáll. Nemzeti Szalon 1942.dec.-1943.jan.

MDK

ákosi Makoldy József, festö
/M.Akv. és Pasat.fest.Egy./

Balatonkenesei nádas.
Tavasz Balatonkenesén.

Mücs.-OMKT.Öszi Tárlat.1943.okt.2.-nov.1. Kat. 8.1.

Makoldy József MDK

Buda reggel, vizf.

Az Alpesekben, vizf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Makoldy József MDK

Parkrészlet, vizf.

A Medici kut Párisban, vizf.

Maria-Trost. vizf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Makoldy József

MDK

Őszi köd, vizf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

<Makoldy József>

könyve

<> Amint én láttam.
Riportrajzok.
Előszóval ellátta
Herczeg Ferenc.
Szöveget írta
Lázár István
Bp. 1926.

Könyvtáramban

A MAGYAR NEMZETI MUZEUM
GAZDASÁGI IGAZGATÓJA

Budapest, 1942. julius 14.

Kedves Gyulám!

Jogerős VI.-os kinevezésedhez fogadd kérlek régi barátságunkból fakadó őszinte meleg jókivánságaimat.

Szivből köszönt és ölel

Makoldy József cikke

Barnulakai

templomkastély

l.

Makoldy József:

Templomkastélyok

Erdélyben.

Épitő Ipar.

1913. 194. l.

képpel.

megtetele végtelen fáradsággal jár. A probléma azonban a levegőben lóg, addig nem lehet tovább menni, míg míg nem oldották.

Ezek a nehézségek együtt járnak a műfajok erjedésével, ami azonban nem ~~[illegible]~~ A szürrealistának végtelenül mindegy, hogy kísérleteit ecsettel, pasztellkrétával vagy vízfestékekkel végzi. A nagy középületek új típusa Franciaországban is megteremtette a hatalmas, dekoratív célzatú falképfestészetet. Ez a műfaj kiváló előzményekre tekinthet gall földön, gondoljunk Puvis vagy Maurice Denis freskóciklusaira. A budapesti kiállításon résztvevő művészek nagy része szép munkát végez ezen a téren s szívesen kapcsolódik bele, mint dekoratőr és kosztümtervező egy beláthatatlan fejlődési lehetőségű művészetbe, a balettbe.

ÁKOSI MAKOLDY JÓZSEF
6. Ragusai öböl, vízf.

Nemzeti Szalon
1940 nov.-dec
MAPE 25. kiáll.

96. MOLNÁR C. PÁL : Szent család

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
116.

Péczely

M a k o l d y J ó z s e f :

Az alsórakosi kastély udvara

Ceruzarajz.

M Ű V Ê S Z E T
XI.évf.1912.
59.

Péczely

M a k o l d y J ó z s e f :

Csak megyünk, megyünk... de utunk
vajjon hová vezet?

Tusrajz.

Pesti Hirlap 1925 /XLVII/ máj. 3. 48 Rozgonyi

Makoldy József: Hubay Jenő. Rajz. 8xl[illegible].

Pesti Hirlap 1925 /XLVII/ márc. 15. 35 o. Rozgonyi Makoldy József: Diogenes bácsi /Biró Dénes csizmadia/ illusztráció 8x10.

Rajz - Épületábrázolás

M a k o l d y József:
A vár udvara/Alsórákosi-
várkastély/- ceruzarajz

- illusztrácio -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
116.
Szöveg: 114-116.

Rajz - Épületábrázolás

M a k o l d y József:
Az alsórákosi egykori Bethlen vár /Ceruzarajz/

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
115.
Szöveg: 114-116.

Pesti Hirlap$$ 1925 /XLVII/ márc. 15. 35 o, Rozgony

Makoldy József: "Az édes kicsi fészek" illusztráció

16x12.

Pesti Hirlap 1925 /XLVII/ febr. 18. 8 o. Rozgonyi Makoldy József: Rákosi Jenő beszédet mond a Jókai-szobor előtt. Rajz. 16x24.

Pesti Hirlap 1924 /XLVI/ dec. 25. 75 o. Rozgonyi

Makoldy József /- R.I./: Karácsonyi fenyőfavásár.

2ox15.

Pesti Hirlap 1924 /XLVI/ nov. 19. 6 o. Rozgonyi

Makoldy József: A hercegprimás aranymiséje a Bazilikában. Rajz. 12x20.

Pesti Hirlap 1924 /XLVI/ nov. 19. 7 o. Rozgonyi Makoldy József: A hercegprimás aranymiséjén Prohászka Ottokár beszédet mond. Rajz.

Pesti Hirlap 1925 /XLVII/ febr. 18. 8 o. Rozgonyi Makoldy József: A Jókai szobor megkoszorúzása. Rajz. 8x8.

Pesti Hírlap 1925 /XLVII/ febr. 18. 8 o. Rozgonyi Makoldy József: a Főváros díszruhás hajduja. Rajz. 4x6.

Vizfestmény. „A Királyi vizpalota,"
Makoldy

Pesti Hilap. 1924. ápr. 6.12
k. k. l. ujabb műkiállítások

Vizfestmény. „Halászbástya", Makoldy

Pesti Avilap. 1924. ápr. 6. 12

K. K. l. Ujabb mezőgazdasítások

Vizfestmény. Párisi Kollekció, Makoldy

Pesti Hirlap. 1925. dec. 18. 4

k. k. l. Spirituális művészek

Rajz-sorozat. „Erdély" Makoldy

Pesti Hirlap. 1920. szept. 5.

Makoldy József rajzai

Rajzsorozat. „Felvidék" Makoldy

Pesti Hírlap. 1920. szept. 5.

Makoldy József rajzai

Makoldy József

l.

Nemzeti Szalon

1920. nov - dec

án: A „harmadik rend" kérdéséhez . . 36
: Nyilatkozat a leendő új énekeskönyv
oltárok tárgyában 98
y: Falusi lelkipásztor problémái . . . 224
Lelkészeinkre vonatkozó adatok gyüjtése 100
: A lelkipásztori hivatal vezetése és az
közigazgatás. 264
or: Nagyszőllősi református Atzél—Berényi
z 238
'eri Kun Béla: Az egyházkerület felosz-
. . . . . 129, 138
teri Kun Béla: A sorrend kérdése . . . 277
: Karácsony. 313
Dezső: Keressük meg a theologushiány
. 206
ezső: A hevesnagykunsági egyházmegye
sa 151
ezső: Az Ige és a „Korszellem" szolgálata 314
: Hozzászólás Makkai Sándor: „A tiszán-
yházkerület jövője" című tanulmányához 222
n üzenete az új kenyérrel 182
or: Az egyház harca 86
or: Beszámoló a máramaros-ugocsai gene-
zitáció első részéről 97
or: Beszámoló a máramaros-ugocsai gene-
i itáció második részéről 110
or: Egyházkerületi közgyűlésünk . 290, 296
or: Október harmincegyediki meditáció . 246
or: Pünkösdi keserűség 87
nos: Az igaz ember hitből él 122
István: A Kollégium a jellemnevelés szolgá-
. 132

III. Alkalmi beszédek.

y Sándor: Jövel szentlélek Úristen . . . 229
Károly: Az Újszövetség debreceni kiadásai 214

Makoldy Józef

I.

Dzieje Kultu 1921

20. I.

[illegible]

Makart, Hans festő

Pesti Hirlap, 1883. ápr. 8. 3.
A Képzőmüvészeti Társulat közgyülése

Makart, Hans osztrák festő

Pesti Hirlap. 1885. ápr. 11. 11

A festészeti mesteriskola Makart...

Makart, Hans osztrák festő

Pesti Hirlap. 1885. jun. 10. 4

A Műcsarnokban hirlap...

Makoldy József festö.

Népszava.1924.X.19. 9.l.

Makoldy József festö.

Népszava. 1924. IV. 9. 7. l.

Uhlboldy József festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1923. nov. 18. 6

Képkiállítások

Malkoldy József festő- és grafikus

Pesti Hírlap. 1926. máj. 4. 6
k. k. l. akvarell- és pasztellfestők
kiállítása

Makoldy József festő és grafikus

Pesti Hírlap. 1920. szept. 5.

Makoldy József rajzai

Makoldy József festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1921. szept. 4. 6

K. K. L. Csoporthiállítása a Múcsarnokban

Makoldy József perto

Prot. rzemle
1926.655-59

Makoldy József, partő

Prot. vie le
1924. 253-54.

Makoldy József

) Magyar Művészet, 1926

539.o.

kiállítások.

Nagyszeben (Maholdy József festőművész
született 1890-ben itt)

Pásztortűz, 1925. XI. évf.
428. l.

Sebestyén Béla: Maholdy József festőművész

Kiriani

Engels szobra.
(Makrisz Agamemnon műve.)

Irod. Ujság, 1953. apr. 9. 8. old.

Plasztika. (SZ)

% Móricz Zsigmond " Makrin Agamemnon
mellszobra.

Béke és Szabadság. 1952. 34. sz. aug. 24. 15. l.

Kirinis

Csók István portréja

(Makrisz Agamemnon műve)

Szabad Nép, 1953. ápr. 9. 8. old.

Illusztrációk Kallász Sitta grafikája

Kallász Sitta grafikus művész

Szabad Nép 1948 febr 28.4.o.

VC

Matoldy József festö.

Katol.Szemle.1941.23-25.1.

Maholdy József, festőművész

Pásztortűz, 1925. XI. évf.

482. l.

Szokolay Béla: Maholdy József, festőművész

M a k o l d y József építész, festő

Az alsó-rákosi egykori
Bethlen-vár /ceruzarajzok/

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
115-116.
Szöveg: 114-116.

M a k o l d y József építész, festő.

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
114-116.
"Alsórákos..."

Makoldy József festő

Népszava 1921. szept. 8. 7. o.

Együttes kiállítás

a Műcsarnokban

Makoldy József festő

Magyar Müvészet 1925.583-584.o.
Kiállitások.

Maholdy József, festő

Pásztortűz, 1927. 7 sz.
168. l.

a. b.: A budapesti műcsarnok kavessi tárlatáról.

Muvészet sociológia

Tér és Forma: III é. f. 1930. 337-339 l. 4 ab.

Kozma: Korszerű belgegyzések.

Makoldy József

U. 4268

Theer, Robert (1808—1863)

Ujság.
1926. dec. 14.
(A Magyar Képzőművészek Egyesületének közgyűlése.)

Fenti az egylet pótlására volt.

Wien 1857.
Miniatur. 18×13.

Theer, Robert (1808—1863).

23. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches
Wien 1858.
Miniatur. 13,5×11.

Weixelbaum, Michael (1780?—1

24. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches
xelbaum.
Miniatur. 7,5×8.

Angol festő (Englisch). 18. száz

25. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches

A (Bildnis der Baronin Braun-Sternbach). Jel-
Daffinger.

Illusztr. XXVIII. tábl.

ldnis des Carl Freiherrn v. Braun). Jelzés lent

lzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten).

PMASA (Bildnis der Herzogin Lucie Lubo-

Illusztr. XXVIII. tábl.

t fent balra (Bezeichnet links oben): Peter 862.

zés balra (Bezeichnet links): v. Saar.

Makoldy József

l.

Szépm. Mur. Erk.

IX. 275 l.

Kövesók VII. 243

Nemzeti Szalon 1925 dec
Spirituális Művészek
Szövetsége II. kiáll.

SPIRITUÁLIS MŰVÉSZET.*)

Mielőtt a dolog mélyére hatolnék, mindenekelőtt szeretnék néhány dolgot leszögezni. Támpontot keresek tehát, melyen megvetve lábam, tökéletesebben kimutathatom a felölelt tárgy létjogosultságát, sőt szükségszerüségét az Uj kor, uj ember kialakulásának előmozditására.

Ezt a támpontot megtalálom a „spirituális" művészet ellen pólusában a „materiális" művészetben. A materiális művészet a külsőből indul ki: a külsőt veszi anyagául, mindazt, ami az embert kivülről körülveszi és vele tárgyi vonatkozásban áll.

Életszerüségre, (jobban mondva) természethüségre vagy a festőiesre való törekvésben merül ki. Tárgya: az anyagi test formalizmusa körül forog, felöleli még a tájfestést, interieurt és végül a csendéletet festésben eljutt az embernélküliség kultuszához. Korunk interieur és csendélet kultusza hü képe szellemi elszegényedésünknek: az „ember" a teremtés koronája, ki szellemkarokkal az egész végtelent átölelheti, sőt magát az Istent! ő, a moszatok és holt tárgyiasságokban keresi kedvét és azokkal veszi magát körül, pedig az élet értelme az ember és benne tükröződik Isten tökéletes képe, ha isten-ember mivoltára ébred.

A materiális művészet életszerüsége az anyaghoz köt bennünket, amely elmulik, nem tanit, nem emel, nem ébreszti bensőnket meghagy a szépségre törekvés tunya lustaságában és sohase jut el az igazi szépséghez, mert: egy az igazi szépség, — a benső szépség; egy az igazi jóság, — a benső jóság s egy az igazi élet, — a benső élet.

A materialis művészet az anyagnak rendeli magát alá a szellemet, rabigájában görnyed, melynek bálványozója. A mulandóságnak a mulandóságról zeng dicshimnuszokat; a maradhatatlanba épit és feledi, hogy idő és tér mulandó, csak a szemünk hizlaltuk s mire lefoszlik rólunk a testi lét, minden tárgyiasságunk semmivé lesz s az egész anyagi világnézetünk és művészi hitvallásunk mint olyan, mely szellemi öröklétünknek nem szolgált, hasznavehetetlen, sutba kerül; az emberi lélek belátja szegénységét s megy uj kincset keresni, amely maradandóbb.

---

*) Fenti sorokat korán elköltözött testvérünk és bajtársunk Remsey Zoltán irta, s mi azokat mint elveinkkel megegyezőket, kegyelettel iktatjuk ide.

A Spirituális művészet az a célkitüzés, amely az emberiség számára ezt a kincset megakarja szerezni.

A materiális művészettől eltérőleg a bensőből indul ki, — ez az alapja — a külsőt csak annyiban használja fel, amennyiben szellemi kivetitésének kénytelen látható formát adni, de a szellemitésnek teljesen alávannak vetve ezek a formák, mert ez uralja őket. A természetiestől el, s a szellemiesre törekszik. Nem az ember külső, hanem annak benső forrásait tárja fel.

Zászlajára: örökhivés, öröklevés van irva s a hit az, amelyből táplálkozik, ami minden nagy művészet, minden nagy emberi törekvés alapja volt és lesz!

Célja: az emberiség önmagára ébresztése, hogy van az anyagiakon felül egy nagy szellem, ki mindeneket létrehivott, aki a szeretet, a türelem, a megbocsájtás Istene, aki nem azért hivott elő bennünket a semmiből a létre, hogy az anyag csalóka ingoványaiba belesüppedve, elfeledkezzünk égi származásunkról.

Célja: egy égies, mennyei érzékiségtől ment művészi érzésvilág megteremtése, — hol mindaz, ami szép, jó és igaz — hangsulyozottan lépjen előtérbe s a mega benső, sugárzó tisztaságával elmossa mindazt, ami rút, haszontalan és gonosz. Összekötő kapcsot akar képezni az ember szellemi és természetes világa között. Utat akar nyitni, egy keskenyke utat, a maradhatatlanból a maradandóba, az időlegesből az időtlenbe.

Majd ha minden könyvből, minden képből, szoborból, zeneműből, szinjátékból az isteni jelenlevőségnek ez a mennyei tisztasága fog áradni, akkor nem lesz szükség ezekre az elválasztó meghatározásokra, hogy: Spirituális művészet, — materiális művészet,— akkor a lélek lelöki magáról az anyag szoritó rabláncát és mindig magasabb régiók megismerésének világosságánál megfogja látni, hogy egykor mily dib-dáb játékszerekkel mulatott.

Ez az idő és ez a megismerés vár az emberiségre, sőt elkezdődött. A keresés, a kutatás a lelkekben azt jelenti, hogy itt van a küszöb előtt.

A világ sorsfordulat előtt áll, vagy megfordul a Spirituális megismerések napja felé, mely kiut minden nyomoruságból, amely a sajátjához való ragaszkodásból fakad, holott önmagából való élete sincs, vagy az anyagba való még mélyebb sülyedésével előidézőjévé lesz annak, hogy a szellemi törvények természetes visszahatásának következtében oly korlátok közé kerül, amelyek összefogják roppantani minden hamisságon, borzalmon felépült életházukat, amely, mert homokra épült, összefog dülni.

A Spirituális művészet a földön akar megteremteni egy darab mennyet, figyelmeztetni, emlékeztetni akar, hogy itt csak

vándorok vagyunk s ott tulnan van a mi hazánk, az igazi talapzat, amelyet mindenki megépithet magának már itt a földi uton. Ma még az anyagias, emberies az, ami az előtérbe van tolva, ami elnémitja, elhomályositja az emberben az isteniest, ez az, amit ez a művészet megakar szüntetni, hogy képben, szoborban, irásban ez az isteni jelenlevőség táruljon az emberek lelkében és lassan-lassan kiszoritja mindazt, ami eddig az emberi lélek emelkedését hátráltata. Kerüli az emberi lélek aljas indulatait s azok kivetitését és csak a lélek magasabb megnyilvánulásait tárja szemeink elé. A külső formákat átlépi, szétfeszíti a maga szellemi képére hasonitja és megnemesiti őket. Az ember szellemére akar hatni s azt a tárgyiasságok tulbecsülésétől elvonatkoztatni, mert amilyen milliő vesz körül egy lelket, olyan képzeteket nyer és azokat gyakorolja. Ha kiküszöböljük ezeket a hibás képzeteket s eltüntetjük mindazt, ami rút, helytelen és gonosz és mindezeket a jónak, igaznak, szépnek tulajdonságaival helyettesitjük ugy egy uj generáció nőlhet fel, ki nem látván rossz példát csak nemeset, ezek benne is visszatükröződnek.

A Spirituális művészet uj perspektivát nyit és áttöri azokat a korlátokat, amelyek a művészetet eddig megkötötték, sőt kimeritették és belekapcsolódik az örökkévalóságba.

— — — — — — — — — — — —

Ez a művészet ma még csak célkitüzés, melyhez idő kell, hogy megvalósuljon, mint minden evolucióhoz, ugy ehhez is, mig az emberiség köztudatán keresztül lelkébe visszaültetődik, mert nem uj dolog az, régen megvolt, de az emberiség szellemi lehanyatlásával elvesztette, elhagyta, elfeledte, mint sok nemes tulajdonságait, köztük a legnemesebbet, a „szeretetet" is.

A Spirituális művészet ut akar lenni ehhez a legnemesebbhez, amelyet ha elért, az emberiség megszünik minden világnézleti különbség s az egész mindenséget a boldogitó öröm hallelujája harsogja be: az Isten hivés és a felebaráti szeretet; a legnagyobb művészet: az örök élet.

Gödöllő, 1925 augusztus havában.

Alberth Ferenc.

Olajfestmények.

1	Szeretet diadala	10000
2	Emlékezés	5000
3	Látomás	4000
4	Vihar után	5000
5	Furcsa világ	5000
6	Tervek	5000
7	Válasz úton	6000
8	Jordáni jelenet	6000
9	Menekülés	4500
10	A világ szekere	4000
11	Apostol	3500
12	Igazság	3500
13	Bánat	3000
14	Alvó lélek	3500
15	Csendes hajlék	3000
16	Pihenö természet	2500
17	Békesség	4000
18	Május	2000
19	Házcsoport	mtul.
20	Gondviselés	3000
21	Hajléktalanok	2000
22	Hangulat	2500

Makoldy József

Párisi festmények (vizfestmény)

23	Medici kut	12000
24	Kémények a Quartir Latinben	10000
25	Eiffel torony	6000
26	Régi sikátor a Quartier Latinban	8000
27	St. Severin templom	6000
28	A Trocadero az Eiffel toronnyal	4000
29	St. Nicolas templom	8000

30	A Pantheon	12000
31	Notre Dame tornyai	10000
32	A Notre Dame a Szajnával	5000
33	Mályvák a Luxenbourg parkban	3500
34	Gyerekek a Luxenbourg parkban	6000
35	Szökőkut a Luxenbourg parkban	8000
36	Trouville strandja a viharban	12000
37	Emberek a trouvillei hullámverésnél	8000
	Párisi rajzok.	
38	A tőzsde	800
39	Marakodás a tőzsdén 1.	800
40	Marakodás a tőzsdén 2	800
41	Medici kut	1000
42	A Pantheon előtt	600
43	Dante korcsma	1000
44	A névtelen hős sirja	1000
45	Régi könyvkereskedés a Notre Dameval	1200
46	Monthery-i autodrom	800
47	Askari katasztrófa	600
48	Verlain korcsma	800
49	A közönségből	600
50	Gitáros	600
51	Eton frizura	600
52	Van Dongen műterme	800
53	Van Dongen arcképe	1200
	Erdélyi aquarell-ek.	
54	A Czenk	1500
55	Alkony	1500
56	A brassói Katalin kapu	1500
57	Ragadővölgy	1500
	Dunaparton.	
58	A Szentendrei sziget, olajf.	12000
59	Nógrádverőce látképe olajf.	12000
60	Vihar Visegrádnál, olajf.	20000
61	Csónakok és cölöpök, olajf.	25000
62	Hock János villája a stranddal, olajf.	6000
62a	Fadrusz János oroszlánja a Dunaparton	20000

63	József főherceg	3000
64	Kerner István	mtul.
65	Hegedüs Gyula	1500
66	Hubay Jenő	1500
67	Edvi Illés Aladár	1000
68	Rudnay Gyula	1000
69	Dr. Balogh Lászlóné, vizf.	mtul.
70	Siklódy Lőrinc	1000
71	Titta Ruffo	1000
72	Szemere Árpád	1000

Náray Aurél.

73	Liz	mtul.
74	Ria	6000
75	Nő piros köpenyben	7000
76	A biró	4800
77	Krisztus a tengeren	12000
78	Margit	5000
79	Uram, Dávidnak fia, könyörülj rajtunk	5000
80	A tékozló fiú	5000
81	Tamburás nő	5000
82	Orgonák	4900
83	Évike	5000
84	Madonna	5800
85	Merengés	5500
86	Krisztus megcsúfoltatása	11000
87	Boldogság	5700
88	Vallomás	5000
89	Nő hegedüvel	2000
90	Szt. János	2000
91	Hegedülő nő	2900
92	Almaszüret	2000
93	Erdő	2000
94	Virágszedők	2700

95	Magdolna	3500
96	Nő lila ruhában	6000
97	Tavaszi táj	4300
98	A kék madár	9000
99	Jaurius leánya	10000
100	A szivárvány	5400
101	Női tanulmány	5000
102	Madonna	9900
103	Hát hiszitek-e, hogy én megcselekedhetem . . .	10000
104	Az utolsó vacsora	13000
105	Bizzál, fiam, megbocsáttatnak néked a te vétkeid	13000
106	Liliomok	mtul.
107	Az Emausi vacsora	10000

Remsey Jenő

108	Magyar lakodalom	30000
109	Ábrahámot az Úr meglátogatja	20000
110	Dávid és Saul	mtul.
111	Izsák föláldozása	10000
112	Önarckép	mtul.
113	Önarckép	4000
114	Leányka arcképe	mtul.
115	Csíki havasok	4000
116	Hegyi tájék	4000
117	A tölgyes szorosból	4000
118	Alföldi naplemente	4000
119	Közelgő vihar	4000
120	Hegyi út	3000
121	Hegyi tájék	4000
122	Pihenő cigányok	4000

Remsey S. Sándor

123	Garabanciás diák, olajf.	1500
124	Viskók, olaf.	1000
125	Tájkép, olajf.	1000
126	Borus táj, olajf.	1200
127	Aratás, olajf.	1200
128	Tájkép, olajf.	500
129	Tájkép, olajf.	500
130	Tájkép, olajf.	600
131	Ácsorgók, olajf.	700
132	Pincelakók, olajf.	1000
133	Oda lett az emberek vetése, (vázlat)	2000
134	Garabanciás diák, (vázlat)	2000
135	Az arany vár, (vázlat)	4000
136	Gyászoló, olajf.	600
137	Ős keresztények körmenete, olajf.	1500
138	Káin, olajf.	500
139	Tájkép, olajf.	800
140	Tájkép, olajf.	400
141	Téli táj, olajf.	800
142	Őszi táj, olajf.	800
143	Madonna, olajf.	1000
144	Művirágok vázlat	600

† Remsey Zoltán

145	Istennek dicsőség	4000
146	Világosság és sötétség harca	15000
147	Tisztult szellem	4000
147a	Tisztuló szellem	4000
148	Vezeklő szellem	4000
149	Jézus betegeket gyógyit	2500
150	Égi üzenet	4000
151	Gonosz lelkek	2000
152	Hegyi beszéd	2500
153	Egy régebbi hegyibeszéd vázlata	2000

154	Az ember kikivánkozása az anyagból	3000
155	Mindszentek napján	2000
156	Hitvesi csók	3000
157	Bucsuzás	3000
158	Hazatérő család	2000
159	Hazatérő földmivesek az estalkonyban	2000
159a	Hazafelé	2000
160	Kubikos	2000
161	Zsidó zarándokok	2000
162	Fáklyás keresők	2000
163	Boruhét (tájkép)	2000
164	Dante és Beatrix	2000
165	Szomoru hir	2000
166	Felköszöntés	2000
167	Idegenben	1500
168	Perlekedő testvérek az anya előtt	2000
169	Gödöllői királyi parkrészlet	2200
170	Őszi verőfény	2000
171	Naplemente	2000
172	Utcai énekes	2200
173	Válás	1500
174	Viharfelhős naplemente	1500
175	Játszók	1500
176	Vasárnap délután	2000
177	Dühöngő	2000
178	Zongora hangverseny	2500
179	Szürkületben	1200
180	Gyertyát vivő (tan.)	1000
181	Ivók	1200
182	Rabinus család	1200
183	Esti nyugalom	1200
184	Dombos tájék (kicsi)	1000
185	Lebujban	2000

Grafikai művek.

186	Istennek dicsőség	500
187	Bucsu	500

188	Megyeház B. Gyarmaton	500
189	Rőzse hordó	500
190	Tudósok	500
191	Anya és gyermekei	1000
192	Az elhagyott	500
193	Család	500
194	Hitvesi bucsu	1000
195	Hedonisták	500
196	A szegénység	400
197	Orosz őrszemek	400
198	Lovas hirnökök	500
199	Tépelődők	1000
200	Alkony a tónál	1000
201	Gyár	400
202	Kohó munkás	400
203	Hazatérés	500
204	Anya	400
205	Hazatérő pásztor	400
206	Család	400
207	A kisded prédikál	700
208	Nincstelenek	500
209	Az árvák	300
210	Az alvó	300
211	A háboru	300
212	Kéve hordók	300
213	Őrszemek a hóban	300
214	A gondsujtottak	500
215	Nyugalom	600
216	Bucsuzók	300
217	Alvó	300
218	Számkivetettek	1000
219	Szt. Jeromos	500
220	Magányos lovas	500

Pálesch Pál

221	Feltámadunk, olajf.	20000
222	Beethoven utolsó szimfoniája, olajf.	25000
223	„Nagy gondolkodók dicsőítésére", olajf.	20000
224	Amerikai párbaj, olajf.	18000
225	Tavasz és nyár, olajf.	15000
226	Pax 1918 olajf.	8000
227	Visió, olajf.	15000
228	N. N. E. ur képmása	mtul.
229	Tanulmány fej olaj.	5000
230	Koldus, paszt.	5000
231	Világégés után, olajf.	mtul.
232	Éva, szénrajz	2000
233	Naplemente után, olajf.	8000
234	Pusztavár, rézkarc	3000
235	Préda, olajf.	8000

Sztelek Dénes

(Olajfestmények)

236	Balatonfüredi táj	4000
237	Szeptember	5000
238	Este	2500
239	Balaton	3000
240	Tanyai ház	1800
241	Anyám	mtul.
242	Szántás	2000
243	Áldás	10000

(Pasztelképek és rajzok)

244	K. J. urasszony	mtul.
245	Szántás	mtul.
246	Balatonfüredi ház	mtul.
247	Arácsi téglagyár	800
248	Balatonfüredi táj, 2 darab	800

249	Legelőn	800
250	Balaton	800
251	Balaton	300
252	Várakozó kocsi	350
253	Buzakeresztek	300
254	Balatoni halászbárka	200
255	Szeptember	300
256	Mennyei eledel, szinvázlat	

Mészáros Dezső

(Szines rajzok)

257	Idegen világ (csillag)	4000
258	Idegen világ (csillag)	2000
259	Idegen világ (csillag)	2000
260	Idegen világ (csillag)	1000
261	Idegen világ (csillag)	1000
262	Idegen világ (csillag)	1000
263	Idegen világ (csillag)	1000
264	Idegen világ (csillag)	1000
265	Idegen világ (csillag)	1000
266	Idegen világ (csillag)	1000
267	Idegen világ (csillag)	1000
268	Idegen világ (csillag)	1000
269	Idegen világ (csillag)	2000
270	Misterium	1000
271	Misterium	1000
272	Misterium	1000
273	Oceánia	2000
274	Oceánia	1000
275	Oceánia, olajf.	8000

Avvabb Makoldy József
Maróti Géza
Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Mészöly Géza
Mihalik Dániel
Munkácsy Mihály
Nagy Sándor
Náray Aurél
Paál László
Pick Morino Ödön
Pór Bertalan
Pravotinszky Lajos

l,
1917-18. Hága az osztrák magyar sajtóhadiszállás képzőm. kiáll -

899 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadvá

Mellékleté

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat sz

Másolta:

Min. Dr Dercsényi D.
és „Magyarország műv.
emlékei II." tiszteletdíjat b.

(Makoldy József)
cikke

(a Budapest
május 1-jének
ünnepére. Építő
Ipar - Építő ifjú-
sági. 1919. Máj. 4.

Zedrás

ıak.

MAKOLDY J.
ÉPITÉSZ-TANÁR
ARCHITECTE-PROFESSEUR
TELEFON:
— József 71-53.

2

BUDAPEST
VII. DAMJANICH
UTCA 12

1921.
II.
1.

A

Műemlékek Országos Bizottságának

Budapesten.

Becses fölszólitásukra van szerencsém erdélyi és felvidéki munkámat a Könyvtár számára mellékelni.

Megjelent műtörténeti vonatkozású cikkeim:

„Művészet" (Lyka Károly) 1913. évf. 3. számában „Alsórákos várkastélya."

„Mánia" (Molnár Viktor) 1913. évf. 2. számában „A német lovagrend várai Erdélyben"; 1913. évf. 4. számában „A régi Medgyes". 1915. évf. 4. számában „Casa matta" (prázsmari templomkastély).

„Élet" 1912. évf. 12. és 13. száma Barczaságról.; — 1913. évf. 37. számú füzetében „Templomkastélyok Erdélyben"; — 1913. évf. 8. sz. „Hirmondók a régi Erdélyből."

Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye" 1913. évf. 43. szám. „Segesvár és Kézd építészete"; 1913. évf. 23. sz. „A barcasági román stílű vártemplomok"; 1914. 48. és 47. „A Krakói régi egyetem"; 1917. 31. Hilbert a prágai székegyház ujráépitőjének munkájáról"; 1916. 36. „Utcák és Csárak Volhyniciban". 1915. 39. és 1917. 29. „Harctéri építészeti emlékek"; 1918. 1. „Királyi palota a galiciai fronton"; 1917. 36. „Harctér építészete"

„Vasárnapi Ujság" 1912. és 1913. évfolyamában: „Brassói Fekete templom", „Kerci Apátság"

Az Építő Ipar – Építő Művészetben" 1911. évfolyam óta számtalan műtörténeti vonatkozású cikkem és közlésem a Vegyes rovatban.

Die Karpathen" brassói havi folyóiratban erdélyi vonatkozású cikkeim; stb, stb.

Kiváló tisztelettel

Makoldy József.

Makoldy József

Miskolczi ügyvéd

a KIRÁLYI MAGYAR AUTOMOBIL CLUB

vezértitkára

Makoldy József
cikosi

MAPE 1940 nov–dec
25 mill.
(Neuveti Kalon)
Ragurai öböl
Vizf

Makoldy József

Értékes alkotásokkal szerepelnek a tavaszi tárlaton a következő művészek:
Szőnyi István, Gombos Lilly, Makoldy József, Belányi Viktor, Csuk Jenő, Kálmán Péter, Korányi Felicita, Körmendi Frim Ervin, Tornyai János, Krusnyák Károly, Leidenfrost Sándor és Kunffy Lajos.
Register: "Képzőművészeti krónika" cimmel a Műcsarnokban rendezett kiállitást ismerteti a Művészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 192o. május 1.
XXXI. évf. 15. sz. 223. lap.

Makoldy József

Akvarellista és rajzművész specialistáink, kitünően válogatott alkotásokkal, részben sorozatokkal mutatkoznak be háborus éveikről a mostani kiállitáson, - irja F.T.Z. /Felvinczi Takács Zoltán/ „Magyar akvarellisták és pasztellfestők" cimmel a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson szereplő művészekről. Lénárd Jenő, Baránszky László, Makoldy József, Zsigmondy Edit, Bakos Tibor, Jaschik Álmos, Berán Gyula, Márton Ferenc, Vanyerka Gyula érdemlik a legtöbb figyelmet.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 16.
XXX. évf. 7. sz. 108. lap.

Makoldy József

Városképein egyszerü motivumokat keres, de nem kicsinyes rajzban, vagy apró konturhalmozással, hanem széles foltokkal, merész ecsetkezeléssel dolgozik. Szivesen festi a nagy fényellentéteket, kiemeli a jellegzetes tájegységeket.
Két podhorczei képét emliti meg K.E. /Kázmér Ernő/ melyeknek téli csendje, intenziv fehérsége, enyhe kék felhőjének mozgása komoly müvészi munka.
"A Nemzeti Szalon uj csoportkiállitása" c. kritika.
A HÉT, Bp. 1918. okt. 6. XXIX. évf. 40. sz. 622-623. lap.

Makoldy József

A HÉT cimlapján bemutatja a müvész festményét Kubinyi Sándor festőmüvészről a harctéren. Repr.

A HÉT, Bp. 1918. szept. 22.
XXIX. évf. 38. sz. cimlap.

Makoldy József

"Képek a harctérről" cimmel a Művészet c. rovat a Sajtóhadiszállás művészcsoportjának a kiállitásáról ir, s megállapitja, hogy a tárlaton kitünő példák igazolják, hogy a művészek pikturája elmélyült a háboru folyamán. Kubinyi Sándor, Horthy Béla, Zádor István, Halász H. Elemérp, Márton Ferenc, Makoldy József, Lénárd Róbert, Basch Andor, Vesztróczy Manó munkáit igen komolyan értékeli a kritika

A HÉT, Bp. 1918. junius 2.
XXIX. évf. 22. sz. 346. lap.

Makoldy József

Gulácsy Lajos, Benjámin Herman, Csabai Ékes Lajos, Joachim Ferenc, Feikss Alfréd, Makoldy József, Marton Ferenc, Moholy Nagy László és Zádor István alkotásait elismeréssel méltatja Kázmér Ernő azok közül, akik a Nemzeti Szalon téli kiállitásán szerepelnek és a a több mint kétszáz mű között kiemelkednek.

Makoldy József vizfestményeit gondos, áhitatos technika jellemzi.

A HÉT, Bp. 1918. dec. 15.
XXIX. évf. 5o. sz. 78o-781. lap.

Makoldy József

Könnyedén kezelt, üde hatásu vizfestményei feltünést keltenek a Nemzeti Szalonban rendezett tárlaton, amelyről Kun Imre ir a Müvészet c. rovatban, "Aquarellfestők és Pasztellfestők Kiállitása" cimmel.

A HÉT, Bp. 1921. ápr. lo.
XXXII. évf. lo. sz. 173-174. lap.

Makoldy József

Uitz Béla, Károly Ernő, Gyenes Gitta, Haranghy Jenő, Podvinecz Erzsébet, Egry József, Szigeti Jenő, Teplánszky Sándor, Tipary Dezső, Lénárd Imre, Baránsky László, Körmendi-Frim Ervin, Makó Bertalan, Papp Emil, Makoldy József, Feiks Alfréd, Kampis János az ifju müvésznemzedék képviseletében részt vettek „A Nemzeti Szalon Tavaszi Kiállitásá"-n, melyről a Müvészet c. rovatban közölt kritika ir, s csupán annyit mond róluk, hogy figyelemre méltó müvekkel szerepelnek.

A HÉT, Bp. 1917. május 13.
XXVIII. évf. 19. sz. 302. lap.

Makoldy József

Az uj nevek közül a fiatal müvész nevét kell megjegyezni, akire felhivja a figyelmet a Nemzeti Szalon kiállitását ismertető kritika a Müvészet c. rovatban.
A tárlatot a Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete rendezte.

A HÉT, Bp. 1916. nov. 26.
XXVII. évf. 48. sz. 69o. lap.

Makoldy József

"Petőfi szülőháza" c festményét bemutatja a lap.
Repr.

Élet. Bp. 1923, január 23. XIV.
2. sz. 27. lap.

Makoldy József

Margitay Ernő a "Téli kiállitás" c. kritikájában beszámol és értékeli a bemutatott müveket. A tárlatot a Mücsarnokban az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendezte.

Boemm Ritta: "Tivi" c. akvarell arcképe és a "Lőcsei templomban" c. olajfestménye igen finom és erős, csupa szin és levegő"

Garzó Bertalan,

Makoldi József,

Egyed Erna,
a három művész igen figyelemre méltó tusrajzokkal szerepel.

Élet, Bp. 1919. jan. 26. XI. évf. 4. sz. 89-91. lap.

Makoldy József

A hadviselt művészek csoportkiállitását a Nemzeti Szalonban rendezték.
Undi Imre ismerteti a tárlatot és az ott bemutatott müveket értékeli:

Festőművészek:

Makoldy József,

Moldoványi Béla,

A két művész szinvonalas munkáját elismeréssel méltatja a kritika.

A kiállitáson részt vevő és a kritikában felsorolt valamennyi művésznevet lásd: Medgyessy Ferenc nevénél.

Élet, Bp. 1919. márc. 16. XI. évf. 11. sz. 259-260. lap.

Makoldy József

"Parkrészlet" c. festményét hozza a lap, mely a Mücsarnok kiállitásán került bemutatásra.
Repr.

ÉLET, Bp. 1913. juni. 1. V. évf.22. sz. 705. lap.

Makoldy József

"Hirmondók a régi Erdélyről" cimmel irta
és illusztrálta saját rajzaival a művész:
"Brassai fellegvár",
"Segesvári bástyatorony",
"A Barca-rozsnyói vár kapuvédje",
"Bástya torony",
"Brassói Takács-bástya udvara"
"Brassói Graft udvar"
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. febr. 23. V. évf. 8. sz.
238, 239, 240, 241, 242, 243. lap.

Makoldy József

"Barcasági képek" cimmel Anka János irja: " A Barcaság Erdély legdélkeletibb részében, a Székelyföld déli szomszédságában az Olt mentén elterülő földdarab." Erről készitett a müvész rajzokat:"A Feketehalmi hegy" és három cimnélküki tájképet. A következő példányban ujabb képek szerepelnek: "Barcasági szász templom", "Barcaroz_snyói vár fegyvertornya", "A Brassai fekete torony", "A Brassai templomerőd" és egy„Barcasági tájkép". Repr.-ók.

ÉLET, Bp.1912.IV.évf.márc.24. 12.sz. 371-373. lap. " " " " 31.. 13." 400-403. lap.

Makoldy József

"Templomkastélyok Erdélyben" cimmel, Erdély festői környezetét ismerteti és illusztrálja rajzaival:
"A segesvári hercegi templom",
"A bakonylakai templomkastély",
"Prázsmár templomerőd folyosója"
"Szászhermányi templomerőd"

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. szept. 14. V. évf.
37. sz. 1190-1192. lap.

Makoldy József

NEMZETI SZALON
324-IK KIÁLLITÁS

tovább

A
„Spirituális Művészek Szövetsége“
első kiállitásának

KATALOGUSA

Alberth Ferencz Makoldy József
Mészáros Dezső Náray Aurél
Remsey Jenő Remsey Zoltán
Szentgáli Tóth Zoltán
Sztelek Dénes és Tábor János
művei

1924 OKTÓBER HÓBAN

NEMZETI SZALON
324-IK KIÁLLITÁS

A

„Spirituális Művészek Szövetsége“
első kiállitásának

KATALOGUSA

Alberth Ferencz Makoldy József
Mészáros Dezső Náray Aurél
Remsey Jenő Remsey Zoltán
Szentgáli Tóth Zoltán
Sztelek Dénes és Tábor János
művei

1924 OKTÓBER HÓBAN

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:
Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigmond

Műpártolók:
Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:
Katò Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

SOCIETAIRE TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
dr. Képessy József
† Kőrösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Nádler Robert
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

Előszó.

Az a kis művészcsoport, mely e néven most együtt mutatkozik be a magyar közönségnek, olyan művészemberek szövetkezése, akik a művészetben nem a formák s a felületek játékos változását keresik, hanem művészi keresésüknek tárgya : az örökéletü emberi lélek.

Kölcsönös vonzódás hozott bennünket együvé, — érzéseink és gondolataink hasonlósága. Mi tudjuk, hogy a művészet nem önmagáért van ; célja : embertársaink fölemelése.

Az emberiség választ előtt áll : az anyag — és a lélek utja között kell választania. Mi már választottunk, s a léleknek utját választottuk.

Nem minden munka „spirituális művészet" abból, ami e kiállitáson van, — de mi még az út elején vagyunk, nincs minden magyar művészlélek itt közöttünk, aki ilyen művészetet ad, — de hisszük és reméljük, hogy rövidesen találkozni fogunk velük. A mi szivünk, s ajtónk tárva áll mindenki előtt, aki szeretettel jő felénk.

Isten, az embertárs, s a művészet szeretete, — ez a mi jelszavunk.

A Spirituális Művészek Szövetsége

SPIRITUÁLIS MŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE:

Tagok:

ALBERTH FERENCZ
MAKOLDY JÓZSEF
MÉSZÁROS DEZSŐ
NÁRAY AURÉL
REMSEY JENŐ
REMSEY ZOLTÁN
SZTELEK DÉNES
TÁBOR JÁNOS

Meghivott vendég:

Szentgáli TÓTH ZOLTÁN.

A kiállított műtárgyak jegyzéke.

Alberth Ferencz

Olajfestmények:

		Árak ezer koronában
1	Találkozás	8500
2	Uton	7000
3	Rözsegyüjtők	8500
4	Két anya	6000
5	Harmonia	6000
6	Nyugalom	6000
7	Kisértés	8500
8	Valóság	9000
9	Tavasz	7000
10	Ősz	5000
11	Ismeretlenek	5000
12	Vágyakozás	4500
13	Misztikus felhők	3000
14	Csendes vidék	3000
15	Borult idő	3500
16	Hitetlenek	5000
17	Szomjazók	4000
18	Vizmeritő	8000
19	Elmélyedes	magt.
20	Tisztás	4000
21	Vajudó lelkek	4500

Makoldy József

Olajfestmények:

	Árak ezer koronában
22 Part tükrözése Nógrádverőcénél	
22a Mütermem	
23 Kilátás Visegrád környékére Nógrádverőcére és a szentendrei szigetre	
23a Uszályhajó Visegrádnál	
24 Migazzi patak csendje	
25 Törökpatak	
26 Csilling-Csurlia Juliána	
27 Interieur	
28 Vizimalom reggel	
29 Migazzi-park kútja	

Vizfestmények:

30 Duna Passaunál	2000
31 Az Ilz a Dunába ömlésnél	2000
32 Passaui áttörés	1500
33 Duna Visegráddal	2000
34 Bokrok ösvénnyel	2500

Diszedények:

35 Ázsiai motivumu	270
36 Magyartál	nem eladó
37 Egyptomi tál	160

38	Segesvári bástyával	210
39	Ázsiai barna edény	160
40	Magyar kanna	90
41	Erdélyi edény	300
42	Fekete edényke	60
43	Zöld edényke	70
44	Erdélyi zöld edény	100
45	Erdélyi barna edény	110
46	Csikszentgyörgybánkfalva	200
47	Alsórákosi Bethlen-kastély	260
48	Ázsiai fekete edény	200
49	Kancsó	nem eladó
50	Kancsó	nem eladó
51	Galambos edény	120
52	Téli táj Erdélyben	320
53	Makk, tölgylevél	150
54	Sárga tál	150
55	Galambos tál	150
56	Tökedény	nem eladó
57	Terrakottaedény	„
58	Segesvári Óratorony	„

Néhány kiállitott diszedény első égetés utáni állapotban még nem eladó.

Náray Aurél

Olajfestmények:

		Árak ezer koronában
59	Madonna	10000

60	Első találkozás	10000
61	Lázár feltámasztása	10000
62	Interieur	6000
63	Szabadban	6000
64	Női tanulmány	6000
65	Merengés	6000
66	Keserü emlék	10000
67	Női profil	6000
68	Fehérruhás kislány	6000
69	Fájdalom	4000
70	Egy gondolat	2000

Rajzok (vázlatok)

71	Virágkeresők	1000
72	Virágkeresők	1000
73	Hazafelé	1000
74	Álló nő	1000
75	Amorett	600
76	Egy kedves dal	1000

Remsey Jenő

Olajfestmények:

		Árak ezer koronában
77	A lenyügözött Hungária (részlet)	mt.
78	Jézus föltámasztja a naimi ifjut	25000
79	Saul megtérése	15000

80	Az irgalmas Samaritánus	7000
81	Az élet világossága	5000
82	A szegény jó pásztor	7000
83	Sebesült szállitók	4000
84	A három jómadár	4000
85	Cirkuszi jelenet	4000
86	Önarckép	3000
87	Jézus	3000
88	Jézus	3000
89	Három kohómunkás	mt.
90	Guggoló kirgiz	mt.
91	Rözsehordó	2000
92	Párka	3000
93	Önarckép	1000
94	Csavargó	2000
95	Gézenguz társaság	3000
96	Saul megtérése, vázlat	2500
97	Peleas és Melisande, carton	3000
98	Melisande a kutnál, carton	3000
99	Angyali üdvözlet, carton	3000
100	Szent László vizet fakaszt, carton	3000
101	A vallomás, carton	3000

E müvek „Tizian" festékkel készültek.

Remsey Zoltán

Olajfestmények:

		Árak ezer koronában
101	A jó pásztor	6000

102	Hegyibeszéd, nagy	6000
103	Hegyibeszéd, kicsi	4000
104	Imádkozzatok mig mécsetek világit	4000
105	Gyengélkedő	2500
106	Esti nyugalom	2500
107	Jézus az olajfák hegyén	4500
108	Szellem kör	6000
109	Tékozló fiu hazatérése	1500
110	Dél	1500
111	Samadhi	1500
112	Szellem szféra	2000
113	Dante pokolvölgye	2000
114	Műteremben	2000
115	Bandukoló	2000
116	Fahordó nő, nagy	2500
117	Fahordó nő, kicsi	1800
118	Lágymányosi részlet	1800
119	Téli táj	3000
120	Külvárosi est	1500
121	Bobiskoló	1500
122	Pihenők	1500
123	Szadai dombok	2500
124	Szadai részlet	2500
125	Szent János tanit	2000
126	Ábránd	2000
127	Domboldalon	1500
128	Skiezők	1500

129	Golgota	1500
130	Karnevál	2000
131	Sugaló szellemek	1000
132	Cirkusz	1200
133	Gyártelep éjjel	1000
134	Koldusok	1000
135	Tájkép	1000
136	A Gondolat	1500
137	A dombtetőn	2000
138	Ipolymente	2000
139	Kisbéres	1000
140	Sziriusz felhők	1300

Sztelek Dénes

Olajfestmények:

		Árak ezer koronában
141	Kettősség virága, Vízió	7000
142	Elfordulás a világosságtól	6500
143	Megdicsőülés, vázlat	2500
144	Hazatérők, pasztel	1000
145	Legelésző bárányok	3000
146	Disznóhajcsár	3000
147	Fehér kecske, zöld mezőben	2500
148	Rakhel siratja az ő gyermekeit	4500
149	Hóolvadás	3500
150	Buzakeresztek	2000
151	Aratás	2500

152	Buzakeresztek	1000
153	Szöllőhegyek	2000
154	Öreg szilvafák	1000
155	Őszi este	2000
156	Nádat vivő ember	mt.
157	November	mt.
158	Viharfalhők	4500
159	Jeges Balaton	mt.
160	Jézus sebeinek megmosása	8000

Grafikák:

161	Országut, pasztel	700
162	Sáfrányszinü fátyol, vizfestmény	mt.
163	Irgalmasság, pasztel	700
164	Szines dombok, vizf.	600
165	Fiatalok, vizf.	500
166	Erdei uton, vizf.	600
167	Mezei uton, rajz	400
168	Erdei út, tusrajz	500

E művek „Tizian" festékkel készültek.

szentgáli Tóth Zoltán

Vizfestmények:

		Árak ezer koronában
169	Erdőben	1500
170	Elhagyott temető	2000
171	Erdő széle	1000

172 Vöröshaju nő	800
173 Koldusnak születtem	1600
174 Árviz után	1600
175 Zeus	1600
176 Eső után	500 —
177 Névy ügyvéd tanyája	mt.
178 Durcás Jerne	2000
179 Lidia	mt.
180 Az özvegy	600

Szines rajzok:

181 Hazafelé	800
182 K-majsai részlet	500
183 Horányi csárda mellett	700

Rajzok:

184 Akt	400
185 Róbert	800
186 Súgok valamit	400
187 Céda lettem	400
188 A betyár	600
189 Mogyoródi gazda	400
190 Senkarazin	2000
191 Juhász	500

Átégetett rajzok:

Találmányom.

192 Álomfoszlányok egy bál után	1500
193 Álarcosbál után	1500
194 Mária	2600

Pasztel:

195	Zolika	mt.

Olajfestmények:

Armareon módszer.

196	Fürdő előtt	1500
197	Elhagyott leány	1500
198	Színálmok I.	1600
199	Színálmok II.	2000
200	Színálmok III.	2200
201	Színálmok IV.	3500
202	Szellemek utján	9000
203	Séta vasárnap délután	8000
204	Távol érzés	4000
205	Garam partján	12000
206	Föltámadunk	12000
207	Barangoló nő	7000
208	Önarckép	6500
209	Explosioig fölfokozott szinek	2000
210	Vaszary mester iskolájából I.	2600
211	Vaszary mester iskolájából II.	2000
212	A zöldben	2000
213	A jós	4000
214	P-né	3000
215	Viszontlátott táj	3000
216	Szürke hangulat	4000
217	Krisztus	2600
218	Svábhegyi parkbejárat	2000

Mészáros Dezső

Szines rajzok:

		Árak ezer koronában
219	Mysterium	2000
220	„	5000
221	„	2000
222	„	2000
223	„	2000
224	„	2000
225	„	2000
226	„	5000
227	„	2000
228	„	2000
229	„	2000
230	„	2000
231	Oceánia	2000
232	„	3000
233	„	2000
234	„	2000
235	„	2000
236	„	10000
237	Háborus symbolum	3000
238	„ „	2000
239	„ „	3000
240	„ „	2000
241	„ „	3000
242	Symbolum (szenvedés)	2000

243	Symbolum (gonosz sziv)	2000
244	„	nem eladó
245	„ (gonosz planéta)	2000
246	„	2000
247	„	2000
248	„	2000
249	Atlantis	2000
250	„	2000
251	„	2000
252	Idegen világ	2000
253	„	3000
254	„	10000
255	„	5000
256	„	2000
257	„	2000
258	„	2000
259	„	2000
260	„	2000
261	„	5000
262	„	10000
263	Memento mori	2000

Tábor János

		Árak ezer koronában
264	Tanulmány, olajfestmény	mt.
265	Tavasz, olajfestmény	mt.
266	Ezeregyéjszaka, illusztr. Grafika	5000

267 Kompozició I. illusztr. Grafika 2000
268 Kompozició II. „ „ 2000

Művésztársaink közül hárman, *Remsey Jenő, Remsey Zoltán* és *Sztelek Dénes* másfél év óta kísérletezést folytatnak a magyar festékgyártás uj vivmányával, a *„Müller Testvérek"* gyárában készülő *„Tizian"* festékekkel. Szeretettel dolgoztak e magyar ügy érdekében és nagy örömmel számolnak be munkáikban az uj magyar festék, minden külföldivel szemben versenyképes, valóban kiváló tulajdonságairól.

A műtárgyak eladását **Kató Kálmán** műtáros eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő. A kiirott árak ezer koronákban értendők.

Makoldy József

feleseje Némethy Ella az Operaház magánénekesnője volt, kitől 1931-ben elvált. Ez úgy bonyodalmai.

U. 3278.

Magyarország. 1932 nov. 13. (Némethy Ella válóperének bonyolult epilogusa.)

MŰEMLEKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
469/1943 szám.
Érk.: 1943 év jul. hó 15. n.

tt
u-

A m.kir.vallás-és közoktatásügyi mini
keb.Számvevőség VII.osztályához inté

Felhivom,hogy a M
julius havi ellátmánya fejé
karékpénztári csekkszámlájá
1./ a 127.688.sz.
Beszerzési költsé
Elhelyezési ____ "

Vészi Gerzson könyvnyomdája
Budapest, Podmaniczky-utca 13
Telefon-szám : 108–03

MDK

Makoldy J., ?

Biró M. és Péter S.-el a Várhegyet, Lánchidat és Erzsébethidat diszitette. Ök a 7. csoport voltak a 11. közül, kikre Bp. diszitése bizva volt.

Makoldy József: Bpest diszitése május 1.-én. ÉI-MM.1919 máj.4. 11o.1.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Makoldiné Papp Gizella

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

festőművész

1972 AUG 19

TOKAJI TÁRLAT

1021

A Zilahy György Művészetbarátok Köre soron következő tárlata, Makoldiné Papp Gizella festőművész munkáinak bemutatása ma délután nyílik meg Tokajban, a helytörténeti múzeumban. Bevezetőt Tenkács Tibor festőművész mond.

MDK

Makoldy József épitész

Krónika, Epitő Ipar-Epitő Müvészet, 1922. okt. 15. 151 l.

MDK

Aradi N: Párizs hatása. . . Élet és Irodalom,
1958. jan. 31.

MDK

Makoldy József

Nagyanyánk, kora, vf.

Buda a várból, "

Nagy. Studio l. graf. kiáll. 1921. márc.

lo l.

MDK

Makoldy József

Halászbástya Bpesten, tavaszi délelőtt

MAFE 13.kiáll. M.Szal. 1927. máj. 10 l.

MDK

Makoldy József

Gyalogsági támpont, vf.

A krixy királyi vár Krakóban, vf.

Tartalékok barakjai, vf.

MAFE 5. kiáll. N. Szal. 1916. nov. 18. 1.

KDK

Makoldy József

Fényszóró állás az Alpesekben, vf.

M.Szol. tevezési Kiáll. 1916. ápr. 15. i.

MSK

Makoldy József, festö

Jurisics-tér Köszegen. Vizfm.

Tavaszi tárl. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 4o.l.

MDK

Makoldy József, festö

Felhöjáték. Vizfm.
Vasmegyei udvar. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. [illegible]. Kat. 42.l.
43.l.

MDK

Makoldy József, festö

Giulio podesta.	Olf.
Ballerina.	"
Petöfi S.szülóháza,Kiskörösön.	"

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 47.1.

Makoldy József, festö

Régi szeminárium Györött.	Vizf.
Öregek.	"
M.Némethy Ella otthon.	"
A Halászbástya.	"

A Magy.Akv.- és Paszt.fest.Egy. X .kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

Makoldy József

Buda a Szilágyi Dezső térről. vizf.
Az Alkotmány utca télen, vizf.

Magyar akvarell és pasztellfestők Egyesülete
IX. kiállitása, 1922. Nemzeti Szalon katalogusa

MDK

Makoldy József

Halászbástya terraszán, vizf.

A Verbőczy-palota Budán, "

Budai vár télen, "

N. Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N. Szal.

1922. jan. 8 **l.**

MDK

Makoldy József

Reggel a Dunán Nógrádverőcénél, vf.

Bencésrendház Kős egen, vf.

Zsinor padlás a Szuffitákkal Lohengrin első felvonás alatt, vf.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 14 l.

MDK

Makoldy József, építő- és festőművész;
a Magy. Képzőm. Egy.-nek főtitkára.
Résztvesz a Grand Prix megvalósításá-
ért folyó mozgalomban

Ép. Tp. - Ép. Művészeti: Építőművészek a kultusz-
miniszternél. - 1927 II. 15. - 28. l.

MDK

Makoldy József

Hóolvadás, vf.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 25 l.

MDK

Makoldy József, festő.

1 db. vizfestm. (sv. cimmel)

Ungerska Konstatställningen i Konstakademien

Stockholm, 1922 máj. – Jegyz. 26. l.

MDK

Makoldy József

Parlament ködben, vizf.
Katonai csoport, "

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
25 l.

MDK

Makoldy József

Alkony, vízf.

~~Castagnavizza, temp.~~

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

25 l.

MDK

Makoldy József ,festőm.

Szélesen lát a térben akkor is,mikor figurálisat vagy tájképet dolgoz fel. Keresi az erős kontrasztokat, fény-árnyék különbségeket.
A háboru előtt utazott Konstantinápolyon át Kisázsiába,Atjénen át Peloponésosnak, Velencén és Román át Pompeibe. Beutazta Ausztriát és Németországot.
A Müegyetemen versenyvizsgája ösztöndijat nyert.

Makoldy József gyüjteménye.
Nemzeti Szalon. 1918. okt. Kat.

MDK

Makoldy József festőm.

A kultuszminiszterium Erdélybe küldte, az erdélyi templomkastélyok és nemesi udvarházak felvételére. Ekkor önálló mütörténeti tevékenységet fejtett ki. Cikk és rajz formájában munkái eredményeiről közleményeket tett. /Vas.Ujs.,Elet,Uránia,Magyar mérn.és Ép. Közl., Ep.Ip.,Ép.Müv.,Die Karpathen. Irt kritikai müvészeti cikkeket. a Pesti Hirlapba.

Makoldy József gyüjteménye.
Nemzeti Szalon. 1918. okt. Kat.

4/. MDK

Makoldy József, festőm.

Ex Libriseiből a Szt.György Céh közölt.

Kiállitott a Műcsarnokban, Nemzeti Szalonban, stb.

Makoldy József gyüjteménye.
Nemzeti Szalon. 1918. okt. Kat.

ákosi Makoldy József MDK

A Cifra-rét, vizf.

Reggeli köd a Gyilkos-tónál, vizf.

A késmárki fensik, vizf..

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

RX

Makoldy József

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Széles modorban festi párizsi és maria-trösti motivumait.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

Maholdy József

Szerepelt a Műcsarnok Őni tárlatán.

Újság 1926. X. 24.

Makoldy József

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

NU 1926. X. 24.

Makoldy József

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Makoldy József

Halászbástyát ábrázoló képe szerepel az akvarell és pantell festők kiállításán a Nemzeti Kalonban (emlitve)

Magyarság 1927 v. 26.

Makoldy fónok

A jan. 26-án alakult Stroll Alajos emlékbizottság tagja

Magyarság 1927 I. 28.

Makoldy József

„Halónbóstya" c. akvarelje nézepel az akvarell és pantellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 V. 26.

Makoldy József.

Művei szerepelnek a Műcsarnok téli kiállításán.

Esti Kurir, 1927. dec. 18.

Makoldy József.

A Műcsarnok téli tárlatán stájerországi akvarelljei szerepelnek. (említve.)

Magyarság, 1927. dec. 18.

Makoldy József.

„Maria Trost bei Graz" és „Pórás hegy" c. vízfestménye szerepelnek a Műcsarnok téli tárlatán.
(emlitve)

Pesti Hirlap, 1927 dec. 18.

Makoldy József.

Müve szerepel az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

Esti Kurir, 1924. dec. 20

Liebe Leute!

Alles Gute zu Weihnachten und Neujahr
Feiertäglichkeit. Trinkt tüchtig Bier
Glückliches

Stadt Wien, Dez. 20

Makolány József

Akvarellekkel szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán.

Magyarság 1926. X. 14.

Makoldy József MDK

Raguzai erőd, vizf.

Spalatói peristyl, vizf.

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Makoldy József MDK

OltárkőBékásszorosban, vizf.

Mücsarnok 1942 [redacted]

A magyar müvészetért c.kiáll.

Makoldy József MDK

Milánói Navilio

Mücsarnok 1940/41 A magyar müvészetért c.kiáll

Makoldy József MDK

Balatoni halászok, vizf.

Dunakanyarulat, vizf.

Mücsarnok 1940 Őszi tárlat

Balatoni halászok, vizi.

Dunakanyarviak, vizi.

Makoldy József.

a Budapest városkép-kiállításon
-a Műcsarnokban- „Halászbástya"
c. akvarellje szerepel. (említve.)

Pesti Napló, 1924. jún. 14.

MDK

Makoldy József

Raguzai erőd, vf.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Műcs.

MDK

Makoldy József

Spalatói peristyl, vf.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Mücs.

Makoldy József MDK

Eső után a békási szorosban

Máriakő a békási szorosban

Műcsarnok 1941 Téli kiállitás

Makoldy József MDK

Budapest a Hármashatárhegyről

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

Makoldy József

Szerepel a Műcsarnok tavaszi kiállításán.

Az Est, 1926. V. 16.

Makoldy József MDK

vizfestmények

Halászbástya

Reggel az erdei uton

Kis rutén a völgyben

Mücsarnok 194o Őszi tárlat

MDK

Harsányi József

szerepelt a Műcsarnok Téli tárlatán.

M. h. 1939. XII. 17.

Makoldy József

MDK

Ut a Kárpátokban, vizf.

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

Makoldy József

MDK

Tél a Tátrában

Műcsarnok 1943 Tavaszi kiállítás

Makoldy József

MDK

Uj-Csorbató télen

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Makoldy József

MDK

vizfestmények
Vihar a Gesäuseban

A Medici-kut Párisban

Vihar és árviz Visegrádnál, olf.

Muzeumkert

Műcsarnok 1940 őszi tárlat

Makoldy József

MDK

vizfestmények
Tujza liget /Kárpátalja

A Quartier Latin kéményei

Völgy eső után

Alkonyat ciprusokkal

Műcsarnok 1940 Őszi tárlat

Makoldy József

MDK

vizfestmények
Enns-vizesés völggyel

A Notre Dame Párisban

Királymező

Mária Trost ködben

Műcsarnok 1940 Őszi tárlat

Makoldy József MDK

vizfestmények
Raguzai dominikánus templom a várból

Flattnici templom reggel

Falu a Dunaparton

A Luxembourg-park eszloppal

Mücsarnok 1940 Őszi tárlat

Makoldy József

MDK

vizfestmények
Pfaffenstein

Vártorony Raguzában

Alpesi ház vörösfenyő-erdővel

Tengerszem Flättnitznál

Műcsarnok 1940 Őszi tárlat

Makoldy József MDK

vizfestmények
Leopoldsteiner See

Hegyoldal eső után

Raguzai öböl toronnyal

Korinthiai keritès

Műcsarnok 1940 Őszi tárlat

Makoldy József MDK

Vadászles

St.Nicolas-templom Párisban

Nagyszál Vácnál

Édesanyám, bronz

Mücsarnok 194o Őszi tárlat

Makoldy József MDK

vizfestmények
Flattnitzi templom délután

A Luxembourg-park a Pantheonnal

Lacroma szigete

Raguzai várudvar

Mücsarnok 194o Őszi tárlat

MDK

Makoldy József

A Tücsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

Makoldy József

A Műcsarnok 1927-es
tavaszi tárlatán szerepelt.

? 1927. IV. 1.

Makoldy József

festőművész

Téli Tárlat - Képzőművészeti Társulat kiállítása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Uj Nemzedék
1930.XII.21.

Makoldy József

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1930.XII.21.

Makoldy

Festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállításán - a Műcsarnokban - képével szerepel.-

Esti Kurir
1937.VII.30.

Makoldy József

„Duna" c. műve nagyobb a Kép. mův. Társulat tavaszi tárlatán a Műcsarnokban

(emlitve)

Magyarság 1925 v. 16

Makoldy József

Felhők között

Műcsarnok 1943 Téli tárlat

Makoldy József

MDK

A lomnici és késmárki csúcs

Műcsarnok 1943 Téli tárlat

Makoldy József

MDK

Gargaló a randnai havasokban

Borsfüred völgye

Műcsarnok 1943 Téli tárlat

Makoldy József MDK

Tavasz Balatonkenesén

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Makoldy József

MDK

Balatonkenesei nádas

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

Makoldy József

Tájképekkel merészel az akvarell és pasztell festők kiállítása a Nemzeti Szalonban

Nemzeti Újság 1938 XI. 20.

Makoldy József MDK

Trocadero az Eiffeltorony lábánál, vizf.

Műcsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

Maholdy József

Kiállít

M; M. 1942. IV. 19.

MDK

Makoldy József

Az Erzsébet-hidnál, of.

Kamaraerdő, vf.

Arckép, of.

Normafánál, of.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.
13.1.

MDK

Makoldy József, festő

251. Oltárkő Békásszorosban. Vízf.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért." Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.12.l.

M.D.K.

Makoldy József /1890-

758. Harangláb telitalálattal. Rajz.
759. A gorockovi zsinagóga. "
760. Wolhyniai falu utcája. "
761. Német lazarett Raczynben. "
762. Koninchy temetője. "
763. A lucki régi városkapu tornya. Rajz.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 84. l.

Makoldy József
ákosi

MAPE XXIII. kiáll
1938. nov. – dec.
Neusetli halon

Az Enns, vízf.
Gesäuse bejárata
vízf.
A Weissenbacher,
vízf.

38. 27.
1927 febr. 7.

Makoldy József gyüjteménye.

Ákosi Makoldy József képein az architektura szeretete jelentkezik, mikor legszivésebben városképeket, épitészeti motivumokat választ téma gyanánt. Szélesen lát a térben akkor is, mikor figurálist vagy tájképet dolgoz fel. E célból keresi a kontrasztokat, erős fény-árnyék különbségeket. Léptéke a vizfestményben lehető legnagyobb, pedig az aquarell technika nehézségei a papir nagyságával négyzetes arányban nőnek.

Született Nagyszebenben 1890-ben, érettségizett Brassóban, müegyetemet végezte Budapesten, müvészi tanulmányait Münchenben és Krakóban. A háboru előtt utazott Konstantinápolyon át Kisázsiába, Athénen át Peloponnesosnak, Velencén és Rómán át Pompeibe. Bejutazta Ausztriát és Németországot. A müegyetemen versenyvizsga ösztöndijat nyert, a kultuszminiszterium pedig Erdélybe küldte az erdélyi templomkastélyok és nemesi udvarházak felvételére. Ekkor önálló mütörténeti tevékenységet fejtett ki. Munkássága eredményeiből cikk és rajz formájában közléseket tett. (Vasárnapi Ujság, Élet, Uránia, Magyar Mérn. és Épitész Közlöny, Épitő Ipar, Épitő Müvészet, Die Karpathen). Irt kritikai müvészeti cikkeket a Pesti Hirlapba. Die Karpathenbe. — Ex libriseiből a Szt. György céh közölt. — Kiállitott a Mücsarnokban Nemzeti Szalon-

170	Változatok a zöldben — — — —	120
171	Tranquillitas — — — — — —	25
172	Az ősz pompája — — — — —	2
173	Junius — — — — — — —	24
174	Emlékezés egy régi könyvre — —	280
175	Aranykor — — — — — —	2400.—
176	Március — — — — — — —	1800.—
177	Piros, fehér, zöld — — — — —	1800.—
178	Emlék — — — — — — —	600.—
179	Üdvözlet — — — — — — —	600.—
180	A fölkelő nap országából — — —	1000.—

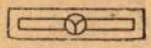

4.

Komáromi Kacz Endréné gyüjteménye.

Komáromi Kacz Endréné Kiss Sarolta 1883-ban született Budapesten. 15 éves korában már a képzőművészeti főiskola növendéke, hol rajztanitónői oklevelet is nyert. Már itt mutatkozott különösebb hajlandósága a vizfestészethez s mestere: Neogrády Antal ajánlatára több kitüntetést nyert. Fejlődése mégis ott kezdődik mikor az iskolából kikerülve, férjével évenként nagyobb utazást tett külföldön, hol a legjelesebb aquarellisták művészetét megismerhette. Az ecsetet szokatlan merészséggel s biztos kézzel kezeli, szineiben erő és mélység van, miáltal képei szinte olajkép hatásuak. A Székesfőváros díját, a Nemzeti Szalon ezüstérmét s az Eszterházy-féle aquarell dijat nyerte el az utóbbi években.

162	Bonbonniere — — — — — —	800.—
163	Gyermekszerelem — — — — —	1000.—
164	Japáni emlék — — — — — —	1200.—
165	Ezüst kehely, arany tál — — —	900.—
166	Tünő remények — — — — —	2500.—
167	Szeptember végén — — — — —	1000.—
168	Májusi reggel — — — — — —	1000.—
169	Háborus emlék — — — — —	1400.—

Nemzeti Szalon 1918. okt.

	Diogenes — — — — — —	1[illegible] —
	Az óra apotheosisa — — — —	8[illegible] —
147	Müteremsarok — — — — — —	3500.—
148	Az „északi sark“ nyáron — — —	3500.—
149	Selyemkendők — — — — — —	3000.—
150	Nincs otthon senki — — — — —	3500.—
151	A grófné boudoirja — — — — —	2400.—
152	A fekete zongora — — — — —	2400.—
153	A velencei tükör — — — — —	2800.—
154	Az én szobám — — — — — —	2400.—
155	A jó öreg karosszékek — — — —	2400.—
156	A jelen és mult — — — — —	2400.—
157	A grófnő secretair-je — — — —	2400.—
158	A vitrina — — — — — — —	2000.—
159	Vasárnap reggel — — — — —	2000.—
160	Angolos hangulat — — — — —	2000.—
161	Rococó — — — — — — —	2400.—

Maholdi József, építész M.D.K.

terve a hag. Mérnök és Építészegylet 1914-15 évben egy gliptotékára kiírt, nagypályázatán dicsérésben részesült. (Az arány és eredetérmet nem adtár ki.)

Vállalkozók Lapja, Bp. 1916. XXXVII. évf.

május 10. sz. 8. old.

MDK

Makoldi József, festöm.

Hóolvadás. Vizf. Jelz.

Árv. Közl. 1936. márc. 76.sz.2.rk.sz. 44.l.

M.D.K.

Maholdy József, építész, grafikus

Északi harcterről küldött beszámolóját 6 Wolhyniában készítek, és háboru-pusztitotta falvakat ábrázoló ceruzarajzával illusztrálja.

Épitőipar - Épitőmüvészet, Bp.1916 évf. 11 sz.

61-62. old

Makoldy József

MDK

Erdőrészlet, rézkarc

Kapu Brassóban, rézkarc

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállítás.

Makoldy József MDK

Elmebeteg, aqu.

Parlament a Halászbástyáról, aqu.

Sátortábor, aqu.

Wolfgangsee, aqu.

Műcsarnok 1921. gyűjteményes csoportkiállítás

Makoldy József MDK

Supraport, aqu.

Angol katonák, nyomás

Hungária bejárata, nyomás

Damjanich utca sarok, nyomás

Mücsarnok 1921. gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Magyar előkert, aqu.

Lekötött léghajó, aqu.

Katonaszabó, aqu.

Margitsziget, aqu.

Mücsarnok 1921. gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Katonairoda, aqu.

Három lampion, olf.

Páncélautó telitalálattal, rajz

Brassói Katalinkapu, aqu.

Micsornok 1921. gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József

MDK

Podhorce: királyi park II. aqu.

Török-ugratónál Budán, aqu.

Normafánál, olf.

Katona fürész belseje, aqu.

Mücsarnok 1921. gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Olvasó nő, ecceruzar.

Bródy kifosztott üzletnegyede, rajz

Grafti bástya, tollr.

Négy lampion, olf.

Mücsarnok 1921. gyüjtéményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Segesvári bástya, tusr.

Nagy géza ceruzar.

Karácson Endre, ceruzaf.

Erdő irtán, aqu.

Mücsarnok 1921. gyüjtéményes csoportkiállitás

Makoldy József

MDK

Ferencz József-kapu

Ellenforradalmi emlékünnep Kőszegen, rajz

Csikrákos, tusr.

Bakó László, ceruzar.

Miccurnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Csendélet a Lipótköruton

Országház előtt

Fogságból hazatérők, aqu.

Mégsem fogunk fázni

Műcsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Lóczy Baba, ceruzar.

Takácsbástya Brassóban, tusr.

Horthy Miklós Szegedenna városház termében, ceruzar.

Marosszentimre, tusr.

Műcsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MBK

Kalvária, aqu.

Akt, aqu.

Müvész fantázia, tollr,

Windischgrätz hercegnő, ceruzar.

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Maköldy József

Megfigyelő állás, aqu.

Bodrogkereszturon, aqu.

Orosz templom, aqu.

Jánoshegy, aqu.

Nicsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Cipészmühely, vizf.

Tabán a királyi várból nézve, aqu.

Csatorna ásók, aqu.

Feltrei tetőjáték, aqu.

Mücsarnok 1921 gyüjtemónyes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Obsko, tusr.

Ágyu állások, aqu.

Anyám, rajz

Nyires,vizf.

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József

MDK

Niskói templom, aqu.

Régi Pest, aqu.

Bajmócz, tollr.

Lőcsei városház, tollr.

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Tokaj hegye, olf.

Napsütés az irtáson, vizf.

Orosz városka, vizf.

Ablak, vizf.

Műcsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

MDK

Makoldy József, festö

Utcarészlet. Aquarell.
Városrészlet. "

Bpesti Föv.Képtár.-Képzömüv. Ip.müv. és Foto kiáll.
1948.jan.3.-22. Kat.

MDK

Makoldy József, festö

Vihar a Gesäusén. Vizf.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O. M. Szépmüv. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. 16.1.

MDK

Makoldy József

Képzőműv. szemle. Magyar Kulturszemle, 1940.
11. sz. 263. l.

Makoldy József

MDK

~~Makoldy~~ Képzőművészet, 1930. 29.sz. 100 l.

Makoldy József

MDK

Kut Podhorcén, aqu.

Csütörtökhely, tollr.

Feleségem, szines rajz

Napsütésben, aqu.

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Piros tiganban, olf.

Wellisch Margit, olf.

Vavel Krakóban, aquá

Arckép, rajz

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Dr. Makoldy Gida, olf.

Köd, aqu.

Tükörkép, olf.

Muzeum-kert, aqu.

Magaslaton, aqu.

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József

MDK

Andrássy szobor, olf.

Reggeli, olf.

M. Némethy Ella az Opera énekesnője, olf.

Hiccarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Magyar tölgyek, aqu.

A körönd, olf.

Füzek, aqu.

Brassói Graft, rézkarc

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Széchenyi E. gróf parkja, olf.

Podhorce: Királyi park I. aqu.

Halász, olf.

Magyar kert, aqu.

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József

MDK

Anyám, olf.

Expressionista fej,

A "Baronet" igazatója, olf.

Ukrán nagyanyó, aqu.

Műcsarnok 1921 gyűjteményes csoportkiállítás

Makoldy József gy MDK

Domboldalon,vizf.

Nyirbátori templom, aqu.

Müteremsarok, olf.

Gondolkozó, olf.

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

A Bodrog és Hegyalja, olf.

Régi pesti ház, aqu.

Bodrog partján, olf.

Barokk-lomŏok, aqu.

Műcsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Akt, olf.

Dominikánus-templom, aqu.

Oroszok, aqu.

Magyar lány, olf.

Műcsarnok 1921 gyűjteményes csoportkiállítás

Makoldy József MDK

Millenáris emlék, aqu.

Erzsébet-hidfő, olf.

Állások, aqu.

táj, aqu.

Műcsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Mirabell-park, Sazlburg, aqu.

Bodrog hajlása, olf.

Mirabell-park bejárata, aqu.

Koratavasz, aqu.

Műcsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Német tarack, aqu.

Salzburg vára, aqu.

Terka, olf.

Templomszentély Volhyniában, aqu.

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József

MDK

Barcasági utca, aqu.

Országház, aqu.

Jezsuita lépcső, aqu.

Fehér fal Budafok, aqu.

Műcsarnok 1921 gyűjteményes csoportkiállitás

Makoldy József MDK

Kamaraerdő, aqu.

Kilátás mütermemből, olf.

Krakó, aqu.

Női fej, aqu.

Mücsarnok 1921 gyüjteményes csoportkiállitás

Makoldy József

MDK

Havas idő, vizf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Makoldy József

Nagyméretű vizfestményeit állitotta ki a tárlaton.

Képzőművészet, 1928. 8-9.sz. 86.lap

MDK

Makoldy József

Hajóőr, vizf.
Balaton-Zamárdi régi pitvar, vizf.
Balaton-Zamárdi régi kapu, "
Reggeli hangulat, olajf.

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat.1924.
Nov.29.-Dec.6. 15.lap

MDK

Makoldy József

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 27.lap

MDK

Makoldy József

A kanonok udvar Krakkóban	vizf.
A salzburgi Mirabeli park	"
Salzburg vara	"
Krakói Dominikánus templom	"
Budai oldal	"

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 15. 1.

MDK

Makoldy József, festöm.

Nemz. Szal.- Zichy Mihály Müvész Egyesület. 1930.jun.
Kat.

MDK

Makoldy József

Kárpátaljai tajak c. akvarellje a Műcsarnok 1943/44 évi téli tarlatan.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1943. nov. 21. 14.1.

Makoldy József

MDK

Salzburg, Mirabell-park, vizf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Makolay József, festöm.

424. Párás hegy. Vizf.

426. Maria Trost bei Graz.

Képzöm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 23.1.

MDK

Makoldy József

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Makoldy József

Művével szerepelt a Zichy Mihály Társaság kiállitásán a Nemzeti Szalonban.

Cikk: A Zichy Mihály Társ.kiáll.

Képzőművészet, 1930. 32.sz. 170.lap

M.D.K.

Makoldy József

Ráskai Ferenc: A meg nem értett férfi c. regényéhez készitett illusztráció repr.-ját közli a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1926. okt. 18-24.
XVI. évf. 42. sz. 46. lap.

. . . .

MDK

Makoldy József, festöm.

vizfestményei a hangulat finomságával tünnek ki.

X.-XIII.terem. -Kücsarnok.
Képzömüvészet.1931. 37.sz. 44.l.

Makoldy József

MDK

Parlament ködben, vizf.

Katonai csoport, vizf.

Alkony, vizf.

Műcsarnok 1919. Hadvis lt művészek kiáll.

MDK

Makoldy József

Kiállitások. Magyar Müvészet 1925. 583.l.

MDK

Makoldy József

Raguzai erdő. Vizf.
Spalatói peristyl. Vizf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 18.1.

MDK

Makoldy József

Milánói Navilio

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15-Jan.12 1941. 6.1.

Makoldy József MDK

Képmás, vizf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Makoldy József

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a Szépm. Muzeumban. Szépmüvészet 1941. 2o6.1.

MDK

Makoldy József

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

Makoldy József MDK

A tartalék, vizf.

Mücsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

Makoldy József

Olvadáskor, vizf.

Makoldy József MDK

Swynjuchy lövése, vizf.

Műcsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

Makoldy József MDK

Fatemplom, vizf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Makoldy József,

Meghivó. Gyüjteményes csoport kiállitására.

Mücsarnok.- ? szept.4 megnyitás.
Beszédes L.,Juszkó B.,Klimó I.,Makoldy J.,Pap E.,
Wágner G. gyüjt.csop. kiáll.

Makoldy Jozsef.

A Spirituális müvészek egyesületének tagja megalakuláskor 1925-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Makoldy József.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1924-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Makoldy József.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1918-ban.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Makoldy József, festőm.

mint a képzőművészek csoportjának tagja, szép mun_
kával szerepel.

Szentgyörgyvári Gyenes Lajos:
Képzőművészet. év ?, I.évf. 1.sz. 9.l.

MDK

Makoldy József, illusztr.

Az utcáról. Bp. 1919.
A cimlappal együtt lo eredeti litografiát tartalmazó mappa, a müvész sajátkezü aláirásával.

Dr.Szemlér Lörinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek.- Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 79.l. és 80.l.

MDK

Makoldy József

Vízfestménnyel vett részt a Műcsarnok kiáll.-án.

Művészet, 1918. 53-54.l.

MDK

ákosi Makoldy József

Uj-Csorbató télen, vf.

KMTára 1943. tav.kiáll. 21. o.

Makoldy József MDK

A lomnici és késmárki csucs

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Makoldy József MDK

Felhők között

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Makoldy József MDK

A Cifra rét, vizf
Reggeli köd a Gyilkos tónál, vizf
A késmárki fensik, vizf.

Mücsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Makoldy József MDK

A budai vár oldala északról

Műcsarnok 1924. febr-márc.

M.D.K.

Makoldy József

A tavaszi nagy tárlaton bemutatott 443 kép és szobor között szerepel képe a Műcsarnok kiállításán.

A 20. oldalon 6-os számmal a művész fényképe.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Színházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Makoldy József, festőm.

579. Női félakt. Olf. 42x52. J.l.j.

Ávv. Közl. 1933. dec. hó 4.rk.sz. 68. aukció. 28.l.

M.D.K.

Makoldy József, építész

saját kezű ceruzarajzaival illusztrálja az erdélyi várkastélyokról, s ezzel kapcsolatban a kazamatáról írt cikkét. Két rajz Prázsmárról, egy Szászhermányról.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1915.39.évf. 11.sz.
59-60.o. 1-3.á

MDK

Makoldy József

Aranyérem kitüntetése az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállításon.

Cikk: A párisi világkiállitas magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

MDK

Makoldy József

Budaörsi részlete, a Műcsarnok tav.tarlatan.

/Kézdi./: Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.l. 4.l.

MDK

Makoldy József, festö

Vihar után.	4ox34	Vizf.
Templom kastély.	38x28	"
Fehérfal./Budafok./	65x51	"
Körönd Budapesten.	45x45	Olf.
Nyár.	45x45	"

Áll. Árv.Csarnok.-M.Képzöm.Egy.kiáll. 1922 dec.15.-17.

Kat.11.1.

Makoldy József MDK

Borsafüred völgye

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Makoldy József

MDK

Gargaló a radnai havasokban

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Makoldy József, festöm.

Havas idö. Vizf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 16 l.

Makoldy József, festő, tanár M.D.K.

az erdélyi barcasági román stílusú vártemplomokról írt tanulmányát 14 sajátkezű tus- és ceruzarajzával illusztrálja.

[A tömösi Honvédemléket ábrázoló tusrajzát lásd a 391. old.]

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1913. 47. köt. 379-383. old.

Makoldy József, építész, tanár M.D.K.

a krakkói régi cejctemről
irt uti beszámolóját több saját:
kezű ceruzarajzával illusztrálja:

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1914. 48. kötet · 577-579. és 581-582. old.

M.D.K.

Makoldy József, festő, tanár

Segesvárról és Kézdről írt tanulmányát 8 sajátkezű ceruzarajzával illusztrálja.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1913. 47. kót. 689-692. old.

M.D.K.

Makoldy József, építész, tanár

4 ceruzarajzát és 1 lavírozott tuss vázlatát körli oroszországi harctéren készített építészeti felvételeiből.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1917. 51. köt. 29. sz. 6. melléklet

további két képének reprodukciója: 1917. 51. köt. 327-329.

M.D.K.

Makoldy József, építész, tanár

a háborúban megsérült kelet-galíciai Brzezany-i kastély történetét és háború előtti képét ismerteti, a kastély helyszínrajzát és sérült állapotát további négy - saját - ceruzarajzával illusztrálja.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1918. 52. köt. 305-307. old.

Makkay József, ajánlás, tanár

a háborúban megsérült Velet-
galicián Brzezany-i kastély törté-
netét és háború előtti képét ismer-
teti, a kastély helyszínrajzát és
sérült állapotát tovatti nagy
-rajzát - cerukarajzával illust-
rálja.

1918. 52. hét. 305-307. old.

MDK

Makoldy József

Duna, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 22. 1.

MDK

Makoldy József

Feltrei tetőjáték, vf.

Tav. ~~kárkak~~ kiállítás, Mücs. 1925. máj. 31. l.

MDK

Makoldy József f.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 56. l.

Makoldy József MDK

Kora tavasz, vizf.

Mücsarnok 192o-21. Téli kiállitás

MDK

Makoldy József, festöm.

Hó. Vizr.
Budapesti eröditése. "

Nemz. Szal.- A MAFE VI.kiáll. - 1919.febr. Kat. 15.1.

MDK

Makoldy József,

a N.Sz.által rend.63 csop.kiáll. egyik-másikának szereplője volt. 1918,1924.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub.és a KEVE XX-ik kiáll.-a. 1929. febr.

MDK

Makoldy József

Kat.Nagykőrös kiállitáson vett részt, 1926.

MOB Kvt. 2465.sz.

MDK

Makoldy József

Képzőművészet 1928. II. évf. 6. sz. 11. l.

MDK

Makoldy József müsz.tan.

A berlini épitészeti kiállitast ismerteti a városépitésügyi törvényalkotás c. könyvben.

Dr.F.G.: A városépités időszerű kérdései.

Épitő Ipar - Épitő Művészet 1932. 14.l.

Makoldy József

MDK

Salzburg Mirabell-park, vizf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállítás

Makoldy József

MDK

vizfestmények
A Pantheon
S.Margherita Ligure látképe
Sikátor a Quartier Latinben

Műcsarnok 1926. Őszi kiállítás

Makoldy József MDK

vizfestmények
Vasmegyei falu utcája
Hindus fej
A trouvillei strand viharban

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Makoldy József MDK

vizfestmények
Olasz házak az Appennineken
Siciliai szépség
Fürdő a tengerparton
Appenninekből

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Makoldy József MDK

vizfestmények
Strand a Liguri tengerparton
Csónakok
Elhagyott
Halászcsónakok

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Makoldy József MDK

vizfestmények

A Medeici kut

Gyermekek a Luxenbourg parkban

A Sforza palota udvara Milanóban

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Makoldy József MDK

vizfestmények
Partrahuzott vitorlások
Kirakodás a hajóból
A Luxenbourg park szőkőkutja
Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Makoldy József MDK

vizfestmények

A tengerpart halászokkal

A Notre Dame tornyai

Mosónők a milanói Navilióparton

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Makoldy József MDK

Vihar a Gesäuseban, vizf.
Elhagyott hámor, vizf.
Lugauer az Alpokban, vizf.

Mücsarnok 1939. téli tárlat

Makoldy József festőművész

Városrészlet

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa.1934

Makoldy József MDK

Feltrei tetőjáték, vizf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállítás

Makoldy József MDK

Duna, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

MDK

Makoldy József épitész - festő

Monumentális budai képe, a Nemzeti Szalonban a Magy.Akvarell- és Pasztellfestők kiállitásán.

Dig.: A Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének kiállitása.

Épitő Ipar - Épitő Művészet 1927.juni.1. 85.o.

MDK

Makoldy József

Résztvett a Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének 1938-évi kiállitásán.

F.J.: Akvarellek és pasztellek a Nemzeti Szalonban.

Pesti Hirlap 1938.nov.20. 6.o.

Makoldy József MDK

Fatemplom, vizf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Makoldy József MDK

Gyalogsági támpont, vizf.
A királyi vár Krakóban, vizf.
Tartalékok barakjai, vizf.

Magyar Aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiállitása
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Makoldy József MDK

Téli hangulat

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Makoldy Joseph von

MDK

Veteranan
Aufzug beim Milleniumdenkmal in Budapest

Wien, Kunstlerhaus 1924. Mai-Juni

Makoldy József MDK

Krakói templom tornyok
Kápolna udvar /Prága/
~~[illegible]~~

Egyház és müvészet
Nemzeti Szalon 1919.

MDK

Makoldy József

"Vihar Visegrádnál" c. olajfestménye a spirituális művészek masodik kiallitasan.

/e.a./: Spirituális művészek.

Az Ujság, 1925.dec.18.

Makoldy József

MDK

Budaörsnél, vizf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Makoldy József

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

EK 1930. III. 15.

Makoldy József

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Makoldy József

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Makoldy József MDK

Kilátás a Gellérthegyről, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

MDK

Makoldy József

KUT 1926. I. 5. sz. 15.1.

Makoldy József MDK

A tengerpart halászokkal, vizf.

A Notre Dame tornyai, vizf.

Mosónők a milanói Navilióparton, vizf.

Bartrahuzott vitorlások, vizf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Makoldy József

MDK

A Luxenbourg park szőkőkutja, vizf.

A Médici kut, vizf.

Gyermekek a Luxenbourg parkban, vizf.

A Sforza palota udvara Milanoban, vizf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Makoldy József MDK

Strand a Liguri tengerparton, vizf.

Csónakok, vizf.

Elhagyott, vizf.

Halászcsónakok, vizf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Mexoldy 16xaef MDK

Strand a light temperature, viaf.

Cadmelok, viaf.

Klingyott, viaf.

Haldascadmelok, viaf.

Mlcesarrok 1926 Gast Kielliths

Makoldy József MDK

Vasmegyei falu utcája, vizf.

Hindues fej, vizf.

A trouvillei strand viharban, vizf.

A Pantheon, vizf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Makoldy József MDK

Olasz házak az Appennineken, vizf.

Siciliai szépség, vizf.

Fürdő a tengerparton, vizf.

Appenninekből, vizf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Makoldy József

MDK

S. Margherita Ligure látképe, vizf.

Sikátor a Quartier Latinben, vizf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Makoldy József

MDK

Vihar előtt a Dunán

Műcsarnok 1927 Magyar táj- és életképkiáll.

Makoldy József MDK

Kora tavasz, vizf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Makoldy József, festöm.

Muzeum kert. Vf.

Wolfgang tó Salzkammergutban. Vf.

Salzburgi tetöjáték. Vf.

Nemz. Szal. 1919. Okt. kiáll. Kat. 9.1.

MDK

Makoldy József

"Oratorony Feltrében" c. kép repr. 575.l.

Vasárnapi Ujság, 1918. 65.évf. 41.sz. 575.l.

MDK

Makoldy József

Nehány szép dunaparti tájképe, ezenkivül kerami -
ai munkája is szerepel a Nemzeti Szalonban rend.
spirituális művészcsoport bemutatkozó kiallitasan

B.L.: Spirituális Művészcsoport Szövetsége.

Világ,1924.19.okt.

MDK

Mokoldy József

Vizimalom reggel, és Visegrad c.képei a Spirituális Művészek Szövetsége kiáll.-an.

b.m.: Spirituális Művészek Szövetsége első kiáll.

Esti Kurir, 1924.okt.19.

Makoldy József, építész M.D.K.

3 ceruzarajza orosz templomról

Építőipar- Építőművészet, Bp. 1917. 51. sz.
313-314. old. 1-3. á.

M.D.K.

Maroldy József, építész, festő

Lisszrajzon mutatja be a brassói Tahács-bástyát, melyet Schuler Frigyes tervei szerint 1910-ben állítottak helyre, ugyszintén bőrezüen adatokat a magyar állam a Fekete templom helyreállítására és az ottani szász gimnázium felépítésére.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1920 évf. 4. sz.

13. old.

M.D.K.

Maroldy József, építész, festő

Tusszajza a segesvári Óra-toronyról – mely 1280-óta hapott erődítéseket. Másolata Alpár Ignác erredéves történetmi csoportjában is szerepel.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1920.évf. 4. sz.

114. old.

M.D.K.

Makoldy József, építész

cenzurajza a késmárki harangtoronyról. Mutatvány a szerzőnek „There is no czech culture in Upper-Hungary" c. művéből (Steier Lajos angolnyelvű előszavával.)

Épitőipar - Épitőművészet, Bp.1921. évf. 5-6. sz.
20. old.

M.D.K.

Maloldy József, építész

ceruzarajza a nagyszombati templomról.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1921 évf. 21-22 sz.
79. old.

M.D.K.

Maroldy József, építész, festő

a Nincsarnok téli tárlatán „Kőszegi vár" c. vízfestménye Esterházy-díjat nyert.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1922.évf. 40. sz.

164. old.

Maholdy József, építész

M.D.K.

rövid beszámolóban ismerteti az 1919. május 1-i felvonulási ünnepségek dekorativ kereteit, s az azok megteremtésében körrenmüködő szaremberek, építészek, iparmüvészek stb. [akik körül nem egyek kesöbb ezmiatt nekérségei támadtak]. A diszítés költsége 4 milliót tett ki.

Építőipar - Építőmüvészet, Bp. 1919 évf. 14. sz.

110-111. old.

MDK·

Makoldy József

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Macloldy József épitész-festő

Kitünő akvarelljei a Műcsarnok tárlatán.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1926. 108.lap

MDK

Makoldy József

A Nemzeti Szalón Molnár Viktor díját a Balaton kiállitás zsürije Makoldy József: "Halászat a Balatonon" c. festményének itélte.
Makoldy József: "Verbőczy-palota Budán" c. festményét a Székesfővárosi Múzeum részére megvásárolták.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1922.febr.15. 27.lap

Makoldy József MDK

Maria Trost, vizf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Makoldy József MDK

Párás hegy, vizf.

Maria Trost bei Graz, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Makoldy József

MDK

Őszi köd, vizf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Makoldy József, festö

Duna.

OMKT-Műcs. Tavaszi kiáll.-és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jún.

Kat. 22.l.

MDK

Makoldy József, festö

Feltrei tetöjáték. Vizf.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun.
Kat. 31.l.

MDK

Makoldy József

rajzok:

Német lazarett Raczynben

Koninchy temetője

A lucki régi városháza tornya

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952

MDK

Makoldy József

rajzok:

Harangláb telitaláttal

A gorockovi zsinagóga

Wolhyniai felu utcája

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952

MDK.

Mákoldy József festő

"Női félakt" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.
4o.l.

MDK

Makoldy József, 2o. sz.

Erdőrészlet, rézk.

Erőditmények, vf.

Ernst Muz. 23. aukc. 1923. 36-37 l.

MDK

Makoldy József

Nyár, of.

Figyelő, of.

Bodrog, of.

Hegyalja, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 2o. 1.

MDk

Makoldy József

Budapest a Hármashatárhegyről.

MTára 1941. dec. MDcs. 18. 1.

MDK

Makoldy József

Segesvári utca, tollr.

Erdélyi képek, vf.

Prázsmári ls erkedi templomkastélyok, tus.

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 18. 1. 19.1.

MDK

Makoldy József

Eső után a békási szorosban

Máriakő a " "

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 19. l.

EDK

Makoldy József

Jardin Luxembourg, vf.

Vasmegye faluszéle, vf.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

29. l.

yom! Beválik-i a tervezetem - azt
k vagy nem tetszel!
izza azt a gyönyörü haját maga után.
e, te gyönyörüség, te bálvány? -
lja - hogy ezt a kislónyt hozzád
nek vónál az én helyemben. Hát tet-
y nem?
t mondja - felséges királyom!
n a leányom, osztán kisird be a
gyütt. Egymásé vattok.
orkány:
agyot nevetett! - Gyönyörü neved
m, hm, jaj Ráadó a neved neked,
ondja - és arra fogol adni mindent?

Makoldy József

75. FERENCZY VALÉR: A Lánchíd a Várheggyel. Kőrajz.
76. EMANUEL BÉLA: Törley Livia. Pasztel. Mgt.

XX. TEREM

ákosi MAKOLDY JÓZSEF

Született 1890-ben, Nagyszebenben. Építőművészi oklevelet szerzett, majd itthon és a külföldön művészeti tanulmányokkal foglalkozott, főképpen a vízfestés és a rajzoló-művészet terén. Grafikai jellegű munkái könyv-alakban is megjelentek. A Műcsarnoknak 1913 óta kiállítója, ahol 1922-ben az Eszterházy-vízfestménydíjat nyerte el.

Vízfestmények.

1. Flattnitzi templom délután.
2. A Luxembourg-park a Pantheonnal.
3. Lacroma szigete.
4. Raguzai várudvar.
5. Vadászles.
6. St. Nicolas-templom Párisban.
7. Nagyszál Vácnál.
8. Édesanyám. Bronz. Magántulajdon.
9. Leopoldsteiner See.
10. Hegyoldal eső után.
11. Raguzai öböl toronnyal.
12. Karinthiai kerítés.
13. Pfaffenstein.
14. Vártorony Raguzában.
15. Alpesi ház vörösfenyő-erdővel.
16. Tengerszem Flattnitznál.
17. Raguzai dominikánus templom a várból.
18. Flattnici templom reggel.
19. Falu a Dunaparton.

Őszi Tárlat. Műcs. 1940. okt.

XIX. TEREM

MAGYAR GRAFIKUS MŰVÉSZEK EGYESÜLETE.

53. GULYÁS FERENC: Munkás. Tollrajz.
54. GULYÁS FERENC: Csőszök. Rézkarc.
55. IVÁN SZILÁRD: a) Pihenő munkások, b) Cséplés. Krétarajz.
56. VARGA MÁTYÁS: Nemes Török János. Fametszet.
57. IVÁN SZILÁRD: a) Tájkép. b) Tájkép tehenekkel. Krétarajz.
58. GULYÁS FERENC: Zebegényi komp. Rézkarc.
59. SZIKORA ANTAL: a) Fák, b) Arckép, c) A halál lovai. Rézkarc.
60. GULYÁS FERENC: a) Tetemrehívás, b) Festő arcképe. Rézkarc.
61. KOFFÁN KÁROLY: Kompozíció. Linoleum-metszet.
62. ARATÓ GYULA: Szamárhegy. Lavirozott tollrajz.
63. VARGA MÁTYÁS: Gabi. Fametszet.
64. ARATÓ GYULA: Borongás. Vízfestmény.
65. EMANUEL BÉLA: Gyermekfej. Ceruzarajz.
66. ARATÓ GYULA: Pilisi hegyek. Lavirozott tollrajz.
67. SZÜCS PÁL: Bérfizetés. Linoleum-metszet.
68. SZAUTNER LAJOS: Fűzfa a Balaton partján. Rézkarc.
69. FERENCZY VALÉR: a) Helyőrségi templom, b) Pesti Vigadó. Rézkarc.
70. FERENCZY VALÉR: a) Budapest, b) Nagybánya. Rajz.
71. IVÁN SZILÁRD: a) Lovak, b) Tehén. Krétarajz.
72. FABRÓ JÓZSEF: Temetésről. Ceruzarajz.
73. IVÁN SZILÁRD: Cséplőmunkások. Krétarajzok.
74. FERENCZY VALÉR: Részletek Cortina d'Ampezzoból és Budapestről. Rajzok.

Makoldy József

Erdély emlékeit saját rajzaiban Apponyi Albert gróf előszavával 1920-ban a Rév. nővel adta ki.

"Pictures of Transylvania. Preface by Count Albert Apponyi. With pen and pencil by Joseph de Makoldy. Depot 1920. Hornyánszky."

Makoldy József

1913 jun. 1. Brassóban
A barcasági román
stílű templomokról
tartott előadást

MMÉE Közl.

1914. 240 l.

Makoldy József

felső magyarország mi-
emlékeiről saját rapi-
vál 1920-ban angol
nyelven propaganda
könyvet adott ki. Hö-
negét Louis Steier írta,
a kepéket fenti rapottá-
lemie:

„There is no czech
culture in Upper
Hungary" Bpest
1920.

CTFŐ

26

B. János, Milos

EDD

27

Érm. Mária, Virgil

RDA

28

István, Stefánia

ÖRTÖK

29

Szaturnin, Noé

TEK

30

András, András

MBAT

Nincs szebb karácsonyi ajándék, mint a Könyvbarátok Nagy Könyvei. Ajándékozza meg velük hozzátartozóját, jóbarátját. Előfizetés a K. M. Egyetemi Nyomda Könyvesboltjában.

< Makoldy József >

< > A barcasági román stílű vártemplomok. MMÉE közl 1913. 23. szám.

számos ábrával, mellett vezérapolt

<Makoldy József>

< > Segesvár és Kézd
épitészete
MMEE Közl 1913

689.692.l

saját rajzaival
illusztrálva

2918. 575. l.

Makoldy József

Makoldy József: Óratorony Feltrében.

madni vagy vitássá tenni ezen a területen való jogosságát. Nem először, de újból megigazolódott, hogy ez az ország a mai testében nem véletlen alakulat, hanem a legállandóbb természeti törvények, értelmi törvények és erkölcsi törvények kiérvényesülése. Szóval: a legjobb lehetőség mindazok számára, a kiket magába foglal és kiknek egy fokozottabb boldogulása egyedül belső berendezkedésünk problémája és feladata. *Szigma.*

A VOJENNI NACSÁLNIK.

— Magyar hadifoglyok szibériai életéből. —

Irta dr. **Bokor Ervin.**

Az itt következő részlet egy legközelebb megjelenendő könyvből való, a melyben egy fiatal magyar tiszt, dr. *Bokor Ervin,* megirta orosz fogságának és kalandos szökésének történetét. Bokor hadnagy még az orosz forradalom előtt, a czári Oroszországból szökött meg egy társával együtt Mandzsurián, Khinán, onnan hajón Amerikán át s utjának leirása olyan, mint egy kalandos Verne-regény. Az itt közölt részlet érdekesen rajzolja meg a fogolytáborbeli orosz parancsnokok egyik tipusát. Alkalmilag még fogunk a

< Makoldy József >

< > Brzezany kastélya a háborban. M.M.É E Közl. 1918. 305–307. l

képekkel M. saját rajzainak repr.-val.

Makoldy József

A karcter épí-
tésére, akvarell
és rajz felvételek

Repr.

MMÉÉKojl

1917. 327 – 329 l.

< Makoldy József >

< > Hilbert, a prágai
Szekesegyház ujraépitő-
jének munkájáról –
MMÉE Közl
1917. 287 –
290. l.
képekkel

Makoldy József

Hareteri vázlatkepék,
repr.

MMÉE Közl.

1915. 219 l.
220 l
221. l.

532.
Német festő: Sokalakos Kálvária.
Fa, tempera 145 × 244 cm.
Rest. 1933-ban Nikány Gajos.

Masszlaghy II. 216. szám (Ismeretlen)

—

Kényi 18 l.

—

Gerevich: Az Ujság 1916 julius 14, 5. lap.
Valószínűleg Garamszentbenedek.
Vesztfáliai, poesti katás.

—

Benesch 68 l.
Bajor-salzburgi katás.

Makoldy József

< > Utcák és házak
Volhyniában.
M. MÉE Közl. 1916.
~~213~~ 231, 232. l.
saját illusztrációk.
kal.

1520

Méret egyenként?

120

Makoldy Józef

Hlavní épitészeti
emlékek
Repr.
MMÉE Kozl
1917. 29. szám

Üvegablak: ornamentális lombdísz, egyszer valódi, egyszer hamis, 14·5 x 22 cm.

XIX. TEREM

MAGYAR GRAFIKUS MŰVÉSZEK EGYESÜLETE.

53. GULYÁS FERENC: Munkás. Tollrajz.
54. GULYÁS FERENC: Csőszök. Rézkarc.
55. IVÁN SZILÁRD: a) Pihenő munkások, b) Cséplés. Krétarajz.
56. VARGA MÁTYÁS: Nemes Török János. Fametszet.
57. IVÁN SZILÁRD: a) Tájkép. b) Tájkép tehenekkel. Krétarajz.
58. GULYÁS FERENC: Zebegényi komp. Rézkarc.
59. SZIKORA ANTAL: a) Fák, b) Arckép, c) A halál lovai. Rézkarc.
60. GULYÁS FERENC: a) Tetemrehívás, b) Festő arcképe. Rézkarc.
61. KOFFÁN KÁROLY: Kompozíció. Linoleum-metszet.
62. ARATÓ GYULA: Szamárhegy. Lavirozott tollrajz.
63. VARGA MÁTYÁS: Gabi. Fametszet.
64. ARATÓ GYULA: Borongás. Vízfestmény.
65. EMANUEL BÉLA: Gyermekfej. Ceruzarajz.
66. ARATÓ GYULA: Pilisi hegyek. Lavirozott tollrajz.
67. SZŰCS PÁL: Bérfizetés. Linoleum-metszet.
68. SZAUTNER LAJOS: Fűzfa a Balaton partján. Rézkarc.
69. FERENCZY VALÉR: a) Helyőrségi templom, b) Pesti Vigadó. Rézkarc.
70. FERENCZY VALÉR: a) Budapest, b) Nagybánya. Rajz.
71. IVÁN SZILÁRD: a) Lovak, b) Tehén. Krétarajz.
72. FABRÓ JÓZSEF: Temetésről. Ceruzarajz.
73. IVÁN SZILÁRD: Cséplőmunkások. Krétarajzok.
74. FERENCZY VALÉR: Részletek Cortina d'Ampezzoból és Budapestről. Rajzok.

75. FERENCZY VALÉR: A Lánchíd a Várheggyel. Kőrajz.
76. EMANUEL BÉLA: Törley Livia. Pasztel. Mgt.

XX. TEREM

ákosi MAKOLDY JÓZSEF

Született 1890-ben, Nagyszebenben. Építőművészi oklevelet szerzett, majd itthon és a külföldön művészeti tanulmányokkal foglalkozott, főképpen a vízfestés és a rajzolóművészet terén. Grafikai jellegű munkái könyv-alakban is megjelentek. A Műcsarnoknak 1913 óta kiállítója, ahol 1922-ben az Eszterházy-vízfestménydíjat nyerte el.

Vízfestmények.

1. Flattnitzi templom délután.
2. A Luxembourg-park a Pantheonnal.
3. Lacroma szigete.
4. Raguzai várudvar.
5. Vadászles.
6. St. Nicolas-templom Párisban.
7. Nagyszál Vácnál.
8. Édesanyám. Bronz. Magántulajdon.
9. Leopoldsteiner See.
10. Hegyoldal eső után.
11. Raguzai öböl toronnyal.
12. Karinthiai kerítés.
13. Pfaffenstein.
14. Vártorony Raguzában.
15. Alpesi ház vörösfenyő-erdővel.
16. Tengerszem Flattnitznál.
17. Raguzai dominikánus templom a várból.
18. Flattnici templom reggel.
19. Falu a Dunaparton.

20-37: a 25 k oldalon

Kut. ás. 1940. őszi kiáll-

<Makoldy József>

< > Királyi palota a galiciai fronton.
MMÉE Kösl. 1918.
1—6 l. képekkel

A tudományos riportok legszebb, legérdekesebb képes havi folyóirata a

BÚVÁR

Szerkeszti
Dr. CAVALLIER JÓZSEF

Egy évben 1000 oldal, 1000 kép, többszáz pályadíj. Egy szám 90 f, egész évi előfizetés 9 P 60 f

Kérjen mutatványszámot!

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

FRANKLIN-TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSE
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. Postafiók 214.

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága
úrnak
úrnőnek

Budapest

MAKOLDY JÓZSEF: AMIT ÉN LÁTTAM. Riportrajzok. A királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadásában jelent meg ízléses köntösben Makoldynak albuma, mely friss rajzokban bemutatja az utolsó hét év történetének egyes érdekesebb jeleneteit, ú. m. a nemzeti hadsereg bevonulását, a nyugatmagyarországi harcteret, kultúrtörténeti eseményeket, a napi riportok változatos sokaságát. Az arcképsorozat pedig a jelenkor magyar szellemi életének kiválóságaiból mutat be mintegy 60 férfi és női portrait-et. A könyvet élvezettel forgathatják mindazok, kik figyelik a társadalmi és politikai eseményeket s szereplőit és élvezni tudják az artisztikus, könnyedén rögtönzött rajzokat. Az album, amelyhez Herczeg Ferenc írt előszót, ára 250.000 korona s megrendelhető lapunk szerkesztősége révén.

SZÍNES LAKÁSOK. (*Färbige Wohnräume der Neuzeit. Herausgeber: Alexander Koch.*) Egy pályázat eredményét gyűjti egybe ebben a nagyszerű, színes pompától virító könyvben a fáradhatatlan darmstadti kiadó. Egy pályázat, amelyben szabadon szárnyalhatott minden tervező képzelete. Anyag, financiák, adott térviszonyok, célszerűségi szempontok nem kötötték gúzsba a fantáziát. Elgondolt terek, pompás fülkék, fénybenúszó termek, drága, égőszínű selymek és szőnyegek, — a mesék világa az, melybe a pályázat feltételei a lakásberendezőket csábították. S hiába mondja a könyvhöz írt előszavában Wilhelm Michel, hogy e tervek fiatal készítői nem romantikusok, bizony nagyrészt az Öperenciás-tenger kékje és a korallszigetek pirosa adta vízfestékeikhez a színt. S valahol az aeolhárfák közt muzsikálták a ritmusokat. Ezért úgy hat a könyv, mintha egy kedves, jóságos öreg úr azt mondaná a háború utáni iparművésznemzedéknek: no gyerekek, most hordjátok össze elém mindazt a sok lakást, amikbe rendezni szeretnétek, zengjétek el mindazt a színt, ami belétek szorult. Hihetetlen sok van ebből németekben, svájciakban, osztrákokban és magyarokban. Eszmék a magányos, tarka és megindító bútorokról. Meghitt fülkék, szivárványos falak, üvegtől csillogó télikertek, bábjátékszerű, falba süllyesztett hálók, kényelem és mégis ravasz egyszerűség, csillogó könyvek a polcokon, lilafájú állványok, kanárisárga puha bársonypamlagok, színek, színek mindenütt. Megvallom: a legjobb akarattal sem látom e bútorok s belsőségek világában azt, amire az előszó céloz: az új térérzést, az új nemzedék friss vágyait sport, egészség, gyarmatok és természet után. De látom azt, hogy egy nagy átalakulás küszöbén állunk s a világhangulatnak az a krízise, mely a polgári kedélyek fölött még sötét borúként lebeg, messziről már megmutatja a művészeknek a hajnalt. De látunk mást is. Az átalakuló, a mult tradíciókkal szakítani készülő fiatal iparművészet két befolyást érvényesít. Egy szigorú, vonalakkal kifejezhető szerkezeti elvet, amely északi német eredetet árul el és a dolgok tektonikáját juttatja érvényre. S egy másik, vidámabb, melódikus formahangulatot, amelyről azonban nehéz volna megmondani, hogy az angol lakásművészet vagy az osztrák s magyar népművészet pszichéje adott-e hozzá többet. Strnad és Gorge voltak a könyv esztétikusa szerint az ő bécsi interieurjeikkel e könnyed, egészséges alaphangulat megteremtői. Mi hozzá tehetjük, hogy náluk jóval előbb már Ashbee és Baillie Scott adtak ennyi üdítő színt a lakásnak. S náluk ma is többet ad Kozma Lajos az ő csodásan szuggesztív képeskönyveivel. Itt kell persze azt is hozzáfűznünk e megjegyzéshez, hogy a magyarok, akik közül többé-kevésbé már külföldön is akkreditált nevekkel találkozunk itt, mint Kozma Lajos, László Pál, Farkas Endre, Pfeiffer Tivadar, Lőrinc Géza neveivel, dicséretes alkalmazkodással tudnak beleilleszkedni ebbe a színszimfóniába, amellett, hogy zamatjukban megőrzik a művészetszármazás talaját. Mindent összevéve, bizonyos, hogy e száznegyven képtáblán van sok ki nem forrott, sőt hebehurgyán odavetett és őszinteség nélkül való elgondolás is. De javarészt oly vágyak, képszerűen elgondolt formaakarások ostromolnak itt bennünket, melyeket meg nem hallgatni bűn volna. Épp olyan bűn, mint amilyen esztelenség volna lepuskázni akarni ezeket az ideákat, e büszke császármadarakat, papagályokat és kolibriket, melyek épp az ő szabadságukban elragadóak.

A MAI BUDAPESTI ÉPÍTÉSZET. Az *Architecture*-ben, ebben a pompásan szerkesztett angol építészeti folyóiratban igen érdekes cikket olvasunk nemzetünk barátjának, *Miss Levetus*-nak tollából. Tiszta tekintettel, szeretettel és megértőn merül bele Budapest újabb fejlődésébe, hogy rövid tanulmányában mindazt elmondja róla, ami az angol építészeket érdekelheti. Azzal kezdi, hogy amikor a gazdasági viszonyok kevéssé kedveznek az építkezésnek, a tervezők egyrésze a nemzetközi városépítő tervpályázatokon arat sikereket. Ezek közül dr. Lechner Jenő, Forbáth Imre és Warga László első díjat nyertek a belgrádi városrendezési pályázaton s harmadik díjat Amsterdamban. Ugyanekkor egy nagy csikágói napilap palotájának tervéért Lechner-Lóránt és Kautsky dícsérő elismerést arattak, Hajós Alfréd pedig a párisi Olympiád nyilt pályázatán vitte el az első díjat. Maga Budapest mai építészete abban a nehéz dilemmában vergődik, hogy annak ellenére, hogy sok régi épülete s városrésze van, igazi építészeti tradíciója még sincsen s inkább csak stíluskeveredéseket, mintsem egységes városfejlődést lehet a multbeli hagyományain érezni. Mindennek ellenére a mai Budapest bűbájosan szép. Egy szeszélyes asszonyhoz hasonlít, aki divatszeszélyeivel is örökké csak egyre törekszik: megőrizni kedvese szívét. Éjszakai képe, akár a Duna jobb- vagy balpartjáról nézzük, akár merészen feszülő hídai íveléséről, leírhatatlan gyönyörűséget nyújt a sétáló szemeinek, csodás képei, sziklái és épületformáinak körvonalaival. A reggeli kép már zavaróbban hat. Túlsok mesterkéltség látszik a hegyek útvonalai közt és a nagy házak közt, melyekben a paraszti, úgynevezett „magyaros ornamentikájú" házak összekeveredtek azokkal az alig százéves épületekkel, amiken olasz és osztrák építők kifinomodott ízlésére ismerünk. A modern építés főleg a háború előtti években indult meg a kereskedelmi útvonalakon, sok szép középülettel és csinos villákkal az Andrássy-út és Városliget parknegyede felé. Ez utcák szélesek, tiszták voltak azelőtt, most megrongáltak, porosak. Sok dolga volna itt építésznek, munkásnak egyaránt, de nincsenek meg a nagy építkezéshez való költségek. Mivel a magántőke részére a házépítés nem jövedelmező vállalkozás, az állam előbb a részvénytársaságokat és ipari vállalatokat igyekezett építésre szorítani alkalmazottaik lakásigényei részére, jelenleg pedig az építési kölcsönök hosszúlejáratú

Magyar Iparművészet
1926.

biztosításával akarja az építőkedvet fokozni. De nem magánházak céljaira a kedvezményt nem nagyon veszik igénybe. És bérházak építésére is kockázatos vállalkozásnak látszik az ilyesmi, mert a lefelé menő anyagárak és munkabérek, valamint a jövő bizonytalan számítási lehetőségei nagyon óvatossá teszik a spekulációval foglalkozókat. A munkáslakástelepek építésének eszméje Bárczy polgármestersége idején, a háború előtti években termelte első gyümölcseit, főleg a pesti oldalon, a külső területeken. Eddig mintegy nyolcszáz ilyen ház épült fel, de körülbelül háromezret szándékoznak felépíteni. E házak közt fás terek szolgálják a kislakások egészségét. Medgyaszay építész sokat tesz e lakások kényelme érdekében. Egy-, két- és négylakásos házak vannak e telepeken s minden lakáshoz egy-két szoba, előszoba, konyha, éléskamra, pince, padlás tartozik. Az eredeti tervek még gőzmosókonyhákat, fürdőket s a nőtlen meg hajadon lakók részére külön lakásokat is kontempláltak. Minden lakáshoz egy kis kertecske is tartozik baromfiketreccel. A belső helyiségek levegősek, egészségesek és jó elrendezésűek. Szolid, de dísztelen épületek. A budai oldalon, a folyó partjáról felfelé tekergőző többszázéves utakon az építészeknek gyönyörű villák építésére adódott megfelelő tér. Ezek legmodernebbjei a Rózsadombon váltogatják egymást sűrű egymásutánban: Quittner Erwin rendkívül finom ízlést, ötletességet árul el, Meller és Leszner is egy kedves falusias házra vonják magukra a figyelmet. Minden villának kertje és lépcsős terrasza van s olyan elrendezésűek, hogy a legszebb képet adják a természetről annak, aki erkélyükre áll. Jól megtervezett belsőségeik is fokozzák szépségüket. Egyik ponton Szablya-Frischauf jellegzetes nyugalmú, biedermeier egyszerűségű interieurjeivel, másutt Kozma Lajos gazdag díszítő kedvével találkozunk s körülbelül ők ketten képviselik a két szélsőséget. A Gellérthegyen is egyre épülnek az új villák. Itt látni Münnich Aladárnak pompázó szépségű, kedvesen dekoratív épületét szép színes üvegfestményeivel. Figyelemreméltó újabb épületek még Wellisch Andor lóverseny-tribünje nagyméretű voltával és Münnich Aladárnak margitszigeti galamblövőháza, meg a tiszta célszerűségi építészet körébe vág Ligeti Pál szövőgyára és Quittner Erwin féligkész posztógyára. Sok érdemeset lehetne még mondani Budapest fejlődő építészetéről, — így fejezi be részletes beszámolóját Levetus kisasszony, — de egyelőre elégedjünk meg ennyivel s állapitsuk meg, hogy ezeknek az építészeknek épp annyira megvan az érzékük a dísztelen, anyagszerű architektúra formái iránt, mint amennyire számolni tudnak a helynek és a környezetnek, melybe építenek, sajátos koloritjával.

SPONSEL, JEAN LOUIS. DAS GRÜNE GEWÖLBE ZU DRESDEN. Eine Auswahl von Meisterwerken der Goldschmiedekunst in 4 Bänden. Bd. I. Geräte und Gefässe in Silber- und Goldfassung, aus Holz und Stein, Perlmutter und Muscheln, Ton und Glas, Bergkristall und Halbedelsteinen, Straussenei ern und Kokusnüssen. Mit 70 Lichtdrucktafeln, davon 7 farbik. Leipzig, Karl W. Hiersemann, 1925. — Drezdának, a „rokokó hazájá"-nak a képtár mellett a Grünes Gewölbe a legnagyobb látványossága, mely a XVI., XVII. és XVIII. századi német ötvösség és ékszerészet műremekeit, limogesi emailokat, kristály-, elefántcsont-, fa-, üveg-, strucctojás-, kókuszdióból készült műtárgyakat tartalmaz s Európa ilynemű gyűjteményei közül egyike a leggazdagabbaknak.

Ágoston szász választófejedelem az elődeitől örökölt és az általa szerzett drágaságokat, műkincseket 1560-ban egy kincstárban egyesítette, mely 1610-ben „Das Gewölb" s 1638-ban zöldszínű festéséről „Das Grüne Gewölbe" nevet nyerte. II. Agost Frigyes 1724-ben a vár nyugati földszinti szárnyán lévő boltozatos termeket rendezteti be a vétel és ajándék útján még gyarapodott gyűjtemény számára. Ő maga is, mint fény- és pompakedvelő, műértő fejedelem nagy gondot fordított a gyűjtemény gazdagítására. A megbecsülhetetlen műkincsekkel mindenben harmonizáló fényes berendezés teljesen II. Agost Frigyes utasításai szerint készült. A kiállítás dekorációmódja a mérsékelten világos boltozatos helyiségekben, a túlzsúfoltság, a nagy távolság, mely a rácsok miatt a látogatót a tárgyaktól eltávolította úgy, hogy a néző alig sejthette, hogy egy, a boltozat alatt a konzolra helyezett tárgy milyen művészi beccsel bír, mindezen körülmény nem volt alkalmas az egyes tárgyak alaposabb megtekintésére, tanulmányozására. A pompás összbenyomás előnye az egyes műtárgyak iránti érdeklődés hátrányára vált. Mindez szükségessé tette, hogy a gazdag anyagot tanulságosabb formában mutassák be a látogatóknak, ami 1914-ben az új rendezés és bővítés folytán meg is történt.*

De egy másik hiány is gátolta a gyűjtemény mélyrehatóbb tanulmányozásában az érdeklődőt. Nem volt eléggé feltárva reprodukciók és leírások által a tanulmányozásra. A műtárgyak esetleges futólagos megtekintése tartósabb benyomást nem kelt s a látottak emléke lassan elmosódik. Ezt a hiányt van hivatva pótolni Sponsel jelen műve.

Ezen a téren a munkának két előfutárja van: L. Gruner „The Green Vaults of Dresden" Londonban 1876-ban és Dr. J. G. Th. Graesse „Das Grüne Gewölbe zu Dresden" Berlinben év nélkül megjelent műve, az előbbi 28, az utóbbi 100 táblával van ellátva. Mindkét munka azonban elfogyott s a modern követelményeket már úgysem elégiti ki. Sponsel munkája ezáltal a Grünes Gewölbe egyedüli nagy összefoglaló művévé válik.

A mű négy vastag fólió-kötetben fog megjelenni. A kötetek csoportosítása tárgyak és anyagok szerint történik. A most megjelent I. kötet 21 oldalon a Grünes Gewölbe történetét tárgyalja, 51 oldalon áttekintést nyújt az I. kötet tartalmáról és a közbeiktatott lapokon pontos leírását adja a 70 táblának, melyek közül hét tiszta színnyomat. Ezekre a tiszta színnyomatokra, melyek Fritz Goetz felügyelete alatt a leipzigi állami grafikai akadémián készültek, nagy gondot fordítottak. Miután sok táblán csak egy tárgy van ábrázolva, a nagy formátum lehetővé teszi, hogy minden darab tökéletes reprodukcióban, a forma és díszítés részleteiben is oly élesen álljon előttünk, hogy úgy tudjuk élvezni, mintha az eredetit látnók. Az I. kötet eszközöket és edényeket mutat be ezüst- és aranyfoglalatban, fából és kőből, gyöngyházból és kagylóból, agyagból és üvegből, hegyi kristályból és féldrágakőből, strucctojásból és kókuszdióból. Freiburg, Augsburg, Nürnberg, Köln, Drezda, Hamburg, Leipzig, Torgau, Braunschweig, Olmütz, Stettin és Berlin

* Az új rendezésnél irányelvül szolgált, hogy minden egyes tárgy behatóbban legyen megtekinthető, tanulmányozható. A korábbi felállításnál minden darab leltári számmal volt ellátva, melynek római száma a termet jelezte, amelyben a kiállított tárgy helyet foglalt. Ezt a leltári számot megtartották a tárgyak és ezek szerint minden darab bármikor, eltekintve attól, hogy melyik teremben van elhelyezve, meghatározható, identifikálható. Oit, ahol az ötvöstárgyak keletkezési helyük és előállitóik belyegével vannak ellátva, egy R betű után álló szám Marc Rosenberg „Der Goldschmiede Merkzeichen" 2. Aufl. Frankfurtban 1911-ben megjelent művére utal, ahol ezek a jegyek megtalálhatók.

Makoldy József

stb. magyar reprezentatív kiállításokon. Erdély építészeti emlékeit rajzokban örökítette meg és ezek egy része Apponyi Albert gróf előszavával, könyvalakban jelent meg. Később a Felvidékről is készült egy ilyen könyv: There is uo czeh kulture in Upper hungary címen. Egyéb kiadványai mellett legkiválóbb: Amint én láttam című albuma, melyben százizenöt rajzzal és linoleummetszettel ábrázolja közéletünk hetven kiválóságát és a napi eseményeket. E műhöz Herczeg Ferenc írt előszót. Székesfőv. műszaki tanácsos, az Orsz. Képzőművészeti Tanács, az Orsz. Képzőművészeti Társulat, a Zichy Mihály Egyesület, a Magyar Képzőművészek Egyesülete, a Nemzeti Szalon és az Ujságrajzoló Művészek Egyesületének választmányi tagja.

quardi a soggetto sul Balaton, ecc. Ha partecipato alle esposizioni rappresentative ungheresi dell'Aja, di Amsterdam, di Stoccolma, ecc. Ha raccolto in volume una serie di disegni di monumenti architettonici ed artistici della Transilvania, pubblicandolo poi con una prefazione del Conte Alberto Apponyi. Ha preparato poi un volume uguale anche sull'Alta Ungheria, col titolo „There is uo czeh kulture in Upper Hungary". Fra le sue pubblicazioni sono degne di menzione inoltre: „Come l'ho visto io", raccolta di settanta personalità della vita pubblica ungherese e di avvenimenti del giorno. Quest'opera è apparsa con una prefazione di Francesco Herczeg. E'consigliere tecnico del Municipio di Budapest, membro della Società Michele Zichy, della Società Ungherese per le Belle Arti, del Salone Nazionale e della Società dei Disegnatori di periodici.

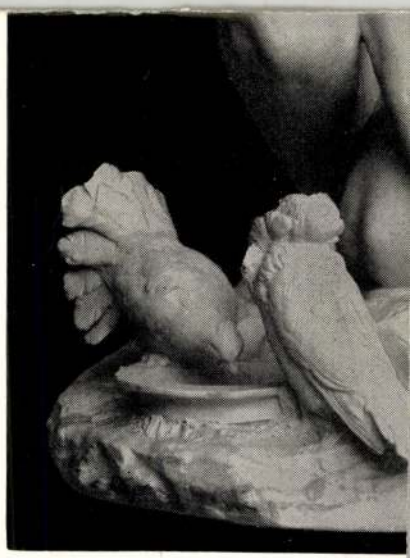

Katalog-fek
9

VEZÉRKÉPVISELŐ: KAL
VÖRÖSMARTY-UTCA 6

Makoldy József

Makoldy József: Halászcsónakok
Makoldy Giuseppe: Barche di pescatori

Csókássy

Makoldy József

Szód
z

Rosvich Béla: Makoldy József Könyvei.
MMÉ Ekosl

1921. 37 l.

AZ ELLOPOTT OKMÁNY

TELEKI PÁL GRÓF miniszterelnök tegnap igen erélyes hangú válaszában nemcsak azokat a vádakat cáfolta meg, amelyeket egy nyilas képviselő valami titokzatos úton megszerzett bizalmas okmány fényképmásolatára épített fel, hanem kellő módon és az egész ország közvéleményének helyeslésétől kísérve, megbélyegezte azt a módszert is, amely ilyen eszközökhöz nyúl. E valójában csak közjátéknak tűnő eset jelentősége ugyanis sokkal nagyobb, mint amilyennek első pillanatra tűnik. Ahhoz, hogy a nyilas képviselő úr a bizalmas okiratot megismerje és fényképmásolatát megszerezze, az kellett, hogy valaki, aki esküt tett tisztviselő, akit a hivatali titoktartás minden tekintetben a legszigorúbban lekötelez, meg nem engedett úton eltulajdonítsa az aktát és hozzájáruljon ahhoz, hogy politikai célokra felhasználják. Bármennyire kínosan érinti is a magát országvezetésre egyedül hivatottnak hirdető irányzatot a visszavisszatérő összehasonlítás: megint csak azt kell mondanunk, hogy egyetlen olyan rövid korszaka volt az utóbbi esztendők történetének, amikor hasonló jelenségekkel találkoztunk. Akkor találták meg fontos állami okmányok, bizalmas tervek az utat egy hatalomra törő kicsiny társasághoz, akkor ingatta meg egy hangos és minden fék nélkül száguldó propaganda a maga kiszemelt embereit a hivatali kötelességteljesítésben, a letett eskü szentségébe vetett hitben. Akkor kezdte ki a fülbesugdosó ígérgetés, a korlátlan izgatás az állami gépezetet és rombolta le célzatosan és tudatosan azokat a pilléreket, amelyeken rend és közbiztonság nyugodott. Az eset, amely tegnap a képviselőházban szóbakerült és amellyel kapcsolatban Teleki Pál gróf miniszterelnök felemelte szavát, valóban alkalmas arra, hogy régi emlékeket ébresszen s hogy rajta keresztül a nemzeti társadalom meglássa és felismerje azokat a veszedelmeket, amelyek az ilyen tünet elharapódzásából származhatnak. Bizonnyal mindenki természetesnek fogja tartani, ha a kormányzat a legnagyobb erélyyel torolja meg az ilyen visszaéléseket, mert a megtorlás nemcsak egy-egy megtévedt tisztviselőnek a büntetését jelenti, hanem jelenti az elszántságot is arra, hogy az illetékes hatóságok minden rendelkezésükre álló eszközzel visszarettentsenek a jövőben olyanokat, akik az érvényesülési becsvágy vagy a párte fogultság bódulatában megfeledkeznek magukról, megfeledkeznek kötelességükről és megszegik hivatali esküjüket. A felelősség azonban — ne feledjük —, nem korlátozódik kizárólag a vétkes tisztviselőre. Kiterjed azokra is, akik hűtlenségét nemcsak tűrik és igénybe veszik, de politikai céljaik értelmében fel is használják. Ennek a felelősségnek következményeit pedig a józanul gondolkodó közvéleménynek kell levonnia.

◆◆

A JÓ PÉLDA

ÉRTHETŐEN nagy megütközést váltott ki országszerte a nyilaskeresztes párt vezérének az a kijelentése, hogy „ez a nép évszázadokon át nem látott jó példát maga előtt". A nyilaskeresztes párt ma hivatalos nyilatkozatban fűz szövegmagyarázatot a vezéri elszóláshoz. Azt mondja, nem is kíván azokkal vitatkozni, akik úgy vélik, hogy az idézett kijelentés a Rákócziakra, Zrinyiekre, Kossuthokra, Deákokra, Széchenyiekre és többi nagyokra vonatkozik. Az utólagos magyarázat — valljuk meg — nem túlságosan meggyőző. Mert hiszen a vezéri kijelentés semmiféle célzást nem tett még csak kivételekre sem. Megfellebbezhetetlen felsőbbséggel és teljesen határtalan önbizalommal csupán annyit mondott, hogy a nép évszázadokon át nem látott jó példát maga előtt. Most utólag természetesen szépségtapaszt igyekeznek ragasztani az országos megdöbbenést keltett mondásra. Most hivatkoznak Rákóczira, Zrinyire, Kossuthra, Deákra, akiket a vezér elfelejtett megemlíteni, vagy megvető és lesujtó ítélete alól akkor rögtön kivonni. De vajjon milyen joggal hivatkoznak rájuk? Követik-e valamiben is a Kossuthok, Deákok, Széchenyiek, Rákócziak és Zrinyiek eszméit, emberséges tanításait, azokat a nagy elveket, amelyeket e példaadó nemzeti hősök nemcsak hirdettek, de életükkel is bizonyították? De meg: élt és működött ezen a földön egy idősebb és egy ifjabb Andrássy Gyula, egy Tisza István, Szilágyi Dezső, Apponyi Albert, Irányi Dániel, Szemere Bertalan, Klapka György, Návay Lajos — és ki tudná a neveket mind felsorolni, akik ennek a nemzetnek tündöklő példát adtak csak az utolsó században. Ezek mind nem számítanak, ezek mind nem jelentenek semmit? A magyar történelem oly gazdag kiváló férfiakban, nagyszerű jellemekben, vezető elmékben, önfeláldozó hősökben és vértanukban, hogy a méltatlan vád, amely nyilván csak azért született, hogy a hatalomra törők nagyszerűségét viszonyítsa elmult századok silányságához: önmagában és siralmasan omlik össze.

◆◆

ÚJ HANG

JAROSS ANDOR volt miniszter, jelenleg imrédysta alvezér úr, a sajtóellenőrzés kérdésével foglalkozva, azt mondotta tegnap a képviselőházban, hogy pártjának lapjára a sajtócenzura „éhes vadállatként" veti rá magát. Bravó. Ime: itt az új világ új hirdetőinek új hangja. Igy beszél egy hivatalos intézményről, ennyi választékossággal és felelősségérzettel valaki, aki nemrégen még a mai kormányzatnak tagja volt, a mai kormánynak támogatója, a mai kormánypártban foglalt helyet. Hallott-e valaki ilyen kifejezést azoktól, akik évtizede, vagy évtizedek óta szilárd hűséggel állnak az ellenzéki oldalon? Igaz: a neofiták heve mindig magasabbra lobog. Ki kell tárni az ablakokat — hirdetik —, hogy betódulhasson a friss levegő. Ez volna a „friss" levegő?

„Minden háztartási zsírjegyet beváltunk! *Felesleges a hosszas várakozás!"*

Ma már gyorsabban váltották be a zsírjegyeket mindenütt Részletes heti beszámoló a budapesti élelmiszerellátásról

Hová kerül a szénatéri piac?

A főváros közgyűlése még a mult évben elhatározta, hogy a szénatéri villamosvágány építkezés miatt *a piacot erről a helyről kitelepíti.*

A piac új helyéül a BBTE megszünt sporttelepének a Margitkörút felőli részét szemelték ki.

Itt 160 méter hosszú és 20 méter széles területsávon akarták az új piacot elhelyezni. A *Közmunkatanács* szakvéleménye alapján a belügyminiszter ehhez a megoldáshoz nem járult hozzá. A Közmunkatanácsnak az volt az álláspontja, hogy városrendészeti és szépészeti okokból a piac nem kerülhet erre a helyre. A szénatéri piac számára tehát újabb, megfelelő területet kellett keresni. Most sikerült is alkalmas területet biztosítani. Eszerint

a piac a Lövőház-utca, Fényutca, Retek-utca által határolt, nagyrészt üresen álló, néhány kisebb, földszintes házzal beépített területen kerül újból felépítésre.

A helyszíni szemlék során az illetékes fórumok a helyet e célra megfelelőnek találták.

A kiszemelt terület ugyanis közel fekszik a mai piachoz, így a régi vásárlóközönséget meg tudja tartani,

ami a piac életképességét biztosítja. A magánkézen lévő telkeket *vásárlás, illetve kisajátítás utján fogják megszerezni.*

Az Őszi Lakberendezési Vásár zárójelentése

A XI. Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásárról szóló zárójelentés szerint a szeptemberben megtartott vásáron *31 szakma keretében 443 egyéni kiállító vett részt.* A kiállítók és külön csoportok által igénybe vett terület *5720 négyzetmétert foglalt el.* A látogatók száma 172.414 volt. A legnagyobb tételű kötések *a bútorszakmában* jöttek létre.

Kitüntetett magyar művészek

A párisi világkiállítás főbiztosa értesítette *Makoldy* József építő- és festőművészt, hogy *a francia köztársaság aranyéremmel tüntette ki. Makoldy* nemzetközi viszonylatban is a legkiválóbb akvarellisták közé tartozik, aki meglepő nagy méretban és leegyszerűsített, széles összefoglalásban dolgozik. Grafikai munkái, a régi magyar műemlékeket és a népies építészetet bemutató albumai, valamint magyar tájakat rögzítő festményei szerepeltek *Hágában, Amsterdamban, Stockholmban, Bécsben, Innsbruckban,* legutóbb pedig az 1937. évi párisi nemzetközi művészeti és technikai világkiállításon.

Ugyanezen a párisi világkiállításon *ezüst éremmel tüntették ki Markup Béla szobrászművészt állatszobraiért.*

— **Az „Új Főváros"**, *Rátkai* Károly dr. kitünő várospolitikai hetilapja ma rendkívül érdekes és változatos tartalommal jelent meg.

ZANZIBARBAN
VI., JÓKAI-UTCA 29
jól és olcsón szórakozik
Reggel 5-ig műsor, zene, tánc

Azzal a bejelentéssel kapcsolatban, hogy a nagytétényi sertésállomány egy részét már most igénybeveszik és ennek következtében *hetenként 10 vagónnal több zsírt kap a főváros közönsége,* a mai szombati élénkebb élelmiszervásáron elsősorban *a hús- és zsírpiac iránt érdeklődött a közönség.*

A nagyobb zsírmennyiséget igénylő vendéglátó üzemek zsírellátása úgy történik, hogy zsírszelvényeiket a *Mészárosok és Hentesek Ipartestületénél* mutatják be, amely azután

a kijelölt hentesekhez ad utalványt a zsírjegy beváltása céljából.

Ezek az igénylések ma is ilyen úton nyertek kielégítést. Ennek következtében a csarnokokban és a városi henteseknél *ma főleg a háztartási jegyek tulajdonosai érdeklődtek leginkább,* hogy a 20 deka zsírra, vagy 23 deka hájra, illetve 26 deka zsírszalonnára szóló hetijegyek beváltása körül javult-e mára a helyzet?

Megnyugtatóan hatott, hogy a Községi Élelmiszerüzem fiókjaiban már kora reggel rózsaszínű cédulák hirdették:

Minden háztartási zsírjegyet beváltunk. Felesleges a hosszas várakozás!

A *Községi Élelmiszerüzem* fiókjai előtt nem is volt tolongás. Akadálytalanul váltották be a zsírjegyeket. A városi hentesek legtöbbjénél kora reggel csak egy-két darab heti zsírjegyet váltottak be, ahol pedig ez kora reggel nem volt lehetséges, ott azt mondották a vevőknek, hogy *délelőtt kezdik csak a beváltást.*

Ilyenformán a zsírpiac ma határozottan élénkebb volt, mint a hét elején, sőt a *sertéshús forgalma is növekedett a multszombati forgalommal szemben.* A borjú- és marhahúspiac a rendes szombati képet mutatta — változatlan árak mellett, mert e háromféle hús árusítását

irányárak szabályozzák.

Megjött az erdélyi ponty

A *hal* és *baromfi* piacon is szép számmal voltak ma vevők, noha ezen a két piacon lendületesebb a forgalom azokon a napokon, amikor *borju-, sertés-* és *marhahúst* tilos árusítani. A *halpiacon* az *élőponty* a favorit, mert «csak» 2.40—2.80 pengőbe kerül. Ezzel szemben a vágott ponty ára 4—4.40, az élőharcsáé 3.50—4.50, a süllőé 3.50—5 pengő. A dunai és tiszamenti vidékekről, valamint a mesterséges halastavak körzetéből állandóan érkeznek megfelelő halszállítmányok, sőt

Erdélyből is kaptunk már pontyot.

A vásárlókedv azonban nyilván az árak miatt *a hét néhány napján csak kisebbméretű.* Ugyanebből az okból a kínálatnál kisebb a vételkedv a *baromfipiacon* is, ahol a tisztított baromfiért 2.60—3.40 pengőig terjedő árakat kértek a piaci árusok.

A tojáspiacon, ahová november 11-től 1080 láda friss tojás érkezett, a teatojásnál 3.10, a főzőtojásnál 2.90 pengős kicsinybeni árakat láttunk a fekete táblákon. Ezek az árak a két hét előttiek, mert hűtőházi tojást is árusítanak. Erre való tekintettel a vevők mindig megkaphatják azt az egy-két kilót, vagy 5—10 darabot, amely a háztartásban az napra, vagy egy hétre szükséges.

Majdnem valamennyi csarnokban megnyugvással konstatálták egyébként a vevők, hogy

a vajellátás terén is általában javuló a helyzet.

A burgonyából 11 nap alatt 250 nagy vagon érkezett a nagyvásártelepre, de az egyes piacokon túlnyomórészt csak *Ella burgonyát* árusítanak 12 fillérért Úgy tudják, nagyobb készleteket raktároznak be, hogy nagyobb havazások, illetve esetleges szállítási nehézségek miatt *a téli hónapokban ne maradjon burgonya nélkül a közönség.*

A többi élelmiszerfélékből 811 vagon volt a fölhozatal november 11-től tegnap estig bezárólag, ami azt jelenti, hogy a különböző főzelékfélékből — a sztárok: *a fejes- és kelkáposzta, — mindenki annyit vásárolhat, amennyit akar.* Ezt azonban lehetővé teszi az a körülmény is, hogy a vendéglátó üzemek, amelyek 2—3 hét előtt konzerválási célokra állandóan vevők voltak, ezidőszerint szüneteltetik ilyen irányú főzelékvásárlásaikat, s *csak a napi szükséglet megszerzésére szorítkoznak.*

Lesz elég alma!

Ez volt a helyzet ma is, amikor a következők voltak a főzelékfélék árai: *sárgarépa* 20, *kalarábé* kilója 16—20, *karfiol* 40—70, *vöröshagyma* 36—40, *vegyeszöldség* 26—28, *fejeskáposzta* 14—16, *kelkáposzta* 16—18, *tök* 20—24, *paraj* 28—32, *sóska* 50—56, *fejsaláta* 10—20 fillér.

A gyümölcsárusoknál nagyobb mennyiségben volt ma *alma és olasz gesztenye.* Az utóbbiból állandóan érkeznek megfelelő szállítmányok, úgyhogy kicsinyben 90—120 fillérért árusították. A körtéért általában 1.40—1.60 pengőt kértek az árusok kilónként, de a nemesebb fajtájuért 2 pengőn felüli árakat is fizettek.

Ilyenformán 70 fillértől 2 pengőig terjedő árak mellett ma is

az almaforgalom volt a legélénkebb.

a *Vámház*-körúti csarnokban és a kerületi piacokon. Éppen ezért az almakedvelőket bizonyára érdekelni fogja az az értesülésünk, hogy *máris olyan mennyiségű almát tartalékoltak a fővárosban, amennyi néhány téli hónapokra feltétlenül biztosítja a fogyasztás ellátását.*

A gyümölcspiacot néhány nap mulva megélénkíti *az olasz mandarin is,* amelynek ideérkezését december elejére várják a csarnoki árusok. Az eddigi jelentések szerint az olasz termés olyan kedvezőnek igérkezik, hogy valószínüen

állandóan lesz megfelelő mennyiségü mandarin,

később pedig olasz narancs a budapesti piacon.

Rácz Géza

70-ikkarácsonyunk

A játékszerekről nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld:
Liebner bácsi játékboltja
Budapest, V., Szent István-tér 4. sz.

A BUDAPESTI VITÉZEK MIKLÓS-NAPI ÜNNEPSÉGE

Magyarország kormányzójának, a vitézek főkapitányának legmagasabb névünnepe alkalmával a budapesti vitézek a Szent Gellért-szálló kupolacsarnokában december 5-én este fél nyolc órakor összejövetelt rendeznek. Az ünnepség díszszónoka vitéz nagybaczoni Nagy Vilmos m. kir. titkos tanácsos, gyalogsági tábornok, a m. kir. 1. honvédhadsereg parancsnoka. Az ünnepélyt vacsora követi.

IRODARUHÁK

Igazán nem illik, hogy a dolgozó nők számára, — akik pedig a lányok, asszonyok zömét jelentik — nem csinálnak divatot. Igaz, a divat irányítói azt állítják, hogy a tervezett ruhák minden nőnek egyformán szólnak, mégis az idei divatot nem igen tudják a hölgyek munkánál használni, mert *nem kényelmes és nem praktikus.* Az idei divatnak csak két jó tulajdonsága van, és pedig: szép és nőies. (Megjegyzem, nem mindenkinek áll jól, tehát nem mindenkin szép.)

Hogy miért kényelmetlen a mai divat? Először is a denevérujjak egyik tipusának az a hibája, hogy akármilyen bőre szabják a hónalját, *gátolja a szabad mozgást,* míg a másik fajta, alul bőujjú ruhák az egész irodát rettegésben tartják: vajjon *nem sepri-e le vele az irodakisasszony az asztalon lévő, gondosan kiszortírozott iratokat.* Másodszor *a szűk alj* ellen emelek vádat, amennyiben ezek az egyenes szoknyák csak igen kis lépést engedélyeznek, tehát nem lehet bennük sietni. (Nem is beszélek arról, hogy gyorsan leülni bennük, úgy hogy a térd és a comb fele ne látsszék ki, majdnem lehetetlen.)

S mégis, — hiszen a munkát vállaló nő leginkább azért dolgozik, hogy öltözködhessék, — a divatot és a praktikumot össze kell egyeztetni. Olyan ruhákat hozunk tehát ma, melyeken rajta van az 1940—41-es divat szezon bélyege és mégis nyugodtan felvehető irodában, kiszolgáláshoz és könnyű ipari munkához (pl.: varrás, kalapkészítés, szabás, kézimunka, stb.), anélkül hogy bárkiben a kényelmetlenség,

vagy a félelem érzését keltené.

1. *Csikos szövetruha zip-zárral.* A csíkok elrendezése nagyon érdekes ennél a ruhánál.

2. *Nyersselyem-blúz, fekete szövetszoknya,* fekete-fehér csíkos fonott kantár.

3 *Kockás ruha, félig japán szabással, gombtyuk*-zsebekkel. A ruha alapszíne: drapp: A kockák terakotta és zöld, a muszlin zsebkendő színe pedig terakotta.

4. *Jersei ruha,* nagy karlyukkal, melyekbe az ujjak cakkban állítódnak be. Kétsoros gombolás, sál, bőr-öv. A ruha közép-kék, a díszítés disznóbőrszínű.

F—y.

Szombaton megkezdte működését *a turistarendőrség*

A vizsgázott vezetők köréből a turista szövetség Pest vármegye közigazgatásával történt előzetes megállapodás értelmében a napokban 22 alkalmas egyént *Sáránszky* Pál vezetésével turistabiztossá nevezett ki.

A turistarendőrök a kísérleti területül választott szentendrei (pomázi) járás főszolgabírája, *Hazay* Gyula dr. által megerősített igazolványt megkapták. Ennek felmutatása alapján joguk és kötelességük, hogy a működési területre eső turistautakon a turisták és kirándulók forgalmát figyeljék, rendbontás esetén közbelépjenek és szükség esetén a közigazgatási hatóságnak a büntető eljárás megindítására javaslatot tegyenek. Hatáskörükbe tartozik még a tilos területek, illetve utak használatának lehető megakadályozása, erdőtüzek meggátlása stb.

A turistarendőrség működésének premierje most vasárnap lesz a pomáz—dobogókői, a pomáz—kőhegy—szentendrei útvonalon, a Bükkös-patak, valamint a Lepence-patak völgyében vezető utakon és ezek környékén. A turistabiztosok egy része még szombat délután kimegy a terepre és az éjszakát a menedékházban tölti, hogy az egész túraidő alatt elláthassa kötelességét.

— **A «Ferenc József»** keserűvíz régóta kitűnően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható, természetes hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!

ÚJ KÖNYVEK

BAKTAY ERVIN:

JANCSI NYEREGBE SZÁLL

Ifjúsági irodalmunk legjobb művelői közé tartozik az európai hírű Ázsia-kutató, Baktay Ervin. Új könyvének hőse egy fiatal magyar fiú, az ő kalandjait mondja el Észak-Amerikában, a híres és legendás vadnyugaton. Izgalmas kalandok, nyaktörő vállalkozások során Jancsi megismerkedik a romantikus vidék életével, szokásaival, embereivel. Remekbeszabott, hamisítatlan vadnyugati alakokkal kerül kapcsolatba, kitanulja a cowboyok veszedelmes mesterségét és mindenütt kitűnően, bátran megállja a helyét Baktay Ervin érdekes munkával gyarapította a magyar ifjúsági irodalmat, könyvével lebilincseli olvasóját s mint minden igazán jó ifjúsági író, hősében példát is ad: a merész vállalkozás, az ügyesség és helytállás rokonszenves példáját. Baktay Ervin itt sem tagadta meg önmagát: sok néprajzi és földrajzi ismeretet halmozott fel ebben a könyvében; mindig érdekesen és színesen. A regényt sajátmaga illusztrálta. Húsz rajzán a könyv hősei és legizgalmasabb jelenetei elevenednek meg. Az utóbbi évek ifjúsági irodalmában komoly esemény ennek a munkának megjelenése.

BARABÁS GYULA:

VIHAR ERDÉLYBEN

A könyv meséje 1848 október 31-én kezdődik *Kossuth* Lajos városszobájában, amely tele van tisztekkel, tábornokokkal. Észre sem veszik, hogy egy kopott emberke lép a szobába, foltos polgári ruhában, roskadozó léptekkel és szerényen leül egy székre.

Kossuth Lajos csodálatos ösztönnel érzi meg a kopott, ötvenhárom sebbel borított emberkében a maga emberét, a zseniális hadvezért. Tábornokká nevezi ki és Erdélybe küldi, hogy verje ki onnan a császáriakat és fékezze meg a felbujtogatott nemzetiségeket.

Roppant árnyak és roppant fények birkóznak ebben a könyvben, amelynek legfőbb erőssége és értéke éppen az, hogy az elhivatott író vetíti vissza majd egy évszázad megszépítő távlatából a — valóságot. Nem Bem tábornok, hanem maga Erdély, sőt maga az örökké két pogány közt egy hazáért vérző, vergődő magyarság a hőse Barabás Gyula könyvének, amely ízléses külsővel jelent meg a *Singer és Wolfner* kiadásában a könyvpiacon.

M. L.

DIVATKURIR

A divatbemutatók őszi nagy felvonulásának idején feltétlenül figyelemreméltó az a kép, amely a Belvárosban, a Deák Ferenc-utca és Bécsi-utca sarkán tárul a közönség elé. A Semler cég impozáns portálsora tartja itt a maga nagyszabású divatbemutatóját, gazdag választékkal ölelve fel mindazt, amit a szövetipar produkál. A cég, amely ebben az évben ünnepli fennállásának kilencvenéves fordulóját, női kosztümök és férfiruhák anyaga szempontjából valóságos tanácsadója az elegáns nagyközönségnek.

A Kossuth Lajos-utcában a cipődivat frontja kelt szenzációt.

A főváros egyik legszebb üzletében, a Münchengrätzi cipőüzletben a nagyközönséget szinte nap-nap után kellemes meglepetések érik, amelyekről ez a régi, híres cég kifogyhatatlan ötletekkel gondoskodik. A cég legújabb atrakcióját azok a rendkívül tetszetős, elegáns, finomvonalú női estélyi cipők és gyönyörű férfi-lakkcipők jelentik, amelyek gazdag választékkal mutatnak irányt a legfrissebb cipődivatban.

— **A SZABADSÁG** *mai, új számában Ligeti* Ernő az erdélyi szellemről, *Serényi* Gusztáv a «háromhatalmi egyezményről», *Lendvai* István a «koreszmékről» írt cikket. Az ország és a külföld összes napi kérdéseit tárgyalja az ujság, amelyben cikk van *a vérkeveredés és a fajvédelem elméletéről,* az irodalom helyzetéről, a próféták felelősségéről, az alkotmányreformról, a falvakban fujdogáló «bolond szelekről», Szilágyi Dezső emléktáblájáról, az őszi vetés gondjairól.

x **A hosszú élet titkát** már a középkor mágusai is kutatták. Pedig egyszerű a megoldás: bőséges alvásra, tökéletes pihenésre van szükség. Tökéletes pihenést a SALTA tartósrugó nyujt. Ha ezzel, a különleges anyagból és különleges fonási móddal készült rugóval kárpitoztatja matracát, ágyát, megszerzi a tökéletes pihenést és hozzájárul élete meghosszabbításához. Csak ezt kérje kárpitosától.

Vasrúddal ütlegelte a csempész az autójára felkapaszkodó pénzügyőrt

Másfélesztendei fogházra és tizezer pengő pénzbüntetésre ítélték

Néhány hónappal ezelőtt izgalmas események játszódtak le a székesfehérvári országúton. Egy hatalmas személykocsi robogott nagy sebességgel a főváros irányába. Az ellenőrző pénzügyőrök *az autót fel akarták tartóztatni, mert az volt a gyanújuk, hogy abban csempészárut szállítanak. Baranya* József pénzügyőr megállásra szólította a kocsit, azonban az nem állt meg, hanem *tovább robogott.*

A kötelességét teljesítő pénzügyőr

ráugrott az autó sárhányójára, megfogódzott a hűtőben és az autó így száguldott azután a pénzügyőrrel tovább.

Baranya János többször odakiabált a soffőrnek, hogy *a törvény nevében álljon meg.* Az autó utasának, *Lung* Jenő rovottmultú kereskedőnek utasítására azonban *a soffőr még nagyobb sebességre kapcsolta a kocsit,* úgy hogy az egyik kanyarodónál

Baranya leesett és eszméletlenül került el az országúton.

Az autó továbrobogott, a szerencsétlen pénzügyőrre csak később találtak rá és bevitték a székesfehérvári kórházba.

Lung Jenő ellen megindult a bűnvádi eljárás *hatósági közeg elleni erőszak, valamint árucsempészés miatt.* A hatósági közeg elleni erőszak miatt *Lungot* a büntetőtörvényszék már régebben felelősségre vonta, most a *csempészés* miatt került a bíróság elé.

Az előzetes letartóztatásban levő *Lungot* fogházőr állította elő a tárgyalásra. Kiderült, hogy

egy másik büntetőügyből kifolyólag most tölti kétévi fogházbüntetését.

A vádlott *tagadta bűnösségét* és azzal védekezett, hogy csempészést nem követett el, mert mindössze *selyemmintákat* hozott a fővárosba egy határmenti községből.

Kihallgatták *Baranya* János pénzügyőrt, aki *terhelő vallomást tett a vádlottra.* Elmondotta, hogy amikor felkapaszkodott a kocsira,

Lung egy hosszú vasrúddal kezdte lökdösni, hogy leessék.

Az egyik kanyarulatnál zuhant aztán le az autóról.

A büntetőtörvényszék meg nem állapítható mennyiségű selyem csempészése miatt mondotta ki bűnösnek *Lung* Jenőt és ezért

egyévi és hathónapi fogházbüntetésre ítélte, továbbá kötelezte 10.000 pengő pénzbüntetés megfizetésére,

amely behajthatatlanság esetén további *250 napi fogházra változtatható át.* Az ítélet *nem jogerős.*

Színpadi sztárok — divatsztárok

Divatbemutató lesz vasárnap délelőtt 11 órakor a *Pesti Vigadóban.* Az 1941-es esztendő divatját mutatják be a pesti manekenek és e divatsztárok mellett *színpadi sztárok* is megjelennek a dobogón. *Muráti* Lili és *Déry* Sári, mint a legelegánsabb pesti színésznők a jövő esztendei toaletteket viselik már. Kívülük fellép *Lehotay* Árpád, a 2 *Latabár, Szilassy* László, *Fodor* János és a *Heinemann-jazz.*

A divatparádé iránt — *amelynek díszvédnökségét az iparügyi miniszter vállalta* — a hölgyközönség körében érthetően nagy érdeklődés nyilvánul meg; bizonyára zsúfolásig megtelik a *Vigadó* nagyterme.

Felakasztotta magát egy fakereskedő

A Tüzoltó-utca 33b. számú házban ma reggel felakasztva, holtan találták hozzátartozói.

Bermann Herman ötvennégy éves fa- és szénkereskedőt.

Az idős ember búcsúlevelet nem hagyott hátra, de hozzátartozói előtt az elmult időben már többször említette, hogy értelmetlen az élete és hangoztatta, hogy öngyilkos lesz. Az öngyilkossági ügyben a rendőrség megindította a vizsgálatot.

KISHIRDETÉS

10 MILLIMETER ARA 3 P ★ ÁLLÁS—OKTATÁS 1.50 P

„MARS" GYERMEK-KOCSIK
MEGBÍZHATÓK, OLCSÓK
Andrássy-út 36
(Párisival szemben.)

LAKÁS:
1 SZOBÁS, Horthy körtérnél (Gamma-gyárnál), komf., balkonos 75.—, azonnalra; és több más helyen. 2 SZOBÁS: hallos, Rákóczi-úton, gőzfűtéssel, m. vizzel azonnalra 1850, Nyugatinál komf. 1100. NAGY LAKÁSVÁLASZTÉK EXPRESS-nél Erzsébet-krt 16. f. 3. T.: 422-156.
DIJTALANUL kiadom főbérleti lakását államinak, városinak.

Butorozott SZOBÁK
garszonbérlemények, főbérleteket, napibéres szobákat közvetit azonnalra. Tel.: 422—156. Express, Erzsébet-krt 16. fsz 3

GATTER
14 colos Herkules gyorsjáratú felszerelt állapotban kifogástalan, azonnalra jutányos áron eladó. Mecseki gőzfürész, Pécs

GŐZGÉP
100 HP, félstabil, kihúzható csőrendszerrel, 12 légkörös azonnalra olcsón eladó. Mecseki gőzfürész, Pécs.

Mikulási, karácsonyi, újévi ajándéktárgynak reklámfigyelmességnek:
ISOLÁN LÁTCSŐ 6 pengő
bőrtokkal . . . . . P 10.—
Kapható: PACH JENŐ cégnél, V., Katona József-utca 13. sz. Erdély és Felvidék részére elsőrangú SLÁGERCIKK!

Szőnyegek
művészies
JAVÍTÁSÁT MOSÁSÁT
olcsón vállalja a
FISCHER Vacuum
vállalat, Vilmos császár-út 56.

TRIUMPH
hordozható és irodai
írógépek
részletre is. Winternitz, Dixi írógépszaküzlet, VI., Podmaniczky-utca 1. Tel.: 11-54-53.

Nőikalap készitőnőt
elsőrendű munkaerőt
állandóra felveszek
Pilis, Erzsébet-körút 37. sz.

Német-angol órák 1.50-ért
Ferenc József-rakpart 19, II. 8.

Divat fonalak
Rózsa Gyula
ERMA TEREZ-KRT 4.

Kiadó lakások
1—2 szoba hallosak, garszonok új házakban.
BUDÁN:
Győri-út 6/a. Retek-utca 17. Krisztina-körút 28.
PESTEN:
Kalona József-utca 2/e. Váci út 46/A. decemberre kiadók. Helyszinen és Klotild-u. 12/c.
Telefon: 124—758.

Prima állapotban lévő
Whippetautó
uj gumikkal
olcsón eladó
XIII., Fáy-utca 9.

Gyönyörű pulovereket
kosztümöket, kesztyűket készitek, megkezdett kötését befejezem, összeállitom. Szép-utca 5., II. emelet 4.

Textilállványok
olcsón kaphatók. Reisz áruház Király-utca 47.

Az ESTI KURIR hirdetése eredményes!

Zarándy A. Gáspár: Huba vére hemere

VI. 28.

Makoldy József, ákosi

Műcsarnok

1917. tav. kiáll. 128

1918. tav. kiáll. 374

1918–19. téli kiáll.

1919. hadviselt mův. kiáll.
446, 447, 448
karetésen volt.

1920–21. téli kiáll. 470

1921. tav. kiáll. 333

1921. szept. gyűjt. kiállítás
a műcsarnokban. A kata-
legusban életrajz –

1921. őszi kiáll. 409, 424

1922. pub. kiáll. 435, 442, 448

1922. őszi kiáll. 336, 357

1923. tav. kiáll. 567, 606, 620,
694, 702, 703

1924. tav. kiáll. 199

1924. őszi kiáll. 250, 251, 252

1925. tav. kiáll. 338, 457

1926. angol-magy. kiáll. 368, 369

Veronese Paolo Caliari: Ferf' Rep
mas 27 (1002), 176 (984), 4228 (864).

Makoldy József

Műcsarnok
1926. őszi kiáll. 456 – 478
1927. tav. kiáll. 235
1927. magyar táj. 158
1927/28. téli kiáll. 424, 426
1928. tav. kiáll 349, 355

4944.

Marco Marziale:

Krisztus levétele a keresztről.
Fa, méretei 81.8:95.2 cm.

Értéke 12000 K.
Ajándék 1916.

Száma:
a leltnban 19171,
a szakleltban ~~XXXXX~~. 4-916

Regi 4-916

Makoldy József

gyűjt. Kiáll.

Műcsarnok 1921.

életr

Iparművészeti Múzeum, Orsz. Magyar, és is-
kola könyvtárának címjegyzéke.
(Könyvism.) VII. 272 - 273.

Makoldy József

cród

Skexlib

VI.

63. ~~Oklevél papiros~~

Kurusugh Mehmet Pasa levde

az erdéfi Ochez

1662-ből

Makoldy József

A budai vár oldala
eszárról, vízf

Budapest nékesfőv tulajd.

Makoldy József

Esterházy díj

1922

Somogyi László Kistúri gyűjteménye

V. 164.

Makoldy József

Munkarnok
1918. tajtihadiszállas kiáll.
A tartalék, vörf.
Olvadáskor, vörf.
Swynjuchy lövése, vörf.

Szalay Imre VI. 310, 311.

Makoldy József

Műcsarnok Bpest

1913. tav. kiáll. 616, 617

Istituto nazionale artistico industriale
di S. Michele V. 205.

Makoldy József

élete

Nemzeti Balon

1924 ápr

~~Brida II. 193.~~

Makoldy József

életi

Nemzeti Szalon

1918 okt

Kéthegű

Ár (Csontból, őskori VIII-104

Makoldy József

tagja a Spirituális Művészek Körének s ennek a Nemzeti Szalonban 1924. okt. rendezett első kiállításán kollekcióval vett részt. Olaj- és vízfestményei mellett kerámiai dolgozatot is kiállított.

Katalógus

Vereb régiségei X. 148.

Makoldy József

1916. gáz. sajtóhadi nállás
kiáll. Nemzeti halon
4 vízf.

Makoldy József, ákosi

1918. okt. koll. kiáll. a Nemzeti Szalonban. Bő életrajz.

Kb 70 képe kiállítva.

Hatodik éve tengeges szolgálatot teljesítő katona, itt kiállított képei csekmarc mind ez idő alatt a különböző harcterekben készültek.

N. Szalon 1918 okt. kiáll. katalogusa.

Venei IV. 123

A Szépművészeti Múzeum tulajdona a „Krakói Skala" című vízfestménye és megvette az állam a „Nemethy Ella archépe" című szines grafikáját. 1924. áprilisában kollektív kiállítása volt a Nemzeti Szalonban.

irod.

Nemzeti Szalon 1924. ápr. csoportkiáll. katalogusa archéppel.

Szabadkonyhegető-Remencze, csab-
Vendéki VI. 133.

Makoldy József

szül. 1890. Nagyszebenben, érettségizett Brassóban, műegyetemet végezte Budapesten, művészeti tanulmányait Münchenben és Krakóban. A háború előtt utazott Konstantinápolyon át Kisázsiába, Athénen át Peloponezosnak, Velencén és Rómán át Pompeibe. Bentarzta Ausztriát, Németországot, Lengyelországot. A kultuszminisztérium Erdélybe küldte az erdélyi templomok, kastélyok és nemesi udvarházak felvételére. Irodalmilag is működött. Az Utcáról "immel körajz sorozata" jelent meg, több plakátot rajzolt. 15 éve állít ki Budapesten és külföldi tárlatokon.

Díjat nyert 1917-ben a hadviseltek kiállításán a Műcsarnokban, megnyerte a Balaton-kiállítás magyar Zsánerkép díját, a Műcsarnokban az 1922. évi Esterházy vízfestmény díjat, az erdélyi kiállításon a grafikai díjat. A Fővárosi Muzeum tulajdonában vannak „Hatvany-Deutsch (volt Verbőczy) palota", a „Biedermayer ház a Damjanich utcában", „Feltre esőben" (nem Feltre?) cimu festmenyei.

Fordít

Pontérték 16.

II. ELŐKÉSZÜLET

Makoldy József

20. **Lázár István:** AMINT ÉN LÁTTAM. Rajzolta Makoldy József, előszóval ellátta Herczeg Ferenc. Albumalakú díszmű, száznál több eredeti rajzzal és linoleummetszettel. Amatőr kartonkötés. (Bolti ára 24·— P.) **Pontértéke:** 18.

A VÉRRÖG

Irta Dr Wiesinger Frigyes kórházi főorvos

Sajátos — szerencsére elég ritka — rendellenessége a vérnek az, ha magában az érrendszerben megalvad s ez által vérrögöt (trombust) okoz. Ezt a betegséget trombózisnak hívjuk.

Rögképződéshez vezet a véráram meglassubbodása az erekben. Ilyen lassubbodást okozhat az eret nyomó daganat, a lekötés, az ér kitágulása — például aranyeres csomókban, — a szívgyöngeség, a szívbaj, az öregség, a hosszas fekvés, a sorvasztó betegségek (cukorbaj, tuberkulózis stb.). Az érfal megbetegedése, sérülése, az érmeszesedés is lehet a vérrög okozója; ez a megbetegedés heveny, gennyedő gyulladás kapcsán is bekövetkezhetik, nemkülönben sérülés, ütés, szúrás, lövés következtében. Egyes tudósok szerint műtétek után, gyermekágyban való nyugodt, túlhosszú ideig tartó fekvés is alkalmul szolgálhat a vérrögképződésre.

Érdekes, hogy az ember vérkeringésébe fecskendezett állati, vagy más csoporthoz tartozó emberi vér is okozhat trombust. Nagy vérvesztés után ugyanis más ember vérével pótoljuk a veszteséget. Négyféle csoportba (O, A, B és AB) tartozó vér van, ezeket összekeverni a rögképződés veszélye miatt nem szabad. Csak azonos csoportbeli vérrel rendelkező ember alkalmas a pótlásra. Kórházakban számontartjuk az előre kivizsgált vérű egészséges embereket, akik közül szükség esetén berendelik az alkalmasat.

A rög többnyire a vivőerek falához tapad, de ütőerekben is lehet. Hatása attól függ, hogy egészen vagy csak részben tölti-e ki az ér ürterét, tehát teljesen vagy csak részben gátolja-e a vérkeringést.

Legismertebb a gyermekágyas nők trombózisa az alsó végtagokon. A kis honpolgár világra jövetele utáni 1—3 hetében duzzad meg a szegény anya fél lába, láz és fájdalom kíséretében. Ez a betegség nagyon megrontja a boldog anya örömét, amelyet újszülöttje szerzett neki. Többnyire a féllábra szorítkozik ez a trombózis, csak kivételesen megy át a másikra is. Ritka esetekben a nagy alhasi vivőerek mentén a szívbe is eljuthat, szerencsére nagyon kivételes szövődményként.

Rendesen 6—8 hétig tart ez a kellemetlen betegség s többnyire gyógyulással végződik. A fekvésen és a borogatáson kívül nincsen bevált különleges gyógykezelése. A gyógyulást elősegíti az a körülmény, hogy a comb gyüjtőerét — amely teljesen eldugulhat — sok mellékér kíséri, ezeken áll helyre a vérkeringés, amíg a normális állapot bekövetkezik. Érdekes, hogy az ilyen megbetegedett alsó végtag néha még évek multán is vastagabb, mint a másik!

A gyermekágyas asszony trombózisa megismétlődhetik. Van asszony, aki minden gyermek után 6—8 hétig feküdt e miatt. Sőt még az öröklékenységet sem lehet kétségbevonnunk. Ismerek egy előkelő úrnőt, aki maga kétszer szenvedte el a trombózis kínjait, anyja és huga azonban csak egyszer.

A legjobban sikerült műtétek gyógyulását megzavarhatja ez a kellemetlen komplikáció. Nőgyógyászati operációk után 2—3 százalékot tesz ki. Nemcsak súlyos, de néha jelentéktelen orvosi beavatkozások után is felléphet. A műtétek rizikójában ezzel számolni kell. Igaz, hogy éppen a kicsiny százalék-szám miatt senki se féljen a szükséges operációtól! Elvégre olyan sorsjegyet, amelyből 100 közül 97 nyer, mindenki szívesen megvesz. Olyan műtétet, amelynek révén 97% valószínűséggel komplikációmentesen szokás teljes egészséghez jutni, mindenki gondolkodás nélkül megkísérelhet.

Vérrög akármelyik vivőérben képződhetik, kedvelt helye például középfülgyulladáskor a koponyalap erei.

Mi a sorsa az ilyen vérrögnek? Eleinte puha, később száraz, törékeny lesz. Ha belseje elgennyed, a vér szétcipelheti a gennyet a test távolabbi részeibe. Más esetben az érfalról kötőszövet nő bele: szervülés áll be. Mészsók is rakódhatnak bele: érkő keletkezik.

Az alsó végtagok kitágult felületes vivőereiben is képződhetik véralvadék, sőt érkő is, megrepedhetnek és egyéb bajt okoznak. Persze, ezek sebészeti eltávolítása az egész tágult érrel együtt sem nehézséggel, sem nagyobb rizikóval nem jár.

A vivőerek trombózisának tekintélyes része meggyógyul, de veszedelmessé válik fertőződés esetén, valamint akkor is, ha a véráram útján feljebb — a szív felé — kerül, vagy ha leválik és a tovább keringő vér más nemes szervbe sodorja. Ez utóbbinak tudományos neve embolia. Nemcsak a levált vérrög, hanem a véráramba kerülő szilárd vagy folyékony idegen anyag, sőt levegő is okozhatja. Operált betegekben néha a lekötött érből levált véralvadék lehet az embolia kiinduló pontja.

Hogy a műtét előtt álló beteget és a nagy eset előtt álló anyát veszély is fenyegeti, azt mindenki tudja. Ez manapság szerencsére ritkaságszámba megy. Hiszen az orvosi beavatkozás okozta fertőzés manapság — mondhatni — kizárható. (Ezer szülő nő közül legfeljebb 1—2 kap emboliát. A világháború óta érthetetlen okból több az embolia). Ennek sem kell okvetlenül végzetesnek lennie. Tehát sem a műtétre kerülő betegnek, sem a leendő anyának nem kell a ráváró nagy eseménynek félelemmel nekimennie, tartsák szemük előtt egyik híres professzorunk bölcs mondását: „A kivételek a kivételek közé tartoznak!"

A megbetegedés lehetőségéről tudni azonban senkinek sem árt, már csak azért sem, mert ilyenformán esetleg módjában áll, hogy tőle telhetőleg minden lehetőt megtegyen a baj elkerülésére.

Sokan nem tudják,

hogy 1937-ben a világ összes aranytermelése 1,116.000 kg volt; ebből 435.280 kg-ot az angol Afrika, 302.162 kg-ot Észak-Amerika, 176.000 kg-ot Szovjetoroszország, 78.734 kg-ot a többi Ázsia, 56.668 kg-ot Ausztrália és Óceánia, 44.589 kg-ot Dél-Amerika termelt. Németország aranytermelése a mondott évben 250 kg volt;

hogy 1 lóerő előállítására 1820-ban még 12 kg szén kellett, 1830-ban már csak 5 kg, 1840-ben 2.5, 1860-ban 2 kg, 1880-ban 1.4 kg, 1900-ban 1.2 kg, 1920-ban 0.93 kg, 1930-ban pedig már csak 0.54 kg szén kellett;

hogy van olyan kőfajta, amely hajlítható. Brazíliában található az itakolumit nevű aranytartalmú kőzet, amely olyan, mint a vörös homokkő. S csakúgyan épúgy, mint a homokkő, ez is egészen apró kvarcszemcsékből áll, de amíg a homokkőnél ezeket a kvarcszemcséket meszes vagy agyagos, tehát merev földanyag köti össze, addig az itakolumitnál ez a kötőanyag zsírkőből vagy csillámból áll s a kvarcszemcséket üzületszerűen, rugalmasan övezi. Igy ezt a kőzetet, egészen 8—10 cm-nyi átmérőig, úgy lehet hajlítani, akárcsak a gumit. Nem csoda, hogy a brazil népvilág mesekincse is bőven felhasználja ezt a motívumot a hajlítható kőről;

hogy a világ egyetlen országában sincs, a lakosság számához viszonyítva, annyi bolthelyiség, mint Japánban: Tokióban átlag minden négy emberre esik egy bolt s e boltok nagyobb része éjjel-nappal nyitva van.

Életem legérdekesebb élménye

„A kém"

Elmondja: Makoldy József építő- és festőművész

(Rozgonyi felv.)

— A világháború kitörését megelőzően nyolc hónapig Krakkóban, a monarchia akkor neves erődjében teljesítettem katonai szolgálatot. A szolgálat mellett budapesti lapoknak műtörténeti cikkeket írtam és egy sorozat festményrajzokat készítettem. Ezek anyagából rendeztem a Krakkó Műcsarnok-palotájában, 1914-ben első együjteményes kiállításomat.

— De ennek a művészi tevékenységnek nagy ára volt. Az erődépítészetnél felettesem Hauenstein mérnökkari tiszt volt. Ő nagyon érdeklődött a művészetek iránt. Tudomást szerzett működésemről, csatlakozott hozzám és tanítványom lett. Később, mint festő jó nevet szerzett magának. Valahányszor művészi portyázásra mentünk — a katonai tilalom ellenére — polgári ruhát öltöttünk a feltűnés és csoportosulás elkerülése végett. Ugyanis Krakkóban érezni lehetett már a háborúelőtti feszültséget, a kémek ellen katonai rendőrséget állítottak és minden feltűnés felette gyanus esemény volt.

— Még 1913-ban történt, hogy egy hideg, de verőfényes őszi napon az erődépítészeti csoport, amelyhez én is tartoztam, Hauenstein vezetésével egy üteg tanulmányozására vonult ki. Hauenstein, aki nemcsak produktivitásom iránt volt teljes megértéssel, de művészi leckéit figyelmességével akarta honorálni, felajánlotta nekem, hogy nem kell kirukkolnom. Hasznosítsam a gyönyörű időt...

— Boldogan öltöztem polgári ruhámba és a Visztula egy elhagyatott partrészéről a Wawel-nek nevezett ősi királyi palotát vettem munkába gyönyörű templomával és vártornyaival... Már jóformán befejeztem munkámat, amikor a déli órákban egyszerre lenyomta a vállamat egy katonarendőr fehérkesztyűs keze: „Letartóztatom!" Magához vette a „corpusdelictit" jelentő festményemet és bekísért a várparancsnokságra, a rács mögé. Biztonságba helyezte a titkot terepfelvétel elkövetőjét... Kihallgatásomon először budapesti építőművésznek mondtam magam, hogy civilruhám ne szúrjon szemet nekik. A válaszommal elégedetlen vallatóim újra cellába dugtak, hogy „megpuhítsanak". Öt órával később újabb kihallgatásra kísértek s akkor a keresztkérdések súlya alatt kénytelen voltam felfedni katonavoltomat. Miután ez ellenkezett korábbi vallomásommal, még gyanusabb lettem előttük. Ujra visszajutottam tehát a zárkába és csak 24 óra mulva „agnoszkált" Hauenstein, aki csak akkor értesült balesetemről.

— Az igazi feketeleves csak ezután jött... A várparancsnok utasítására annak a Hauensteinnek kellett Makoldyt „megrendszabályoznia", a polgári ruhában szolgálati idő alatt bűnözőt, aki tulajdonképpen a felbujtóm volt. Raporton abban a kegyben részesültem éppen tőle, hogy választhattam 30 napi kaszárnyaáristom vagy háromnapi szigorított zárka közt. Az utóbbin hamarabb lehetett keresztülesni, tehát ezt választottam... Igy aztán három napig gondolkozhattam az alig lépésnyi hideg cellában, a magasan lévő kis nyíláson beszivárgó félhomályban, nyers deszkapriccsen fekve, azon az áldozaton, amelyet Krakkóban a művészet oltárán kellett elhelyeznem....

A megtévedt arabok

Gróf Friant Louis (1758—1829) francia tábornok Egyiptomban egy hadosztály parancsnoka volt, ebben a hadosztályban sok tudós is tartózkodott. Midőn az arabok megtámadták a hadosztályt, Friant ekképpen adta ki parancsait:

— A hadosztály négyszöget alakítson; a szamarak és a tudósok a középre kerüljenek, hogy minél jobban védve legyenek.

Óriási kacagás támadt erre a francia táborban. Az arabok pedig nem tudták mire vélni ezt a hahotát, megfutamodtak.

1940. 47. szám

Makoldy József

A KISKORÚ

IRTA KONCZ KÁROLY

Először voltak más akaraton.

Ide akasztjuk a nagypapa hatalmas képét. Alája kis kerek asztalt, fényképekkel és névjegytartóval.

— Dehogy is! — ellenkezett Gertrúd. — Elfoglalná az egész falat. A világítás sem jó itt. Nem érvényesülne az öreg generális kemény, parancsoló alakja. Meg azután...

— Édesem. Hidd el, jobb hely ez...

— Zoltán! Bízd csak rám. A lakás az asszony birodalma. Egész napokat nem leszel itthon. Annyit csak megérdemlek, hogy én rendezzem be jövendő otthonunkat.

— Természetes. De azért a nagypapa képe mégis...

— Nem. Azért sem!

— Majd meglátjuk.

Gertrúd még válaszolt valamit, nehogy Zoltáné legyen az utolsó szó. S hogy nem tudtak megegyezni, tovább tervezgettek.

A gyalulatlan parketten kongott a lépésük. Különös muzsikája volt a hangjuknak, vidám nevetésüknek s szelíd ellenkezéseiknek. Vitatkoztak, mindegyik a maga igazát erősítgette. Ósidők óta így van ez már menyasszony és vőlegény között.

Akkorát ásítottak a meztelen, csupasz falak, mintha ódon várkastélyban őrizték volna az álmosító csendet. Pedig éppen csak hogy elkészült a ház s beköltözhetővé tették a lakásokat. Hamarosan akadt gazdája mindegyiknek.

Második emelet kettő. Két szoba, hall, összkomfort. Gertrud és Zoltán már akkor is errefelé sétálgattak, amikor a ház alapjait ásták. Szemükláttára húzták a falakat. S ahogy nőttek, csinosodtak az emeletek, egyre jobban beletörődtek: itt fognak lakni. Ez lesz az első otthonuk. Új házban kezdődik az új életük.

— Meglásd, Gertrúd — ígérte a boldog jövőt Zoltán, — úgy fogunk élni, mint kalickában a paradicsommadarak. Gond nélkül.

— Bár igazad lenne, szívem — sóhajtott Gertrúd ilyenkor. — Én mégis úgy félek...

Észre sem vették s a bokréta máris ott díszelgett a ház ormán. Akkor aztán kitűzték az esküvő napját. Megalkudtak a lakásra és lefoglalózták. Gyorsan túlestek a házmester kellemetlen kíváncsiskodásain, büszkén, pávásan mentek fel a második emeletre, mint király és királyné, akik trónjukat indulnak elfoglalni.

Ismeretlen csengése volt kezükben a kulcsoknak, ahogy megfordultak először a zárban. Gertrúd még be is csengetett s visszafojtott nevetéssel kérdezte az eléjük táruló ormótlan ürességtől:

— Kérem, itt laknak Péterffyék?...

Igen. Két hónap mulva már így fog kérdezősködni a postás, a tejesgyerek, az első látogató a második emelet kettő ajtajában. Boldogan fog válaszolgatni:

— Persze. Persze... tessék csak beljebb... Az uram még nincs itthon... De...,

Már a második szobában rendezkedtek gondolatban.

A nagy, világos, csupasz fal úgy állt előttük, mintha mozivászon lenne. S ahogy tervezgették: mi hová kerül, fiatal életük, a házasság első napjai peregtek le színes filmként a négy fal között. Csillogó szemmel, magabízó mozdulatokkal kísérték a váltakozó képeket, az első otthon ezer apró örömeit ígérő némafilmjét.

Papírral, ceruzával a kezükben berajzolták mindennek a helyét. Centiméterrel mérték le a távolságokat, egyre jobban tolták volna széjjel a falakat, mégis be kellett érjék a kínálkozó hellyel. Itt fog állni a kredenc, a tálaló, a görpikkoló, ott a pohárszék, a vitrin, a teás asztalka, amott a rekamié. És így tovább.

— Az ám! — erősködött Gertrúd. — Virágállvány is kellene.

— S mi lesz a könyveimmel?... Könyvespolcot is veszünk — indítványozta Zoltán.

Végül megegyeztek mindenben s ahogy ráköszöntött mátkaságukra az első est a jövendőbeli otthonukban, az ucca villanyfényében átölelték egymást s hosszú csókkal üdvözölték eljövendő életüket.

*

Zoltán alig mult huszonhárom éves, Gertrúd még fiatalabb volt. Szülői beleegyezés kellett hát házasságukhoz mindkét részről. Sok utánjárást igényelt a többi hivatalos írás is. Spóroltak minden krajcárral. Lakbérnegyed volt éppen s Zoltán, hogy megtakarítsa a legénylakás utolsó lakbérét, merészet gondolt. Beköltözködik előre az új otthonukba, a hónapos szoba bére pedig jó lesz nászútra. Igaz, szegények voltak, a bútort is Zoltánnak Egyiptomban élő nagybátyja veszi meg, de majd csak el fog lakni valahogy egy hónapig.

Mingyárt másnap telefonált a házmesternek:

— Holnap költözködöm!

A házmesterné, fiatal, megértő asszony, izgalommal s virágcsokorral várta a nagy eseményt: Péterffy Zoltán műszaki rajzoló úr bevonulását. Két szárnyra nyittatta ki a házmesterné a ház kapuját. Takaros ruhát vett magára s kiállt a kapuba a vicével. Félóra sem telt el s beállított az új lakó. Harmadmagával. Zoltán barátságosan kezet szorított az asszonnyal s indulni akart fel a lépcsőkön. A házmesterné csodálkozó arca azonban megállította. Az asszony egy darabig kikémlelt az uccára, várta a megrakott bútorszállítókocsikat... legalább egyet... de nem jött. Helyette egy szolga, kezében utazóbőrönddel, egy fogason lógó tavaszi felöltővel s a hóna alá szorított vasalódeszkával.

Zoltán viszont magával hozta legénykora egyetlen emlékét: egy drótkalickát, fürgeszemű, zöldbóbitás kanárival.

A házmesterné először csak kuncogott, aztán kitört belőle a hahota. Zoltán mégsem sértődött meg. Együtt nevetett az asszonnyal, amikor kitöltötte a bejelentőlapot.

A szégyen lett volna a legkisebbik baj, de az esküvő napja vészesen közeledett. Pénzük még egy fillér sem volt. Utolsó héten jött meg a levél, hogy a nagybácsi délafrikai útra indult s így a pénzt nem utalványozhatják ki, amíg vissza nem érkezik.

— Mi lesz velünk? — szepegett Gertrúd.

Zoltán összeráncolta homlokát, majd diadalmasan felkiáltott:

— Kölcsönt veszünk fel. De csak addig, amíg megjön a pénz.

Gertrúd helyeselt, de mintha egyszerre összeroppant volna körülöttük minden. Sehol sem tudtak kölcsönt kapni. Így, az esküvő után szállodába kénytelenkedtek s a második emelet kettő továbbra is várakozóan ásított.

A nászút pedig elmaradt. Zoltán mégsem veszítette el a reményt, de a jókedvét sem. Egyik nap újabb tervvel jött. Akkor már mindenkinek elbeszélték, hogy milyen szépen rendezték be a lakásukat, milyen drágák voltak a bútorok. Hát nem maradhattak szégyenben. Mit mondanának az emberek, ha valaki mégis meglátogatná őket? Az emberek tapintatosak — vigasztalódott Zoltán, — hat hónapig úgysem szokás látogatni a fiatalokat. De új tervével mégis csak előállott:

— Édesem! Részletre veszünk bútort.

Elmentek egy üzletbe, kiválasztották a két szoba bútort, megalkudtak. Zoltán még a főnöke garancialevelét is elhozta magával. A villám mégis lesujtott közéjük. A kereskedő udvarias mosollyal tárta szét a kezét:

— Végtelenül sajnálom. De nem tudok rendelkezésükre állni. Ön ugyanis még kiskorú. De ha a nagyságos asszony kezességet vállalna és aláírná...

Zoltán lángvörös arccal kirohant az üzletből. Nem! Ilyen szégyen nem eshetik meg vele. A felesége, aki csak azért nagykorú, mert a felesége, csak nem fog érte jótállani? Elsüllyedne a föld alá.

A pénz Egyiptomból még mindig nem érkezett meg.

Letelt a szabadság is. Zoltán felhős, baráz-dált homlokkal, rosszkedvűen járt egész nap. Még Gertrúd tekintetét is kerülte. Hiába spórolták meg a legénylakás lakbérét, a lakás üresen állt s kénytelenek szállodát fizetni. Elmondta mindenkinek búját-bánatát s a kollégák annál nagyobat néztek, amikor egy hét mulva meghívót kaptak, amely tudtul adta, hogy Péterffy Zoltán és felesége szívesen látják lakásavatásukon.

— Mi az — kérdezték a kollégák, — csak nem ütötted meg a főnyereményt?

Zoltán egy ideig tiltakozóan mosolygott, majd büszkén kivágta:

— Azt nem! De nagykorúsíttattam magamat!

P695A

Junghans

Évek multán is

megbizhatóak és szépek a

Junghans

ÓRÁK

A CSILLAGVÉDJEGGYEL

s immár 80 éve világhirűek

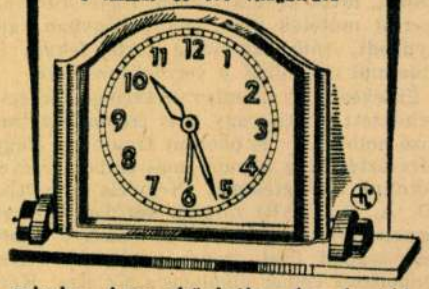

minden óraszaküzletben kaphatók.

Tisztítsa

meg szervezetét a belekben felhalmozódott salaktól, ha nincs is éppen székrekedése Jó tisztító hashajtó a DARMOL

A mesefejedelem véleménye

Aesopus (Kr. e. 6. század) görög mesemondótól egy fáradt utas azt kérdezte, mennyi idő alatt érhetné el Thébai városát. Aesopus azt felelte:

— Csak menj!

— Azt úgyis tudom, hogy mennem kell, ha oda akarok érni — mondta az utas.

— No csak menj! — felelte ismét Aesopus.

Az utas bosszankodva útnak indult. Alig tett azonban néhány lépést, utána kiált Aesopus:

— Hej, hallod-e? Két óra mulva célodhoz érsz.

— Nem mondhattad volna ezt meg előbb is? — kiált vissza az utas.

— Nem — felelte Aesopus, — mert járásodat nem ismertem.

Hölgyeim! Le a kötőtűvel! Itt a XX. század szenzációja, a szab. „RAPID" kézikötő-készülék. Munkája kézimunka. Minden kötési minta köthető. Néhány óra alatt köthet magának pullóvert, blúzt vagy ruhát. Kezelése egyszerű. Ára 35 pengő. Kérje a 18. ismertetőt. Áruforgalmi Kft. Budapest, IV, Sütő uecа 2, félem. 3. Telefón: 188—365

Makoldy József

Makoldy József ákosi, szőv. műsz. főtan., okl. építész. II. Vitéz-u. 2. 355-157

Bptávb 1940 szept.

Előfizetési ára 1 hónra 3 P 20 fill. Két hónra 5 P. Negyedévre 7 P 20 fill. Félévre 14 P 40 fill. Egy évre 28 P 80 fill. Egyes szám ára hétköznap 10 fill. vasárnap 10 fill. Ok pótjegyváltokon (8)

PESTI HIRLAP

szerkesztőség és rotatív Budapest, V. Vilmos császár-út 78 T. 112-46 és Erzsébet-körút 1 T. 125-08 A Bokok jegyzeket vasárnapokonkint az aprónlapoknak, jelentések nem közöljük

Nagyságos Asszonyom!

Makoldy József

úrnak

Nemesvári 87. l

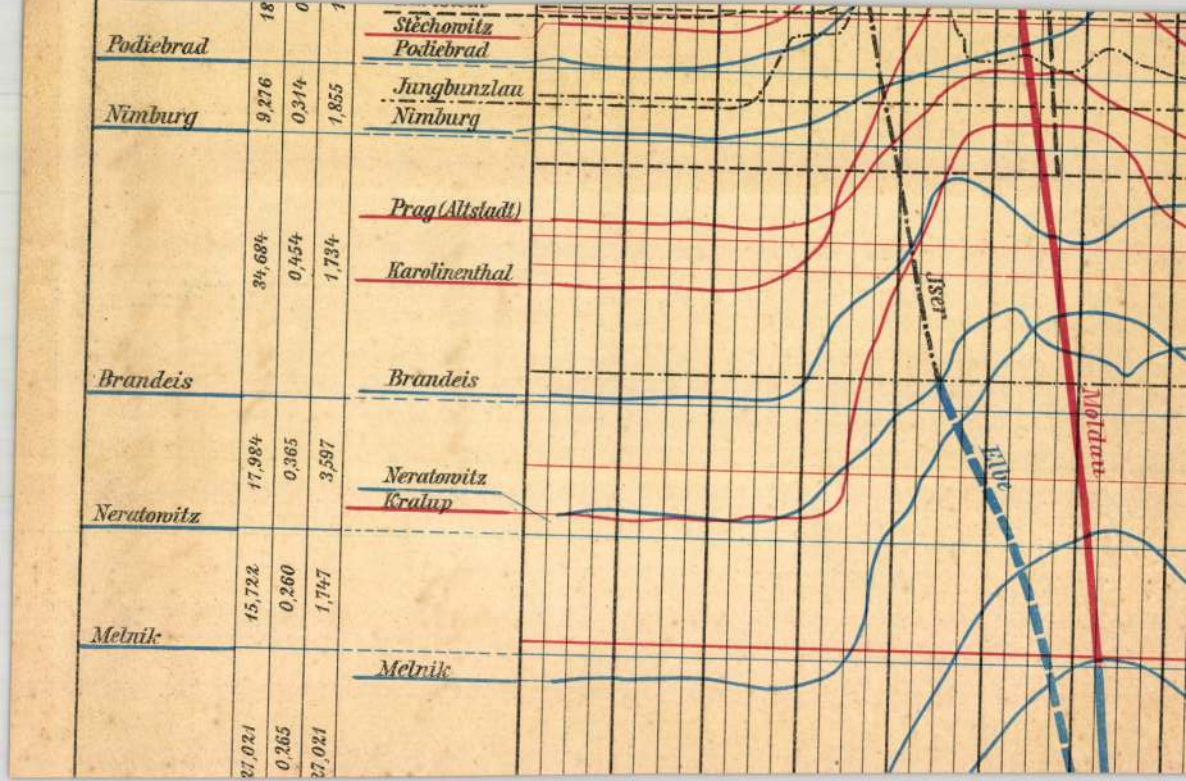
Podiebrad
18
Stěchowitz
Podiebrad
Nimburg
9,276
0,314
1,855
Jungbunzlau
Nimburg
Prag (Altstadt)
Karolinenthal
Brandeis
34,684
0,454
1,734
Brandeis
Neratowitz
17,984
0,365
3,597
Neratowitz
Kralup
Melnik
15,722
0,260
1,747
Melnik
27,021
0,265
27,021
Iser
Elbe
Moldau

Makoldy József

Trocadero az Eiffel-
torony lábánál

1932 főv új szerzem kiáll. Műcsarnok

N y o r

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula urna

Müeml.Orsz.Bizottságafőtit

B u d a p e s t , IX.

Hőgyes Endre u.10.

Makoldy József

Jestői naturalizmus

~~Műcs. kiáll, tól~~
Pipics 48. l.

BUDAPEST

V.

Lipótvárosi Vasilika

A lipótvárosi templom-építési kölcsönre VV 1865, 556 l.

A lipótvárosi templom. VV 1865, 608 l.

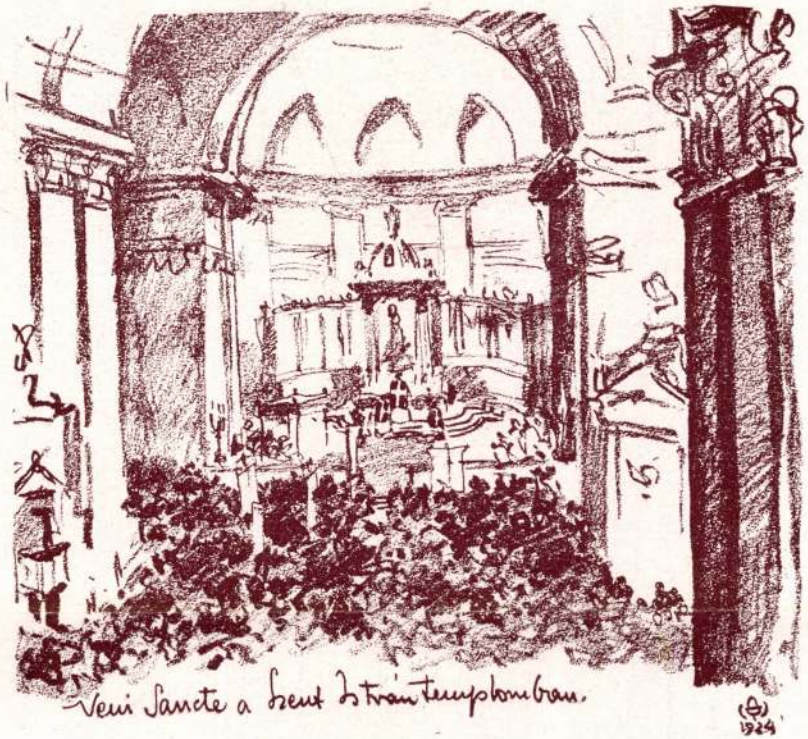

Makoldy József rajza.

évvel utóbb, a java-férfi Gáspárból kirobbant egy remek, hetykefürge legény, mint a kis mókus, az odvas fából, úgy ugrott ki. Annyira egyik napról a másikra változott át, hogy olyannak tűnt, mintha valamely varázsló cserélte volna ki a rajzónját, kezestül, de a szívét, az agyvelejét is. Egyszerre modern lett, friss és hallatlanul szellemes. Mások — a leggyakrabban — utóbb elfáradnak. Ő — sokkal utóbb, hogy kezdte — lett tüzesen friss. A poraiból megelevenedett fönixmadár csodája semmi e furcsasághoz képest. Fönix, mint kismiska?

Péterfy

114

Batthyány Gyula grófː Tánc. (Bodrogh Pálː Kisfaludy Sándor.)

Makoldy József
fest.

Halálozás.

Ákosi *Makoldy* Józsefné született kaposi *Molnár* Ilona március 1-én hosszú szenvedés után meghalt. Az elhúnyt Erdélyben jótékonyságáról közismert nagyasszony volt. Halálát fiai, dr. *Makoldy* Gedeon miniszteri tanácsos és *Makoldy* József fővárosi műszaki tanácsos gyászolják.

Pesti Napló 1934 március 4.

Mahalaki Józef

Kraków

Pasztet Nagy 1939 [illegible] 2.

Makoldy József

MAGYAR MŰVÉSZET

1925, 583
1926, 60, 539

arcus Aurelius). Római császár.
—283). Galliai származású.
Enrico (1873—1921). Világhírú
sta.
János. Pápai követ IV. Jenő és
pápák idejében; résztvett az
jén tartott budai országgyűlésen
ködött a nándorfehérvári győze-
tésében.
a. Kikötő az Atlanti-óceánban,
okkóban. 111.000 l.
e, Marco (1804—80). Olasz szob-
yrker érsek meghívására 1833-
költözött s a székesegyház szob-
ését végezte. Esztergomban s
lgozott.
ólo (* 1876). Kiváló spanyol gor-
z, 1897 óta a barcelonai kon-
tanára. Hangszerére s zenekarra
szerzett.
(kazanova), Giovanni Jacopo de
1725—1798). Olasz bűvész és
Mint bűvész, hegedűs, katona,
kereste kenyerét. Európa mín-
b városában megfordult s a rend-
öbbször került összeütközésbe.
öbb körökkel is érintkezett, Nagy
l. Katalin is kihallgatáson fogad-
és szerelmi kaland-

kutya, *cano* = énekel, tehát a kutya neve azért *canis*, mert nem énekel.

Canisius, *szent Péter* (1521—1597). Egyházdoktor. Német jezsuita. Nagy ellenreformátor. Híres katekizmusa sok kiadásban jelent meg. Ünnepe dec. 21.

Canna. Francia kertek virágágyainak a közepein gyakran látható nagylevelű, sárga v. piros virágú egyszikű növény.

Cannae. Kis város volt Apuliában az Aufidus (Ofanto) torkolata közelében. A normann Guiscard Róbert rombolta le Kr. u. 1083-ban. Itt verte meg Hannibal Kr. e. 216 aug. 2-án a rómaiakat.

Cannelirozás. Oszlopoknak, asztal- és széklábaknak egyenes vagy csavarvonal alakú vájattal való ellátása.

Cannes (kán). Festői fekvésű, enyhe klimájú luxusfürdőhely a francia Rivierán. 31.000 l.

Cannesi tanácskozás, l. *Német jóvátétel*.

Cano, *Alonso* (1601—1667). Spanyol festő, szobrász és építész. Művei vallásos és dekorativ festmények, festett faszobrok. Mint építésznek legkiválóbb alkotása a granadai székesegyház homlokzata.

Canoe, l. *Csónak*.

Canon, l. *Kánon*.

Cañon, l. *Kanyón*.

Canossa (kanossza). Vár É.-Olaszországban, ... meg IV. Henrik német-

műnek igen dallamos, éneklésre kín
része.

Cantor (kantor), *Georg* (1845—1918
met matematikus. A sokaságelmélet
megalapítója.

Cantù Cesare (1804—95). Olasz törté
és politikus. Világtörténelme magya
megjelent.

Cantus, a. m. ének, dallam. A többsz
ság kezdetén a dallam jelzésére szolgál
felette vagy alatta a kísérő szólamok
— A *C. firmus* valamely szólamnak me
dallama, amely körül épül fel a darab,
ran a tulajdonképeni dallam ettől e
független volt. — *C. planus* a gregoriá
nek időmértékre nem osztott feljeg
szemben a *C. mensuratus*-szal, az idő
gekre osztott, többszólamú énekkel.

Canule (fr. kanül). Egyenes v. h
fémcsövecske, melyet a sebészek fol
gyülemek levezetésére, gyógyszerek
kendésére és légcsőmetszésnél hasz

Canzi (-ci), *Ágost Elek* (1808—1866)
Osztrák származású. 1846. Pesten tel
le, hol keresett arcképfestő volt.

Cap (fr.), *Cape* (ang.) = fok, par

Capablanca, *José Raoul* (* 1888, H
Híres sakkmester, játékát gyors átt
és egyszerűség jellemzi. 1921-ben v
nokká lett.

Cápák. (Selachiidae.) Az őshalak (S

Makoldy Jozsef
épitész
szül Nagyszeben 1890
oklevelet nyert 1912.

Névjegyzmüegyetem 13 l.

T. 5925.

ros körül különböző vitorlások
őtérben pedig,ahol OTOMAN, OR-
AMVRATE, MAHOMET, BAIAZETO,
kerek medaillon arczképei
ó halad lóháton

l:

CONSTANTINOPOLIS.

gio.

m.

95

Makoldy József

Művészet 1912. 59
–1913. 115, 116

Magyar Művészet
1925. 583
1926. 60, 539

Szilassy János ötvös által

Feliratok festett zománczlapokon V. ü.

Baktériumháborúval nem lehet megtörni az ellenség ellenállását

A bacillus nem tiszteli sem a földrajzi, sem a politikai határokat

A háború eseményeinek színes leírásaiban évek óta gyakran felbukkan *a bakteriológiai háború lehetősége.* Egyes rémhírek már arról is tudtak, hogy az ellenséges államok, költséget nem kímélve és legkitűnőbb tudósaikat bevonva,

titkos laboratóriumokban a járványkeltő baktériumok milliárdjait tenyésztették ki,

hogy azokat különböző elmés módokon a sorkatonaság és a hátsóország polgári lakossága közé csempésszék, az embereket megfertőzzék és az ország ellenálló erejét így is gyöngítsék.

Még a nyugodtabb idegzetű ember is felborzolt idegekkel gondolt a láthatatlan ellenség esetleges pusztítására, ha egyszer talán bilincseitől megfosztva, szabad vadászterületet biztosít számára „a bölcs ember", aki ötven éven át megszámlálhatatlan milliót fordított a most szövetségesnek vélt ellenség kiirtására.

A bakteriológiai háború veszedelme

Alapos és higgadt vizsgálat után kiderült, hogy

a bakteriológiai háború ördöge nem olyan fekete, amint falra festik.

Ahhoz, hogy a járványterjesztésnek komoly harcászati értéke lehessen, — tudós szakértők szerint —

három elengedhetetlen feltétel szükséges.

1. *Kell oly baktériumtenyészet, melynek járványokozó hatása vitán felül áll;* 2. *szükséges, hogy fogékony emberanyaggal kerüljön érintkezésbe;* 3. *elengedhetetlenek oly ügyes alkalmazási módok, melyek a baktériumokat az emberekkel közvetlen érintkezésbe hozzák.*

Harci eszközül alkalmas, megfelelő baktérium van szép számmal,

mint például a kolera, pestis, tifusz és a vérhasbacillusok. A malária és a kiütéses tifusz nem alkalmas, mert azok kórokozóit iparszerűen előállítani nem lehet. Elvben elképzelhető, hogy a kiütéses tifuszt tenyésztő fertőző tetvek, vagy malária fertőzött szunyogok nagy számban az ellenségre bocsáthatók, de

ennek gyakorlati lebonyolítása majdnem kivihetetlen.

A kolera, amely Ázsiában ma is tízezerszámra szedi áldozatait,

kórokozója könnyen tenyészthető és így alkalmazásának gyakorlati jelentősége is megvan.

A pestissel hasonló a helyzet. Ázsiában ma is óriási arányokban pusztít. A tüdőpestis a tüdő teljes szétesésével jár és az influenzához hasonlóan egyszerű kilélegzés útján is fertőz, tehát ha egyszer a tömegek közé jutna, *rettenetes pusztítást végezhetne.* Elképzelhető, hogy az évtizedek gondos hygiéniájával kiirtott pestis mit művelne Európában, ha az ellenséges országok alkalmaznák. A nyirokmirigyeket megtámadó bubós pestis elterjedése körülményesebb lenne, mert e célra fertőzött patkányok és azok bolhái szükségesek.

A hastífusz, paratífusz és a vérhas oly zárt egységnél, mint a katonaság, nagy rombolást végezhet.

Az emberre, állatra egyaránt veszélyes takonykór különösen a lóállományt tizedelheti meg. *A világháborúban a takonykórbacillus kitenyésztésére és terjesztésére már pontosan előkészített terveket is találtak egyik hadviselő félnél.* A lépfene-bacillussal az állati takarmányt és a kiürített országrészen a kutakat lehetne megfertőzni. Felmerült tudományos körökben a botulinus-bacillus alkalmazásának lehetősége is. Ezzel a konzerveket lehetne fertőzni és így számtalan halálos megbetegedés lenne előidézhető.

A konzervgyárakban azonban a mérgező művelet végrehajtása szinte a lehetetlenséggel határos.

Szóbajöhetne még a tetanusz, a sercegő üszög és más gennyedést okozó baktérium alkalmazása is.

Harcászati szempontból elsősorban a kolera és pestis jöhetne tekintetbe,

mert ellene az európai ember alig szerezhetett immunitást.

„Gyámoltalan" harcos a bacillus

A legnehezebb feladat a baktériumháborút viselő állam számára a fertőző tenyészetek eljuttatása az ellenség soraiba.

A fertőző anyagnak a rendeltetési helyre való közvetítés közben nem szabad veszíteni a hatásából és olyan helyre kell kerülnie, ahol közvetlen összeköttetésbe kerülhet nagyobb tömeggel.

A fertőzés majdnem kizárólag élelmiszerek útján történhetik.

A baktériumokat robbanó lövegben nem lehet kilőni, mint a mérgesgázokat,

mert a robbanásnál fejlődő magas hőmérséklet és légnyomás elpusztítja őket. A terjesztésre a legalkalmasabb mód a légitámadás, amikoris üvegballonok, vagy permetezés útján nagymennyiségű baktériumot lehet leszórni s elképzelhető, hogy azok el is végzik a várt hatást.

A modern haditechnika képes pestissel fertőzött ködöt bocsátani az ellenségre.

Repülőgépről gyengén összetákolt ládákban a pestissel fertőzött patkányok ezrei bocsáthatók az ellenséges területre. Tekintve, hogy a kolera és tífusz kórokozói a vízben jól megélnek, a kutak és nyilt vizek fertőzése aránylag könnyen megvalósítható.

Semmiféle baktérium fertőzéssel nem érhető el azonban a gáz és a robbanólövedékek pusztításához hasonló hatás.

Baktériummal rövid idő alatt az ellenség ellenállását megtörni lehetetlen. Maga a fertőzés különben sem okoz azonnali teljes harcképtelenséget.

Van azonban ennél súlyosabb akadály is, amely meggátolja, hogy a baktérium egyenrangú versenytársa legyen a robbanólövedéknek és a gáznak.

A baktérium él, kiszámíthatatlan úton jár a saját feje szerint és attól a pillanattól kezdve, amikor útjára bocsátották, többé kormányozni nem lehet.

Ráadásul a baktériumhadsereg felvonulását és harcba bocsátkozását több külső körülmény is akadályozhatja. A baktérium végeredményben a magában hordott halálos veszedelem mellett is *igen gyámoltalan harcos.* A szárazságot és a napfényt például egyáltalán nem bírja és elpusztul.

A kétesértékű szövetséges

Nem lehet ellenben tagadni a *baktériumháború veszélyességét a polgári lakosságra gyakorolt pszichológiai hatás szempontjából.* Egy város ivóvízének megfertőzése például demoralizáló hatása tekintetében is nagy veszéllyel jár. Ennek a lehetősége ellen azonban a közületek még békében fokozottabb higiénikus eljárásokkal védekeznek.

Ezenkívül

a járványháború kíméletlen bevezetése ötven esztendő egészségügyi kultúrájának teljes összeomlását eredményezné Európában.

Fél évszázada az egészségügyi hatóságok úgyszólván minden egyes, Távol-Keletről Európába hozott baktérium ellen már a kikötőben irtóháborút folytattak. Ennek köszönhető, hogy

a kolera- és pestisbacillus ma csak a laboratóriumok üveg alatt őrzött látványossága.

Ha valaki, nem törődve a rettenetes lelkiismereti felelősséggel, Európára szabadítaná a baktériumhadseregeket, *a pusztulás apokaliptikus méreteket ölthetne.* A baktériumok nem útlevéllel utaznak,

sem földrajzi, sem politikai határokat nem tisztelnek,

s így könnyen megtörténhetne, hogy *éppen felszabadítóik ellen fordulnának és a katonai hadműveleteket berekesztő békekötés parancsszavára eszük ágában sem lenne letenni a fegyvert.*

Komoly tudósok csak mosolyogni tudnak azokon a híreken, melyek szerint egyes országokban sikerült oly jólnevelt baktériumhadsereget szervezni, amelyek csak az ellenség soraira vetik magukat

Természetes bakterház

és parancsszóra hajlandók beszüntetni a támadást s önként elpusztulnak.

Egy új betegséget és annak kórokozóját laboratóriumban életrekelteni ma még senkinek sem sikerült.

A hadviselő felek tudományosan képzett vezetői tisztában vannak a baktériumháború esélyeivel, éppen ezért kellő óvatossággal foglalkoznak vele. Tudják, hogy a baktérium

kétes értékű szövetséges

és csak egy ősi ellenséget ismer: *az embert.*

HÓRY LÁSZLÓ

Papen vendégül látta Kerede berlini török nagykövetet

Ankara, nov. 26. (TP)

Von Papen ankarai német nagykövet hétfőn fogadóesten vendégül látta az Ankarában tartózkodó berlini török nagykövetet. A vacsorán több vezető politikai személyiség között jelen volt Numa Menemencioglu, a török külügyminisztérium államtitkára is.

VÉGRE
ITT A VÁRVAVÁRT FILMPREMIER!
BABAY JÓZSEF
a kiváló író költői műve:

RÓZSAFABOT
Filmhymnusz a szívről, lélekről, szerelemről, könnyes boldogságról
Rendezte: Balogh Béla
Zene: Polgár Tibor
FŐSZEREPLŐ:
SZELECZKY ZITA
PARTNEREI: Timár József, Juhász József, Rózsahegyi, Berky Lili, Gózon Gyula, Dajbukát Ilona, Toronyi
PREMIER HOLNAP:
ROYAL APOLLO ÉS CORSO

Dohnányi meggyógyult

Dohnányi Ernő szeptemberben megbetegedett és gyógykezelésre a Gellért-szállóba vonult. Betegsége miatt a Filharmóniai Társaság hangversenyei felcserélődtek és előre hirdetett hangversenyeit későbbre halasztották. Dohnányi most már ismét egészséges, megjelent a Zeneművészeti Főiskolán és a Filharmóniai Társaságban is átvette a zenei ügyek irányítását.

„Hétszilvafa"-csárdás

Rövidesen mindenki dudolni fogja *Sándor* Jenő legújabb magyar nótáját, amelynek kezdete *„Csak azért iszom én"* s amelyet *Csortos* Gyula énekel a legközelebb bemutatásra kerülő magyar filmújdonságban, a *„Hétszilvafá"*-ban. A zenés vígjáték női főszerepét *Turay* Ida játssza, aki ebben a szerepben kitünő alkalmat kapott humorának és komikumának csillogtatására. *Turay* Ida mellett *Kiss* Manyi játssza a másik női főszerepet, a bonviván pedig *Szilassy* László lesz ebben a vidám filmben, amelynek fülbemászó zeneszámait *Sándor* Jenő szerezte.

Jön a „Dankó Pista"-film

Már hónapokkal ezelőtt elkészült a híres nótaköltő, *Dankó* Pista életéről szóló nagyszabású magyar film, amely a velencei nemzetközi filmbemutatón olyan nagy sikert aratott. Külföldön már számos helyen bemutatták a kitünő magyar filmalkotást, nálunk azonban még nem került a közönség elé. A szerződések értelmében ugyanis a film csak a szezon derekán mutatható be magyar moziban. Ez az időpont elérkezett és rövidesen megtartják a nagy érdeklődéssel várt bemutatóelőadást. A filmet még tavasszal forgatták *Kalmár* László rendezésében. A főszerepeket *Jávor* Pál, *Simor* Erzsi, *Lukács* Margit és *Tompa* Pufi játsszák.

Új zeneszerzőt avat a szegedi színház

A szegedi Városi Színház pénteken este mutatja be a *Selmeci bál* című 3 felvonásos nagyoperettet, amelynek szerzői dr. *Liszt* Nándor és *Marschalkó* Lajos. Az ötletes, hatásos librettóhoz *Marschalkó* Gusztávné írt behízelgő, kedves és melódikus muzsikát, amely minden bizonnyal meg fogja hóditani Szeged igényes közönségét. *Kardoss* Géza, a szegedi színház igazgatója, fedezte fel ezt a szép muzsikát és neki köszönhető, hogy egész estét betöltő operett lett *Marschalkó* Gusztávné bő-melódiával áradó valzereiből és tüzes ritmusú magyar számaiból. A szegedi színház direktora ettől a muzsikától várja a legteljesebb sikert.

— A zene, — mondja *Kardoss* Géza — biztosíték arra, hogy a *Selmeci bál* nem áll meg Szegeden, hanem bejárja az országot. A színészek, a zenészek szétvitték ezeket a bájos, arányos melódiákat és ami még soha nem fordult elő, a szegediek máris a *Selmeci bál* melódiáit éneklik, fütyülik, dudolják, pedig még meg sem volt a bemutató.

A párisi Világkiállítás aranyérmét nyerte Makoldy József

A párisi Világkiállítás főbiztosa értesítette *Makoldy* József festőművészt, hogy a francia köztársaság a kiállításon szerepelt müvéért *aranyéremmel* tüntette ki. Az erdélyi származású kiváló akvarellista egyik festményét a főváros most vásárolta meg a Fővárosi Képtár számára.

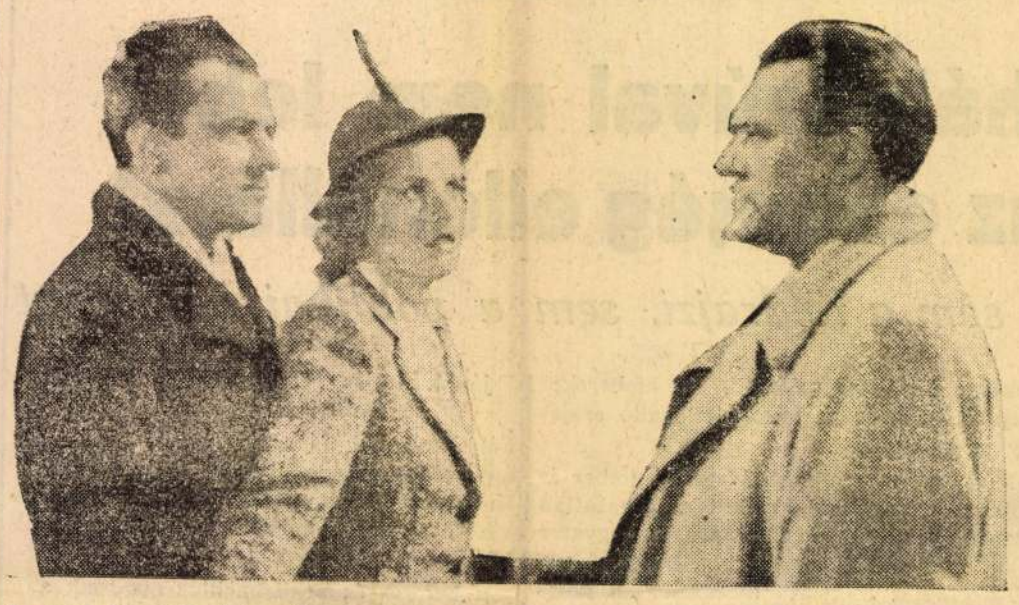

A most készülő „Lángok" című Babay—Asztalos-film egyik jelenete: Jávor Pál, Hidvéghy Valéria és Kiss Ferenc

Lodovico Rocca Budapesten

Beszélgetés az „Ivnor hegye" szerzőjével

Tegnap este Budapestre érkezett Lodovico *Rocca*, Olaszország egyik legnagyobb zeneszerzője, akinek új dalművét, az *„Ivnor hegyét"* pénteken mutatja be Operaházunk. Rocca a Dunapalotában szállt meg és már tegnap este végigkocsizta Budapestet. Ma reggel beszélgettünk vele.

— Torinóból érkeztem — mondja. — Ott lakom állandóan, a torinói Verdi-ről elnevezett zenekonzervatóriumot igazgatom. Egyébként a Santa Cecilia-akadémia tagja vagyok. Zenei tanulmányaimat Milanóban végeztem és Torinóban jártam egyetemre.

A pár életrajzi adat után a premierre terelődik a szó s ekkor fel kell jegyeznünk, hogy *Rocca Lodovico pontosan azon a napon született, amelyiken a magyar operaházban először kerül színre dalműve: november 29-én.*

— Régi jó ismerősöm — folytatja Rocca — Palló Imre, az Operaház kitűnő baritonművésze, aki nem először énekli az én munkámat. Rómában vendégszerepelt, amikor a királyi operaház a Dybuc-ot játszotta. A Monte Ivnort ugyancsak a római opera mutatta be 1939 december 23-án. Rendkívül nagy érdeklődéssel várom a magyar premiert, hiszen az Operaház claszországi látogatásaiból *az egész olasz zene- és operavilág tudja, hogy a magyar Operaház milyen nagyszerű felkészültséggel, milyen pompás zenei alapossággal és milyen fényes színpadi kiállítással mutatja be az új dalműveket.*

— Az *Ivnor hegye* hatodik operám. Első művemet, a *Gaul király*-t a Mac Cormick-díjjal jutalmazták. A második, a *Phryne halála* Newyorkban is színre került, egyébként a milanói Scalában mutatták be. Ugyancsak Milanóban került színre a *Legendák földjén* című operám, amelynek szövegkönyvét Cesare Meano irta, aki az *Ivnor hegyé*-nek is a költője.

— Nagy örömmel zenésítenék meg magyar operaszöveget. Ha a magyar irók közül volna valakinek szövegkönyve, igen szívesen foglalkoznék vele. Amennyire Budapest közönsége szereti az olasz operákat, épp annyi érdeklődéssel és szeretettel foglalkozik az olasz közönség minden olyan bemutatóval, amelynek magyar vonatkozása van.

Rocca kalaplengetve búcsúzik s indul az operaházi próbára.

(—cent)

„Szerelem és vérpad"

Uj amerikai film Angliai Erzsébet és Essex gróf szerelméről

Hányatott, keserves és viharos fiatalság után az uralkodás tenger gondjai között az öregedő Angliai Erzsébet életében a fiatal Essex gróf jelentette a romantikát és a szerelmet. Micsoda romantika volt ez! A lázadások, udvari intrikák, harcok és összeesküvések fonták a szálait és micsoda szerelem volt ez, amelynek útja az ölelésből a vérpadra, a hóhér karjaiba veszett. Maxwell Anderson színdarabja ennek a furcsa uralkodói szerelemnek kutya-macska-harcán keresztül, a pontos lélekanalizis finom eszközeivel vetíti ki Erzsébet királynő egyéniségét. Az amerikaiak nem kímélték a dollárok százereit, amikor ezt a színdarabot Kertész Mihály nagyvonalú rendezésében megfilmesítették. A hatalmas színesfilm nemcsak pazar kiállításával imponál, hanem művészi és hűséges a Tudor-idők visszaadásával is. A finoman árnyalt színharmóniába foglalt képsorozat úgy hat, mint egy festménygyüjtemény: annyira művésziek és annyira összehangoltak a színek és a világítási hatások. Már magában mindez elegendő volna, hogy a „Szerelem és vérpad" a kivételes filmek sorába számitódjék, mindezeken felül azonban olyan csodálatos művészi játékot is kapunk, amilyenben csak ritkán van részünk. Bette Davis felejthetetlen Erzsébet királynő. Markáns egyénisége, arca, egész lénye felolvad a szerepben. Erzsébetet látjuk a vörös hajával, sárgásfehér, beteg arcbőrével, vizenyős szemeivel, amelyekben az intelligencia és a szenvedély fénye ragyog, kezének és karjának ideges rándulásaival. Bette Davis

toronymagassággal emelkedik ki az amerikai drámai színésznők sorából. A daliás Errol Flynn, a szép Olivia de Havilland és egy sereg elsőrangú színész adnak méltó keretet a kivételes tehetségü, brilliáns színésznő játékának. A Fórum-mozi tegnap esti bemutatóján a pompás film nagy sikert aratott.

Schuricht vezényletével először játszották Pesten Mozart D-dur szimfoniáját

Karl *Schuricht*, a kiváló wiesbadeni főzeneigazgató, — akinek neve Németország határain túl is jól ismert — vezényelte hétfőn este a Magyar Müvelődés Házában a Székesfővárosi Zenekart. *Schuricht* kiváló zenekarvezetői erányeit nem kell felfedeznünk, ismeri azokat már előbbi bemutatkozásából a magyar közönség.

Ezúttal is *mintha kicserélődött volna keze alatt a zenekar.* Tömör erővel szóltak a vonósok, ragyogó fénnyel a fuvók és *az egész zenekar játékát valami poétikus bensőség jellemezte, amely Schuricht lényéből sugárzott át az együttesre.* Mélyreható, filozófikus hajlamú ember, aki tökéletes finomsággal dolgoz ki minden árnyalatot az igazi hivatott müvész puritán komolyságával és rajongó áhitatával. A müsor első felében Mozart D-dur szimfóniáját hallottuk a férfikorba lépő salzburgi mesternek ezt a remekét, amely *ezúttal elsőizben került Budapesten előadásra.* A müsor második felét Brahms IV-ik szimfóniája töltötte ki, amelynek szemérmes lirája, borongó drámaisága tökéletesen érvényesült *Schuricht* felfogásában.

A hangverseny szólistája Nikita de *Magaloff* orosz zongoramüvész volt, akit a szóló-estjén a mlt héten ünpenelt a magyar közönség. *Magaloff* egyénisége a preklasszikus és modern mesterekhez áll közel, ennek ellenére Brahms B-dur versenymüvét csodálatos színekkel ékesen, ragyogó billentéssel és tökéletes muzikalitással adta elő. Előkelő vendég Brahms országában *Magaloff*, aki talán nem mindenben ragadja meg a Brahms-i muzsika jellegzetességeit, viszont azonban egészen egyéni és sajátos új jellegzetességekre mutatott rá a konvencionálistól eltérő felfogásával. A vendégkar nagyot és szólistát zsúfolt ház ünnepelte.

T. D.

Pataki Kálmán

a világhirű magyar tenorista amerikai turnéjáról, több mint félévi távollét után, hazaérkezett. Idei első fellépése alkalmával Pataky Kálmán a szerdán este színre kerülő „Bohémélet"-ben Rodolpho szerepét énekli.

Színházavatás lesz pénteken

A Közmunkatanács épületében a pénteken este megnyiló új színháznak, a Madách Színháznak berendező munkálatai befejezéshez közelednek. Az új színház intimhangulatú kamaraszínház lesz, a nézőtér tónusát a piros bársonyszékek adják. Széles lépcsősorok vezetnek az elsőemeleten lévő színház helyiségébe, amelynek nézőtere hatszáz személy befogadására alkalmas. A színpad játszótere négyszer öt méter. Ez már maga megszabja azoknak a színdaraboknak müfaját, amelyek az új színházban előadhatók. Egyébként a színpadot minden új színpadtechnikai berendezéssel ellátták. A munkások serege most végzi az utolsó simításokat a berendezésen. *Pünkösti* Andor rendező vezetése alatt a színház együttese a Corsomozi színpadán próbálja a színházavató darabot: *Móricz* Zsigmond *„Kismadár"* című színművét, amelynek női főszerepét *Dayka* Margit játssza.

(*) Bál az Arizonában. A báli éjszakák felejthetetlen varázsa, hangulata és bája kel életre az *Arizona* nagyszabású új revüjében, amelynek *„Bál az Arizonában"* a címe. *Miss Arizona* pazar külsőségek között szervirozza a bál gyönyörü müsorát, amely müvészi, szellemes és ötletes. Pénteken van a premierje az új revünek. Minden este fél 9-től 11-ig müsoros táncestély van az Arizonában, délutáni árak mellett.

Gazdasági miniszteri értekezlet *volt ma délelőtt*

Ma délelőtt a miniszterelnökségen gróf Teleki Pál miniszterelnök elnökletével, a szakminiszterek, valamint Kacsóh Bálint államtitkár, árkormánybiztos, Jurcsek Béla termelési kormánybiztos és Baranyay Lipót, a Nemzeti Bank elnöke részvételével gazdasági miniszteri értekezlet volt, amelyen különböző termelési és ellátási kérdéseket tárgyaltak meg.

Vasárnap tartják értekezletüket Kolozsvárt az erdélyi részek vezetői

A képviselőházban ma délben a Ház jövőévi költségvetéséről szóló gazdasági bizottsági jelentést tárgyalta. *A felsőház is megkezdi munkáját,* amennyiben holnap egy gazdasági bizottsági jelentést tárgyal, szerdára pedig napirendre tűzték a felsőház közoktatásügyi bizottsága által akkorra már letárgyalt egyetemi törvényjavaslatot. *Ezzel a javaslattal a felsőház előreláthatólag rövidesen végez.* Ilyen körülmények között

az ülésszak berekesztésére és az új ülésszak megnyitására a hét végén feltétlenül sor kerül.

Az új ülésszak megnyitásával kapcsolatosan újra választják a képviselőház alelnökét és megalakítják a bizottságokat is, amelyeket a visszatért északi, keleti és erdélyi országrészek képviselőivel kibővítenek.

Felvetődött az a gondolat, hogy egy régi tradiciót felújítva a Ház egyik alelnöki tisztségét egy erdélyi képviselő számára tartják fenn. Ez a megoldás úgylátszik ezidőszerint nem valósul meg.

Éppen az erdélyi képviselők részéről hangzott el az a kívánság, hogy jobban meg akarnak ismerkedni a hazai viszonyokkal és éppen erre való tekintettel az alelnöki tisztségre nem tartanak számot.

a Magyar Élet Pártjából kilépett tizenhét képviselő új pártot alakít.

A párt címe felől még nem történt döntés. Az ülésszak berekesztése előtt akarja nyilvánosságra hozni programját az új párt és közlik a Ház elnökségével is, hogy milyen bizottsági tagságokra tartanak számot. Úgy értesülünk, hogy az új ülésszak megnyitása után a Ház üléseit néhány napra elnapolják.

A Kolozsvárra visszatért Ferenc József tudományegyetemet ugyanis 19-én, szombaton nyitják meg ünnepélyesen. Az ünnepélyes megnyitáson résztvesznek az erdélyi képviselők is, akik másnap, 20-án Kolozsvárott értekezletet tartanak,

amelyen a képviselőcsoport vezetőségének meghívására résztvesznek a képviselőkön kívül azok is, akik a román megszállás idején a magyarság vezetői voltak. Megjelennek ezen a tanácskozáson az erdélyi rszé felsőházi tagjai is. A jelek szerint ez a tanácskozás több napra terjed és azon *részletesen föltárják az egyes vidékek különböző kívánságait, különösen azokat, amelyek a közlekedés megjavítását, gyorsítását és az áruforgalom zavartalan lebonyolítását biztosítják.*

Felsorolják az egyéb gazdaságpolitikai kívánságokat is.

Az előterjesztésre kerülő javaslatokat Paál Gábor képviselő gyűjti össze és az értekezlet határozatainak megfelelően a különböző vidékek kívánságait a költségvetési vita során terjesztik az országgyülés elé.

A költségvetés tárgyalására már csak a jövő héten kerül sor. Reményi-Schneller pénzügyminiszter előreláthatólag kedden mondja el politikai körökben nagy érdeklődéssel várt expozéját.

A képviselőház ülése

A képviselőház ma déli 12 órakor **Tasnádi Nagy András** elnöklésével ülést tartott. Az elnök bemutatta az állandó összeférhetetlenségi bizottság jelentését *Matolcsy* Mátyás és *Szilassy* Béla összeférhetetlenségi ügyeire vonatkozóan.

Matolcsy Mátyás ellen *Ereky* Károly volt miniszter tett összeférhetetlenségi bejelentést a Magyar Gazdaságkutató Intézetnél viselt állása miatt.

A bizottság jelentése megállapítja, hogy Matolcsy szeptember 2-án lemondott a Magyar Gazdaságkutató Intézetnél vállalt állásáról. A bizottság Matolcsy ügyében megszüntette az eljárást.

Ugyancsak megszüntette az eljárást *Szilassy* Béla önmaga ellen tett összeférhetetlenségi ügyében is.

Szabó Gusztáv előadó a közoktatásügyi bizottság jelentését terjesztette elő az egyetemi törvényjavaslatról. A javaslat tárgyalására a képviselőház egyhangúan kimondta a sürgősséget.

Boczonádi Szabó Imre ismertette ezután a képviselőház költségelőirányzatát az 1941. évre. A költségelőirányzatot elfogadta a képviselőház.

Az elnök ezután napirendi javaslatot tett.

Legközelebbi ülését kedden 11 órakor tartja a képviselőház.

Napirenden az egyetemi törvényjavaslat szakaszaiban való megszavazás szerepel.

Az ülés negyedegy után ért véget.

Rohamosan közeledik

az új 45. m. kir. osztálysorsjáték

október 19-én kezdődő nyereményhuzása

Még ma vegyen v. rendeljen

osztálysorsjegyet

valamelyik főárusítónál

Szerencsés esetben nyerhető **700.000 P** Jutalom **400.000 P**

300.000 P, 100.000 P, 70.000 P, 60.000 P, 50.000 P, 40.000 P, 30.000 P stb. összesen közel 10 millió pengő értékben.

Hivatalos sorsjegyárak:

Nyolcad	Negyed	Fél	Egész
3½ P	7.— P	14.— P	28.— P

Időjárás:

Túlnyomóan derült idő

A napok óta uralkodó szép, csendes idő vasárnap is tartott ,azonban a délutáni órákban bekövetkezett légtömegcsere következtében *sokfelé kisebb felhőátvonulásokat és az ország délnyugati részén kisebb esőt kaptunk.* A hőmérséklet tegnap általában 16—18, sőt az *Alföldön* 20 fokig emelkedett,

ma éjszaka azonban igen erős volt a lehűlés.

Az említett légtömegcsere folytán ugyanis nagyon száraz és hideg levegőt kaptunk az orosz síkság felől és ebben a levegőben *a hosszú éjszaka alatt nagyon erősen érvényesült a hőkisugárzás.* Fagypont alá az erdélyi és keletmagyarországi részeken süllyedt a hőmérséklet, így például *Felsővisón* minusz 2, *Sepsiszentgyörgyön* 0 fokig terjedt a lehűlés. Az ország legnagyobb részén azonban csak 4—6 fok volt a minimális éjszakai hőmérséklet.

Nem is lesz lényegesebb változás az időjárásban.

Az ország nyugati felén felhősebb, keleti részén derültebb marad az idő. Így azután az éjszakai lehűlés is keleten lesz ismét erős. *Sok helyen talajmenti fagyra kell számítani.* A nappali hőmérséklet azonban elég magas lesz.

Budapesten ma délben a hőmérséklet 15 Celsius fok volt.

Mint a Meteorológiai Intézet jelenti, a következő huszonnégy órára ez idő várható:

Keleti szél, az ország délnyugati felében felhősebb idő, néhány helyen eső és mérsékelt éjszakai lehűlés. Északon és keleten túlnyomóan derült idő. Erős lehűlés és több helyen talajmenti lagy. A nappali hőmérséklet alig változik.

Egy értékpapirkereskedő valutabűnügye

Székely Szilárd László negyvenkétéves értékpapírkereskedő ellen eljárás indult az uzsorabíróság előtt, mert 1938-ban ismeretlen egyéntől

a zúgforgalomban való értékesítés végett 600 cseh koronát szerzett.

Ezt a valutát a tőzsdepalotában bérelt fiókjába tette, ahol az 1938 szeptember 24-én megtartott razzia alkalmával *megtalálták.*

Székely az uzsorabíróság előtt azzal védekezett, hogy a razzia előtt két nappal egy eperjesi ismerőse hozta hozzá a cseh koronát azzal, hogy a *Nemzeti Bank* ezeknek a beváltását felfüggesztette. Kérte, őrizze meg ezt a pénzt, amíg be lehet majd váltani. Az uzsorabíróság ezt a védekezést a lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján *nem fogadta el és Székelyt fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés vétsége miatt*

egyhónapi és huszonötnapi fogházra ítélte,

amely büntetést az elszenvedett vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett. A semmisségi panaszok folytán a Kúria *Szolnok-tanácsa* tárgyalta ma ezt az ügyet és dr. *Kéler* Béla koronaügyészhelyettes felszólalása után az uzsorabíróság ítéletét *helybenhagyta.*

Három templombúcsú

Magyarok Nagyasszonya mult heti ünnepét vasárnap 3 fővárosi katolikus templom ünnepelte meg búcsúval. A *tisztviselőtelepi* plébániatemplomban a délelőtti nagymisét dr. Hász István tábori püspök pontifikálta nagy segédlettel és ő mondotta az ünnepi szentbeszédet is. — A *Magna Domina Hungarorum* (Regnum Marianum) városligeti plébániatemplomában dr. Pataky Arnold prelátus, egyet. tanár celebrálta a szentmisét, amely alatt dr. Beresztóczy Miklós pápai kamarás, min. tanácsos mondott szentbeszédet. — A pálosok *Szikla-templomában* a nagymisét dr. Hamvas Endre protonotárius-kanonok, budapesti érseki ált. helytartó celebrálta asszisztenciával, a szentbeszédet pedig dr. Szabó Imre pápai kamarás, érsekhelynökségi titkár mondotta. Ugyanitt az esti prédikációt Puszta Sándor plébános tartotta.

NEM SZABAD EMELNI AZ ÁRAKAT *a munkabéremelkedés miatt*

Dálnoki-Kováts Jenő nyilatkozata a hétszázalékos munkabéremelésről

A hivatalos lap vasárnapi száma közli a munkabérek hétszázalékos emelésére vonatkozó rendeletet, amelynek hatálya kiterjed a bányaüzemekben, közhasználatú villamosműveknél, közlekedési vállalatoknál, postaüzemekben, az állam, törvényhatóságok, községek által fenntartott, vagy kezelt üzemekben, továbbá az ipari és kereskedelmi vállalatoknál foglalkoztatott segédekre, munkásokra, napszámosokra, altisztekre, tanoncokra.

Nem terjed ki a rendelet, hatálya tisztviselőkre, üzletszerzőkre, ügynökökre, utazókra és a kinevezett közüzletviselőkre.

Kimondja a rendelet, hogy a munkavállaló 1940 október 5. után teljesített munkájáért fizetett egységbér nem lehet kevesebb, mint a munkaadó üzemében október 5-én érvényben volt egységbér. Ha október 5-én valamely munkakörben nem volt munkavállaló, a később alkalmazott munkavállaló egységbére nem lehet kevesebb, mint az október 5. előtt utoljára fizetett egységbér.

Az október 5. után teljesített munkáért külön bérpótlékot kell fizetni, amely a munkabér 7 százaléka.

A természetbeni szolgáltatás után bérpótlék nem jár. A megállapított legkisebb munkabérhez hétszázalékos bérpótlékot is kell számítani.

A bérpótlék munkabérnek számít.

A munkabéremeléssel kapcsolatban az árkormánybiztos nyilatkozatot tett közzé, amely szerint *a munkabéremelkedés címén az árakat nem szabad emelni. A munkabértöbblet áthárítására előzetes és általános engedélyt nem adott és nem is szándékozik adni,* aminek következtében az árakat munkabéremelés címén nem lehet emelni.

A rendelet és nyilatkozat vasárnap jelent meg és a mai első üzleti napon természetesen élénken foglalkoztatta az ipari és kereskedelmi köröket. Kérdést intéztünk a rendelet ügyében

vezető igazgatójához, Dálnoki-vezetőigazgatójához, Dálnoki-Kováts Jenő kormányfőtanácsoshoz,

aki a következő felvilágosítást adta:

— A hétszázalékos béremelés az utóbbi hónapokban előállott drágulásért kárpótolja a munkásságot. Három megjegyzést fűzhetek hozzá. Az egyik, hogy **számos munkaadó az utóbbi hónapokban részben önként, részben a munkások kívánságának megfelelően már engedélyezett, illetve életbeléptetett kisebb-nagyobb munkabéremelést.**

Ezeknél tehát az a helyzet állott elő, hogy az általuk szociális szempontból engedélyezett munkabérkülönbözet megmerevedett. *Ez pedig azt jelenti, hogy azokkal az üzemekkel szemben, amelyek nem emelték önként a béreket, állandóan hátrányos helyzetben lesznek, amin feltétlenül segíteni kell.*

— Ebből következik az a konklúzió, amely egyben második megjegyzésem, hogy ha a megélhetés drágulása folytán ilyen általános munkabéremelések bekövetkezhetnek, *minden egyéb munkabéremelést be kell szüntetni,* mert a munkabérek megállapításánál a megélhetés drágulása nem szolgálhat alapul *egyéni* (önkéntes) és *általános* béremelésre is.

— A harmadik megjegyzésem az árakra vonatkozik. Az árellenőrzés kormánybiztosa a munkabéremelkedés címén tudvalevőleg nem engedélyezett áremelést.

Nem kétséges azonban, hogy az árak esetenkénti megállapítása alkalmával, különösen akkor, amikor már korábban is voltak béremelések, aligha lehet számításon kívül hagyni a béremelés kérdését.

Nem hallgathatom el ezért az aggályomat, hogyha a drágulás és a munkabéremelés egymást követik, ez az általános árszínvonal növekedését jelentheti.

Haditengerészek emlékünnepsége

A *Magyar Haditengerészeti Egyesület,* amely a volt osztrák-magyar haditengerészetben szolgált magyar tengerészeket egyesíti, vasárnap délelőtt tartotta minden évben szokásos ünnepségét a *világháborúban hősi halált halt haditengerészek emlékezetére.* Ezúttal vettek először részt az emlékünnepen a visszatért erdélyi részek volt haditengerészei. Az ünnepség reggel kilenc órakor istentisztelettel kezdődött, majd a mise után délelőtt féltizenegy órakor a *Horthy Miklós-hídnál* elhelyezett tengerész-emlékműhöz vonultak az ünnepség résztvevői és azt *Konek* Emil nyugalmazott altengernagy rövid beszéd kíséretében megkoszorúzta.

ŐSZINTE VALLOMÁS:

Nincs élvezetesebb egy SENATOR-ba sodort vagy SENATOR CELOFILTER-be töltött cigarettánál! A

Senator

gyártmányok anyagban, minőségben utólérhetetlenek

„Ár jelzi a minőséget"

SENATOR cigarettapapir 60 lappal	1 drb	16 fill.
SENATOR BLOK cigarettapapir mézgázott (gumirozott) széllel, egyenként levehető lappal	1 drb	16 fill.
SENATOR RAPID cigarettapapir, mézgázott széllel, egyenként kihuzható lapokkal	1 drb	17 fill.
JANINA cigarettapapir, 60 lappal	1 drb	15 fill.
SENATOR CELOFILTER hüvely, vatta előtéttel, cellulose fátyol füstszürővel, ezüstszinü dobozban	1 doboz	54 fill
SENATOR CELOFILTER PARAFÁS szopókával	1 doboz	58 fill.
SENATOR EXTRA nikotin-fogóval aranyszinü dobozban	1 doboz	48 fill.
JANINA füstszürős hüvely	1 doboz	48 fill.

CSAK EZEKET KÉRJE!

ÚJ TÖRVÉNY a francia állami alkalmazottak kiválasztásáról

Genf, október 14.

(Német Távirati Iroda.) **Vichyi jelentés szerint a marseillei megyefőnök a közeljövőben megjelenő törvény alapján négyszázhetvennyolc városi alkalmazottat elbocsátott. A törvény szerint a jövőben állami és városi hivatalnokok csak francia szülőktől származó franciák lehetnek.** *(MTI.)*

Genf, október 14.

(Német Távirati Iroda.) **A Depeche Dauphinoise jelentése szerint a francia kiviteli és behozatali társaság igazgatóját Bordeauxban az áremelést és áruhalmozást tiltó rendelet kijátszása miatt 600.000 frank pénzbüntetésre s a törvény megszegésével szerzett nyereség elkobzására ítélték.** *(MTI.)*

Szendy: „Pusztulásra van ítélve az a nemzet, amelynek fiai nem tudnak szívből örülni..."

Érdekes előadást tartott *Szendy* Károly polgármester szombaton este a rádióban «*A fővárosi népművelés a szabadidőmozgalom szolgálatában*» címmel.

Kifejtette előadásában a polgármester, hogy a fővárosi népművelésnek az a lényege, hogy *szervezetten és intézményesen gondoskodjék a dolgozó kispénzű emberekről, akik napi munkájuk elvégezte után kultúremberhez méltóan akarnak élni.*

A szabadidő elsősorban pihenésre, az elhasznált fizikai és szellemi energiák pótlására való.

Ehhez azonban mindenekfelett *jó lakás kell,* ez is egyik indítóoka annak, hogy a főváros jelentős lakásépítési munkatervet hajt végre. A népművelés feladata az egészségügyi, gazdasági és társadalmi ismeretek terjesztése is. A szabadidő felhasználására irányuló törekvések azonban *inkább az örömre és a szórakozásokra akarják serkenteni a tömeget.*

— Örömnélküli élet nem élet — mondotta a polgármester — és pusztulásra van ítélve az a nemzet, amelynek fiai nem tudnak szívből örülni.

Ennek a kérdésnek fontossága indította arra, hogy a *Városi Színházat* a fővárosi népművelésnek engedje át.

NÉMETORSZÁGOT ÉS BULGÁRIÁT közös gazdasági érdekek kapcsolják össze

Bécs, október 14.

(Német Távirati Iroda.) Darré birodalmi miniszter átnyujtotta Bagrianov bolgár földmüvelésügyi miniszternek a Führer által adományozott német sasrend nagykeresztjét.

Szombat este Darré a bolgár miniszter és kíséretének tiszteletére szűkkörű fogadást rendezett. Ez alkalommal Darré kijelentette, hogy

Németországot és Bulgáriát közös gazdasági érdekek és a világháborúban együtt ontott vér kötik össze.

Az utóbbi napokban Bagrianovval folytatott részletes megbeszélései során megállapíthatta, hogy mindkét nép, különösen mezőgazdaságuk a legszerencsésebben kiegészítik egymást.

Bagrianov köszönetet mondott a baráti fogadtatásért és biztosította a birodalmi minisztert, hogy hazájába való visszatérése után mindent megtesz, hogy ez a látogatás a két nép együttműködése szempontjából hasznossá váljék. *(MTI.)*

Munkásünnepség az Országzászlónál

Vasárnap délben a keresztény szociálista munkásszervezetek vonultak fel az *Értékelés Országzászlóhoz.* A budapesti kéményseprőmunkások szakasza és a *Damjanich*-cserkészcsapat adták az őrséget és a kéményseprők fehérgombos magyar címeres övvel díszített ünnepi „kormos" ruhában meneteltek őrhelyük felé. Sokezer főnyi közönség gyülekezett az *Országzászlónál,* melynek talapzatáról *Végh* Mihály tanácstag mondott az EONB nevében beszédet. A munkásszervezetek nevében *Többler* János, a Keresztényszocialista Munkásszövetség elnöke beszélt. A magyar nemzet ereje a szabadságszeretet — mondotta —, amelyet büntetlenül sérteni senki nem tudott egy évezred alatt. Minden erőszakot, támadást, amit a magyarság ellen intéztek, megtörölt idővel a történelem.

ERDÉLYI KÉPEK

Makoldy József építőművész, festő, még 1920-ban, a gyászos elszakítás évében könyvet rajzolt Erdélyről, ehhez Apponyi Albert írt előszót, s a művet magyar, francia és angol nyelven célszerű propaganda-anyagul használtuk föl. *Makoldy* József művészetét annakidején is kellően fölértékelték, ma, Erdély egy részének hazatérésével még fokozottabb érdeklődés övezheti ezt a könyvet. Csodás építményű katemplomok, várak, ódon bástyák, műtörténeti emlékű építmények, a tulsó oldalon maradt erdélyi részekről készített bravuros grafikai lapok új életet biztosítanak Makoldy József könyveinek. *(b)*

Összeütközés a plovdivi pályaudvaron

Szófia, október 14.

(Német Távirati Iroda.) A plovdivi pályaudvar közelében két tehervonat összeütközött. A szerencsétlenség alkalmával két vasuti alkalmazott életét vesztette, kettő pedig megsebesült. *(MTI.)*

Az erdélyi hadirokkantak megkapják járandóságukat

A honvédelmi miniszter úgy intézkedett, hogy mindazok az erdélyi hadigondozottak, akik a román uralom alatt járadékot élveztek — amíg az új felülvizsgálat meg nem történik —, *járadékukat kapják meg.* Az illetékes hatóságok összeírták az igényjogosultakat és a legtöbb helyen már meg is kapták a hadigondozottak októberi járadékukat.

Látta már?
a
ROYAL VARIETE
világvárosi műsorát
Helyárak este . 1–5 pengőig
délután 60 fillértől 3 pengőig

RÖVID NAPIHÍREK

A BUDAI FERENCES EGYHÁZKÖZSÉG vasárnap tartotta évadnyitó kultúrdélutánját, zsufolásig megtelt kultúrháza dísztermében. A megnyitóban dr. Nizsalovszky Endre egy. tanár, az egyházközség világi elnöke közölte a hatósággal, hogy az idei kultúrdélutánok előadói a hit és a tudomány viszonyát fogják tárgyalni. Az első előadást dr. Madarász István kassai megyéspüspök tartotta meg, aki bölcseleti okok és történelmi példák alapján mutatta ki, hogy a hit és a természettudomány között nincs ellentét. A természet, a kultúra és a vallás mind Isten alkotásai és így nem lehet közöttük ellentét.

●

A MAGYARORSZÁGI ÖRMÉNY KATOLIKUSOK egyházi feje: dr. Lengyel Zoltán szamosújvári örmény szertartású apostoli kormányzó, vasárnap fél 12 órakor a Szent István-bazilika kápolnájában hálaadó istentiszteletet tartott az örmény szertartású katolikusok zömének Magyarországhoz legújabban történt visszatéréséért, a Magyarok Nagyasszonya ünnepe alkalmából.

●

AZ ORSZÁGOS KÖZEGÉSZSÉGÜGYI EGYESÜLET a Pázmány Péter Tudományegyetem Közegészségtani Intézet tantermében október 15-én megkezdi egészségügyi előadásait. Dr. Buzáth János: «Rövidhullámok a gyógyítás szolgálatában» címen tart előadást.

●

A KUT-MOTALKÓ ÁRÁT az árellenőrzés országos kormánybiztosa legújabb rendeletében Budapesten és a környékén egy fillérrel emelte. Az emelésnek az volt a célja, hogy a motalkó ára összhangban legyen a visszatért országrészekben érvényes árakkal.

●

VILÁGHÁBORÚS HONVÉDZÁSZLÓKAT visz a Tűzharcosok Szövetsége a felszabadult területi frontharcosainak. A régi, golyótépte honvédzászlókat vitéz szotyori Nagy Áron ezredes, a Hadimúzeum igazgatója adta át Kiss István c. l. főhadnagynak, a kivonult tűzharcosalakulat parancsnokának. „Lobogjanak újból magasan, büszkén ezek a sok dicsőséget és harcot látott jelvények a régi frontharcosok kezében és mutassák az utat a szebb, boldogabb jövő felé" — mondotta az ezredes. A zászlókat október 18-án viszik az erdélyi frontharcos szervezetekhez.

●

HALÁLOS BALESET érte Toma György 58 éves tiszabüdi gazdát, aki istállójában petróleumot akart önteni a lámpába. A kőolaj a ruhájára folyt s a lámpától meggyulladt. A gazda másnap belehalt sérüléseibe. — A víztartó medencébe esett Székelytamásfalván egy kétéves kisgyerek, Mántó Albina. Mire észrevették, halott volt.

●

A BUDAPESTI ÉPÍTŐMESTEREK IPARTESTÜLETE a Magyar Építőmesterek Egyesületével együtt együttes ülést tart október 15-én este háromnegyed 7 órai kezdettel az Ipartestület IV., Irányi-u. 17. számú székházában. Krompecher László tervező építészmérnök: «A szükségóvóhely-létesítés új rendjének ismertetése» címen tart előadást.

●

A KÖZSZOLGÁLATI ALKALMAZOTTAK NEMZETI SZÖVETSÉGÉNEK országos elnöke, dr. Balásy Antal, ny. államtitkár, a közszolgálati alkalmazottak, nyugdíjasok, özvegyek és árvák helyzetének javítása ügyében megbeszéléseket folytat a pénzügyminisztérium illetékes tényezőivel.

●

A VOLT 24-ES VADÁSZOK bajtársi Egyesülete ezévi emlékünnepét október 20-án, vasárnap délelőtt fél 11 órakor tartja meg az I. ker., Csabautcai plébánia templomban. Utána bajtársi összejövetel az Olasz-fasor 45/47. szám alatti «Fogaskerék» sörözőben.

AZ IDÉN MÉG NÉGY ÉVFOLYAMUAK MARADNAK A FELEKEZETI JOGAKADÉMIÁK

Magyarországon ezidőszerint három jogakadémia működik, amelyeket az egyes felekezetek tartanak fenn.

Ezek: az egri érseki jogakadémia, az egyetemes református jogakadémia Kecskeméten és a Tiszai Evangélikus Egyházkerület Jogakadémiája Miskolcon.

Az idén a jogakadémiáknak még mind a négy évfolyama működik, de a jövő iskolaévtől kezdve a jogakadémiákon már csak két évfolyam lehet.

Idegenforgalmi szervezetet alapít a Városok Szövetsége

A *Magyar Városok Országos Szövetsége* idegenforgalmi szakosztálya *Lukács* Ödön elnökletével ülést tartott. Az elnök részletesen ismertette azokat az eseményeket, amelyek a városok átfogó, hivatalos idegenforgalmi szervezetének létrehozása érdekében történtek.

A szövetség a vidéki városok idegenforgalmi szervezetének működésére alapszabálytervezetet készített, amelyet jóváhagyás végett felterjesztettek a belügyminiszterhez.

A legfőbb gond az, miként lehetne a vidéki városok idegenforgalmának fejlesztését előmozdítani anélkül, hogy az ezzel kapcsolatban kifejtett propaganda a városok részére több költséget okozzon. A tárgyalások során

a fővárosi Idegenforgalmi Hivatal hajlandónak nyilatkozott a vidéki városok idegenforgalmi propagandájában is díjmentesen közreműködni.

Az IBUSZ szintén készséggel vállalja a közreműködést. A belső vándorforgalom fejlesztésében nagy szerep fog jutni a Városok Szövetségének is.

Száz kiadást ért meg 350 év alatt a Károli-biblia

Országos ünnepséget tartottak vasárnap a protestánsok

A Magyar Értesítő jelenti: A magyarországi református és evangélikus egyház vasárnap közösen tartott országos ünnepen hódolt Károli Gáspár néhai való gönci református esperes emlékének abból az alkalomból, hogy

most háromszázötven éve áttörő munkával elsőnek fordította nyelvünkre a teljes Szentírást.

Az ünnep előtt két egyetemes egyházi istentisztelet volt. A reformátusok a Kálvin-téri templomban, az evangélikusok a Deák-téri templomban jöttek össze.

Az újvárosháza dísztermében délben kezdődött az emlékünnep.

A főasztalra kinyitva odatették a vizsolyi biblia első, 1590-es példányát.

Az elnöki emelvényen és az első padsorokban számos közéleti kiválóság foglalt helyet. Megjelent csaknem valamennyi püspök: Raffay Sándor, Soltész Elemér, Sulyok István (királyhágómelléki), Farkas István, Vásárhelyi János (erdélyi), Medgyasszay Vince, Kovács Sándor.

A „Tebenned bíztunk eleitől fogva" éneklése után *Kapi* Béla evangélikus püspök, egyetemes társelnök imádkozott.

Ravasz László református püspök, konventi lelkészelnök mondta a megnyitót.

A törzsökös magyarságra — úgymond — legnagyobb hatást századok óta a Biblia gyakorolta, ezt olvasták legtöbben, legtöbbször, a Bibliából nőtt ki a zsoltároskönyv s a XVI. században általánossá váló népoktatás tulajdonképpen azért keletkezett, hogy mindenki megtanuljon olvasni s képes legyen saját szemével is olvasni a Bibliából. *De a Biblia nemcsak a legmagyarabb könyv, hanem a legeurópaibb könyv is. A Biblia hirdette ki az egyéniség örök jogát és a lelkiismeret szabadságát* s ez hirdeti szakadatlanul, hogy az emberi szellem Istennek képe s innen ered méltósága és ereje. *Az a tény, hogy egy nép életében s éppen a magyar nép életében a Biblia lefordítás révén élő könyv s a nép könyve lett, épp olyan jelképes belekapcsolódást jelent az egyetemes nyugateurópai műveltségbe, mint amilyet Szent István a magyar nép megkeresztelésével hajtott végre ...*

A bibliafordító századok prédikátora, pásztora, vigasztalója, ihletője, aki alázatosan eltűnik szolgálata mögött; rendesen alig több, mint egy név, elhomályosult fogalom, pedig az igehirdetés örök törvénye szerint azért tudott szólani egykor, mert hitt és engedelmeskedett. Méltó, hogy századok határmesgyéjén megérezzük lelkének forróságát, egyéniségének nagy jótéteményét.

Révész Imre református püspök, az országosnevű egyháztörténetíró mélyre alapozott ünnepi beszédében a reformátor jelképes arcát vetítette hallgatósága elé *Károli* Gáspárnak megadatott, hogy élete fogyatkozó gyertyája akkor lobbanjon utolsót, amikor már kész és kinyomtatott állapotban odahelyezhette magyar népe karjaiba a nemzedékek sóvárogta művet. Az elmult három és fél évszázad megfelel kritikusainak is:

mostanig éppen százszor adták ki a teljes Károli-bibliát,

a legelterjedtebb magyar könyvet.

A mai magyar népi és művelt nyelvből, háromszáz esztendő magyar költészetének és prózájának szó- és gondolatkincséből világosan bizonyíthatók a Károli-hatások. *A bibliafordító legbeszédesebb emléke volna a legjobb mai magyarsággal megszólaló, olcsó magyarázatos biblia ...* És ez a halhatatlan magyar lélekhős — származásra nézve *szláv* volt (Radicsnak hívták): «*a magyar föld és a magyar lélek hiánytalan áthasonító ereje lobog az ő példájában*".

A másik ünnepi előadó, *Zsirai* Miklós budapesti egyetemi tanár a nyelvész szempontjából beszélt *Károli* bibliájával kapcsolatban. Kiemelte, hogy milyen sokoldalú tehetségnek kellett lennie a negyedfél százada élt falusi papnak, hogy roppant feladatára vállalkozhatott.

Magát a magyar nyelvet is ki kellett előbb emelnie az elhagyatottságból. Mégis nagy magyar költők: Szenci Molnár Albert, Arany, Jókai, Tompa, Ady stilusán, nyelvén is egyaránt fölismerhető a befolyása.

A bensőséges ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget.

A hercegprimás Budapesten

Dr. *Serédi* Jusztinián bíboros hercegprimás hétfőn többnapos tartózkodásra a fővárosba érkezett, ahol szerdán a püspöki kar őszi tanácskozásán fog elnökölni.

Makoldy József

pestő

Műcs, kiáll, 1913 tól

Pipics 116. l.

hosszú nyakú 1912

⊥ homlok feletti

balrafordultan és arczélben ~~[illegible]~~
vezérét, kinek satyr-füle hegyes, ha-
s, ~~és~~ eltorzitott arcza szőrős és ~~Hosszú~~
~~[illegible]~~ öltözete jobb vállra vetett palást.

us bronzutánzatú dombormű, méretei
355.-- Az 1911 évi római művészeti ki-
ak, Miklós Ödönnek ajándéka 1912 ja-
.-- Az adomány elfogadtatott 1912 áp-

Sz.n. 287-912
Át. lelt. 8485.
195-912-14.

346

1890

Makoldy József

(Koll. Kiáll.
a Műcsarnokban)

Ákosi Makoldi Józsej 15 évre visszanyulólag mutatja be bravuros vizfestményeit. A legrégebbiek Párisba viszik a szemlélőt, a legujabbak Kárpátalja festői vidékét mutatják be hol éles vonalakkal, hol a párás levegőbe olvadottan.

Siklóssy László

Három kiállitás

Pesti Hirlap

1940. okt. 15.

GYÜMÖLCSPÁLINKA ÉS SZESZNAGYKERESKE

BUDAPEST, V., VÁCZI-ÚT 148.

Tekintetes

Schulzi Sándorné urnőnek.

Trefort

Ajánlott.

Budapest.

Aréna-ut 104.

1941. Stern, Nádor-utca 2.

Radetzky János József gr.

Térdig, állva, ötnyol
támaszkodik és baljával
és kis bajusza ösz. Mellét ér
ravalója felett, mely alól ing
rendet viseli. Köpenyének ha
paszománt tölgylevelekkel, d
irata a kép alatt két sorban

„GRAF RAD
K. K. Feldm

ettől jobbra nevének aláírás
alól balra: „Kriehuber
nach der Natur
849"
jobbra: „Gedr. b. J. Höfa
legalól balra: „WIEN, bei L
s jobbra: „Eigenth. d.

Könyomat, az alak nag
Köre rapolta: Kriehuber

Ltsa 62

Makoldy József

Trocadero az Eiffel
torony lábánál.

olaj

Tm. Bp. 1932.

Makoldy József

cród

Szokolay Béla. Makoldy József festőművész. Élet 1925. ápr. 26

cserkészünk sem szabad, hogy kimaradj

A mai nyomorúságos időkben

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagyméltósá Méltóságod- Nagyságod- tasson közelebb célunkhoz. Kérjük, ne lapot, hanem azt az összeget, amelyet s támogatására, méltóztassék a mellékelt c

Szíves áldozatkészségét sok so

Budapest, 1933, junius 15-én.

Makoldy József

l.

Revái XXI. 584. l.

Makoldy József

Lád

Lex Magy Társ

362. b. l.

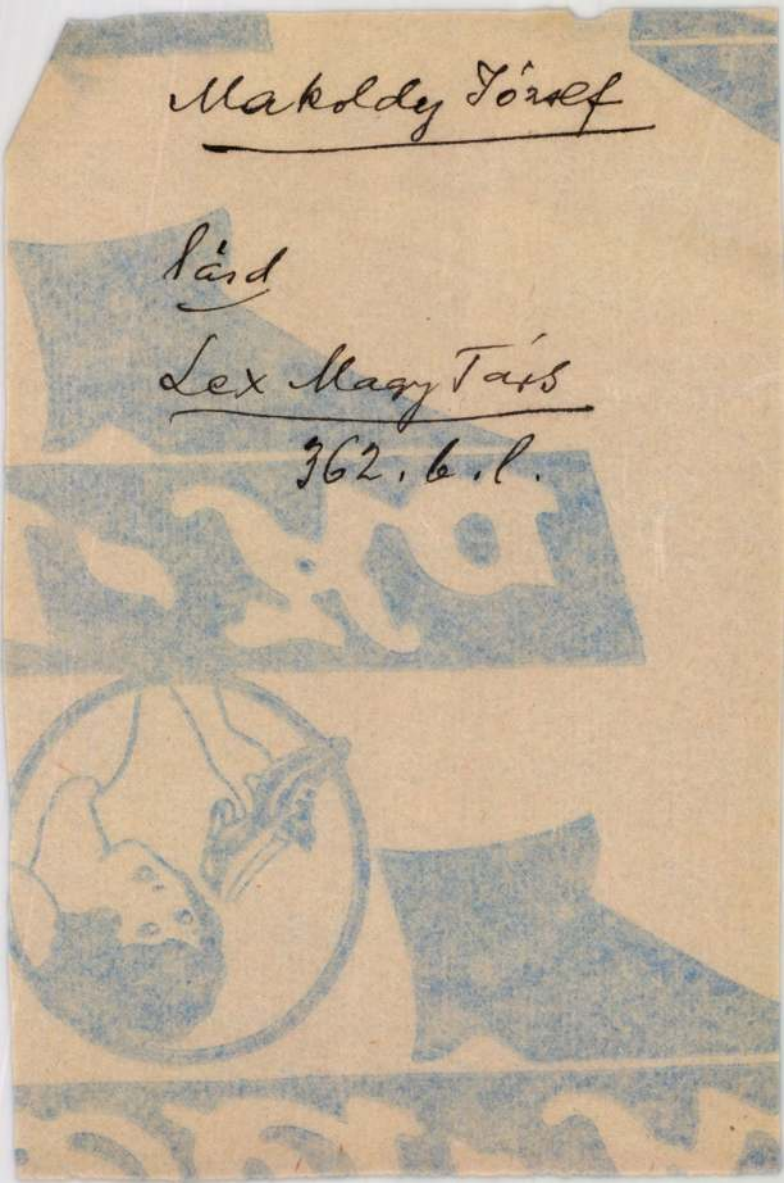

Makoldy József

arck. repr.

Lex Nagy Tab

49. tábl.

Mit einer Glockenschau von Gustav Sommer, kgl. Bau-Inspector a. D. VI. und 122 S. mit 97 Abbildungen. M. 3

VI. Heft. **Der Kreis Weissensee.** Unter Mitwirk. v. Dr. th. Heinrich Otte, Pastor em., bearbeitet von Gustav Sommer, kgl. Bau-Inspector a. D. VI. und 73 S. mit 46 Abbildungen. M. 3.

VII. Heft. **Die Grafschaft Wernigerode.** Unter Mitwirkung des Archivraths Dr. Ed. Jacobs, bearbeitet von Gustav Sommer, königl. Bau-Inspector a. D. XII. und 172 S. mit 115 Abbildungen. M. 3.

VIII. Heft. **Der Kreis Merseburg.** Unter Mitwirk. v. Dr. th. Heinrich Otte, Pastor em., bearbeitet von Dr. Johannes Burkhardt, Pastor, und Otto Küstermann, Pastor. Mit 258 in den Text gedruckten Abbildungen und 3 Beilagen. M. 6.

IX. Heft. **Der Kreis Eckartsberga.** Unter Mitwirk. v. Dr. th. Heinrich Otte, Pastor em., bearbeitet von Gustav Sommer, kgl. Bau-Inspector a. D. Mit 50 in den Text gedruckten Abbildungen. M. 2,50.

X. Heft. **Der Kreis Calbe.** Unter Mitw. v. Dr. Gust. Hertel, Gymnasiallehrer am Paedagog. z. Kloster U. L. Fr. zu Magdeb., bearb. v. Gust. Sommer, Kgl. Bauinsp. a. D. Mit 83 in den Text gedruckten Abbild. M. 2,50.

Von der **Neuen Folge** erschien:

Die Stadt Halle und der Saalkreis, bearbeitet von Gutav Schönermark, Architekt. Mit zahlreichen Abbildungen. Erster Band. Lieferung 1—9, jede Lieferung zu dem Preise von M. 1,50.

Alle Buchhandlungen nehmen Bestellungen an. Jedes Heft wird auch einzeln abgegeben.

Halle a. d. S.

Otto Hendel.
Verlagshandlung.

MAKOLDY *József*. festő és grafikus, Nagyszeben 1890. Műegyetemet végzett, majd művészi tanulmányokkal foglalkozott Münchenben és Krakóban. Gyüjteményes kiállítása volt 1918. és 1924. a Nemzeti Szalónban, 1921. a Műcsarnokban. Több cikket írt művészeti kérdésekről. Grafikával is foglalkozott. Leginkább a tájkép érdekli. 1922. az Esterházy vízfestménydíjat nyerte. Több látképe a főváros, két grafikája Szépm. Múzeum tulajdona.

Ea.G.II.761

Viselet.

Magyar tolpács.

A kissé balra fordult, c
jes fegyverzetet visel, jobb
balját pedig csipójére támasz
jobbról kastélylyal. Felirata
TOLPATCH HON
legalól: A Paris Chez Mde
vis a vis le

Szines rm., mér. a rl

Szn. 35-905
686-902-1

Maholdy József

arcképplakettje
Szödy Szilárdtól 1923

HuPrmagyarem 426. l.

Makoldy József

Ivód

Budtechnfejl. 587. l.

kem a multkor, hogy a lappok között vannak okos emberek is. A wizardok, vagyis varázslók. Ezek pedig pénzért adják a jó szelet a bálnavadászoknak. Mielőtt egy bálnavadász kimegy a tengerre, nem mulasztja el, hogy egy wizardhoz menjen és jó szelet rendeljen magának. Aztán, ha jó volt a szél, megdicséri a wizardot, ha pedig rossz volt a szél, leszidja saját magát, amiért a többi wizardokat is meg nem vesztegette, akik most, íme, összefogtak bosszuból az ő wizardja ellen.

— Bánom is én a wizardokat.

A piactéren beszélgettek a diákok. Tóbiás otthagyta most őket és megindult fölfelé a keskeny, meredek kis utcán a hegyoldali kertecskék között, ahol boglyákba rakva füstölt és égett a szemét és ahol friss ibolya lesett ki a kerítés alól és dalolva ásták fel a jószagu, nedves, friss földet a leányok. Szomoru volt a tavasz Tóbiásnak. Sokat fázott és éhezett télen, de az az ő dolga volt. Kinek mi köze hozzá? Összehúzta magán a százgalléru köpönyeget, sápadt, hallgatag arcával, villogó szemeivel sietve ment végig a városon és nem törődött vele, ha összesúgtak mögötte az emberek. De most, tavasszal, mikor mindenki kitárja az ablakát, a köpönyegét, a szivét, hogy belesüssön a nap, most keserves volt a nyomorusága... Annál is inkább, mert a szive fáidalmasan el-elszorult, ha néha meglátta a gazdag cukrász lányát az ablakban, vagy a templomba menet.

— Hohó Tóbiás! Megállj! — Kiáltott utána Parlagi Jóska. Tóbiás megfordult a könnyü szélben, hogy csak úgy lebegett rajta a köpönyeg...

— Mit akarsz?

— Csak azért jöttem, — kiáltotta lihegve Jóska, — csak azért jöttem utánad, hogy megbeszéljük a holnapi időt.

Nagyot vágott feléje a szemével. Oldalt, a kerítésre könyökölve, ott fülelt már Kovacsik susztermé, jobbról-balról három-négy más bámészkodó.

— A holnapi időt? — kérdezte Tóbiás. Meglátta Kovacsiknét és neki is megvillant pajkosan a szeme.

— Jól van, Jóska, gyere hát, megbeszéljük.

S titokzatos suttogással, nagyokat nevetve, tovább indultak ketten a guruló kavicsok között.

Kovacsikné elképedve nézett utánuk, míg csak el nem tűntek. Aztán nagyot lélekzett.

— A holnapi időt!

Nagy, kerek szemekkel, fejcsóválva intett oda a szomszédasszonyoknak. Azok visszabólogattak neki.

Másnap pedig olyan áprilisi, komédiás idő talált lenni, amilyenre senki se emlékezett. Tizszer kisütött a nap, tizszer elborult, a szél forgott — táncolt az utcákon, hol ijesztően fütyült-dudált, hol meg-meg bársonyosan-lágyan simogatta a fák frissvirágos ágait. Odalent a városban elkapta a polgármester kalapját, a cukrászkisasszony szalagos napernyőjét, amivel parádézni akart, fent, a hegyoldalon pedig Kovacsikné frissen mosott, szárítani kiakasztott fehérneműjét. Lihegve szaladt utána az ifiasszony, alig tudta összeszedni a gonosz csipkebokrok között.

Estefelé elhatározta magát. Tiszta kendőt kötött a fejére, megfordította a köténvét, keresztet vetett és elindult a hegytető felé. Óvatosan ment egyre feljebb a süppedős tavaszi földön, a bányagróf kertjének kőfala mellett.

Tóbiás a vacsorát főzte már. Kint, a ház előtt, égett a tűz, fölötte villás fára akasztva, valami régi füles fazék. Abban főtt a leves. Mi tagadás, varjuleves volt. A füst vigan szállott az égnek, ahol elnyújtózva úsztak a felhők, lejebb, a lila hegyek felé, pirosak voltak mind a széltől és ragyogtak a napban. Kovacsikné előrenyújtotta a fejét két alacsony fenyő között,

Makoldy József rajza

Dohnányi Ernő, A vajda tornya c. uj magyar opera szerzője, amelynek bemutatóját március hó 18-ára tűzte ki az Operaház

de nem hallott semmit, a diák hallgatagon ült a tűznél és maga elé bámult.

— Ifiúr — szólalt meg végre Kovacsikné és hizelkedő-leselkedő lépéseivel közelebb jött. — Ifiúr, drágám!

Tóbiás feltekintett. Hogyan villant a szeme! Kovacsikné szinte megijedt tőle. A szivére szorította a kezét.

— Ifiúr, drágám... Csak azt kérdeném... milyen lesz holnap az idő?

Tóbiás a homlokát ráncolta.

— Szeles — mondta végül mérgesen.

— Ifiúr, drágám, — kezdte újra Kovacsikné és már majdnem sirt. — a fehérnemü! Mit csináljak a fehérnemüvel? Ma is alig tudtam összeszedni... Odabent nincs helyem, hogy felakasszam... Ugye, talán... talán mégsem lesz olyan nagy szél, mint amilyen ma volt?

Tóbiás megrántotta a vállát, morgott valamit, a tüzet igazította, aztán hirtelen ráförmedt Kovacsiknéra:

— Nem tudom.

Rosszkedvü volt szegény, mert a vasárnapi kéményseprős-mulatság bántotta, ahová a cukrászkisasszony is eligérkezett. De ő nem mehet el ilyen rongyosan.

— Ifiúr, drágám... Ha egy kicsit... egy icipicit tekintette! volna... Ne legyen olyan rosszkedvü... Miért olyan rosszkedvü? Ki bántotta? Azért nem kell, hogy éppen az én fehérnemüm...

Uj Idők 1922. XXVIII. 12. 7.

Drágasági hullámzás

Mühlbeck Károly rajza

— Kovacsikné, lelkem, — mondta Tóbiás, — én nekem ugyis sok a keserűségem, ne keserítsen el még jobban! Mit akar tőlem?

— Hogy mondaná meg, mi a keserűsége! Hátha segítek rajta?

Tóbiás ránézett.

— Rongyos a csizmám! — mondta mély hangon.

Kovacsikné majdnem megölelte.

— Csak ez az egész, ifiuram? Adja ide hamar azt a csizmát, hadd szaladok vele... Rögtön megcsináltatom az urammal, reggelre felhozom, még ki is fényesítem!

— Hagyjon engem, Kovacsikné lelkem. Nincs nekem pénzem.

— Nem kell pénz. Csak éppen, hogy a szél ne legyen olyan erős... látja, megpenészedik odabent a drága szép fehérneműm... Hát? Nem lesz olyan erős a szél?...

Tóbiás nagyot lélegzett, felállt, körülnézett, az eget figyelte, a felhőket, a libegő piros nyelvet a háztetőn, aztán megrántotta a vállát és kicsit elmosolyodott.

— Hát... talán nem lesz olyan erős...

*

Azt persze nem is kell mondanom, hogy ezentúl nem volt nap, hogy Tóbiást valamilyen ügyben fel ne keresték volna. Hol szél nem kellett, hol eső, hol egyik sem. Tóbiás eleinte bosszankodott, szabadkozott. De nem volt mit ennie... És amellett igazán becsületes volt. Ha reménytelen kéréssel kopogtatott valaki nála, azt mondta:

— Sajnálom... már eligértem másnak az időt.

És nem fogadott el semmit tőle. Egyszer pedig a szegény öreg Hupkánét ingyen figyelmeztette az esőre, mikor a kis csirkéit ki akarta ereszteni a borító alól. Különben sem kívánt sokat. Egy kis vajat, turót, egy font kenyeret, egy-két tojást, egy kis szalonnát...

Csakhogy szabó nem volt az időrendelők között. A szabónak mindegy, milyen az idő, ő födél alatt üldögél. Olyan okos felesége sem volt egyiknek sem, mint Kovacsiknak, a suszternek. De Parlagi Jóska nem hagyta cserben a barátját.

— Kisasszony — mondta a cukrász szép leányának, — tudom, hogy aranyból van a szíve, ha ugyan nem marcipánból, ami még többet ér. Azt is tudom, hogy nagyon ügyesek az ujjai... Azt is tudom, hogy soknak a sóhajtását viszi maga után, amerre jár...

— Ugyan, ugyan! — Pirult a cukrászkisasszony.

— Bizony! Ezért jöttem kegyedhez, hogy mondjak valamit. A holnapi bálról... Van egy diák közöttünk, aki fülig szerelmes, szegény, de rongyos a kabátja és nem jöhet el... Ha valaki megfoltozná...

A cukrászkisasszony felnézett.

— Kibe szerelmes?

Jóska szabadkozni kezdett, hogy az titok. De a cukrászkisasszony kivette belőle, hogy annak a leánynak szőke haja van, kék szeme, a neve pedig V-vel kezdődik.

— És mivel végződik?

Jóska nagyot sóhajtott.

— Ugyis tudja már hiszen. Kegyedbe szerelmes.

Vilmuska kisasszony megint elpirult.

— Ki az?

De ezt már igazán nem mondta meg Jóska. Még a haja színét sem. A neve kezdőbetűjét sem.

— Jól van — mondta a cukrászkisasszony. — Hozza el a kabátját, én magam megfoltozom. De meg ne mondja neki, hogy én varrom meg, mert akkor szégyelne eljönni.

Magában pedig ezt gondolta:

— Majd megismerem én ezer közül is.

Jóska elhozta a kabátot. Vilmuska kisasszony elővette a foltoknak való rongyokat. De ők mindig selyemben-bársonyban jártak az anyjával együtt. Nem akadt közte olyan közönséges, durva posztó.

— Annál jobb! — nevetett a kisasszony. — Megfoltozom bársonnyal szegénynek a kabátját. Hogy igazán szép legyen.

Megfoltozta fekete bársonnyal. De még ez sem volt elég. Egyre nevetgélt munka közben, valami nem hagyta nyugton. És mikor a fekete bársony is elfogyott, egy kis piros bársonyszivet varrt a bal vállára, bizony...

Gyönyörű idő volt a mulatság napján. Kint, a kertben volt a táncbely. Egyszerre csak látják, hogy jön Tóbiás is szürgallérú köpönyegében. Persze, hogy jó időt csinált mára, mikor ő is bálba ment!

A cukrászkisasszony talpig fehér selyemben, kipirult arccal nézte a legyezője mögül, hol bukkan elő a bársonyfoltos kabát. Egyszerre csak meglátta...

A garabonciás diákon volt! S most odajött hozzá, rávillantotta a fekete szemét Tóbiás, és elsáppadt Vilmuska kisasszony.

Tánc közben egyszerre csak eltűnt. Keresték, nem találták... Végre Tóbiás felfedezte. Egy görbe szilvafának hajlott az alsó ágára és sírt. Tóbiás vigasztalta, ijedten és részvevően, de a cukrászkisasszony hirtelen toppantott egyet a lábával és az arcába csapta Tóbiásnak mérgesen a csipkés zsebkendőjét.

— Mintha nem tudná, hogy miért sírok! De én garabonciás diáknak, ördög cimborájának nem leszek a felesége, érti?...

Egy pillanatra elképedve nézett reá Tóbiás, aztán egyszerre nevetni kezdett hallkan, úgy nevetett, hogy könny szökött a szemébe. A csipkés zsebkendőt kézbefogta, letörülgette vele a kisasszony szemeit és suttogva kezdett neki varázslatokat mondani...

Hogy Vilmuska kisasszony minden szavát elhitte, nem csodálom. Meg volt igézve. De a többi embereknek hiába beszélt. Azok csak a fejüket csóválták. Varázslat nélkül, hogyan kaphatta volna a gazdag cukrászkisasszonyt feleségül?...

Még most is emlegetik Tóbiást, a garabonciást és ha valamelyik diák meg akarja igézni a szerelmesét, bársonyfoltokat varrat vele a grubenkabátjára, hogy a bálba mehessen... Mert a diák most is csak olyan szegény... És írja a leveleket az új Félix bácsiknak is bizonyosan...

A csengő*

Elbeszélés

Irta Molnár Ferenc

I.

Az egyemeletes ház előtt, amely a telep büszkesége volt, s amelyen aranybetűkkel fénylett ez a szó: *Igazgatóság*, szánkó állott meg. Vastag hódunnák alatt aludt az utca, a villák és a kis házak fedeleiről fehér hópaplanok szélei függtek le. Nagy tél volt, elakadt a pesti villamos is. Aki be akart jutni a telepről Pestre, annak szánkóért kellett telefonoznia.

A szánkóról Olaszi úr ugrott le, az új fürdőbérlő. Fiatal ember volt, a telepen nem igen tudták, honnan került ide, csak azt látták, hogy szórja a pénzt és nagyon elegáns. Keveset beszélt, azt is igen finoman, általában igen úri modorú, de kissé zárkózott embernek tartották. Október vége óta minden este özvegy Kissnénél teázott, nem a szegény özvegy Kissné kedvéért, hanem Kiss Izabella kedvéért. Az a kevés hivatalnokféle ember, fürdőtelepi alkalmazott, aki a telet is a telepen töltötte, huszonnégy óra alatt tudomásul vette, hogy a gazdag, gavallér, kissé hűvös és gőgös Olaszi, megbotlott a Kiss Izabella mosolyában. A sugás-búgás rövid ideig tartott, lehullott a hó, s a telepen belenyugodtak a dologba. Szabó tanár úr törkölyt kezdett inni a vendéglő söntésében, néha igen későn botorkált haza a telep végébe, ahol még régi jogon lakott egy földszintes viskóban, de az emberek, akik tudták, hogy félig-meddig jegyben járt már Kiss Izabellával, mikor először teázott ott a fürdőbérlő, nem voltak a pártján. Ilyenkor minden idegen ember olyan, mint a legjobb apa: inkább kívánták a finom Olaszihoz a kedves Izabellát, mint „ahhoz a koldus tanárhoz". Igazán nem maradt más barátja Szabó tanár úrnak, mint a törköly és a téli éjszaka.

Olaszi úr finom rövid bundában volt. Beszaladt a házba, s aztán Kiss Izabellával tért vissza a szánkóhoz.

— Nagyszerű, — mondta Izabella, és nevetett.

— Pestről rendeltem, — mondta Olaszi úr.

— Pompás, — mondta Izabella, és megint nevetett.

Olaszi úr a szánkóból nagy bundát húzott elő és ráadta Izabellára. Kiss Izabella ismét nevetett, mert ahányszor nevetett, egyszerre olyan kedvesen derült ki az egész arca: a szeme, a szája, a két orcája, a hetyke kis orra és a világító sok szép foga, hogy mindig nevetett, amikor csak tehette. Felszállt a szánkóra, s Olaszi úr, miután villanó pillantást vetett karcsú lábára, amely a magas cipő fölött megmutatkozott egy másodpercre, mialatt a hágcsóra lépett, utána ugrott és szorosan melléje ült.

— Be Pestre, — mondta a kövér fiakkeresnek — végig a Körúton, az Andrássy-úton, a Stefánián, aztán majd meglátjuk.

— Elragadó, — mondta Izabella, nevetve. — Mégis megtartotta a szavát...

A szánkó elindult. Olaszi úr az első zökkenésnél udvariasan Izabella háta mögé tette a karját. Izabella kissé nekidőlt a karjának. Rövidlátó ember azt hihette volna, hogy a fürdőbérlő átölelve szánkáztatja Kiss Izabellát fényes délután.

Szabó tanár úr éppen ebédelni indult, mikor a szánkó lassú trapban közeledett feléje a telepi főutcán. El kellett menni a viskó előtt, ha az ember Pestre igyekezett a telepről.

Így ebéd előtt már volt egy kis törköly Szabó tanár úrban. Addig sohse indult el a vendéglő felé, amig valami csekély szédülésfélét nem érzett, s amig az orra-szája tele nem volt a törköly illatával. Erős törköly volt, de nehezen mérgezte el Kiss Izabella emlékét, nehezen altatta el a férfiúi hiúságot, amit véresre karcolt a fürdőbérlő sikere.

Mikor meglátta a szánkót, megállt a gyalogjáró szélén. A törköly valami huncut kis nótát énekelt belül, a füle mögött. Jókedve volt szegény Szabó tanár úrnak.

— Hé! — kiáltott a kocsisra, felemelte az ujját, megállította a szánkót.

— Csak azt akarom mondani, — szólt Olaszi úr felé, aki zord tekintettel csodálkozott feléje, — csak azt akarom mondani, hogy ha én ilyen szép lányt szánkáztatnék, akkor a lovakon ekkora csengő volna, és úgy szólna, mint a zongora.

— Gyerünk tovább, — mondta a kocsisnak Olaszi úr. Aztán, mikor a szánkó elsiklott a tanár előtt, hűvös vigyorgással tette hozzá:

— Lesz rajta csengő. És úgy fog szólni, mint a zongora.

Kiss Izabella most nem nevetett.

II.

Végigrepültek a budai országúton, jöttek be a Gellérthegy felé. Bolondul sütött a téli nap, éles, száraz, kedves, egészséges hideg volt, boldogság volt így repülni. A vámnál Kiss Izabellának visszatért a kedve. Nevetett, a nagy bundából kidugta vidám arcocskáját, előrehajolt, szembenézett Olaszi úrral, úgy tartotta a fejét, mint a madár, mikor félszemmel néz:

— Mért olyan szótlan?

— Csak úgy, — mondta Olaszi úr, — csak úgy ülök itt, maga mellett, édes. Boldog vagyok.

Izabella megint nevetett:

— Csak nem amiatt a...

— Ugyan.

— Mert nem érdemes.

— Tudom. De azt hiszem, most részeg is volt.

— Ugy látszik.

— Mostanában már reggel leissza magát.

Izabella visszahajlott a helyére. A sugárzó arcocska, mint valami fészekbe, behúzodott a nagy férfibunda prémgallérjába.

— Nem kell vele törődni, — hangzott onnan, a prém közül.

A Gellérthegynél, mielőtt a hídra fordult volna a szánkó, Olaszi úr felállt, a kocsis vállára támaszkodott és súgott neki valamit.

— Mi az? — kérdezte Izabella.

— Titok! — mondta Olaszi úr.

A lány hamis szomorúsággal nézett rá:

— Kedvetlen, — mondta neki.

És a kezét nyujtotta feléje. Olaszi úr megfogta a kezét, gyöngéden lehámozta róla a keztyűt, megcsókolta egyenkint az ujjait, aztán fogta a didergő kis leánykezet, s mint valami tárgyat, a saját zsebébe dugta. Ott melengette tovább.

A szánkó a Muzeum-körúton megállt egy nagy ház előtt. A nagy házban fényes bolt volt. Szijjártó, lószerszámkereskedő volt a boltos.

— Egy percre csak, — mondta Olaszi úr, kiugrott a szánkóból, s bement a boltba, miután előbb visszaadta a kezét Kiss Izabellának. A lány behúzta a fejét a prémgallérba és elmosolyodott. Sejtette, miről van szó. Néhány perc mulva Olaszi úr a boltossal jött ki az utcára. A boltos kezében óriási csengőszerkezet volt. Nekiálltak a kocsissal és a rúd végébe csatolták

* Mutatvány a most megjelent 1920-as Mikszáth-Almanachból

Ujdők 1919 dec. 7.

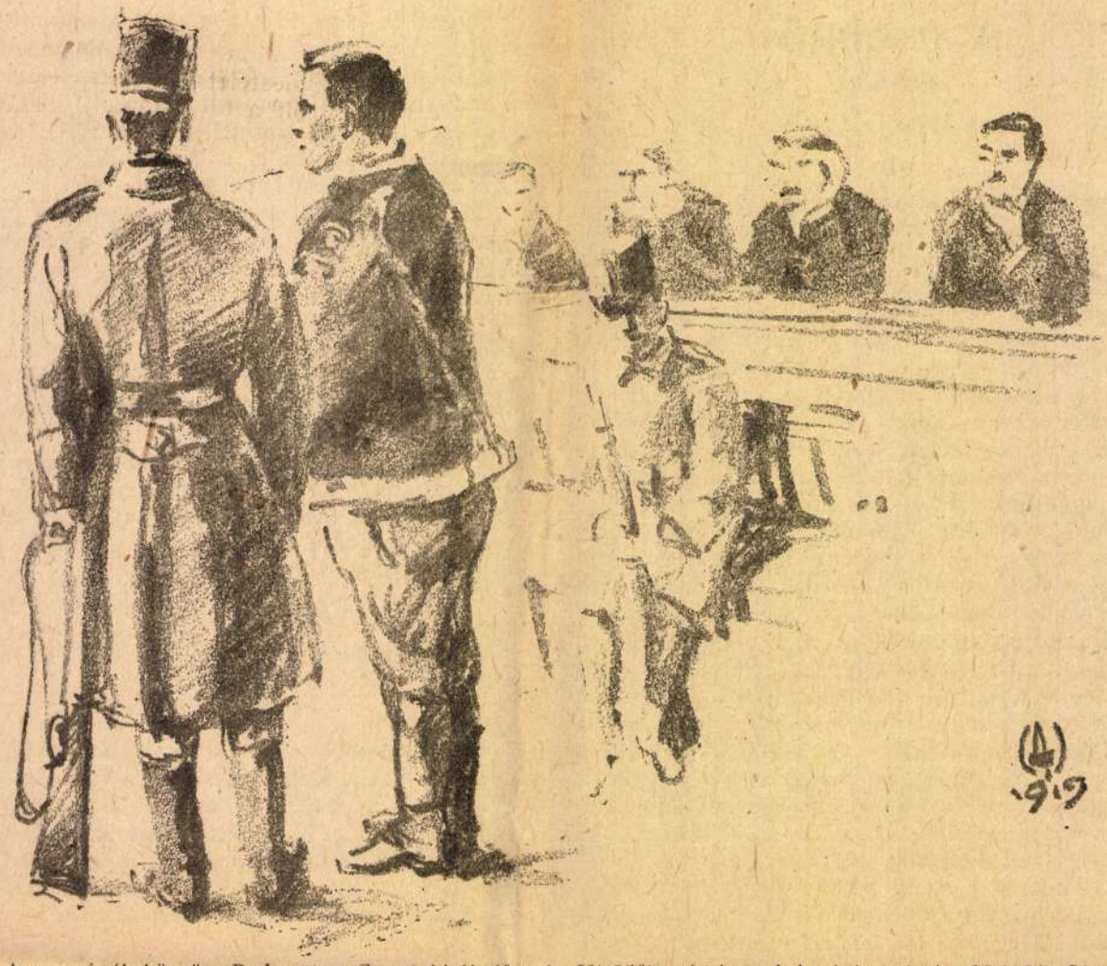

A terroristák bünpöre Budapesten. Cserny birái előtt. Az Uj Idők számára a helyszinén rajzolta Makoldy József

a fényes szerszámot. A boltos köszönt, beszaladt a meleg boltjába, Olaszi úr a helyére ült s odaszólt a kocsisnak:

— Előre! Andrássy-út! Stefánia!

Most hálásan nevetett Kiss Izabella. Egy szót se szólt, de most ő fogta meg Olaszi úr kezét, lesiklatta róla a bő prémeskeztyűt, s beletette a kezet a muffjába. Ott szorította meg kissé elfogódottan, így köszönte meg a csengőt.

A csengő pedig szólt a rúd végében, igazán úgy szólt, mint a zongora. Hatalmas, fényes nikkel-szerkezet volt, hosszú nyélen nyult fel a lovak feje fölé, s ott ezüst lanttá formálódott, amelynek még húrjai is voltak fénylő drótból. A lanton sok csengő függött, tudományosan összehangolt szavú egész sor csengő, amely akkordban szólt, ahogy a lovak trappja rázta a rudat. Legfölül, a lant két szarvának a végén óriási bojtok röpködtek, piros és fehér lószőrből. Olyan volt az egész, mint valami bálványimádó néger törzsnek a legszentebb istentiszteleti eszköze. A pestiek, akik ilyesmit ritkán látnak, megálltak a gyalogjárón, úgy bámultak á zongoraszavú tünemény után. A hájas fiakkerkocsis büszke lett ettől és hangosan beszélt a lovaival. A lovak nyugtalankodva hegyezték a fülüket, valami rendkivülit éreztek, idegesen és frissen szaladtak, hogy csak úgy farolt a szánkó. Izabella lehunyta a szemét, úgy hallgatta a gyors, vidám muzsikát, benn a muffban pedig szinte ráforradt két kis tenyere az Olaszi úr erős, csontos kezére.

Végigszállottak az Andrássy-úton, a Stefánián, aztán vissza a Stefánián, megint végig a Stefánián, megint vissza a Stefánián, be a város felé.

— Hazá a telepre! — kiáltott Olaszi úr; kiáltani kellett, mert torkaszakadtából énekelt a cifra, ezüstös lant a sok csengőjével.

— Nem fázik? — kérdezte a lánytól.

— Nem.

— Szeret?

Most két nagy szem igen komolyan akart kinézni a bundagallérból. Halk hangon mondta:

— Nagyon.

Olaszi úr hangosan szólt:

— Nem hallom.

És a fülét odatartotta a komoly arcocska elé. Meleg lehellet mondta a fülébe:

— Na—gyon, na—gyon.

A hidnál ezt mondta Olaszi úr:

— Jó lesz most a forró tea.

— De nálunk! — mosolygott a lány.

— Ha megengedi ...

— Én fogom csinálni. Sötétre, ahogy maga szereti.

Az országúton már melengetni kezdte az orrát Izabella a prémgallérral, mert arra gondolt, hogy vörös lesz az orrahegye, ha a meleg szobába lép. Közeledtek a telephez. Olaszi úr ezt mondta a kocsisnak:

— Lassabban egy kicsit.

Azzal a lányhoz fordult:

— Hadd hallja a tanár úr a csengőt.

A számítás bevált, mert mikor a kis viskó előtt ügettek a lovak, Szabó tanár úr az ablakban állott. Nagyranyitott szemmel bámult a csengőre. Szabó tanár úr végleg agyon volt verve. Bunkóval főzték le Szabó tanár urat. Olaszi oda se nézett. A leány mondta, hamisan, árulóan kedves hangon:

— Ott áll az ablakban.

A terroristák bünpöre Budapesten. Figyelők. Az Uj Idők számára a helyszinén rajzolta Makoldy József

III.

Mikor megérkeztek az emeletes ház elé, s kiszálltak a szánkóból, két idegen ember állott a kapu előtt. Az egyik ember kalapot emelt és megszólította Olaszi urat.

— Olaszi Károly úr?

— Az vagyok.

A hang olyan nyers volt, hogy Izabella, aki már épp be akart szaladni a kapu alá, a küszöbön megállott.

— Olaszi Károly fürdőbérlő úr?

— Az, az. Mi tetszik?

— A rendőrségtől vagyunk, — mondta az idegen, — detektivek vagyunk, kérjük, tessék velünk jönni, parancsunk van az elővezetésére.

Olaszi úr Izabellára nézett:

— Menjen csak be, édesem, — mondta neki nyugodtan, — mindjárt jövök, bizonyára valami félreértés.

— Nem, nem, — mondta a másik idegen. — Nem félreértés, uram. Hó, hó, hó!

Ezt a kocsisnak kiáltotta, aki indulni akart.

— Várjon, barátom, majd maga visz be bennünket. A főkapitányságra megyünk.

Olaszi úr gyöngéden tolta be a lányt a kapu alá:

— Menjen csak fel. Bizza ezt rám.

Izabella felszaladt a lépcsőn, s az ablakból nézte a továbbiakat.

— Milyen ügy? — kérdezte Olaszi úr a detektivet.

— Braun-féle nagy csalás.

Olaszi úr vállat vont. A szájaszöglete megrándult, a tekintete egyszerre sötét és üres lett.

— Hát gyerünk, — mondta, de visszakapta a lábát a hágcsóról, amire épp fel akart lépni.

— A csengő, — szólt csöndesen.

A kocsis ijedten nézett rá. Ő már azt hitte, övé marad a csengő, ráadásnak a borravalóra. Olaszi úr tulajdonképpen szintén igy gondolta, de most az arcába szökött a vér arra a gondolatra, hogy megint felcsöngeti Szabó tanár urat, most, amikor detektivek viszik a rendőrségre.

— Le kell venni a csengőt.

Még a detektivek is segítettek. Lecsatolták a csengőt. A kocsis tisztelettel tartotta a kezében, s valóban olyan fájdalmas áhitattal nézett rá, mint valami szent eszközre.

— Vigye fel az emeletre, özvegy Kissnének...

A kocsis felvitte. Visszajött némileg durcás arckifejezéssel. Mindnyájan felültek a szánkóra.

— A főkapitánysághoz.

Némán indult vissza Pest felé a szánkó. Valami fájó süketség kinozta Olaszi úr fülét, mikor megint ment vele a szánkó, a sok csengő muzsika után most hallgatva, mintha elvesztette volna a jókedvét és rémült némaságban vinné a börtön felé azt, akit az előbb még friss nótával mulattatott. Olaszi úr a tanár viskója előtt elfordította a fejét. Nem is akarta tudni, az ablakban áll-e még a tanár vagy sem?

A tanár már nem állt az ablakban, hanem a kapuban állt. Egérszínű bekecs volt rajta, az arca piros volt a délutáni törkölytől. A szánkó eltünt a korai alkonyodásban.

A telepen már mindent tudtak. A detektivek négy-öt helyen is voltak, kérdezősködni Olaszi úr életmódja és egyéb őket érdeklő dolgok felől. Özvegy Kissné sirva feküdt a pamlagon.

A tanár lassan ment az emeletes ház felé. Csupa mosolygás volt belül a tanár. Künn, az arcán csak valami szomorkás jóindulat látszott ebből. Belül az elégtétel, a végre mégis kivárt, mégis megérkezett győzelem hullámai simogatták a szivét. Máskor mindig tünődött, mikor a lányhoz ment, hogy mit is fog mondani, hogy is fogja kezdeni. Most olyan nagy bizonyosság és nyugalom ömlött el benne, hogy nem tanulta a szerepét. Nyugodtan, lassan, teljesen kijózanodva lépett be az emeletes ház kapuján.

A szobában Izabella nevetve jött feléje:

A Nemzeti Hadsereg napja Budapesten nov. 22. és 23-án. A gyüjtött pénz egy része a MOVE helyiségében. Az Uj Idők fényképe.

— Na végre! — mondta. — A mormogó medve kijött a barlangjából. Hol volt olyan sokáig?

Kezét nyujtotta neki, s aztán feltolta a kezét a tanár bajuszáig. A tanár egy pillanat századrésze alatt elvesztette az egész diadalát és letérdelt Kiss Izabella elé. Később ketten ültek a teás-asztal mellett, s a tea világos volt, ahogy Szabó tanár úr szereti. Özvegy Kissné a másik szobában még mindig a pamlagon feküdt, de már nem sírt, hanem hallgatózott. Amint hallgatózik, egyszerre csak hallja, amint a tanár ezt mondja:

— Hát ez mit keres itt?

Aztán hosszú szünet következett. Hallgatózik, figyel tovább, egyszerre csak hallja, hogy nyilik az ablak. Aztán különös, kedves csilingelést hall. Aztán messziről, az utcáról, furcsa zajt, valami fájdalmas, jajduló felsikoltását egy csomó csengőnek, amint repül a levegőben és hirtelen, végső, zavaros összecsendüléssel lezuhan, nagyot szól és egyszerre elhallgat a puha hóban.

Még hallja, ahogy az ablakot becsukják. Aztán suttognak és Kiss Izabella nevetni kezd, szinte látszik a sok szabályos fehér foga, a mosolygó orrahegye, a hamis szeme, az egész kis, nem nagyon sokatmondó arcocskája, ami olyan vidáman szépül ki, mikor Kiss Izabella nevet.

MOST JELENT MEG! MOST JELENT MEG!

HERCZEG FERENC uj regénye

AZ ÉLET KAPUJA

Ára 16 korona Ára 16 korona

Heti problémák

— A meleg krizise. — A nap művei. — Tápérték és kalória. — Vigasztalások. —

Most körülbelül az egész emberiség hasonlít Midas ázsiai királyhoz, akit az istenek azzal az ajándékkal vertek meg, hogy amihez nyult, még az étel is, arannyá változott. Csakhogy mink most megfordítva, amihez nyulunk, sárrá változik. Mintha csak élnének még most is a mesés ókor bosszúálló istenei.

Bizonnyal, most is csak annyi jót képes a régi Föld teremni, mint egykoron. Az erdők vén fái most is úgy kívánják magukat a tűzre, mint a háború előtt; a föld mélyében pedig ott vannak még most is az óriási szénrétegek. Az ember és a természet közt való régi barátság azonban megváltozott. Az égiektől elrugaszkodott ember nem képes a természetből kiemelni úgy mint régen az elegendő „meleget", vagy ha kiemelte, nem képes úgy szétosztani, hogy mindenki hozzájusson a tűzhöz. Mindenünk volna, mint régen, bőségben s mégis szükölködünk és didergünk.

A természet pedig megtetézi mindezt azzal, hogy korai, fagyos telet küld a nyakunkra, mintha csak ezt mondaná:

— Látjátok? Én is csak tudok úgy, mint ti!

*

A táplálkozás és a fütés közt különben nincs is lényeges különbség. Mind a kettő egyet jelent; az élet föntartásához szükséges meleg-mennyiség biztosítását. Ugy vagyunk berendezve, hogy testünket belülről és kivülről egyaránt füteni kell és ha jól meggondoljuk, szinte nevetséges, hogy létezésünk minden dicsősége csekélyke nehány fok meleg hullámzásához van kötve.

Makoldy József

wód

Revai XX. 631. l.

Sárvár, Vasmegye.

...ós Bizottságának

Rákos u 10

B u d a p e s t .

~~VI.ker.Aréna ut 41.szám.~~

Makoldy József (ákosi)

életrajz

irod.

Csókássy 110. l.

10154

elyezett tojásdad ş medaillonban. Ingé-
ragott keretnek disze ŞŞ felül lobogók
pálmaág és alól a tigrisbőr előtt álarcz.
n:

nte in Spanien
Österreich.

8 cm.

35-900.
0-88.

Szerelem

— Regény — 3. folytatás

Irta az Elisabeth and her German Garden szerzője

Christopher letette a kagylót, vette a kalapját és elment abba a kis vendéglőbe, amelyről gondolta, hogy spanyol különlegességeivel érdekelni fogja Catherinet. Lefoglalt egy asztalt. Vett egy csomó rózsát, azokból a rózsaszinűekből, amelyek annyira tetszettek az asszonynak. A főpincérnek, aki nagyon értelmes fiú volt, meghagyta, hogy a rózsákat tegye vízbe s majd ha jönnek, állítsa az asztalra. Azután hazament és megpróbálta rábeszélni Lewest, aki egész nap nemzetgazdaságtant tanult, hogy menjen le vele vívni. Mert arra, hogy visszamenjen a hivatalba, mint más közönséges napon, képtelen volt.

Lewes vele ment.

Sóhajtva tolta félre a könyveit, mert ebben a megzavart délutánban a Cumfrit-karmok megnövekedését látta. Szegény Chris. Uszott a boldogságban, szegény Lewes, aki Anglia egyik legkiválóbb nemzetgazdászának igérkezett, a poézis iránt sem volt érzéketlen.

Előbb-utóbb megunja majd földi jármát a szív
s az özvegység ránehezül, mint mázsás kő...

Ó, hogy lehetett ilyen szentségtörő? Lewes gyülölte önmagát. És gyülölte az asszonyt, aki ezt a gyönyörű költeményt paródizáltatta vele. Megvetette, mint ahogyan Ádám megvetette Évát azután, hogy az asszony megetette vele az almát. Így behálózni ezt a szegény, tapasztalatlan fiút!

Amíg klubjukba igyekeztek, Lewes megállapította magában, hogy Chris annyiban hasonlít Ádám ősapánkhoz, hogy egyikük sem tudott meglenni asszony nélkül. És ahol asszony van, ott baj is van. Előbb vagy utóbb. És ha baj nem, de halálos, elviselhetetlen unalom bizonyára.

Lewes látta barátja arcán, kihallotta a hangjából, megsejtette abból a szokatlan éberségből, amelylyel a vívásban legyőzte, hogy olyasmi történt ma Chrissel, amit ő nagyszerűnek tart.

Valamibe nyilván beleegyezett az özvegy.

Egyikük sem beszélt róla. Lewes egyáltalában nem beszélt többé sem szerelemről, sem asszonyokról. Annyira belemerült Donneba, hogy lehetetlen volt észre nem vennie, hogy ez a kettő: a nő, meg a szerelem teszi tönkre a férfi nyugalmát. Ha véletlenül mégis beszélni kezdett volna róla, barátja úgyis rögtön másra terelte volna a szót. Például a Wyndham-Place-i kövezetre. Vagy arra, hogy milyen feltünően sok a csokoládészínű autó az utcán. Ostoba dolgokról ostobaságokat mondott. Pedig azelőtt eszes volt. Ötletes. Elmés. Szegény.

— Menjünk vacsorázni, öreg, — mondta Lewes, amikor hazafelé igyekeztek.

Vidáman csevegtek. Csupa olyan dologról, amely egyiküket sem érdekelte. Lewes csak azért kérdezte, mert kiváncsi volt rá, hogy mit felel Chris.

— Ma lehetetlen, — felelte Christopher röviden.

Megint a *Halhatatlan Órák*... — kérdezte kis szünet után Lewes és vigyázott, hogy a hangja közömbös legyen.

— Nem. Vendéglőben vacsorázom. De nem lehetek veled.

Lewes csöndesen, szomorúan megadta magát.

V.

Catherine még nem volt készen, amikor Christopher megérkezett a Hertford-Streetre. Christopher természetesen korábban jött, mint ahogyan jelezte. De

A Nemzeti Szalonból. Makoldy József: Saint-Nicolas a párisi Quartier Latinben

Mrs. Mitcham most szívesen tárta ki előtte az ajtót. Nagyon örült, hogy láthatta Christophert. Bevezette a szalonba és azt mondta, hogy úrnője nem fog soká késni.

A tűz kialudt a kályhában és a szoba olyan hideg volt, hogy a rózsák még ki sem nyiltak. Látogatók járhattak a szalonban délután, mert a székek rendetlenül álltak az asztal körül s a hamutányérokban cigarettamaradványok sötétlettek. Nem baj, nyugodott meg Christopher: ma este egyikük sem viszi el vacsorázni Catherinet. Az estét vele fogja tölteni. Egyedül vele.

Rögtön észrevette, hogy más kalap van Catherine fején. Nagyon szép kalap volt, sokkal szebb, mint a másik. Lehetséges, hogy az ő kedvéért tette föl? Ha nem, úgy kinek a kedvéért? Annyira belemerült ebbe a problémába, hogy jóformán nem is üdvözölte. Mereven ránézett, megszorította a kezét és egy pillanatig szólni sem tudott. A vállán ott pihent az ezüstróka, amelyet Christopher a multkor arcához szorított. S a cipője! Jobb volt nem odanézni.

— Micsoda ötletei vannak magának, — mosolygott az asszony, bár szívét összeszorította a rémület, hogy Christopher hatalmas tenyere összemorzsolja a kezét.

— Felséges ötlet volt! — felelte boldogan a fiú.

Catherine a kezét dörzsölte és elhatározta, hogy legközelebb, ha fiatal barátjával találkozik, nem húz gyűrűt az ujjára.

A fájdalom arcába kergette a vért. Christopher néma gyönyörűséggel bámult rá. Elpirult. Tehát már nem annyira ura magának. Csak nem lesz félénk? Szíve túláradt a boldogságtól erre a gondolatra. Amint Catherine a fiú ragyogó arcát látta, nem

Uj Idők 1926. 1.

Makoldy József

Farsangi szokások a Délvidéken. Népies mohácsi maskarák: medvetáncoltatás. Kankovszky fényképe

tehetett róla: őrá is ragadt valami abból a nagy fiatalságból.

Nevetett. Ez igazán mulatságos. Fiatalnak érezte magát, ha arra gondolt, hogy most vacsorázni megy ezzel a nagy gyerekkel. Érdekes, szokatlanul kedves ez a fiú, nagy rajongásával. Catherine azt kívánta, bár sohase lenne öregebb. Elragadó dolog ilyen fiatalnak lenni és így belenevetni a világba.

Az ember tulajdonképpen csak akkor eszmél rá, hogy milyen szép a fiatalsága, mikor már elmúlt. Ma este ő is fiatal akar lenni. Ez a fiú úgy bánt vele, mintha ő is fiatal lenne.Vajjon csakugyan azt hiszi-e, hogy fiatal? Nehéz volt ezt hinni, de még nehezebb volt nem hinni a fiúnak, ha az ember az arcát látta. Mulatságos, nagyon mulatságos. Catherine oly sokáig volt komoly; évek hosszú során át csak a kötelességének élt; és most egyszerre valaki ugy bánik vele, mintha húsz esztendős lenne. Catherine huszévesnek érezte magát. Vagy legalább is a fiúval egyidősnek. Egy estére. Erre az egyre.

Vidáman nevetett.

— Nem, — gondolta Christopher, — mégsem félénk. Éppen olyan biztos a maga drága kis lényéről, mint azelőtt volt. Az előbb csak álmodhattam, hogy pirulni láttam.

— Hová megyünk? — kérdezte. — Évtizedek óta nem vacsoráztam vendéglőben. Nem tudom, nem lett volna-e jobb, ha megint az Operába mentünk volna?

— Nem. Bizonyosan nem, — felelte határozottan Christopher. — Hiszen annyi mondanivalónk van egymásnak. Nem gondolja?

— Eddig igazán nem gondoltam rá. De lehet, hogy ha együtt leszünk, nekem is eszembe jut valami. Indulunk? Segítse rám a kabátomat.

— Milyen szép ez a kabát, — mondta áhitattal Christopher és beburkolta Catherinet a bundájába. Nem sokat értett az asszonyi öltözködéshez, de azt érezte, hogy ez a bunda gyönyörü. Puha, finom, könnyü. Pedig prémből készült.

— Ez még a régi jó időkből maradt, — mondta Catherine. — A régi szép napokból. Azelőtt nagy jómódban éltem. Nem is olyan nagyon régen. Egy-két holmim még megmaradt.

— Mindent szeretnék tudni magáról, — tört ki a fiúból.

— Mindenre felelek, amit kérdez. Remélem, nem lesz kifogása az ellen, amiket majd megtud rólam.

— Miért lenne kifogásom? Csak... csak nem akar újra férjhez menni?

— Ugyan ne legyen olyan csacsi. Mehetünk. Készen vagyok.

— Gyalog akar lemenni?

— Liften is mehetünk. De hiszen csak egy emelet az egész, — tette hozzá csodálkozva.

— Legszívesebben az ölemben vinném le.

— Ne legyen már olyan csacsi, — ismételte az asszony és a hangja most egy kicsit türelmetlen volt.

Nem is lesz olyan mulatságos az este, ha ez a fiu állandóan ilyen szamárságokat fog beszélni. Ha már így kezdi, hova fog ez vezetni? George mégis csak egészen más volt. Igaz, hogy ebéd után mindig kedvesebb volt, mint ebéd előtt. De George utóvégre a férje volt. Ebéd után több volt, mint kedves... De a férjétől az ember ezt még csak elviselte valahogy. Mástól nem kivánt kedvességnél többet. Különben is, azért, mert most húszévesnek érezte magát, mégsem volt húsz éves. Nem akart nevetséges lenni.

Elgondolkozva lépett ki az ajtón. Jobb lesz, ha mindjárt eleinte útját vágja minden bizalmaskodásnak. A legegyszerübb mindenesetre az volna és azzal alaposan ki is ábrándítaná a fiút, ha bevallaná neki Virginiát. Ha nem ábrándult ki még akkor sem, amikor napvilágnál látta, Virginia majd megteszi a magáét. Habár ma még nem akarta megmondani. Ma este élvezni akarta azt a rég elfelejtett, édes, furcsa érzést, hogy fiatal, hogy fiatalnak tartják. Ami, — ha valaki olyan fiatalnak érzi magát, amilyennek ő nagyon érezte — majdnem egyre ment.

— Haragszik? — kérdezte Christopher, amikor utólérte Catherinet a lépcsőn. Azért maradt el, mert Mrs. Mitcham utána hozta ott felejtett felöltőjét.

Catherine mosolygott.

— Dehogy haragszom, — felelte és egy pillanatra elfelejtette aggodalmait és biztatóan tette kezét a fiatalember karjára, mert a fiu nagyon szomorunak látszott. — Jól fogja viselni magát és nagyon kellemes estét fogunk együtt tölteni.

— De maga, maga hogyan fogja viselni magát? — kérdezte Christopher és azt gondolta: „milyen drága, hogy megsimogatta a kezem. És mégis, mégis, ha félénk volna, nem simogatta volna meg". — Ugy fog velem bánni, ahogyan elvárom attól, akinek életem legboldogabb estéjét köszönhetem?

— Ne mondjon ilyen nagyokat, — intette Catherine. — Igy nehezen tudunk majd beszélgetni.

— Hogy kivánhatja tőlem, hogy ne mondjak nagyokat, hogy uralkodni tudjak magamon, amikor úgy sóvárogtam már maga után és most végre... végre...

Az asszony fülére szorította két kezét.

— Remélem, nem akarja, hogy megsüketüljek, — mondta.

Püspöki Uradalmi Bérpince r.-t. Vác. Központi iroda: V, Zrinyi-u. 7. Borkülönlegességek

Idegen írók

Emmy, a fecske

Elbeszélés

Irta: Thomas Mann

Tánczene és pohárcsengés, tolongás, fullasztó meleg, halk zümmögés és táncos, könnyű lábak...

Harry báró hangja végigdörög a termen:

— Kadét!

A tánc abbamarad.

— Hisz ez nem boszton, hanem gyászinduló! Magának semmi taktusérzéke nincsen... Gelbsattel hadnagy üljön vissza a zongorához, mert így nem lehet táncolni! Álljon föl, kadét! Táncoljon inkább, azt talán jobban tud!

A kadét föláll, összeüti a sarkantyúját és némán engedi át a helyét Gelbsattel hadnagynak.

Harry báróban persze van taktusérzék. És még sok mindenféle van benne. Büszke és gondtalan, boldog és vidám. Az aranyzsinóros huszáratilla pompásan illik kipirult, fiatal arcához. A jobbszeme fölött van egy vágás, ami az asszonyoknak különösen tetszik... És úgy táncol, mint egy félisten...

A kadét ellenben... a kadét álmodozó és csöndes. A szempillái olyan hosszúak, hogy a szemét sohase tudja egészen kinyitni; az uniformis sehogyse áll rajta, — a jó Isten tudja, hogy jutott a katonai pályára. Nem szivesen jött el erre a kaszinóbálra, — a Fecske-estélyre, — de el kellett jönnie, mert úgy sem szerették a századnál. Polgári családból származott és egyszer könyvet is írt, amit mindenki megvehetett a boltban: mindez elég volt arra, hogy a bajtársai bizalmatlanul fogadják.

A hohendammi tiszti kaszinó nagyterme tulajdonképen túlságosan nagy volt annak a harminc tagból álló társaságnak, amely ma este ott mulatott. A falakat vörösre festett gipszből készült, hamis drapériák díszítették s az izléstelen csillárokban ferdén álltak a gyertyák. A deszkapadlót azonban hét kivezényelt huszár súrolta tisztára a délelőtt folyamán — és különben is mit várhattak a tiszt urak egy ilyen nyomorúságos kis fészektől? Ami pompában és fényben hiányzott, azért bőven kárpótolta a társaságot az, hogy a „fecskék"kel lehetett együtt.

A fecskék, a „Bécsi fecskék", egyik országból a másikba vonultak, mint a vándor madarak. Városról-városra jártak és ötödrangú variété-színpadokon léptek föl. Most Hohendammban vendégszerepeltek és minthogy Hohendammban huszárok voltak, a „fecskék"-nek némi reményük lehetett arra, hogy előkelőbb körökben is érdeklődéssel fognak találkozni. Nem csalódtak: a nőtlen tisztek estéről-estére ott ültek a Gugel-féle sörcsarnokban, ahol a „fecskék" fölléptek és olvadozva hallgatták a Fecskedalt. Sőt pár nap mulva a nős tisztek is megjelentek Gugelnél és mikor egy este maga von Rummler ezredes is leplezetlen elragadtatással nyilatkozott róluk, a hadnagyokban és kapitányokban megérett az elhatározás, hogy a Fecskék közül a tíz legcsinosabbat meghívják egy estére, a kaszinóba. A magasabbrangu tiszteknek vérző szívvel távol kellett maradniok, de a nős főhadnagyok és kapitányok nemcsak maguk jöttek el, hanem — és ez volt a pointe-je az egésznek, — a feleségeiket is elhozták.

„Divatselymek" 700 K-tól—1100 K-ig
duplaszéles, crep de chine minden szinben 100 c. széles 1356 K-tól—2400 K-ig, georgettek minden szinben 1450 K-tól—2400 K-ig. Mindenféle selymek legolcsóbban
Lefkovits Mór selyemáruházában IV., Hajó-u. 12—14. (Belváros)

Akadályokat és megfontolást nem ismertek a huszárok. Ha a hohendammiaknak nem tetszett, hogy a tiszt urak bemutatták a „fecskék"-et az asszonyaiknak, már hozzászokhattak ahhoz, hogy a huszárok sohse jártak a rendes úton. Mindig azt tette mindegyik, ami éppen eszébe jutott. Egy reggel például Harry kapitány néhány társával hazafelé igyekezvén valami bálról, a régi hídon megállított egy pékinast, aki zsemlyével telt kosarat vitt a vállán.

— Ide vele! — kiáltott Harry báró, azzal elkapta a kosarat és háromszor olyan ügyesen forgatta meg a feje fölött, hogy egy zsemlye sem esett ki belőle, aztán magas ívben beröpítette az egészet a folyóba. A pékinas, a rémülettől kővé dermedve nézte ezt a műveletet, csak akkor ocsúdott föl, mikor Harry báró egy nagyobb bankót dobott oda neki és a tisztek nevetve tovább mentek.

Széltében-hosszában beszélték ezt az esetet, de szólni nem mert senki ellene. Nevetve vagy fogcsikorgatva, de megbocsátották Harry bárónak és bajtársainak az efajta csínyeket.

Úgy látszik, a kadét táncolni sem tudott jobban, mint zongorázni, mert nem kért föl senkit, hanem leült Harry báró felesége mellé és félénken beszélgetni kezdett vele. A „fecskék"-kel ő nem tudott mulatni. Valósággal félt tőlük. Azt képzelte, hogy az ilyenféle nők nevetségesnek találják őt és ez fájt neki. De a zene valami csöndes, fásult és álmodozó hangulatba ringatta és minthogy Anna báróné, akinek ő teljesen közömbös volt, csak szórakozottan felelgetett neki, mindaketten elhallgattak és megelégedtek azzal, hogy kissé merev és fájdalmas mosollyal, amely csodálatosan egyforma volt ennél a két embernél, bámulják a táncoló párokat.

Harry báró az egyik meglepően szép „fecské"-vel suhant arra éppen. Erősen lehajolt, hogy jól a szemébe nézhessen a kicsikének. Anna báróné merev mosollyal kisérte őket. Von Lichterloh Ágost hadnagy, a góliát egy kis gömbölyü „fecskével" keringőzött. Az egyik csillár alatt pedig von Hühnemann kapitányné járta önfeledten egy harmadik „fecské"-vel, kinek szép kis arca túlvilági fényben ragyogott a megtisztelteteséről.

— Tudja, kedves báróné — mondta később a kapitányné, von Truchfessnének, a főhadnagy feleségének, — ezek a lányok nem is olyan műveletlenek. A birodalom valamennyi huszárgarnizonját el tudják számlálni az ujjaikon.

Aztán pezsgőt ittak és a fehérkeztyűs tisztiszolgák egyik asztaltól a másikhoz rohantak töltögetni. Most ismét énekelniök kellett a „fecskék"-nek és ott álltak mind egy sorban a színpadon. Volt köztük szőke is, meg barna is, volt kövér, meg érdekesen sovány, volt karminpiros, meg fehérre mázolt arcú, de a legszebb az a kis, mandulaszemű, barna volt, akivel előbb Harry báró táncolt. Anna báróné is úgy találta, hogy ő a legcsinosabb — és tovább mosolygott.

A „fecskék" tehát énekeltek, és Gelbsattel hadnagy kisérte őket. Arról szólt a nóta, hogy a fecskék vidám madarak, az egész világot bejárják és mindenünnen sok-sok szivet visznek magukkal. A refraint már az egész tisztikar velük énekelte és sarkantyús lábak a taktust is pengették hozzá.

Anna báróné is nevetett azon, hogy mind olyan jókedvűek voltak. Annyit nevetett már ma este, hogy a feje és a szive fájt tőle és nagyon-nagyon szerette volna valahol sötétben és csendben lehunyni a szemét, ha Harrynak nem lett volna annyi köze az egész dologhoz...

— Ma jó kedvem van, — mondta a báróné vacsora közben a szomszédjának és egy pillanatig ő maga is hitte, amit mondott. De a szomszédja —

Az Erdélyi Kiállításból. Makoldy József: „Erdő széle." Rézkarc

— Nem jó, ha asszony nem az ember vágyain keresztül érkezik!

És egyszerre átmenet nélkül eléje szökkent egy kép:

— Olyan a lába, mint a kifeszített íj hajlása!

Vágyai beleébredtek az esti találkozókba s egyszerre egy hirtelen mozdulattal átölelte a lányt. Nem védekezett, feje megszédült és vállára csuklott. És Márton beszélt azzal a hivogató, szédítő férfibeszéddel, mely a titkos percek mélységein ébred és rászáll a szívre, a szívről a szájra, a szájról a másik szívre. A leány sohasem hallott ilyet és megnyilt, mint a tavaszi virág az első sugárzásra. Először ő mondta:

— Szeretem magát.

És jöttek a séták. Összebújva mentek elhagyott utcákon, sötét helyeken, a lány keze remegett karján. Figyelt minden szavára, számon tartotta minden mozdulatát. Kínzó magyarázatokat fűzött mondataihoz és amikor Márton azt hitte, hogy az övé, hirtelen szédítő messzeségbe szállt mellőle. Nem akart semmit, csak hogy szeresse, nem hitte el, hogy szerette. És ha Márton kérdezte százszor megfelelt kérdéssel, a lány kegyetlenül megrázta fejét:

— Nem. Nem is szeretem. Csak tűröm.

Márton elnyelt minden megalázást, minden gyötrelmet. Nem tudott elszakadni, nem mert elválni, hiszen kullogva csúszott volna vissza. Valami rettentő céltalanság feszült szerelmükbe, valami emésztő sötét és szenvedtek mind a ketten.

Egyszer a lány megkérdezte:

— Mért nem hoz maga nekem virágot?

A férfi felkapta fejét:

— Csak egy halottamnak szoktam vinni.

A lány hallgatott egy percet, aztán ellenségesen csattant meg hangja:

— Irigylem. Nem bánnám, ha már nekem is hozna.

Néhány hét mulva megenyhült a lány. Beszédesebb lett, gyengédebb, lányosabb. Ujjai alól diadalmasan hullámzott a hang. Valahogy közelebb lett a nagy messziség, mintha engedett volna. Mámorhullámok szaladtak keresztül rajtuk, meg-megszédültek, de a lány hirtelen úrrá lett mindig magán. Márton még többet szenvedett és bátortalanul, csak hogy magához kösse, hogy enyhítsen a feszültségen, belevetette magát egy gondolatba, mely összekeveredett a legemberibb vággyal. A lány vérének romantikáját érezte elképzelt forróságban élni és félig megrettenve, félig vágyakozva hullott ki belőle a gondolat:

— Az enyém lesz.

Ugy érezte este lesz, alkonyat órája és kinn a hegyek fölött bibor seb hasad az ég mellén. Benn mély tónusok sötétlenek, mint a titkos szerető fátyola. A képek elbújnak a szürkeség mögé, az óra halkan veri az elszálló idő ritmusát. A puha butorok várják és kitárulnak előtte szeliden. És lesznek forró percek, melyekből csak egy van, mert mindig meghalnak, mint a kiséletü pillangók, hogy ujra szülessenek.

Egy délután korábban ment föl. A lány örömmel fogadta. És felujjongtak a húrok, megtelt zengéssel a levegő. Amikor elfáradt, megszólalt Márton. Egyszerűen, mert nem voltak gesztusai:

— Jöjjön le hozzám, édes.

A lány megrezzent. Megfagyott. Hirtelen összecsukódott és ellenségesen nézett szemébe.

— Miért? Mit akar?

Márton nem tudott hazudni. Nem is mert. Csak ennyit mondott:

— Azért. Tudja.

Átölelte. A lány kemény keze ellenségesen feszült a mellének és szeme megtelt könnyel. Orracimpája reszketett és hangja kegyetlen erővel sujtott:

— Menjen! Ne lássam többé!

Márton olyan hangulatba zuhant, mint aki temet. De legalább csend volt. Egy elvesztett boldogság halotti fájdalma görnyedt beléje szaggató egyformasággal.

— Sohasem szerettem így senkit, — vallotta keserűen és elkezdett zokogni. És estére bokrétára való lángszirmu rózsát küldött fel a harmadik emeletre.

Uj Idők 1922. XXVIII. 14sz.

Istentisztelet a brailai ref. templomban.

Ó-Oláhországnak a Duna melletti egyik rendezett kikötővárosában Brailán, annak széles utcájában a Bul. Carol nevü utcában áll egy teljesen magyaros izlés szerint épült kálvinista templom. A hivők hazájukban érezték magukat mindannyiszor, ahányszor a toronyban megszólalt harangoknak hivó szavaira a templom küszöbét átlépték. Itt nyertek biztatást, bátoritást és erőt a hontalanságban.

Ezt a templomot a brailai kivándorolt magyarok nemzeti és vallási szeretettől áthatott áldozatkész adakozásából állitották, illetve épitették, De szép is volt Istenem, amikor ünnep- és vasárnaponként a magyarul érző szivek összesereglettek a magyar templomban és magyar nyelven zengtek dicséretet az Istennek! Jelenleg a templom pap nélkül van, a pap elmenekült, a hivek pásztor nélkül várják azt a boldog jövőt, amidőn édes magyar nyelven, boldog lélekkel hálát adhatnak a magyarok nagy Istenének.

Értesülésünk szerint karácsonykor is volt ebben a templomban isteni tisztelet. Az elkeseredett magyarok össze is gyültek a templomba és várták a pap megjelenését. Az volt a hire, hogy magyar pap fog jönni, a templom hát zsufolásig megtelt. De nagy volt a csalódás, amikor egy szakállas oláh pap jelent meg a templomban s az előbb oláh nyelven és azután magyar nyelven beszélt a néphez. Természetesen nem református szellemben és nem magyar érzéssel, hanem ép ellenkezőleg. Azzal biztatta a népet, hogy nyugodjanak bele a változásba, a jelenlegi sorsba, mert az oláhok is biztositanak olyan helyzetet, mint a magyarok és ha az oláh állam érdeke megköveteli, ugy nagy Romániáért fegyvert is fogjanak és ugy harcoljanak, mint a magyar hazánál tették. A hivek urvacsorát szerettek volna venni, de ezt nem osztott, gyóntatni akart, ezt a hivek nem akarták.

A menekült egyetemek ügye a nemzetgyülésen.

— Parlamenti tudósitónktól. —

Rég óta húzodó kérdés nyert megoldást a kolozsvári és pozsonyi menekült egyetemek ügyeinek letárgyalásával. A két menekült egyetem ideiglenes elhelyezésének ügyét törvényjavaslat alakjában terjesztették a nemzetgyülés elé, melyet elsőnek *Szádeczky* Kardos Lajos képviselő ajánlott elfogadásra az előadói székből. Szádeczky, aki kolozsvári történelemprofesszor, hosszas históriai fejtegetésekben foglalkozott a két egyetem, különösen a kolozsvári főiskola multjával, kulturhivatásával és jelentőségével. Szavaira komolyan bólogatnak szép, okosfejü menekült kolozsvári professzorok, akik nagyszámban jelentek meg a karzatokon. A vita első szónoka *Temesváry* Imre, aki köszönetet mond Szeged városának azért az áldozatkészségért, hogy befogadja a kolozsvári egyetemet. Majd *Rupert* Rezső, Barla-Szabó József és Hermann Miksa beszél a javaslatról. Hermann azt mondja, hogy nekünk a szellemi munkások kivitele terén éppen ugy, mint más export terén, a keletre és délre kell számitanunk. Kováts J. István örömmel látja, hogy az egyetemek kihelyezésével megkezdődik a decentralizáció egészséges folyamata. Foglalkozik a menekülések pszichológiai okaival és ugy látja, hogy a menekültek száma nagyobb, mint kellene. *Koszó* Isván, mint Szeged város egyik képviselője, fejtegeti annak a jelentőségét, hogy a Délvidék fővárosában, Szegeden egyetem legyen, ahová a nem magyar ajkuak eljönnek magyarul megtanulni és a magyar hazát szeretni.

Örömmel állapitjuk meg, hogy a nemzetgyülés hozzászóló tagjai részéről semmi ellentétes vélemény nem hangzott el az egyetem elhelyezésére vonatkozólag és igy mindnyájunk kivánsága és megelégedése szerint Szegeden lesz elhelyezve sokat hányódott egyetemünk.

A rabságban maradottaknak már torkába forrasztották a nemzeti ima könyörgő hangjait is. A száműzöttek, a menekültek pedig — a csonka nemzet csonka földjén — ha néha-néha fülükbe csendül a Himnusz, kettőzött sullyal érzik annak minden szavát.

Rabságban maradott testvéreink és előttünk, menekültek előtt mílyen mély, közvetlen és személyes értelme van a *Hazának* és *Nemzetnek*, amit elválaszthatlanul követ az együvétartozás szükségének és az ellenség gyülöletének érzése!

Gondolják meg jól itteni fajtestvéreink, hogy az idők járása erősen megnehezedett feletük is s a veszélytelenség elbizakodottsága, az együvétartozás szükségének át nem érzése — rájuk nézve is *végzetes* lehet.

Ne feledje el senki, hogy mi o t t a végeken nem voltunk elbizakodottak, közömbösök, az együvétartozás szükségét is átéreztük: *mégis elveszitettük hazánkat,*

B. E.

Az „ERDÉLYI HIREK“ az egész világon szétszórt összes erdélyiek egyetlen összekötő szerve s az Amerikában élő erdélyiek sajtóorganuma.

Felsőmagyarország hovátartozásának bizonyitéka irásban és képben.

A Népies Irodalmi Társaság kiadványai közt most jelent meg *Steier* Lajos tollából Makoldy József rajzaival egy igen értékes mű, mely angol nyelven jelenvén meg és hivatva lesz a nyugati hatalmakat és egyáltalában a külföldet meggyőzni arról, hogy Felső-Magyarország elszakitása az ezeréves Magyarországtól mily égbekiáltó igazságtalanság. A mű cime: *There is no czech culture in Upper Hungary.* Ugy a rajzok, mint a szöveg igen erős érvekkel bizonyitja, hogy a csehek által annyit emlegetett „Cseh-tót kulturegység“ a valóságban nem létezett és ma sem létezik. A csehek

Az unitáriusok lélekszáma.

Csonka-Magyarországtól elszakadt unitáriusok. Külföldi unitáriusok magyar hitsorsosaikért. Letartóztatás a misszió kalauzolása miatt.

A trianoni békeszerződés aláirása — legalább egyenlőre — elszakitotta tőlünk szép Erdélyországunkat, a vallásszabadság klasszikus földjét. A törvényesen bevett vallásfelekezetek a legteljesebb egyetértésben megférték ott egymás mellett, amint azt a történelemből megállapithatjuk. A vallásfelekezetek között ha lélekszám tekintetében nem is a legnagyobb, de a történelmi események szempontjából annál jelentősebb szerepet játszott Erdély historiájában az Unitárius egyház. Mivel az unitárius vallásu lakosság nagyrésze, mondhatjuk zöme, a megszállott Erdély területére esik, nem lesz érdektelen dolog, ha Csonka-Magyarország területén maradt és az erdélyi unitáriusok számát néhány adattal megvilágitani próbáljuk.

Csonkamagyarosság területén nagyobb tömegben élő unitáriusokat sehol nem találunk. A budapesti 2—3 ezer főre tehető unitárius lélekszám is nagyobbrészt erdélyi unitáriusból telik ki. A magyar unitáriusok legutolsó összeszámlálása 1918-ban történt, amikor is a lelkészek és esperesek által elkészitett Egyházi Népesedési Kimutatások szolgáltak a számlálás alapjául.

1918.-ban az unitáriusok összes lélekszáma Magyarország területén 79.852 volt. Ez a szám 1900. óta a következőleg változott:

1900. évben	. . .	68,568	lélek,
1910. „	. . .	78,736	„
1914. „	. . .	81,401	„
1918. „	. . .	79,852	„

Az 1918. évben tapasztalható csökkenés a háboru vérveszteségének tudható be. A részletes statisztikai adatokból kitünik a háborus évek alacsony születési száma, a harctéren kivüli halálozások magas volta, ami a közegészségügy sok kivánni valójával függ össze.

Az ország különböző részein alábbi kimutatás szerint oszlanak meg az unitáriusok:

A menekültek életéből.

Ujabb adományok az Auguszta-telepi menekült iskola részére.

Lapunk megelőző számában közzétet felhivásunkra az „Auguszta Menekült-Telepen“ lévő Gyermek-Napközi-Otthonnal kapcsolatos *menekült elemi iskola jó magaviseletü és szorgalmas tanulóinak megjutalmazására* 1500 koronából, 47 drb könyv- és 263 irófüzetből álló összesen 300 korona értéket tevő vizsgai jutalmat adott át *Bardócz* Pál igazgató, erdélyi testvérünk, aki az egész gyüjtést kezdeményezte lapunk szerkesztőjének. A nemesen gondolkozó, jószivü adakozók *Budapestről* és *Budafokról* a következők voltak: Kőbányai Takarékpénztár R. T. és a Kőbányai Polgári Serfőző 200—200; Bardócz Pál, gróf Keglevich Cognacgyár, Janisch Gyula, Aich György, Első Magy. Részvény Serfőzde, Fővárosi Serfőző R. T. 100—100; Schloesser Germaln és Tsa, Zala József, Törley J. és Tsa, Horváth Á. János 50—50; özv. Medveczky Gézáné 40, özv. Lohr Józsefné 35, Gink Irma és Beretvás Aladárné 30—30; Matulay Imréné, Gyurovits Gizi, Lázár Ferike, Bardócz Vilma, Reiber Lőrincné, Steiner Adolf, Fáber Frigyes 20—20; Schmidl Juliska, Ruvald Sándor 10—10, Kriszta Jánosné 5 K, összesen 1500 K-t készpénzben.

Könyveket adakoztak: Német József cég, Lampelcég, Singer és Wolfner cég 10—10, Bródy J. 5, Bardócz Pál, özv. Medveczky Gézáné, Baczoni B. Ida 2—2, Sztankovits Margit, Biczó Dánielné, Martos Marcellné, Mészáros Margit, Kálnay Margit 1—1 könyvet vagy füzetet, Károlyi György cég 263 irkát. *Az adományok összege: készpénz: 1500 korona, 47 drb könyv és 263 drb irófüzet.*

A vizsga f. hó 25-én lesz. Az adományok elosztását lapunkban közölni fogjuk.

A nagytőke támogatását még mindig nélkülőzzük!

Kiadóhivatal.

—

Menekült tisztviselők elhelyezése. A szentesi m. kir. állampénztár értesitése szerint a közel jövőben a hivatal személyzete 4—5 tisztviselővel fog szaporittatni, mely állásokra a menekült tisztviselők egy része elhelyezhető lenne. Az erre vonatkozó pályázati hirdetmény megtekinthető a m. kir. állampénztárnál Szentesen. Domokos tanár, m. ü. megbizott.

HIREK

Előfizetőinkhez!

Julius 1-ével uj előfizetést nyitunk. Fölkérjük azokat az előfizetőinket, kikuek előfizetése junius végével lejár, hogy előfizetésüket idejekorán megujitani szíveskedjenek, nehogy lapunk juliusi számainak folytatólagos küldésében fennakadás álljon be.

Juniusi utolsó számunkban az illetőknek postautalványt csatolunk.

—

— **Eljegyzés.** *Székács* Edithet (Nagyszénás) eljegyezte *Metz* Sándor Erdélyből menekült magy. kir. tengerészhadnagy (Budapest).

— **Halálozás.** Zombori *Rónay* Jenő, Torontálvármegye nyugalmazott főispánja, volt országgyülési képviselő, a Délmagyarországi Közmüvelődési Egyesület alapitója és volt elnöke, a Lipót-rend lovagkeresztjének tulajdonosa, hosszas szenvedés után a szegedi közkórházban meghalt.

Szigeti Rezső, az erzsébetfalvai polgári iskola menekült igazgatója 38 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Jeles szaktudásu pedagógus és a „Fogarasföld“ cimü lapnak éveken át főszerkesztője volt.

— **Amikor már nem kell személyazonossági igazolvány.** Az Adeverul-ban olvassuk: Besszarábia egyik városkájában a városparancsnok, egy fiatal oláh hadnagy szemet vetett egy helybeli fiatal leányra. Egy mulatságon, ahol a lány is jelen volt, körülvétette katonáival a helyiséget s a kijáratnál az összes távozó nőktől személyazonossági bizonyitványt kért. Egynek sem volt igazolványa, de azért a város parancsnoka mégis csak a neki tetsző fiatal lányt kisértette be, akin otthon erőszakot követett el. Azután hazaküldte anélkül, hogy tovább érdeklődött volna a személyazonossági igazolványa után. — A hadügyminiszterium szigoru (?) vizsgálatot rendelt el, amely a lovagias oláh hadnagyot ártatlannak találta.

— **A volt magyar erdélyi közigazgatás**

Úgy látszik, hogy az oláhok oláhosítási tervüket itt is megkezdették, a hivekből először oláhokat s azután görög keleti vallásuakat akarnak csinálni. Céljukat nem fogják elérni, mert amint az ottani magyarokat ismerjük, nem fognak olyan könnyen az ilyen próbálgatásoknak bedőlni, hanem türelemmel várni addig, mig ismét papot kapnak, aki saját óhajuk szerint fogja hirdetni istenigéjét.

Figyelmeztetés!

Ismételten tudatjuk előfizetőinkkel, hogy a kiadóhivatal pontosan elküldi cimükre lapunkat.

Csak a pósta lehet hibás, ha valaki nem kapja meg!

Kiadóhivatal

---

eső, mely még elviselhetetlenebbé tette a helyzetet.

Bethlen általában keveset beszét. Nem tetszettek a dolgok neki sehogysem. Borzasztóan sajnálta a pusztuló emberek ezreit és látszott rajta, hogy rosszat sejt az egész háboru kimenetelét illetőleg.

Találgattuk, hogy mikor megyünk — előre?

Amikor négyheti szenvedés után megjött a parancs az általános — visszavonulásra Bethlen István sem tudta tovább visszatartani elfojtott keserüségét, s az igazi magyar ember fékezhetetlen dühével jellemezte az osztrák hadvezetés végzetes baklövéseit.

De hagyjuk ezeket.

A 14.000 népfölkelőtől három hónapi „hadmüvelet“ után 800 maradt meg. A többi elesett vagy kolerában elhalt.

*

Szomoru emlékek ezek. E nehéz napok alatt gróf Bethlen István is sokat türt, sokat szenvedett és a többi közönséges halandóval együtt járta a Golgotát.

Bethlen István gróf most ujra paripát keres. Válasszon ki biztos kézzel, csalhatatlan szemmel egy igazit, segitse annak nyeregébe ezt a szerencsétlen nemzetet, amely — Bethlen is érezte, ha máskor nem, de akkor — megbünhődte már százszor és ezerszer a multat s jövendőt.

A hazátlanok hazaszeretete.

Az iskolákban vasárnap tartották meg a „Magyar Jövő“ ifjusági ünnepet, melyen az ifjuság elé tárták a magyar nemzet dicsőséges multját és siralmas jelenét, hogy azok láttára erős elhatározások csirái induljanak fejlődésnek, melyekből biztosan bontakozhassék ki a „Magyar Jövő“.

Tizenöt éves kis leányom is ott volt a „Magyar Jövő“ ünnepén, ahol mindössze hárman voltak a „menekültek“. Kis leányom hiven beszámolt a tanárnő alkalmi beszédéről, amelyben volt is valamelyes gondolat az ágaitól megfosztott ezeréves fa életképességével kapcsolatban. A szavalatok között ott volt *Végvári*: „Eredj, ha tudsz“ és *Szilágyi* Béla: „Mikes hazajött“ cimü költeménye is. Leánykám előadta, hogy e költemények oly hatással voltak rá és még 3—4 társára, hogy zokogásukat nem tudták visszatartani, amiért tanulótársaik az ünnepély után rájuk is támadtak:

— Hát mi történt veletek, hogy ugy elérzékenyedtetek?!

A „menekülteket“ meglepte a rosszalást is magában foglaló kérdés s mint egy mentegetőzve felelte az egyik:

— Mit tudjátok ti azt, hogy mi az, amikor valaki elveszitette a *Hazáját* . . .

Azt hiszem, hogy a „menekült“ leányka fájdalommal csordultig megtelt lelkéből kierőszakolt *megnyilatkozásnak* volt csak igazi nevelő hatása az egész iskolai ünnepségben. Talán ebből az a nehány „fővárosi“ leányka, akik tanúi voltak a jelenetnek, megértik vagy megérzik önkéntelenül is az elhagyatott, idegen rabságba szoritott magyarság sorsát, életét és hősiességét. De talán azt is megérzik, hogy a haza elvesztésébe belenyugodni nem tudhat soha az, aki *igazán* szerette hazáját . . .

Sok hazafias ünnepet rendeztünk azelőtt, a haza csúfos megcsonkitása előtt is, de menynyire különbözők voltak azok különböző vidékek szerint. A Duna és Tisza mentén lakó magyar a nagy magyar tenger, a végtelenség és veszélytelenség elbizakodottságába, közömbösségébe és öntudatlanságába ringatta a lelkét a hazafias ünnepeken, mig ott Erdély bércei között már a Himnusz éneklése közben is könnyek boritották el az arcokat, amelyeken önkéntelenül is kiült mindig valami távoli veszedelem előérzete.

mindenütt nagy hangon hirdették, hogy fel kell szabaditaniok a tót nemzetet, hogy nem hagyhatják „rabszolgaságban“ tót testvéreiket; de a tót nemzetnek nem engedték meg, hogy ebben a kérdésben nyilatkozzék.

A csehek beállitása szerint a tót nemzet a valóságban cseh, mert nyelve is egy különleges dialektusa a cseh nyelvnek és a tót és cseh nemzet együtt ugy földrajzi-, mint történelmi-egységet képez.

Ezt az állitást már tudományosan sokszor megcáfolták a magyarok és e rövid kis mü csak röviden, szembetünően tárgyalja le, hogy a tótoknak az ezeréves magyar uralom alatt megvolt a maguk külön tót kulturájuk épp ugy, mint az ott lakó németeknek s a magyarok kulturája csak erősitette mindkettőt, aminek nyoma meglátszik mindazon, amit csak emberi kéz formált szépet és maradandót azon a vidéken. Mig a sokat hirdetett cseh kulturának nem találjuk nyomát sehol és semmiben; sem az épitkezésekben, sem a népdalokban, sem a nép szép kézimunkáiban, a művészet semmiféle ágában addig a magyar befolyás mindenen rajtahagyta maradandó bélyegét. A népnek még a viselete is nagyon emlékeztet a magyarra.

Végül azt kérdi e mű irója, hogy a cseh kultura adott-e ennek a területnek költőt vagy tudóst, hogy volt-e egyetlen cseh tudós is, ki letelepedett Felső-Magyarországon csak azért, hogy elősegitse a „kulturegységet“ vagy fejlessze a tót irodalmat vagy tudományt tót nyelven; volt-e egy cseh festő vagy szobrász, aki életét a tót nemzetnek szentelte volna, aki Prága helyett működési helyét áttette volna Zsolnára vagy Túrócszentmártonba, vagy egyetlen cseh zeneszerző létezett-e ki a tót zenét kultiválta volna.

A cseh szinészet sem tudott soha otthont találni a tót földön azon egyszerü ok miatt, mert nem értették meg a cseh nyelvet. Egyedül a cseh és morva eredetü Paprika Jancsi szinházak tulajdonosai tudtak megélni ezen a vidéken. Épp igy a csehek voltak a köszörüsök, esernyőcsinálók és a vándormuzsikosok.

Ez sem nem irónia, sem nem tréfa, távol legyen tőlünk ilyen komoly kérdésben ilyen eszközökkel élni, csak egyszerü konstatálása annak, hogy akik ezen a földön kulturát teremtettek, akik dolgoztak évszázadokon át s akiknek munkáját meglátszik mindenen, azok most el vannak üzve onnan, otthonuk nincs,

Az egyetlen tény mit bizonyithatunk, hogy „Felső Magyarországon nincs cseh kultura“!

Ajánljuk e művet mindazoknak, kiknek alkalmuk van e mű terjesztésével meggyőzni a külföldet a magyarok letagadhatatlan igazságáról.

Kolozsdobokai kör	3,321	lélek
Aranyos-tordai kör	13,902	„
Kisküküllői kör	6,002	„
Marosi kör	16,997	„
Udvarhelyi kör	13,120	„
Felsőfejéri kör	4,823	„
Háromszéki kör	7,184	„
Duna-Tiszamenti kör	5,494	„

A többi mintegy tizezer főnyi létszám az egész ország területén elszórtan élő unitáriusokra esik.

Hogy Budapesten mennyi a jelenlegi létszám, azt igen körülményes lenne pontosan megállapitani, mert az oláh üldözések folytán sokan voltak kénytelenek Erdélyből idemenekülni.

Külföldön, Angliában és Amerikában igen nagy számmal élnek unitáriusok, akik a magyar unitáriusokkal már igen rég óta szoros összeköttetést tartanak fenn. A háboru alatt megszakadt összeköttetés a békekötés után azonnal megindult, angol, amerikai bizottságok látogatták meg az erdélyi unitáriusokat, hozták el egyházuk üdvözletét az egész világon egyetlen unitárius püspök részére Kolozsvárra. A misszió jelentése könyv alakban is megjelent, amely könyv a világ összes népeinek nyelvére le van forditva és hatalmas érdeklődést és feltünést keltett mindenfelé. Ha eddig szóvátettük sérelmeinket, szóvátettük a velünk szemben elkövetett igazságtalanságokat, a müvelt nyugat nem hitte el azokat nekünk, mert az oláh kormány mindig gondoskodott megfelelő ellensúlyozásról összeköttetései révén. Azonban egy semleges, elfogulatlan bizottság vizsgálatainak eredményei — mert hisz a bizottságok személyesen járták be összes egyházközségeket — élénk feltünést keltett mindenütt és az oláh kormány részére is nem kis megdöbbenést okozott a jelentések nyilvánosságrahozatala. Hogy mennyire bántja az oláh kormányt az igazság felfedése, arra bizonyságául szolgálhat ama hirünk, hogy a misszió kalauzát, dr. Gálffy Lőrinc teol. dékánt az oláh kormány elfogatta és bebörtönöztette.

A székelység nagy ünnepét csak szeptemberben tarthatjuk meg a budai hegyekben, mert a vidék is részt akar venni, ami nagyobb előkészületeket tesz szükségessé.

Meghivó.

Az Auguszta Menekült Telep Mükedvelő Köre junius 25-én, szombaton avatja fel saját erejéből megteremtett

Propaganda Szinházát,

mely családias jellegü ünnepélyre szivesen látja az összes menekülteket s azok támogatóit és barátait. **Kezdete d. u. 6 órakor.** (18 óra.)

Belépő dij nincs, csupán a „Müsorért“ kérünk személyenként 10 koronát fizetni.

Villamosközlekedés: Rókuskórháztól 28 és 36-os, Esküterről 26-os közvetlen kocsik sürün közlekednek, leszállás a Pongrácz-uti megállónál.

Ez a meghivó (Erdélyi Hirek 25. száma) belépőjegyül szolgál.

Teritett asztalok is lesznek.

Feltünően olcsó ozsonna és sör!

Dalárdák! Férfikarok!

Régen nélkülözött dal- és müdalgyüjteményt nyujt a dalárdáknak az

„ÉNEKLŐ KÖNNYEK“

cimü zenei füzetes kiadványunk.

Legjelesebb irredenta zeneszerzőink és költőink remekműveit adjuk ki 4 szólamra letéve, teljes szöveggel.

Az izléses, művészi cimlapot *Éltető Béla* erdélyi menekült tanár, festőművész rajzolta. Szabados Béla, Szilágyi Béla, Murgács Kálmán, Berky Ferenc, Vidor József, Buday Dénes, Borsay Samu, dr. Angyal Armand stb. legszebb dalaival indul meg még e hóban első füzetünk.

Egy-egy havifüzet 8—10 dalt tartalmaz. Az első füzet ára kb. 45 korona lesz. Minél nagyobb a megrendelők száma, annál olcsóbbak lesznek a többi füzetek.

Előjegyzéseket és megrendeléseket akár az első, akár 5—10 füzetre már most felveszünnk. Minden dalárda pontos cimét kérjük beküldeni!

KIADÓHIVATAL.

dicsérete. Az erdélyi oláh bankok Gyulafehérváron a mult hónap elején kongresszust tartottak *Vlád* Aurél elnöklete alatt. Erősen kikeltek az oláh pénzügyi politika és közigazgatás ellen. Az uj adók kirovásánál az oláh pénzügyminiszter nem vette tekintetbe, hogy Erdélyben régen készen van az adókivetés legtökéletesebb alapja — a kataszter, amiről a királyságban még nem is álmodnak. Ez okból aztán bármely kategoriához tartozó birtokos háromszoros jövedelmi adót kénytelen fizetni. Elhatározták, hogy a koronabeváltásnál levont 5% miatt beperlik az államot, ha junius 10-ig nem fizeti vissza. Erdélytől csak a pénzbeváltás rendjén törvénytelenül több mint 250 millió leit vettek el. Kimondották végül *Ratiu* Domokosnak, az aradi Victoria bank igazgatójának javaslatára, hogy erélyesen tiltakoznak a pénzügyi közigazgatás ujjászervezése ellen, mely legalább is 100 esztendővel veti vissza Erdélyt és egyuttal követelik a jelzálogkölcsönök magyar rendszerének a fentartását, továbbá az állat, bor és fakivitel szabaddá tételét.

— **Az oláh kormány nem ismeri el a kolozsvári magyar felekezeti egyetemet.** A kolozsvári magyar egyetem átvétele óta a magyar felsőbb oktatás céljait az erdélyi felekezeti egyetem szolgálta. A ref. theol. fakultás mellé felállitott fakultásokat a három erdélyi püspök tartotta fenn, hivatalos helyről a kormány részéről azonban mindezideig nem válaszoltak az egyetemet bejelentő beadványra. Legutóbb egy laptudósító megkérdezte ez ügyben *Prie Oktav* kolozsvári kultuszállamtitkárt. Prio kijelentette, hogy ő a kérvényt még annak idején (1920 jun. 26.) felterjesztette a közokt. miniszterhez, azonban nem sok reménységgel várja a kedvező tudomásvételt. Véleménye szerint nincs is szükség magyar egyetemre, mert a magyar egyetemi hallgatók vizsgázhatnak tolmács utján is. A református theológia egyetemi fakultásainak felállitása pedig szerinte egyenesen törvényellenes. Hogy miért, azt nem közölte a sajtótudósitóval.

— **Szabad bíróválasztási jog.** Brassó vármegye prefektusa elrendelte, hogy Herter János járási főszolgabiró Szentpéter szász lakóju község biráját, Zoór Jánost, a község plébánosát, Klimes András és az összes esküdteket állásukból felmentse. A szabad bíróválasztási jog mellőzésével helyükbe oláh alkalmazottakat ültetett a prefektus. A község uj birója Crivatz György nyug. oláh tanitó lett.

A mentelmi jog

Irta: Ráth Zsigmond
m. kir. titkos tanácsos,
a m. kir. Kúria nyugalmazott másodelnöke

Alkotmányunknak egyik legszilárdabb oszlopa a parlamentarizmus. Ennek pedig alaptétele a parlament tagjainak teljes függetlensége és szólásszabadsága... A készülő alkotmányjogi törvényeinknek tehát nemcsak az a feladata, hogy biztosítékot nyujtsanak arra nézve, hogy a parlamentünk megalakulása megfeleljen az alkotmányos népakaratnak s megállapítsák, kik részesülhetnek abban a megtiszteltetésben, hogy a választók többségének bizalma folytán tagjai lehetnek az országgyűlésünknek, hanem biztosítaniok kell azt is, hogy a parlament tagjai szabadon gyakorolhassák a képviselői jogaikat s ehhez képest a függetlenségük s a szólásszabadságuk csorbát ne szenvedjen.

Alkotmányunk szerint ennek a biztosítéknak kifejezője és alapja a mentelmi jog, mely közjogunk értelmében az országgyűlésünk tagjainak személyét ebben a minőségükben különös védelem alá helyezi s azoknak függetlenségét és szólásszabadságát minden jogosulatlan befolyástól védi.

Elődeink e mentelmi jognak tételes törvénybe foglalt szabályozását elmulasztották. Korábbi törvényeink egyes esetekkel kapcsolatban védelemben részesítik ugyan az országgyűlésünk tagjainak sérthetetlenségét, inviolabilitását, de a mentelmi jog minden részletét felölelő törvény alkotását, bár azt a közvélemény évtizedek óta állandóan sürgette, a törvényhozás mindmáig elmulasztotta. Ehhez képest a mentelmi jogra vonatkozóan ezidőszerint is csak a parlament ingadozó gyakorlata alapján kialakult szokásjog irányadó.

Ez azonban nem öleli fel a mentelmi joggal kapcsolatos kérdések mindnyáját. Ennek folytán a mentelmi jogra vonatkozó parlamenti gyakorlat amellett, hogy részben ingadozó és ellentmondó, még hézagos is.

Az alkotmányjogi reformok keretéből tehát a mentelmi jog szabályozását kihagyni nem lehet, mert a közérdek is sürgeti, hogy ez a kérdés gyökeresen rendeztessék.

Ez annál kívánatosabb, mert a mentelmi ügyeknek csak szórványosan előforduló esetei nem is nyujtottak elegendő alkalmat széleskörű egyöntetű gyakorlat kifejlődésére s így a mentelmi jogra vonatkozó szokásjog már csak ebből az okból sem lehet olyan kimerítő, hogy az a tételes törvény hiányát pótolhatná.

A miniszterelnök s a pártok vezetői között most folynak a tanácskozások az alkotmányjogi reformok tárgyában. Itt van tehát az alkalom, hogy a mentelmi jogra vonatkozó kérdések is megbeszélés tárgyává tétessenek.

Erre már csak óvatosság szempontjából is szükség lenne, mert kétségtelen, hogy az alkotmányjogi reformok a parlamenti életnek új korszakát nyitják meg s valószínű, hogy annak keretében olyan helyzetek merülhetnek fel, amelyek következtében a mentelmi jog szempontjából is preventiv intézkedésekre kell gondolni, melyek elkerülhetetlenné teszik a mentelmi jognak tüzetesebb szabályozását.

Az erre vonatkozó törvény megalkotása nélkül tehát a tervbevett alkotmányjogi reformok nem lennének teljesek. De egyébként is a mentelmi jog alkotmányunk egyik oszlopának, a parlamentarizmusnak szabadsága és függetlensége szempontjából olyan biztosíték, hogy azt nem szabad továbbra is kitenni az eddigi bizonytalanság esélyeinek. Közérdek tehát, hogy az alkotmányjogi reformok keretében a mentelmi jogra vonatkozó törvény is megalkottassék.

Ezzel a közvéleménynek évtizedes óhajtása nyerne kielégülést.

Perzsaszőnyeg szövőde heti 100 m² termeléssel **bérmunkát vállal** kisebb tételekben is. Telefonszám: 2-945-81

Épülő Vérmezőre néző **bérpalotában** kívánalom szerint beosztható **4-5 szobás luxuslakások** bérelhetők augusztusra. Román Ernő, telefón 1-570-23

Háromszobás modern **új lakás várban,** Hunfalvy ucca 11. szám. **előkelő bérvillában,** etázsfűtéssel, májusra **kiadó.** Telefon: 2-587-42

Márai
A FÉLTÉKENYEK
EGY CSALÁD ÉS EGY VÁROS PUSZTULÁSÁT TÁRJA ELÉNK
IRODALMI ÉLETÜNK LEGNAGYOBB ESEMÉNYE
RÉVAI
KÉT KÖTET FŰZVE P 9.— • KÖTVE P 11.20

Anglia és Franciaország biztosította Belgium területi sérthetetlenségét

és felmentette Belgiumot a kölcsönös segélynyujtás kötelezettsége alól

Brüsszel, április 24.

Az angol és a francia nagykövet megjelent a külügyi hivatalban, ahol a két nagykövet azonnal átnyujtotta Spaak külügyminiszternek az angol és a francia kormány közös nyilatkozatát, amelyben *Anglia és Franciaország felmenti Belgiumot a locarnói szerződésben vállalt kötelezettségei alól.* Spaak erre átnyujtotta *a belga kormány válaszlevelét.* Ezután rövid eszmecsere következett, majd az angol és francia diplomaták eltávoztak a külügyi hivatalból.

Az angol és francia közös közlemény főbb tartalma a következő:

Anglia és Franciaország kormánya kifejezést óhajt adni megértő rokonszenvének a belga kormány ama kívánsága iránt, hogy Belgium nemzetközi jogai és kötelezettségei tisztázódjanak s a következőket jelenti ki:

Az említett kormányok tudomásulvették a belga kormány kijelentéseit Belgium érdekei dolgában, mégpedig főként:

1. A belga kormánynak azt a nyilvánosan és ismételten kijelentett eltökélt szándékát, hogy

a) *Belgium határait minden erejével megvédi bármely támadás vagy betörés* ellen és megakadályozza, hogy Belgium területét más állam ellen támadás céljaira átvonulási területnek vagy szárazföldi, tengeri vagy légi hadműveletek támpontjának használják, s hogy

b) *e célból hatásos módon megszervezi Belgium védelmét;*

2. Belgiumnak azt az újabb kijelentését, amely szerint hű marad a népszövetségi alapokmányhoz és ebből folyó tagsági kötelezettségeihez.

Ennek következtében tekintettel a fentemlített szándékokra és biztosítékokra, Anglia és Franciaország kormánya kijelenti, hogy *Belgiumot felszabadítottnak tekinti mindazoktól a kötelezettségektől, amelyek a locarnói szerződésből vagy az 1936 március 19-én Londonban létrejött megállapodásokból folynak* s hogy Belgium tekintetében továbbra is *fenntartja azokat a segélynyujtási kötelezettségeket,* amelyeket Belgiummal szemben az említett okiratokban vállalt.

Az angol és francia kormány egyetért abban, hogy Belgium felszabadítása említett kötelezettségeitől *egyáltalán nem érinti az Anglia és Franciaország között fennálló kötelezettségeket.*

Fabinyi pénzügyminiszter Genfbe utazott

Dr. *Fabinyi* Tihamér pénzügyminiszter szombaton este dr. Csizik Béla miniszteri tanácsos kíséretében Genfbe utazott a Népszövetség pénzügyi bizottságának ülésére. A miniszter búcsúztatására a pályaudvaron megjelent dr. *Paul* Iván miniszteri tanácsos és dr. *Nikolics* Mihály miniszteri titkár.

Ha ruháidat este Henkoba áztatod
Könnyü lesz reggel Persil-lel mosásod

OTI- és MABI-receptcsalók a törvényszék előtt

Nyolc vádlottat elítélt a bíróság

(Saját tudósítónktól.) Három esztendővel ezelőtt a rendőrség *nagyszabású OTI- és MABI-receptcsalás* nyomára jutott. *Kelemen* László magántisztviselő *szívbajos és tüdőbajos ismerőseinek hamis munkaadói igazolványt* adott, megkérte őket, hogy jelentkezzenek az OTI, illetve MABI rendelésén és *a kapott receptet adják át neki.* Az a gyanú is felmerült, hogy Kelemen, aki *morfinista volt,* egy gyógyszerész ismerősének részint pénzért, részint kábítószerekért *eladta a drága orvosságokról szóló recepteket.* Az ügyészség Kelemen Lászlót *okirathamisítással* és *csalással* vádolta, a fiatalember *közvetlenül a főtárgyalás előtt öngyilkos lett.* Vádat emelt az ügyészség azok ellen is, akik a receptcsalásban szerepet játszottak.

Ezt az ügyet szombaton tárgyalta a büntetőtörvényszék *Krayzell*-tanácsa. A vádlottak csak részben ismerték el bűnösségüket, hangoztatták, hogy nem akarták megkárosítani a MABI-t, illetve az OTI-t. A vádlottak között szerepelt dr. *Hegedüs* Lajos gyógyszerész, akit azzal vádolt az ügyészség, tudta, milyen recepteket hoznak a patikájába és mégis megvásárolta az orvosi vényeket, vagy Kelemennek helyettük morfiumot, kokaint, piperecikkeket adott. A gyógyszerész is *tagadta bűnösségét.*

Halász Miklós védő kérte, hogy dr. *Hegedüs* és *Székely* Béla gyógyszerészek ügyét *különítse el* a többi vádlottétól és az ő ügyükben *külön hozzon ítéletet,* miután a törvényszék meghallgatta a védelem által bejelentett tanukat. *A bíróság ilyen értelemben határozott,* ellenben a többi vádlott közül *Eibenschütz* Imre ügynököt 3 havi fogházra, *Benedek* Zoltán kereskedősegédet 40 pengő pénzbüntetésre, *Neumann* László ügynököt 4 hónapi és 3 heti fogházra, *Kohn* Ede kereskedősegédet 20 pengő pénzbüntetésre, *Diamant* Tivadar magántisztviselőt két és fél hónapi fogházra, *Tóth* Matild munkásnőt 8 napi fogházra, *Lőwy* Vilmost és *Berta Henrich* Istvánt 40—40 pengő pénzbüntetésre ítélte *csalás és okirathamisítás* vétségéért. Néhány vádlottat a törvényszék *felmentett.* Az ítélet ellen *Eibenschüz fellebbezett, a többi vádlott ügyében a törvényszék jogerősen ítélt.*

12.000 személyes népstrandfürdőt épittet a főváros Kelenföldön

(Saját tudósítónktól.) A főváros vezetősége már régebben foglalkozik azzal a tervvel, hogy népstrandfürdőt építtet. A polgármester utasítására most elkészült a népstrandfürdő terve.

A Nádorkertben, az Elektromos Művek kelenföldi centráléja mellett akarják megépíteni a strandfürdőt 1,650.000 pengő költséggel, 40.000 négyszögölön. Több nagykiterjedésű betonmedence épülne, a legkisebb is 7000 négyszögöl lenne. Meleg napokon a közönség a szabad Dunában fürödhetne, hűvösebb napokon pedig a medencékben, amelyeknek vizét a villanycentrále szolgáltatná. Az úgynevezett kondenzvizet, amely meleg, engednék a medencébe. Most ez a víz közvetlenül a Dunába ömlik.

A strandfürdőt 10—12.000 személy befogadóképességűre tervezik. Az építési költségek amortizálására nem gondolnak, csak annyi bevételre akarnak szert tenni, amennyiből a fürdő fenntartható. Ép ezért a belépődíj mindössze *20 fillér* lesz személyenként.

A népstrandfürdő terveit rövidesen bemutatják a szakbizottságoknak.

Pénteken nyílnak meg a Nemzetközi Vásár csarnokai

Pénteken megnyílik a Budapesti Nemzetközi Vásár.

A több mint 120.000 m²-en elterülő vásárvárosban a megnyitást megelőző napokat használják fel a kiállítók arra, hogy a rendelkezésükre álló csarnokokat, kiállítási helyeiket ünnepélyes köntösbe öltöztessék és azokba behelyezzék mindazokat a mintadarabokat, amelyeket a Nemzetközi Vsáron bemutatni kívánnak. A Budapesti Nemzetközi Vásárra jelentkezett magyar kiállítók száma több mint 2000, azonban a rendelkezésre álló hely korlátolt volta és az elkésett jelentkezések miatt a vásár vezetősége többszáz magyar kiállítónak nem tudott helyett adni. Mégis több mint 1600 kiállító sorakozik fel az idei Nemzetközi Vásár megnagyobbított területén, amely számban a négy külföldi állam kollektív csoportjainak kiállítói még nem foglaltatnak benn. A vásár összes pavillonjai, uccái, fülkesorai zsúfolásig megteltek kiállítókkal és a vásár vezetősége még a legkivételesebb esetekben sem tud már helyet szorítani a későn érkezett közérdekű kiállítások számára sem.

De nemcsak a kiállítók részéről van nagyfokú érdeklődés a vásár iránt, hanem a látogatók részéről is és a Nemzetközi Vásár vidéki és külföldi képviseletei és ügynökségei már hetek óta szakadatlanul el vannak foglalva a Nemzetközi Vásár utazási igazolványait igénylők jegyellátásával. Felkészült a vásár vendégeinek fogadására a székesfőváros közönsége is, mert a Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatala a szállodák mellett többszáz magánlakást is rezervált a látogatók elszállásolására és *Szendy* Károly polgármester intézkedésére gondoskodás történt arról is, hogy úgy a szobaárak, mint a vendéglői árak egy fillérrel sem lesznek drágábbak a megszokott normális áraknál.

Riccione Hotel Pensione „ANGELINI"
Nyugalmas fekvés. Közvetlen a tenger mellett. Minden modern komfort. Elsőrangú konyha. Kert. Garázs. Tel. 4. P. Angelini

Csehszlovákiában el akarják kobozni Erzsébet királyné titkos iratait

A bécsi akadémia tiltakozik a prágai terv ellen — Csatlakozásra hívják fel a magyar tudósokat — A hágai nemzetközi bíróság fog dönteni

(Saját tudósítónktól.) A *Pesti Napló* minapi tudósítása, mely *Erzsébet* királynénak Brünnben felfedezett titkos hagyatékát ismertette, a hisztorikusok körében meglepetést keltett. Eddig ugyanis úgy tudták, hogy a mayerlingi tragédia írásos emlékei a morvaországi *Taaffe-grófok birtokában vannak.* Az udvari emberek által annak idején összegyüjtött okmányokat *Ferenc József* egykoron megőrzés végett bizalmas emberének, gróf *Taaffe* osztrák miniszterelnöknek adta át, aki azokat *a grófi család elischaui várkastélyában helyezte el.* Újabban *Erzsébet* királyné megtalált iratgyüjteményére terelődött a figyelem és tudományos világunkban az a vélemény, hogy *Rudolf trónörökös és Vecsera Mária halálos szerelmének hiteles adatai a brünni vaskazettából fognak előkerülni.*

Az általános érdeklődés közepette most kellemetlen hatást váltott ki a minap hozzánk érkezett *prágai hír,* amely azt közölte, hogy *a csehszlovák kormány a királyné történelmi jelentőségű hagyatékát el akarja koboztatni.* Minthogy pedig az iratokat tartalmazó vaskazettát herceg *Lichtenstein* Rudolf főudvarmester végrendelete értelmében csak 1950-ben szabad felbontani, a csehszlovák tudósok azt hangoztatják, hogy a titkos hagyatékot *a köztársaság javára már most le kell foglalni.* Az ügy körül *Prágában* napról napra folynak a bizalmas tárgyalások és már több javaslat van a kormány előtt.

A különös mozgalmat egyik *történelmi tudósunk,* aki a csehszlovák viszonyokat alaposan ismeri, így világította meg:

— A csehszlovák tudományos körök munkálkodását *nemzeti elfogultság jellemzi.* Ennél talán csak a gyülöletük nagyobb, amellyel *a volt monarchia és a Habsburgok ellen* viseltetnek. Gyülöletükben gyakran letérnek az objektív igazság útjáról és történelmi müveik vaskos ferdítésekkel vannak telve. Ily körülmények között nem csodálkozom a mostani akción, amely *Erzsébet* királyné összegyüjtött iratai körül bontakozott ki és *szenzációkat ígér.*

— A csehszlovák köztársaságnak *két törvénye is van,* amelyet a különös elkobzási terv megvalósításánál felhasználhatnak. Az egyik törvény a *Habsburg-javak* konfiskálásáról rendelkezik és azt a köztársaság első korszakában kérlelhetetlen szigorúsággal hajtották végre. Bizonyos, hogy ezt a törvényt csak erőszakosan lehet alkalmazni, mert a királyné bizalmas iratgyüjteményét *reális értékkel biró Habsburg-vagyonnak minősíteni nem lehet.* Sokkal nagyobb sikerrel operálhatnak azonban a csehszlovákok *a műkincsek védelméről szóló törvénnyel,* amely kimondja, hogy műkincseket — bárki tulajdonában legyenek is — a köztársaság területéről kivinni nem lehet. Úgy hiszem, hogy a csehszlovákok most ehhez a törvényhez fognak folyamodni és előrelátható, hogy *ez a kínos ügy súlyos nemzetközi bonyodalmakat idéz elő Ausztria és Csehszlovákia között...*

Az izgalmakat keltő elkobzás ügyével *a bécsi tudományos akadémia* minapi vezetőségi ülésében foglalkozott és állásfoglalásáról részletes jelentést küldött tudósainkhoz. *Redlich* Oszvald professzor, az akadémia mostani elnöke közölte, hogy *az akadémia Erzsébet királyné hagyatékát saját tulajdonának tekinti* és arról lemondani semmi körülmények között sem fog. Ezt az álláspontját a brünni vaskazetta most felderített történetére alapítja, melyből kitűnik, hogy *a királyné hagyatékának jogkérdéseit már évekkel ezelőtt bíróilag is rendezték.*

Az akadémia az üggyel először 1909 november 25-én *Suess* professzor elnöklete alatt tartott ülésében foglalkozott és ekkor — a hivatalos jegyzőkönyv szerint — így határoztak:

— Az akadémia báró *Statin* Henrik udvari tanácsos jelentése alapján tudomásul veszi, hogy az elhúnyt herceg *Lichtenstein* Rudolf egykori főudvarmester hagyatékából a brünni törvényszéken *egy vaskazetta, mint az akadémia tulajdona deponáltatott.* Az elhúnyt végrendelkezése szerint az akadémia 1950-ben veszi át a hagyatékot és *a kazettát Bécsben hét tag jelenlétében nyitja fel.*

A monarchia összeomlása után *Bécsben újból tárgyalás alá vették a rejtelmes örökség ügyét* és ekkor dr. *Neumann* Frigyes, az akadémia jogtanácsosa, rendezés céljából Brünnbe utazott. Itt előtte a brünni törvényszék hivatalos iratában elismerte, hogy az ismeretlen tartalmú vaskazetta a bécsi tudományos akadémiát illeti. Ezóta egyéb bírói intézkedés nem történt, de az osztrák tudományos körökben *azt várják, hogy a brünni bíróság régi álláspontját megváltoztatja.*

A bécsi akadémikusok most megkezdették védelmi harcukat. Megállapodtak, hogy amennyiben a csehszlovák kormány a királyné hagyatékának lefoglalását, majd elkobzását elrendeli, úgy a *históriai jelentőségű problémát döntés végett a hágai nemzetközi bíróság elé terjesztik.* Minthogy pedig *Erzsébet* királyné hagyatéka a volt monarchia valamennyi államát érdekli, azt is elhatározták, hogy *a magyar tudósokat hágai küzdelmükhöz való csatlakozásra hívják fel.*

A miniszterelnök a kormányzónál

(Saját tudósítónktól.) *Darányi* Kálmán miniszterelnök, aki szombaton fogadta *Erich* Rafael volt finn miniszterelnököt, délben kihallgatáson jelent meg *Horthy* Miklós kormányzónál. A szokásos heti kihallgatáson a miniszterelnök időszerű kormányzati kérdésekről tájékoztatta az államfőt. Félegy után gróf *Károlyi* Gyula volt miniszterelnök jelent meg a miniszterelnökségen és hosszabb tanácskozást folytatott Darányi Kálmánnal, aki *az alkotmányjogi javaslatok alapelveiről* tájékoztatta Károlyit. Különösen a felsőházi reformról tanácskoztak, ebben a kérdésben ugyanis Károlyi Gyula néhai *Simontsits* Elemérrel részletes tervezetet dolgozott ki. A felsőházi reform lényegében már megtörtént a megállapodás az illetékes tényezők között.

Kié a villa?

Némethy Ellának s különváltan élő férjének bejelentései a rendőrségen

(Saját tudósítónktól.) Péntek délután a XI. kerületi rendőrkapitányságon megjelent ákosi *Makoldy* József fővárosi műszaki tanácsos, építész, aki a Csetneki ucca 4. számú házban lakik. Elmondotta, hogy a Csetneki uccai villa fele az ő tulajdona. Ennek ellenére különváltan élő felesége, *Némethy* Ella, az Operaház tagja, *pénteken délután megakadályozta, hogy ő a villába bemenjen.* Szanatóriumból jött ki péntek délután, el akarta foglalni régi lakását. Az épület a házaspár közös szerzeménye, tehát fele jog szerint is őt illeti. Amikor csengetett a villa kertjének kapuján, nem kapott választ.

A rendőrök lakatossal nyittatták ki a villa kapuját. A műszaki tanácsos bement a villába és *bezárkózott az egyik lakrészbe.*

Szombatra virradó éjszaka megjelent a főkapitányság központi ügyeletén *Némethy* Ella ügyvédjével, dr. *Gál* Jenő országgyülési képviselővel. Elmondotta, hogy különváltan él férjétől. A villát Makoldy — szerinte — *jogtalanul* nyittatta fel rendőri segédlettel, mert *az épület a telekkönyvi adatok szerint az énekesnő tulajdona.*

Némethy Ella elmondotta még, hogy férje néhány héttel ezelőtt *életveszélyesen megfenyegette* és ezért őt a járásbíróságon fel is jelentette. Az ügyben hétfő délben 12 órakor lesz tárgyalás.

Az operaénekesnő panaszát azzal fejezte be, hogy férje a Csetneki uccai villában *tör-zúz és tönkreteszi a berendezési tárgyakat.* A rendőrségről detektíveket küldtek ki, akik beszéltek Makoldy Józseffel, de *az állítólagos rombolásnak nyomát sem találták.* A detektívek visszatértek a főkapitányság központi ügyeletére, — ekkor már hajnalodott — megtették jelentésüket és ezzel a furcsa ügy aktáját *a főkapitányság le is zárta.*

Az Est olcsó egyhetes társasutazásai Siófokra

Siófok négy vezető penziójával létesített rendkívül előnyös megállapodások alapján a balatoni elő- és utóidényben egy-, illetve kéthetes társasutazásokat rendezünk a Balatonhoz.

Első társasutazásunk május 1-én indul, az utolsó az előidényben június 19-én. Az utóidényben az első utazás augusztus 28-án, míg az utolsó szeptember 11-én indul.

Utasaink elszállásolása a négy, valóban elsőrangú penzióban történik, éspedig: *Dombay, Elite Grill, Stefánia* és *Strand Hotel*-ben.

Az egyhetes balatoni fürdőzés páratlanul olcsó részvételi díja:

48.50 pengő,

mely összegben a következő szolgáltatmányok foglaltatnak: Elhelyezés folyóvizes, kétágyas szobákban, teljes ellátás, a III. oszt. vasúti jegy Budapesttől Budapestig, a poggyász be- és kiszállítása Siófokon, valamint a borravalók. A strandfürdő használatánál utasaink 50 százalékos kedvezményt élveznek.

A rendezőség az üdülés egész tartama alatt gondoskodik utasaink szórakozásáról, valamint a Balaton vidékének érdekesebb helyeire kirándulásokat rendez.

Jelen akció létrejöttét az abban résztvevő penziósok rendkívüli áldozatkészségének köszönheti, melyhez hozzájárul az a vágyunk, hogy a Balaton szépségeit minél többen megismerjék.

Erről az úi balatoni akcióról készséggel szolgál felvilágosítással és ismertetővel, továbbá jelentkezéseket elfogad:

Az Est Utazási és Menetjegyirodája
VII. Erzsébet körút 18—20.

A krakói régi egyetem.

Makoldy József-től.

Krakó legfinomabb gót profán épülete. A középkorban világhírű egyetem „bölcső"-je ma egyetemi könyvtár. Az egykori és mai állapotának összehasonlításában tanulságos példája a szerencsés kezű restaurálásnak. Figyelmünket magára vonja még azzal is, hogy Krakó hajdan a lengyel királyság székvárosa volt, jelenleg pedig Galicia második legnagyobb vára.

Az az épület, amelyben sűrűn fordultak meg tudományszomjas magyar ifjak, már e kapcsolat következtében is méltán lehetne ránk nézve közvetetlen érdeklődés tárgya, ha nem is rendelkezne építészeti felépítésében sok művészi értékkel.

Korra csak a prágai előzte meg Ausztriában, de híre azéhoz hasonlatos volt. Hallgatóinak száma olyan rohamosan növekedett, hogy különálló épületekbe kellett egy-egy fakultását telepíteni. Az ezrekre menő magyarok szavát is eleinte a főépület falai verték vissza, míg 1476-ban teljesen külön épületbe szeparálódnak. Ez tisztán az ő rendelkezésükre állott és széltében a *Collegium Hungaricum* nevet viselte, míg a századok folyamán teljesen átépülvén, formáját veszítette. Az anyaegyetem maga azonban, a mai *bölcsője*, a mult században végzett jószándékú restaurálás segítségével, sok szépséget és érdekeset tartalmazva, maradt meg.

Tanulmányozása talán legcélszerűbb lesz egy pár megkapóbb és egyúttal tanulságos részlet összefoglalása kapcsán a száraz, valamint az épület multját jelző adatok lehető kikerülésével.

Kronológiailag elég megemlítenünk, hogy *1364* pünkösdjén alapította Nagy Kázmér. Nagy Lajos magyar és lengyel király *Hedvig* nevű leánya, mikor 1399-ben, mint lengyel királynő meghalt, drágaköveit, ékszereit az egyetem kiépítésére hagyományozta. Férje, Jagello Wladislaw teljesíti is e kívánságát és felépítteti az új akadémiát. Majd ennek alaprajzában épül újra közvetetlenül az 1492-iki pusztító tűz után. Hosszú ideig ez volt a köntöse és a *XIX. századbeli restaurálás* is meghagyta tulajdonképpeni formáját máig. Ha tett is érthető változtatásokat az épületen, úgy ezek a középkori építmény egységét nem zavarják és viszont a szakértő szemének elárulják későbbi voltukat. A restauráló ugyanekkor gyakorlati ötletességgel értékesített más épületekről származó középkori szobrászdíszű kőmaradványokat. Az érdem azok muzeális megőrzésével megkétszereződik, miután a pusztulástól mentette meg őket.

Az épület négyszögletes zárt *árkád-udvarával* sok eredetiséget és finomságot rejteget, ami a világi építészet értékes maradványára teszi (1. ábra).

Földszintje, öntudatos oszlopfolyosójával együtt aránylag alacsonyabb a rajta kiadós magasságban az udvar körül futó emeletnél. Festői hatásának nyitja épp a nem túlságosan alacsony árkád zártságában és a rajta nyugvó folyosó szellős nyitottságában rejlik (2. ábra).

A folyosót tartó oszlopok tulajdonképpen formás, kerek pillérek, melyeket — részben — az udvarnak fordított felszínükön, ferdén emelkedő vályatok díszítenek. A boltozat szegélyét lezáró boltívek a pillér keresztmetszeténél is keskenyebb felszínen támaszkodnak reá. Először egymással találkozik a két boltöv, de mégsem egymásba, hanem a pillérre felülő vállkőbe metsződnek; ez profilozásukat feloldva egyszerű nyugodtsággal adja át a terhet a pillér fejezet nélküli testére.

A pillér zömök ereje mellett sem venné fel a bolto-

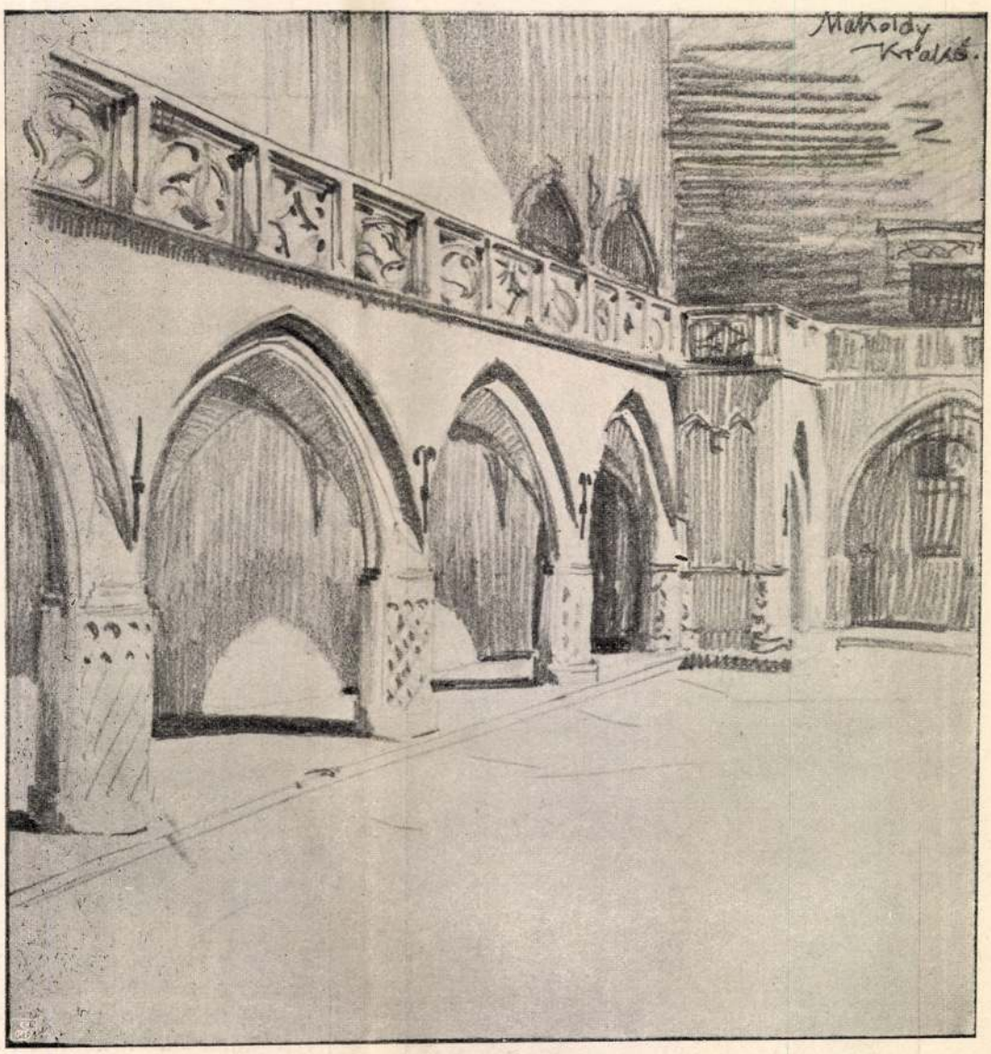

1. ábra. A krakói régi egyetem árkádos udvara. Makoldy József építész rajza.

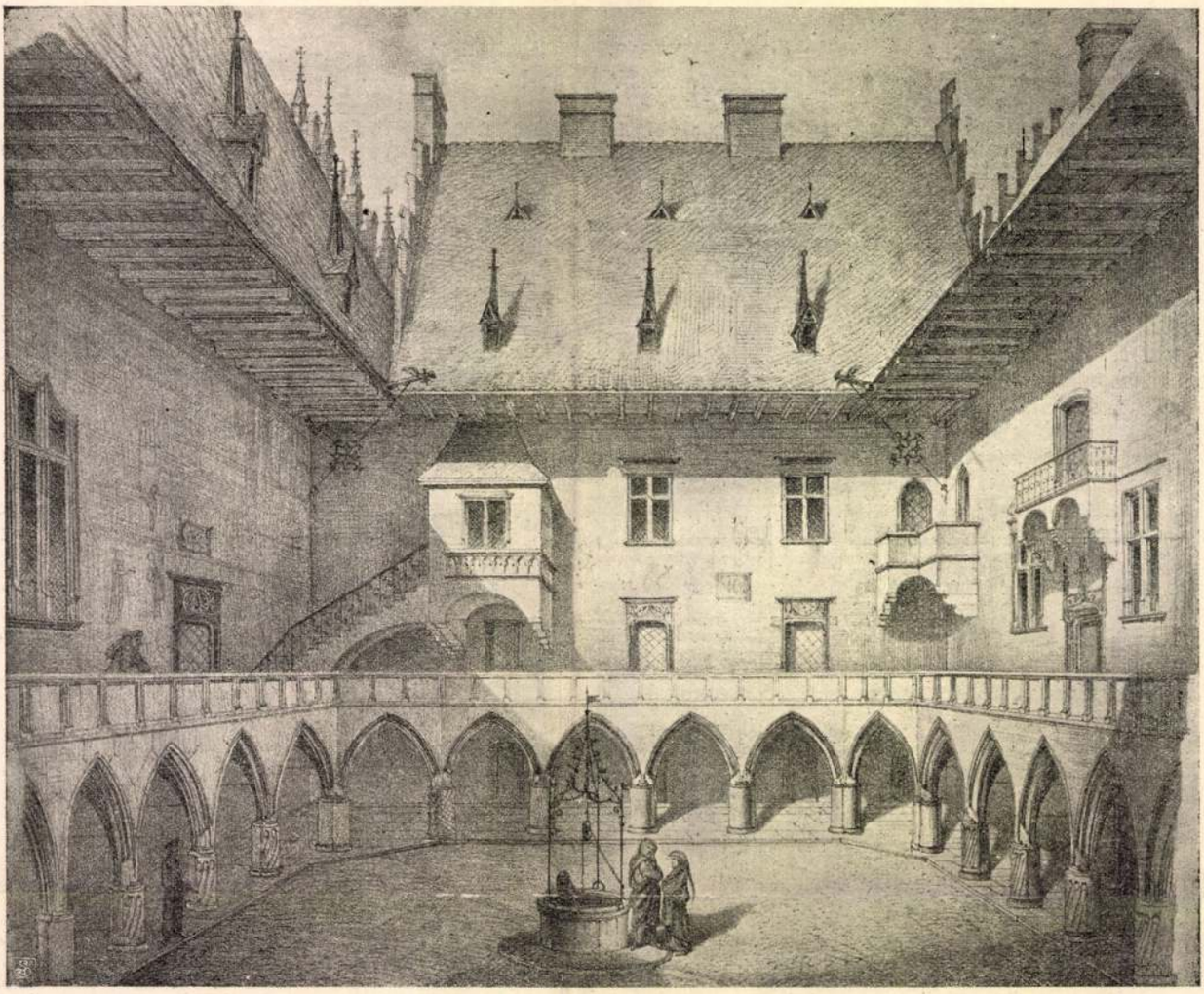

2. ábra. Az egyetem udvara az 1850-iki tűz előtt. Essenwein rajza után.

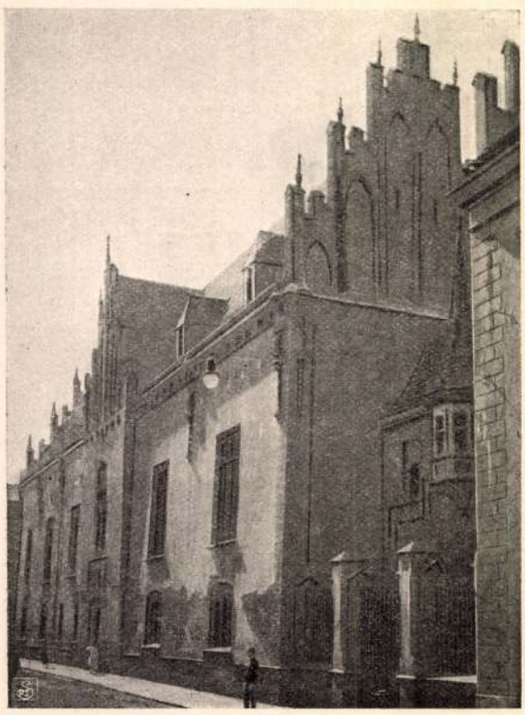

4. ábra. A főbejárat oldala. Hamburger A. felvétele.

zat oldalnyomását, ha ez irányban egy-egy vasrúddal nem gondoskodtak volna.

Az árkádboltozatok külön figyelmet érdemelnek, gazdag és meglepő — bár a késő középkorban nem éppen szokatlan — alakításukkal. Falazásuk fáradságosabbnak tűnik fel, mint amilyen valóban. Az éles, bordanélküli gerinceket a keskenyebb élükkel kifelé állított téglák sarka hozza létre. Két gerinc közti boltfelszínbe újabb gerincet falaztak (tisztán a gerinc alá, annak vonalát jelző állványra), miáltal mély és éles boltfelszínek keletkeztek.

Az udvar sajátságos finomságához jelentékenyen hozzájárul a nyitott folyosó fölé hajló *tető könnyed megoldása*. Nem oszlopokon nyugszik, bár a fedélszék kiadós súlya terheli, hanem konzolszerűen a hátsó falra állított dúcok segítségével oldja meg feladatát. Régi rajzok szerint még ezek az alátámasztások sem léteztek, csak a kötőgerendák vége lógott ki a folyosók fölé. Még csak koronázó párkány sem létezett a gerendafölfekvés megnagyobbítására. Mostani alakjában — amely a restaurálástól datálódik — konstruktívebb. A földszint árkádsora és a tető közt tehát nincs közvetetlen összefüggés, ennek következtében az udvar tágasabbá vált és teljes egészében ünnepies kőterem benyomását kelti.

Restauráláskor az eredetileg tömören falazott *mellvéd* kőrácsokkal könnyed áttörést nyert, ami a felépítéshez stílusban is szervesen csatlakozva, az udvar hatásának szépségéhez jelentékenyen hozzájárul. Innen

A krakói régi egyetem.

Makoldy József-től (Befejezés.)

Az épület *külső megjelenésében* nem a sóhajok hídjának oldalhomlokzata (l. 4. ábra) ragad meg, mint inkább az erkélyes délkeleti oldal architekturája (5. ábra). Az *erkély*, a *stuba communis* kápolna erkélye, a szárny legérdekesebb része. Alátámasztásául egy testes, hegyével lefelé fordult gula szolgál, — teljesen az eredeti gót felépítésben. Teteje már barokk bádoghagyma, de a restauráláskor változatlanul maradt meg, ami, tekintve, hogy a gót tömegek utólagos kis toldásoknál a barokk játszságát eltűrik, nem hat rosszul. Eredetileg a nyolcszög hat oldalával határolt csúcsos kősisak födte, mely az alátámasztó gúlával analóg volt. Mai formája változatosságában keresetlenebb.

Középkori jellegüek az erkély mellett a Dominikánusok templomára emlékeztető magas ormok is. A restaurálás ezeket is megőrizte, de a magas *tetőn* változtattak. A tető régebben szárnyakként elkülönítetten födte le az épületet (6. ábra), míg a restauráláskor összefüggően zárt fedélszéket kapott. A régi déli homlokzatot ábrázoló rajz szerint ez a szárny (a szomszédos épülettraktusok magasan emelkedő fedélszékével szemben) ugyancsak magas orommal záródott. Adott esetben lehet ez megokolt, de kívánatosnak — az itt képződő vízszintes vápa miatt — nem mondható. A krakói egyetem régi épületénél a restauráló változtató munkáját egy más körülmény is megokolttá teszi.

Ezúton az egész épület és különösen az udvar harmóniáját fokozhatták. A restauráló saját felelősségére a fedélidomban itt megnyilatkozó szakadozottságot a tetősíkok összemetszésével megszüntette.

A mult század hatvanas éveiben megtámadta ugyan emiatt *Essenwein*, Krakó középkori építészetének szorgalmas kutatója. Érdekesen fejtegette, hogy miért tesznek a középkori épületek „festői“ benyomást a szemlélőre. Az ok — szerinte — abban rejlik, hogy minden részlet a saját helyét keresetlenül találja meg és szerényen csak annyit mutat, amennyit éppen szükséges. A két orom — mint a födélszék utca felőli lezárása — megokolt és szükséges, de csak addig, míg a velük szomszédos szárny fedélsíkjait nem metszi az említettekhez. De Essenwein nem gondolt arra, hogy a restaurálás változtatása az eső, valamint hó levezetésének szempontjából is kívánatosabb volna, ha nem is szólna olyan nyomós ok mellette, mint aminő az udvar képének összhangja. Itt a régi rajz tanulsága szerint ugyancsak kellemetlen volt az orom bemetsződő szegélye, mely a folyosót födő, alig alátámasztott tető kiugrására ült föl. Már ez a részlet magában is kellemetlen.

Viszont a szép gót padlásablakok helyére a reneszánsz formanyelvében sántító ablakok kerültek.

Maga a homlokzat a délkeleti szárny középső részében két emelet ablaksorával tagozódott; még pedig az első emeleten kétnyílású kisebb, a másodikon háromnyílású nagyobb ablakok, de egyaránt egyszerű sablonban oldották meg feladatukat.

A restauráló helyettük — látszólag önkényesen — egy sor magas, az épülethez stílusban szervesen illeszkedő ablaksort rakott, egy az épületen talált gót ablak profilozása formanyelvében. Miután az épület megváltozott gyakorlati célra szolgál (ma könyvtár van benne elhelyezve), a restauráló eljárása megokolt, mert két emeletsornak 10 szobáját egy teremmé foglalta össze. Evvel az ablakrendszer megváltoztatásának szüksége is karöltve járt. Csak így vált lehetővé, hogy a terem 14 ablaknak éppen nem kívánatosan szétszórt fénye helyett, 5 nyíláson át kapja élénkebb nappali világítását.

A restaurálásra az 1850.-iki tűzvész kényszerítette a krakóiakat. *Krémer* Károly építész vezette az újjáépítés munkáját. Ő az, aki nagy előszeretettel a tűz pusztította város házromjaiból összegyűjti a még megmenthető ajtó-ablakszegélyeket, kőcímereket és emléktáblákat azzal a célzattal, hogy az újjáépített épületet gazdagítsa értékes darabokkal. Így került egy gazdag faragású ajtókeret a tanácsház lebontásakor az épületbe (3. ábra).

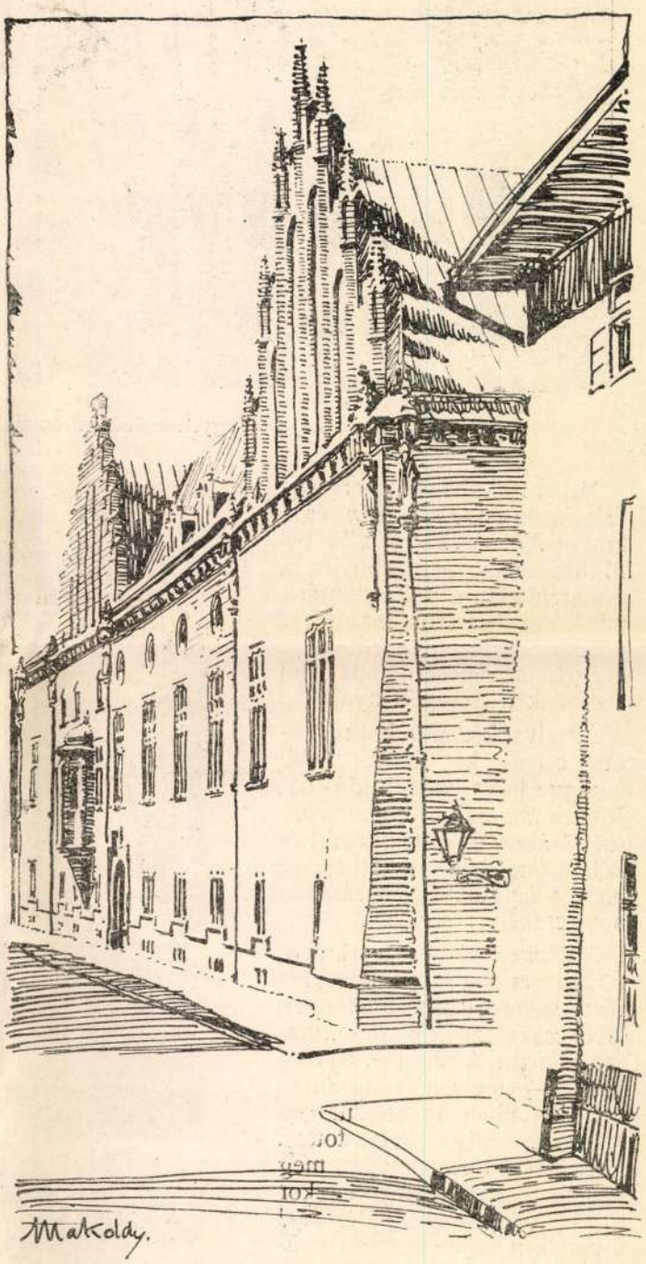

5. ábra. A délkeleti oldalszárny, a „Stuba communis“ erkélylyel.

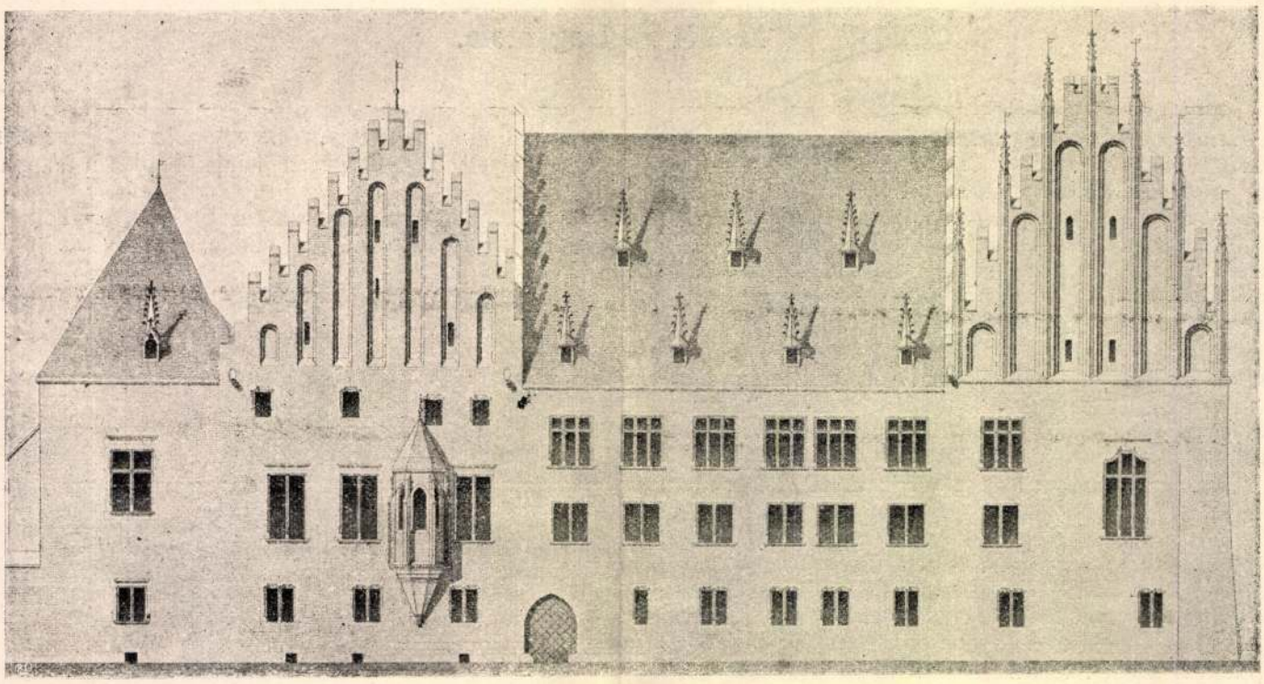

6. ábra. A Jagello-egyetem délkeleti homlokzata az 1850-iki tűz előtt. Essenwein rajza.

Mikor 1860-ban Krémer meghalt, a bécsi *Bergmann* és a krakói *Ksiezarski* fejezték be. Munkájukban nem annyira a gót architektura tiszta stílusára, mint egy harmonikus udvar újjáélesztésére törekedtek és evégett a reneszánszhoz sem átallottak frisseségért nyúlni.

Az udvar közepén, hol régebben csigás kút állott, újabb korban a híres lengyel tudósnak, *Kopernikus*-nak állítottak szobrot (7. ábra) és ennek, a zárt és kőlapokkal kirakott térben, az olaszos hangulat létrehozásában nem csekély része van.

A Wawel-nek nevezett krakói királyi várban a gót korból a *Kurz-stopa*-n (kakaslábú torony) kívül csak részletkiképzések maradtak fenn. A régi gót tanácsházat — mely a renaissanceban különben is átépült, — anyagiak híján lebontották. Éppen csak tornya maradt meg magában. Krakóban az egykor híres gót profán épületekből így csak a régi egyetemi épület áll. Udvara csendes, miután a *Bibliotheca Jagiellonska*, az egyetemi könyvtár egy része lakik csak benne. Közbe-közbe látni udvarán a mult szépségeiért lelkesedő idegent, Krakót járó utast. A diákok mozgalmas nyüzsgése élénk ellentétben lehetett a jelen csendjével. Mert a fiatalság az élettel tart. A régi egyetem régi bőre szűknek bizonyulván, megmaradt jeles műemlékül.

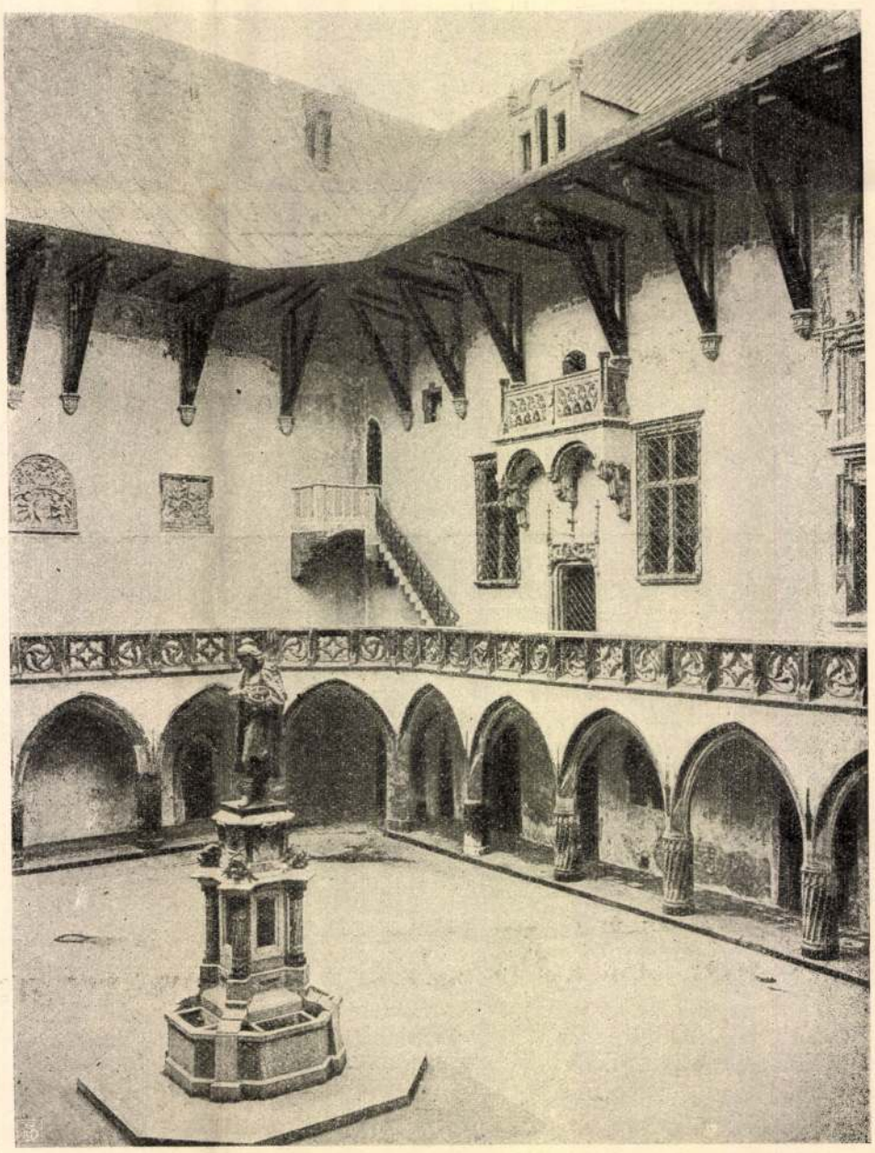

7. ábra. A krakói régi egyetem udvara Kopernikus szobrával.

ugyancsak a restauráláskor a nyitott *lépcső* az épületbe magába került; az eredetiből csak az elsőről a második emeletre vezető lépcső maradt meg. Ez utóbbi két tömör konzolon nyugvó erkélyhez vezet, ahol mind a lépcső, mind az erkély lapos íveket alátámasztó konzolokon nyugszik. Az erkélyek változatos építésükben különben is kellemes nyugvópontot adnak a szemnek, a komoly udvar ünnepies hangulatába nem csekély festői elemet vegyítve.

A kőfaragó munka részben pusztulásnak idult krakói gótstílusú házakból került ki (3. ábra) és bár így az udvar ékítése ötletszerű konglomerátumot eredményezett, — megjelenésében harmonikusan összeillesztve, a műízlést kielégíti. Középkori épületeken a szem úgyis megszokta a momentán szükségletnek megfelelő átalakításokat. Amiben a profán épületeken a gót, illetőleg román stílus festőisége is gyökerezik bizonyos fokig.

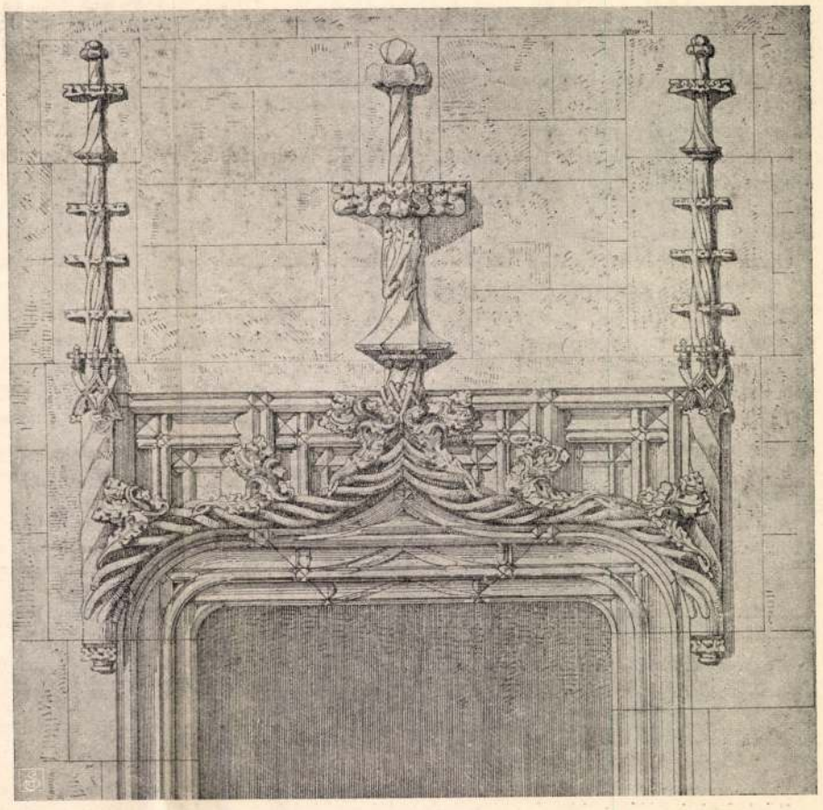

3. ábra. Az aranykapu az egyetem udvarában.

Az egyetem ez épületben ma csak *könyvtárát* hagyta meg. Míg régebben kisebb helyiségek is megfeleltek a velük szemben támasztott követelményeknek, a könyvtárrá való átalakítás új kívánalmakkal lépett fel. Tágas, világos helyiségek kellettek. Átalakították tehát a tanulószobákat tágas helyiségekké; így öt szobából — a választófalak lebontásával — egy terem lett. Megfelelő magasság elérésére az ekként megnyujtott helyiségben a fölötte levő födémet elhordották és így újabb öt szobát olvasztottak a terembe.

Az épület termei különben régi neveiket viselik. A földszinten levőket Ptolemeusról, Platóról és Aristotelesről nevezték el. A multat őrzi kegyeletteljesen a főkapu mellett Szent János (Cantianus) egykori lakószobája és evvel átellenben egy kis kápolna. Az emeleti termek a nagyobbak. Így a *stuba communis* kápolna-erkélyével; egykor az egyetem ünnepi lakomáinak és a rektori választásoknak volt szinhelye. L alakban a gazdag csillagboltozattal födött Obiedzinski-terem fogja körül. Ezen az emeleten van végül a Jagello terem is.

A könyvtár olvasótermét a szomszédos Szent Anna gimnázium első emeletére helyezték. Ugyancsak ide telepitették át a könyvtár hivatalos helyiségeit is, aminek következtében az egyetem régi épülete és a gimnázium közt szerves összefüggés vált kívánatossá. Erre a célra egy gótizáló *sóhajok hídja* szolgál (4. ábra). Architekturája a restaurálás idejéből datálódik.

(Befejezzük).

A Fittler-érem alapítólevele és szabályzata.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet mű- és középítési szakosztályai néhai Fittler Kamill építész, az iparművészeti iskola igazgatója, volt egyesületi főtitkár emlékének megörökítésére elhatározták, hogy az elhunyt nevét viselő emlékérmet alapítanak.

A „Fittler-érem" az építészi és iparművészeti irodalom fejlesztése céljából Egyletünk ama tagjának kitüntetésére fog fordíttatni, aki egy-egy működési év alatt arra az építészi, vagy iparművészeti irodalom terén érdemeket szerzett.

Az érem kezelése és odaítélése a következő szabályzat szerint történik:

1. §. A „Fittler-érem" az elhunytnak dombormű arcképét tartalmazó ezüstplakettből áll, melynek arra a célra fenntartott mezejébe az érem nyertesének nevét és az érem kiadásának évét be kell vésni. Az érem odaítéléséről az összes bírálók aláírta bírálati jegyzőkönyvet kell kiállítani a pályanyertes részére, melyet az éremmel egyidőben adunk ki.

Az érmet legalább 100 koronányi jutalommal fogjuk kiegészíteni, ha ezt a Fittler-alap tőkéjének kamataiból fedezhetjük.

2 §. A „Fittler-érmet" az elhunytnak tisztelői, valamint gyüjtők számára bronzanyagból az alapítás alkalmából árúba bocsátjuk. Az abból befolyó összeget a Fittler-alap tőkéjéhez fogjuk csatolni. Több ilyen „gyüjtő-példány" nem verethető.

3. §. A gyüjtésből, valamint a plaketteladásokból befolyt tőkét, az összes költségek levonása után, „Fittler-alap" néven gyümölcsözőleg fogjuk kezelni.

E tőke kamataiból kell fedezni az ezüstplakettnek évenként ismétlődő veretési költségét.

A kamatok megmaradó részét mindaddig fogjuk a tőkéhez csatolni, amíg a kamatjövedelemből a plakett költségein kívül még legalább 100 K-nyi pénzjutalmat is folyósíthatunk.

4. §. Úgy a plakett fémverő tőkéjét, mint a Fittler-pénzalapot is kezelés s megőrzés céljából anyagi felelősséggel az Egylet elnökségének adjuk át.

5. §. A Fittler-éremre pályázhat minden egyleti tag, ki az illető működő évad folyamán az építészi, vagy iparművészeti irodalom terén irodalmi működést fejtett ki és közleményének egy nyomtatásban megjelent példányát, mint pályázatot, a mű- és középítési szakosztályok elnökségének legkésőbb június hó 15.-éig beadja.

6. §. Évenként, azaz egy működési évad folyamán csak egy ezüstplakett adható ki.

A díj nyertese azontúl versenyen kívül marad.

7. §. A Fittler-érem odaítélésére öttagú bíráló bizottság illetékes, melynek rendes tagjai: a mű- és középítési szakosztályok

részéről egy évi időtartamra választott 4 tag és a megelőző év Fittler-érmének nyertese.

Az első alkalommal megalakítandó bíráló bizottság összeállításánál, valamint akkor, ha az előző évben az érem ki nem adatott volna, 5 rendes tag választandó.

8. §. A bíráló bizottságot évenként, a működő évad második rendes ülésében kell megválasztani. A megválasztott bírálók 8 napon belül nyilatkozni tartoznak az iránt, vajon tisztüket s az azzal járó kötelességeket magukra vállalják-e.

Olyan bíráló helyébe, ki a megbizatást el nem vállalja, a legközelebbi rendes ülésen új tagot kell választani.

9. §. A bíráló bizottság tagjaival egyidejűleg 2 póttagot is kell választani. Ha valamely rendes tagnak bizottsági tagsága bármely okból megszűnik, helyébe a legtöbb szavazatot nyert póttagot kell behívni.

10. §. Ha a bírálók közül valaki olyan cikket ír, melylyel az éremre pályázik, bizottsági tagsága megszűnik.

11. §. A bíráló bizottság ítéletét a nyári szünidőben tartozik meghozni.

A döntés nyilt szavazás útján történik s a hozott határozat végérvényes.

A döntéshez legalább 4 bíráló jelenléte szükséges.

A bíráló bizottság ítéletét írásbeli jelentés alakjában megokolni tartozik.

12. §. A bíráló bizottság ítéletét a döntés megtörténte után azonnal ki kell hirdetni.

13. §. Az ezüstplakettnek veretéséről s a vele járó költség utalványozásáról a bíráló bizottság mindenkori elnöke gondoskodik. Ő ellenőrzi egyúttal a Fittler-alap pénzügyi állását is.

14. §. A bíráló bizottság jelentésének felolvasása, az érem és oklevél kiadása minden működő évadban, legkésőbb december hó végéig rendes szakosztályi ülésen, mint első tárgy, ünnepélyes módon történik.

15. §. A Fittler-érem tulajdonosai az Egylet évkönyvében nyilvántartatnak.

16. §. E szabályzat végrehajtásáról a szakosztályok mindenkori elnöksége gondoskodik.

Elfogadta a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet nagyválasztmánya 1914. évi október hó 30.-iki (568. rendes) ülésén.

Schilling Zoltán s. k. főtitkár. *Kovács Sebestény Aladár* s. k. elnök.

VEGYESEK

Személyi hírek.

Felkérjük igen tisztelt tagtársainkat, hogy a személyi ügyeikben történt fontosabb változásokat, jelesül: kinevezéseket, előléptetéseket, címváltozásokat stb. szíveskedjenek lehetőleg azonnal bejelenteni, hogy azokat időnként ebben a rovatban közreadhassuk.

Szerkesztőség.

Hősi halál. *Véges* József okl. gépészmérnök, üzemmérnök október 16.-án az északi harctéern Turkán elhúnyt. — *Madarász* Árpád okl. mérnök (Kaposvár) az északi harctéren hősi halált halt.

Mit jelent Belgium meghódítása a német vegyészeti ipar jövő fejlődése szempontjából? E címen a *Vegyészeti Lapok* legutóbbi száma igen érdekes és aktuális tanulmányt közöl, amely Belgium vegyészeti iparának tüzetes ismertetését adja és kimutatja, hogy Belgium kis területe dacára is a legjelentősebb európai iparállamok egyike volt, meghódítása tehát a német ipar mérhetetlen megerősödését jelenti. Belgium vegyészeti ipara különösen igen fejlett volt; igen érdekes azonban, hogy míg Németország hatalmas vegyészeti ipara főképpen a szerves kémiai termékek gyártása (kátrányfestékek, gyógyszerek stb.) terén vezet, addig Belgiumban, éppen a szomszédos német vegyészeti ipar versenye folytán, inkább a vegyészeti nagyipar fejlődött ki. A belga kénsav, műtrágya és Solvay-féle szódaipar igen nagyarányú; a vasipar és kokszolóipar, továbbá a gázgyártás rendkívül fejlett. A belga *cementipar* az egész világon vezetőszerepet visz; míg Németország évi cementkivitele alig 480,000 *t*, addig a kis Belgium 700,000 *t* cementet exportál. A belga *üvegipar* a világ összes üvegfogyasztásának kb. negyedrészét fedezi. Németország és Belgium külkereskedelmi forgalma 1912-ben kb. 1050 millió kor. értékre rúgott; e forgalomnak több mint negyedrésze a vegyészeti iparra esett. A szerves kémiai ipar terén igen fejlett német iparnak a meghódított hatalmas belga vegyészeti nagyipar a jövő fejlődésben igen nagy erőssége lesz. Ha volt is egy-egy ága a vegyészeti iparnak, amelyben Anglia eddig Németországot túlszárnyalta, ezután a német vegyészeti ipar korlátlanul fog uralkodni az egész világon.

EGYLETI KÖZLEMÉNYEK

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kisválasztmányának 16. (rendes) **ülése** november hó 17.-én. Elnök: *Kovács S.* Aladár. Jelen vannak 13-an.

1. *Elnök* az ülést megnyitja és a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére *Bresztovszky* Béla dr. és *Sármezey* Endre kisválasztmányi tagokat kéri fel.

2. *Főtitkár* felolvassa a tagokul jelentkezők névsorát,*)

mire a kisválasztmány egyhangúlag elhatározza, hogy neveiket Egyletünk fekete táblájára kifüggesztjük és felvételükről a legközelebbi rendes nagyválasztmányi ülés fog határozni. Egyúttal kimondja a kisválasztmány azt is, hogy Évkönyvünk tagnévsorába csupán az a képesítés, illetve a foglalkozásnak ama megjelölési módja vehető fel, amelynek alapján a kisválasztmány a kihirdetést elhatározta, illetve amelynek alapján a nagyválasztmány a jelentkezőt tagjaink sorába felvette.

3. *Igazgató* előterjesztésére a kisválasztmány a nagyválasztmány utólagos jóváhagyásának reményében elhatározza, hogy pénzintézeteknél elhelyezett és egyébként rendelkezésünkre álló olyan összegekből, amelyek a moratóriumnak hadikölcsön céljaira való feloldása következtében felszabadulnak, jegyezzünk hadikölcsönt. A rendelkezésre álló alapok teljes kimerítése alapján az összeg végleges megállapításával a kisválasztmány az elnökséget bízza meg, szótöbbséggel egyúttal kimondva azt is, hogy a jegyzendő darabok ne zároltassanak.

4. *Igazgató* bejelenti, hogy a f. évi szeptember hó 16.-án tartott rendkívüli kisválasztmányi ülés határozata alapján tagjaink körében megindított kölcsönakció eredménye eddig 11.000 K.

A kisválasztmány a bejelentést tudomásul veszi és egyhangúlag ismételten kimondja, hogy az akció feltétlenül kölcsön jellegű, azaz a kölcsönadott összegeket Egyletünk pénzügyi helyzetének javulával nyomban visszafizetjük s a kisválasztmánynak semmi olyan szándék nem vezeti, mintha a befizetett összeget akár jótékony, akár egyleti, vagy bármilyen más célra vissza óhajtaná tartani.

5. *Igazgató* segélyezési ügyben tesz előterjesztést,

melyet a kisválasztmány egyhangúlag elfogad.

6. *Háznagy* javaslatára a kisválasztmány egyhangúlag köszönetet mond *Kondor* és *Feledi*, továbbá *Walla* József cégeknek, székházunk javítása körül teljesített ingyenes munkálataikért, valamint *Hültl* Dezső dr.-nak, emez ingyenes munkák vállalására való szíves közreműködéséért.

*) L. Közlönyünk e számának hirdető részében az VI. lapon.

Lejáró tervpályázatok.

Figyelmeztetjük t. tagjainkat, hogy — választmányunk 505.-ik rendes ülésének határozata értelmében — Egyletünk csak olyan pályázatok bíráló bizottságába küld ki bírálókat, amely pályázatok megfelelnek a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr 79049/1908. sz. a. kelt tervpályázati szabályzata rendelkezéseinek. Egyszersmind elvárja a választmány tagjainktól, hogy mint pályázók, vagy mint másoktól felkért bírálók is csak az ilyen tervpályázatokon vegyenek részt.

Választmányunknak a tervpályázati szabályzatokat illető határozatai a Közlöny 1913.-ik évf. 232., Ügyrendünk 8. § 13. *c)* és 14. pontjainak idevágó rendelkezései pedig a Közlöny 1913. évf. 108. lapján olvashatók.

Az építészeti tervpályázatok szabályzata kapható az Egyleti Irodában. Ára (a postabéren kívül) K —·30.

A tervpályázati szabályzatnak megfelelő tervpályázatok:

1915. ápr. 5. Egyleti nagypályázat. Szabadon álló szobormű múzeum. Pályadíj: az Egylet aranyérme és 1200 K utazási ösztöndíj, esetleg további díjazásul egyleti ezüstérem. (1914. 28.)

május 1. Erzsébet-emlékmű tervpályázata. Díjak összege: 60.000 K, 3000—6000 K-ig emelkedő díjelosztásban.

(Bizonytalan időre elhalasztva.) Mezőberényi ág. hitv. ev. egyház tervpályázata templom építésére. I. díj 2000 K, II. díj 1500 K, III. díj 1000 K.

A tervpályázati szabályzatnak meg nem felelő tervpályázatok:

Zombor szab. kir. város székházának kibővítésére hirdetett pályázat.

Megjegyzés. A zárójelekben levő számok Közlönyünk ama számait jelentik, amelyekben az illető tervpályázat hirdetése fellelhető.

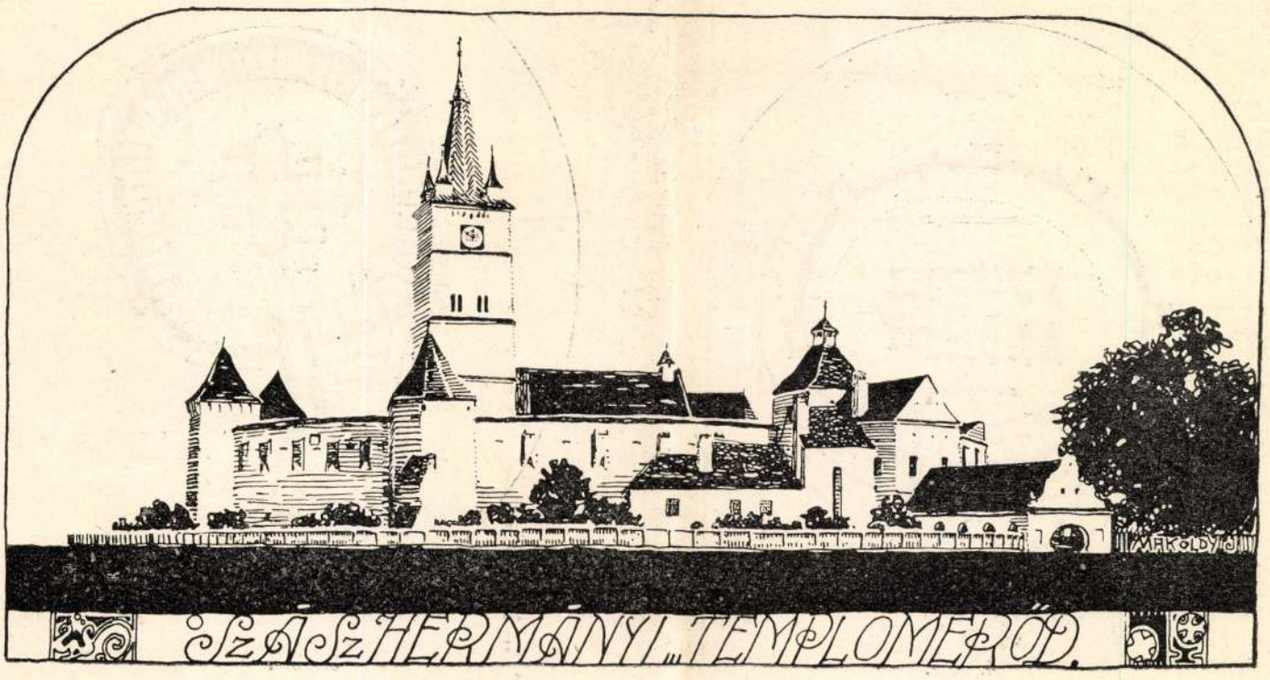

1. ábra.

A barcasági román stílű vártemplomok.

Makoldy József-től.

Magyarország — exponált földrajzi fekvése következtében — minden idők ütközőpontja. Az ókorban a népvándorlás csatái, a középkorban a kereszt és félhold, nyugat és kelet küzdelmei folytak le földjén. A napjainkban kialakuló germán-szláv tusa is körülöttünk éleződik. Az ország legkeletibb sarkában maroknyi székelység és velük az erdélyi szászok segítenek az államalkotó magyarságnak politikai küzdelmei megvívásában. A középkorban fizikai erejükkel, manap a kultura fegyvereivel.

Az analógia, mely az akkori harcias idők és a mostani nehéz levegő közt van, visszavisz bennünket a multba. Hogyan, miként védekeztek akkoron Erdélyországban?

A városi polgárok helyzete — számbeli erejük következtében — könnyebb volt a falu földmívesénél: egész városokat erős falakkal övezték. A falvakban, tehát szétszórtabban lakó parasztok nem keríthetvén be egész falvukat várfalakkal, *vártemplomokat* építettek, még pedig mind a szászok a Királyföldön, meg a Barcaságon, mind a székelyek az ő székeiken.

Nagyobb előszeretettel a szászok kultiválták a templomerődök építését, amit a gyakran arra húzódó töröktatár betörések érthetővé is tesznek.

A templomkastély mindenkor egyszerű, nyugodt építmény, mely erénye segítségével a falu primitívségébe illő báj, sokszor igaz munumentalitás, emeli ki a falu legjellegzetesebb építményét: a templomot. Kivétel nélkül luteránus templomok, mely vallásbeli egység erős támogatója a szász nemzeti egységnek.

Építtetésüket figyelve, látnivaló, hogy a barcasági templom régibb keletű az őt védő várfalaknál, a nagyküküllőmegyei templomerődökkel szemben, ahol is az igen sűrűn található efajta végmenedékeknél a templom építése a várral rendesen egy időbe tehető.

2. ábra. A veresmarti templomkastély.

3. ábra. A prázsmári templomkastély udvara.

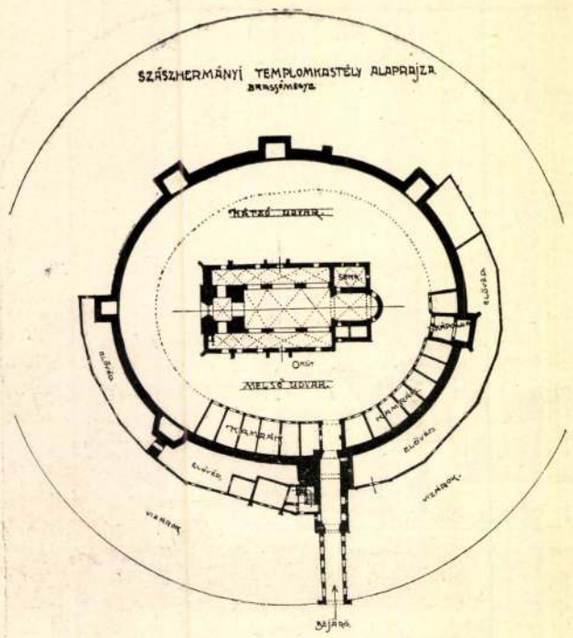

4. ábra.

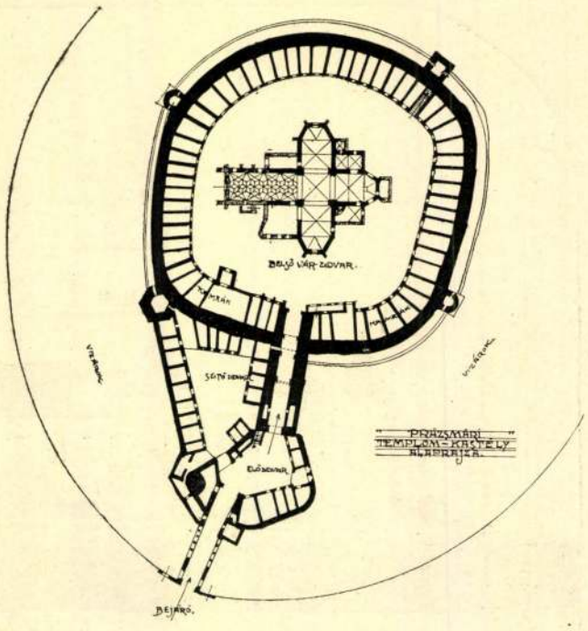

5. ábra.

És itt az építészeti stílusukra vonatkozólag érdekes megfigyelést tehetünk.

Míg ugyanis a nagyküküllőmegyei templomerődök jobbára csúcsívesek, a barcasági templomkastélyok templomai — a *Barcaság gyöngye: Vidombák*, teljesen csúcsíves istenháza kivételével — eredetileg a román stíl korában és formanyelvében épültek.

Nem érik el azt a művészi fokot természetszerűen, amelyen Erdély neves román és átmeneti építményei, a gyulafehérvári székesegyház, vagy az ákosi templom, vagy akár a kerci apátság és a brassó-bertalani templom állanak. Kisebb műbecsűek, mindamellett gazdag elrendezésűek mai kopott állapotukban is, az egykor gazdagon kifestett templomok *Prázsmáron*, *Szászhermányon* és *Rozsnyón*. Eredetiségüket azonban úgyahogy, a kisebb átépítéseket leszámítva, sikerült megmegőrizniök. Nem úgy a többi barcasági templomnak. Az eredetileg tiszta román *földvári* (melynek szentélyében meglepően finom és gazdag román — elég épen fenmaradt pillérfejek lepnek meg), a félkörű szentélyű *veresmarti*, a szép román kapujú és rózsaablakos *keresztényfalvai* többé-kevésbbé átépültek.

Érdekes jelenség, hogy a tatárjárás lezajlása után keletkezett városi építészeti emlékeken román stílnek nyomát alig találjuk, míg a falusi templomok egyideig azután is előszeretettel nyúlnak e formákhoz. Emiatt az említett templomok kora sem állapítható meg a *XIII. század* szigorú megjelölésével: azok építése valamivel később is lehetséges volt.

Eredeti építtetésük idején a templomok — akárcsak a német lovagrend még további keletkezésű várai — földárkokkal és faerősségekkel lehettek védve. A faanyag korhadásával és a fegyverek tökéletesedésével kapcsolatban jelentőségüket vesztő faerődítéseket lebontották s a templom várfalakban és az ezeket szakaszonként őrző tornyokban nyert födözetet. Bizonyára a tatárjárás szomorú tapasztalatai is befolyásolták a tömörebb és több biztosságot igérő falak építését. Ez az építő tevékenység a XIV. századba tehető. A keletkezett körítő falak alakítása különböző változatokat mutat. Lehetnek az alkotott gyűrűk szerint egy, két, illetőleg — ritkábban — háromszorosak.

Az egyszerű fal fölötte magas (Szászmagyaros); ha két gyűrű sorakozik egymás mögé, úgy a külső alacsonyabb fal vagy szorosan és szolgaian követve a belső falmentét, a belső falból hozzáférhető tornyokhoz záródik (Prázsmár), vagy szélesebb előudvarnak nyit helyet (Hermány) s olyankor a saját maga védelmére ékalakú kiszögelésekkel is rendelkezik.

A Barcaságon a második körítő falban tornyokat — mint például a nagyküküllőmegyei Erkeden látható — nem találni. Csak a már elpusztult *höltövényi* kastély mutatja ezt az elrendezést egykorú rajz szerint.

A kettős gyűrűt vagy egy harmadik falsor is biztosította (Szentpéteren), vagy pedig, mint Szászhermányon, mély, ma már feltöltött árok övezte, mely Prázsmáron és így valószínűleg Barcaság síkjának más templomkastélyánál is megvolt. A fensík természetszerűleg erősebb védműveket kívánt, mint a dombos vidék.

Legnagyobb barcasági templomkastélyok és egyúttal a legjobb karban maradtak fenn: a szászhermányi és a prázsmári s így bővebb tanulmányozásra ezek a legalkalmasabbak.

Brassótól alig pár *km*-nyire fekszik csinos házaival a tiszta, széles utcájú, javarészt jómódú szászok lakta *Szászhermány* község. (Van Magyarhermány is Udvarhely vármegyében.) Német neve — Honigberg — egykori nagy méhészetének maradt szószólója. Tágas főterén, tekintélyes síkvár gyanánt, teljesen magában áll a festői megjelenésű templomkastély.

Világos alaprajzi fölépítése jó alkalmat nyujt a templomkastélyok szervezetének megismerésére.

A falu házai, a községháza, iskola, papi lakok szerényen távolmaradnak tőle, aminek háborús időkben előnye az volt, hogy a várba húzódottak ostromlói födözetet nem találhattak. 1552-ben a havasalföldi vajdák csakugyan eredménytelenül ostromolták. Manap is nyugodt biztosság benyomását kelti, akkoriban pedig, a nyolc erős védőtorony mellett vízzel teleereszthető árok védelme mellett, a mai arkádos bejáró sem közvetítette a bejárást.

Közel lévén Brassóhoz — különben csendes udvarában — gyakran visszhangzik érdeklődők hangja. Hihetetlenül hangzik, de tény, hogy noha különben a vidéken

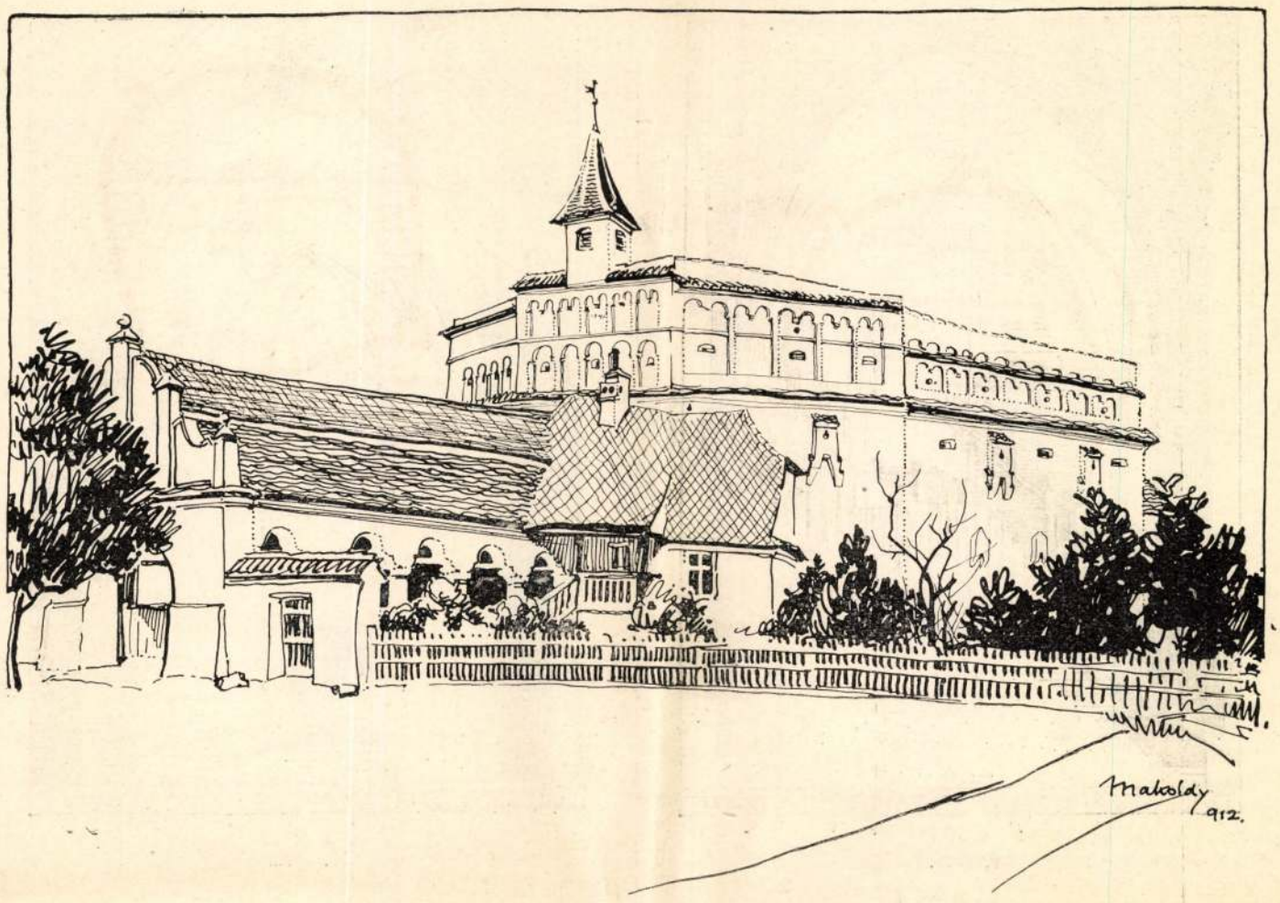

6. ábra. A prázsmári templomkastély bejárója. — *Makoldy* József rajza.

ismert, még alaposabb feldolgozásban nem részesült. *Erdély régiségei*-ben *Kővári* L. tud ugyan róla; *Orbán* Balázs, a báró címét nem használó nagy magyar, hazaszeretettől áthatott *Székely föld*-je pedig kimerítőbben foglalkozik vele, — azonban inkább érdeklődő, mint szakértő létére, — egészséges megfigyelései mellett is, sok érdekes tényt hagy figyelmen kívül.

A kastély két részből áll:

Az elliptikus alaprajzú, megszakítatlan folytonosságában ép várfalból és e körfal bezárta udvarban a román háromhajós templomból.

Várfala kettős, miután a bejáró felőli oldalon külső alacsonyabb is védi. A belső körülfutó fal fölötte magas (12 *m*) és tetemes szélességű (2·40 *m*). Felül a falon — két határoló fal között — födött, átlag 1·10 *m* széles védőfolyosónak nyit utat. Ez a védőfolyosó egy decennium előtt zárt körben körüljárta a falakat. Most csak rövid darabon ép és járható, mivel az akkori renoválásnak nagyobb része áldozatul esett. A vífolyosó világítását az ellenség felé néző oldalon zúzóművek és lőrések váltakozó nyílásain nyerte. A zúzóművek tekintélyes öblén keresztül az ostromlók fejére forró vizet, szurkot, köveket bocsátottak. A lőrések pedig vízszintesen előretolható keményfával vannak kibélelve, melynek nyelvét lövés után előretolva, a védőkben az ellenség fegyvere nem tehetett kárt. A lőrések famunkáján *1765 jun. 28*-as vésés jelzi a felszerelés idejét. A lőrések és zúzóművek közt a folyosóban vakablakokat látunk, melyekben valószínűleg hadiszerszámot tartottak.

7. ábra.
Szentély-vállkő Hermányon.

A fal szakaszonkénti őrzéséről gondoskodtak a *tornyok*. Leghatalmasabb a mészárosok tornya a kapu fölött. Neve ma is *Fleischerturm*. A templomtól délnyugatra áll a legdíszesebb torony, szép sorban álló leöntő nyílásokból alakított lezárással. Különleges architektorikus dísz nincs rajta, csak a rendeltetésükben megokolt konzolszerű kiugrások. Háborús időkben gondot nem is fordíthattak művészi megoldás keresésére.

A várfal templomra néző oldalához és a templom déli mellékhajójához emeletes sorban *kamrák* tapadnak. Régebben az egész udvar körül volt építve hasonló kamrákkal s ha ellenség közeledéséről hallottak a falu lakosai, ide menekültek családjaikkal együtt.

Egy ilyen kamrába lépve, két egymáshoz simuló keresztboltozaton és a boltozatok bordáin freskók lepik meg a figyelőt. A katholikus idők *kápolnájába* léptünk. Festése motivumai igen változatosak; minden bordaoldalra más-más dekorálású friz jut. Egyik süvegen kivehető a falfestmény tárgya: angyaloktól tartott drapéria

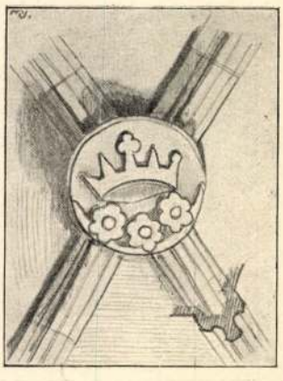

8. ábra.
Zárókő Barcarozsnyón.

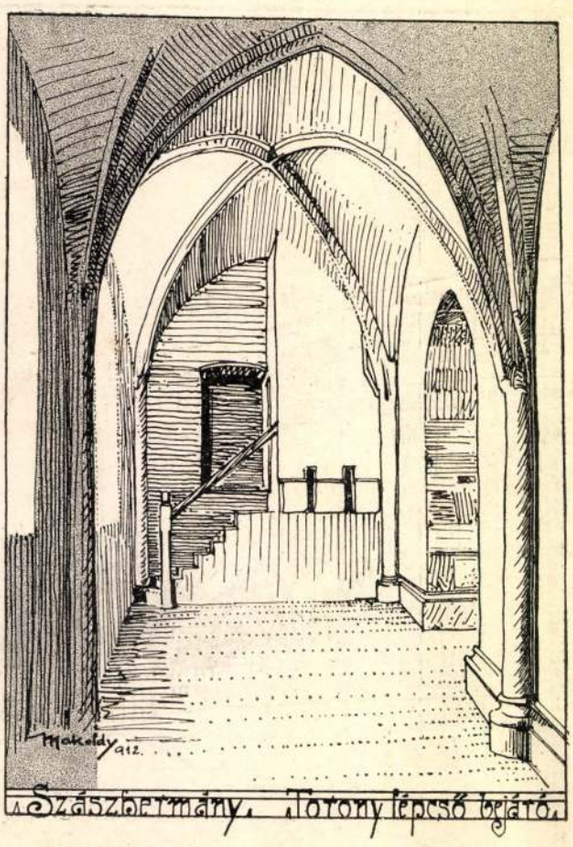

9. ábra.

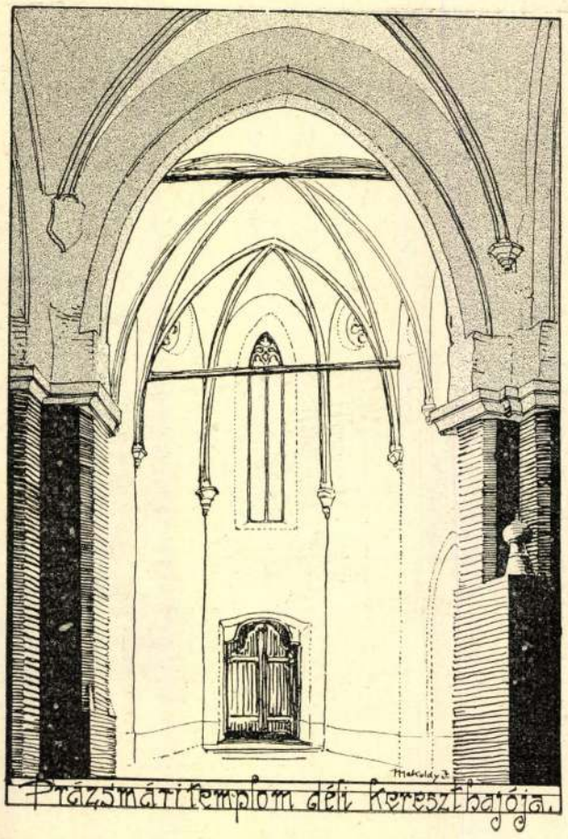

10. ábra.

előtt három király alakja, ezek előtt pedig négy alak térdepel. A két boltozat közt megmaradt hevederdarabon glóriás szentek állanak, Képzelhetni, milyen kárt tettek a figurális falfestményekben a szalonnaoldalasok tartására falbavert szegek. E pusztulás elejét veendő, gondoskodásra volna szükség!

Első pillanatra furcsán hangzik, hogy falfestmények nyomait látni a templom *padlásterében* is, az arcus triumphalis boltozat fölötti folytatásán. Angyalok alkotta körben koszorúval födött kereszt és dicsfény Krisztus alakját jelzi. Tőle jobbra áll, balra ül hat-hat alak. Különben a templom oldalfalai is a hajó boltozata fölé emelkednek, ezeken virágdíszek nyomai láthatók. Következésképpen a középhajó eredetileg magasabb lefödésű volt, még pedig valószínűleg — az ókeresztény bazilikák módjára — *vízszintes gerendamenyezettel.* E feltevés mellett szólnak a déli mellékhajó fedele fölött nyíló körablakok is, melyek a padlásba világítanak.

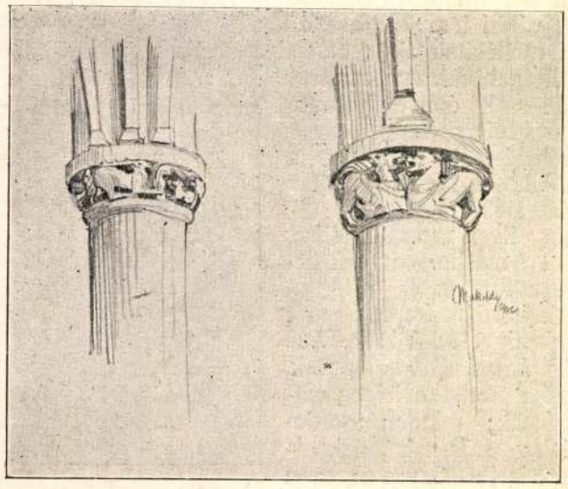

11. ábra. Pillérfejek a földvári templom szentélyében.

A mostani boltozatok kétségtelenül már régebbiek helyén épültek, melyeket a vidéken régebben gyakran ismétlődő földrengések pusztíthattak el. A bordák fejezetnélküli féloszlopból indulnak ki, a főhajó kivételével, melynek szentélyhez záródását az alig csúcsosodó diadalív közvetíti, nyugodt román kapitelen.

A *szentély* belülről félkör-apszisú. Kívülről sokszög a záródás, de eredetileg — ami a levágásnál tisztán látszik — itt is félkörös volt. A torony főtengelyben, a főhajó folytatásában áll és vele azonos szélességű. Két oldalán — a speciális magyarországi építőmodor szerint — folytatódnak a mellékhajók. Különben itt két hatalmas pillér ugrik ki külön építmény gyanánt a mellékhajók lezáró falából. A déli a toronylépcső bejáratát is magába foglalja. Ezek a szokatlan építmények kifelé, valamint a templomba nézően is, kőkonzolokon ülnek, teljesen az erődítés jellegével. Mintha eredetileg három toronyoldal lett volna szabadon s nemcsak a nyugati oldal, mint az most van. A torony félkörös ikerablakai — melyek párosával mindnégy oldalra néznek — később faragottak. Különben az összes ablakok, a mellékhajók mentén és a zömök templomtorony átjárói gyengén csúcsívesek. Úgyszintén a torony nyugati oldalán nyitott kapu is, mely a kis háromkörelyes déli bejáróval ellentétben, jóval tágasabb. Öt horony- és öt pálca-, illetőleg körtetagból áll.

A Háromszék felé haladó vonaton nézzünk át a szomszédos *Prázsmár*-ra, melynek román öreg temploma és imponáló, nem várt méretű templomkastélya lep meg. Körítő fala — miként a hermányi — 12 *m* magas, de jóval nagyobb területet kerít be, mint az előbb említett.

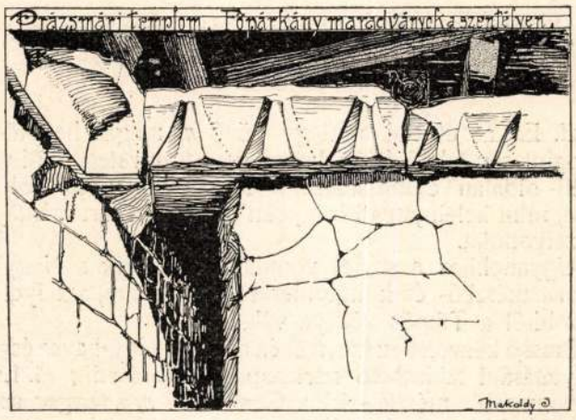

12. ábra.

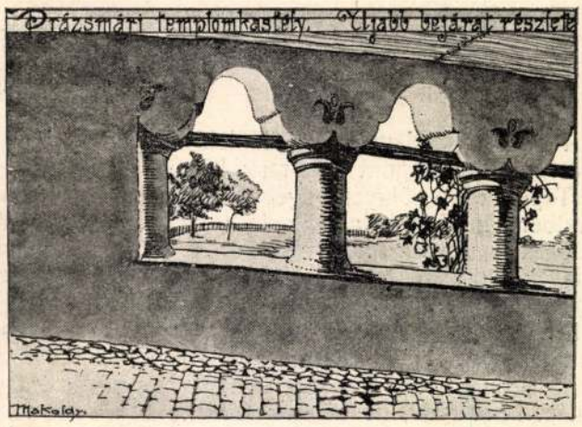

13. ábra.

Előtérben, az egykori felvonóhíd helyén, tömzsi oszlopos barokk ívsor áll, melyen keresztül az egykori árok fölött az *elővár*-ba jutunk. Az elővár masszív külső felszíne igen dekoratív megjelenésű. Belőle két átjáró nyílik. Egyik a mellékudvarba, melyet sütőudvarnak neveznek, a másik pedig — sötét és hosszú, dongaboltozatú folyosón át, lebocsátható vasalt rács éles fogai alatt — a tulajdonképpeni várba, a templomot körítő udvarra vezet. Egész Erdély legnagyobbszabású és legteljesebben megmaradt *lakókamrái* körítik.

Három egymás fölötti sorban, sűrű egymásutáni rendben sorakoznak a falu lakosainak háborús időben lakásul szolgáló kamrák. Hogy reánk ilyen épen maradtak, a kegyelet érzése mellett annak a körülménynek tudhatjuk be, hogy békés időben gyakorlati rendeltetést nyertek. Manapság ugyanis a jó falusiak gabonaneműt, szalonnát, gyümölcsöt tartanak bennük, csendben járva szorongatott őseik, egyszerű parasztok tetterejének kő- és faemlékei között. Gerendából és deszkából összerótt folyosók közvetítik a kis szobákba jutást. Az együttes külső oldalát pedig a vífolyosós vastag fal köríti.

A falban omladozásnak és romlásnak csalhatatlan jelei szakértő javítást tesznek szükségessé.

A vár magja a közepén álló *templom*. Eredeti alakja hazánkban szokatlan típust képviselt, amennyiben egyenlőszárú görög kereszt alaprajzi felépítésű volt. Csak később, a falu népességének szaporodásával szükségessé vált toldások forgatták ki eredeti idomából. Jelenleg a főhajó nyugati szárnya nyujtott, a délnyugati sarkot pedig mellékhajóvá bővítették.

A fő- és kereszthajó kereszteződésének négyszöge nem kap közvetetlen világítást, ami a templom hangulatát magába szálló elmélyedésre fölötte alkalmassá teszi. Az alaprajzi elrendezésből kifolyólag a belső úgysem egységes; a fő- és a kereszthajóban ülő hivők alig látják egymást.

A középponti négyzet fölött — hol a bizanci templom kupoláját várnók — a lefödő keresztboltozat válfalazatánál a négyszög sarkaira átlósan állított boltövek áthidalása segítségével, nyolcoldalú torony fejezi be a szokatlan felépítményt.

A kereszt-, illetőleg hatsüvegű boltozatok, a későbbi hajó hálóboltozata bordákon nyugszanak, melyek felfekvését szolgáló konzolok igen megrongálódtak. Idők folyamán a részletek egykori gazdagságából különben is sokat veszített a templom; koronázópárkánya egykori finomságáról például, a bár kis darabon és csak összetördelt állapotban fenmaradt rész, tanuságot tesz.

Ezzel szemben viszont az utólagos hozzáépítések és szerelések újabb barátságos formákat hoztak a templomkastély megjelenésébe. Hármas szentkép a kereszthajóban, gazdag barokk oltár, finom készítésű régi gótpadok mellett talán legérdekesebbek a bejáró barokk oszlopai, hol is, ha fából nem is vaskarika, de vasrúd szerepel. Az oszlopok fölött pedig a falba mélyítve tulipánokat látunk.

Ha pedig kijövünk az utcára az ódon környezetből, a falu tipikusan szász utcaképébe festőien beilleszkedő pártázott kapuk egyszerű eszközzel, de eredetien épült formájában gyönyörködünk. Székely falvakban ilyen kő- és téglakapura ritkán akadunk, ami a székelyek kevésbbé zárkózott jellemében folyik.

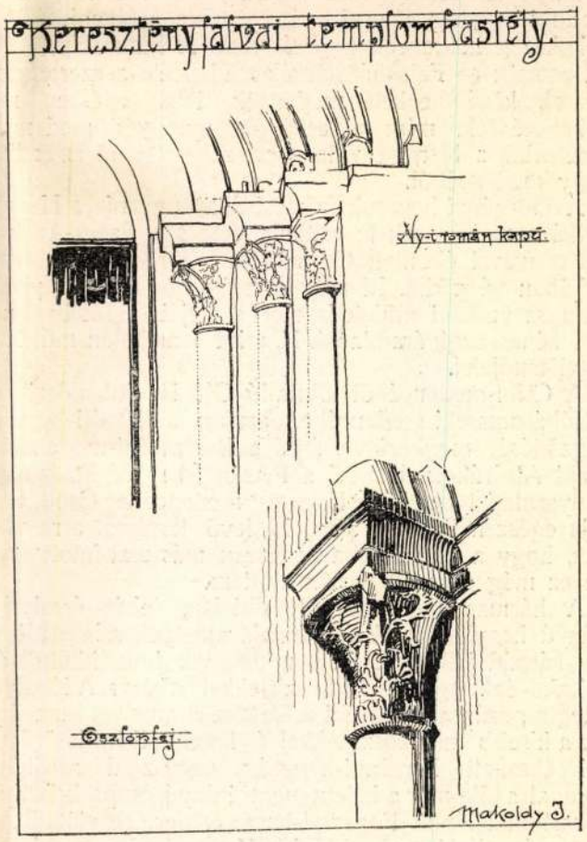

14. ábra.

Brassó.

Cholnoky Jenő dr.-tól.

A magyar medencéket körülölelő Kárpátok láncában nevezetes forduló pont van Brassó környékén. Az Ondova és Tapoly felső völgyétől egész Csík vármegyéig szépen rendben húzódnak a Kárpátok az ország határán. Belül, a medencék felől vulkánsor, a Vihorlát, Polyána-Szinyák, Borló-Gyil, Avas, Kőhit, Gutin, majd Kelemenhavas és a Görgényi-havasok legjelentősebb tagjai ennek a sornak egész addig, amíg a lánc szépen rendben van. A vulkánsor mögött medencék vannak, pl. a Máramarosi-medence. Ezeken túl a hegység kristályos zónája következik, de ez csak Gyergyóban mutatkozik igazi hegylánc alakjában, Máramarosban orografiailag nem tűnik fel. Ezen túl az ország határán és azon kívül csupa homokkőből, úgynevezett kárpáti homokkőből felépült, egész sereg párhuzamos hegylánc következik, belső peremén mészkőszirtekkel tarkázva.

Az Olt forrásvidékein kezd ez a rend megbomlani. A kristályos kőzetekből alakult lánc lealacsonyodik, a homokkő redői egészen eltakarják s most ezek négy főcsomóban, vagy kötegben ágaznak szét. Az egyik ránc-csomó Persányi-hegység név alatt az Olt nagy, délfelé nyitott ívű kanyarulatán át a Fogarasi-havasok keleti végéhez húzódik s ott a Királykő hatalmas mészkőszirtjében hirtelen elvégződik.

A második lánc a Baróti-hegység, ennek folytatása a Keresztény-havas és a Bucsecs. A harmadik a Bodoki-hegység, amely a Csukásban fejeződik be, végül az ország keleti határán végigfutó lánc, amelyet a Háromszéki-medencében Bereczki-hegységnek neveznek. A Persányi-hegység és a Bereczki-hegység megszakítás nélkül átfutnak az ország déli határán, de a Baróti- és a Bodoki-hegység megszakad s emiatt a láncok között keletkezett medencék egybeforrtak. A Barczaság, Alsóháromszék és Felsőháromszék medencéje a szerteágazó láncok közé beékelt medencék, tehát egészen más keletkezésűek, mint a csíki és gyergyói medencék, amelyeket a Hargita vulkánsora rekesztett el az erdélyi nagy medencéből.

A Görgényi-havasok folytatásában ugyanis a Hargita vulkánsora húzódik le délkelet felé s a Szent-Anna-tó krátertavával ékesített Csomád és a torjai Büdös erupciójában végződik. Itt még mindig van egy kis posztvulkáni működés, mert a torjai büdös barlangból kénesgázok áramlanak ki, mint a szolfatán-működés igazi tanújelei.

A Csiki-medencéből kiinduló Olt belejut először az Alsóháromszéki-medencébe, azután a Baróti-hegység végződését megkerülve, átjut a Barczasági-medencébe, majd Alsórákosnál áttöri a Persányi-hegységet és nagy kanyarulattal belejut a Fogarasi-medencébe. Csodálatos útja egészen fiatal, a partjain levő terrászai arra utalnak, hogy a diluviumban egészen más utat futott meg, de ez még nem áll tisztán előttem.

A hármas medence déli oldalán, tehát észak-déli irányú hegyláncdarabok vannak, amelyek szinte túlzottan kárpáti jellegűek. T. i. mindegyik homokkőből áll, mészkő- és konglomerátum-szirtekkel tarkázva. A Királykő a legimpozánsabb kárpáti mészkőszirt, amelyet ismerünk. Ez a kisebb mészkőszirtekkel és fiatal vulkáni kitörésekkel ékesített Persányi-hegység nagyszerű záróköve. Nyugatra tőle már a keletnyugati irányú, csupa kristályos kőzetből felépült Fogarasi-havasok gerince sötétlik.

A második lánc végződését a Keresztényhavas mészkőszirtes konglomerátum tömege, majd emögött a Bucsecs jelzi. Ez az utóbbi mintegy 2500 *m* magas hegytömb vízszintesen fekvő óriási konglomerátum-rétegekből van. Déli oldalán előbukkanik a Fogarasi-havasok folytatása, mint keletnyugati irányban csapó, eltakart kristályos kőzetvonulat.

Ugyanehhez a szirtes vonulathoz tartozik a Nagykőhavas mészkő- és konglomerátum-zürzavara, amelyet az előbbitől a Tömös völgye választ el.

Brassó közvetetlen környékén a Keresztény-havas északi folytatásául tekinthető szirtcsoport helyezkedik el. Leghatalmasabb mészkőszirt a Cenk (957 *m* a tenger színe felett és 365 *m* a város főtere felett), amelynek meredek, szépen befásított oldala a város pompás déli háttere. A Cenkhez tapad nyugatra a Honvédsáncok nevezetű magas plató, mintegy 950 *m* magasan a tenger színe felett. Ez valami régi felszín, de még nem ismeretes az összefüggése más régi felszínekkel. Folytatása gyanánt alacsonyodó szirtek sorakoznak Brassó északnyugati oldalán: Hollókő, a Függőkő, a Warte, majd a legutolsó alacsony kis szirt, a Gesprengberg nevű domb a bertalani kápolna felett. Ezek a szirtek igen komplikált felépítésűek, majd mészkőből, majd konglomerátumból vannak. Csak az ú. n. Graft-on, a város régi fala mentén kell bemenni, hogy a kőzet szeszélyes váltakozását észlelhessük.

Ezen a szirtsoron kívül a brassói Fellegvár, a Cenk keleti oldalához tapadó Csigadomb stb. szintén mészkőszirtek, amelyek valósággal körülölelik a várost, úgy hogy annak területéről kétfelé folyik le a víz. Egyrészt a pályaudvar felé északkeletre, másrésrt a bertalani kápolna felé északnak. Az előbbi a Tömöspatakba, az utóbbi a Vidombákba folylk.

Igazán mesés környezet. A déli hegyek hirtelen végződése szertedobált szirtekkel. Az ezek közé benyúló, medenceszerű völgyek, amelyek mind a Barcsaság és a Háromszéki-medence lapályán nyúlnak: olyan nagyszerűvé teszik ezt a helyet, amelyhez hasonlót alig találunk.

A Tömös, a Nagykő-havas és a Keresztény-havas közt szoros úton jön le a predeálvidéki, lankás lejtőkkel emelkedő, kárpáti homokkő-hátságról s amint Derestye mellett kiér a sikra, óriási törmelékkúpot épít fel. Ezen emelkedik fel a vasút meredek lejtővel a szoros völgybe, majd ezen fel a predeáli hágóra. A törmelékkúp elnyúlik egész Szent-Péterig és Szász-Hermányig s bizonyosan ez kényszerítette az Oltot arra, hogy a törmelék elől hátrálva, belejusson abba a kis völgybe, amelyen át nem fut keresztül, hogy a Sepszi-Szentgyörgy vidéki síkságról átjusson Botfalu felé, ahol északnak veszi az útját. Igy tehát levágja a Baróti-hegység déli végét, a Hársbozót-hegyet. A katonai hetvenötezres térképen nagyszerűen látni, amint Prázsmár tájékán a törmelékkúp elvégződik s a lábánál sorban fakadnak fel a források. Derestyénél 650 *m* magas a törmelékkúp csúcsa, itt, a lábánál 510 *m* magasságot olvashatunk le. Egyike a legnagyszerűbb törmelékkúpoknak, amelyeket hazánkban ismerünk. Ezen kényszerül a Tatrang északkelet felé futni, a kúp alkotójának megfelelően.

Hasonló nagyszerű törmelékkúp a Vidombák-patak és a Bárca-patak egyesült törmelékkúpja is, a brassói Méhes-kertekig, sőt majdnem a botfalvi cukorgyárig. Ennek a lábát is források felbukkanása jelzi. Csúcsa valahol Uj-Tohán községnél mintegy 700 *m* magasságban van, lábánál a források átlag 500 *m* magasságban

Segesvár és Kézd építészete.

Makoldy József-től.

Az érdeklődő bizonyára csodálkozik, hogy milyen kapcsolatban kerül egymás mellé e két — különben egymástól relative kis távolságra, 21 *km*-re fekvő — helység neve?

Segesvár, mint amely város fehéregyházi határában Petőfi lelte sírját, — világhírre emelkedett. Szászkézdet pedig csak Erdélyben és ott is csak a Nagyküküllő partján ismerik közelebbről.

A középkorban a *széki* elsőségért versenyeztek egymással, akárcsak Medgyes Berethalommal. Ott Medgyes, itt Segesvár ragadta magához a vezérszerepet. Mialatt Medgyes, illetőleg Segesvár tehetős várossá fejlődött, az egykor püspökszékhely Berethalom és a romantikus fekvésű Kézd megmaradtak nagy falunak. Segesvár és Kézd, vagy amint őket a bennük túlnyomó többséget alkotó szászok nevezik: Schäss'burg és Keisd, — közt a közelség és a közös história sok rokonvonást eredményezett. Bár Segesvár a régi erdélyi város jellegzetességeit foglalja össze magában, míg Kézdben az erődített templomos szász falu típusát látjuk, mégis sok rokonvonást tüntetnek fel épületeik.

Végeredményképpen a közelmultban általánossá vált erdélyi városépítkezési modort Segesváron, a faluét meg Kézden tehetjük tanulmány tárgyává.

*

Segesvár rendkívül festői fekvésével csakhamar számottevő idegenforgalmat vonzott magához. Amiben a históriai véletlennek sem csekély szerepe van, Petőfi útján. Különben is meglepően hangulatteli város. Charles *Bonner* 1868-ban Lipcsében Erdélyről kiadott könyve már nagy lelkesedéssel ír a *festői város*-ról, holott a világutazó angol szemén át nézte. És tényleg Brassóval együtt Magyarország legszebb fekvésű városa.

Keskeny fehér kígyók gyanánt a völgyből kanyarognak fel a karcsú házakkal rakott, macskafej kövezetű utcasorok a hegyre, mely fákkal, kapus várfalakkal, bástyákkal, templomokkal van sűrűn megrakva. A csoport koronáját zordon, benyomott tornyú góttemplom alkotja: a *Bergkirche*, mint általánosan nevezik a hegyi templomot (1. ábra). A hegy exponált pontján élben forduló várfalnak azon helyén épült, mely előtt Pekry Lőrinc kuruc generális 1706-ban a falgyűrűt átlőtte, hogy két évig ura legyen a városnak.

A templomról a következő évszámok ismeretesek:

Építkezése 1429-ben kezdődött. Benne a kőből gazdagon faragott szentségtartó szintén XV. századbeli; kőcsipkével (mértmű) díszített szószéke pedig 1480-ból való. Intarziás (faberakásos) nürnbergi iskolájú padjai a XVI. századból származnak. Szentélyboltozatát 1881-ben húzták.

Csendes udvarához külsejét zöldesszürke patina hangolja. A szentély támasztópilléreit, a brassói Fekete-templom szentélyére emlékeztető elhelyezésű, homokkő alakok, magas, utólagos tetőkkel védett kapuk és ki nem építettségében mogorva tornya teszik megkapóvá. Tornya ugyanis aránylag csekély magasságú. Csak 35 *m*. Látszik, hogy a hosszúra nyúló építkezésbe és a vele járó pénzáldozatokba kimerült az egyházközség. Hír szerint — s ez érdekes adat — 7 király, 13 püspök, 28 vajda, 10 szász gróf halt meg, míg elkészült. Még így is az utoljára munkába vett tornyot teljesen csupaszon, csak az emeletvastagításoknak megfelelő, egyszerű kőpárkánnyal alakították. Könnyen hihető az is, hogy a torony eredetileg három oldalán szabadon állott s a hozzácsatlakozó mellékhajótoldások későbbiek, amire e rész szervetlen alakításából következtetni.

Tudva, hogy a legtöbb templom architekturája, az oltár keletezése miatt, a nyugati kapun belépőre teszi a legimpozánsabb hatást, lépjünk be mi is nyugaton a torony alatt.

Előcsarnokba jutunk, melynek komorsága öreg, XVI. és XVII. századbeli, gazdagon faragott sírkövekkel megrakottan visszasegíti képzeletünket a multba. Meglepően tágul ki előttünk a templomhajó tágas csarnoka. Amint két, kőkockákból épült pillérsor három részre tagozza, egységét művészien mégis fokozza, elősegíti. A templom 49·31 *m* hosszú, melynek harmada a szentélyre esik; 18·93 *m* széles, melynek fele a főhajó, egy-egy negyede pedig a két mellékhajó, tehát a két mellékhajó együttvéve olyan szélességű, mint maga a főhajó. A szentély szélessége is körülbelül azonos a főhajóéval (7·48 *m*) és így kétszer olyan hosszú, mint aminő széles. Ezeket a száraz és mégis érdekes adatokat még csak a magassági mérettel toldom meg. A pillérek magassága a boltozat bordáinak kiindulásáig 9·5 *m*; tehát éppen olyan magasak, mint amilyen széles a főhajó.

A szentélyben a boltozat nyomását, mely villámcsapástól elpusztult régi helyébe épült, falpillérek oldják fel. A két támasztópillért e villámcsapás után ügyetlen kezek újították meg.

Meglepő és a helyrajzi viszonyokból magyarázható meg az, hogy a sekrestye, mely pedig Erdélyben általában az északi oldal toldaléka, meglehetős rendetlenül délen csatlakozik a szentélyhez. A hajó falához támaszkodó 14 külső falpillér egyike északon, érdekesen egymásba fonódó csigalépcsővel bővül, feljebb pedig még a csigalépcsőhöz símultan, de már szabadon emelkedik. A csigalépcső emlékeztet az Erzsébet-torony kapcsolt lépcsőire, de nem teljesen azonos szerkezetben és kisebb méretekkel.

Két, illetőleg négy mezőre osztott ablakait ugyan finom kőcsipke (mértmű) díszíti, megjelenésében mégis egyszerű a templom. Sőt helyenként szegényesnek is mondható s így felkiáltójelként állít meg kirívó gazdagságával a templom legszebb dísze: a karcsú szentségtartó (5. ábra). Egész Erdélyben páratlanul áll. A kő hihetetlenül könnyed merészséggel és a templombelsőben való elhelyezésének megfelelő aprólékos finomsággal van megfaragva. Mintha nem is kő volna. A gót fiálés, krabbás végződései mind feljebb és feljebb — ég felé — viszik a hívő és műértő tekintetét. Felépítésében könnyedsége mellett is szerves marad.

Ha most átnézünk Kézdre, meglepődve látjuk azt, hogy az

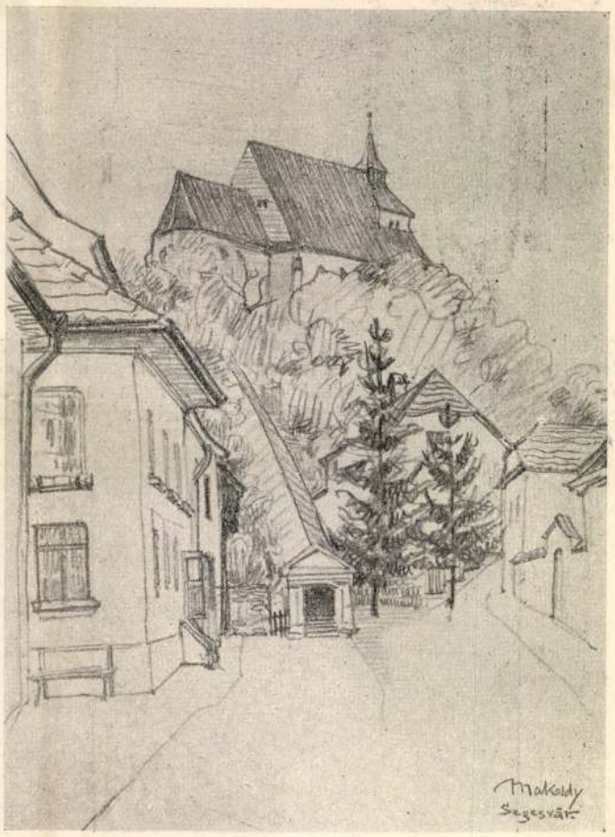

1. ábra. Segesvári „Hegyi templom".

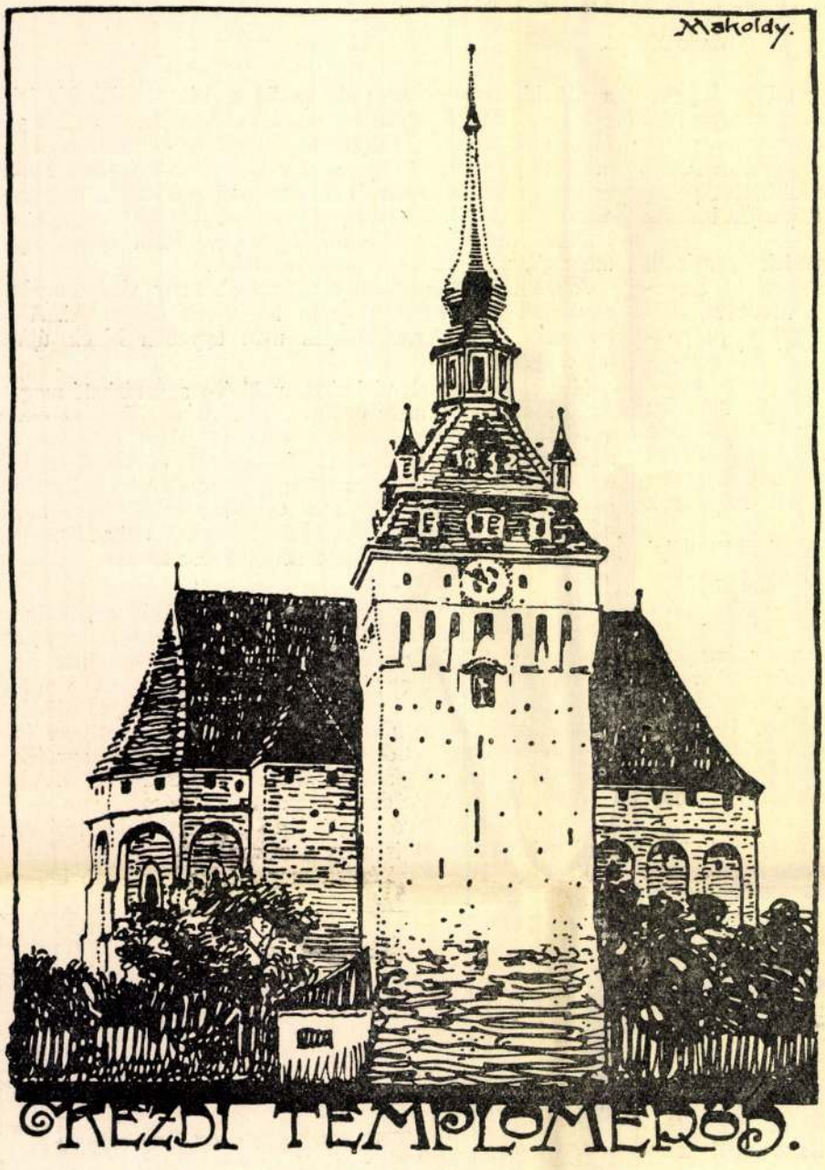

2. ábra.

ottani templomerődben is hasonló gazdagságú szentségtartó volt. Most csak csonka maradványaiból képzelhetjük el. Az 1735-ből származó barokk oltár jobb felén van a falba erősítve úgy, hogy az elhelyezése is megfelel a segesváriénak.

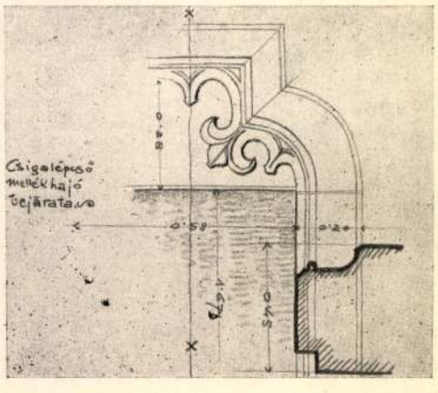

3. ábra. Részlet a segesvári „hegyi" templomban.

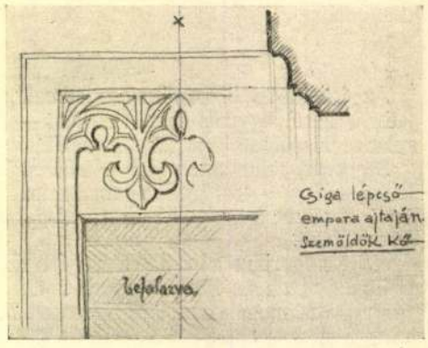

4. ábra. Részlet a segesvári „hegyi" templomban.

A kézdi szentségtartó becsületes rajzát közölte a budapesti felső építő ipariskola 1912. felvételei között.*)

Egy másik építészeti maradvány, mely

*) A felvételek vezetésével a kereskedelemügyi m. kir. miniszter *Foerk* Ernő építész tanárt bízta meg. Az ő gondos irányitása vezette Erdélybe az építő ipariskola növendékeit. Dolgoztak Szászkézden kívül Szászfehéregyházon, Riomfalván, Nagykapuson. Munkásságukról 40 aluminiumnyomású táblában beszámoló füzet jelent meg az év folyamán.

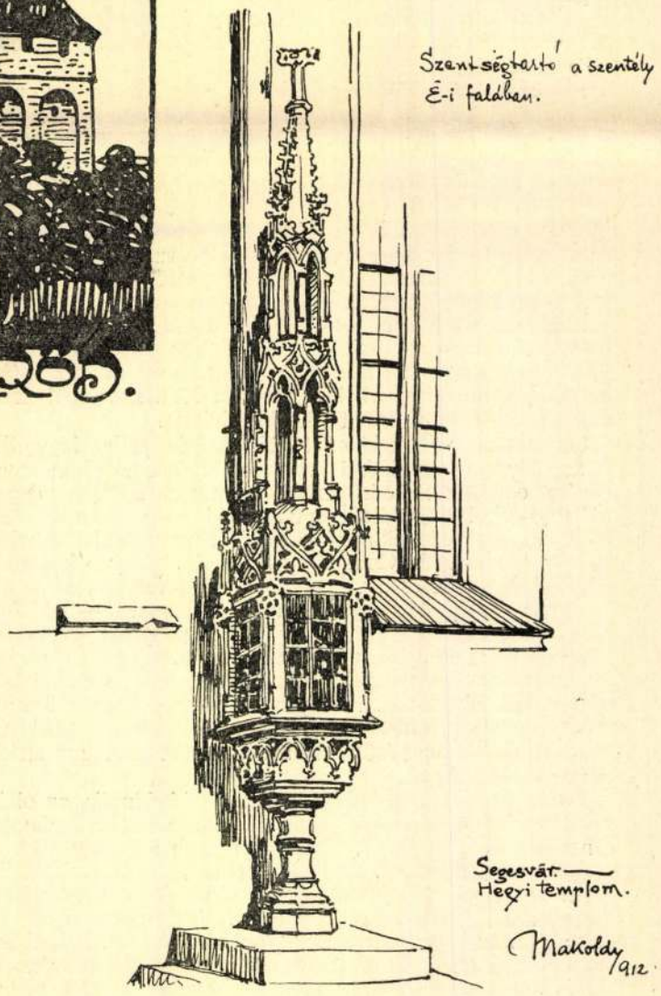

5. ábra.

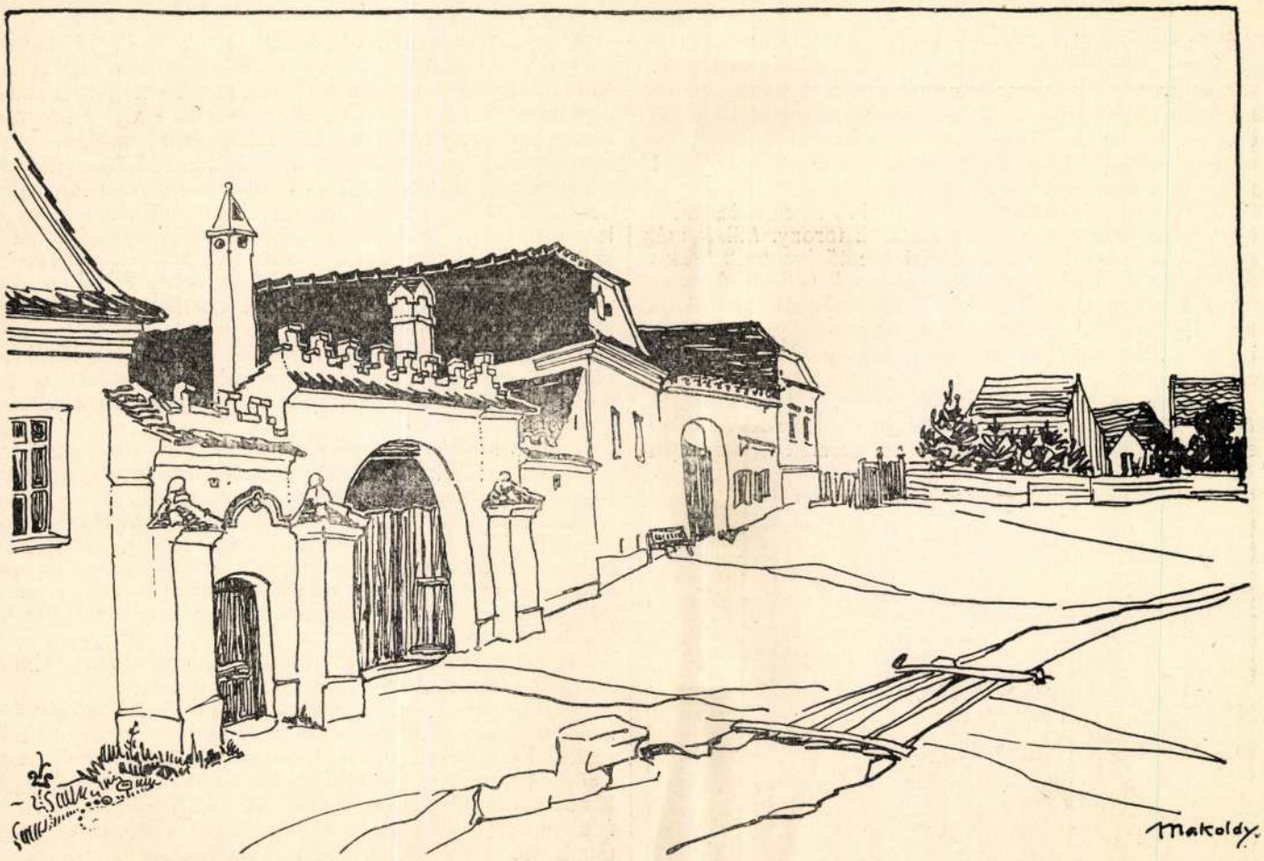

6. ábra. Régi szász falusi házak.

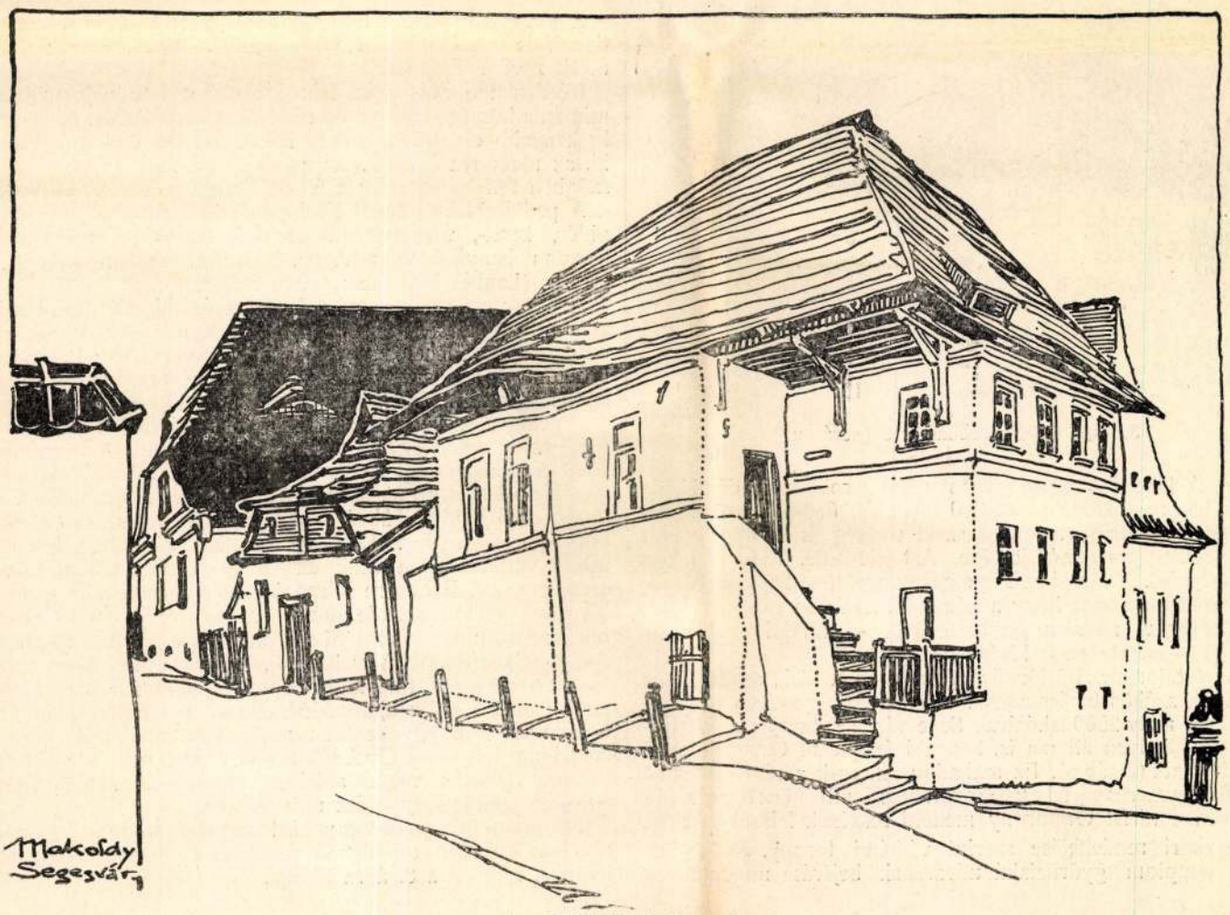

7. ábra. Régi házak Segesváron.

Kézd és Segesvár közti szoros kapcsolatot dokumentálja és így közös tárgyaláshoz kívánkozik: százados Óratornyuk.

Segesváron a felső város hegyének alsó terraszán áll a híres Oratorony. Budapestnek is van egy természetes nagyságú kópiája róla, — igaz, hogy más környezetben és így merőben más hatással. A városligeti szigeten, a legszebb régi építményeink környezetével értékelte Alpár Ignác.

Segesváron a jóval alacsonyabb várfal és kétemeletes házak közül erővel teljesen emelkedik a zömök torony. Mikor még Segesvárnak mint várnak stratégiai jelentősége volt, csak e tornyon és a túlsó szemközti oldalon levő hátulsó kapun lehetett a várba jutni. A székelyek ravaszságának szószólója, hogy 1601-ben az Óratornyon át a városba jutottak Makó György vezetésével és azt elfoglalva 1602-ig kezükben tartották.

A torony máig leghatalmasabb Segesvár tornyai között. Tömör, sőt nehézkesnek mondható alépítménye XV. századbeli, melyet találóan zár le mesterien formált tarkacserepes

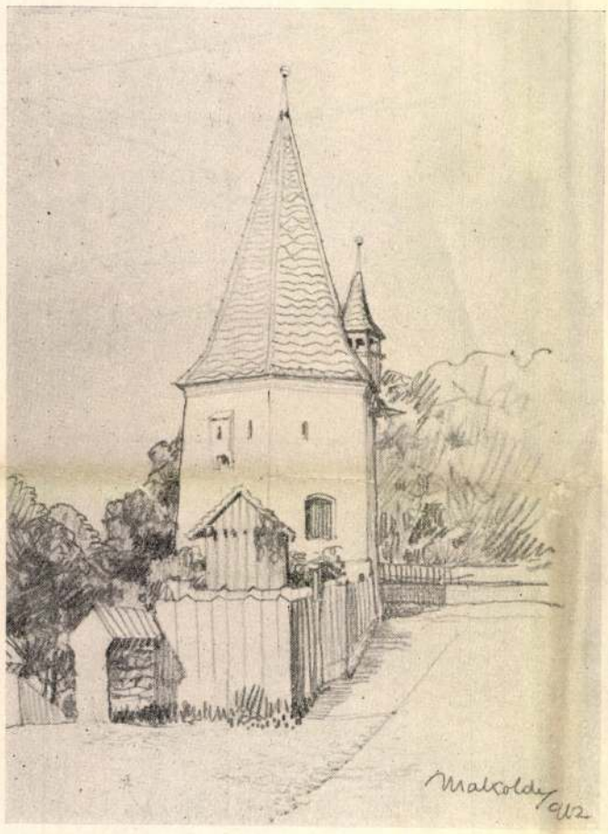

8. ábra. Cipész céhbástya Segesváron.

képe. A karcsú középső sisakot négy saroktorony díszíti, de ezek teljes egészükben csak 200 évvel, az 1678-iki tűzvész után épültek. Az ötágú torony a széki elsőség és a pallosjog, az úgynevezett *jus gladii* jelképe. Azt jelentette, hogy itt lakott a királybíró. A városi szász polgárok együttese kapta a magyar királyoktól a jogot, hogy a községük területén elcsípett *Malz und Hopfen verloren* gonosztevőket — királyi jóváhagyás nélkül — stante pede kivégezhesse.

Az Óratorony börtönei a földszinten voltak, az emeleten pedig a szűkös tanácsszobák. Manap régiség-múzeum.

Kézd, mely 2500 lakójával, Segesvárt leszámítva, a környékén első helyen áll ma is, hasonló felépítésű Óratoronynyal rendelkezik (2. ábra). Ez szabadon áll, csak a régi cintermet körítő egyszeres várfal csatlakozott hozzá, miként ez Segesváron is volt, a várfal Óratorony melletti részének lebontása előtt.

Egykori rendeltetése szerint védelmi torony. A mögötte álló templom gyűrűalakú udvarának bejárása mindamellett nem a torony alatt volt, miként azt a segesvári torony analógiájára hinnők, hanem valahol oldalt, bástyában vagy falban lehetett. Kerestem ugyanis a torony alsó részein kapu-archivoltjának falazatbeli nyomait, de nincsenek. Pedig a hasonlatosság, mely a segesvári és e között különben fennáll, e részre vonatkozólag is valószínűvé tette a hasonlóságot. Tömör felépítménye akárcsak azé — felső körüljárója a lőrésekkel hasonló formájú —, csak egyszerűbben alakított. Ennek is leégett a teteje, még pedig kétszer (XVIII. század és XIX. század elején) s mai köntöse a tetőn látható évszám szerint az 1832-iki lefödés. Fala alant 2 *m* széles és így az alsó darabon bátran vezethették a falban a sarkon derékszögben törő lépcsőkart.

A mögötte álló templom egyöntetű és ünnepies kialakításában Erdély nagyszámú templomkastélyai közt előkelő helyet foglal el. A XV. században épült és a legteljesebb erődítésű templom.

Hajó és szentély megszakítás nélküli nehéz nyeregtetőjére nyugaton azonos hajlású fedélsík csap le; a szentélynél a szóban forgó nyereg pedig a nyolcszög három oldalának megfelelő tetősíkkal záródik. Födélszéke sülyesztett, amennyiben a kötőgerendák részben a fal peremére, részben pedig a körüljáró padozatára fekszenek. Itt a templom falával párhuzamosan igen keskeny és hosszú szuroköntőnyílások vonulnak, még pedig támasztópillértől támasztópillérig terjedően, átlagos 2·85 *m* hosszúsággal.

Ezzel a templom igen szép külső tagozást nyert. Mintha árkádos architekturával volna a fal körülszőve.

A külső egyszerűsítése okából került a két csigalépcső is a hajó belsejébe. A belsőben különben nincs említésre méltóbb részlet. De a sekrestyében szép iparművészeti munka egy 1·63 *m* magas fagyertyatartó, melyet advent idejében a templomba állítanak a legelső padok elé. Rajta szép ritmusban felcsavarodó szőlőindák és fürtök vannak kifaragva tökéletes munkával. Erőteljes kőmunka a három részből álló régi keresztelő medence vastag tagozataival.

*

A tárgyalt műértékkel bíró építményeken kívül is sok megfigyelésre érdemes részlet kínálkozik a Kézd és Segesvár utcáit róvó építésznek.

Kézden a tipikus szász falu építkezését tanulmányozhatja, miután a községet túlnyomó részben szászok lakják. Az utcára keskenyebb oldalukkal állított házak kivétel nélkül egészen ki, az utcasorra épültek. Az orom maga vagy teljes háromszögben felfalazott, vagy a felső része fedélsíkkal lecsapott.

A padlásablakok körül ekképpen előállott mező barokkos pillér, keret-, vagy virágdekorálású. Az épület mindenkor hosszan benyúlik az udvarba, közbe az általánosan épített ereszes (Laube) bejárónak nyitva helyet.

A házak együttese a szász faj zárkózottságára útal. Pedig a falun, a városival szemben, tágas építkezésre kínálkozik természetszerű lehetőség. Az Erdélyutazó Orbán Balázsnak is feltünt ez: *A szásznak szíve és háza olyan zárkózott, hogy ahhoz férni nem lehet.* Nincs is a ház előtt semmiféle kert, ami pedig a székely falvakat olyan barátságossá teszi.

Segesvár aránylag még szorosabban épült. A természetadta erős magassági különbözetek folyományaképpen zegzugokban kanyargó utcákkal és sikátorokkal. Maga a főtere is domboruló lejtőjű. Házai egy-két emeletükkel tipikus középkori megjelenésűek. Keskeny voltukat a várban köréjük húzott várfalakszabta szűk terület megfelelő kihasználhatása eredményezte. Bármerre nézzünk, a kép igen festői: gyenge kiugrású párkányok, de annál erősebb eresz. A tetősíkon olykor három egymás fölötti sorban vonuló padlásablakokkal. Amott félkörívelésű mély kapualj, emitt fatornác. Majd távolabb a gyalogjáró fölé kiugró épületrészt alátámasztó zömök pillér; odébb egész támasztófalszerűen dűlt épületoldal.

Az utcasorok együttesében pedig gyakran látni a sorból éllel kiugró házakat. Gyakorlati célja ennek, hogy az oldalsó keskeny falsíkba vágott ablakon, ablaknyitás nélkül, végig lehessen tekinteni az egész utca mentét.

Templom- és kaputornyokkal vegyest szapora egymásutánban sort álló céhbástyák adnak az egésznek hangulatos lezárást. Egyiket a 8. ábra láttatja.

Segesvár és Kézd építészete.

Makoldy József-től.

Az érdeklődő bizonyára csodálkozik, hogy milyen kapcsolatban kerül egymás mellé e két — különben egymástól relative kis távolságra, 21 *km*-re fekvő — helység neve?

Segesvár, mint amely város fehéregyházi határában Petőfi lelte sírját, — világhírre emelkedett. Szászkézdet pedig csak Erdélyben és ott is csak a Nagyküküllő partján ismerik közelebbről.

A középkorban a *széki* elsőségért versenyeztek egymással, akárcsak Medgyes Berethalommal. Ott Medgyes, itt Segesvár ragadta magához a vezérszerepet. Mialatt Medgyes, illetőleg Segesvár tehetős várossá fejlődött, az egykor püspökszékhely Berethalom és a romantikus fekvésű Kézd megmaradtak nagy falunak. Segesvár és Kézd, vagy amint őket a bennük túlnyomó többséget alkotó szászok nevezik: Schässburg és Keisd, — közt a közelség és a közös história sok rokonvonást eredményezett. Bár Segesvár a régi erdélyi város jellegzetességeit foglalja össze magában, míg Kézdben az erődített templomos szász falu típusát látjuk, mégis sok rokonvonást tüntetnek fel épületeik.

Végeredményképpen a közelmultban általánossá vált erdélyi városépítkezési modort Segesváron, a faluét meg Kézden tehetjük tanulmány tárgyává.

*

Segesvár rendkívül festői fekvésével csakhamar számottevő idegenforgalmat vonzott magához. Amiben a históriai véletlennek sem csekély szerepe van, Petőfi útján. Különben is meglepően hangulatteli város. Charles *Bonner* 1868-ban Lipcsében Erdélyről kiadott könyve már nagy lelkesedéssel ír a *festői város*-ról, holott a világutazó angol szemén át nézte. És tényleg Brassóval együtt Magyarország legszebb fekvésű városa.

Keskeny fehér kígyók gyanánt a völgyből kanyarognak fel a karcsú házakkal rakott, macskafej kövezetű utcasorok a hegyre, mely fákkal, kapus várfalakkal, bástyákkal, templomokkal van sűrűn megrakva. A csoport koronáját zordon, benyomott tornyú góttemplom alkotja: a *Bergkirche*, mint általánosan nevezik a hegyi templomot (1. ábra). A hegy exponált pontján élben forduló várfalnak azon helyén épült, mely előtt Pekry Lőrinc kuruc generális 1706-ban a falgyűrűt átörte, hogy két évig ura legyen a városnak.

A templomról a következő évszámok ismeretesek:

Építkezése 1429-ben kezdődött. Benne a kőből gazdagon faragott szentségtartó szintén XV. századbeli; kőcsipkével (mértmű) díszített szószéke pedig 1480-ból való. Intarziás (faberakásos) nürnbergi iskolájú padjai a XVI. századból származnak. Szentélyboltozatát 1881-ben húzták.

Csendes udvarához külsejét zöldesszürke patina hangolja. A szentély támasztópilléreit, a brassói Fekete-templom szentélyére emlékeztető elhelyezésű, homokkő alakok, magas, utólagos tetőkkel védett kapuk és ki nem építettségében mogorva tornya teszik megkapóvá. Tornya ugyanis aránylag csekély magasságú. Csak 35 *m*. Látszik, hogy a hosszúra nyúló építkezésbe és a vele járó pénzáldozatokba kimerült az egyházközség. Hír szerint — s ez érdekes adat — 7 király, 13 püspök, 28 vajda, 10 szász gróf halt meg, míg elkészült. Még így is az utoljára munkába vett tornyot teljesen csupaszon, csak az emeletvastagításoknak megfelelő, egyszerű kőpárkánnyal alakították. Könnyen hihető az is, hogy a torony eredetileg három oldalán szabadon állott s a hozzácsatlakozó mellékhajótoldások későbbiek, amire e rész szervetlen alakításából következtetni.

Tudva, hogy a legtöbb templom architekturája, az oltár keletezése miatt, a nyugati kapun belépőre teszi a legimpozánsabb hatást, lépjünk be mi is nyugaton a torony alatt.

Előcsarnokba jutunk, melynek komorsága öreg, XVI. és XVII. századbeli, gazdagon faragott sírkövekkel megrakottan visszasegíti képzeletünket a multba. Meglepően tágul ki előttünk a templomhajó tágas csarnoka. Amint két, kőkockákból épült pillérsor három részre tagozza, egységét művészien mégis fokozza, elősegíti. A templom 49·31 *m* hosszú, melynek harmada a szentélyre esik; 18·93 *m* széles, melynek fele a főhajó, egy-egy negyede pedig a két mellékhajó, tehát a két mellékhajó együttvéve olyan szélességű, mint maga a főhajó. A szentély szélessége is körülbelül azonos a főhajóéval (7·48 *m*) és így kétszer olyan hosszú, mint aminő széles. Ezeket a száraz és mégis érdekes adatokat még csak a magassági mérettel toldom meg. A pillérek magassága a boltozat bordáinak kiindulásáig 9·5 *m*; tehát éppen olyan magasak, mint amilyen széles a főhajó.

A szentélyben a boltozat nyomását, mely villámcsapástól elpusztult régi helyébe épült, falpillérek oldják fel. A két támasztópillért e villámcsapás után ügyetlen kezek újították meg.

Meglepő és a helyrajzi viszonyokból magyarázható meg az, hogy a sekrestye, mely pedig Erdélyben általában az északi oldal toldaléka, meglehetős rendetlenül délen csatlakozik a szentélyhez. A hajó falához támaszkodó 14 külső falpillér egyike északon, érdekesen egymásba fonódó csigalépcsővel bővül, feljebb pedig még a csigalépcsőhöz símultan, de már szabadon emelkedik. A csigalépcső emlékeztet az Erzsébet-torony kapcsolt lépcsőire, de nem teljesen azonos szerkezetben és kisebb méretekkel.

Két, illetőleg négy mezőre osztott ablakait ugyan finom kőcsipke (mértmű) díszíti, megjelenésében mégis egyszerű a templom. Sőt helyenként szegényesnek is mondható s így felkiáltójelként állít meg kirívó gazdagságával a templom legszebb dísze: a karcsú szentségtartó (5. ábra). Egész Erdélyben páratlanul áll. A kő hihetetlenül könnyed merészséggel és a templombelsőben való elhelyezésének megfelelő aprólékos finomsággal van megfaragva. Mintha nem is kő volna. A gót fiálés, krabbás végződései mind feljebb és feljebb — ég felé — viszik a hivő és műértő tekintetét. Felépítésében könnyedsége mellett is szerves marad.

Ha most átnézünk Kézdre, meglepődve látjuk azt, hogy az

1. ábra. Segesvári „Hegyi templom".

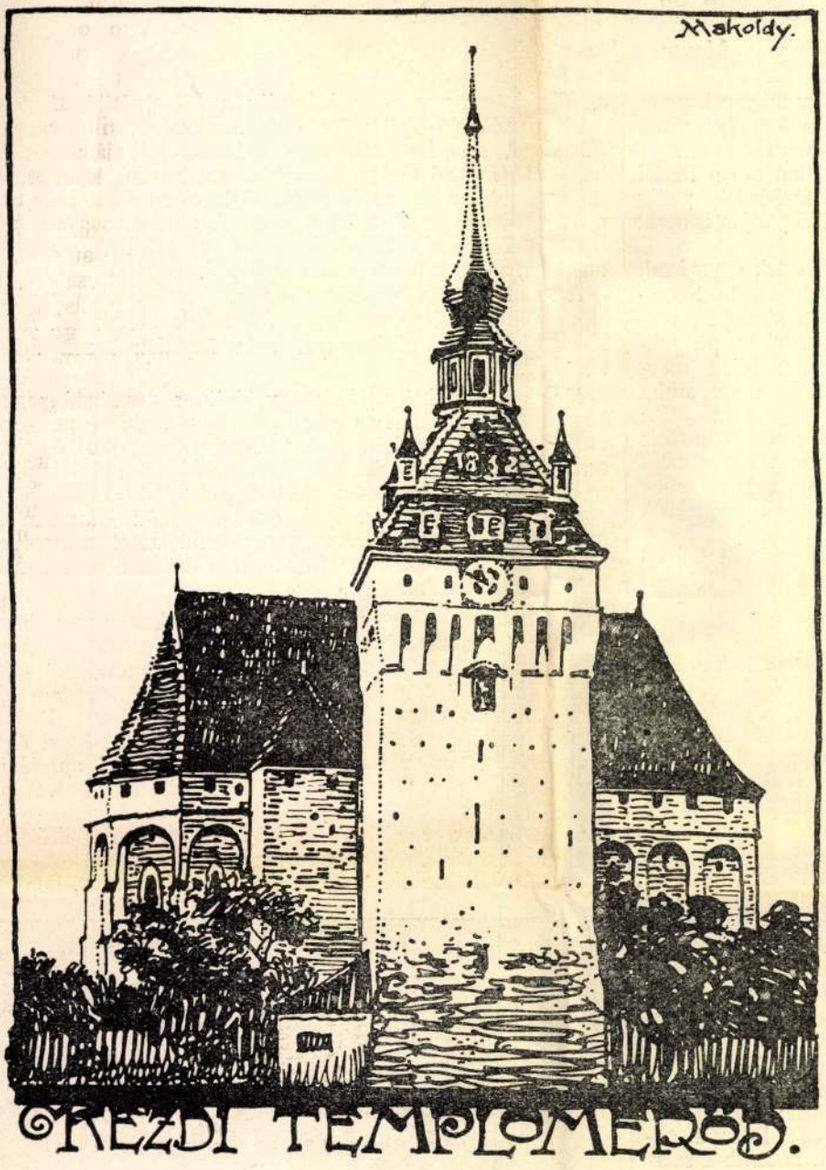

2. ábra.

ottani templomerődben is hasonló gazdagságú szentségtartó volt. Most csak csonka maradványaiból képzelhetjük el. Az 1735-ből származó barokk oltár jobb felén van a falba erősítve úgy, hogy az elhelyezése is megfelel a segesváriénak.

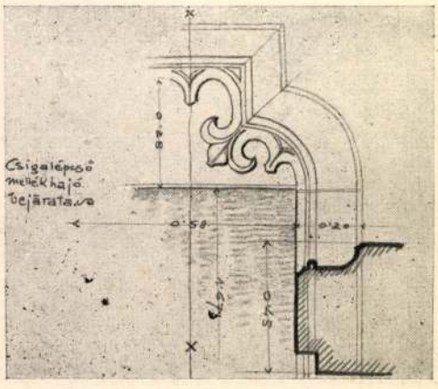

3. ábra. Részlet a segesvári „hegyi" templomban.

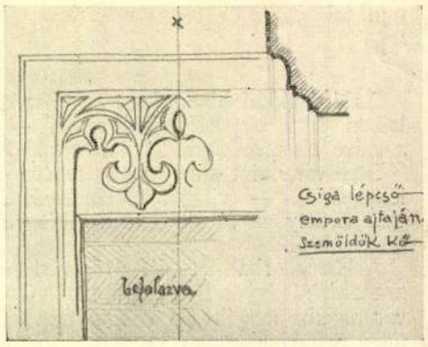

4. ábra. Részlet a segesvári „hegyi" templomban.

A kézdi szentségtartó becsületes rajzát közölte a budapesti felső építő ipariskola 1912. felvételei között.*)

Egy másik építészeti maradvány, mely

*) A felvételek vezetésével a kereskedelemügyi m. kir. miniszter *Foerk* Ernő építész tanárt bízta meg. Az ő gondos irányitása vezette Erdélybe az építő ipariskola növendékeit. Dolgoztak Szászkézden kívül Szászfehéregyházon, Riomfalván, Nagykapuson. Munkásságukról 40 aluminiumnyomású táblában beszámoló füzet jelent meg az év folyamán.

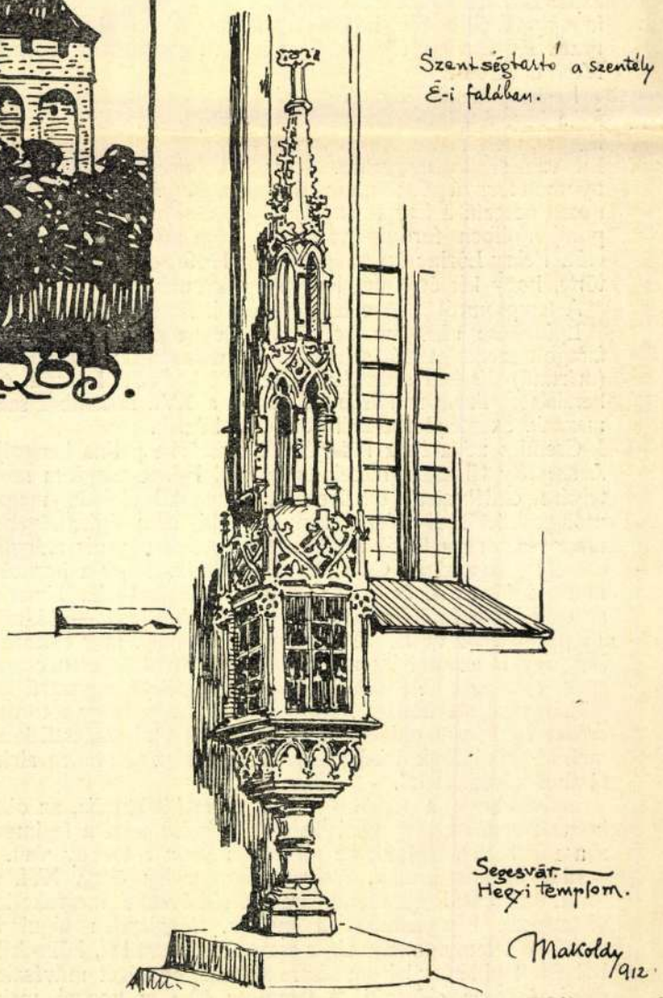

5. ábra.

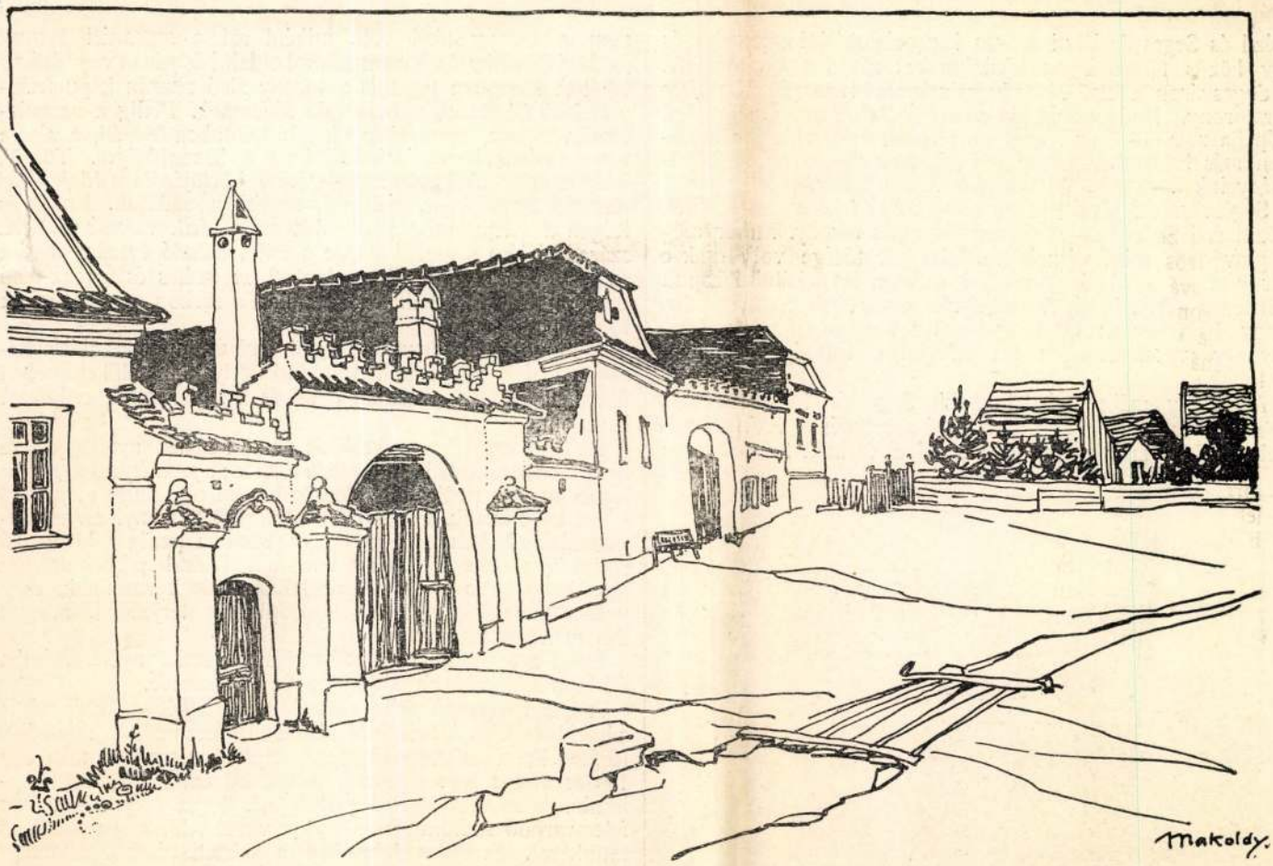

6. ábra. Régi szász falusi házak.

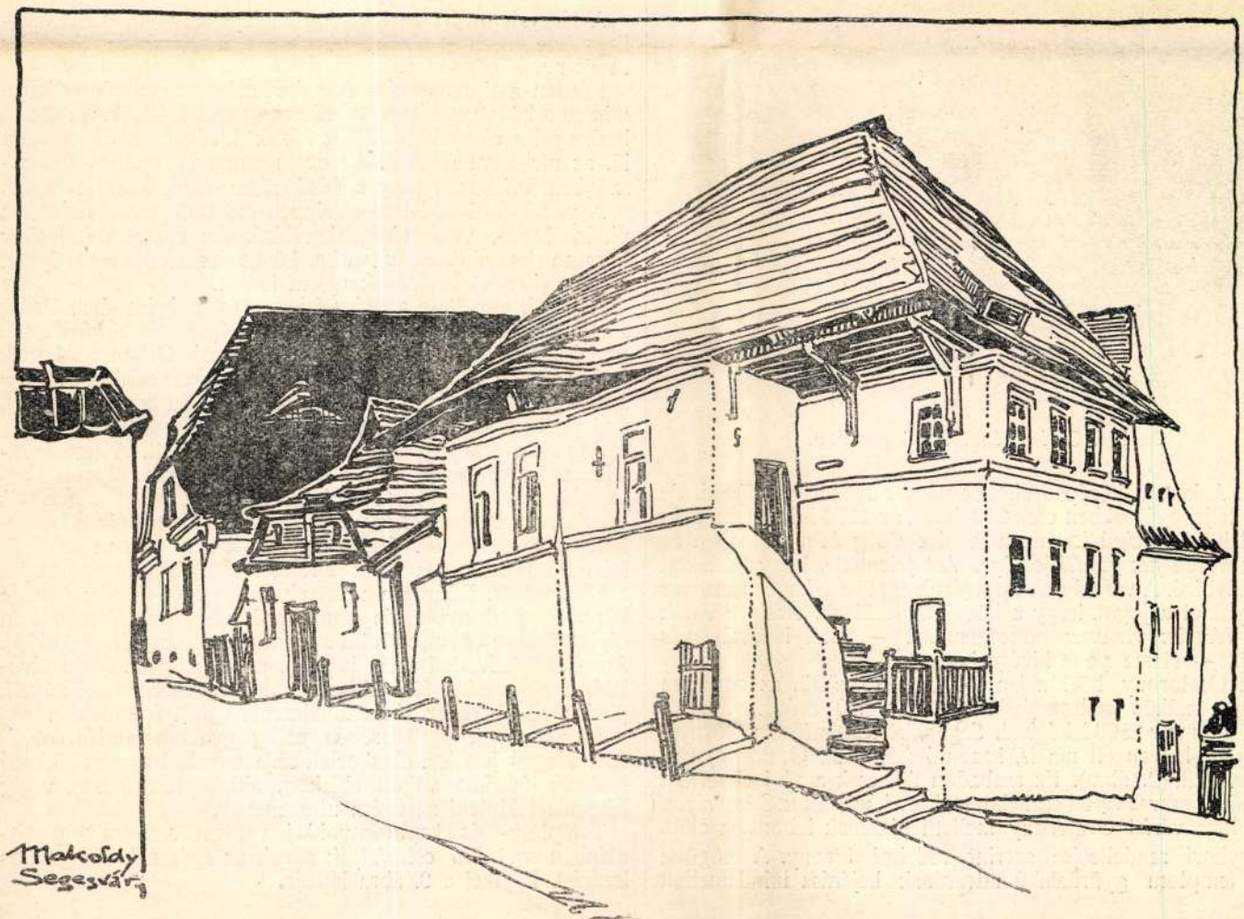

7. ábra. Régi házak Segesváron.

Kézd és Segesvár közti szoros kapcsolatot dokumentálja és így közös tárgyaláshoz kívánkozik: százados Óratornyuk.

Segesváron a felső város hegyének alsó terraszán áll a híres Oratorony. Budapestnek is van egy természetes nagyságú kópiája róla, — igaz, hogy más környezetben és így merőben más hatással. A városligeti szigeten, a legszebb régi építményeink környezetével értékelte Alpár Ignác.

Segesváron a jóval alacsonyabb várfal és kétemeletes házak közül erővel teljesen emelkedik a zömök torony. Mikor még Segesvárnak mint várnak stratégiai jelentősége volt, csak e tornyon és a túlsó szemközti oldalon levő hátulsó kapun lehetett a várba jutni. A székelyek ravaszságának szószólója, hogy 1601-ben az Óratornyon át a városba jutottak Makó György vezetésével és azt elfoglalva 1602-ig kezükben tartották.

A torony máig leghatalmasabb Segesvár tornyai között. Tömör, sőt nehézkesnek mondható alépítménye XV. századbeli, melyet találóan zár le mesterien formált tarkacserepes

8. ábra. Cipész céhbástya Segesváron.

képe. A karcsú középső sisakot négy saroktorony díszíti, de ezek teljes egészükben csak 200 évvel, az 1678-iki tűzvész után épültek. Az ötágú torony a széki elsőség és a pallosjog, az úgynevezett *jus gladii* jelképe. Azt jelentette, hogy itt lakott a királybíró. A városi szász polgárok együttese kapta a magyar királyoktól a jogot, hogy a községük területén elcsípett *Malz und Hopfen verloren* gonosztevőket — királyi jóváhagyás nélkül — stante pede kivégezhesse.

Az Óratorony börtönei a földszinten voltak, az emeleten pedig a szűkös tanácsszobák. Manap régiség-múzeum.

Kézd, mely 2500 lakójával, Segesvárt leszámítva, a környékén első helyen áll ma is, hasonló felépítésű Óratoronynyal rendelkezik (2. ábra). Ez szabadon áll, csak a régi cintermet körítő egyszeres várfal csatlakozott hozzá, miként ez Segesváron is volt, a várfal Óratorony melletti részének lebontása előtt.

Egykori rendeltetése szerint védelmi torony. A mögötte álló templom gyűrűalakú udvarának bejárása mindamellett nem a torony alatt volt, miként azt a segesvári torony analógiájára hinnők, hanem valahol oldalt, bástyában vagy falban lehetett. Kerestem ugyanis a torony alsó részein kapu-archivoltjának falazatbeli nyomait, de nincsenek. Pedig a hasonlatosság, mely a segesvári és e között különben fennáll, e részre vonatkozólag is valószínűvé tette a hasonlóságot. Tömör felépítménye akárcsak azé — felső körüljárója a lőrésekkel hasonló formájú —, csak egyszerűbben alakított. Ennek is leégett a teteje, még pedig kétszer (XVIII. század és XIX. század elején) s mai köntöse a tetőn látható évszám szerint az 1832-iki lefödés. Fala alant 2 *m* széles és így az alsó darabon bátran vezethették a falban a sarkon derékszögben törő lépcsőkart.

A mögötte álló templom egyöntetű és ünnepies kialakításában Erdély nagyszámú templomkastélyai közt előkelő helyet foglal el. A XV. században épült és a legteljesebb erődítésű templom.

Hajó és szentély megszakítás nélküli nehéz nyeregtetőjére nyugaton azonos hajlású fedélsík csap le; a szentélynél a szóban forgó nyereg pedig a nyolcszög három oldalának megfelelő tetősíkkal záródik. Födélszéke sülyesztett, amennyiben a kötőgerendák részben a fal peremére, részben pedig a körüljáró padozatára fekszenek. Itt a templom falával párhuzamosan igen keskeny és hosszú szuroköntőnyílások vonulnak, még pedig támasztópillértől támasztópillérig terjedően, átlagos 2·85 *m* hosszúsággal.

Ezzel a templom igen szép külső tagozást nyert. Mintha árkádos architekturával volna a fal körülszőve.

A külső egyszerűsítése okából került a két csigalépcső is a hajó belsejébe. A belsőben különben nincs említésre méltóbb részlet. De a sekrestyében szép iparművészeti munka egy 1·63 *m* magas fagyertyatartó, melyet advent idejében a templomba állítanak a legelső padok elé. Rajta szép ritmusban felcsavarodó szőlőindák és fürtök vannak kifaragva tökéletes munkával. Erőteljes kőmunka a három részből álló régi keresztelő medence vastag tagozataival.

*

A tárgyalt műértékkel bíró építményeken kívül is sok megfigyelésre érdemes részlet kínálkozik a Kézd és Segesvár utcáit róvó építésznek.

Kézden a tipikus szász falu építkezését tanulmányozhatja, miután a községet túlnyomó részben szászok lakják. Az utcára keskenyebb oldalukkal állított házak kivétel nélkül egészen ki, az utcasorra épültek. Az orom maga vagy teljes háromszögben felfalazott, vagy a felső része fedélsíkkal lecsapott.

A padlásablakok körül ekképpen előállott mező barokkos pillér, keret-, vagy virágdekorálású. Az épület mindenkor hosszan benyúlik az udvarba, közbe az általánosan épített ereszes (Laube) bejárónak nyitva helyet.

A házak együttese a szász faj zárkózottságára útal. Pedig a falun, a városival szemben, tágas építkezésre kínálkozik természetszerű lehetőség. Az Erdélyutazó Orbán Balázsnak is feltünt ez: *A szásznak szíve és háza olyan zárkózott, hogy ahhoz férni nem lehet.* Nincs is a ház előtt semmiféle kert, ami pedig a székely falvakat olyan barátságossá teszi.

Segesvár aránylag még szorosabban épült. A természetadta erős magassági különbözetek folyományaképpen zegzugokban kanyargó utcákkal és sikátorokkal. Maga a főtere is domboruló lejtőjű. Házai egy-két emeletükkel tipikus középkori megjelenésűek. Keskeny voltukat a várban köréjük húzott várfalakszabta szűk terület megfelelő kihasználhatása eredményezte. Bármerre nézzünk, a kép igen festői: gyenge kiugrású párkányok, de annál erősebb eresz. A tetősíkon olykor három egymás fölötti sorban vonuló padlásablakokkal. Amott félkörívelésű mély kapualj, emitt fatornác. Majd távolabb a gyalogjáró fölé kiugró épületrészt alátámasztó zömök pillér; odébb egész támasztófalszerűen dűlt épületoldal.

Az utcasorok együttesében pedig gyakran látni a sorból éllel kiugró házakat. Gyakorlati célja ennek, hogy az oldalsó keskeny falsíkba vágott ablakon, ablaknyitás nélkül, végig lehessen tekinteni az egész utca mentét.

Templom- és kaputornyokkal vegyest szapora egymásutánban sort álló céhbástyák adnak az egésznek hangulatos lezárást. Egyiket a 8. ábra láttatja.

Makoldy József

1925

Makoldy József festőművész. Élet, apr. 26. Irta: Szokolay Béla.

Magyar Művészet

1926. 59–60 l.

dolgozott, ma pedig csak kél köhögős mes-
ter tud *beszélni* szűnők régi kivirágozásáról

A reformáció emléknapjának budapesti ünnepei

Az ország valamennyi protestáns egyházának közönsége szombaton ünnepli a reformáció évfordulóját.

A budapesti főünnepet a Vigadó termében tartják meg.

este hétórai kezdettel. Megnyitó beszédet mond *Tasnádi Nagy* András kultuszállamtitkár, míg

az ünnepi beszédet dr. Raffay Sándor evangélikus püspök mondja.

A Lutheránia egyeskar énekel, *Apriły* Lajos költeményeiből olvas fel s az ifjúság részéről *árkosi Göncz* Lajos mond beszédet. A zárószót *Enyedy* Andor főjegyző mondja.

Este hat órakor a Szilágyi Dezső-téri református templomban, hét órakor a Deák-téri evangélikus templomban, félhét órakor a Rákos-utca 3. szám alatti unitárius imaházban, vasárnap délután öt órakor pedig a Váci-út 61. számú iskola tornatermében lesz reformációi emlékünnep.

Négyévi dologházra ítélték Gyöngyös környékének legvakmerőbb betörőjét

Eger, okt. 30.

Az egri törvényszék Szabó-tanácsa csütörtökön vonta felelősségre *Horvát* Sándor 29 éves, egykori nyomdászsegédet,

aki Gyöngyösnek és környékének valósággal rettegett réme volt.

A fiatal nyomdászsegéd életéből már majdnem 9 esztendőt töltött börtönben: Veszprémben 4 évi fegyházat, Sátoraljaújhelyen pedig 3 évi börtönbüntetést töltött ki. Legutóbb Egerben ülte le 6 hónapi börtönbüntetését. 1936 január 23-án szabadult ki a börtönből. Amikor hazament Gyöngyösre, ezekkel a szavakkal kereste föl barátait:

— Hazajöttem a szanatóriumból, kezdhetjük a munkát.

Valóban január 26-án már meg is kezdte betöréseit Mátrafüreden. Februárban Gyöngyösön, márciusban és áprilisban Gyöngyöshalászon és Gyöngyössolymoson folytatta vakmeröbbnél-vakmeröbb betöréseit.

Gazdákat, tisztviselőket, trafikokat fosztott ki.

Napokkal előbb kinézte magának a betörésre alkalmas lakást, éjjel aztán vagy álkulccsal, vagy a zár fölfeszítésével behatolt és elvitt minden kézzelfogható, értékes holmit.

A vakmerő betörő a gyöngyössolymosi temetőben rendezte be raktárát és éjjeli menedékhelyét.

Annyira el volt már bizakodva, hogy *egy csendőr lakására is betört*, míg aztán egy éjszakai vállalkozásánál elmulasztotta a szokott óvatosságot és

az éjjeli őr tettenérte.

Vad dulakodás kezdődött a betörő *Horvát* Sándor és az éjjeli őr között, de az nem engedte el.

A betörő utolsó kísérletképpen fogai közé kapta az éjjeli őr jobbkezét és leharapta hüvelykujját.

Az éjjeli őr még ekkor sem engedte el a betörőt és hősies elszántsággal átadta a csendőröknek. Ekkor tudódott ki, hogy Horvát

orgazdája idősb Méhes Oszkár volt, a pesti Váci-utcai ékszerrablás egyik gyanusítottja.

Méhest is be akarták idézni a főtárgyalásra, de lakcímét nem tudták kipuhatolni, ezért ügyét elkülönítették és *nyomozólevelet bocsátottak ki ellene.*

A betörő elfogatása alkalmával gazdag raktárt találtak a gyöngyössolymosi temetőben lévő állandó búvóhelyén.

Oldalszalonnák, ruhák, ékszerek és egész trafiküzlet raktárát kitevő cigarettakülönlegességek voltak itt elrejtve.

Horvát Sándor a főtárgyaláson a 19 terhére rótt vád közül 15-öt beismert, de a tanuk a többit is rábizonyították. Dr. *Niemtschik* Ferenc királyi ügyész vádbeszéde és dr. *Báthory* Endre védőbeszéde után *a bíróság többrendbeli lopás büntette és hatósági közeg elleni erőszak vétsége miatt mondta ki bűnösnek és*

mint megrögzött bünözőt 4 évi szigoritott dologházra ítélte.

MOST ÉRKEZTEK HAZA A JAPÁN OLIMPIAI BAJNOKOK

Tokióban ünnepélyesen fogadták a hazatérő olimpiai bajnokokat. Balról jobbra: KOHEI MURAKOSO, KITEI SON, NAJONDO TAJIMA és SHUEEI NISHIDA

Ma hajnalban meghalt Fabinyi Rudolf, a lipótmezei elmegyógyintézet igazgatója

Súlyos veszteség érte a magyar orvostársadalmat:

dr. Fabinyi Rudolf, a lipótmezei elmegyógyintézet igazgató-főorvosa, ma hajnalban 5 órakor 57 éves korában meghalt a Herczog klinikán.

Fabinyi három héttel ezelőtt kezdett betegeskedni. Orvosai megvizsgálták és

májzsugorodást állapitottak meg nála.

Azonnal beszállíttatták a Herczog-klinikára, ahol a leggondosabb orvosi segítség sem tudta már megmenteni az életnek.

Az európai hírű elmeprofesszor a kolozsvári egyetemen végezte tanulmányait, majd a dicsőszentmártoni elmegyógyintézetnek lett a vezető orvosa. A háború kitörésekor bevonult és az egyik frontkórháznak lett a vezetője. A háború után hazakerült és a *lipótmezei elmegyógyintézetben kapott orvosi állást.* A kommun bukása után az intézet vezető főorvosává, majd igazgatójává nevezték ki.

Az igazságügyi orvosi tanácsnak és az országos közegészségügyi tanácsnak tagja volt és

elnöke az elmeorvosok egyesületének.

Több orvosi munkáját idegen nyelvre is lefordították és igen sok újítást vezetett be az idegbetegek gyógykezelése terén.

Nevéhez fűződik a lipótmezei elmegyógyintézet modernizálása

és igen sok más üdvös intézkedés.

Nagy tisztogatást kezdett Sztalin a kommunista párt vezetőségében is

Kegyvesztett lett a hirhedt Dimitrov

Páris, október 30.
(Az Esti Ujság tudósítójának telefonjelentése.)

A kommunista *Internacionalé* vezetőségében — moszkvai jelentések szerint — *döntő változások állanak küszöbön.* Az *Internacianalé* főtitkárát,

Dimitrov volt bolgár kommunista vezért elmozditották állásából

s a baráti köréhez tartozó személyek ellen is irtóhadjáratot kezdtek. Dimitrov egyelőre ugyan még szabadlábon van, barátait azonban egymásután fogdossák össze. Az utóbbi napokban letartóztatták többek között a

William Münzenbergert, a kommunista Internacionalé főpénztárosát.

akinek az volt a feladata, hogy megfelelő pénzösszegeket utaljon ki a nyugateurópai, különösen pedig a francia kommunista szervezetek számára. *Münzenbergert* azzal vádolják, hogy „eljárt a szája" és indiszkrét kijelentéseket tett, amelyekből a francia hatóságok reá jöttek azután a moszkvai propaganda franciaországi kereteire.

Letartóztatták az elzászi kommunista párt volt vezérét, Eberlein Hugót is,

aki nemrégiben szökött meg Franciaországból. *Eberlein* hosszabb ideig ült a strassburgi börtönben s most csak azért lett kegyvesztett Moszkvában, mert azt vetik a szemére, hogy ügyetlen volt és *olyan vallomást tett a strassburgi rendőrségen, amely lehetővé tette a francia hatóságok számára az egész elzászi kommunista front felgöngyölítését.* Rendőri őrizet alá helyezték végül az egykori német kommunista párt egyik hirhedt vezérét,

Pieck Vilmos volt birodalmi gyűlési képviselőt is.

akit szintén azzal vádolnak, hogy súlyos hibákat követett el a németországi földalatti kommunista mozgalom megszervezésénél. Miután az egész nemzetközi kommunista propagandáért *Dimitrovot* teszik felelőssé, igen valósznű, hogy

a felfüggesztett főtitkárt is „jégre teszik."

Moszkvában úgy tudják, hogy Dimitrov utóda a kommunista internacionálé főtitkári székében — Kun Béla lesz.

A jövő héten lesz itélet báró Gillányi és társai bűnügyében

Báró *Gillányi* József és társai bűnügyében a büntetőtörvényszéken *Sebő* egyesbíró ma folytatta a főtárgyalást. A monstre családi bűnügy vádlottai tagadták bűnösségüket, valamennyien azzal védekeztek, hogy jóhiszeműen jártak el, azt hitték, hogy megszerezhetik a mindenükből kifosztott embereknek az igért állásokat. A délelőtt folyamán *Sebő* bíró kihallgatta az utolsó vádlottat is, majd a sértettek kihallgatására került a sor, akik részletesen elmondották, hogy báró *Gillányi* József és társai miként és milyen körülmények között csalták ki tőlük állásszerzés címén kisebb-nagyobb összegeket. *Sebő* bíró az ügyben a tárgyalást a jövő héten folytatja, perbeszédekre és ítéletre így tehát a jövő hét elején kerül

Tettenértek egy ötvenkétszer elitélt zsebtolvajt

Pénteken reggel nyolc óra tájban izgalmas zsebtolvajfogás játszódott le a 46-os villamoson. A Keleti pályaudvar előtt felszállt egy idősebb nő a villamosra és ugyanakkor melléje furakodott egy kopott ruhás férfi. A perronon utazott egy szabadnapos rendőr is. Alig indult el a villamos, amikor a nő kétségbeesetten kiáltozni kezdett:

Zsebtolvaj, zsebtolvaj, fogják meg.

Ebben a percben

a villamosról a kopottruhás férfi leugrott.

A szabadnapos rendőr utána ugrott és

sikerült is rövidesen elfogni a zsebtolvajt,

aki közben eldobta a pénztárcát.

A főkapitányságon a férfi különös védekezéssel állott elő. Azt hangoztatta, hogy ő nem lopta el a pénztárcát, hanem az véletlenül maradt nála, mert a nővel egyik vendéglőben együtt mulatott, ahol összevesztek. A nő tudja, hogy ő rovottmúltú és így bizonyára hitelt adtak szavainak, azért mondja, hogy ő zsebtolvaj. A rendőrség nem fogadta el ezt a védekezést és megállapitotta, hogy Kovács Mihály negyvenötéves halász, aki

idáig ötvenkétszer volt büntetve,

harminchétszer csavargásért tolonházra, négyszer hatósági közeg elleni erőszak, tizenegyszer pedig zsebtolvajlás miatt, úgy hogy most az ötvenharmadik esetben tartóztatták le.

Ma pompás halászlé és csőbensült halkülönlegességek a
METROPOLE-ban. **Farkas Béla** utólérhetetlenül muzsikál

A lakó lakni akar

Van Budapesten egy hivatal, ahol egész nap számokat írnak egymás mellé, meg egymás alá. Ebben a nagyszerű és kiváló hivatalban számokban fejeznek ki minden tudományos tényt és életigazságot, ez a hivatal nem szónokol, nem vitatkozik, nem bölcselkedik, soha életében egyetlen egy frázist nem mondott még, de amit kijelent és állít, — az megcáfolhatatlan. Statisztikai hivatalnak hívják ezt az intézményt, amely legújabb kiadványában arról az örvendetes eseményről számol be, hogy Budapesten a legutolsó időkben az üres lakások száma erősen csökkent. A hivatal kimutatása természetesen ezúttal is adatszerűen állapítja meg ezt a kedvező tényt és mi örömmel vesszük tudomásul az általános gazdasági javulásra utaló jelenséget.

Sajnos, a statisztikai hivatal, miután nem tartozik munkakörébe és igy nem érzi magát hivatottnak, hogy e tekintetben nyilatkozzék, nem szól arról, hogy adtál uram lakást, de nincs köszönet benne. Budapesten ismét erősen nekilendült az épitkezési kedv, százával nőnek ki a földből egymásután a tetszetősebbnél tetszetősebb bérházak, de belül, — hát erről jobb volna hallgatni. Az épitőmesteri tudomány ma már ördögi leleményességgel használja ki a teret és hogy minél többet jövedelmezzen a házba befektetett tőke, úgy össze-vissza és annyira egymásba épitik a lakásokat, hogy lassankint egy minden kényelemmel és minden elképzelhető mellékhelyiséggel ellátott modern lakásban mindent lehet csinálni, csak éppen lakni nem lehet. A kamra olyan szük és kicsi, hogy két üveg befőttel és másfélliter lekvárral már meg is telt, a konyha sötét, az egyik szoba fala ferde, a falak pedig olyan vékonyak, hogy még a suttogás is keresztülhatol rajtuk. A lakónak nincs többé magánélete, lábujjhegyen közlekedik a szobáiban, suttogva beszél, nem zongorázhatik, nem indithatja meg a rádióját, mert a szomszédból rögtön átkopognak a falon, hogy mulasson, helyesebben éljen csendesebben.

Szépek ezek a modern házak, remekek ezek a modern lakások, csupán az ember beleveri a mennyezetbe a fejét és nem vehet bennük hangosan még lélekzetet sem. Kevesebb csint tehát és több kényelmet. A lakó elvégre azért fizet, mert lakni akar. Hol tegye ezt, ha a lakásában meg van fosztva a magán- és családi élet minden lehetőségétől és legigénytelenebb kényelmétől is?

— AZ ESTI UJSAG legközelebbi száma a reformáció ünnepe miatt hétfőn délben a rendes időben jelenik meg.

—o—

— Mollison hazarepül, hogy kibékitse feleségét. Londonból jelentik: Jimmy *Mollisont*, a világrekorder angol pilótát pénteken délelőtt 11 órára várják Londonba. Mint ismeretes, a pilóta azért jön haza, hogy kibékitse feleségét, aki egyik nyilatkozatában kijelentette, hogy válni akar az urától. A pilóta csütörtökön este 8 óra 40 perckor indult az ujfundlandi Harbour Grace repülőteréről. Mollison még szerdán indult el Newyorkból, hogy nyugat-keleti irányban átrepülje az óceánt, Ujfundlandban azonban közbeeső leszállást hajtott végre. A pilóta meg akarja javitani a nyugatkeleti óceánrepülés eddigi rekordját. *Mollison* a repülőszárny felületén mutatkozó jégképződések elkerülése végett vagy magasan, 5000 méter fölött, vagy nagyon alacsonyan akar repülni.

— A Diákszövetség gyászünnepélye az egyetem hősi halottainak emlékműve előtt. A Magyar Nemzeti Diákszövetség Mindszentek napján reggel 9 órai kezdettel gyászünnepélyt tart az Egyetem-téren lévő hősi halottak emlékműve előtt. Az ünnepélyen résztvesz dr. *Pataky* Arnold, a Pázmány Péter Tudományegyetem rektora is. A Himnusz eléneklése után *Dőry-Dóczy* Endre, a Magyar Nemzeti Diákszövetség kulturális osztályvezetője, mond emlékbeszédet az egyetem hősi halottairól, majd az ünnepély a Szózat eléneklésével ér véget.

Két népszerű hollywoodi sztár: Victor Mac Laglen és Claudette Colbert a Halálbrigád című legionista-film főszereplői

— A ROMAN KIRALY FEGYVEREKET RENDEL CSEHORSZAGBAN. Londonból jelentik: Az angol sajtó azzal a megállapitással tér napirendre Károly román király prágai látogatása felett, hogy annak célja a kiadott hivatalos közlemény szerint a kisantant állitólagos egységének tüntető hangsúlyozása volt. A Daily Telegraph prágai levelezője szerint a látogatásnak egyetlen gyakorlati eredménye az lehet, hogy Károly román király újabb megrendeléseket — különösen gépfegyverekre szólókat — ad a cseh Skoda-gyárnak, mert nagyon megtetszettek neki a Prágában látott cseh hadifelszerelések.

— Trockij keresi a becsületét. Oslóból jelentik: *Trockij* Leó, a száműzött vörös diktátor, aki hónapok óta a sajtóban oly sokat szerepelt, ujra hallat magáról. Ez esetben a becsületét keresi. Ugyanis egy oslói ügyvédnek felhatalmazást adott sajtóperek indítására. Egyelőre két norvég lap ellen indit eljárást sajtórágalmazás miatt. Érdekes, hogy az egyik följelentett lap fasiszta újság, a másik kommunista lap. Sajtó útján elkövetett *„becsületsértés"* és rágalmazás miatt tett följelentést az ügyvéd a lapok ellen azért, mert az állitották, hogy Trockij Leónak szerepe volt Kirownak, a leningrádi Szovjet elnökének meggyilkolásában.

— Svábbogár irtóval mérgezte meg magát egy jómódú bácsalmási asszony. Bajáról jelentik: *Walter* József jómódú bácsalmási gazda 56 éves felesége az öngyilkosságnak különös nemét választotta. Az asszony csütörtökön későn este, amikor férje nem volt odahaza és leánya kis unokájával vendégségben volt nála, egyszerre váratlanul valamilyen ürüggyel elküldötte őket hazulról, ünneplő ruhájába öltözött, az udvarról behordta a virágokat és azokkal feldiszitette szobáját, majd olyan nagy adag schweinfurti zöldet vett be, hogy mire férje hazatért, meghalt. Tettének oka ismeretlen.

— Megfellebbezik a zalaegerszegi kisgyűlési választást. Nagykanizsáról jelentik: A közigazgatási biróság által megsemmisitett vármegyei kisgyűlési választást az elmult szerdára tűzték ki. A választásnak erre a napra való kitüzése egyes vármegyei körökben nagy elégedetlenséget keltett, mert *szerdán heti vásárnap lévén, az iparos és kereskedő választók nem tudtak szavazni menni, mert üzleti érdekeiket nem akarták feláldozni.* Igy történt meg azután — mondják iparos és kereskedő körökben —, hogy a 24 kisgyűlési tag közül mindössze egy nagykanizsai s ezzel szemben hat zalaegerszegi tagot választottak, holott az előző kisgyűlésen hét nagykanizsai tag került be. A nagykanizsaiak panaszokot látnak feunforogni, mert *tizenkilenc érvénytelen szavazat van, amit beszámitottak gróf Károlyi Györgynek, aki nem is törvényhatósági tag, tehát nem lehet rá szavazni. A nagykanizsaiak most megfellebbezik a választást.*

— Egy határőrtiszt súlyos szerencsétlensége lovaglás közben. Nagykanizsáról jelentik: *Meggyessy* Károly, a nagykanizsai határőrszakasz tisztikarának egyik tagja csütörtökön lovaglás közben oly szerencsétlenül bukott lovával, hogy eszméletlenül terült el a földön. Koponyaalapi töréssel és súlyos fejsérüléssel vitték kórházba. Állapota nagyon válságos.

— Félméteres hó Szerbiában. Belgrádból jelentik: Banjaluka környékén és az egész verbászi bánságban napok óta erősen havazik. Több heves hóvihar tombolt, amely a telefonösszeköttetést tönkretette Verbász és Belgrád, valamint Zágráb között. A hótakaró helyenkint eléri a félméteres vastagságot. Szarajevóból szintén nagy havazásokat jelentenek.

— Vasárnapi turistakirándulások. A Magyar Turista Egyesület I. csoportja kegyeleti túrára indul dr. *Téry* Ödönnek, a *Magyar Turista Egyesület* alapitójának sirjához. Találkozás 9 óra 30 perckor a németvölgyi temető bejárata előtt. A II. csoport a Mátra Egylet kegyeleti túráján vesz részt s a turistahösök emlékművéhez vonulnak ki. Találkozás 6 óra 50 perckor a Berlini-téren. A III. csoport a rákoskeresztúri új köztemetőbe megy, találkozás 9 órakor a temető fobejáratánál, a IV. csoport a Kerepesi-temetőbe, találkozás délután 4 órakor a Baross-szobornál. — A *Vértes Turista Egyesület* a sasköi hősi emlékműhöz megy ki autobuszon. Találkozás 6 óra 50 perckor a Berlini-téren. A II. csoport éjjeli túrára megy a Pilisbe, találkozás szombaton délután 5 órakor a Berlini-téren. A III. csoport Hüvösvölgy—Hármashatárhegyen át Óbudára megy, találkozás 8 órakor a Berlini-téren. — Az *Ügyvédek T. E.* csoportja Pomázon át Leányvárra megy, találkozó 8 óra 15 perckor a Pálffy-téren. — Az *Ügyvédek SE.*-csoportja Csákvárra megy 6 óra 15 perckor a Kelenföldi pályaudvarról. — A *Hungária T. E.* Ürömről Budakalászra, indulás 9 órakor a vörösvári úti végállomástól. — A *Ferencvárosi TTC* I. csoportja a Hármashatárhegyen át a budai hegyekbe, találkozás 8 órakor a Kolossy-téren. — A *Postás SE* 9 órakor a hüvösvölgyi végállomásról Pesthidegkúton át Óbudára. — A *Budai Tornaegylet* 7 óra 15 perckor a Pálffy-térről Budakalászra. — A *Sólyom TE* résztvesz a sasköi kegyeleti túrán, indulás 7 órakor a Berlini-térről. A II. csoportjuk pedig Farkasrét—Máriamakkra rándul ki 8 óra 30 perckor a farkasréti végállomásról. — A *Hitelbank* turistái a Vértes-hegységbe mennek, találkozás 6 órakor a Kelenföldi pályaudvaron. — A *Belvárosi Takarék* a Fekete-hegyekbe rándul ki 8 óra 30 perckor a Széll Kálmán-térről. — A *Magyar-Olasz Bank* I. csoportja a Vértes-hegységbe megy 6 órakor a Nyugati pályaudvarról, a II. csoport a budai hegyekbe 9 órakor a Széll Kálmán-térről. — A *KERAK Turisták* I. csoportja 7 óra 10 perckor a Pálffy-térről indul a Pilis-hegységbe, a II. túra a budai hegyekbe 8 órakor a Berlini-térről. — A *Diplomás C.* Pomázról kiindulva Szentendrére rándul ki, találkozás 8 óra 15 perckor a Pálffy-téren.

Némethy Ella a vádlottak padjára ültette férjét, mert megverte

Színész- és művészkörökben nagy érdeklődés előzte meg azt a pert, amelynek tárgyalását mára tüzte ki *Dán* Andor járásbiró. A per tárgyalása előtt a járásbiróság komoran szürke folyosóján, ahol általában csak egyszerű, maguk igazát kereső pereskedő nők és férfiak szoktak ácsorogni, ma a kora délelőtti órákban elegáns, bundás hölgyek, selyembe burkolt társaságbeli dámák, színésznők, énekesnők, elegáns férfiak várakoztak és álldogáltak, várva a szenzációt: *Némethy* Ella énekesnőnek, az Operaház világhirü tagjának a bünperét, amit férje, *Makoldy* József székesfővárosi müszaki főtanácsos ellen indított.

Némethy Ella, a világhirü énekesnő ugyanis hónapokkal ezelőtt bünvádi feljelentést tett férje, *Makoldy* József ellen könnyü testi sértés címén.

A bennfentes mindenfudók szerint az énekesnő és férje közötti bünpert egy családi közelharc előzte meg, amelynél egyesek szerint az aktiv szerepet a férj: *Makoldy* József, mig a passziv szerepet: *Némethy* Ella játszotta. Igy történt meg azután az, hogy *Némethy* Ella operaénekesnő bünvádi feljelentést tett férje ellen.

Dán biró tizenkét óra előtt pár perccel nyitotta meg a tárgyalást. A tárgyaláson azonban, még mielőtt bárki is szóhoz juthatott volna, *Makoldy* József jogi képviselője és védője kijelentette, hogy *Makoldy* József, a vádlott, beteg és ezért nem jelnik meg a mári kitüzött tárgyaláson, amit különben hatósági orvosi bizonyitvánnyal is bizonyitani kiván. De *Némethy* Ella is kimentette magát a biró előtt, úgy hogy *Dán* biró a *Némethy Ella kontra Makoldy József bünper* tárgyalását elnapolta.

Természetesen a szenzációra váróknak nagy csalódást okozott a tárgyalás elnapolása. Különösen kényelmetlenül érintette őket, amikor megtudták, hogy egyelőre elmarad a jövőben is a szerintük szenzációsnak igérkező tárgyalás, mert a Makoldy- és Némethy-fronton mindkét fél már eleve jelezte a biró előtt, hogy zárt tárgyaláson kivánja tisztázni, hogy mi kényszeritette Némethy Ellát, az európai hirü operaénekesnőt, hogy férjét a vádlottak padjára ültesse.

— MIRE VALÓ A SZERKESZTŐ KISUJJA? Csak úgy mellesleg vesszük észre, hogy a mindenható csáklyás kalendárium szerkesztője, aki oly szivesen veszi észre és pécézi ki mások apró sajtóhibáit, ezúttal alaposan mellé fogott a guvernementális gé húron. Aszongya a derék nyolc órai koraszülött, hogy: „Havazik a baranyai megyékben". Ejnye, ejnye! Mi ugyan nem tulajdonitunk különös jelentőséget az egész esetnek, mert hiszen könnyen úgy lehet, hogy a szerkesztő úr sarlach vagy bárányhimlő miatt éppen hiányzott az óráról, mikor Baranya-megye hegy- és vizrajzát tanitották. Ám egy jeles alkotmányvédőnek nem csak azért van kisujja, hogy abból hamiskás szenzációkat szopogasson, hanem azért is, hogy benne legyen minden alkotmányjogi tudás. Ezen az elvi alapon pedig illene tudni, hogy Szent István óta nem voltak baranyai megyék. Csupán Baranya megye van. S ezt a földrajzi és közjogi tényt mindössze azért kell itt leszögezni, hogy akik mások szemében oly szivesen látják meg a szálkát, vegyék már észre önmagukban — a gerendát.

— A DUCE LÉGI KÖRUTON VAN OLASZORSZÁGBAN. Rómából jelentik: Mussolini miniszterelnök tegnap délután repülőgépen Pármába utazott, ahol meglátogatta a repülőteret és a repülőiskolát. A Duce ma reggel folytatta útját Milánóba.

— Ötszáz kubikost keresett Csongrádban a borsodi főispán. Szentesről jelentik: A borsodmegyei közmunkákra *Borbély Maczky* Emil főispán Csongrádmegyéből 500 kubikost kért. Az ajánlat szerint a munkások 2.50—3 pengőt kerestek volna. *Kozma* György főispán a munkaközvetitőhivatalok útján értesitette a munkásokat a kereseti lehetőségről. A jelentkezésre való felhivás azonban eredménytelen maradt, a csütörtökön lejárt határidőig egyetlen munkás sem jelentkezett.

RAZZIA-KÉPEK.

Az élet felszinén élő ember, ha csak különös hivatása nem viszi oda, sohasem kerül a nagyvárosi élet mélységeihez olyan közel, hogy meg is láthassa a nyomornak és bűnnek azt a rettentő képét, mely ott feltárul. Mikor az utczán látjuk a toprongyos alakokat, a kikről lerí a nyomor, mikor szörnyűködve olvasunk a rettentő bűntettekről, melyeknek tettesei a legislegalsóbb, a legnagyobb nyomorban élő néposztályból kerülnek ki, — csak igen homályos képet alkothatunk magunknak arról az életről, a melyből mindez kisarjadzik. Ezt személyesen kell látni, mert semmiféle leirás nem adhat róla fogalmat. Le kell szállni a nagyváros nyomortanyáira: a tömeglakásokba, a hol egymásra halmozva töltik éjszakáikat férfiak, nők, gyermekek, a hajléktalanok menhelyeire, a külvárosi pálinkamérésekbe, ocsmány lebújokba, a melyek ennek a néposztálynak úgyszólván egyedüli szórakozó helyei. Azok a képek, melyeket jelen számunkban mutatunk be, fogalmat adnak róla, hogy mit jelent a nagyvárosi nyomor.

Most szemünk elé is állítják képeit egy ügyes ujságiró, *Tábori* Kornél és egy buzgó rendőrtisztviselő, *Székely* Vladimir az Uránia-szinházban, egy új darabban, a mely hitelesen, a fényképező gép letagadhatatlan objektivitásával szemlélteti Budapest legrútabb és legsiralmasabb nyomorát. Bemutatják a tolonczházat, a hol a nagyvárosi lakosságnak a rendőrséggel összeütközésbe került salakja került együvé. A hajléktalanokat és munkanélkülieket is, a kiket razziák alkalmával összefogdos a rendőrség, nagyobbára a pálinkamérésekből, ide szállítják. Nagyobb részük nem bűnös, csak szerencsétlen, a nyomor és alkohol áldozata. Vannak már tipikus tolonczházi alakok is, a kik minduntalan megfordulnak itt s nem lehet sem segíteni rajtuk, sem megszabadítani a várost tőlük. A *zöld kocsi*, melyen a tolonczokat szállítják, ismeretes mindenki előtt a fővárosban, különösen a külvárosokban, a hol minduntalan végigrobog, megborzongatva a járókelőket. Meglátjuk a darabban azokat a lakásokat, melyek mint tömeglakások szerepelnek a köztudatban. A legkülönösebb ilyen lakások a Budafoki-úti barlanglakások. Ötezer ember lakik ilyen lakásokban, a szobáik faláról csak úgy csöpög a viz. a levegő tele van betegséget okozó miazmával, a szenny csak úgy folyik mindenütt, beteg, angolkóros gyermekek, hideglelős emberek fetrengenek mindenütt összezsúfolva a szobákban.

A javíthatatlan. Pesti csavargó-tipus. Nincs dologház Pesten: valósággal dologkerülésre nevelik így az energiátlan elemeket; a tolonczházban kosztot-kvártélyt kapnak, de munkára *nem szabad* fogni őket.

Az alkohol áldozata. Ilyen alakot tuczatostul szednek össze raziák alkalmával. A nyomor és ennek népszerü orvosa: az alkohol zülleszti fogház- és tébolyda-töltelékké a hasonló alakokat.

A legszomorúbb része ennek a tömegnyomornak a legszegényebb néposztályok gyermekeinek sorsa. Ezeknek a nyomorral, betegséggel küzdő embereknek gyermekei született áldozatai a bűnnek és betegségnek. Nagyobbrészt már születésükkor a homlokukon van a degeneráltság átka, úgy nevelkednek, mint a gyom a természetben, gondozás nélkül, rontó erkölcsi levegőben s állam és társadalom alig tud hathatós eszközöket találni, hogy a nagyvárosi életnek ezt a szörnyű betegségét meggyógyitsa. Néha, ha egy-egy gyermek-bűnös valami feltünőbb dolgot csinál, a megdöbbenés hatása alatt megszólal a köz-lelkiismeret, de aztán hamar el is hallgat. Az állam legaláb elkezdte már a gyermekek gondozását a gyermekmenhelyeken s a speciális gyermekbünök megitélésére külön gyermekbiróságot szervezett a rendőrség. Ez elé a gyermekbiróság elé kerülnek a fiatal csavargók, a kiket a raziákon szednek össze. Ezeket állami felügyelet alá helyezik s javító nevelésre utalják őket, többnyire a gyermekliga intézeteiben, vagy pedig a patronage-egyesületek házaiban. A fővárosnak már régóta van egy áldásos intézménye a legszegényebb néposztályok gyermekei számára: a napközi otthon, a melyben azokat az iskolás gyermekeket gondozzák, a kikre odahaza nem vár meleg ebéd és meleg szoba, mert a szüleik munkában vannak egész nap. A napközi otthonban nemcsak felügyeletet kap a gyermeksereg, hanem ebédet is és pihenő helyet, hogy ne legyen kénytelen az iskolai szünórákat az utczán csavarogva eltölteni. Ezer meg ezer gyermek sorsát enyhitik ezek a napközi otthonok. Mindenesetre csak enyhitőszere ez, nem végleges gyógyitója a nagy társadalmi betegségnek, de igy is érezteti már hatását ép ott, a hol a legkirivóbb a nyomor.

PIHENŐ GYERMEKEK A NAPKÖZI OTTHONBAN.

A KERCZI APÁTSÁG MELLETT.

A tavaszszal kaptam a Műemlékek Országos Bizottságától többedmagammal azt a megbizatást, hogy a brassói Fekete-templomot és a fogarasmegyei Kercz apátság maradványait esetleges restaurálás czéljából felvegyük.

Befejezve a Fekete-templom már mult év nyarán megkezdett felvételi munkálatait, augusztus hó végén indultunk Kerczre. Az 1000 lelket alig számláló, felében szász, felében oláh falu háttere festői: a csipkézett Fogarasi-havasok felhőkoszorúzta hegyláncza zárja le a láthatárt Oláhország felé, s az előttünk elnyúló fensikon, az Olt balpartján házaktól, gyümölcsfáktól szegélyezetten állanak az időpusztította regényes romok. S ott él még csakugyan a középkor rablóromantikája. Ottlétem alatt ugyanis egy állitólag 42 tagot számláló rablóbanda garázdálkodásairól irtak az ujságok. Suttogtak a parasztok is, s óva rebesgették, hogy a falusiak közül is többen összejátszanak velük.

Miért került III. Béla magyar király idejében (1173—1196) a Francziaországbeli cziszterciták apátsága az ország ily félreeső tájára? A vidék abban az időben elhagyatott vadon volt, mely a kora középkor áhitatteli elvonultságának igen megfelelt. Megépitik hát az apátságot, a szintén átmeneti stilű gyulafehérvári székesegyház mellett Erdélyben ez idők legszebb épitészeti emlékét. A cziszterciták a román és az átmeneti stilus irányitásában előkelő szerepet játszottak; külföldön es nálunk puritán szigor, nemes egyszerűség jellemzi templomaikat, kolostoraikat. Két remekművük maradt Magyarországon reánk, a XII. századbeli kerczi és a vele sok hasonlóságot mutató, bár valamivel későbbi apátfalvai templom (Borsod és Heves megyék határán).

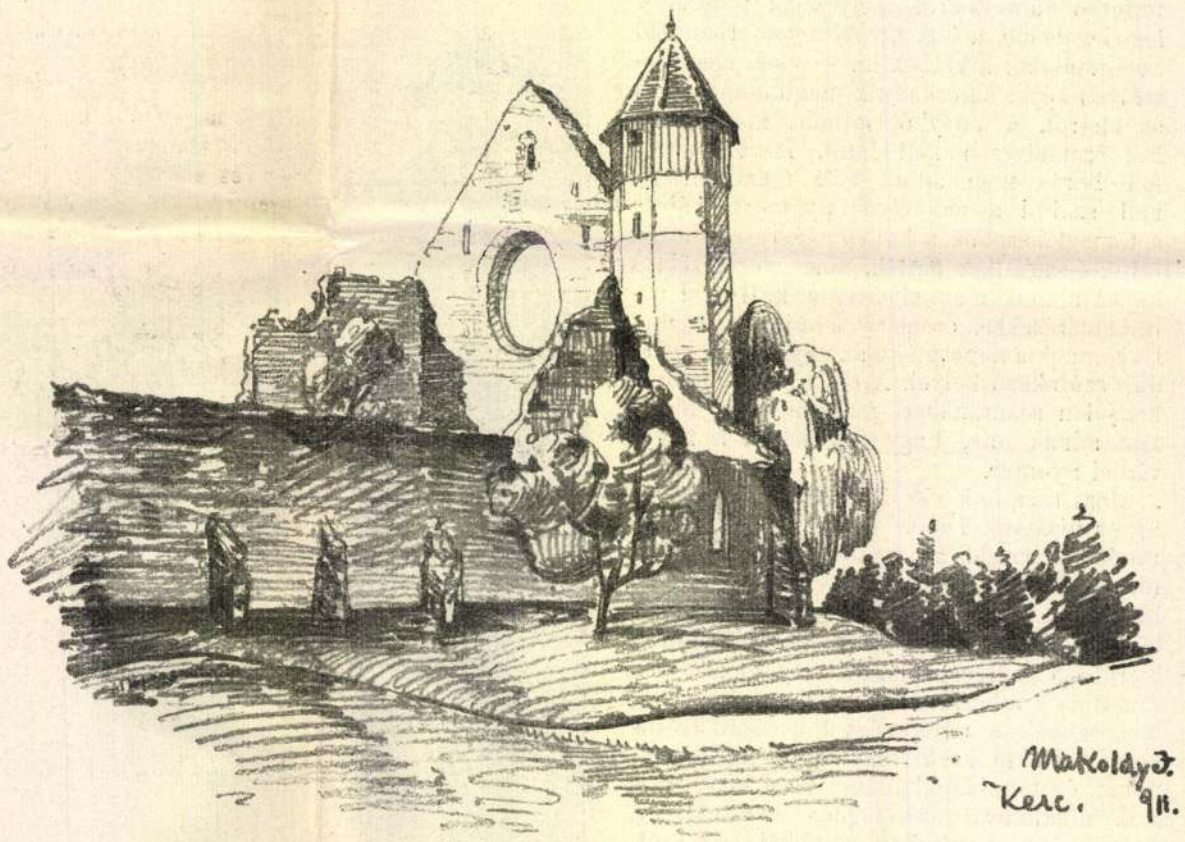

AZ APÁTSÁGI TEMPLOM MARADVÁNYAI.

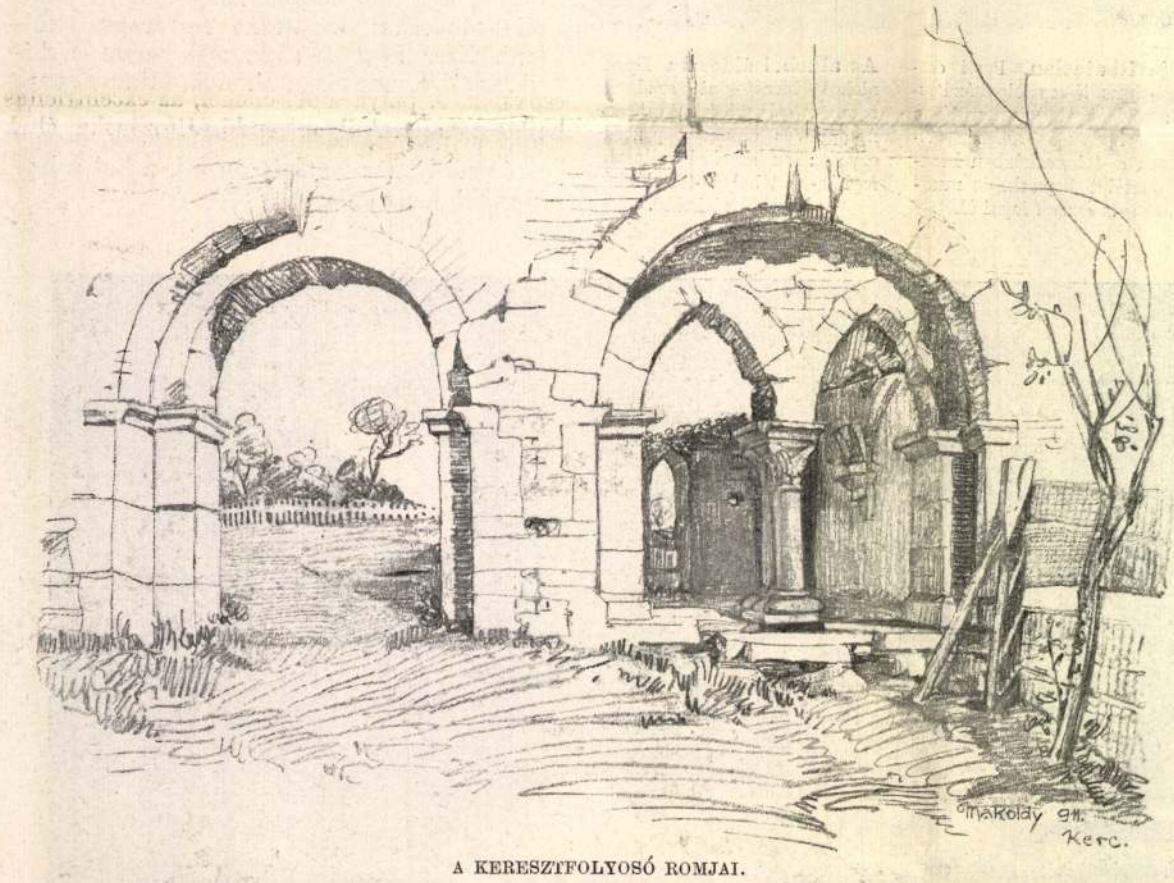

A KERESZTFOLYOSÓ ROMJAI.

Míg azonban az apátfalvai teljes egészében áll most is, Kercz régi apátságának már csak romjai vannak. Oka pedig ennek abban kereshető, hogy Mátyás királyunk a sülyedő erkölcsű cziszterczitáktól 1477-ben elvette Kerczet.

Az apátságnak három része állott jobban ellen az időnek. A nyugati homlokzat orma, magában foglalva az egykori hatalmas rózsaablaknak csupán keretét és a tetszetős főkaput. Áll még az egykori udvart körítő szerzetesi lakosztályok és keresztfolyosó udvarfelőli homlokfala. S végül a jelenleg templomnak használt szentély, kapcsolatban a földből kiemelkedő kereszthajó-falakkal.

Későbbi kegyeletes igyekezet nyomait mutatják a templomhajót behatároló falak alapján utólag épült, — inkább kerítésfalak, a mennyiben a most «Burg»-nak nevezett templom-előteret kerítik be. Ugyszintén utólagos, de mégis régi épitészeti maradvány azon csigalépcsőt és két harangocskát magában foglaló torony is, mely a nyugati oromfalat teszi időtállóbbá és egyben silhouettben érdekesebbé.

A nyugati orom, de különösen az előbb említett emeletes udvari façade úgy merednek az égnek, mint földbe állított hatalmas lapok, épen a szelek útját keresztezve, s csak a régi pillérek maradványai merevitik a falat sikjára merőlegesen. Leomlott kövei jó része gyeppel födötten a templom körüli talajt emelik magasabbra, részben azonban a falusi népnek kőbányául szolgáltak. Vannak a faluban falak, melyek innen elhordott kövekből vannak felépítve, úgyszintén a kapuk előtt itt-ott padul szolgáló kettős oszlopfő, oszloptörzséből származó dobok, koronázópárkánydarabok, stb. A falu derék papja és tanitói ugyan a legjobb igyekezettel munkálkodnak ezek visszaszerzésén, sőt tervbe vették, hogy a falromok mentén, védőtető alatt összehordott és felállított ornamentális díszű kövekből csoportokat rendeznek.

A legépebb maradványba, az egykori szentélybe lépve, elszorul az ember szive. A kő komor szürkére festetten, imitt-amott zöldes árnyalatban, a falban rongáló nedvesség miatt, mered a szemlélőre; a pillérkötegeket erősitő háromnegyed oszlopok és a szentélyből a déli közelebbi ikerkápolnába nyiló ajtó oszlopfejei a többszörös átmeszelés folytán, az eredetien éles, finom formákat csak sejtetik; az üvegező munka drágább lévén a faluban a falazásnál, a csúcsban végződő ablakok tetemes magasságig, a felettük levő körablakok teljesen befalazottan útját állják, — a mire pedig eredetileg rendelve voltak, — a szentélybe szürődő fénynek. De látszanak jóakaró igyekezet nyomai itt is, a mennyibben az egykori kereszt- és hosszhajók találkozásában alakuló templomrész fölé a templom hivei deszkákból és gerendákból ugyan, de az egyszerűbb vizszintes lefödés helyet boltozatot emeltek úgy, hogy ennek vonalmenete a templom stilusához illeszkedhessék.

Felvételi munkánk alkalmával a templom körül árkokat ásattunk, hogy a templom fala, alant nap és levegő jutva hozzá, kiszáradhasson és a falak mentén netán összegyülemlő esővíz elvezethető legyen. Ezzel azt is elértük, hogy a templom a szentély körül 0.75—1.00 méterrel magasabbnak látszik. Felhasználtuk az alkalmat a régi kereszthajó déli és északi alapfalainak a közéjük torlódott törmelékektől, a meg-megvillanó régi koczkás vöröstégla templompadozatig való megszabadítására is.

Maradt munkája azonban a jövőnek is, és pedig: a kereszthajók folytatásában délre, majd nyugatra forduló szerzetesi lakosztályok alapfalainak felszabadítása; a most templomul szolgáló szentély ablakainak megnyitása; és mint el nem odázható követelmény, a szentélyboltozat nyomását ellensúlyozó, fent meg alant romlásnak indult pillérek javítása stb.

Úgy hiszem, nem lesz érdektelen egy észrevételemet is közölni, mely abból az alkalomból kapott meg, hogy a brassó-bertalani és a kerczi templomokat tanulmányoztam. Épitészetük modorában közeli rokonság van. A szentélyek alakitása, annak ablakai, pillérei, a bazilikáris hajók, a kereszthajók gyakran többszörös meglepő megegyezést mutatnak. Érdekes, hogy a déli mellékhajót, az északival ellentétben, egyiküknél sem támogatták és most sem támasztják pillérek. De talán legmeglepőbb a hasonlat a bertalani templom északi oldali hármas körellyel befejezett ajtaja és a kerczi templom nyugati falába utólag befalazott kapu közt, a mennyiben úgy profilirozása, mint vállkövei teljesen azonosak. Közelálló gondolat: vajjon nem egy tervezője volt-e a két épitménynek?

Makoldy József.

— Az Eschenheim-torony — magyarázta Grube, Helga kérdő pillantására felelve. — Középkori emlék. Látja azt az átlyukgatott zászlót a csúcsán? A frankfurtiak hosszas üldözés után elfogtak egy nyomorult vadorzót. Ez egy csomó mesterlövéssel szabályos kilencest lőtt ki a zászlón. A fejét mentette meg vele...

— Megmentette magát a művészetével.

— Igen, de előzőleg éppen a művészete vitte romlásba.

— Az már mindegy — állhatatoskodott a leány.

— Attól függ, mit élt át a kettő között.

Mentek, mendegéltek a zöldelő töltés fölött. Az életerős, ruganyos fiatal leány, aki csak a művészetre vágyott és az élet elsőségét vitató férfi, az olyan emberek nehézkes, fáradt járásával, kiknek lába alatt már láthatólag megingott a talaj. A hársak és gesztenyefák sárgult levelei lassan himbálóztak lefelé, a virágágyakra, melyeknek illata abba a csalódásba ringatta az embert, hogy még tavasz van. A homokos úton játszadozó gyermekek kurjongattak, lovasok ügettek. Ezek közbe-közbe kitértek, mikor egy-egy ragyogó hintó siklott el mellettük, amelyből Frankfurt párisiasan elegáns, vagy keleti szépségű hölgyei mosolyogtak. Köröskörül pedig madarak csicseregtek alacsony bokrok és magas fák lombjai között. A boldogság városa volt ez.

Elértek az Opera-térre. Pompás ívelésű, oszlopsorokon nyugvó, hófehér renaissance-épület emelkedett Helga előtt.

Különös tekintettel meredt az épületre. A falak megnyíltak előtte, egy trónt látott örökzöld babérfák alatt, halk zene áradozott egyre hangosabban, mámorítóbban, míg végre a hanghullámok fölkapták és odavitték a trónra. Homlokára diadém gyanánt babérágak hajoltak, lábánál hervadozó, tűzpiros rózsák hevertek.

Nuntius Helga egy mély sóhajjal kiegyenesedett. Szeme megakadt a homlokzat reliefekkel díszített felső részén, nagy aranybetűkön, melyekből betűről-betűre olvasta: „Az igaznak, szépnek, jónak!"

Grube a háta mögött állva várakozott. Helga ott látta hosszan elnyúlt árnyékát maga mellett és hirtelen, maga sem tudta, hogyan, a hű Ekhart meséjére gondolt. Gyorsan visszafordult, kezet nyujtott neki.

— Köszönöm, Grube úr.

— Menjünk tovább?

— Igen. Ha nem nagyon fárasztom.

— Világért sem. Örömmel hazakisérem.

Befordultak a Katalin-kapun. Helga úgy érezte, visszalép a jelenből a középkorba. És mégis, mintha hazatalált volna a meredek háztetős utcasorok között. Mint a régi gyermekmesékben. Lelke földerült, szinig megtelt örömmel, ifjúsággal . . .

Folytatjuk

Falusi nyár

A csónakom repül a vízen,
Izmom feszül, szemem ragyog,
Most nem vagyok: *már* harmincéves,
Most: *csak* harminc éves vagyok!

Hajnali harmatokba fürdöm,
Napsugárba törülközöm,
Szemem az ég kékjébe mártom
És füvek zöldjét tükrözöm . . .

Oly messze most a kávéházak
Rossz, kártyás, füstös termei,
Kis chansonettek szoknyafodra,
Most: jó vagyok és gyermeki . . .

Az életvásár zűrzavarja
E békerévbe el nem hat,
Az Isten rámtekint, s szemével
Megsímogat.

Mihály István

A szimpátia és antipátia

Sajátságos, hogy az emberek mindig a legtávolabb eső dolgokat szeretnék felkutatni, mérhetetlen messzeségeket járnak be fantáziájukban és a valóságban, míg sajátmagukat, a saját testi és lelki énjüket alig, vagy egyáltalán nem ismerik. Meg vagyok győződve róla, hogy minden a középosztályhoz tartozó ember pontosan tudja, hol van London, vagy a Gibraltári szoros, ellenben nem tudja, hogy mindkét veséjén egy-egy mellékvesét hordoz, amelyek megbetegedése halált okozó, tehát az életre igen fontos, de a legtöbb ember azt sem tudja pontosan, hogy hol van a szíve, egyszerűen azt hiszi, hogy a mellkas balfelén, holott a középen van s csak a csúcsa hajlik balfelé.

E kis példával csak azt akartam illusztrálni, hogy az emberek csodálatos nemtörődömségükkel jóformán észre sem veszik, hogy egy új érzékszervük van fejlődőben, amelyet jelenleg még minden megnyilvánulásában a tévedések salakja s tudatlanság köde borít.

Ez az érzékszerv, amely védő, tiltó vagy ajánló szavával egy életen át hűségesen kisér bennünket, a dolgokkal szemben való előzetes megérzésünk, szervezetünknek abból a mindenen keresztül megnyilvánuló vágyából fakad, hogy akárhogy is, de — élni akar.

Ez a mindennél erősebb élni akarás, valamennyi olyan ténykedésnek, mely testi vagy lelki válságot okozhat, határozottan elleneszegül.

Az életben mindezek dacára gyakran látjuk, hogy az emberek vakon rohannak végzetükbe. Ez két okból lehetséges: vagy nem működik jól ez az érzékszervük, hiszen lehet ugyebár vakon, némán, süketen születni is, vagy pedig az ember tudomásul veszi a tiltakozást, de könnyelmű meggondolatlanságból vagy intelligenciahiányból eltolja magától s mint a dsungel halhatatlan költője, Rudyard Kipling mondja — „megtépi a halál bajuszát", — szóval ujjat húz a sorssal.

Valóban, aki az embereket figyeli, amint legbensőbb énjükre sem hallgatva mennek a maguk útján, — eszébe fog jutni a nagy Breughel kisérteties festménye, amelyen a vakok csoportja arcukat a könyörtelen égnek emelve, egymásba kapaszkodva gyanutlanul zuhannak az előttük zúgó folyó hullámaiba.

Az érzékszerv, melyet még alig ismerünk, s mely életünket van hivatva védeni minden érzékelhető dologgal szemben, szimpátiában vagy antipátiában nyilvánul meg.

Tisztítsuk meg e két dolgot a tévedések sulyos tömegétől, hogy tisztán láthassunk a kérdésben.

Egy példát talán: Vidám társaságban ülök, érzem, hogy okosan s jól beszélek, hogy amit mondok, érdeklődésre talál. Belép egy úr, köszön, ránézek, bemutatkozik s a következő pillanatban úgy érzem, hogy nincs több mondanivalóm, amit még el akartam beszélni s ami az előbb még érdekesnek és színesnek látszott, egy pillanat alatt elhervadt, semmitmondó és fakó lett, el sem érdemes mondani már. Az utóbb jött úriember beszélgetni kezd, én azonban unom magam, valami grimace-érzés nyugtalankodik bennem, búcsuzom és távozom.

Ilyenkor az ember megállapítja, hogy az illető neki hallatlanul ellenszenves volt és pedig teszi ezt száz eset közül kilencvenkilencben pontosan a következő szavakkal: „borzasztó ellenszenves volt nekem az a fráter, igazán nem tudom, miért, hiszen először láttam életemben!"

Figyelemreméltó ebben a mondatban az, hogy a rokonszenves az mindig ember, az ellenszenves mindig fráter. A rokonszenves fráter éppen olyan kevéssé létezik mint közhasználati kifejezés, mint az ellen-

Falu végén kurta kocsma... Makoldy József festménye

Észrevétlenül megnyílt előtte a képzelet színes világa. Ezüstkutak csobogását hallotta, idegen, színpompás kertek illatát érezte, távoli, fehér, márványistenekkel megtöltött templomhajókat látott. A házmester hangja felébresztette. Tovább sietett, hogy meneküljön e hétköznapi fecsegés elől. Elért a kijárathoz, ahol őrt állva várt rá a szeptemberi nap. Bőségesen ontotta sugarát, minden aranyát lába elé szórva, hogy megmutassa, milyen szép a világ. Ez a világ is.

De a házmester utólérte, esetlenül hajlongott előtte s gratulált az „uj művésznő"-nek, e világhírű konzervatóriumba való felvételéhez; amelyből olyan emberek kerülnek ki, mint Braun úr. Azután megkérdezte, van-e már szállása. — Mert hát én tudnék egy nagyon szolíd asszonyt. A szobája egész táncterem, ellátása meg olyan lenne a kisasszonynak, mint Rotschildnál.

Ő persze nem azért ajánlja, mintha ezért percentet vagy ajándékot kapna. Semmi haszna belőle, csak holmi lelketlen kizsákmányolástól akarja megkímélni a tanulókat, akiknek pár garassal talán többjük van.

Helga megköszönte a szívességet. Már van lakása a Bleiden-utcában. Hanem hálás lenne, ha az utat megmutatná, mert reggel nem figyelte meg, merre jött.

— Sokkal több a dolgom, semhogy szolgát játszhatnék — mormogta a goromba fickó dühösen; belépett a fülkéjébe és becsapta az ajtót maga után.

Helga még a kapu alatt állott, s határozatlanul tekintett a négy világtáj felé. Ekkor egy hajlott termetű, nyurga úriember udvariasan köszöntötte.

— A Bleiden-utcát tetszik keresni? Ha megengedi a kisasszony, megmutatom. A házmester úgy látszik azt hitte, nem fizeti ki magát.

Rámosolygott a leányra, aki ebbe a nyílt, de valami titkolt bánattal sötét szembe tekintve, mindjárt az első pillanatban erős rokonszenvet érzett.

— Igazán nagyon kedves.

A férfi még egyszer megemelte a kalapját, bemutatkozott: — Grube Ferenc.

Helga is megmondta a nevét. Aztán megindult a látszólag negyven év körüli férfi mellett.

— Ismeri e régi Majna-menti várost?

— Még nem voltam Frankfurtban.

— Ha érdekli, körülnézhetünk. Én nem mulasztok semmit, magam is sétára indultam.

— Elmegyünk az opera előtt?

— Ezt vártam — mondta Grube örömmel — már meg is engedtem magamnak egy kis vargabetűt. — Szakállas arca egész megfiatalodott örömében, hogy eltalálta a leány gondolatát. Kihúzta magát. — Úgy-e gyönyörű út, kisasszony? Keresztül vonul az egész belvároson, mint egy parkszalag, amelynek eleje és vége a Majna partjához ér. A régi vársánc helye ez, abból az időből, mikor még Frankfurt a maga ura volt. Ennek ugyan 1866 óta menthetetlenül vége van, de azért inkább van okunk örülni, mint szomorkodni; jó cserét csináltunk. A város azóta szépen felvirágzott. Szüksége is volt az ujjászületésre. Magából a hagyományból nem lehet megélni, az embernek magának is kell valamit hagyományoznia.

— Ez így van a művészetben — jegyezte meg Helga.

— Persze — hagyta helyben Grube, meglepődve, hogy a leány gondolatai figyelmen kívül hagyták az út természeti szépségeit. — De első az élet!

— Ó, ezt csak azért mondja, mert nem művész.

— Nem, én nem vagyok művész.

Egy darabig szótlanul haladtak egymás mellett. Balról egyszerre egy ódonszürke, hatalmas őrtorony magaslott ki a fák zöldje közül.

Uj Idők 1924. XXX. 27. sz.

Péntek

— Elbeszélés —

Irta: **Kosáryné Réz Lola**

— Ma veszedelmes nap van, — sóhajtotta Bíróné, mikor felkelt. — Április tizenharmadika és péntek. Adja Isten, hogy szerencsésen elmúljon ez is!

A nap mindjárt reggel veszedelmesen kezdődött. A legidősebbik leány, Emma, misére indult. Szép tavaszi nap volt és Palkó, a legkisebb öccse, vele ment. A kerítés mögül meglátta őket Morcos, a házőrző fehérmellényes fekete kuvasz és szintén a nyomukba iramodott. A város főterén aztán elfogta a sintér.

Rettenetes volt.

Az evangélikus templom, a zárda és a városháza között történt. Morcos ártatlanul farkcsóválva lépegetett Emma és Palkó előtt. Az utcasarki cukrosnál megálltak egy pillanatra. Palkó szeretett volna egy fütyülőt rózsaszínű cukorból, de Emma megtagadta a kívánságát, mert egyetlen ezüstkoronása volt és azt nem akarta felváltani. Mégis, már-már megmozdult a szíve.

— Várj csak, — mondta az öccsének és visszafordult a cukrosbódé felé. De éppen ebben a pillanatban fényes drótkarika villant meg a levegőben és Morcos üvöltve és hörögve kezdett rángatózni a földön.

Emma és Palkó egy pillanatra dermedten néztek oda, de aztán hangos, szégyentelen jajveszékelésre fakadtak. A sintér nem törődött velük, húzni kezdte Morcost maga után a kocsija felé. Az emberek összeverődtek mindenfelől és nézték, ostoba módon, a gyászos menetet, ahelyett, hogy segítségre gondoltak volna. Végre abban a pillanatban, mikor a sintér Morcost a nyakánál fogva már-már a kocsiba lódította, Emma elcsukló hangon ezt kiáltotta a sintérnek:

— Adok érte egy ezüstkoronát!

A sintér megállt. Gondolkozott.

— Forinton alul nincs vásár, — mondta végre rút vigyorgással. Emma kétségbeesetten nézett vissza gonosz, maszatos arcába, de aztán remegő hangon így szólt:

— Hozok . . . hozok egy forintot.

Elszántan berohant Sümegh ruhakereskedő boltjába és kért tőle az övéhez még egy ezüstkoronát kölcsön. Szégyentől égő arccal kérte, tizenöt éves volt és soha életében nem volt még adóssága. De Morcos életéről volt szó. Átvette a pénzt, visszaszaladt a sintérhez, a markába nyomta a gyalázatos vérdíjat, aztán Palkóval együtt letérdeltek az utcakövezetre és magukhoz ölelték a megmentett Morcost.

A miséből aznap nem lett semmi. Kisírt szemmel, mellékutcákon és sötét sikátorokon keresztül igyekeztek hazafelé.

Otthon az az ujság várta őket, hogy István, a középső fiú, felakadt a szöges kerítésen a gallérjánál fogva és ha néhány perccel később találnak reá, ott fullad meg nyomorultan. De a szomszéd villából átjött a szakácsné, hogy a szolgával beszélgessen, észrevette Istvánkát és lerántotta a lábánál fogva, mint valami nyúlat a szögről, úgy, hogy csak a kabátja ment tönkre. Ő maga egészen jól érezte magát, élvezte a dicsőséget és vajaskenyeret evett a konyhában.

Mondom, a nap mindjárt reggel veszedelmesen kezdődött. Ha az egyik izgalom után megnyugodtak, a másik következett. Trudinak, aki néhány hétre látogatóban volt a tanácsoséknál, mikor Icával a városba mentek himzőselyemért, elszakadt a harisnyakötője és nagy kínnal, ezer baj közt értek haza, ugyancsak mellékutcákon és sötét sikátorokon keresztül, amellett pedig még meg is áztak. Ráadásul Bíró tanácsos úr, a családfő, ballábbal kelt fel és még hozzá délben a hús mellé behozott rizskása úgy össze volt ragacsolva, hogy irtózatos.

Mégis, a lányoknak, Emmának, Trudinak, Icának olyan jókedvük volt egész délután, hogy alig fértek a bőrükben.

— Ne nevessünk annyit, — aggodalmaskodtak, — április tizenharmadika van és péntek! Meglássátok, meg fogjuk bánni! — De hiába, valami gonosz varázslat érhette őket. Csak egymásra néztek és nevetniök kellett megint.

Erre következett a vacsora, mikor az ebédről maradt ragacsos rizskása is újra az asztalra került. Néma csöndben, komoly és komor arccal ült a családfő, csak néha szólalt meg:

— Ülj egyenesen!

Vagy:

— Ne csámcsogj!

— Zongorázzatok valamit! — szólt aztán végre és elfordult az asztaltól. Emma, Ica és Trudi megadással kullogtak a zongorához. Nevető kedvük elmúlt. Tudták, hogy ki fognak kapni. És csakugyan. Mindegyre félreütöttek. Akár a Türkische Marschot játszották négykézre, akár külön-külön az Einsamer Wanderert Griegtől, semmi se sikerült.

Az esti mosakodásnál pedig akkora pocsolyát lucskoltak össze a fürdőszobában, hogy Mari ónagysága még akkor is morogva szedte föl a vizet (egy rongyot belemártogatva és kicsavargatva egyre), mikor már mindnyájan az ágyban feküdtek.

Végre csönd lett. Leszállt az éj. Bíróné megkönnyebbülten felsóhajtott a paplana alatt.

— Még néhány óra és a veszedelmes napnak vége van . . .

Egyszerre valami különös zenebona csendült fel odakint. Mintha halkan cincogna sok-sok egér. Amellett léptek is hallatszottak. Morcos dühösen morgott. Csitító hangok csöndesítették. A cincogás egyre erősödött.

Aztán, egy pillanatnyi csönd után, — a leányok a másik szobában rémülten meredtek a holdfényes ablakra, aminek lehuzott vászonfüggönyén túl bizonytalan árnyékok mozogtak, — hirtelen felhangzott az a nóta, hogy:

Csak egy kislány van a világon.

Megrendülve lapultak meg mind a hárman. Mi ez? Csak nem . . .

— Ki fogunk kapni, — suttogta Emma meggyőződéssel, akinek szerencsétlen pesszimista természete volt. — Bárcsak fel ne ébrednének odaát!

— Mi az! — mordult fel ebben a pillanatban az apjuk a sötétben. — Macskák nyávognak odakint?

A leányoknak elállt egy pillanatra a szivük dobogása. A tanácsos úr egyszerre egészen éber volt már.

— Meg vannak bolondulva azok odakint? Hiszen ez éjjeli zene! Ki lehet az a birka? Ki az ördög lehet vajjon?

Még ha tudták volna, akkor sem árulták volna el a leányok. A legkegyetlenebb kínvallatásra sem. De mikor igazán nem is tudták! Nem is képzelték. Nem is álmodták.

Icukának annyira furta a kiváncsiság az oldalát, hogy felkelt és az ablakhoz lopózott. A függöny mellett keskeny rés volt. De nem ismerhetett meg senkit, csak annyit látott, hogy sötét alakok állnak a kertben,

Kálmán Testvérek cipőkülönlegességei. Koronaherceg ucca 2. szám
Magasin Francais

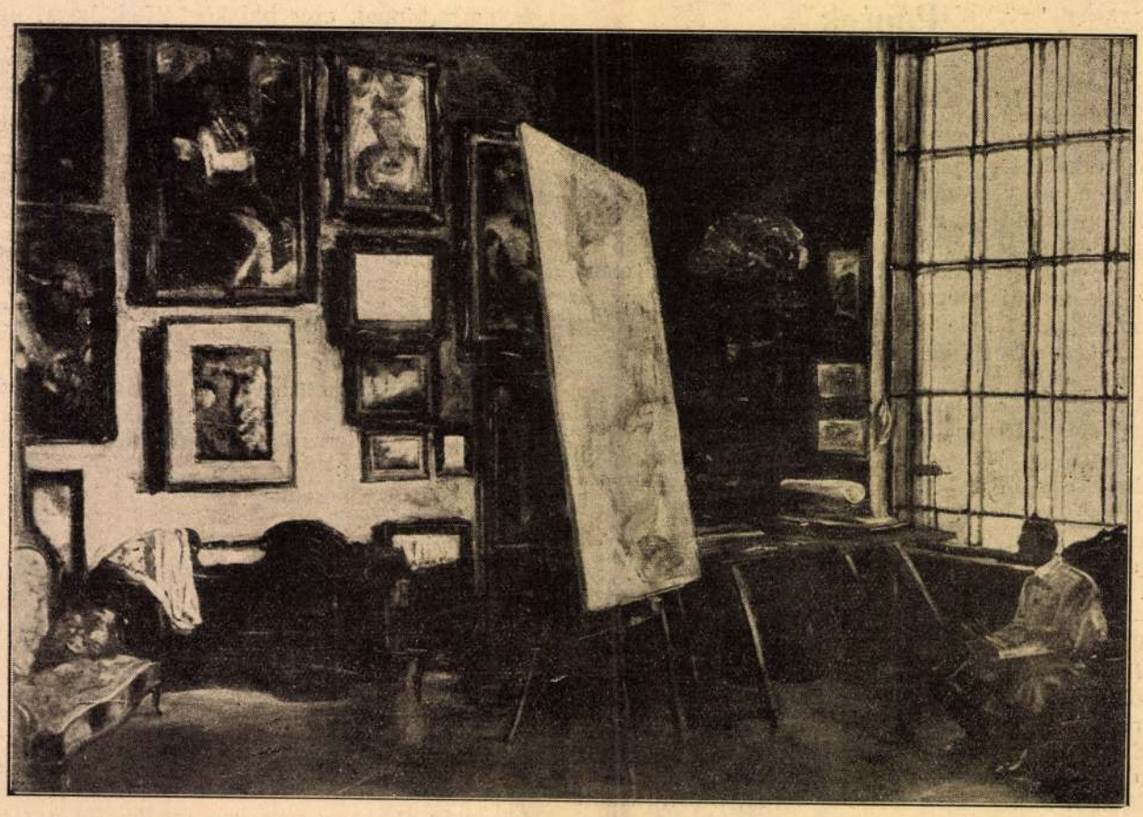

Műteremben. Makoldy József olajfestménye a Nemzeti Szalonban

A liliomos asszony

A mozi még zsenge ifjúkorát élte Magyarországon, amikor Pekár Gyula regénye: A liliomos asszony-ról megjelent. S ma, húsz és egynéhány esztendő multán, amikor a kiadó a regény új kiadását helyezi asztalunkra, csodálkozva állapítjuk meg, hogy ennél eszményibb filmregényt magyar nyelven azóta sem írtak és irodalmi szinvonalon álló kalandos regényt sem.

Ami majdnem negyedszázad előtt Pekár Gyula képzelmét foglalkoztatta: az okkultizmus, spiritizmus, hypnotizmus problémái, a mágusi erők játéka s a démoni asszony: az ma a közönség legszélesebb rétegeinek érdeklődési körébe került, sőt e kör középpontjában áll és sok külföldi író lett világhíres és frankban milliomos azzal, hogy megkísérelte ennek az érdeklődésnek a kielégítését.

Megállapíthatjuk, hogy a fantasztikus, okkultista regények világszerte ismertnevü írói messze Pekár mögött maradnak tanultság, műveltség, kultura, szuggesztiv erő, írói készség dolgában, s megállapíthatjuk azt is, hogy előadásában ott lüktet a mozigép szívének: motorjának elektromos árama, amely az érdekes képek egymásutánjának fáradhatatlan s gyors felidézésével mágneses és egyben mágusi hatást is gyakorol figyelmünkre.

Thömösy Ábel gárdista szerelméről szól ez a regény. Ferenc király katonája volt Thömösy Ábel, aki Bécsből hazajött Szentjakabyék látogatására Feketekőre. Ott beleszeretett Lottikába és ez a szerelem a békés boldogság örök harmóniájába olvadt volna fel, ha... ha történetesen nem tartózkodik ugyanakkor Feketekő várában Vermont marquis, francia emigráns és svarckünstler, — ő szeretné megkaparintani a Lottika hozományát — s ezért szemével megbabonázza a vitéz gárdistát. Szerelmet szuggerált a francia kalandor Thömössy Ábelbe, szerelmet a vár fehér asszonyának: Drághy Judithnak arcképe iránt s ez a szerelem erősebbnek bizonyult minden földi szerelemnél, feldúlta Thömösy Ábel nyugalmát, életét, megsáppasztotta egészséges arcát és mint egy szörnyű forgószél, elsodorta őt földi mátkája mellől, a liliomos asszony után, a halálba.

Túlfűtött atmoszférájú, gyakran lélekzetelállítóan izgalmas, hátborzongtató história ez, hatása alól nem tudod kivonni magadat, amíg olvasod. De nem csak a történet tartja fogva a képzelmet, hanem keretei, kulisszái és kosztümjei is. A tizennyolcadik század végének magyar uri társaséletét idézi fel ebben a regényben Pekár Gyula s van-e író, aki ezt nagyobb virtuozitással tudja megcselekedni, mint ő? Aligha. Az időgép bárhova vigye is: minden korban, minden náció között tüstént feltalálja ő magát, de otthon — úgy érezzük — a tizennyolcadik század Magyarországában van csak igazán.

A történelmi keret megszépíti, megfinomítja ezt a kisértetiesen érdekes regényt, amelynek az olvasását nem tudja abbahagyni az, aki belefogott.

Uj Idők 1924. XXX. 1, 6 k

Cézanne-kiállitás Párisban

Páris, márc.

Bernheimék kis kiállító termeiben aránytalanul sok ember szorong, hogy lássa *Cézanne* mester sokat vitatott munkáit. Meg kell adni, mindnyájan nagy áhitattal szemlélődnek s csak két japán emberke áll hangosan nevetve a mester egyik önarcképe előtt. Látszik, hogy nem régen lehetnek itt, mert a többi ferdeszemü látogató (akikből meglehetős sok látható a franciák fővárosában) komoly elmélyedéssel tanulmányozza a valóban remek müveket.

Istenem, nem lehet azt állítani, hogy abszolute laikus ember talán különös gyönyörüséget találna e képek szemlélésében, de aki művészileg képzett s beléjük mélyed, lehetetlen, hogy ne értse meg azt, mit *Cézanne* meg akart értetni.

Különös narancsrózsaszinei, hideg zöldjei hihetetlen harmoniába olvadnak össze s valóban meggyőzően hatnak. Technikája érdekesen váltakozik egy-ugyanazon képén. Az ég szürkéje közül mindenütt kicsillan a vászon fedetlenül hagyott meleg alapszine, míg a tenger legtávolabb eső horizontját jó három milliméteres festékréteggel hozza ki, valóban oly levegős könnyedséggel, hogy igaz dicsőségére válik a plein-air-pikturának. Rajzbeli készségének fogyatékossága — mit oly sokszor a szemére vetettek — itt is meglehetősen hátrányára válik a kiállítás tökéletességének. Férfiaktjai olykor szakgatottaknak hatnak, női aktjai feltünően jobbak, látszik mennyivel jobban érdekelték mesterüket.

Még néhány kevésbé ismert képét láttuk, igy könnyed, szinte aquarellszerű „Fasorá"-t, majd „Virágcsendéleté"-t, mely egyik gyöngye az egész kiállításnak. Finom, üde, bizarr, szóval egészen — *Cézanne*. Önarcképeinek különösen sok a bámulója s egy teljesen párisiasan adjusztált kinai leány (rövid haj, festett arc és ajak, utolsó divatú silhouettel) valósággal extázisban magyaráz kinai partnerének.

Egyébként sok piktor tolong itt, művésznövendék, kiknek nem kell bemutatkozniok sehol e világon, mindenütt egyformák. Szegények s — fanatikusak. Szeretik a művészetet magáért a szépért s dolgoznak, mert érzik arra való hivatottságukat s az alkotás szükségességét.

A kiállítást *Cézanne szobra javára* rendezték. Az emlékmű első terve (könyökre támaszkodó női akt) — *Maillol* mester műve — már ott díszeleg kis asztalon a terem közepén. Valószinüleg azonban változni fog, míg kivitelre kerül s hirdetheti e sokat vitatott mester hírnevét.

Hellebranth Berta

A skorbut-káposzta

Messze délen, a déli sark övében, a 48. és 50. szélességi fokok között a Kerguel-szigeteken él ez az érdekes növény, amelynek képét itt közöljük. A vulkáni hegyekből álló szigeteket heves szelek kopárosítják, szegény növényzetének mégis van néhány különleges faja, mint például a skorbut-káposzta is (Pringlea antiscorbutica), mely e szigeteken kivül másutt nem terem. Régi, magvaszakadt nemzetség, a káposztafélék (keresztesek) családjába tartozik, de közelebbi rokonsága már nincsen.

A mult század negyvenes éveinek elején egy délsarki felfedező expedició két hajója, az Erebus és a Terror kötöttek ki a Kerguel-szigeteken s az expedició orvosa, *Hooker J. D.*, a hír-

neves botanikus helyszinen tanulmányozta a skorbut-káposztát. A skorbut régóta ismeretes, kellemetlen és végzetes betegség: vérzések és fekélyek támadnak az iny nyálkahártyáján, vérzések a csonthártyában, vagy a bőr alatt a lábakon, a csontok törékennyé válnak, a végtagok pedig fájdalmassá. Hajókon a legénység hosszabb ideig tartó folyamatos utazások alatt sokat szenved ettől a betegségtől s az Erebus és a Terror legénysége is szenvedte már akkor, mikor a Kerguel-szigetekhez eljutott. *Hooker* azt tapasztalta, hogy a szigeteknek ez a káposztaszerü növénye kiváló táplálék és a skorbut-betegnek visszaadja épségét.

Csak a legújabb időkben sikerült azonban a tudománynak kimutatnia, hogy mi e jelenség magyarázata. Vannak ugyanis bizonyos tápanyagok, melyek csak nagyon kis mennyiségben, de azért elkerülhetetlenül szükségesek a szervezetnek, úgy hogy hiányuk betegséget idéz elő. Ezek a vitaminek. Egy ilyen vitamin nagyon érzékeny, könnyen elbomlik, ha azokat a táplálékokat, melyekben előfordul, felforraljuk vagy kiszárítjuk. A konzervekben épen ezért hiányzik. Minthogy pedig a hajók legénysége hosszú úton konzervekre van szorítva, nélkülözi a vitamint és idővel kitör rajta a skorbut. A háború alatt is gyakori jelenség volt friss tápláléktól elzárt csapatok között ez a csunya betegség.

Ezer jó vicc

A balkáni szerződés aláírása után az angol követ: Itassuk le!

Nikita: Kit?

*

Az őrmester egy egészséges bakán mutatja be a mesterséges légzést. Ez türi egy darabig, de aztán kéri, hogy hagyja már abba, mert eláll a lélegzete!

*

Feltólja a kurta káplár a magas ujonc állát és mondja, hogy ezentúl mindig úgy tartsa.

— Na akkor isten áldja, káplár úr, mi nem látjuk többé egymást.

*

Hadnagy: Jóska, micsoda pár ez? Egyik gombos, lakkos, a másik fűzös és marhabőr cipő.

Tisztiszolga: Azon mulatok én is és a szekrényben is van egy ilyen pár!

*

— Mit gondol, doktor, pechem lesz, mert 13-án lesz az esküvőm?

— Hogyne. Miért lenne 13-ika kivétel?

*

Pesti gyerek először utazik vidékre és felkiált:

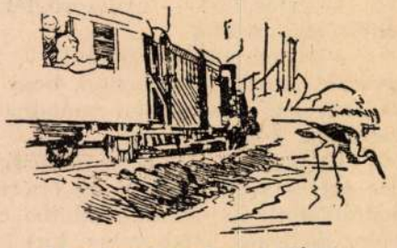

— Lám, mégis csak van gólya!

*

A kolozsvári Hunwald-cég hirdetése:

Ingyen szerelem

fel azon villanylámpákat stb.

Legjobb pehely, gyapju és vattás paplanokat gyárt László Sándor VIII, Vas ucca 14. Telefon: József 138—92.

a palánták között, amiket az öregúr ültetett tegnap a saját kezeivel.

— Ki fogunk kapni — ismételte ő is mély meggyőződéssel, bár természetére nézve határozottan optimista volt.

Közben Biróné, akit nagyon zavart a műélvezésben a férje folytonos morgása, fodros hálókabátjában átjött a leányokhoz, nagyon vegyes érzelmekkel. Az éjjeli zene nagyon tetszett neki, de azt viszont tudta jól, hogy az öreg úrnak más a véleménye. Izgatottan jött hát és meglátta Icukát mezitláb állni az ablaknál.

— Ica! Bujj vissza, mert meghülsz.

Ica nem engedelmeskedett. Rászólt kétszer. Háromszor. Hiába. Végre elvesztette türelmét. Fojtott hangon mondta:

— Ica! Bujj vissza rögtön, mert úgy rád ütök, hogy fájni fog!

A haszontalan így felelt:

— Én pedig visítok, hogy meghallják!

Odakint most ezt húzták:

— Csöndesen csak, csöndesen,
Hogy a szívem meg ne repedjen...

— Nem kellene gyertyát gyújtani? — kérdezte halk, reszkető hangon Trudi, aki a nénjétől tudta, hogyan kell ilyenkor eljárni. De akármilyen halkan kérdezte is, meghallotta az öreg úr.

— Hát még mit nem? — harsogta. — Mit gondoltok? Tán bizony azt hiszitek, hogy nektek szól? Hiszen olyan részegek bizonyosan, hogy azt sem tudják, hol vannak. Eltévesztették a házat. Ilyen gyereklányoknak nem szokás adni éjjeli zenét!

Ebben a percben azonban énekszó is csendült a hegedü mellé:

— Kis Komárom, nagy Komárom,
De szép kislány ez a három!

— Látod, hogy nekik szól! — mondta anyai büszkeséggel, diadalmas hangon a felesége.

— Hát, ha nekik szól, — ült fel mérgesen az öreg úr az ágyban, — annál rosszabb. Akkor nem lehet másképp, mint hogy rossz úton járnak.

A leányok remegve gubbasztottak a helyükön s a lelkiismeretüket kezdték vizsgálni. Nyomás nehezedett a szívükre. Igen, megtörtént, hogy a zárdába menet láttak néhány fiatalembert az utcán. A fiatalemberek megálltak és előreengedték őket, ők pedig elpirultak és sietve igyekeztek tovább. Isten látja a lelküket: minden bünük ez volt, és mégis bántotta őket a lelkiismeretük. Nem örültek már a muzsikának, sőt szívből kivánták, hogy mielőbb vége legyen. De odakint valóságos tombolás következett. Muzsika, ének, sőt üvegcsörömpölés...

— Irtózatos! — nyöszörögték és a párnába rejtették égő arcukat.

— Ismernek valami fiut, — folytatta az öreg úr gyászos hangon, — anélkül, hogy mi itthon tudnánk. Jól neveled a leányaidat, mondhatom. És ezennel kijelentem, hogy, ha még...

Ki tudja, micsoda szörnyüség következett volna! De ebben a pillanatban az óra ütni kezdett. Tizenkettőt ütött. És odakint, mintha csak a babonás nap rossz szellemei lettek volna, hirtelen elcsitult a lárma. Csak a cincogó zenebona hallatszott megint, egyre halkabban, távozó léptektől kisérve.

Az öreg úr nem szólt többet. Visszafeküdt és a fejére húzta a paplant.

A leányok szobájából csöndes szipogás hallatszott és az asszony óvatosan tapogatózott vissza az ágyához a sötétben.

— Hála Istennek, — fohászkodott, — hogy ez a veszedelmes nap is elmúlt végre valahogyan.

S megnyugodva ásított egyet.

Elhagyottan. Makoldy József vízfestménye a Nemzeti Szalonban

Szeretnék búcsuzni

Szeretnék elbúcsúzni tőled
Egy csöndes nyári éjszakán,
Ketten állnánk a hold fényében
S te könnyesen néznél reám.

Lágyan suhanna el fölöttünk
A langyos, édes, meleg éj,
Szavak helyett csöndesen, fájón
Csak dobogó szivünk beszél.

Amikor aztán el kell mennem,
Mert hív egy újabb, forróbb nyár,
Megesküdnél az éjszakában,
Hogy szived mindig visszavár!

Vagy szeretnék búcsúzni tőled
Egy borús őszi éjszaka
Zokognál, keserűn csalódva
S veled sírna a szél szava...

Remegve kérnél, hogy maradjak,
Halkan hull a fa levele,
Elhervadtak már a virágok
Felénk csapott az ősz dere.

És én csak mennék egyre, bátran,
Nem látnám hullni könnyeid,
S hogy ősz borult rám észrevétlen
S amott a tél már közelit.

Váry Magda

Makoldy József *(ákosi)*, festőmüvész, okl. épitész, szfőv. müszaki tanácsos. Nagyszebenben született, 1890-ben. Középiskolai tanulmányainak befejezése után a budapesti müegyetemen versenyvizsgai ösztöndijjal épitészi oklevelet szerzett. Münchenben és Krakkóban folytatta müvészi tanulmányait. Egyideig régi, erdélyi felvételekkel foglalkozott, majd különböző városi ügyosztáiyokon dolgozott, mint városi épitkezések vezetője és ellenőrzője. Számos köz- és magánépületet tervezett és több pályadijat nyert. Festőmüvészi munkássága is jelentős, több gyüjteményes kiállitást rendezett a Nemzeti Szalonban és a Mücsarnokban. Résztvett a hágai, amsterdami és stockholmi reprezentativ magyar kiállitásokon is, főleg akvarelljeivel tünt fel. Több képe a Kormányzó, a Székesfőváros és a Szépmüvészeti Muzeum tulajdonában van. 1919-ben a Mücsarnok diját, 1922-ben a 3000 koronás grafikai dijat, 1923-ban a Mücsarnok Eszterházy vizfestménydiját és a balatoni kiállitás zsánerképdiját nyerte meg. Szépirodalmi és müvészeti cikkei, valamint rajzai főleg a Pesti Hirlapban és az Uj Nemzedékben jelentek meg. Könyvalakban is megjelentek rajz, kőrajz és linoleummetszet sorozatai, amelyek közül a legnevezetesebb: „Amint én láttam", „Mi maradt nekünk" és „Erdélyi képek", „There is no czeh kulture in Upperhungary", stb.

Rát Str 774. l.

471 EHRMANNS Theodore báró. Velencei tó. Vízf. 80 frt.

472 NEOGRÁDY Antal. Libapásztor. Vízfestmény. 200 frt.

473 KIMNACH László. A konyhában. Tanulmány. Vízf. 200 frt.

474 ZANETTI Vettore Zilla. Csatorna-part Velencében. Vízf. 500 frt.

475 NADLER Róbert. Mosás a kenesei parton. Vízf. Eladó.

476 GIORNI C. Olajfák. Vízf. 200 frt.

477 GIORNI C. A volskus hegyek között. Vízf. 200 frt.

478 KOSZKOL Jenő. Csendélet. Vízf. 75 frt.

479 NEOGRÁDY Antal. A természetbuvár. Vízf. Eladó.

Makoldy József

Élet. arch.

Gellérd, 344 l.

LOSONC
41 XI. 14. 18
3
MAGYAR KIRÁLYSÁG

44
FM

Tek.

Europa lapterjentő R.T.

Budapest V

Rothermere u. 12. III 2

REDLINGER
könyv és papírkereskedő
hírlapválkdat.
LOSONC

Kalocsai Sándor

1. Ikon-sorozat III. monotypia 42x30

2. — " — IV. — " — — " —

XIV. Szegedi Nyári Tárlat

1973. júl. 22 – szept. 16.

Maroldy Sándor

Beszélgetés Naményi Lilivel

Alföld 1984/1

Makoldi Sándorné

Bemutatott műve:

117. „Kenyér," akvarell, 16 x 20 cm.

F. Ludányi Gabriella: III országos akvarell biennálé, Eger, 1972.

Makoldi Sándoné

Udvar olaj 62×60

Őszi Tárlat 1971. Debrecen

Makoldiné Papp Gizella

A Lilahy György Művészetbarátok Köre soron következő találkozóján Makoldiné Papp Gizella festőművész munkáinak bemutatása már délután nyílik meg Tokajban, a helytörténeti múzeumban. Bevezetőt Tenkács Tibor festőművész mond.

Tokaji találat.

Szabad Magyarország 1972/195. 12 old.

Makoldy Sándorné

Résztvesz a Miállításon
(A katalógust ld. Ferenczy Béniné)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi G. Szinház, 1972.

Makoldy József MDK

Jardin Luxembourg, vizf.

Vasmegye faluszéke, vizf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

M.D.K.

Makoldy József

Akvarelljét, egy elesett katonáról kiemeli Tarkeövi, -"A hadviselt müvészek kiállitása a Mücsarnokban" c. kritikájában.

Szinház és Divat, Bp. 1919. márc. 16. IV. évf. 11. sz. 24-25. lap

MDK

Makoldy József

A Nemzeti Szalón Molnár Viktor dijat a Balaton kiállitás zsürije Makoldy József: "Halászat a Balatonon" c. festményének itélte. "Verbóczy-palota Budán" c. festményét, megvásárolta a Székesfővárosi Múzeum.

Cikk: Makoldy József kettős kitüntetése.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1922.febr.15. 27.láp

Makoldy József

MDK

Duna

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Makoldy József MDK

Feltrei tetőjáték, vizf.

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Makrolády József MDK

Feltárás tetőjáték, vlnf.

Műcsarnok 1929 tavaszi tárlat

Makoldy József, festöm. mDK

"a mücs.tav.tárlatán bennünket épitészeket érdekelnek az épitész festök és szobrászok kiállitott müvei Ezek között szerepel: M.J. néhány pompás tájképe

A mücsarnok tavaszi tárlatán....
MPIP - MPMÜ 1925.jun.1. 49.évf. 21-22.sz. 76.l.

MDK

Makoldi

A Műegyetemi építészhallgatók kiállításán szerepelt művével, akvarelljeivel.

A Ház, 1909. II. 1-2.sz. 52.lp

1/.

Makoldy József, festőm.

Született Nagyszebenben 1890-ben, Brassóban érettségizett, Budapesten a Müegyetemet végezte, Müvészi tanulmányait Münchenben, és Krakóban.

Akvai Makoldy József képein az architektzra szeretete jelentkezik. Legszivesebben épitészeti motivumokat választ téma gyanánt. -Léptéke a vizfestményben a legnagyobb, pedig az aquarell technika nehézségei a papir nagyságával négyzetes arányban nönek.

Makoldy József gyüjteménye.
Nemzeti Szalon. 1918. okt. Kat.

Makoldy Sándor

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1971 SEP 27

TOKAJI FERENC EMLÉKÉRE Makoldy Sándor, debreceni képzőművész gipszbe öntötte Tokaji Ferencnek, az 1679. évi parasztfelkelés vezérének portréját és a plakettet a tokaji helytörténeti múzeumnak ajándékozta. Tokaji Ferenc élete szorosan kapcsolódik Tokaj-Hegyaljához. Nevéhez fűződik a sárospataki és a tokaji vár elfoglalása.

Makoldi Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG
Eger
1971 MÁJ 9

Kiállítás Egerben

1021

Szombaton nyílt meg az egri Megyei Művelődési Központ nagytermében *Makoldi Sándor* fiatal festőművész bemutatkozó kiállítása. Megnyitó beszédet *Blaskó János* festőművész, a főiskola tanszékvezető tanára mondott.

női

munkaerőket

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Hirlap
1975 MÁJ 26

Makoldi Sándor festőművész

egyik városában fognak felépíteni.

MAKOLDI SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZNEK nyílt kiállítása vasárnap a balassagyarmati Horváth Endre Galériában. A tárlaton a művész 26 olajfestményét és grafikáját állították ki.

ORSZÁGOS KUTYAKIÁLLÍTÁST rendeztek vasárnap Nyíregyházán. Több száz tenyésztő mintegy 600 ebet vonultatott fel a bujtosi sportpályán.

— Huszonegy szoba áll a vendégek

Makoldi Sándor

festőművész kiállitása nyilt meg máj.23-án
a balassagyarmati Horváth Endre galériában.
26 olajfestményét és grafikáját állitja ki.

Magyar Hirlap 1975 144/8

Makoldi Sándor (festő)

1975. jún.-ban Balassagyarmaton, a Horváth István Galériában kiállítása volt.

Nógrád, 1975. jún. 20. 103. éf. 143. 8 p.

Makoldi

Az őszi tárlaton nem szerepelt Félegyházi László,
Révész Napsugár, Móré Mihály, Makoldi Sándor
a Hajdu Bihar megye élvonalába tartozó művészek

Alföld 1975/1 81

Makoldy Sándor, [nobrán]

Debreceni képzőművész. Elkészítette az 1697-es parantfelkelés vezérének, Tokaji Ferencnek Gipszbe öntött nobrát.

— : Emlékplakett 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 27.

Makoldi Sándor festő

Debrecenben, a TIT Csokonai klub-
jában rendezik meg kiállí-
tását.

Szocialista Művészetért, 1942. febr. (2.)

Makoldi Sándor

1. Reggel olajtemp. 60×60
2. Szerelem grafika 25×25

Őszi Tárlat 1971. Debrecen

Makoldi Sándor, fest.

□ MAKOLDI SÁNDOR festőművész kiállítását holnap este 7 órakor a Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskola diákotthonában nyitja meg Fábián László művészettörténész.

—:□ Makoldi - - - - 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. máj. 28.

Makoldi Sándor

Bemutatott művei:

„Reggel", olaj, temperа, 60×60 cm.

„Szerelem", IV-V. grafika, 25×25 cm.

Szabó László: Őszi tónak 1971.

Debrecen, 1975.

Makoldi Sándorné

Bemutatott műve:

„Udvar," olaj, 62 x 60 cm.

Kabó László: Őszi tárlat 1971

Debrecen, 1971

Makoldi Sándor

a Hajdú-Bihari őszi tárlaton grafik szerepettek. „Szerelem IV.–V." (emlitve)

Székelyhídi Ágoston: Hajdú-Bihari Őszi Tárlat 1971.

Alföld, Debrecen, 1972. 2.

MAKOLDI SÁNDOR

„Szerelem IV-V" c. művei szerepelnek az őszi-tárlaton Derecskén és Debrecenben (eml.).

Thoma László: Jegyzetek az őszi-tárlatról

Hajdú-Bihari Napló, 1971. dec. 14.

Makoldi Sándor

festő

Önarcképe is feleségé portréja is szerepel a bemutatott képek között.

Geszti László: Makoldi Sándor két kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 48.oldal

Makoldi Sándor
festő

Kontrasztosan és jó szinérzékkel festett képei magyarnak. Az emberábrázoló képei szimpatikusak.

Geszti László: Makoldi Sándor két kiállitása.
Müvészet, 1971.szeptember - 48.oldal

Maholdi Sándor
festő-

Maholdi Sándor Budapesten
rendezett kiállítását Vigh Tibor
rajztanár nyitotta meg a Műszaki
Egyetem Kollégiumában

Geszti László: Maholdi Sándor két kiállítása
Művészet, 1971. szeptember. — 48 lap.

Maholdi Sándor
festő

„Giró" (repro)

Gentilházló: Maholdi Sándor két kiállítása
Művészet, 1971. szeptember - 48 lap.

Makoldi Sándor

Búcsúcsendélet, tus, 34 x 33

Rajzok. É-magyarországi festő és grafikus művészek rajzkiállítása a Miskolci Galériában

Makoldi Sándor
grafikáján, - ezúttal emberalakos kompozícióján - finom lírikusnak mutatkozik. Részt vett a Képzőművészek Hajdú Biharban '72 budapesti kiállításán. A tárlatot a TIT. Természettudományi Stúdiójának Bocskai úti kiállítótermében rendezték.
Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/25 6 old.

Makoldi Sándor
Reggel ciinü olaytemperájának derüs szin-
harmoniái is tájélményekről tanúskodnak.
Részt vett a Képzőművészek Hajdú-Bihar-
ban '72 budapesti kiállításán. A tárlatot
a TiT Természettudományi Studiójának
Bocskai úti kiállítótermében rendezték.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/25 6 old.

Markoloki Sándor

Tenger IV.

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Makoldi Sándor

Éjszaka olaj, farp. 120×120

IV. Debreceni Országos Nyári
Tárlat 1974.

Kalocsai Sándor

A rajztanár olaj 78×61

IV. Debreceni Országos Nyári Tárlat 1979.

Makoldi Sándor, Eger

A Békéscsabán megrendezett XV. Alföldi képzőművészeti tárlaton művei szerepeltek.

„Cigánylány" (emlitve)

Láttuk, hallottuk.

1942. IV. 28. 21.13 D. Petőfi.

Makoldi Sándorné

1. Néni, akv. 41 x 34,5
2. Kenyér -"- 16,5 x 20

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Mahdal Sándor

Tenger IV. olv. 31×42,5

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. júl. 22 – szept. 16.

MDK;

Makoldi Sándor

Kiállitási kritika

Hajdubiharmegyei Népujság 1965. juni.22.

MDK.

Makoldi Sándor

Kiállitási kritika

Hajdubiharmegyei Népujság 1965 juni.22.lap

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG
Eger

1971 MÁJ 7

Makoldi Sándor egri tárlata elé

Május 8-án, szombaton délelőtt 11 órára így invitál bennünket a Megyei Művelődési Központ ízléses nyomtatványa: Tisztelettel meghívjuk Makoldi Sándor festőművész kiállításának nyitó ünnepségére, amelyen Blaskó János főiskolai tanszékvezető mond beszédet... Ehhez már csak annyit kellett hozzátennünk, hogy a tárlat az Egri Kisgaléria jól bevált eseménysorozatába illeszkedik, s általa első alkalommal szól a fiatal művész önálló, egész kiállítást adó anyaggal a képzőművészet barátaihoz.

Honnan, s hogyan indult Makoldi Sándor? Alsó iskoláit Debrecenben, a képzőművészeti középiskolát Budapesten végezte, majd az egri tanárképző főiskola rajz-tanszakára iratkozott, s elvégezvén tanulmányait: 1969-ben tanári diplomát szerzett. Azóta is itt él, Egerben, van egy ütött-kopott műteremlakása, ifjú, főiskolás felesége, s nagy-nagy kedve, sok indulata, hogy művek által szóljon bele megyénk életébe.

— Az út, amit választottam, nem ígérkezik könnyűnek —, mondotta Makoldi Sándor a kiállítás előkészületei közepette. — Úgy akarom ábrázolni a világot, az engem körülvevő tárgyakat, ahogyan látom, s ez nem minden ponton találkozik a közízléssel. Én a nagy egészből kiszakítom a parányt, szinte mikroszkóp alá helyezem, s alakító sejtjeinek szövődménye, ritmusa jelenik meg vásznaimon. Tagadom, hogy amit csinálok, számító behódolás a nagyon divatos nonfiguratívnak. Persze ugyanakkor a naturális ábrázolástól is messzire esik. S mintegy a kettő között igyekszik vallani az engem foglalkoztató látványról...

Makoldi Sándor szombaton nyíló tárlata 11 nagyobb méretű kompozícióból áll. Ezek a munkák két dolgos esztendő legjobb darabjai, s reméljük: hite szerint való megértésre találnak az első önálló bemutatkozás alkalmával Eger műbarátai körében.

(m. s.)

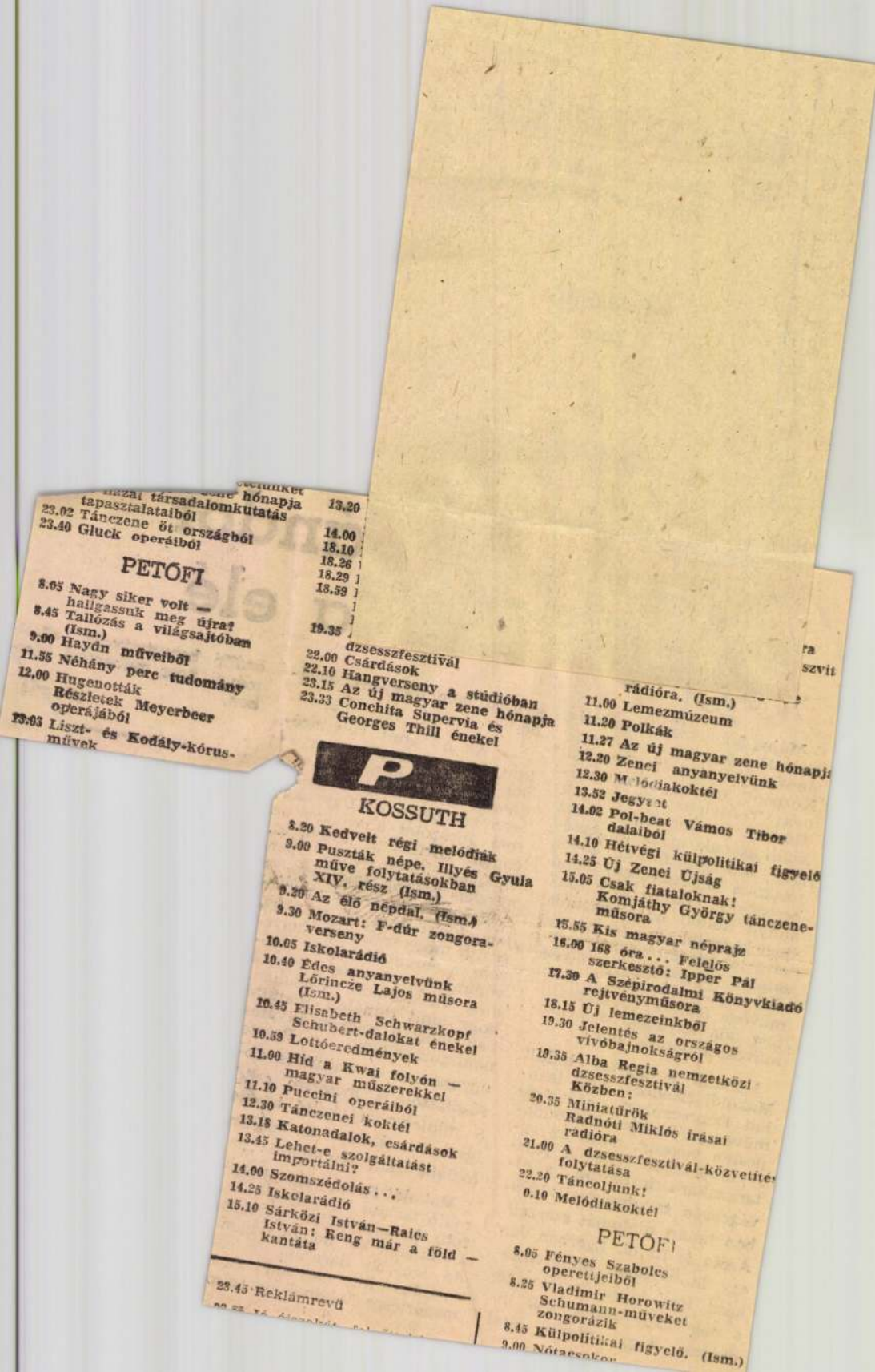

hónapja
tapasztalatairól
23.02 Táncene öt országból
23.40 Gluck operáiból

PETŐFI

8.05 Nagy siker volt — hallgassuk meg újra!
8.45 Tallózás a világsajtóban (Ism.)
9.00 Haydn műveiből
11.55 Néhány perc tudomány
12.00 Hugenották
Részletek Meyerbeer operájából
13.03 Liszt- és Kodály-kórusművek

13.20
14.00
18.10
18.26
18.29
18.59
19.35
dzsesszfesztivál
22.00 Csárdások
22.10 Hangverseny a stúdióban
23.15 Az új magyar zene hónapja
23.33 Conchita Supervia és Georges Thill énekel

P

KOSSUTH

8.20 Kedvelt régi melódiák
9.00 Puszták népe. Illyés Gyula műve folytatásokban XIV. rész (Ism.)
9.20 Az élő népdal. (Ism.)
9.30 Mozart: F-dúr zongoraverseny
10.05 Iskolarádió
10.40 Édes anyanyelvünk Lőrincze Lajos műsora (Ism.)
10.45 Elisabeth Schwarzkopf Schubert-dalokat énekel
10.59 Lottóeredmények
11.00 Híd a Kwai folyón — magyar műszerekkel
11.10 Puccini operáiból
12.30 Táncezenei koktél
13.18 Katonadalok, csárdások
13.45 Lehet-e szolgáltatást importálni?
14.00 Szomszédolás . . .
14.25 Iskolarádió
15.10 Sárközi István—Raics István: Reng már a föld — kantáta

23.45 Reklámrevü

rádióra. (Ism.)
11.00 Lemezmúzeum
11.20 Polkák
11.27 Az új magyar zene hónapja
12.20 Zenei anyanyelvünk
12.30 Melódiakoktél
13.52 Jegyzet
14.02 Pol-beat Vámos Tibor dalaiból
14.10 Hétvégi külpolitikai figyelő
14.25 Új Zenei Újság
15.05 Csak fiataloknak! Komjáthy György tánczenei műsora
15.55 Kis magyar néprajz
16.00 168 óra . . . Felelős szerkesztő: Ipper Pál
17.30 A Szépirodalmi Könyvkiadó rejtvényműsora
18.15 Új lemezeinkből
19.30 Jelentés az országos vívóbajnokságról
19.35 Alba Regia nemzetközi dzsesszfesztivál
Közben:
20.35 Miniatürök Radnóti Miklós írásai rádióra
21.00 A dzsesszfesztivál-közvetítés folytatása
22.20 Táncoljunk!
0.10 Melódiakoktél

PETŐFI

8.05 Fényes Szabolcs operettjeiből
8.25 Vladimir Horowitz Schumann-műveket zongorázik
8.45 Külpolitikai figyelő. (Ism.)

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-066, 257-748, 340-726

NÉPÚJSÁG

1971 MÁJ 11

1021

Makoldi Sándor

Makoldi Sándor képei az egri kisgalériában

MAKOLDI SÁNDOR KIÁLLÍTÁSA az egri kisgalériában kellemes meglepetés azoknak, akik egy-egy újabb művészegyéniség jelentkezésére várnak.

Makoldi Sándor rokonszenves és őszinte művész. Rokonszenvünket azzal a lendülettel nyeri el, ahogyan az őt körülvevő világhoz közelít; őszinteségét pedig azzal árulja el, hogy erényeit és hibáit egyformán — mint aki hisz az általa alkotott világban —, minden kendőzés nélkül tárja elénk. Azt is mondhatnánk, mintha a festő vértezetlen lenne a világ fertőzései ellen, vagy legalábbis még nem sok gyötrelmen esett át ahhoz, hogy ilyen derűsen vagy buktatókkal ennyire mit sem törődve fogalmaz.

LENDÜLETET EMLÍTETTÜNK, amikor Makoldi képein az első benyomásokat — nem egészen pontosan —, rögzíteni kívántuk. Több is, kevesebb is ez a stílus. Több, mert színei lobognak, néha már-már bizonyos szertelenséggel. A színfoltok kergetik, ellenpontozzák egymást, a hangulat és a szenvedély kedvéért, mert itt nincs nyugalom ilyen értelemben, hogy a kiegyensúlyozott harmóniát hosszan, elmélázva lehetne szemlélni. Ebben a szertelen áradásban a színek, a sárgából kiinduló és oda visszatérő, a szomszédra legtöbbször ráfeleselő jókedvvel sorjázó foltok uralkodnak: a formák másodlagosak. És itt alakul néha veszélyesen artisztikussá a kép harmóniája. Az Erdőben, a Gizó, a Lány madárral, a Színész jó ritmusban felhordott színzuhatag. A nagy formátum ezeknél az alkotásoknál szükségszerű, hogy a festő tombolhasson, kiélje a színek minden izgalmát. Értelmet is nyernek ezek a színfoltok, hiszen a hangulat, amely az alkotót elragadta, ott van a képen is, érezzük a környezet szuggesztív erejét azt a feszültséget, amely a levegőben vibrál. Még megértjük a Kődök című tábla színfoltjainak finom egybemosódását is azzal a mindent átölelni, elnyelni szándékozó szürkeséggel — vagy inkább acélkékkel —, elfogadjuk a Fűvek kavargó sárgáját, elhisszük, hogy a Napfényben című kompozíción a sárga azért annyira vakító, mert a fény néha túltombolja az arányokat és ennek örülni is lehet egy alkotás erejéig, de nem tudok mit kezdeni a Szocsi-i emlékkel, az Éjszakai feszültséggel, vagy a Meditációval. Megengedjük, hogy a festő így, ilyen emlékeket hordoz magában. Hogy ez a Szocsi neki ezeket a sötét tónusokat jelenti és sommásan így marad meg emlékezetében, hogy a sok kusza vastag vonal és érzelmi fonal között van két világosabb petty, kusza esetlegességekbe ágyazottan — a magánembernek tudomásul vesszük, de aki a tárlatra bemegy és hinni akar valakinek, akit eddig nem is ismert és most is csak keze nyomán, vallomásaiból kényszerül közelebbről szemügyre venni, nem tudja vallani ezt a folttömeget annak, aminek lennie kellene: emberi, érthető vallomásnak. Ebből a Meditációból és az Éjszakai feszültségből nem jut közelebbi Makoldi Sándor arcához, egyéniségéhez. Nem szívesen írjuk le: ezek a képek üresjáratoknak tűnnek, mert az élménytől a lefestésig vezető úton valami elveszett, valami kimaradt, valahol pont azt a fontosat hagyta el a festő, amiért még absztraktul is csak érthetően érdemes megnyilatkozni.

ÉS ITT nyitnánk vissza a művész őszinteségére. Fiatalosan és még eléggé le nem higgadva, hisz bizonyos kor- és stílusdivatoknak és áldoz is nekik. De már észre lehet venni nála, hogy a stílus és kordivat nem köti gúzsba, egyénisége áttör ezeken a buktatókon, és tudja és akarja is önmagát adni egyelőre legjobb alkotásaiban, biztató ígérettel.

A grafikai sor bizonyítja előbbi állításunkat. Az öt tételből álló

Új lakótelep épül Szolnokon *A város Zagyva parti részén 1320 lakásos lakótelep épül. A földszintes házak helyén emelkedő nyolcemeletes panelházak első két épületébe már beköltöztek. A Szolnok látképét megváltoztató lakótelep 1974-re nyeri el végleges arculatát.* (MTI foto — Fényes Tamás)

Nem egyformán „húznak" a megyei téglagyárak

A HÁROM SZOMSZÉDOS MEGYÉT ÁTÖLELŐ *Északmagyarországi Tégla- és Cserépipari Vállalat* 13 gyára közül hat Hevesben dolgozik, s együttesen tavaly is 69 millió forint értéket termelt. A mátraderecskei üzem egymagában a válla-

csak 66—85 százalékos teljesítményt mutattak, ami túlnyomóan a nagy létszámhiány, részben pedig vezetési, szervezési hibák következménye. Közel kilencven munkást nélkülöztek Hevesben a termelésből úgyszólván egész

lazóanyaggal az építésben és a szállításban több mint 11 ezer forintos megtakarítás érhető el.

A vállalati gyártmányfejlesztés során *további termékek bevezetésénél*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Makoldi Sándor
1964 OKT 25
Hajdúbihar megyei Népujság

1021

Makoldi Sándor: **ARCOK**

hangneme neme
volt, a vitapartne
lyesen fejtették
jukat, s ha a ké
is jutottak nyu
tanácskozásnak
olyan tanulsága,
demes feleleveni

A dolog meg
zonyos kronológ
szükséges: Nagy
receni író az el
a Hortobágyon tartózkodott.
Anyagot gyűjtött egy készülő szociográfiához, s ez évben ennek néhány fejezetét különböző folyóiratokban publikálta is. Az első rész a TIT havi folyóiratában, a *Valóság* májusi számában jelent meg *Tévedések és tanulságok* címmel. (Jeleznünk kell, hogy Nagy Tibor e rész szerzőjeként Zám Tibor nevet használ.) Ezt követően az *Új írás* júniusi számában *Pásztorok, pásztorok...*, a júliusi számában *Kontár veretek* címmel jelent meg egy-egy fejezet (itt már Nagy T. Tibor névhasználattal), majd *Pásztorok unokája* címmel az *Alföld* is közölt a szociográfiából.

A részleteknek

— érthetően — elsősorban a Hortobágyon támadt nagy visszhangja. A jelzett folyóiratszámok nagy utat jártak be a gazdaságban, s a betű iránti fogékonyság ezúttal valóban fellángolt. Ezt az érdeklődést azonban ellenkező előjel szülte. Az érintettek a maguk gondjainak-bajainak kutatása közben egymás után jelentették be ellenvéleményüket, s az indulatok sokasodása végül is a közös vitában tetőződött.

Az állami gazdaság vezetői ugyanis a Valóság szerkesztőségéhez fordulva azt kérték, hogy az írások tanulságait egy közös ankéton vitassák meg. S erre legalkalmasabbnak a Hortobágy kívánkozott, ahol a szociográfia tárgyi valósága is meg a modellek is helyben voltak, a megbeszé-

Hegedűs András nyomatékos kijelentése nem tett jó szolgálatot Nagy Tibornak sem. Mert nemcsak az érintetteknek, hanem az elfogulatlan kívülállóknak is joggal támadhatott olyan gyanúja, hogy a szerző valóban csak a rosszat írta a Hortobágyi Állami Gazdaságról. Holott az írások ismeretében ki kell jelentenünk, hogy nemcsak azt írta. Ha az írások alapállásával polemizálunk is, el kell ismernünk, hogy a Hortobágyról szóló szociográfia az igazságot is keresi, kutatja az emberi viszonylatok összefüggésében, s ez már olyan pozitívum, ami mellett nem lehet szó nélkül elmenni. Mert a Hortobágyon valóban vannak problémák. Bonyolultak és szerteágazóak ezt sem letagadni, sem lealkudni nem lehet. A szociográfusnak azonban épp ezt kell figyelembe vennie, s ehhez felnőve kell az összefüggéseket megkeresnie, elemeznie.

Ami pedig a szociográfia jelenlegi felfogására utal, az megint csak e helytelen szemléletből táplálkozik. Egy kicsit annak a bizonyítása, hogy a szociográfia nem is lehet más, csak ellenzéki műfaj. Nos, ha ez így volna, akkor a szociográfia falukutató módszerétől és gyakorlatától úgyszólván alig vagy éppen semmit sem léptünk volna előre.

Ilyen előhang

után nem is volt meglepő a vita alakulása. Két teljesen ellen-

Makoldi Sándor
festőművész

MEGNYITÓ

1973. V. 5. 17h
POSTÁS MŰV. HÁZ
BUDAPEST
BENCZÚR UTCA

MEGHÍVÓ

MAKOLDI SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRA

Góg és Magóg fia vagyok én,
Hiába döngetek kaput, falat
S mégis megkérdem tőletek:
Szabad-e sírni a Kárpátok alatt?

Verecke híres útján jöttem én,
Fülembe még ősmagyar dal rivall,
Szabad-e Dévénynél betörnöm
Új időknek új dalaival?

Fülembe forró ólmot öntsetek,
Legyek az új, az énekes Vazul,
Ne halljam az élet új dalait,
Tiporjatok reám durván, gazul.

De addig sírva, kínban, mit se várva
Mégis csak száll új szárnyakon a dal
S ha elátkozza százszor Pusztaszer,
Mégis győztes, mégis új és magyar.

Makoldi Sándor

Egerben élő művész

Moldvay Győző: A Nemzeti Galéria várja
Eger művészeit

Népújság, Eger, 1971. ápr. 7.

Makoldi Sándor

Meditáció olajfestmény 60×60

I. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat 1971.

Makoldi Sándor
festő.

Makoldi Sándornak a közelmúltban volt kiállítása az Egri Egerben, ezt Blaskó János festőművész nyitotta meg a Megyei Művelődési Központban.

Geszti László: Makoldi Sándor két kiállítása.
Művészet, 1971.szeptember - 48.oldal

KÉPJEGYZÉK

1. BONGÁS	84X87 CM	OLAJ TEMPERA
2. DÉLELŐTT	87X47 „	OLAJ
3. ÉJSZAKAI VEGETÁCIÓ	85X49 „	OLAJ
4. ELÉGÉS	50X80 „	OLAJ
5. ÉLETVONAL	60X60 „	OLAJ
6. EMLÉK	122X122 „	OLAJ
7. HALÁL RÓMÁBAN	75X75 „	OLAJ TEMPERA
8. IZZÁS	85X40 „	OLAJ TEMPERA
9. JAZZ	61X75 „	OLAJ
10. KONTRASZTOK	122X122 „	OLAJ
11. KUKORICÁS	87X61 „	OLAJ
12. KERTBEN	85X85 „	OLAJ PASZTELL
13. MAI FÉNYEK	105X85 „	OLAJ
14. NYÁRI ÉLMÉNY	82X67 „	OLAJ-TEMPERA
15. ŐSZI ÉLMÉNY	90X70 „	OLAJ
16. TERMÉSZETI RITMUS	122X87 „	OLAJ
17. TÉR DINAMIKA	122X122 „	OLAJ

72-475 SZD.

MAKOLDI SÁNDOR

1972

MEGHÍVÓ

A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT
HAJDÚ-BIHAR MEGYEI SZERVEZETE MEGHÍVJA
ÖNT ÉS CSALÁDJÁT

MAKOLDI SÁNDOR
FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST 1972. JANUÁR 9 ÉN VASÁRNAP DE.
11. ÓRAKOR A TIT CSOKONAI KLUBJÁBAN

SZEKERES ANTAL,
A TIT MEGYEI TITKÁRA NYITJA MEG

1945-BEN SZÜLETTEM VELDENBEN. 14 ÉVES KOROMIG DEBRECENBEN ÉLTEM. A BUDAPESTI KÉPZŐMŰVÉSZETI GIMNÁZIUM ÉS AZ EGRI TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA RAJZ SZAKÁNAK ELVÉGZÉSE UTÁN ÚJRA VISSZATÉRTEM DEBRECENBE. AZÓTA ITT ÉLEK.

1963. ÓTA SZEREPELEK KIÁLLÍTÁSOKON. CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOKON DEBRECENBEN, MISKOLCON, GYÖNGYÖSÖN, SALGÓTARJÁNBAN, TOKAJBAN VETTEM RÉSZT. ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOM BUDAPESTEN ÉS EGERBEN VOLT.

Makoldy Sándor Gyula
Ily Ember k.o.

Teréz anya öröksége

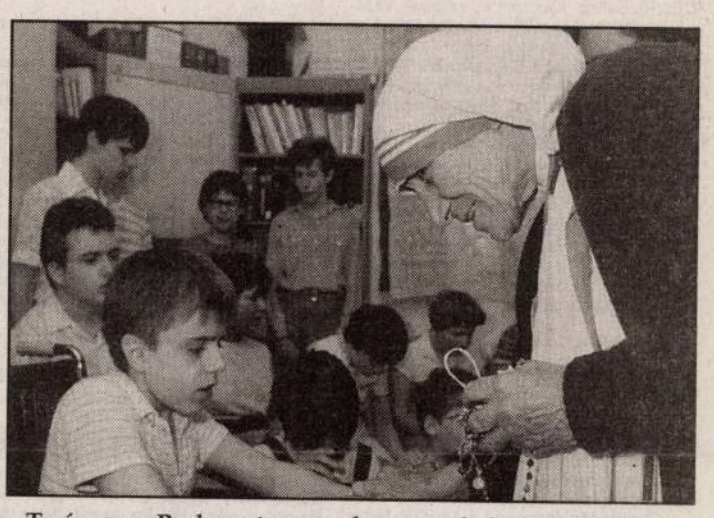

Teréz anya Budapesten, a vak gyermekek Batthyány téri otthonában, 1986-ban

ban és a posztulánsok számára egy másik házat Tanzániában. A rendnek ma 4500 nő és 300 férfi tagja van. A világ 630 pontján működő rendtagokat kilencvenezer laikus testvér segíti.

„Teréz anya alakja a mai megosztott Indiában az egység szimbólumává vált" — mondja a kalkuttai érsek az említett interjúban. Zarándokok ezrei keresik fel a sírját. Sok pap és püspök jön el, hogy ott misézhessen. De nemcsak keresztények jönnek. Hinduk és muzulmánok ugyanúgy jelen vannak és imádkoznak Teréz anya sírjánál. Különösen fontos ez most, amikor Indiában újra feszültté vált a helyzet a hindu fundamentalisták és a keresztények között. A lakosság szélesebb köreiben azonban inkább csak növekedett a Teréz anya és lányai iránt érzett csodálat és szeretet. Keresztények és más vallásúak egyaránt adományokkal támogatják a nővéreket.

Mindenki a magáénak érezheti Teréz anya örökségét, amely az emberi személy értékébe vetett hit és a rászorulók megsegítésének kötelessége. Teréz anya mondotta egyszer: „Indiának annyi természeti kincse van, olyan gyönyörűségesek a folyók, a fák, a dombok, a hegyek. Ám legnagyobb értéke mégis az ember." Kalkutta érseke szerint ezt az üzenetet kell megtanulnunk és tettekre váltanunk.

D. Roska Zsófia

gyar holocaust egymillió áldozatáért

e egy fal nélküli templomban

Ennek ellenére többször is ismétlődött valami, ami egy templomban elképzelhetetlen: a hívek tapsoltak.

Az első taps Keglevich István köszöntő beszéde után csattant föl, aki fölelevenített néhány epizódot a Regnum Marianum történetéből, majd arról beszélt, hogy az újjáépítés szándéka sokkal több akadályba ütközik, mint azt bárki s gondolta volna. Ez a kálvária azzal kezdődött, hogy az 956-ban ledöntött és földaraolt Sztálin-szobor helyére állított Lenin-fiút csak évekig tarto huzavona után sikerült elvitetni 1991 őszén, a pápalátogatás után. Magának a templomnak az újraépítését pedig még több akadály nehezíti.

Ezzel a szomorú jelenséggel kapcsolatosan idézte föl Csernobil esetét, ahol az atomerőműben történt robbanás után sokakat hiába ösztönöztek az elköltözésre. Nem hitték el, hogy veszélyben vannak, utána pedig tömegesen kaptak különféle súlyos, nem ritkán halálos betegséget. Keglevich István arra figyelmeztetett, hogy a lelkek is könnyen elrákosodhatnak, és a testvér testvére ellen fordulhat, mint oly gyakran tették ezt nem csupán a janicsárrá nevelt középkori magyarok, hanem máig tartóan azok, akiket janicsár lelkűvé formált a haszonlesés, sokszor minden külső kényszerítés nélkül.

A magyar holocaust egymillió áldozatáról is megemlékeztek a szentmisében, amelyen szép számmal vettek részt fiatalok is. Az ő lelkes igyekezetük, csakúgy, mint az évről évre összegyűlő hívek többezres tömege bizonyítja, hogy a Regnum Marianum falak nélkül is áll a lelkekben. Akkor viszont előbb vagy utóbb a valóságban is állnia kell.

Káposztás János
Fotók: Cser István

Antall József utca

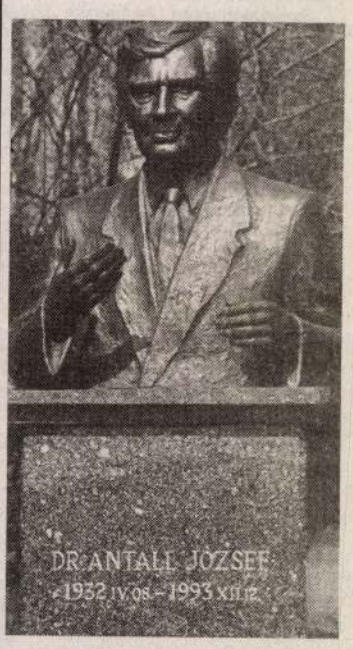

Ez így egyelőre még nem olvasható közterületen. Ám horvát nyelven már igen. Zágráb egyik utcáját ugyanis a diktatúrát követő első magyar kormány vezetőjéről nevezték el. Különös, hogy először ott: de hát nem csak az élet, az utóélet is kifürkészhetetlen.

Hazájában még nem érte őt ilyen megtiszteltetés, sokak ugyanis idehaza még kirekesztő gesztusnak tekintik iránymutatását és szellemi végrendeletét, miszerint keresztény Magyarországban látta a jövőt. Emiatt talán érthető az is, hogy képünkön látható első szobrát is egy kis lélekszámú községben, a Fejér megyei Mányon avatták fel néhány éve...

–te

Szent Kozma és Damján szír vértanú testvérpár (+303) tisztelete a keleti és a nyugati egyházban egyaránt elterjedt. Rómában a Forum Romanum tőszomszédságában lévő bazilikájuk a város egyik legszebb ókeresztény temploma, a tiszteletükre Konstantinápolyban épült bazilika szintén zarándokhellyé vált. Orvosok voltak: képüket ott találjuk gyógyintézetek és patikák falán is.

Tiszteletük hazánkban is elterjedt. Mellképüket megtaláljuk *I. Géza* királyunk keletről kapott koronáján, „az önzetlen égi tudomány képviselőiként". Ők voltak a régi budai egyetem patrónusai. Nevüket helyneveink, családneveink szép számmal őrzik, de

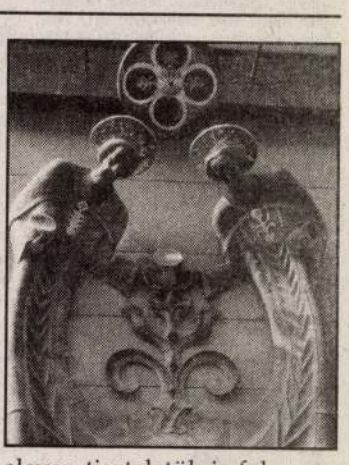

eleven tiszteletük is folyamatos, mindmáig fellelhető. Bizonyítja ezt *Makoldi Sándor Gyula* modern szoborkompozíciója, melyet a fővárosban, a Hercegprímás utcai rendelőintézet falán helyeztek el.

(f)

EGYHÁZI ZENE — SZEPTEMBER 26.

Budavári Nagyboldogasszony (Mátyás) templom **10 ó.** Bárdos: Missa quarta (a Sík Sándor kamarakórus énekel. Vezényel: Borián Tibor. 19 ó. Mozart: Requiem az ének- és zenekar elhunyt tagjaiért. **Szept. 29. 18 ó.** a Nemzetvédelmi Egyetem Zrínyi Miklós Kórusa Beliczay Gyula F-dúr miséjét énekli, majd egyházzenei hangversenyt ad.

Szent István bazilika 10 ó. Rheinberger: Á-dúr mise; Refice: Exsultate et lauda. **Szept. 27. 19 ó.** Kovács Endre orgonaestje. Csütörtökönként **18,45** ó. vesperás. (Énekes esti dicséret). **Okt. 2. 18,45 ó.** David Titterington, a londoni Royal Academy of Music vezető orgonatanárának hangversenye. Közreműködik Végvári Tamás színművész. A belépés díjtalan.

Budafok-belvárosi templom 11 ó. Bárdos: Missa Tertia.

Belvárosi Szent Mihály templom (Bp.V. Váci u. 47/b.) **szept. 25. 18,30 ó.** a templom búcsúja alkalmából Öri-Permay-Vinczy: Szent Mihály miséje hangzik el a templom Laudate ének-zenei együttesének előadásában. Ezt követően rövid énekösszeállítást adnak elő.

Óbudai főplébánia 11 ó. Delibes: Misse brevis. Énekel a templom gyermekkórusa. 18 ó. A szentmisén a békásmegyeri Boldog Özséb templom kórusa énekel. Vezényel: Pálvölgyi Ferenc.

Az Országúti Ferencesek templomában (Margit krt. 23.) **11 ó.** a Kapisztrán Kórus énekel. Műsoron: Liszt: Missa choralis, Tu es Petrus, O salutaris hostia. Szólisták: Csavlek Etelka, Németh Judit, Prevoz János, Pálfi László. Orgonál: Nagy László Adrián, vezényel: Virágh András.

A Deák-téri evangélikus templom 18 ó. Szilágyi Gyula orgonaestje Matthias Weckmann műveiből. Közreműködik a Lutheránia kamarazenekara és szólistái. Vezényel: Kamp Salamon.

A pesti ferencesek templomában (Bp. V. Ferenczieck tere) minden kedden este **18,30 órakor** gregorián szentmise van. Közreműködik a Schola Gregoriana Budapestinensis. Vezényel: Béres György.

Balassagyarmati főplébánia 11 ó. Lehotka: Jáki-mise; Babits-Lehotka: Részletek az Amor Sanctusból; Webber: Finale.

Győri bazilika 10 ó. Missa Mundi – gregorián mise.

Székesfehérvári Prohászka Emléktemplom szept. **24. 18,30 ó.** ünnepi hangverseny Tóth József Miklós egyházzeni munkásságának 10. évfordulója alkalmából. A hangverseny fővédnöke Takács Nándor megyéspüspök és Balsay István országgyűlési képviselő. A belépés díjtalan, de a templom számára adományokat elfogadnak.

Szegedi dóm szept. 27. 19 ó. Koloss István orgonaművész szerzői estje. Emlékmise Mindszenty József bíboros meghurcoltatásának 50. évfordulójára. Közreműködnek: Koloss Krisztina, Szél Bernadett, Bottkáné Égető Mária és a szegedi dóm énekkara. Vezényel: Varjasi Gyula. Belépődíj nincs, adományokat elfogadnak a templom felújítására.

Szeged-rókusi templom szept. 29. 19 ó. Pálúr Jánosnak az 1997-es párizsi nemzetközi orgonaverseny győztesének orgonaestje.

Székesfehérvár Szent István bazilika okt. 2. 18,45 ó. Korb Tamás orgonaművész koncertje a „bazilikai orgonaesték" keretében. Közreműködik: a Herman László vonószenekar. Vez. Major István.

Pécsett a bazilikában minden vasárnap 10,30 órakor húsz-huszonöt perces zenét áhítat van.

HALÁLOZÁS

Barbély Pál c. prépost, ny. plébános életének 86., pappászentelésének 61. évében **szept. 10-én** közlekedési baleset következtében elhunyt. Agyagosszergényben temették szeptember 23-án.

Kovács Károly tb. esperes, ny. plébános életének 83., papságának 58. évében hosszú betegség után **szept. 14-én** a székesfehérvári Papi Otthonban meghalt. Temetése szept. 27-én 11 órakor Székesfehérváron a Szentháromság temető papi sírkertjében, majd engesztelő szentmise 12 órakor lesz a szeminárium templomában.

Pék Mária Pelágia Miasszonyunkról nevezett szegény iskolanővér, hosszú időn át a szegedi szeminárium portása **szept. 12-én** meghalt. A rákoskeresztúri köztemetőben temették szeptember 21-én.

Fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, tisztelték és szerették, hogy dr. **Sárosteleky Gyula** aranyokleveles szülés-nőgyógyász főorvos **szept. 1-jén** 80 éves korában elhunyt. A temetési szertartást és az urna elhelyezését szeptember 17-én a farkasréti Mindenszentek plébániatemplomban végeztük. A gyászoló család.

Dr. Mester Antal pécsi ny. gyermekorvos 79 évesen elhunyt. Temetése **szept. 18-án** volt a pécsi belvárosi templomban. Levélcím: dr. Mester Antalné 7621 Pécs, József u. 18.

A Szent István bazilika altemplomában el nem évülő urnafülkék válthatók. Érdeklődni lehet a kegyeleti irodában. Bejárat a Bajcsy-Zs. út felől. Keddtől péntekig 10-14-ig, szombaton 10-12 között. **Tel.: 332-0873.**

A Kispest Wekerle-telepi Munkás Szent József templom urnatemetőjében el nem évülő urnahelyek válthatók le. Érdeklődni lehet a kegyeleti irodán hétfőtől péntekig 9-13 óra között. (1192 Budapest, Bercsényi u. 37. **Tel.: 282-7922).** Ugyanitt teljes körű temetkezési ügyintézés Budapest összes temetőjébe. Munkás Szent József Közösségi Ház Wekerle Alapítvány 1192 Budapest, Tass u. 5.

El nem évülő urnahelyek válthatók a budapesti Szent Mihály (angolkisasszonyok) templom alatt lévő kriptában (**Bp. V. Váci u. 47/b.)** Érdeklődni a **337-8116-os** telefonon vagy személyesen a sekrestyében lehet. Közlemények

KÖZLEMÉNYEK

A Jerikó Intézet Batthyány Strattmann László Szakakadémiája komplex felsőfokú képzést szervez. Egy év alatt oktatásszervező, államilag elismert felsőfokú oklevél szerezhető. Az oklevél mellé pedagógiai asszisztens, európai unió-animátor bizonyítványt adunk. Heti két délutáni elfoglaltság. Vidékieknek havi egy konzultációs program megoldható. XXI. század komplex képzése, szervezeteknél, részvénytársaságoknál, vállalatoknál, humán oktatási területen használható. Jelentkezni lehet: **349-9198** és a **239-4788-as** telefonon vagy személyesen: **1139 Budapest, Országbíró u. 46.**

A Magyar Evangéliumi Keresztyén D ákszövetség újbóli megalakulásának 1 évfordulója alkalmából **október 2-án** órai kezdettel ünnepséget rendez a pe erzsébeti baptista imaházban. (Bp. X Ady E. út 58.) melyre mindenkit szerete várunk! **Tel.: 385-0097.**

Keresztény női személyiségfejles csoport indul huszonöt év feletti nők s mára a Keresztény Női Felnőttképz Egyesület szervezésében Budapest Szegeden és Egerben. A szemináriu négy része kb. havonta egy szomba többórás találkozást igényel. Emberk három ősi vágy él bennünk: nevem legy növekedhessek, gyökeret verhessek. szemináriumcélja ezeket az ősi vágya tudatosítani. A résztvevőket útnak indí önmaguk, mások, Isten és közösségeik lé. A csoportot két diplomás referens ve ti és kíséri. A jelentkezést írásban kér egyesületünk címére: **KNFE 1121 Bud pest, Mese u. 11-13.** Jelentkezési hata idő: október 20. Az első találkozás id pontjáról a jelentkezőket novemberben é tesíteni fogjuk.

Szeretne megkeresztelkedni, első dozó, bérmálkozó lenni? Megismerkedn katolikus hittel? Felnőtt katekézis indul Kassai téri Szentlélek plébánián **októb 12-én kedden este 18,45 órakor.** Vár azokat, akik nincsenek megkereszte vagy nem voltak elsőáldozók, bérmálk zók. Hittanórák kedd esténként leszne Információ: Horváth Zoltán káplán. **Te 251-1359**

A 128. határontúli gyermekcsoport Dunakeszin és Gödön fogadják. 38 gye reknek van helye idáig. Szervező: Dr. Fara gó László főorvos. A 127. csoportban 5 gyereknek van helye Budakalászon. Minc két csoport október 23-án érkezik. Ez a őszvégi szünet kezdete Kárpátalján, utána már csak karácsony előtt engedik el a gye rekeket. Ebben az időpontban viszon négy-öt csoportot szeretnénk áthozni, ezért kérem, hogy a gyerekfogadó egyházközségek időben jelezzék szándékukat címemen: **Átányi László, 1119 Budapest, Etele út 23. Tel.: 2033-201.**

Soós Jánost „Ányos atyát" 80. születésnapja alkalmából szeretettel köszöntik hívei Mátraházán. János atya korát meghazudtoló energiával fáradhatatlanul végzi munkáját, ellátja a kórház és szociális otthon lakóinak lelki gondozását, rendben tartja a kápolnát és környékét. Az Úr áldása legyen további munkásságán!

IMAÓRÁK-LELKIGYAKORLATOK

Makkosmárián a kegytemplomban Váry József Bonajunkta szervita atya lelki gyermekei **október 2-án 10 órakor** cenákulum formájában imaórát tartanak.

A budapesti Örökimádás templomba a Központi Oltáregyesület (1091 Bp. Üllő út 77.) **minden pénteken 12 órától** er gesztelő imaórát tart. **15 órakor** keresztú A jubileumi szentévre való felkészülés j gyében **minden vasárnap a 11,30 ór szentmise után** egyórás engesztelő im óra. **Október 6-án** (Alacoque Szt. Mar ünnepe) **egész napos lelki engeszte nap. Szentmise 9 órakor, majd a 18 ó kor** kezdődő szentmisével ér véget az gesztelő nap.

Az Örmény Katolikus Lelkészség aradi vértanúk, köztük két örmény s mazású tábornok halálának 150. évfo lóján **október 6-án 18 órakor** ünnepé gyászmisét mond az elhunyt hősökér

SZOLGÁLTATÁS

KEGYTÁRGYAT a készítőtől! Rózsafüzérek, fa- és fémkeresztek széles választéka, fali és talpas kivitelben. Gyertyatartók, gyertyalámpák, képkeretek és egyéb kegyeleti ajándéktárgyak kaphatók a Bp. V., Rákos u. 185. szám alatt. Kiszolgálás kereskedők és plébániák részére. TÖRÖK László kegytárgykészítő. Tel.: 06-(30) 9413-574, 307-9299.

QUASI-MODO svájci energiatakarékos fólia padfűtés, toronyóra felújítás, harang villamosítás, villámhárító, villanyszerelés. ÁCS Ernő, Tel.: 250-3433, 1037 Bp. Jablonka lejtő 21.

MŰVÉSZI templomablak készítése és javítása, saját és hozott tervek alapján. Ifj. MOHAY Attila üvegfestő-restaurátor. 1222 Bp., Pannónia u. 55. Tel.: 227-6711, 06-(60)-321-158.

RAGYOGÓ toronyórákat, zúgó harangokat és ünnepi harangjátékokat a 2000. esztendőre. Első Magyar Toronyóragyár Kft. 8000 Székesfehérvár, Lőcsei u. 6. Tel.: 06/22-302-677; 06/30-9598-202.

KÖNYVKIADÁS kézirattól a kész könyvig, kis példányszámban is, nagyon rövid határidővel. Tel.: 326-0855.

AUTENTIKUS fejfa, kopjafa, sírkereszt, síremlék faragását vállalom rövid határidővel. Pap Béla fafaragó, Vál, Rákóczi u. 59. Tel.: 06/ 22- 353-466.

BELVÁROSBAN - Kárpátia-udvar - egyházi üzletek központjában, 14 nmes üzlethelység bérleti joga átadó. Tel.: 06/30-210-38-28

TEMPLOMOK belső festése, díszítése, aranyozása. Érdeklődni: 3517 Miskolc, Hámor stny. 22. Tel.: 06/46-402-899, 06/30-9110-962

KEGYTÁRGY ajándékbolt, Pécs, Citrom u. 8. I. emelet. Várja kedves vásárlóit.

HARANG és toronyóra villamosítás, harangozóautómaták, iskolai, zenével csengető órák. Orbán József Gyomaendrőd Bocskai u. 31. 5500. Tel.:06/66-386-840.

TEMPLOMOK belső festése, díszítése. Egyházi referencia. CSOMBOR István 1153 Bp. Pázmány P. u. 70 Tel.: 306-4240.

ÖTVÖS-ARNYMŰVES munkák, kelyhek, kancsók, ezüstből, vésés, foglalás, aranyozás, ezüstözés. Tel.: 233-1706, 230-0601.

SÍRKŐ felújítása csiszolás nélkül a Diamant Algex speciális tisztítószerrel. Minden kőtípushoz felhasználható. Halottak napjára kis fáradsággal széppé teheti szerettei síremlékét. Ára: 1.950.- Ft. Megrendelhető: Eventus Kft., Bp. 1116. Fehérvári u. 194. Tel.: 204-5147.

RUHÁK javítását, átalakítását, zipzár cserét, lakás textil varrását vállalom. Tel.: 341-1722.

OMEGA! Temetések megrendelése, anyakönyveztetés, szállítás, hagyományos temetkezés, urnás, szórásos (hajóról, repülőről). Egyházi szertartások, nemzetközi temetések, hagyatéki ügyintézés, stb. Cím: Budapest, XIV. ker. Szugló u. 59. Tel.: 220-8999.keretbe!

SZOBAFESTÉS - parkettázás garanciával. Tel.: 201-4442, 06/30-9415-495.

FOGSOR készítés - javítás, háznál is. Tel.: 213-5726.

REVERENDA, papi-civil, valamint attila készítését vállalom méret után. Tahy László egyházi és úri szabó. Tel.: 351-494

RÉGISÉG

BUDA! régiségbolt vásárol: régi és antik bútort, romost is, dísz- és műtárgyakat, szőnyeget, órákat, festményeket, teljes hagyatékot, - vidéken is - díjtalan kiszállással. Üzlet: 212-9356, lakás: 386-8650.

VISSZAUTASÍTÁS nélkül vásárolok mindennemű hagyatékot, lakásfelszámolást, díjtalan lomtalanítással. Antik bútorokat (felújításra szorulót is), dísztárgyakat, festményeket, szőnyegeket, órákat, csillárokat, szobrokat, játékokat, kézimunkát. Hívjon nem fog csalódni! BERKES György 264-9796.

ANTIK varrógépet, zongorát, bútorokat, órákat, festményeket, vitrintárgyakat, hagyaték-felszámolást vásárolok készpénzért. Tel.: 06-(20)-932-6495.

FIGYELEM! Hívja ingyenes zöldszámomat: 06-(80)-620-495. Korrekt műgyűjtő, felvásárló, privát részre, aukciós áron, akár több százezer Ft-ig, helyszínen készpénzért vásárol kastélyok, kúriák, villák, nemesi családból való, antik szalongarnitúrákat, íróasztalt, vitrint, komódot, szekretert, játékasztalt, könyves szekrényt, hasított bútorokat, intarziás rézveretes előnyben. Nagyméretű festményeket, csillárt, tükröt, vitrin-dísztárgyakat, álló-, fali-, díszórákat, szőnyeget, ezüstneműt (2.000,- Ft/dkg), hagyatékot. Kérésére kiürítéssel, lomtalanítással is. Bizalmát köszönöm. A megbízható partner.

RÉGI részvényeket, és postai képeslapokat keresek gyűjteményembe. Tel.: 326-8179.

ADÁS-VÉTEL

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, régi képeslapokat, levélborítékokat vásárolunk. Bp. VIII. Szentkirályi u. 6. Tel.: 267-2494.

RÉGI KÉPESLAPOKAT, levélborítékokat, levélzárókat, reklámnyomtatványokat állandóan vásárolunk. Bp. VIII. Szentkirályi u. 6. Tel.: 267-2495.

KÖNYVEK szakszerű vétele korrekt áron. Antiquarium Hungaricum Kft. 1052 Bp. Pilvax köz 1. Tel.: 318-5857.

AZ ÁRKÁD Antikvárium vásárol könyveket, könyvtárhagyatékot. Szeretettel várja vásárlóit is. Bp., VIII. Üllői út 40. (Nagykörút sarok). Tel.: 333-4379, 10-18-ig.

KÖNYVEKET, teljes könyvtárakat, képes levelezőlapokat, hagyatékokat korrekt áron vásárolunk. Vidékre is díjtalan kiszállás! Nosztalgia Antikvárium (1027 Varsányi Irén u. 24.). Tel.: 214-7015. Ifj. NAGY László.

ORGONAMŰVÉSZTŐL elektronikus orgona, kifogástalan állapotban eladó. Irányár: 490.000,- Ft. Tel.: 375-02-98.

MŰEMLÉKHÁZ berendezéséhez antik bútorokat, festményeket vásárolnék. Rossz állapotúakért is magas összeget fizetek. Dr. Hartainé, Sopron (99)343-903, 06-20-93-55-859.

NOVOTNY KATOLIKUS ANTIKVÁRIUM vásárol 1945 előtti könyveket, könyvtárat hagyatékot. Bp. XIII. Balzac u. 15. Tel.: 340-8016, 11-18-ig.

KÖZPONTI ANTIKVÁRIUM! Könyvek, könyvtárak, térképek vétele. Díjmentes kiszállás. 1053. Múzeum krt. 13-15. Tel.: 317-3514.

GYŰJTŐ venne bélyeggyűjteményt, régi postai képeslevelezőlapot. Tel.: 322-8439 (este).

MÚZEUM megvételre keres múlt századi, egy manuálos kis falusi orgonát. Tel.: 06/26-312-304, vagy 200-0062 az esti órákban. Fax.: 06/26-310-183. Szabadtéri Néprajzi Múzeum, 2001 Szentendre Pf. 63.

OKTATÁS

CSELLÓ tanárnő tanítást vállal. Tel.: 337-0395.

KÜLFÖLDI, sokéves gyakorlattal francia-, angol-, németórák. Tel.: 317-8326.

GOMBOS MIKLÓS
harangöntő mester
harangöntés, lengő-, állványszerkezet és villamosítás.
Új harangok készítése rövid határidővel!
2162 ŐRBOTTYÁN
Rákóczi u. 121. pf. 10.
Tel.: **06-30-948-9575**
Tel./fax: **06-28-360-170**

EMBLÉMA!!! az OPERÁN Színvonalas ben, diákkec utólag. Tel.: 3 9210. Bármik

AUTÓSISKO Újpesten, Pi tő esetén kih tunk. Részlet zés, tankönyv den vizsgája VISSZANYE T.:06/26-351 06/1-306-287

FRANCIA T egyénileg ma 2520.

TÖRTÉNELEM készítést válla lai tanár. Tel.: 7222.

ANGOL, néme leckék + közé Ft/nyelv. Kidolg 1.000 Ft/tantá tuk. Tel.: 243-6

JÁNOS kórhá angol, német n közben. Tel.: 20

GO

ANGYALFÖLD beteg, ápolásra dozását vállalje 9246.

IDŐS néni, vag dozását lakáso pali felügyelet, háttér stb. Tel.:

FIATAL, pályak dapesti nénit v vi életjáradék dést kötne. Tel.

DOLGOZÓ lár kötne idős ottlakással. Tel.:

BETEGÁPOLÁS es) ápolónő ot 7018.

EGYEDÜLÁLL idős hölgyet v 49-es telefono

GYÓGYPEDI honában. Tel 4463.

1999. októbe sek Otthoná lyek leköthe tás biztosít 4138 Kab 5988, 06/3 E-mail: kas

ÁPOLÓNŐ dést kötne 0739.

KERESEI vagy lány ződés m lentkezze

Makovsky Josef (1843-1923)

„Hegyvidéki táj" o.v. 100x74 cm

J. l. p.: Jos. Makovsky

Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 48. Művészeti Képaukció Bp. 1979. május

Makos Ferenc

a faipari mesterkiprō
wahon jeles vēgbīromjit-
vānyt nyert.

l.

Budiparrajzisk

1935-36. 18. l

590 szám.

1

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Ács Géza 52 P.-ös számlája fényképmontírozás ról.

A beadvá

Melléklete

Egyúttal e

Előirat sz

Utóirat sz

Másolta:

Összeolva

Makos Helyey Gyula.

Eskü lèr rendezésének pályá-
zatán dicséretben részesült

U.932.XII.7.

Művészet 1940.
V. é. 32. sz. 33. l.

Mokos József: Nagybánya-táj

Mokos József, [ ]

L.: Jankay Tibor

123-126.

V. Kiss Margit: Békéscsaba képzőművészete a két világháború között.

Új Auróra, Békéscsaba, 1980 ápr.

1.

Makos József

Balázs Irén, textiltervező diákkorában Makos József művészeti szakkörében tevékenykedett.

Bede Zoltán: Egy kiállítás margójára.
Békés Megyei Népújság, 1976. szept. 12.

Makos Tamás építész

Terverősopertjának tervét 20.000 ft-ért megvettek az alábbi pályázaton

Kovács Ferenc: A tabáni Rácz gyógyfürdő tervpályázata 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

Makos József, festőművész és tanár

Cs. Uhrin Tibor Makos József személyében talált rá arra az emberre, aki emberileg és szakmailag irányította. A békéscsabai Munkácsy Mihály képzőművészeti körbe tanultak, jóformán ott éltek. Számos barátot szerzett a körben, akikkel együtt indult. Mesterükről, Makos Józsefről ma is csak megindultsággal tud beszélni.

Bakó Endre: Cs. Uhrin Tibor.

Hajdú-Bihari Napló, 1983. máj. 14.

SZABÓNÉ MÁKOS MARGIT

24 ÓRA – MEGYEI KÖRKÉP

1998. ÁPR. 18. 3.O.

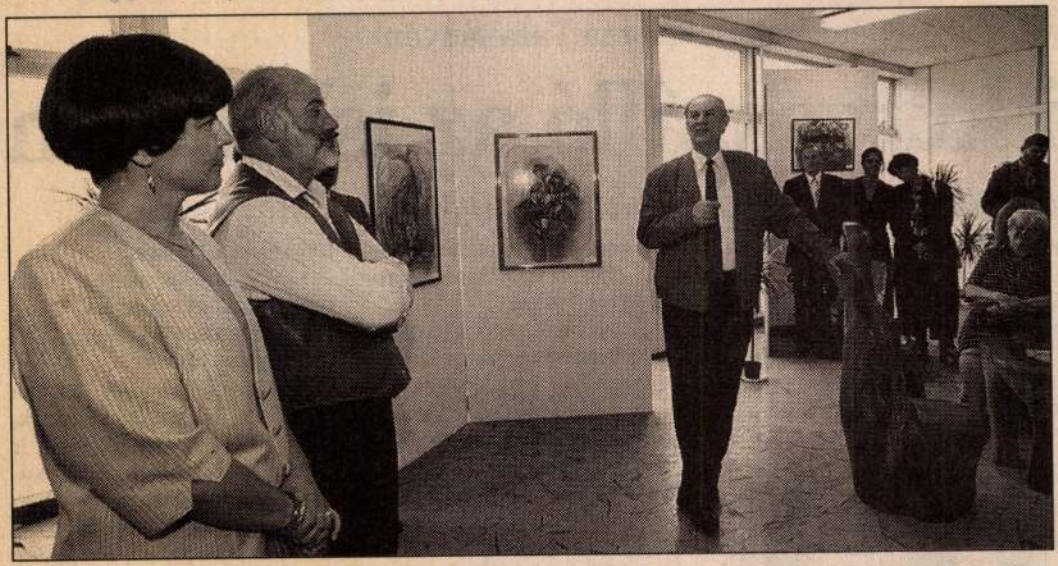

Kettős kiállítás – Szabóné Mákos Margit festőművész és Gengeliczky László faműves alkotásaiból nyílt kiállítás Tatabányán, a Bánhidai Általános Iskolában. Képünkön: a két művész és Kerékgyártó István művészettörténész a megnyitó ünnepségen. FOTÓ: KISS T. J.

eződik a csellengő állatok sorsa Tatabányán

ti kutyaszálló az iskolában

gás mindennap: Feed Full táp, igény szerint

ya-hetestelepi Arany János iskola ás veri fel volt iskolájuk csendjét. ügyi és ebrendészeti telep. Nincs m állatgondozó. Mást mondani lyaőrt süsü bakternak tituláljuk. körzet lesz, már épül a Graboplast közhasznú munkás serénykedik, t varázsoljanak.

zánk hozzák, s nem az utcára lökik őket. Van, aki a törzskönyvet is átadja.

– A szabályok szerint 15 napig mindenképpen tartjuk az állatokat – mondja *Szalczinger Ferenc*, a telep vezetője, – Ennyi a veszettség lappangási ideje. Minden kutya alapos állatorvosi vizsgálaton esik át, megkapja a kötelező védőoltást.

– S két hét után?

– Várjuk az új gazdákat. Van olyan veterán vendégünk, „aki" már három hónapja lakik itt, de többnyire hamarabb otthonra találnak. Megnyugszanak, kiku-

forintba kerül. Tízszer annyit ér.

Egy gyönyörű magyar vizsla figyel az okos szemeivel.

– Ő is fajtatiszta – mondja Feri úr. – Holnap elviszik.

Végigvizitáljuk a gárdát. Van öt német juhász–csau-keverék, labradorkeverék, egy dalmata, ír szetter, puli, tacskókeverék, kuvaszkeverék, kaukázusi, bernáthegyi. Egyiküknél még a szakember is bizonytalan: „ő egy denevér és egy német juhász keveréke – mondja – egy kobold!"

A „szülőszobában" három apróság lapul a meleg kutyaház mélyén. Csak bizalmatlan, gyanús

Makosné N. Éva MDK

porcelán

Mücsarnok 1969 Képzőművésznők nemzetközi kiáll.

Makouf Sidsel, tipográfus

Jutalmat kapott.

—: Nem adták ki a díjakat

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 4.

MDK

Makouf Sidsel tipografus

2000 ft-os díjat kapott a

könyvművészeti pályázaton

MTI: Nem adták ki a díjakat

Esti Hírlap 1970 VIII. 4

MAKOVECZ ANNA

MEGHIVÓ : CHERCHEZ LA FEMME 1.
SZOMBATHELYI KÉPTÁR
1996 okt. 2 - 1996 nov 3.
LÁSD : HORVÁTH JUDIT

MAKOVECZ Anna

kiáll. Bp., Studió Galéria, 1993

ism. (fekete)[FEKETE Judit]: Makovecz Anna képei a Studió Galériában. = Magyar Nemzet, 1993. április 22. 10. ill.

Tisztelettel meghívjuk Önt és barátait

MAKOVECZ ANNA

kiállítására

Megnyitja Keserü Katalin művészettörténész
2000. április 11-én 18 órakor

Budapest, XIII. Pannónia u. 95
Megtekinthető április 11-től 30-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig

A kiállítás létrejöttét támogatta a MAK és a MAOE.

DUNA GALÉRIA

SCHNITTLINIEN / METSZÉSVONALAK

Ausstellung von

Markus Zürcher (Schweiz)

kiállítása

unter Mitwirkung von

Makovecz Anna, Gerber Pál, Gerhes Gábor

közreműködésével

2. März – 29. März 1995, 12.00 – 18.00 h

Megnyitó / Vernissage: 2. März, 18.30 h

Bevezeti / Einführung: **Susi Koltai**

Pro Helvetia Svájci Kultúralapítvány
1055 Budapest, Stollár Béla u. 4. félemelet 3.
(Stollár Béla utca – Balassi Bálint utca sarok)
Tel.: 153-3908

Markus Zürcher: Zwei Anschnitte

Új Művészet
Ladányi Ildikó
Báthori u.10/7.em.702
1054 Budapest

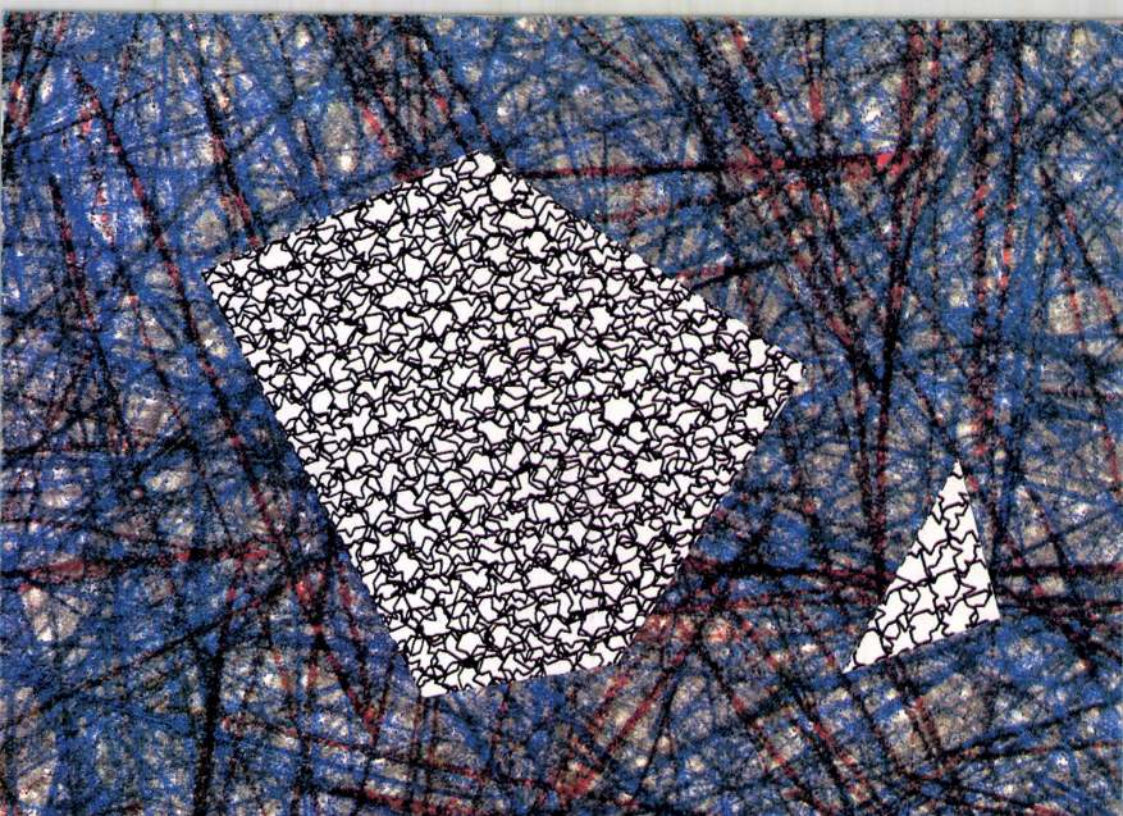

MAKOVECZ ANNA

Új művészet

1998. márc.

30.o.

MAKOVECZ ANNA

Megnyitó: 2002. október 9., szerda 17 óra
Opening: Wednesday, 9 October 2002, 5 p.m.

A kiállítást megnyitja / Opening speech:
Verebélyi Kincső néprajzkutató

Díj hitelezve Bp. 76.

Megtekinthető november 3-ig hétfő kivételével naponta 10–18 óráig, csütörtökön 12–20 óráig

Open until 3 November opening hours: Tuesday – Sunday 10 a.m. – 6 p.m., Thursday 12 p.m.–8 p.m.

MTA MKI

HORNYIK SANDOR

BUDAPEST 1
Pf. 27.
1 2 5 0

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

MŰCSARNOK, CIPÓ GALÉRIA,
Budapest XIV., Hősök tere

Az **„M-mobil"** a Műcsarnok kistermének programsorozata. Ez a terem a Műcsarnok könnyen mozgatható, **„mobil** eleme", melynek célja az intézmény és a művészeti szcéna, valamint a tágabb nyilvánosság közötti kötvellen kapcsolattermelés és gyors információáramlás biztosítása.

The small chamber of the Műcsarnok (Kunsthalle) will be hosting a series of events entitled **'M-Mobile'**. This chamber is a highly versatile, literally **'mobile** element' in Műcsarnok, which seeks to establish direct links and secure a rapid flow of information between the institution, the art scene, and a wider public.

mobil

FÓKUSZBAN · IN FOCUS

- a galériát kontextualizáló, hely- vagy helyzetspecifikus projektek
- kiemelt művek vagy műegyüttesek bemutatása

- projects contextualising the gallery; location- or situation-specific projects
- projects exhibiting outstanding works or ensembles of works

A MŰALKOTÁS KÖRÜL · RELATED TO THE WORKS OF ART

- a műalkotásokat előkészítő folyamatok, vázlatok, tervek bemutatása
- a műalkotás létrejöttének kontextusára reflektáló kiállítások

- projects presenting the creative process: preliminaries, sketches, and plans
- exhibitions reflecting on the context a work of art was created in

KITEKINTÉS · OUTLOOK

- közös projektek hasonló magyarországi intézményekkel
- egyedi programmal rendelkező külföldi intézmények bemutatása
- szinkron kiállítások fontosabb nemzetközi művészeti eseményekkel
- művészek, fiatal kurátorok pályáztatása egy-egy kiállítás vagy projekt megrendezésére

- joint projects with similar Hungarian institutions
- projects presenting unique programmes of foreign institutions
- exhibitions synchronous with major international art events
- competitions for artists and young curators for organising exhibitions or projects

AZ „M-MOBIL" PROJEKTJEI · THE PROJECTS OF THE M-MOBILE

Makovecz Anna párnái

A poggyász (1997)

Makovecz Anna párnáit a Műcsarnokban láthattuk. *Verebélyi Kincső* néprajzkutató megnyitó beszéde és *dr. Fabényi Júlia* főigazgató méltatása után nehéz új vagy meglepő dolgokat leírni. A neves néprajzkutató szinte mindent elmondott a párnákról, Annáról és a kiállításról.

Magam is régóta foglalkozom a „párnaproblematikával" – többször írtam *Veszely Beáta* különböző méretű, szélsőséges konstellációba helyezett párnáiról, vagy manipulatív módon (lukasztással) megoldott vánkosairól. Foglalkoztam *Orosz István* fényes anyagú párna-szobraival, a *Lewis Carrol*-féle Pillow problems (párnafeladványok) hűvös racionalizmusával és *Farkas Zsófia* gipszlakk szoborpárnáival. Dolgoztam nyugati és itthoni művészek repertoárjában látható pszeudo párnákkal és vetített párnákkal, valódiakkal és virtuálisokkal. Persze, a japán udvarhölgy írása, *Greenaway* Párnakönyve, Jadviga párnája és nem utolsósorban Makovecz Anna korábbi párnái után valóban szinte mindent elmondtak, leírtak, leforgattak, filmre vettek és számtalan metamorfózisban „közvetítettek" a szóban forgó erotikus, érzékeny tárgyról. A párna biztonságot, meleget, szeretetet, elfogadást sugároz, és a legelemibb életfunkciókkal analóg. A kultúrtörténetben egy olyan „modell", amely a legközvetlenebb érintkezésben, folyamatos kapcsolatban van a testtel, a bőrrel. Ágyban születnek, párnák között „zajlik" a szerelem is, a terhességet, a házasságot is szimbolizálja. Megjelenése egyházi és világi szertartásokon, ceremóniákon szintén gyakori. A párna erejét, fontosságát és hatását mutatják a párnafa, a fejpárna, az arcpárna, az ujjpárna szavaink. Minden gyűrődő, omló drapériadarab egy-egy kis párna. És párnák a női test különböző részei, az ölek, a térdek, a puha alkarok, a körömágyak, a szájszélek.

Makovecz Anna korábbi korszakait is „stigmatizálták" a tájak és a párnák. A mostani tárgyegyüttes a megelőző művészi korszakok összegzése. Ez az „otthonkiállítás" talán a világtól való elszakadás vágyát is szimbolizálja. Hiszen a visszavonulás és a magány nem más, mint az az igény, hogy az egyén, ezúttal a művész „visszahúzódjék hétköznapi feszültségekkel teli kapcsolatrendszeréből egy olyan primitív, jóval megnyugtatóbb kapcsolatformába, ahol saját érdekei megegyeznek a tárgyak érdekeivel. Efféle tárgyak lehetnek kényelmes ágyak, párnák, házak, szobák… virágok… és átmeneti tárgyak." (*Bálint Mihály*: Őstörés).

Makovecz Anna sajátos, festett, hímzett „kelengyéje", kamarakiállítása, párnákkal, vágyakkal zsúfolt „camera"-ja, szobája a praktikus funkciók mellett spirituális rezdülésekkel telített. A művész spirituális üzeneteket küldött a nézőknek.

Jóry Judit
művészettörténész

Bodó Fábián Ilona művei a Művelődési Központban

„A földi álmok lassan elsuhannak, / búcsúzva integet felém a fény. / Szegény szobám ijesztően kitágul; / Dalok suhannak át a másvilágbul…" (Kosztolányi Dezső)

Nem régen, alig néhány hónapja még férjével, *Bodó Sándor* szobrász- és festőművésszel együtt a Hadtörténeti Múzeumban rendezett reprezentatív kiállításukon gyönyörködhettünk művészi munkájukban. És most, október 14-én nélküle, könnyezve álltunk történelmi festményei, kedves virág-csendéletei, hihetetlen értéket képviselő textildíszei, ruhái előtt. A költő soraival „a földi álmok" elsuhantak a meghatóan szerény, csodálatos tehetséggel megáldott Művésznő felett, aki a kórházi ágyán is rajzolgatott még. Október 13-án végképp kiesett kezéből az ecset – kiállított portréja alatt, a virágok között az emlékezés kicsiny gyertyái lobognak. Ez hatotta át a megnyitó szép műsorát, *N. Dvorszky Hedvig* művészettörténész tartalmas, egy gazdag életművet bemutató megnyitó beszédét, mely után a kiállítás résztvevői felállva mondták el a Miatyánkot.

Ki is volt a művésznő, akinek szép kiállításából a megnyitóra emlékkiállítás lett? Aki a Pro Cultura Hungarica kitüntetettje, a Templomos Lovagrend tagja, Aranydiplomás Iparművész? Vámospércsen született 1927-ben, az Iparművészeti Főiskolán szerzett diplomát, már a fiatal képző- és iparművészek kiállításán több első és második díjat kapott. 1956 tragikus vihara messze sodorta szobrász férjével. Művészi munkájukban (talán ezért is) nagy szerepet kapnak a történelem nagy sorsfordulói. Monumentális tablóikon képeskönyvszerűen vezetnek végig az amerikai és magyar történelmen, kiemelve *Kováts Mihály* ezredes, az amerikai szabadságharc vértanújának alakját.

Útra készen

Vízmadaras kimonó (selyem batik)

A csodálatos művészházaspár emberséget, tisztességet, őszinte hazafiságot sugárzó műveivel sok sikert ért el az Egyesült Államokban. 1963 óta önálló művészek, otthonukban, Nashville-ben megalapították saját galériájukat. 42 esztendei amerikai tartózkodás után, 1999 januárjában települtek haza. 2000 októberében nyitották meg a Bodó Művész Szalont Budán. Azóta sok látogató gyönyörködött Ilona impresszionisztikus csendéleteiben, tájképeiben, művészi textiljeiben, alkalmi ruháiban, történelmi képeiben, Bodó Sándor történelmi lovasképeiben és rendkívüli szobraiban, és élvezhették a boldog, végtelenül kedves magyar házaspár vendégszeretetét. A művésztárs-háziasszony hirtelen „elment", de emléke él mindazok szívében, akiknek oly sok örömet szerzett sokoldalú művészetével, kedves egyéniségével.

Schelken Pálma

króI • 40, 72, 88-as busz

Renault Trucks, Johnson & Johnson

INGYENES SZEMVIZS

KIRÁLYHÁGÓ OP
1126 BUDAPEST, KIRÁL
2.
TEL.: 356-6790

eklődjön márkakereskedésünkben, kedvezmények nem összevonhatók.
üggően (100 km/l): **3,8–8,6**

3

amat*

N Őrmező

www.citroenauto.hu

t, Vizsla utca 1-3. Tel.: 1/309-0920

gyenesen hívható zöldszáma: 06-80/200-907

MAKOVECZ ANNA

ÚJ MŰVÉSZET

1998/OKT.

P-9396

17.0.

862. ELEK ARTUR

Carissimo don Lodovico,

másfél hónap elmult legutóbbi
Sok minden akadályozott az ir
Abban holnap /szerdán/ esedék
itélni, semmi kétség, hiában
fény. Az eddigi három tárgyal
Isten nem erre a szerepre ter
de naponként öt óra hosszant
márságot, rosszindulatot, kom
Pedig azok ép és egészséges i
a legutóbbi tárgyalás óta jó

MAKOVECZ ANNA

ÚJ MŰVÉSZET

1998/MÁRC.

P-9396

30.0.

- BABITS MIHÁLYNAK

(1 ív

Zengővárkony, 1932 I. 6.

es meghivást,[1] sajnos, körülményeim
is megjelenjek, igy csak lélekben
ünnepén,[2] melynek alkalmából mind-

gal köszönt

müvészet" c. könyvéről pár nap
nem előz meg más.[3]

MAKOVECZ ANNA

ÚJ MŰVÉSZET

2000/júl.

:P-9765

18.o.

ápai theologusok, sem az egész if-
ről tisztelettel kérem Nagytisz-
ra kérdőiveket küldeni s én azokat
e fogom visszajuttatni. Ugy tudom,
okoly, Felsőireg, Tengőd, Som,
lgozás, talán adatgyűjtés alá
me itt is fennforog.
közömbösségének okát...Nem érzem
ritikát mondjak, mégis ideirom
hiszem, e sorok megközelitik,
t: "nagy célok, alapvető gondolatok
föl az ifjuságot...Az ifjuság

MAKOVECZ ANNA

Új művészet

1998. okt.

16.o.

Tisztelettel meghívjuk Önt és barátait

MAKOVECZ ANNA

kiállítására

Megnyitja Keserü Katalin művészettörténész
2000. április 11-én 18 órakor

Budapest, XIII. Pannónia u. 95

Megtekinthető április 11-től 30-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig

A kiállítás létrejöttét támogatta a MAK és a MAOE.

DUNA GALÉRIA

GINKOVITS PÉTER
„ÚJ MŰVÉSZET"
BALTHORI U. 10
1054 BUDAPEST

Makovecz Anna

CXVII évf. 343 sz.

váró biomassza-erőművek

őgazdaságot · Hiányzó kormányzati stratégia

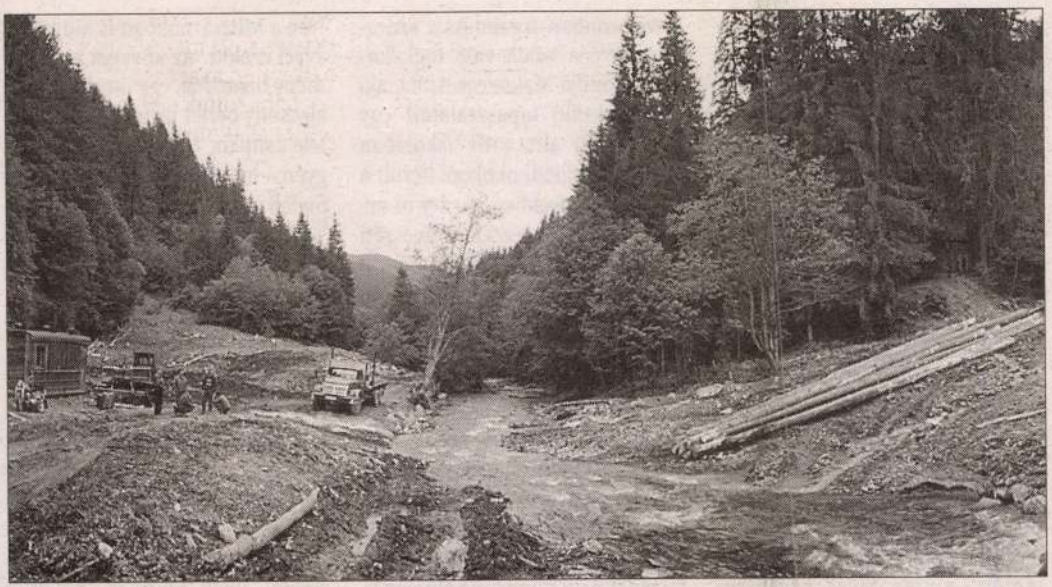

Magyarországon a biomassza-erőművekben szinte csak fa ég. Meddig bírja a természet? FOTÓ: PÖRNECZI BÁLINT

Magyarországon biomassza-erőművek, ezek mögül azonban hiányzik egy agrárenergetikai program, jutnának az erőművek, másrészt új lehetőségek nyílnának meg a magyar mezőgazdaság előtt is.

ni. – Azt szeretnénk, hogy európai mintára Magyarországon is támogassa az állam az energetikai célú

deznék környezetbarát módon. Az agrárium bevonása az energetikába csupán az egyik olyan feladat, amelynek megoldása régóta várat magára; el kellene készíteni egy hosszú távú energetikai koncepciót is. Ez ügyben az év elején a gazdasági tárca publikált egy tanulmányt, de ezt hiányosságai miatt olyan hevesen támadta meg szinte az egész szakma, hogy visszavonták átdolgozásra, és azóta sem formálódott elfogadható koncepcióvá. – Zöldenergetikai stratégiára van szükség, meg kellene határozni a prioritásokat, persze mindent mérlegelve és kiszámolva – tartja Somosi.

Noha már rövid távon is új beruházások kellenek ahhoz, hogy teljesíteni tudjuk az EU Magyarország felé megállapított környezetvédelmi direktíváit, a jelenlegi szabályozás mégsem kedvez a beruházásoknak. Jól mutatja ezt, hogy december végén még mindig nem

Rovatvezető: Dippold Pál

Rajzolók a Műcsarnokban

A művészet és a hétköznapok világa itthon nagyon távol áll egymástól

P. Szabó Ernő

A magyar képzőművészetnek – ez olvasható a Műcsarnok homlokzatán, s ez az ajánlás nemcsak alkotások bemutatását, hanem művelt közönség nevelését is ígéri. E szellemben hozták létre az épület alagsorában két évvel ezelőtt a szabadon látogatható képzőművészeti műhelyt. A felnőtteknek tartott foglalkozások vezetője *Makovecz Anna* festőművész, aki korábban finnországi művészeti főiskolán és több magyar pedagógiai intézményben szerzett művészetpedagógiai tapasztalatot. Úgy véli, hogy azok esetében, akik nem a szakma gyakorlására készülve, hanem a művészet jobb megismerése végett fognak a kezükbe rajzceruzát maguk is, nem feltétlenül a klasszikus rajzoktatási stációkat – mértani testek, majd gipszplasztikák másolása – kell követni. Sokkal inspirálóbb egy-egy kedves műalkotás kiválasztása, reprodukálása rajzi eszközök segítségével. Mivel ebben az esetben nem a „nulláról" indul a rajzoló, hanem biztos hátteret, inspiráló forrást jelent számára az élmény, gátlásait is könnyebben legyőzi.

Az eddigi tapasztalatok szerint a legkülönbözőbb életkorú rétegek, foglalkozások, képzettségi szintek esetében célravezető ez a módszer. Vannak a körben tizennégy éves gimnazisták és nyugdíjasok, gyesen lévő édesanyák, aktív korosztályok. Együtt dolgoznak, de nincsenek közös beszámolók, mindenkivel egyénileg kell foglalkozni, éppen azért, mert felvételi vizsga sincs, ezért a legkülönbözőbb rajzi színvonalat képviselik a résztvevők. Éppen ez teszi azonban izgalmassá, szórakoztatóvá a velük való foglalkozást, mondja Makovecz Anna, aki első hasonló tapasztalatait egy finnországi alternatív iskolában szerezte. Családi okokból került a nyolcvanas években az ezer tó országába, ott is végezte művészeti tanulmányait, s 1989-es diplomázása után hat évig tanított ott. 1996-ban tért haza, előbb ösztöndíjjal, rövidebb időre, majd véglegesen.

A külföldi tapasztalatok tükrében kellett érzékelnie, hogy a művészet és a hétköznapok világa itthon jóval távolabb áll egymástól, mint a nyugati országokban, hiszen ott egy-egy jelentősebb tárlat társadalmi esemény, élő élmények forrása. A lemaradás több évtizedes, mondja a művész, s akár tovább is növekedhet, ha nem működnek olyan körök, mint amilyen a Műcsarnokban is indult két évvel ezelőtt. Az anyagot az intézmény biztosítja, egy meglehetősen alacsony bérlet megváltása a feltétele csupán, hogy bárki részt vegyen a heti két alkalommal tartott foglalkozásokon.

Miközben a foglalkozásokat vezeti – és közben két gyermeket nevel –, Makovecz Anna a következő, 2005-ben a Dorottya Galériában sorra kerülő tárlatára készül. Egyelőre elméletileg. Korábban – éppen a Műcsarnok alagsorában lévő kisgalériában – párnaképeket állított ki. Az biztos, mondja, hogy marad a puha, befogadó tér. Nem klasszikus festményeket szeretne a falra akasztani, hanem installációkat, olyan műveket, amelyek élményszerűek, érzékletesek, mert, ahogyan Makovecz Anna fogalmaz, „amióta anya lettem, eltávolodtam a spekulációtól".

Gumiróka és Corvin-koszorú

GERŐ ANDRÁS

Ha valaki veszi a fáradságot, és eltalál a Petőfi Irodalmi Múzeum leghátsó kistermébe, akkor sajátos, meghökkentő látványban lesz része. Az üvegtárlók alatt tücsköt-bogarat fellelhet. Gumiróka, pénztárca, borotva, hálósapka, csipkés bugyi, papucs, bajuszkötő, fürdőruha, télikabát, bébicipő – s mindez csak töredékes felsorolás. A tárgyak – amelyek önmagukban is hangulatidézők – nemcsak azért érdekesek, mert sokfélék, hanem főként azért, mert valakihez, méghozzá nem is akárkihez tartoztak. A télikabát Németh Lászlóé, a bébicipő Déry Tiboré, a gumiróka Nagy Lászlóé, a hálósapka Jókaié, a fürdőruha Füst Miláné – volt. A csipkés bugyi – azt hiszem, ma már ez nem indiszkréció – Krúdy Gyula hagyatékából maradt ránk.

A kiállítás időszaki, december elejéig lesz nyitva. A kérdések, amiket ez a nálunk oly ritka, mondhatnám kissé groteszk összeállítás felvet, már messzemenően nem időlegesek.

Itt van rögtön az első kérdés: vajon hogyan kezeljük jeles halottainkat; milyen kultusz az, amelyet kulturális normáink elviselnek?

Jeles halottaink esetében hajlamosak vagyunk egyfajta ambivalenciára. Szeretjük, kívánjuk, hogy utcát, teret nevezzenek el róluk; szobrot állítsanak nekik; s egyáltalán nincs ellenünkre, hogy szobrosított merevségükben beköltözzenek a múzeumokba. Másrészt azt is tudjuk, hogy sírjukat sokszor nem gondozzák, süppedt, elgazosodott temetői környezet jut osztályrészükül. Ha elhalt kitűnő íróink némelyik műve iskolai kötelező olvasmánnyá válik, akkor időnként újra kiadják, ha azonban a szigorú mércéjű, névtelen tanterv-összeállítók némely nevet kevéssé szívelnek, akkor bizony hiába akarnánk megvenni az üzletileg általában ráfizetéses írásokat.

Halottainkat tehát részben nagyon tisztelj ük, részben azonban meglehetősen tisztelet lenül viselkedünk velük. A szobor és a semmi között szoktunk ingadozni.

Amit a kiállítás nyújt, az valami más, valami új, de azért rögzült normáinkkal nem haragosan szakító megközelítés. Egyrészt elfogadja, hogy valaha élt embereket kitüntető figyelem illet, másrészt azonban finom mértéktartással azt sugallja: ez a megkülönböztetett odafigyelés tárgyakban fellelhető emberi közegükre, ízlésükre, mindennapi életükre is irányulhat. Azaz a kultuszt nem a leendő vagy már felállított szoborra, hanem a valaha élt emberre hegyezi ki. Bármily paradoxul is hangzik, emberszabású, s éppen ezért személyes befogadói élményt nyújtó kultusz lehetőségét sugallja. Olyan viszonyt, amely az elhalt nagyság és köztem személyessé válhat. Hiszen ha meglátom azt a szürkéskék, rojtosan, szakadtan rongyos inget, amely József Attila utolsó inge volt, akkor nem vonhatom ki magam a személyesség emberközeli vonzása alól. S ha a különféle írók különféle, ámde egyként lapos pénztárcáit látom, akkor a materializmus szomorkás mosolyra ösztönző charme-ja kényszerít arra, hogy tudjam, érezzem: a tehetség a mindennapok elementáris kisszerűségén verekedte át magát. Akaratlanul is ismerősömmé lett Mikszáth, Jókai, Szentkuthy Miklós (bájos kis keresztelőingecskéje szépen vasalt, hajtogatott) és Németh László. Most már megismerném Füst Milánt is, hiszen itt van esernyője, sapkája. Tudom, soha nem fog velem szembejönni, de megismerném. De ha József Attilával találkoznék egy Pomáz környéki kiránduláson, akkor tudnám: ő az, mert neki van ilyen könyv alakú kulacsa. Esetlen szobrainak ismeretében bizony nem venném őt észre.

Ismétlem: pontosan tudom, hogy Jókaival nem fogok a hálószobájában találkozni, és Heltai Jenőt sem kell az előszobában hagyott aktatáskájáról felismernem. De nekem a soha meg nem történhetőnél fontosabb a személyesség, a tisztelet emberszabású közelsége. Az, ami a szobor és a testetlen semmi között van.

S ha már a halál utáni megbecsülés, kultusz problémája felmerült, akkor érdemes egy másik kérdést is megfogalmazni: hogy is állunk, álltunk a jeles embereknek életükben juttatott tisztelettel?

Tudjuk, nem mindenkinek jutott belőle. S ha ez egy képzőművészettel foglalkozó kiállítás lenne, akkor morbid mementóként az éhen halt Csontváry gyomrában talált szilvamagokat is üvegtárlóba lehetne tenni. De maradhatunk az irodalomnál is, hiszen tulajdonképpen Szép Ernő is Csontváryhoz hasonlóan végezte.

Most azonban inkább arról essék szó, hogy azok, kiket korunk is nagyra tartott, miféle szimbolikus megbecsülésben részesültek.

Láthatjuk azt a szekrényt, amelybe magyar képzőművészek azokat az akvarelljeiket helyezték, amelyeket Jókai írói jubileumára készítettek. S itt van az irodalom nagymestereit illető jelkép is, a babérkoszorú. Ezüstből készült, s Mikszáthnak adták 50 esztendős írói évfordulójára. Ami fontos; az adományozó. S ez nem más, mint a Komárom megyei iskolai tanulók közössége. Tudjuk – hisz ott van a Nemzeti Múzeum leltárában –, hogy Jókai is többször, többektől részesült eme hagyományos jelképben. Ismereteim szerint sem a szelíd arcú, tekintetű Jókai, sem a köpcös, lassan mozgó Mikszáth nem viselte őket soha. Mégis – ha csak a kiállított tárgyak világánál maradunk – nem volt kérdéses, hogy tényleges elismerést, társadalmi megbecsülést fejezett ki az egyébként sokféle, íróknak szóló tárgy. (A tárlóban a babérkoszorú kései metamorfózisaként ott láthatjuk azt az ezüstserleget is, amelyet Illés Béla kapott – igaz, nem írói munkásságáért, hanem 50 éves párttagságáért.)

Közös jellemzőjük, hogy nem állami kitüntetések, noha bizonyosan tudom, hogy Jókai annak idején kapott Szent István-rendet is, s vélelmezem, hogy Mikszáth sem úszta meg az állam apró figyelmességét.

Mégis: nem az állam uralta a kultúrát, hanem inkább a társadalom honorálta az értékítéletének megfelelő teljesítményt. S tulajdonképpen az államtól független megtiszteltetés szerepe a két háború között sem változott, hiszen egy Corvin-koszorúnál többet ért a Baumgarten-díj. Babitsot nem múlhatta felül semmilyen kultuszkormányzat.

A Komárom megyei tanulók babérkoszorúja talán már nem feltámasztható tradíció. De az államtól, a kurzustól független társadalmi és szakmai értékítélet szimbolikus kifejezése mégsem érdemes az elmúlásra – noha haláláért az elmúlt évtizedekben a kultuszkormányzatok sokat tettek.

Ha egyszer megint lesz Corvin-koszorú, akkor esetleg ismét lesz Baumgarten-díj. S ha újból lesz államtalanított megtiszteltetés, akkor talán az is természetesebb lesz, hogy a gumiróka jobb, mint a szobor. Gyerekként ezt persze mindig is tudtuk, csak mire felnőttünk, elfelejtettük.

Már csak Babits hiányzik.

PINTÉR LAJOS

A rémület s remény

E ritkán szálló szó, e rémület,
ez volna hát a termő férfikor?
Olyan verset kell írni, kedvesem,
melyben aratás van, vetés és szüret.
Nem ami van: e babér-aratás,
e csel, és gáncsvetés és sok-sok feszület.
E ritkán szálló szó, e rémület,
ez volna hát a termő férfikor?
Emlékszel, csendes volt a szerelem,
csendes, mint Európa s mint alkonyati ég,
nem volt kezünkben se karó, se kés.
Átdübörögtek szívünkön a tankok,
átdübörögtek rendőrautók,
tél volt, országos sőt birodalmi tél:
de kiteleltünk egymás tekintetén.
Háromdecis pezsgőspohárból ittál parazsat,
te telhetetlen, te drága földi lény.
E ritkán szálló szó, e rémület,
ez volna hát a termő férfikor?
Mint régi versben az ah, az oh, a sóhaj,
végigdübörög most versemen a kín,
mint régi versben futnak a csikók,
mint régi versben megcsillan a fény,
és üvöltöm, és verem a falat:
most kié vagy? kié vagy! kié,
te asszony, te kedves égi lény?
E háborúban, békés borzalomban
most kié vagy te, emberi remény?

MAKOVECZ BENJAMIN: **Légpuska. Bűnjegyzék I. (elkövetés)**

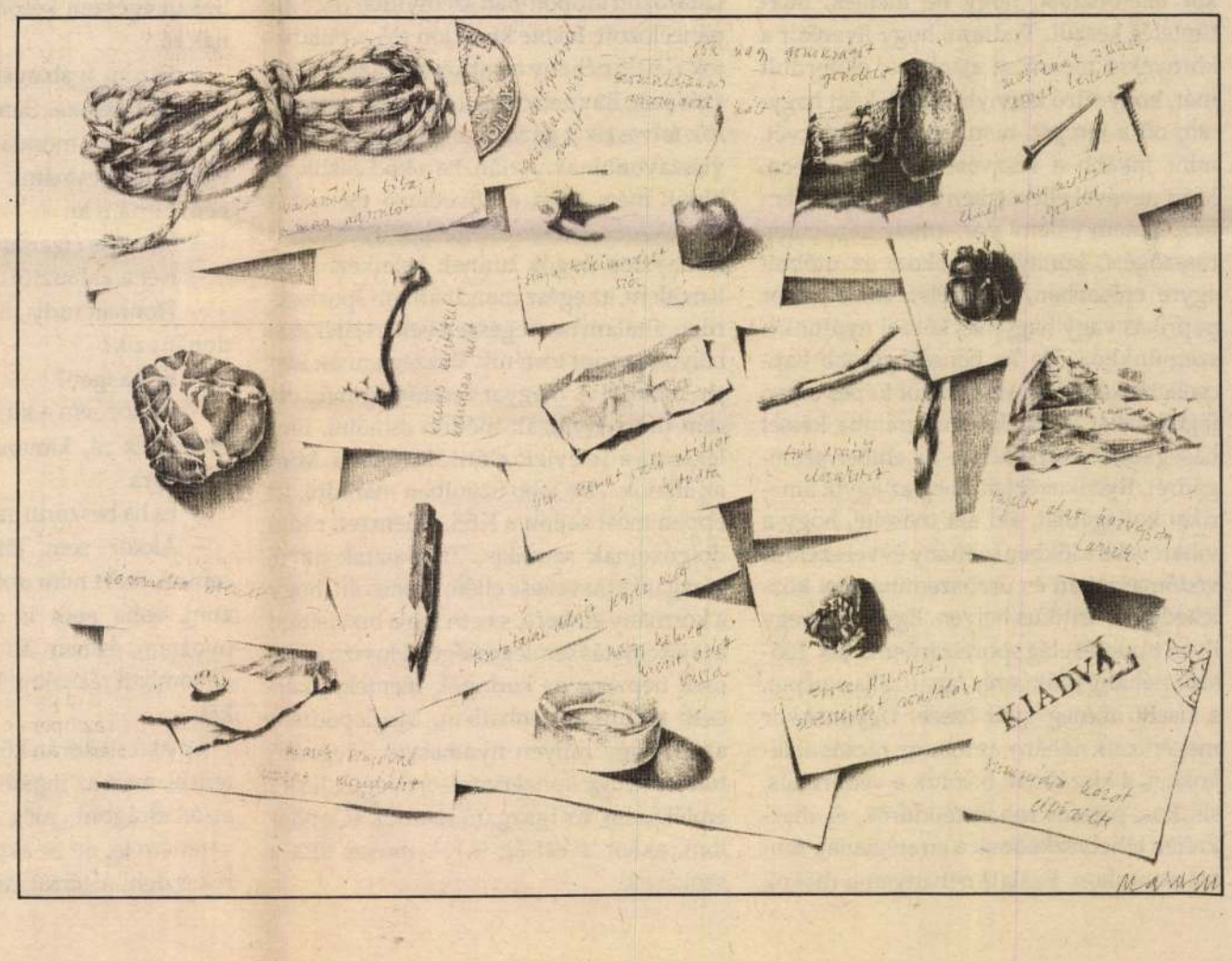

Bűnjegyzék II. (gyónás)

MAKOVECZ Benjámin

CSALOG ZSOLT

Novellette

(mások nyomán)

– Ádám, hol vagy?

– Az asszony adott nekem, és én ettem belőle!

– Oké. Figyelj! Arcod verejtékével, érted?! Arcod verejtékével! Baszdmeg. Hülye.

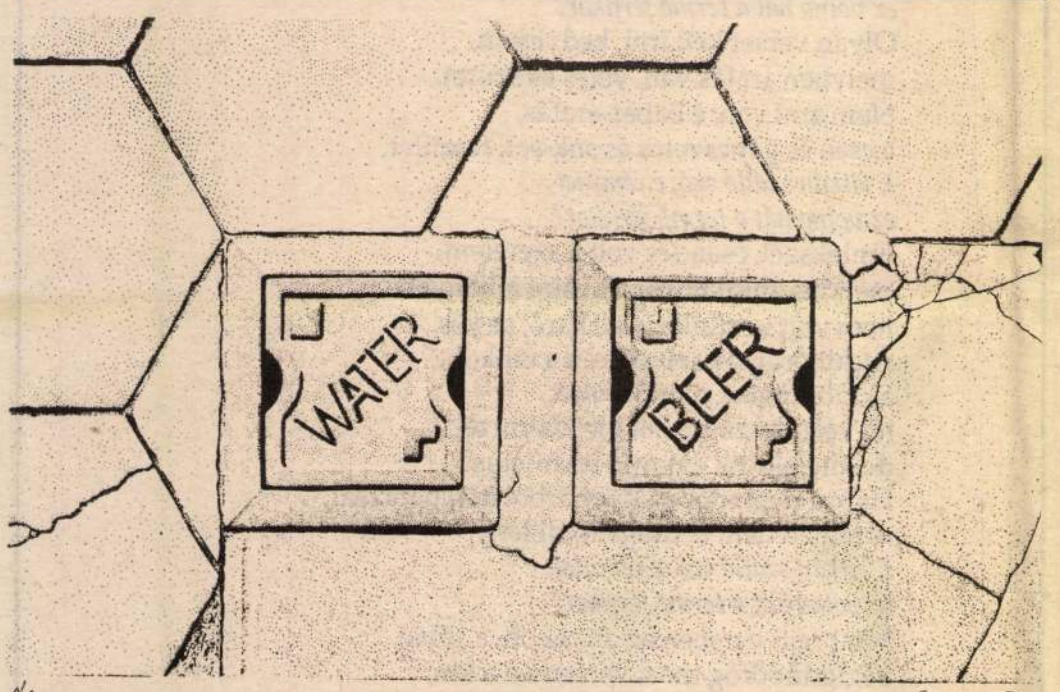

CSALOG ZSOLT: **Álom**

Molotov-koktél és könnygáz

Szöuli levél

SZABÓ G. ZOLTÁN

Itt mindig történik az emberrel valami, de sohasem az, amire felkészül. Nem arra gondolok, hogy a meghívások többnyire aznap estére szólnak, ezzel szemben szinte mindenki biztosít a megismerkedéskor, hogy feltétlenül meg fog látogatni, amit én kezdetben komolyan is vettem, míg végre kiderült, hogy ez olyasféle gesztus, mint a spanyoloknál: ha megdicsér valamit a lakásban az ember, a házigazda kedvesen mondja, hogy ez az öné, bár talán ő lenne legjobban meglepődve, ha ezt a gesztusát a látogató szó szerint venné. Ugyanígy: ez a látogatási ígéret is puszta rokonszenvnyilvánítás, és nem a tapasztalatlan külföldi bosszantása. De most nem ilyesmi történt velem. Éppen órára készültem menni az egyetemre, amikor telefonáltak, hogy ne menjek, mert tüntetés készül. Tudtam, hogy ilyenkor a környékre menni se ajánlatos, előfordult már, hogy sűrű könnyhullások közt hagytam ott a terepet, nem annyira a részvét, mint inkább a részvétel következtében. Mert nevével ellentétben a könnygáz nem gáz, hanem valami por, amely kezdetben tüsszögést, könnyezést okoz, ez utóbbit egyre erősebben, olyasfélét, mint mikor paprikás vagy hagymás kézzel nyúlunk a szemünkhöz. De ha bensőségesebb kapcsolatba kerülünk vele, akkor képes olyan fájdalmakat is produkálni, mintha késsel hasogatnák körbe-körbe az ember szemgödrét. Ilyenkor értem meg az egyik amerikai kollégámat, aki azt mesélte, hogy a viharosabb időkben (néhány évvel ezelőtt) védőmaszkban és úszószemüveggel közlekedtek a kritikus helyen. Egyébként egy ilyen tüntetés elég sportszerűen zajlik. Először néhány diákvezér fanatizálja a népet, s kisebb tömeg gyűl össze. Ugyanakkor megérkezik néhány autóbusz, rácsos ablakokkal, s kiszállnak belőlük a védőruhás, sisakos, pajzsos rohamrendőrök, és diszkréten elhelyezkednek a stratégiailag fontos pontokon. Ezalatt néhányan a diákok közül elkezdik a Molotov-koktélok gyártását. Ezt a feladatot többnyire bájos lánykák látják el, fürgén, gyorsan, majdnem úgy, ahogy a télire való befőttet készítik (ami itt nem szokás). Aztán jön az első menet. A diákok a jelszavak kiabálása után a „tettek mezejére" lépnek, s következnek a kövek és a koktélok. A rohamrendőrök ruhája tűzbiztos, a diákoké nem. Így történhetett meg, hogy az egyik rosszul fogta azt az égő micsodát, s alaposan megégette magát. Igen ám, de nem volt betegbiztosítása. Most folyik a purparlé, hogy ki fizessen. Az egyetem? A rendőrség? Hiszen az egyetem területén történt, de a rendőrökkel való tűzharcban. A vita még tart. Szóval a diákok akciója nyomán a rohamrendőrök szelíden hátrálnak, majd egy meghatározott időpontban szétnyílnak, egy kis páncélozott, fekete kocsi jön elő, s pillanatok alatt jó néhány tucat könnygázgránátot szór szét. Ez az első menet. A rohamrendőrök felveszik a gázálarcot, a diákok pedig visszavonulnak. Aztán, ha a köd oszlik, és bírják még, jöhet a következő menet. A közlekedés persze megakad ilyenkor, s iszonyatos dugók tudnak keletkezni. De ismétlem, az egész mondhatnám sportszerűen, általam nem egészen ismert játékszabályok szerint történik. Bezzeg annak idején nálunk! A magyar rendőrség még ezt sem tudta civilizált módon csinálni. Emlékszem a Televízió előtti akciójukra. Mint az állatok... De jobb Szöulban maradni. Itt éppen most zajlott a KBS, a nemzeti rádió dolgozóinak sztrájkja. Tiltakoztak az új igazgató kinevezése ellen, mondván, hogy a kormány embere, s nem fogja biztosítani a tájékoztatás semlegességét. Hosszú ideig csak népzene és keringők mentek, akárcsak nálunk ötvenhatban. Meglepődtem azon, hogy milyen nyomasztó, idegesítő tud lenni egy konzervműsor. Végül, ha jól emlékszem, az igazgató maradt. (Gondolom, akkor a válság is.) A műsor újra a szokásos.

Éjszakai expressz

SŁAWOMIR MROŻEK

A vonatindulás előtt öt perccel találtam meg a kupémat a hálókocsiban. Az enyémen kívül szerencsére csak egy hely volt foglalt, úgyhogy nyugodt éjszakában reménykedhettem. A már az ágyában fekvő, állig betakarózott illetőből csak egy egy hegyes, sápadt orr látszott ki.

Azonnal el is tűnt a látóteremből, mert miután jó estét kívántam, és nem kaptam rá választ – még örültem is: legalább nem kell vesződnöm az illemmel –, az alsó fekhelyre telepedtem és vetkőzni kezdtem.

– Dohányzik? – hallottam ekkor föntről.

– Köszönöm, nem.

– Én nem bírom a füstöt.

– Legyen egészen nyugodt, nem dohányzom.

– Pedig ha rágyújtana, azt én nem bírnám ki. Nagyon érzékeny a tüdőm.

– Részvétem, de akkor sem dohányzom.

– És mi van, ha dohányzik, csak most szokik le róla? És az éjszaka kellős közepén elkapja a cigerettázhatnék? És nem tudja megállni?

– Semmi, tudniillik soha életemben nem dohányoztam.

A hang elhallgatott. Levetettem a zoknimat.

– És ha most kezdi el?

– Mit?

– Hát a cigerettázást. Sokan egészen későn kapnak rá.

– Eszem ágában sincs.

– Hát persze. Semmibe se kerül ezt mondani, és egész mást csinálni. Pedig nem bírnám ki.

– Nincs is cigarettám.

– Kér a kalauztól.

– Honnan tudja, hogy ő dohányzik?

– És ha igen?

– Akkor sem a kupéban gyújtanék rá, kimennék a folyosóra.

– És ha beszorul az ajtó?

– Akkor sem történik semmi, mert nem dohányzom, soha nem is dohányoztam, és nem áll szándékomban rászokni. Jóccakát.

Egy kicsit korán köszöntem el, mert az ingem és az alsónadrágom még nem vetettem le, de be akartam rekeszteni a társalgást. Sikerült is, de nem sokáig. Szinte még ki sem bújtam az ingemből, amikor az illető ismét megszólalt.

– Nem oltja el a villanyt?

– Mindjárt, csak előbb levetkőzöm.

– Az emberek szeretnek olvasni egy kicsit elalvás előtt. De akkor én nem tudok elaludni. Nagyon érzékeny vagyok a fényre.

– Analfabéta vagyok.

– És ha képeket akar nézegetni?

– Nincs nálam semmiféle magazin.

– És fényképek? Csak tart magánál fényképet a feleségéről! Nem akarja megnézni elalvás előtt?

– Elváltam.

– És a gyerekek?

– Nincsenek gyerekeim.

– Valami hozzátartozója mindenkinek van.

– Nincs nálam egy fia fénykép sem. Motozzon meg, ha nem hiszi.

– Jó, nem akar fényképet bámulni. De a pattanásait csak szemügyre akarja venni a tükörben, vagy ... mit tudom én... Én pedig képtelen vagyok elviselni, ha...

Nem tudta befejezni, mert eloltottam a villanyt. Sóhajtott, majd csend lett. Már félálomban hallottam az újabb kérdést.

– Horkol?

– Nem.

– Miért nem?

– Ilyen a természetem.

– Furcsa. Az emberek általában horkolnak, pedig az engem nagyon zavar. Túlérzékeny a dobhártyám.

– Ki kell hogy ábrándítsam.

– Biztos benne, hogy nem horkol?

– A legteljesebb mértékig. Most pedig, ha megengedi, aludni térnék, mert nagyon fáradt vagyok.

Megengedte. Arra ébredtem, hogy éles fény világít a szemembe, és valaki a vállamat rángatja. A hegyes orr az arcom előtt táncolt, gazdája pedig a felső ágyból kihajolva a pizsamám ujját cibálta.

– Ne haragudjon, de ha nem dohányzik, nem horkol és nem égeti a villanyt, akkor mit csinál?

– Akarja tudni?

– Valamit biztosan csinál, csak nem tudom, hogy mit. És ettől olyan szívdobogást kaptam, hogy nem tudok elaludni.

– Fojtogatok.

– Mit csinál?

– Fojtogatok. Puszta kézzel vagy zsinórral. Nem hallott még az éjszakai expressz hírhedt fojtogatójáról? Általában ezen a vonalon közlekedik. Ártatlan utasnak álcázza magát, hálókocsijegyet vált, aztán éjszaka nekiáll fojtogatni. Leginkább akkor, ha rajta és áldozatán kívül nincs a kupéban senki. Egy kéjgyilkos... No, ez a kéjgyilkos vagyok én.

Nyugtom volt egész éjszaka. Amikor hajnalban kimentem a vécére, az illetőt a folyosón láttam viszont, kabátban, mellette a kufferja. Az éjszakát a bőröndön kuporogva töltötte. Amikor meglátott, felállt, és nagy sebbel-lobbal a folyosó másik végébe hurcolkodott.

Hirtelen megesett rajta a szívem. Nincs könnyű életük az érzékeny embereknek.

BOJTÁR B. ENDRE
fordítása

SŁAWOMIR MROŻEK RAJZA

Az ÚJPEST GALÉRIA
szeretettel meghívja Önt
MAKOVECZ BENJÁMIN
grafikusművész
kiállításának megnyitójára
1989. május 16.
kedden 16.30 órára.
Újpest Galéria
Bp. IV., Tavasz u. 4.
A kiállítást megnyitja:
Horgas Béla
költő
A kiállítás megtekinthető:
1989. június 25-ig
hétfő kivételével
naponta 14–18 óráig

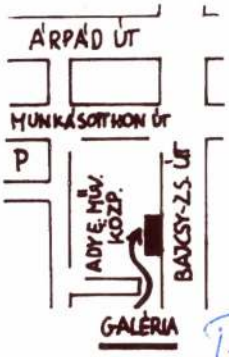

DÍJELŐLEGES

Tc.
Tímár Árpád
Budapest
Ülői út 193

1091

Erik Truffaz Budapesten

Nut fú

Fotó: Mephisto

A legérdekesebb dolgok a könnyűzene világában manapság a nu jazzben születnek. Az elnevezés pontos, s bár semmit nem jelent, valami olyan zenére utal, ami a jazzhez kapcsolódik, annak újabb iránya, felhasználva a kilencvenes évek alternatív tánczenéinek eredményeit. Főleg a ritmusalapokra, az előrehozott basszusszólamokra, groove-okra, loopokra, hangmintákra gondolunk. Beszüremkedik egy kis hetvenes évek, visszajön a Fender és a Hammond orgona, az énekesek inkább mc-k vagy rapperek, és a dologban van valami kúlos távolságtartás. A folyamat, a hangzás, a textúra válik meghatározóvá a dallam rovására, ezért nem dolgoznak fel például sztenderdeket. Az egyik nagyszülő a minimal art, a zenék gyakran legószerűen építkeznek, könnyű őket szétszedni és újra összerakni, amiből számos remixalbum következik. Az irányzat jeles képviselői az amerikai Medeski Martin and Wood, de erős az európai vonulat is – a dán Bugge Wesseltoft és a Wibutee, az olasz Nicola Conte és persze a svájci-francia Erik Truffaz, akit szerencsére időben és bőségesen megkapunk.

Truffaz apja szaxofonos, de a gyermek, Miles Davis hatására, a trombitát választja. Tizenhat évesen már a genfi konzervatóriumban tanul, 1984-ben alapítja első zenekarát. 1994-ben a *Nina Valeria* című lemezzel debütál, amit három év múlva az *Out Of A Dream* követ. Ezen még cizellált, hűvös jazzt játszik Chet Baker után szabadon, de a *The Dawn* és különösen a '99-es *Bending New Corners* már teljesen önálló hangon szólal meg. Finoman megjelenik az elektronika és egy Nya nevű rapper, a ritmusok markánsabbá válnak, de marad a légies finomság. Ezután következik a nagyon érdekes *Revisité* című remixalbum, amin a szcéna komoly emberei értelmezik újra Truffaz felvételeit.

Az *Erik Mantis* című 2001-es lemezt a Ladyland Quartet nevű új csapattal rögzíti. Truffaz mellett Philippe Garcia dobol, Michel Benita bőgőzik és Manu Codija gitározik, aki teljesen váratlanul időnként hendrixes gitárszólókra ragadtatja magát. A rockos elemek mellett megjelenik az etno is, ám a sokféle hatás ellenére – furcsa módon – a zene nem esik szét.

Van egy decens dinamikája, de bársonyos és üde. Lassan leszögezhető: Truffaz ma az egyik legjobb trombitás a világon, szép, tiszta soundja van, Lester Bowie-ra utaló finom félrefújásokkal.

A siker sem marad el, még a Blue Note nevű patinás lemezcéget is meglepte az eladott példányszám. És most ez az együttes lép föl november 1-jén a Nemzeti Táncszínház Galériájában a lantos Anouar Brahennel és Mounir Troudi énekessel kiegészülve. S hogy még nyilvánvalóbb legyen az újabb jazz és a kreatív tánczenék rokonsága, az est folyamán föllépnek lemezlovasok is: a Jazz Turbulence színeiben Suhaid és Haze, a Tilos Rádió képviseletében Palotai Zsolt, dj Mangó és Márkos Albert csellóművész társaságában.

Czabán György B.

www.eriktruffaz.com

Gyimóthy Gábor

Találós madár-mozaik

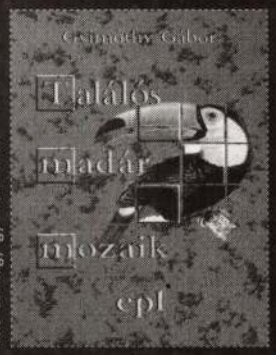

Kis és nagy gyerekeknek

KAPHATÓ A JOBB KÖNYVESBOLTOKBAN ÉS MEGRENDELHETŐ A KIADÓNÁL 970 FORINTÉRT

(20) 551 5138 / (1) 361 3921
serdian@serdian.hu
www.serdian.hu
Pf. 1714 Budapest 1465

WAVE music
CD MC LP

1065 Budapest, Révay u. 4.
Telefon: (06-1) 331-0718

E HETI AJÁNLATUNK:

ZEBDA: UTOPIE D' OCCASE

HOOVERPHONIC: JACKIE CANE

DE-PHAZZ: DAILY LAMA

THIEVERY CORPORATION: THE RICHEST MAN IN BABYLON

ELECTRO JAZZ SESSION /GOTAN PROJECT, UFO, KRUDER, CINEMATIC ORCHESTRA.../

SPIRIT OF INDIA /BADMARSH & SHRI, THIEVERY CORPORATION, DZIHAN & KAMIEN.../

JEFF BUCKLEY: THE GRACE EPS

GORAN BREGOVIĆ: TALES AND SONUS...

Megrendeléseket postai úton is teljesítünk!

színház

JON FOSSE ŐSZI ÁLOM című színdarabja nélkülözi a fordulatos cselekményt, szűkölködik különleges figurákban, fordulatokban, helyszínekben; nyelvileg retardált, szókincse belefér egy kétosztatú szótárfüzetbe (és ez Domsa Zsófia fordításának nem hibája, hanem erénye).

A darab remek – amennyiben egészen kivételes előadás készült belőle a Kamrában, Ascher Tamás rendezésében. Jó is lenne, ha tódulna „János meg a város", de élvezni csak a gourmet-k fogják, ők viszont nagyon.

Egy temetőben, nyúlós őszi alkonyatkor találkozik Férfi és Nő, sok évvel egy futó ismeretség után. Alaphelyzet, szerelem, reménytelenség, aztán jön Anya, Apa meg a Feleség (mind a Férfié), és egy kicsit sem tudni, hogy egy óra telt el, vagy az élet. A szövegből kiderül minden, ami lényegtelen – mert nem tudnak, nem akarnak vagy nem lehet a lényegről beszélni –, és nem derül ki semmi, ami igazán fontos, mert azt az előadás(mód), a játék mondja el. Ascher rendezése éppen erről szól: a szöveg (mely voltaképpen alig több, mint akusztikus jel) és cselekvés széttart, a játék meg össze.

Le lehetne írni az egészet komoly szakmai-esztétikai nyelven, de alighanem plasztikusabb fölelevéníteni Bodnár Erika (Anya) „Üljetek le!" mondatát, mely komor és súlyos méltatlankodás, felelősségre vonás fiával, a Férfival szemben, aki elhagyta a feleségét és a gyerekét „a Nőért". Sokszor elhangzik az „annyi minden történt", meg a „jobb lett volna kellemesebb körülmények között találkozni" is; előbbi életet és halálokat, utóbbi meg azt jelenti, hogy „bárcsak sose láttuk volna egymást".

A színészek – László Zsolt, Bertalan Ágnes, Lukáts Andor, Szirtes Ági és Bodnár Erika – sűrű, telített alakításokat nyújtanak. Pokolian fegyelmezetten *nem* néznek össze, amikor egymáshoz szólnak, gesztusaik pontosak, szépek és jelentésesek. A szöveg és a játék külön ívet formáz, vannak csúcspontok és kötések, szólók és tuttik – csak győzzünk egyszerre mindenfelé figyelni. Ja, és Bodnár Erika nagynagy színésznő, még mindig.

- ki -

★★★★★

Makovecz Anna

lemez

GEORGE ENESCU KAMARAMŰVEI „A legcsodálatosabb zenész Mozart óta." Ezt a cseppet sem visszafogott kijelentést Pablo Casals tette a román születésű George Enescuról.

A Bartók-kortárs csodagyerek (1881–1955) 7 évesen kerül a császárvárosba, és 11 évesen már be is fejezi a Bécsi Konzervatóriumot. Aztán Párizsba megy, és zeneszerzést tanul Massenet-től. 16 éves korára itt is bevégzi stúdiumait.

Triókat, vonósnégyeseket és szimfonikus zenekarokat alapít. És persze koncertezik. Bejárja előbb Európát (Budapest, 1930), majd csakhamar meghódítja Észak-Amerikát is.

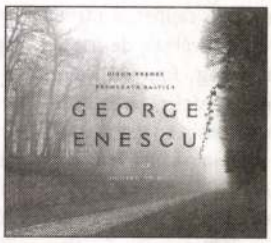

Míg Toscanini utódjaként a New York-iakat dirigálja őrült sikerrel, Európában a legnagyobb hegedűsök egyikeként tartják számon. Közben arra is jut ideje, hogy román és francia kulturális közszerepeket vállaljon, ápolja közismert jó kapcsolatát a román királynővel, és komponáljon.

Az op. 7-es Oktett és az op. 29-es zongoraötös között negyven év, ám alig néhány tucat kompozíció áll. Határozott szólamvezetés, kidolgozott ellenpont, tucatnyi, jó pillanatban érkező zenei ötlet teszi igazi zenévé a darabokat. Hangzásviláguk nehezen definiálható, de tény, hogy ma is frissen, izgalmasan szólnak. Sok mai szerző boldogan elvállalná őket. (És sok kritikus fanyalogna a „posztmodern" újabb térhódítása miatt.)

Az 1996-ban alakult Kremerata Baltica tagjai, élükön az idén 55 éves Gidon Kremerrel meggyőzően, nagy tónusgazdagsággal és a művekbe vetett hittel szólaltatják meg (a zongoraötöst hanglemezen most először) a Csipkerózsika-álmukból (talán) lassan ébredő két kompozíciót.

- tépé -

Warner–Nonesuch

★★★★★

könyv

H. F. PETERS: LOU ANDREAS-SALOME „Luzernben Nietzsche korbácsot adott Lou kezébe a fényképhez, amelyen Rée-vel láthatók..." Lou Salome életének allegorikus mozzanata ez a formabontó műtermi fotó a két férfival (Paul Rée és Nietzsche), akikkel együtt is lakott eseménydús élete során. A XX. század elejének különös nőalakja, aki író, filozófus, az első női pszichoterapeuta és a kor női szerepváltozásainak megszemélyesítője is volt egyben, úgy szerette a jeles férfiakat, köztük Rilkét, hogy azok könnyen bele is pusztulhattak.

A „Lou-legenda" a kor változó Európájának több ilyen paradoxát is magában foglalja, miközben olyan elviselhetetlen kiválóságok a szereplői, mint Wagner, Tolsztoj, Buber, Strindberg, Wedekind vagy Freud. A szőke bestia, akit Nietzsche antiszemita húga csak „finn zsidóként" emlegetett, 1861-ben született Szentpéterváron, a cári Oroszország pompázatosabb oldalán, és 1937-ben halt meg Göttingenben, a világtól visszavonultan. Ami a két esemény között történt „belül és kívül", arról szól H. Peters könyve.

A kötet az életrajzi regényekre jellemző két szélsőség: a fikciós és az akadémikus – lábjegyzetektől sűrű – verzió között próbál egyensúlyozni, kisebb-nagyobb sikerrel. A sok idézet helyenként fullasztó. Máshol az író egészen a gyermekmesék szintjén képes fantáziálni: „Zene és nevetés visszhangzott a márványpaloták gazdagon díszített termeiben és folyosóin...", pszichologizálni: „Lou lelkivilágát különösen a férfiak befolyásolták. Nem csoda hát, hogy a férfias vonások olyan erősen kifejlődtek benne", vagy mint valami ifjú szerelmes áradozik regényalakja (komplexusa) külleméről. Izgalmas és akadozó futamokban lehet haladni a művel, ami néha enyhe paródiába hajlik. Utóbbi talán a fordítónak (Romhányi Török Gábor) is köszönhető.

A Lou-jelenség viszont több mint emberi, és ez átsegíti az olvasót a nehéz lapokon.

Sisso

Európa Könyvkiadó, 478 oldal, 2200 Ft

★★★★

kiállítás

MAKOVECZ ANNA A MŰCSARNOKBAN Nem tudom, mit lehet még hozzátenni a hagyományos tájképhez. A festészet talán legtriviálisabb „műfaja", és mint ilyen, a legnépszerűbb. Semleges és nyugtató, egészen falra való, cseppet sem kavar fel. Még akkor sem, ha a kép címe *A háborgó tenger*, vagy *Hóvihar Szibériában*.

Makovecz Anna kiállításán többnyire ilyenféle, hagyományos tájképeket láthatunk: *Naplemente télen, Almafa, Virágzó mandulafa, Nyár*, nem sorolom tovább; valóban azt láthatjuk, ami a címben áll, rügyező ágat, szalmakazlat, behavazott fát.

Mindez persze meglehetősen csekélynek tűnhet egy műcsarnokbeli tárlathoz, így aztán csavar is akad. Pontosabban ágynemű. Vannak, akik tollal, szivacstörmelékkel, de a strandolók például levegővel töltik meg párnáikat. Makovecz Anna viszont *plain air*rel, ami annyit tesz: tartalommal. Kiállításán három paplanra festett, hagyományos munka mellett hat tájképvánkos lóg a plafonon. Ha akarom, domborodnak, máskor pöffeszkednek, mégis légiesek, mozognak is néha. Érdekesek és dekoratívak, mondhatom, a szívemhez szólnak, bár a kiállítás kísérőszövegében írt elemzést (szerzője: Verebély Kincső) erős túlzásnak tartom. „Még a felfüggesztésből adódó, alig észrevehető mozgás is hozzájárul ahhoz, hogy a párnák tárgyi konkrétsága ellazuljon, és azok felé az élménytartalmak felé mozduljon el, amelyeket a képes párnák összegeznek."

Mindezt nem is idéztem volna, ha nem zavarja meg „az új élménytartalmak felé való elmozdulásomat" az a tényező, hogy a kiállítás helye – a Műcsarnok alsó szintjén, a büfé melletti kisterem – egész egyszerűen ápolatlan. A legkevesebb, ami a kimondottan koszosnak tűnő pévécépadlóról és a „szegényházira vett" tárlatrendezésről elmondható, hogy súlyos méltatlanság a művésznővel szemben.

- legát -

Megtekinthető november 3-ig

★★★★

körülmények: ★

MAKOVECZ Benjámin

MAKOVECZ BENJAMIN kiállításának megnyitója szeptember 18-án, délután három órakor lesz a Magyar Nemzeti Múzeum második emeletén lévő Linné Galériában. A tárlat október 11-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet, 1992.szept.15.

forte eszerint nem az intuició

a Croce vélte kép. Amit benne
észleletnek emlékképi mása - az
és formálandó anyag, hanem
ód belemehet a művészi kifejezés
./ Az intuició adta valóságos
tudati megfelelője ez, - az emlé-
rökitésre, örökformáju jelenséggé
ntuició. Mert a szellem az emlé-
nadt képeket és általa materia-
...

. azonos formateremtő emlékezés-
az esztétika nem tudott. És máig
ő funkciójáról. Fülepnek ez a
mint később a teremtő világnézet
élményrögzitő, megőrző s felidé-
érdekében át is kell alakitania
kitás, a művészi tevékenységnek

MAKOVECZ Benjámin

Vasárnapi Hírek
1992. szept. 13

Pénteken Makovecz Benjámin kiállítása délután 3 órakor nyílik a Nemzeti Múzeum Linné Galériájában.

MAKOVEC2 Benjámin

91 11.57-58

Új Művészet

SPIES, Werner

21.11.16

MAKOVECZ Benjámin

Szél Rasó: [Makovecz Benjámin ...]. = M. Fórum, III. évf. 26. sz. 1991. június 27. 9. p.

Bp. M. Ép. Művészeti Stúdió, Kiadó, 1991.

Makovecz Benjamin: Állatrendszertani
tanúk. = Liget, 1988. 1. 68–77. ill.

45. | Matematika : Makovecz B.

róval Széchenyi is kapcsolatban állott, 1846 májusában
dult a báró Romano által tervezett villájában.[39] A gróf I
jában kétszer, 1844-ben és 1847-ben, tesz róla említést.

Külön kell szólnunk Ürményi angolkertjének egy ed
lő építményéről, a már említett „török pavilon"-ról. En
szét a mai XII. Adonis utca 4. sz. alatti, 1871/72-ben D
Wagner Géza számára épült[41] egyemeletes, gótizáló ro
ja magában.[42] *(3-4. kép)* A török pavilon nyolcszögű ép
tag falait a beadványi terv alaprajzain szürke szín jelzi
koznak a tervezett új épület falai a szokásos piros sz
egyik oldalához ugyancsak nyolcszögű (illetve annak ö
galépcsőt magában foglaló fiatorony simul, melynek f
levőként tünteti fel.

Ilyen jellegű a tatai parkban 1790 körül épült, m
nyolcszögű építménye,[43] valamint a csákvári Esterházy
egykorú, szintén nagyjából meglevő vaskos, nyolcszögű
villa részét képező egykori kerti építmény, elrendezés
pavilonra hasonlít jobban.[45] Az is – miként Rivetti 17
– vaskos nyolcszögű építmény volt, hozzá tapadó kiseb
laló építményrésszel.

Reméljük, hogy idővel mind erről a török pavilonró
mind Ürményi angolkertjének egészéről többet fogun

3. A vépi Erdődy-kastély romantikus

Noha az Isten-hegyi kápolna Romano féle terve rég
tésének történetét körüllengő bizonytalanság követke
a bécsi építész első olyan magyarországi műve, melyet
teljes bizonyossággal oeuvre-jébe sorolt.[46] A Szombath
sarokbástyás, hatalmas, négyzet alakú udvart körülzár
tély radikális átalakítása 1846/47-ben történt, gótizáló

MAKOVECZ Benjámin

FEKETE Judit: Földszülte lények a miskolci grafikai biennálén. = Magyar Nemzet, 1991. dec. 13. 10.p.

XVI. Országos Grafikai Biennálé (Miskolc) (1991)

. Ugyanezt a műveletet végezte el – ellentétes irányba haladva (más technikai megoldásra támaszkodva) *Makovecz* Benjamin, aki aprólékos türelmét, precizitását arra használja föl, hogy *dolgokat* keltsen életre a gondos technikával: csápokat és szép metszésű betűket rajzol, s a látványba sűríti azokat az érzéseket, amelyek a mindennapokat szebbé és emberibbé teszik.

in Ofen, erbaut von
christliche Kunst 18
nyos Akadémia épület
irddalma van, jelent
azonban még nem jele
I.: Az Akadémia palo
kai Lapok 1862. lo-2
sen feldolgozatlan -
Tiszavidéki Vasut jó
M.: Romantikus magya
149-159./. További h

Makovecz Benjámin

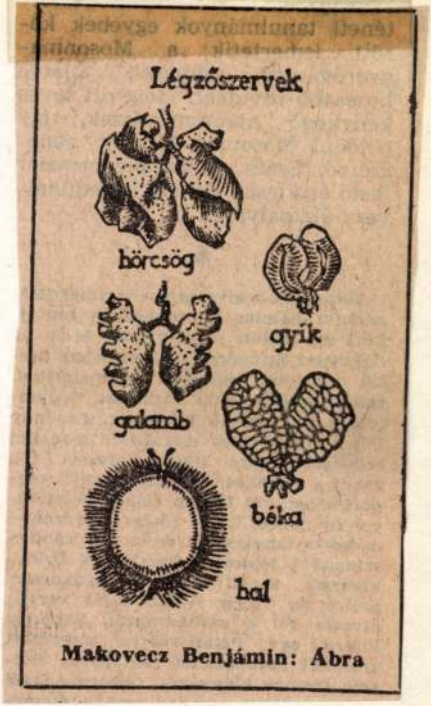

Magyar Nemzet

1987. 1-3.

Makovecz Benjamin, grafikus

L: Váli Dezső

– Kéti ajánlat.

3.

Új Tükör, B p. 1986. aug. 17.

XXIII/33

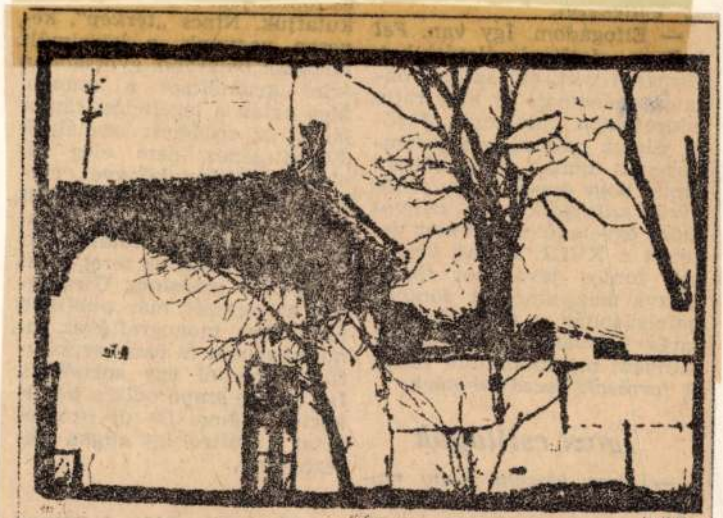

Makovecz Benjámin: Ház

Magyar Nemzet 1984. XII. 24.

Makovecz Benj

aligha tudhattak, s ha a romá
niai Magyar Népi Szövetség el
nöke hallotta is a szlovák is
kola- és művelődésügyi megbí
zott nevét a felszabadulás ide
jén, a szlovákiai magyarság
akkori jogfosztottságával kap
csolatban, nem is sejtette, hogy
a kommunista Novomeský 1945
augusztus 31-én egy Szliácson
tartott tanácsokzáson azt mond
ja majd a magyar iskolák
védelmében, a nemzeti állan
eszméje nevében nacionalista
szélsőségeket hirdető Beneš el
nöknek: a világ közvéleménye
nek tiszteletben tartása „arr
kényszerít bennünket, hog
senki ne mutogasson reánk

Makovecz Benjamin: Rojz

3.

Élet és Tradalom Bp. 1984 dec 21.

XXVIII/51-52

Makovecz Benjámin, grafikusművész 1. folytatás

7. Péntek

7 PÉNTEK

17.30
KLUB
A művészetek eredete
A foglalkozást vezeti: Makovecz Benjamin grafikusművész
(B épület)

Magyar Nemzeti Galéria, 1984. december.

Szakonecz Benjámin.

XXV. Ifjúsági tárlat Szegeden.

Magyar Nemzet, 1986. VIII. 19.

Magyar Nemzet 1985. III. 16.

MAKOVECZ Benjámin

Szíj Rozsa: [Makovecz Benjámin ...]. = M. Fórum, III. évf. 26. sz. 1991. június 27. 9. p.

Bp. M. Ép. Szövetség, Kiadó, 1991.

106.v.

s tudomás, de Gyár-

tek vólna

issent

.

kölik az Jövendöl[sek. Té

oenia bello

nére nepotes 193-4.v.

áborúval tön a ne-

z a sors vár a mi

atnak nincs latin

nem olvasta canĕre-nek.

öknek

47.v.

nem hitt". Mint

szöveghen. Különösen

t Görögöknek fordit-

trojaiaknak érti.

MAKOVECZ Benjámin

KŐTAI József: Csigák, kentaurok, félbizonyosságok. = Magyar Nemzet, 1992. szeptember 25. 10.

kiáll.Bp., MNM Természettud.Múz., 1992

MAKOVECZ Benjámin

Koelreuteria reticulata, 1990, vegyes technika, 14x17 cm - 91.11. 58

Gonoplax angulata, 1990, vegyes technika, 14x17 cm - 91.11. 58

Testudo graeca, 1990, vegyes technika, 14x17 cm - 91.11. 58

Új Művészet

KORTÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXXIV. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENCSZÁZ-
KILENCVEN
JÚNIUS

6

Illyés Gyula: Naplójegyzetek, 1975
Konrád György: Honvágy
Görgey Gábor: Lazán a halálból
Csalog Zsolt: Rudikám, ölellek!
Babics Imre, Baranyi Ferenc, Bisztray Ádám,
Kiss Anna, Körmendi Lajos, Oravecz Imre,
Pardi Anna, Sajó László és Vasadi Péter versei
Cseres Tibor: Aggodalom és gyónás
Beke György: Egy befejezhetetlen per naplója
Teller Ede: A fej és a szív
Írók feljegyzései a „pangás" éveiből
Jókai Anna: Meg van-e engedve a megengedhetetlen?
Lőkös István: Németh László a délszláv irodalomról
Takács Ferenc és Marno János kritikája
Kertész Imre és Esterházy Péter könyvéről
Horgas Béla: Makovecz Benjamin grafikái

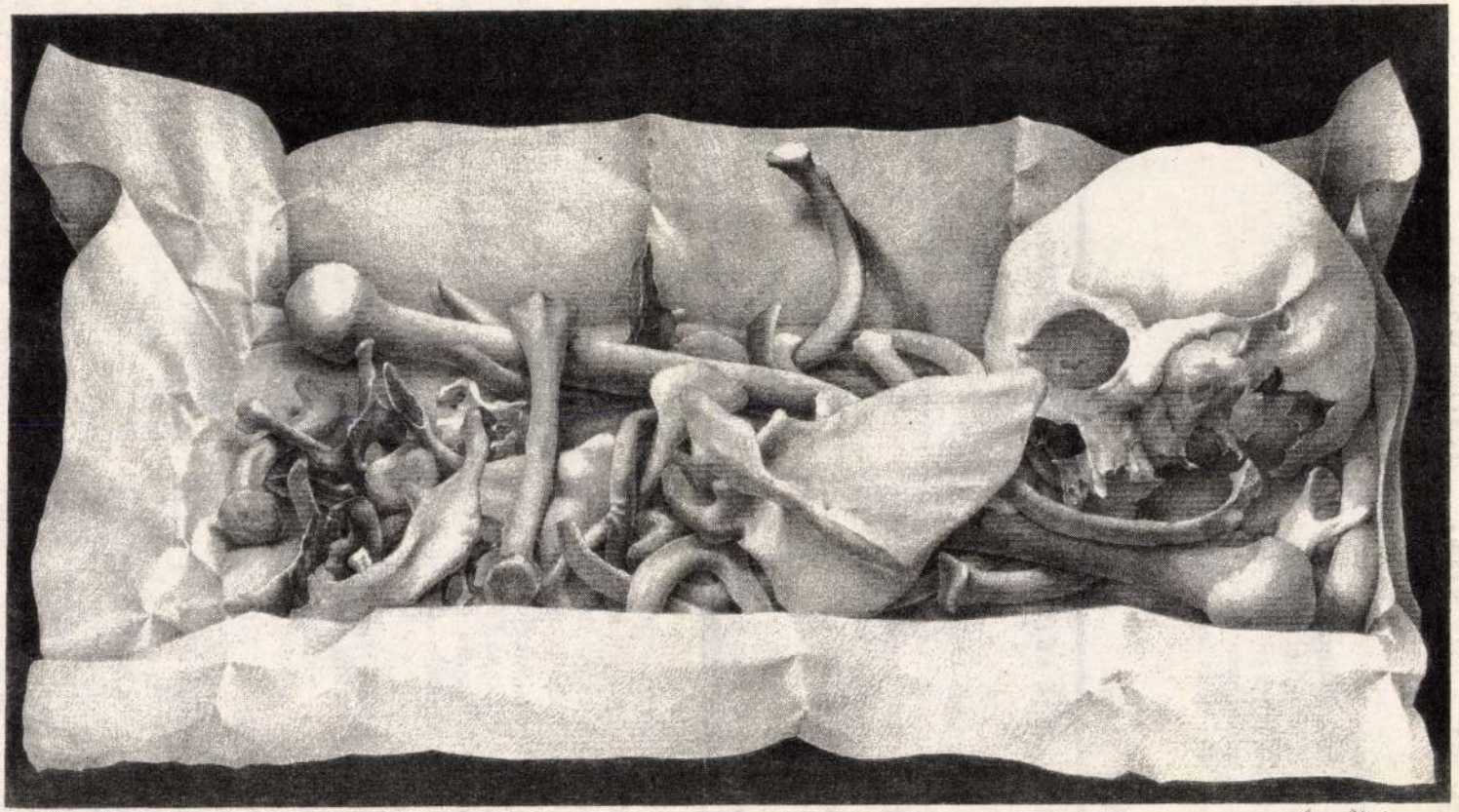

A Pokolművek századunkban felgyorsult és fejlett technikájú működése így-úgy, de érintett mindannyiunkat.

Volt, aki szemlélődött, de hogy igazában mi folyik itt, meg sem látta. Volt, aki látta ugyan, de félelemből hallgatott róla.

Volt, aki kényszer alatt munkát vállalt benne.

Volt, aki elő is segítette, élvezettel.

Jókai Anna

Meg van-e engedve a megengedhetetlen?

És szerencsére volt, aki ellenszegült.

Mindazt, amit végül túléltünk, úgy látszik, meg kellett élnünk.

Mindazoknak, akik belehaltak, úgy látszik, meg kellett halniuk.

A tetoválások azonban levakarhatatlanul megtörténtek. A horogkereszt és a vörös csillag ott az emberiség bőrén, egymás után, mégis egymás mellé bevésve. Csak az áldozatok teste teljesen makulátlan.

A kereszt szárait csupán meg kellett törni, csak ki kellett oltani a csillag fényét, s a karommal görbülő kereszt máris foglyul ejt, a vérrel itatott csillag máris ingoványba csal.

Elferdítették a szent szimbólumokat, hogy felhasználhassák őket. Így lett a tiszta, *vonzó* jelből torz, *rontó* ábra – lesúrolhatatlan.

Itt már nem elég mosakodni – itt már bizony vedleni kéne.

Különben az ész megáll, s szörnyűek a végkövetkeztetések.

Amit Hamvas mond, sokan mondják: „A hajmeresztő nem az, hogy az igazságtalanság megtörténik, hanem hogy szabad, és meg van engedve. Íme, szabad. Nem szakad le az ég..."

De már kevesebben vannak, akik az *okokban* is egyetértenek: „Szabad azért, mert ez az Apokalipszis végső szakasza, és az Antikrisztusnak fensőbb hatalom adatott."

S talán a legkevesebben vallják – pedig ez a *legkevésbé* vitatható: „Eltűrni. Nem bosszúért imádkozni és nem gyűlölni, hanem egyre szorosabb szövetségben állni az Úrral. Szövetségben állni a világossággal."

A türelemnek is van azonban *határa:* azon túl átcsaphat cinkosságba.

Meg van engedve? Majdnem hihető – hiszen körbe- és visszatekintve súlyosak a bizonyítékok. Nincsenek friss szavak az iszonyatos, nem-oly-rég-múlt szenvedésre – a koncentrációs táborok és a gyűjtőlágerek népét valójában ugyanaz a *kétálarcú* hóhér verte halálra; csak éppen jobb kezében korbáccsal, bal kezében pedig bunkóval. Aki a korbácsot megúszta, megkapta a bunkót. S akadt olyan is, akinél a jobb kézre álló korbács kezdte, s a bal kézbe illő bunkó fejezte be.

A kemény ideológia csak *fogas* a gyilkos eszközöknek. Van honnan leakasztani, van hol pihentetni őket. Kivételes és őszintébb az a gyilkos, aki „jobbító szándékkal" nem álcázza magát. A történelem kevés ilyet ismer: csaknem

Kortárs, 1990. 6.sz

Makovecz Benjamint elég régóta és elég jól ismerem ahhoz, hogy alapos kétségeim legyenek: szabad-e írnom rajzairól? Igaz, ha nem ismerném, akkor eszembe se jutna, hogy beleártsam magam egy tőlem ugyan nem idegen, de mégiscsak más szakmába, ahol ráadásul tapasztalatom szerint az elvi nehézségeken túl akkora káosz uralkodik az értékelésben, és olyan végletes, egymást kizáró vélekedések röpködnek, hogy az ember képzőművészek és kritikusaik

Horgas Béla

Tárgyszerűség és képzelet

Makovecz Benjamin grafikáiról

közé keveredve jól teszi, ha behúzza a nyakát. Ha most mégis veszem magamnak a bátorságot az íráshoz, akkor csakis irodalmi hátteremre támaszkodva teszem, vagyis a személyt és a művet együtt szemlélem, az egészhez próbálok közelebb jutni. Tudom, hogy ez kockázatos, mert így szüntelenül önmagamba botolhatok – íme: eddig is! –, a másként is kikerülhetetlen szubjektivitás ingoványos talajára jutok, de egyéb út nem kínálkozik. Ráadásul ez a Makovecz Benjamin névvel jelzett egész – a mű és a személy – szabálytalan, bár roppant karakteres; és sokféle rétegből ötvöződik, bár egységes és határozott.

Makovecz már főiskolás korában besorolhatatlan tehetségnek mutatkozott, és a reklámgrafika keretei közé szorulva sehogy sem érezte jól magát; a csillagászat és az irodalom, a mértan és a fotográfia erősen vonzotta, s végül sokszorosító grafikán végzett, s közben kialakította *rajzain és metszetein* a *tárgyias konkrétságnak* és a *képzeletnek*, a művészi elvonatkoztatásnak sajátos szintézisét, egyéni látásmódját, stílusát. Témakörét is.

A tárgyias konkrétság nála azt jelenti, hogy roppant figyelemmel hajol a létezőhöz, türelemmel veszi szemügyre, és közel ereszkedik hozzá. Mindig az élő, meleg működés szépsége érdekli, de ezt többnyire közvetve, a holt, a hideg, merev vagy ezzé vált dolgok felől próbálja megragadni, mint maradványt, fölsejlő, borzongató látványt, tragikumot, pusztulást: például az úttesten ellapított, a szétázott, fölbomlott állatok jeleiben – olyan jelekben, melyek rajz- vagy metszetsorozataiban egy rendszer darabjai, egy nyelv vagy legalábbis egy mondat szavai szinte, de önálló képek is, vagyis a jelben fölismerhető a jelzett élőlény lényege, madárszerűsége vagy halszerűsége.

Mindebből eleve következik a hallatlan műgond, az anyag és a mesterség föltétlen tisztelete, a mívesség mértékszabó jellege, melyet Makovecz a maga munkáiban és a másokénak a megítélésében is mindig a legmagasabb pontra helyez – egy düreri tökéletességeszmény jegyében. A megformáltság igénye tehát maximális, s a tárgyszerűséghez meg a fölismerhetőséghez való ragaszkodás az avantgárd irányzatokat kizárja, vagy csak távolról engedi hatni.

Makovecz Benjamin egyik legjelentősebb munkája az *Állatrendszertani Tanszék* címet viselő, száz darabból álló rajzsorozat, amely valóban kész jelbeszéd. Itt is állatokat látunk, de többnyire embrionális állapotban – közönségesen: spirituszban – lévő állatokat, melyek mintha csak a grafikus által rendelt médiumok lennének. Ősformák, de már fölismerhető bennük az egyed. Tárgy-

párhuzamokban, vagyis az európai családregényekkel való rokoníthatásban látja a mű jelentőségét.[121] Okkal, mert Krleža tudatosan recipiálja a XIX. és XX. századi modern európai irodalom minden használható eredményét, a balzaci örökséget s a zolai naturalista regény hozadékát éppúgy, mint a prousti mintákat s a családregény-változatok tanulságait is. Ami új és más ezekhez képest, az az utóbbi műforma, a családregény klasszikus változataihoz képest rendhagyó műfaji megoldás. Célja pedig a kompozíció megalkotásával a horvát irodalmi provincializmus túlhaladása, illetve az Európához való igazodás. Az pedig már Krleža zsenialitását, írói szemléletét dicséri, hogy mindezt a kelet- és közép-európai, a nyugatitól eltérő, sokban különböző, eredeti élet- és élményanyag művészi transzpozíciójával éri el.

Amikor Németh László a Glembay-ciklust a maga és végső soron a magyarság számára is elsőként felfedezte, s benne nem a forma nóvumát látta elsősorban, hanem egy a Kárpát-medence bajait feltáró s a sajátjával rokonnak érzett írói koncepciót, az nyilvánvalóan a kor szellemével s igényével magyarázható. Dolgozatunkban is emlegetett „kelet-európai tájékozódásának" ez logikus és szükségszerű következménye.

JEGYZETEK

[94] Németh László: *Kisebbségben.* Id. kiad. 355–356.

[95] Lőkös István: *Katančićev klasicizam i sveučilišna tiskara u Budimu.* In: *Typographia Universitatis Hungaricae Budae.* Bp. 1985. 217–222.

[96] Póth István: *Neke madžarske veze pjesnika Ivana Mažuranića.* Kolo (Zagreb) 1965. br. 9–10. 472–477.; Uő: *Stazama prijateljstva. Članci i studije.* Bp. 1987. 74–85.

[97] Lőkös István: *Magyar és délszláv irodalmi tanulmányok.* Bp. 1984. 165–171.; Bori Imre: *A magyar, a szerb és a horvát avantgard.* I. h. 450.

[98] Lőkös István: *Egy horvát regény magyar párhuzamai. (Josip Eugen Tomić.)* Megjelenés alatt.

[99] Đorđe Zelmanović: *Kadet Krleža.* Zagreb, 1987. 11. és 45–46.; Bonhardt Attila–Markó György: *Krleža Frigyes akadémikus – Iratok Miroslav Krleža katonai tanulmányairól.* Kortárs 1988. 12. 115–126.

[100] Németh László: I. m. 358–359.

[101] r. p.: *Jugoszláv Klim Szamgin.* Nagyvilág 1947. 1. sz.

[102] Miroslav Krleža: *A Glembay-család.* Ford. Dudás Kálmán. Bp. 1956.; Uő.: *A Glembay Ltd.* Ford. Dudás Kálmán. Bp. 1958.; ez utóbbi bemutatója 1958. január 29-én volt a budapesti Nemzeti Színházban Boja Stupica rendezésében.

[103] r. p.: *Jugoszláv Klim Szamgin.* I. h.

[104] Uo.

[105] Miroslav Krleža: *A Glembay-család.* Id. kiad. 5.

[106] Uo.

[107] Uo. 6.

[108] Uo.

[109] Uo. 8.

[110] Uo. 12.

[111] Uo. 65–135.

[112] A fiktív városnév mögött Pécs rejtőzik. V. ö.: Lőkös István: *Magyar és délszláv irodalmi tanulmányok.* Id. kiad. 229–251.

[113] Miroszlav Krlezsa: *A Glembay-család.* Id. kiad. 183.

[114] Uo. 182.

[115] Uo. 184.

[116] Uo. 186.

[117] Uo. 187.

[118] Uo. 187–189.

[119] Bori Imre: *Miroslav Krleža.* Újvidék, 1976. 103.

[120] Németh László: *Kisebbségben.* Id. kiad. 359.

[121] r. p.: *Jugoszláv Klim Szamgin.* I. h.

Makovecz Benjámin, grafikusművész
Ifjúsági Klub.

Beiratkozás
okt 11, 18.

Bép., fizt.

A harmadik dimenzió

Manuális gyakorlatainkban, beszélgetéseinken, előadásunkon a tömeg és a tér elrendezésével, különböző korok szobrászatával, építészetével foglalkozunk. Makovecz Benjámin vezeti a foglalkozásokat.

Magyar Nemzeti Galéria,
1985. okt., nov.

M.D.K.

MAKRAY Benedek Benedek ácsal

alighanem azonos [illegible]

Esztergom, felső régi istálló 1487

Voit gyar. 57,

Makovecz Benjámin, grafikusművész

Ifjúsági Klub

márc. 8. és | Népek, képek, csillagok

-"- 15. | Dramatikus játék tervezése.

a foglalkozást Makovecz Benjámin grafikusművész vezeti.

-"- 22. és | a játék eszközeinek elkészítése.

-"- 29. | -"- -"- -"-

Magyar Nemzeti Galéria,

1985. márc.

MAKOVECZ Benjámin

2. 21. p. - salgotarján. Rajz Biennáli

Új Mű. 1993

(telephelye) szerint illetékes adóhivatalnál.

Elnézését kérjük, ha valamely ok folytán a csomagban lévő nyomtatványok helyett vagy azokon kívül más nyomtatványra is szüksége van és ezért mégis fel kell keresnie az adóhatóságot. Köszönettel vesszük, ha a felesleges példányokat magával hozza, a hiányzókat természetesen díjmentesen pótoljuk.

1992. december hó

ADÓ- ÉS PÉNZÜGYI ELLENŐRZÉSI HIVATAL

1956 emlékezete Stuttgartban

Egyetlen más német tagköztársaságban sem érdeklődtek, érdeklődnek olyan élénken a magyar politika, közélet, kultúra eseményei, eredményei iránt, mint éppen Baden-Württembergben. Elsősorban a történelmi múlt közös eseményeiben, a nemzetiségi kapcsolatok szorosságában gyökerezik ez az érdeklődés, tény, hogy mind Stuttgartban, mind a régió jó néhány más városában folyamatosan jelen van a magyar kultúra, egyesületek működnek, magyarországi művészeket, testvérvárosi küldöttségeket fogadnak.

Munkatársunktól

Nagy sikerrel, komoly érdeklődés mellett zajlott le a Stuttgarti Magyar Kulturális és Tájékoztató Központban az 1956-os magyar forradalom 50. évfordulója alkalmából rendezett programsorozat sajtótájékoztatóval egybekötött ünnepélyes megnyitója is szeptember 20-án, az eseményt díszvendégként megtisztelte jelenlétével Németország nemrég leköszönt magyarországi nagykövete, *Ursula Seiler-Albring* asszony is.

Az eseményen *Kovács József* müncheni főkonzul ünnepi beszédét követően *Teufried Grau*, a baden-württembergi államminisztérium nyugalmazott államtitkára, az intézet baráti körének elnökhelyettese az 1956-os forradalom németországi és nemzetközi megítéléséről tartott rövid előadást, az ünnepi rendezvénysorozat programjait pedig *Tóth Mária*, a Stuttgarti Magyar Kulturális és Tájékoztató Központ igazgatóhelyettese, a programsorozat projektvezetője, valamint – az október 20-i központi rendezvénynek helyet adó város képviseletében – *Christa Linsenmaier-Wolf*, a fellbachi Kulturamt vezetője mutatta be. Az intézet galériájában *Suba Andor Ferenc* fotóművész '56-os témájú képeiből nyílt kiállítás. A megnyitón *Heidi Hechtel-Gommes*, a Stuttgater Nachrichten munkatársa beszélgetett a művésszel a korabeli világsajtót bejárt fotók történetéről. A programsorozat megnyitóján a közönség egyúttal megtekinthette a Külügyminisztérium 1956: A szabadság reménye című vándorkiállítását, valamint ízelítőt kaphatott az októberben kezdődő, a Horus-archívum gyűjteményéből összeállított fotó- és plakátkiállítás, illetve a Magyarország elmúlt ötven évének történetét felölelő dokumentumfilm-sorozat anyagából is.

A „kutyafarka" értelmiség

Interjú Makovecz Imrével igazságról, hazugságról, a nép történeti lehetőségéről

A kiszivárgott balatonőszödi beszéd nyomán a napokban számos jobb- és baloldali értelmiségi írt alá különféle nyilatkozatokat arról, hogy a miniszterelnök lemondását, a politikai elit lecserélését követelik, s elérkezettnek látják az időt, hogy az ország népe végre kiszabadulhasson a hazugságcsapdából. Makovecz Imre közvetítői szerepet vállalt abban, hogy az általa és másik kilenc közéleti személyiség által a Kossuth tériek nevében megfogalmazott és aláírt petíciót a parlament házbizottsága elé juttassa.

Varga Klára

Mi az értelmiség feladata a kialakult helyzetben? – kérdeztük a világhírű építésztől. Az egyetemi ifjúságnak az ötven év előtti forradalomban is meghatározó szerepe volt. Mit várhatunk el mai utódaiktól, akik közül sokakban sokszor csalódtunk a rendszerváltás óta?

– Nagy részük valóban alkalmatlan arra, hogy forradalmi helyzetben megnyilvánuljon. Aki nem tud igent vagy nemet mondani, amikor kell, aki hol így, hol úgy magyarázza a dolgokat, különféle nézőpontokra hivatkozva, az most maradjon otthon, és maradjon csendben. Aki azonban közülük képes arra, hogy felmérve a helyzetet, cselekedjen, az jöjjön a Kossuth térre, álljon ki, és beszéljen. Mert egyre elviselhetetlenebb az ott kialakult ambivalens helyzet. Hordószónokok és igazi érdemi megszólalások váltják egymást, holott az utóbbiakra lenne most nagyon nagy szükség. Egyébként a média sem pontosan tudósít arról, hogy ki mindenki és miért van kint a téren.

– Arra gondol, hogy a petíció átadása után egy másik csoport, a Magyar Nemzeti Bizottság 2006 finoman elhatárolódott önöktől, kifejtve, hogy bizonyos kérdésekben egyetértenek, de az ő követeléseik radikálisabbak?

– Igen, azután történt mindez, hogy sikerült elérni, hogy a házbizottság hajlandó legyen velünk tárgyalni. (Az interjú elkészülte óta a Kossuth tériek többször nyomatékosan kijelentették, hogy egyetértés van köztük. – *A szerk.*)

– Számtalanszor kiderül, hogy a balliberálisként számontartott szekértáboron belül ha valaki a legkisebb dologért is ki mer állni, a többiek addig revolverezik, molesztálják, amíg vissza nem vonja a véleményét, vagy az ellenkezőjét nem mondja, írja vagy teszi annak, amit gondol. Így sokszor tudatosan hazudnak, és nem csak úgy, hogy maguk is elhiszik, vagy félinformációk alapján ítélnek.

– Nekem az előbbiekről nincs és nem is lehet személyes tapasztalatom, mert engem ilyesmivel nem keresett meg senki, de az utóbbiakkal egyetértek. Az értelmiség állapotának másik oka a kontraszelekció, ami átszövi az egész társadalmat. Ma Magyarországon az van felül, aminek alul kellene lennie, és az van alul, aminek felül lenne a helye. Egy munkással vagy taxisofőrrel sokkal fontosabb, eredményesebb beszélgetéseket folytatok, mint sok értelmiségivel. Utóbbi réteg egyébként mindig is afféle „kutyafarka" volt. Egy alapítványnak, amely a különböző kormányok alatt működött a rendszerváltás óta, ahhoz, hogy tisztességes tevékenységét végezhesse, és ahhoz, hogy az állami pénzeket megkapja, többé-kevésbé mindig ki kellett szolgálnia az éppen kormányon levőket. Úgy kellett beszélnie, cselekednie, hogy ne vonják meg tőle a támogatást.

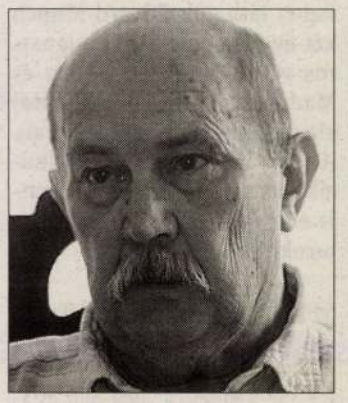

Makovecz Imre

– Az elmúlt napokban a fentebb már említett háttér ellenére sok, a balliberális szekértáborokhoz sorolt művész, alkotó is kész volt arra, hogy hallassa a hangját, megfogalmazzon egy nemzeti minimumot, és legalább az esélyét megteremtse annak, hogy jobb és bal bizonyos kérdésekben meg tudjon egyezni. Ön szerint az ő kiállásukkal a felszínre jöhet-e egy minőségibb értelmiségi réteg, amely az érdekteleneket, langyosakat, a megélhetési értelmiséget lecseréli, és garanciát ad arra, hogy bizonyos dolgokat ezzel a néppel már ne lehessen megtenni?

– Nehéz elképzelni napjaink közéletében teljes tisztulást, de az tény, hogy a kiállás, a tisztesség nem párt- és nem is pártszimpátiafüggő. Sok olyan balos önkormányzati vezetőt ismerek, aki legalább olyan tisztességes, mint a jobbosok közül számosan.

– Mégsem merik kinyitni végre a szájukat, ahogy az elmúlt években is hallgattak.

– Ott kőkemény pártfegyelem van.

– Az 1956-os forradalom sem csak a jobboldalé volt, hanem az ország szinte teljes népessége egyetértett két-három alapkérdésben, és ezekért ki is tudott állni.

– Most is erről van szó. Tud-e élni a magyar nép egy történelmi lehetőséggel, vagy pedig nem? Ezért hívtam a térre *Szűrös Mátyást* és *Pozsgay Imrét*, két tisztességes magyar politikust, hogy a baloldal bizonyos rétegei megértsék: ott van a helyük a téren Pozsgay és Szűrös, az igazi szociáldemokraták oldalán a nemzeti egységfrontban.

S Z É L R Ó Z S A

Besztercebánya, Fő tér

Kiss Gy. Csaba

Az egyik legszebb tér a Kárpát-medencében, de állná a versenyt közép-európai szinten is. Igazi felföldi városközpont. Büszke tornyokkal, patinás épületekkel. Az Alsó utcából (ott választották meg *Bethlen Gábor* erdélyi fejedelmet 1620-ban királynak az ország rendjei) kissé kapaszkodni kell fölfelé. Föntről viszont, az Óratoronytól kényelmesen lehet lefelé ereszkedni. A város eme fő tengelyén olyan nevezetes épületek találhatók, mint *Mátyás* király késő gótikus háza az uralkodó 1479-ből származó címerével, a pretóriumnak is hívott régi városháza (ma itt van az Állami Galéria), a lodzsás Beniczky-palota, a reneszánsz Thurzó-ház, melyben a Közép-szlovákiai Múzeum kapott helyet. Üzletek, kávéházak, vendéglők csalogatják az erre járó vendéget. Tisztaságot és rendet tapasztal itt az ember, és ha budapesti, irigykedik kissé. Az elmúlt évtized alatt Szlovákia kisebb és nagyobb városai külcsín tekintetében jócskán előreléptek.

Történelmi hagyományai okán Besztercebánya kétségkívül érdemes arra a szerepre, amelyet napokkal ezelőtt Magyarország és Szlovákia köztársasági elnöke szánt neki, hogy itt kezdjenek párbeszédet szlovák és magyar fiatalok a közös történelemről. Hiszen ennek a városnak a falai sokat tudnának erről mesélni. Tudjuk, hogy számos ponton eltér egymástól a múlt magyar és szlovák értelmezése. Érdemes volna legalább egymás mellé tenni a magyarázatokat. Az egykori bányavárost alapító németekről pedig hajlamosak vagyunk együtt megfeledkezni. Kíváncsi volnék, van-e ma szlovák lakója, aki tudja, hogy itt született az egyik aradi vértanú (*Lahner György* tábornok), de úgy gondolom, az oda látogató magyarországi utazók többségének fogalma sincs arról, milyen jelentős szerepet játszott a szlovák nemzeti mozgalomban az 1860-as években *Stefan Moyses* püspök. Nem tudom, a város turistaforgalmának hány százaléka magyarországi. Az idegenforgalmi kiadványok, brosúrák, tájékoztató füzetek között fehér hollónak számítanak a magyar nyelvűek. Ám arról se feledkezzünk meg, hogy tavaly, amikor Besztercebánya városi privilégiumainak 750. évfordulóját ünnepelte, a hazai tömegtájékoztatás nem törődött vele sokat.

Budapesti ég szoborrészlettel

Milorad Krstic képbe szedte a város lelkét, fényeit, színeit

Budapesti képek címmel látható a Kolta Galériában Milorad Krstic fotókiállítása. A Dornberkben, a mai Szlovéniában született Krstic szokatlan érzékenységgel mutatja be a magyar fővárost.

Péntek Orsolya

Harmincéves korában, 1982-ben döntött úgy *Milorad Krstic*, az egykori Jugoszláviában született uomo universale, hogy diplomája ellenére mégsem jogász lesz, hanem művész. 1989-ben Budapestre költözött, azóta itt él. Festőként egész Európában ismert, 1995-ben pedig a berlini filmfesztiválon Ezüst Medvét nyert a My Baby Left Me című animációjával. Interaktív CD-ROM-ja, amely Európa XX. század történetét dolgozza fel (Das Anatomische Theater), szintén nemzetközi elismerést kapott. Ő volt az is, aki az első nemzeti színházbeli bemutató, Az ember tragédiája díszleteit tervezte. Jelent meg Budapest-albuma és a MEO-ban is láthatók voltak pesti felvételei – most szintén Budapest-fotóit állította ki.

De mit lát a lassan húsz éve itt élő Krstic, amit a pestiek nem? Egyáltalán, ennyi idő után lehet még máshogy nézni erre a városra, mint egy tikkelő, köhögő, frusztrált közép-európai középvárosra?

Lehet. Van ugyanis egy másik Budapest is, a művészek – a fotósok – Budapestje. A városnak ezzel a másik arcával legutóbb a krakkói fotóhónapon lehetett találkozni; ahol magyar fényképészek mutattak meg egy olyan fővárost, amelyet az itt élők többsége, vagy mert nincs hozzá szeme, vagy mert türelmetlen, nem vesz észre.

Milorad Krstic észrevette. Máshogy, mint a magyarok. A magyar fotóhónap résztvevői inkább Budapest-szilánkokban – a metró, a Duna-part, a partik világa – gondolkoztak, míg Krsticnél Budapest: hangulatváros. Olyan fényekkel, amelyeket mi már nem veszünk észre, csak valahol a tudat alatt élnek bennünk, hogy legyen mire asszociálni, ha mondjuk arra gondolunk: „a budai alsó rakpart novemberben, délután öt körül, esőben", vagy „a városligeti műjégpálya fentről nézve decemberben, alkonyatkor". Krstic fotói nagyjából megfelelnek ezeknek az asszociációs képeknek. Vagy mondjuk inkább úgy: képbe tudta szedni azt, ami határozatlan, esetleges, pontosan körül nem határolható: a város lelkét és „feelingjét", fényeit, színeit… Sokak szerint Krstic fotói a szokatlan nézőpontok miatt érdekesek – én inkább azt mondanám, indifferens, hogy honnan fotóz; lényegtelen, hogy Pest felett az ég egy szoborrészlet mögül látszik vagy máshonnan – a lényeg az, hogy a fényképen összetéveszthetetlenül a pesti ég szerepel. Ez az, ami a Krstic-fotók többletértéke.

Milorad Krstic víziói a magyar fővárosról FOTÓ: MÁTÉ PÉTER

(*Milorad Krstic: Budapesti képek. Kolta Galéria, V., Ferenciek tere 7–8., III. lépcsőház, II. emelet. Megtekinthető október 13-ig.*)

Mai televízió- és rádióműsor

A rádió- és a televízió-műsorok részletesen és ajánlóval a keddenként megjelenő, színes, 32 oldalas **MŰSORÚJSÁG** című mellékletünkben olvashatók.

m1: **5.23** Kárpát-expressz **5.50** Nap-kelte **9.00** Napló '56 **9.04** Pláza **10.00** Napi mozaik **11.05** Baba magazin **11.30** Roule '56, az én '56-om **12.00** Déli harangszó **12.01** Híradó délben **12.30** A tv ügyvédje **13.00** Rondó **13.59** Példakép (p) **14.05** Hawaii üzenetek **15.05** Az utolsó édenkertek **16.00** Szomszédok **16.35** Szívtipró gimi **17.22** Példakép (p) **17.30** Híradó **17.40** Körzeti híradók **17.50** Napló '56 **18.00** Bűvölet **19.00** Híradó este **19.36** Sporthírek **19.45** TV taxi **20.05** Nagyapák és forradalmak **21.05** Árulkodó nyomok **22.00** Csütörtök este **22.30** Panoráma **23.00** Kultúrház **23.30** Hírek **23.35** Sporthírek **23.40** Napló '56 **23.45** Perceval lovag

m2: **5.50** Nap-kelte **9.00** Abszolút **9.30** Feszti körkép **9.55** Boldogi táncok **10.05** Srpski Ekran **10.35** Unser Bildschirm **11.05** Kárpát expressz **11.30** Átjáró **12.01** Híradó délben **12.30** A tv ügyvédje **13.00** Válaszd a tudást! **15.00** Segítünk! **15.25** Nap-nyugta **18.00** Kapcsoskönyv **18.30** Klikkerek **18.55** Esti mese **19.05** Membrán **19.30** Híradó este **20.05** Kultúrház **20.35** Itáliai utazásom **21.40** Kultúrház **22.10** Megszállottság **0.30** Záróra **1.15** Cinecitta **2.00** Segítünk! **2.30** Klikkerek **2.55** Membrán **3.15** Válaszd a tudást!

Duna TV: **5.25** Világhíradó **5.35** Gazdakör **6.00** Reggel **8.00** Agora **8.30** EU-járat **9.00** Kikötő **9.20** Magyarnyelv-iskola külföldieknek **9.40** Az utolsó Éden **10.10** Charly, majom a családban **11.00** Élő egyház **11.30** Kívánságműsor **14.00** Népzene-biológia **15.10** Maszszázs-varázs **15.20** Charly, majom a családban **16.10** Összefogás földközelben **16.25** Állatbarát **17.00** Világunk **17.45** A házigazda ajánlja **18.00** Híradó **18.30** Váltó **18.40** Mese **19.00** Pétervári banditák **20.00** Rivalda **21.15** A világörökség újabb kincsei **21.30** Közbeszéd **22.10** Kikötő **22.30** Bogányi Gergely Chopin-műveket zongorázik **23.20** Szerelem nyara **0.45** Ezerarcú Balaton

Hír TV: **6.05** Lapzárta **7.00** Híradó **7.20** Reggeli járat **9.05** Hírvilág extra **9.30** Barangoló **10.05** Lapzárta **11.05** Esti gyors **12.00** Déli hírek **12.15** Esti gyors **13.05** Reggeli járat **15.05** Vetítő: Sváb passió **16.05** Soroló **16.30** Gyógyhír **17.00** Híradó **17.30** Csintalan **18.30** Esti gyors **19.00** Híradó **19.30** Esti gyors **20.05** Pénztár **20.15** Lapzárta **21.00** HÍRADÓ **21.35** Talking movies **22.05** Garázs **22.40** BBC World-híradó **23.05** Lapzárta

RTL Klub: **6.00** Reggeli **10.05** Receptklub **10.20** 06-91-334-334 **10.45** Top shop **11.45** Receptklub **12.00** Híradó **12.10** 06-91-334-455 **13.15** Mambo Café **15.05** Disney-rajzfilmsorozat **15.35** Csacska angyal **16.30** Balázs-show **17.30** Mónika-show **18.30** Híradó **19.00** Te vagy az életem **20.00** Fókusz **20.35** Barátok közt **21.15** Esti showder Fábry Sándorral **22.55** Házon kívül **23.30** Kemény zsaruk **0.30** Reflektor **0.40** Infómánia **1.15** Kórház a város szélén **2.15** Papás-mamás **2.55** Fókusz

TV2: **6.00** Moziverzum **6.25** Tények – reggel **6.55** Mokka **9.00** Stahl konyhája **9.10** Szóda **10.10** Teleshop **11.30** Hajrá skacok! **12.00** Észbontó **13.00** Ernest kereket öld **15.00** Jó barátok **15.30** Jó barátok **16.00** Lisa csak egy van **16.30** Az elveszett ereklyék fosztogatói **17.30** Bűbájos boszorkák **18.30** Tények **19.00** Jóban, rosszban **19.30** Aktív **20.10** Áll az alku **21.10** Beverly Hills-i zsaru **23.20** Veszélyes őrjárat **0.15** Strucc **0.45** Tények-este **1.15** Karate tigris **3.05** Aktív

Kossuth: **5.00** Reggeli krónika **8.00** Krónika **9.04** Napközben **10.00** Délelőtti krónika **11.05** Szabó család **11.33** A bitófa árnyékában **12.00** Déli harangszó **12.01** Déli krónika **12.40** Ki nyer ma? **12.50** Törvénykönyv **13.05** Vendég a háznál **13.30** Tanúim lesztek! **14.00** Kora délutáni krónika **14.10** Társalgó **15.05** Vállalkozásklinika **16.00** Délutáni krónika **16.15** Magyarországról jövök **17.05** Pénz, piac, profit **17.45** Kék bolygó **18.00** Esti krónika **19.00** Szülőföldünk **19.30** Sportvilág **19.50** Mese **20.04** Aranyemberek **20.35** Freskó **21.06** A XX. század titkai **21.55** Gyöngyszemek **22.30** Iskolapélda **23.00** Hírek. Kenó **23.04** Önarckép – hangokkal **0.10** Éjszaka

Petőfi: **5.00** Hírek **5.03** Hajnali dallamok. **6.00** Hyrek **6.03** Kívánságreggel **6.30** Hírek **9.17** Délelőtt **10.10** A vélemény szabad..., **11.03** Sporthírek **11.10** Szép, szebb... **12.04** Jó ebédhez szól a nóta **13.17** Slágermúzeum **14.04** Kabarécsütörtök **15.03** Sporthírek **16.04** Csúcsforgalom **17.00** Hírpercek **18.30** Szünet nélkül **19.03** Sportpercek **19.20** Latin klub **20.03** Zenészporté **21.04** Mindentudás egyeteme **22.03** Drogér(i)a **23.00** Hírpercek **23.15** Dzsesszmély 2006. **0.10** Éjszaka

Bartók: **6.00** Hírek **7.00** Mi újság? **8.30** Pódium **9.31** Hei-Kyung Hong és Jennifer Lamore operakettősöket énekel **10.05** Életrajzi múzeum **10.55** Barokk zene **11.40** A néphagyomány zenész mesterei **12.06** Hangverseny délidőben **13.26** Régi zenei fúvósegyüttesek előadásában **14.05** Testamentum **14.47** Sosztakovics-művek **15.00** Zenekari operarészletek **15.39** Fiatalok mini koncertje **16.05** Muzsikáló délután **17.00** Kulturális hírek **18.05** Kora esti hangverseny **19.05** Operaegyüttesek **19.30** Kultúrhistóriák **20.05** A Budapesti zenei hetek 2006 nyitóhangversenye **21.40** Számadás **21.59** Dzsesszlista **22.39** Összkiadás **0.05** Notturno

Kiállították a Munch-képeket

Törhetetlen üveg védi a korábban elrabolt festményeket az oslói múzeumban

Ismét láthatók Edvard Munch két éve ellopott, majd augusztus végén megtalált Sikoly és Madonna című képei a festőről elnevezett oslói múzeumban. A golyóálló üveggel védett műalkotásokat vasárnapig láthatja a közönség, utána restaurátorokhoz kerülnek.

MN-ÖSSZEÁLLÍTÁS

Szigorú őrizet mellett kiállították kedden a 2004-ben elrabolt és augusztus 31-én megtalált, páratlan értékű Edvard Munch-festményeket, a Sikolyt és a Madonnát a mesterről elnevezett oslói múzeumban, ott, ahonnan eltűntek. A Munch Museum kiállítótermében vasárnapig tekinthetők meg a képek, amelyeket – okulva a két évvel ezelőtti rablás körülményeiből – vastag, golyóálló üveg véd. Mint megírtuk, 2004. augusztus 22-én két fegyveres hatolt be a norvég fővárosban működő tárlatba, ártalmatlanná tették a biztonsági őrt, és a látogatók szeme láttára vitték el a művész két alkotását. A Sikoly című, 1893-ban készült kép az expresszionizmus egyik fő alkotásának számít, akárcsak a Madonna című festmény. Együttes értékük szakértők szerint 60–100 millió dollár lehet.

A Sikoly című kép a kiállítóteremben. Hétfőn restaurátorok veszik kezelésbe a két megkerült alkotást FOTÓ: AFP/CORNELIUS POPPE

Mivel a képek kisebb-nagyobb mértékben megsérültek a kétévi hányattatás alatt, hétfőn restaurátorokhoz kerülnek. A BBC értesülései szerint a festmények közül a Sikoly kevésbé károsodott, a Madonna vásznát viszont hasadás ékteleníti. A képeket elrablóik kivágták a keretekből, attól tartva, hogy nyomkövető eszközöket rejtettek beléjük.

Szakértők szerint a műalkotások túl ismertek voltak, ennek köszönhették, hogy előkerültek. Mivel Norvégiában lehetetlen volt továbbadni a festményeken, a rendőrség az elmúlt években három főnyomot követett: egy gyűjtő megrendelésére történt a rablás, esetleg amatőr bűnözők akarták így felhívni magukra a figyelmet, vagy egy néhány héttel korábbi bankrablás nyomait akarták ily módon összekuszálni. Utóbbi verziót látszott megerősíteni a Dagbladet című lap értesülése arról, hogy a pénzintézet elleni támadásért első fokon tizenkilenc év szabadságvesztésre ítélt *David Tosca* büntetésének enyhítése fejében felajánlotta, hogy visszaszolgáltatja az elvitt műveket. Hat embert gyanúsítottak korábban a képrablás elkövetésével: közülük háromra négy és nyolc év közötti börtönbüntetést szabtak ki, hármat pedig felmentett a bíróság. Időközben az is kiderült: gazdasági okokból a múzeum csak tűz- és vízkár ellen biztosította a képeket.

Operáció a súlytalanság állapotában

Francia orvosok a súlytalanság állapotában operáltak meg tegnap egy beteget a célnak megfelelően átalakított repülőgép fedélzetén.

HÍRÖSSZEFOGLALÓ

Különleges műtétnek vetette alá magát tegnap egy francia beteg: repülőn távolítottak el a karjából egy jóindulatú daganatot, miközben a gép manőverek sorát hajtotta végre, hogy megteremtse a súlytalanság feltételeit – adta hírül a BBC. A sebészeket a gép oldalfalaihoz szíjazták, a pácienst műanyag sátorban helyezték el. A műtéthez ahhoz hasonló eszközöket használtak, amelyekkel szűk helyen – barlangban vagy összedőlt épületek romjai között – szokás dolgozni. Az orvosi műszereket feltöltötték mágnesességgel, s azok hozzátapadtak a fémből készült műtőasztalhoz. A kísérlet céljára tervezett Airbus A300 Zero-G nevű légi jármű három órát töltött a levegőben Dél-Franciország fölött, s parabolaívű zuhanórepüléseket hajtott végre, így a gépen lévőkre nem hatott a gravitáció. Az Airbus a súlytalanság feltételeit alkalmanként húsz másodpercre tudta megteremteni, ezért az orvosok is csak szakaszosan dolgozhattak.

A súlytalanságról a páciens és a doktorok is szereztek már némi tapasztalatot, kipróbálhattak olyan eszközöket, amelyek segítségével az űrhajósokat készítik fel a gravitáció változására. *Dominique Martin,* az orvoscsoport vezetője az AFP-nek elmondta: február óta tréningeznek a földön és a levegőben is, s megtanulták a műtét pontos koreográfiáját. Gyakorlásképpen állatkísérletet is elvégeztek a súlytalanság körülményei között, megreparáltak egy patkány farkában húzódó eret.

A sikeres kísérlet megnyitotta az utat az űrben robotokkal is elvégezhető, de műholdkapcsolat segítségével irányított műtétekhez, amelyek szükségessé válhatnak a hosszú űrutazások, így a Mars-expedíciók résztvevői számára.

Vádalkut kötött a két drogbáró

Fejenként harminc év börtönt és 2,1 milliárd dollár pénzbüntetést kapott az Egyesült Államokban a kolumbiai Cali drogkartell két vezetője, Gilberto és Miguel Rodríguez Orejuela.

HÍRÖSSZEFOGLALÓ

Beismerte bűnösségét, majd a miami bírósággal kötött vádalku értelmében 30-30 év börtönt, valamint 2,1 milliárd dollár (452,7 milliárd forint) pénzbüntetést kapott helyi idő szerint kedden *Gilberto* és *Miguel Rodríguez Orejuela,* a kolumbiai Cali drogkartell Egyesült Államokban fogva tartott két vezetője. A vád szerint a fivérek irányította bűnszövetkezet 200 ezer kilogramm kokaint csempészett Amerikába, főként a kilencvenes években – írta az AP. A Rodríguez testvérek a rokonságra is gondoltak, amikor megkötötték a vádalkut: hat hozzátartozójuk ellen ugyanis ejtette a bíróság a pénzmosás, illetve az igazságszolgáltatás akadályoztatása vádjait.

A fiatalabb, 63 éves testvér, Miguel Rodríguez Orejuela az ítélet kihirdetésekor bocsánatot kért hozzátartozóitól mindazokért a szenvedésekért, amelyeket rossz életével okozott nekik – jelentette a tárgyalásról a Miami Herald tudósítója. Gilberto, Miguel 67 éves bátyja kevésbé volt színpadias, ő csak annyit mondott, aláveti magát az amerikai törvényeknek. A Cali kartell vezetőit a kolumbiai hatóságok vették őrizetbe 1995-ben a fővárosban, Bogotában és ott is ültek börtönben, amíg ki nem adták őket a miami hatóságoknak 2004-ben, illetve 2005-ben.

Az ítélet keddi kihirdetésekor *Alberto Gonzales,* Florida főállamügyésze rámutatott: a drogbanda az 1990 és 2002 között az Egyesült Államokban eladott kokain nyolcvan százalékát juttatta az országba.

A Kárpát-medence időjárása

A Kárpát-medencétől délkeletre örvénylő ciklon távolodtával szárazabb levegő érkezik fölénk. Térségünk nagy részén több órára kisüt a nap, csupán a délkeleti tájakon és esetleg északon lesz eleinte erősen felhős az ég, ezeken a részeken kisebb eső, zápor kialakulhat. Nem lesz számottevő mennyiségű csapadék. Időnként megélénkül az északi szél.

Vízhőmérséklet jelentés (°C)

Duna	16-19	Északi-tenger	8-19
Tisza	16-19	Balti-tenger	12-17
Balaton	19	Atlanti-óceán	16-25
Velencei-tó	19	Adriai-tenger	22-23
Tisza-tó	19	Fekete-tenger	19-24
Fertő-tó	19	Égei-tenger	21-23
Szelidi-tó	19	Földközi-teng.	21-28
Rába	16-18	Vörös-tenger	28

Városok időjárása

Budapest	24 °C
Bécs	23 °C
Pozsony	23 °C
Kassa	22 °C
Ungvár	23 °C
Kolozsvár	21 °C
Temesvár	22 °C
Zágráb	23 °C

Orvosmeteorológia: front nem lesz felettünk.

Légnyomás: kissé emelkedik

Hőmérsékleti szélsőértékek Magyarországon:

Min: -4.5 °C Bors.nádasd 1977
Max 32.0 °C Baja 1942

Csillagászati adatok

Napkelte	6.38
Napnyugta	18.30
Holdkelte	13.09
Holdnyugta	20.47

Készítette: OMSZ www.met.hu

Névnap

Ma **VENCEL** nevű olvasóinkat köszöntjük névnapjuk alkalmából. A **Vencel** a Venceslav szláv névből származó német Wenzelslaus Wenzellé rövidüléséből ered.

Ezen a napon történt:

Felavatták a Dunán az Esztergom és Párkány közti Mária Valéria hidat (1895). – Elhagyta Magyarországot az 1956. november 4-e óta a budapesti amerikai nagykövetségen élő Mindszenty József bíboros, esztergomi érsek, a magyar katolikus egyház feje (1971). – A Balti-tengeren elsüllyedt a Tallinn és Stockholm között menetrendszerűen közlekedő Estonia észt utasszállító komp. A balesetben 852-en haltak meg (1994).

Ezen a napon született:

Marcello Mastroianni olasz színész (1924); – Varga Károly olimpiai bajnok sportlövő (1955); – Gwyneth Paltrow amerikai színésznő (1972).

Ezen a napon halt meg:

Veres Pálné (Beniczky Hermin), a nőnevelés úttörője (1895); – Louis Pasteur francia bakteriológus (1895); – Edwin P. Hubble amerikai csillagász (1953).

FORRÁS: MTI–SAB

Szili Katalin szerint a demonstrálók kérelme az alkotmányosság kereteit feszegeti

Petícióverseny indult a tüntetők között

Átadták petíciójukat a Kossuth téren tüntetők egy csoportjának képviselői tegnap először Király Edinának, az Országgyűlés Civil Irodája vezetőjének, azután pedig a Köztársasági Elnöki Hivatal munkatársának. Miközben a többek között Kelemen András fideszes honatya, Makovecz Imre építész, Papp Lajos szívsebész által jegyzett követelést az irodavezető a Parlament kapujában átvette, a Kossuth téri színpadon Takács András, a Magyar Nemzeti Bizottság 2006 ügyvivője azt közölte, e petíció átadóit nem hatalmazták fel arra, hogy a tüntetők nevében bárkivel tárgyaljanak.

Összehívta a házbizottságot tegnapra Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke, hogy eldöntsék, átveszik-e A nép nevében követeljük című, szombat este megszületett petíciót. Herényi Károly MDF-frakcióvezetőn kívül azonban csupán a képviselőcsoportok helyettes vezetői vettek részt az ülésen, amelyen eldöntötték, ezentúl bármilyen, az Országgyűléshez érkező kérelmet a Civil Iroda vezetője vesz át. Szili bejelentette, a petíciót eljuttatják a képviselőkhöz, ám megjegyezte, ez a kérelem az alkotmányosság kereteit feszegeti. Elmondta, hogy a házbizottság ülése alatt a tüntetők másik csoportjától újabb levelet kapott, ami azt jelzi, elindult egyfajta petícióverseny.

Ez utóbbi petíciót tíz közéleti személyiség jegyzi, köztük Papp Lajos szívsebész. (Portréikat a 4. oldalon közöljük.) A nép nevében a következőket követelik: „Alkotmányozó nemzetgyűlés összehívását és ideiglenes kormány felállítását. Tárgyalások azonnali megkezdését". Petíciójukban az is szerepel, követeléseik elodázása vagy elutasítása a tüntetések eszkalációjához vezethet. Közölték, 48 órán belül választ várnak. A petíciót szombaton este 21 órakor látta el kézjegyével több ismert értelmiségi, Tőkés László erdélyi református püspök neve fölött azonban a következő magyarázat szerepel: „nem írta alá, mert nem magyar állampolgár. Papp Lajostól származó információ".

A követelést a Civil Iroda vezetőjének a szintén aláíró Bethlen Farkas, valamint a petíciót nem jegyző Őrfi József, Körbl Balázs és Molnár Attila adta át. Őrfi azt hangsúlyozta, nem zavarja őket, ha a tüntetők Takács András vezette csoportja is felmegy a Várba, és átadja a maga követeléseit a köztársasági elnöknek. Mondta, „mindenkit hívunk, jobb- és baloldaltól függetlenül, hogy fogjon össze a társadalom, mert az országban alapvető morális probléma van, semmit nem lehet számon kérni". Molnár Attila, aki saját bevallása szerint, akár a többiek, magánemberként vitte a követelést, bejelentette, a petíció senki ellen sem irányul, ám a magyar közélet ma olyan, mint a beteg ember, akit meg kell gyógyítani. Ő is azt hangoztatta, nem zavarja őket, ha a Kossuth tériek közül más is az államfőhöz fordul, hiszen a zenekarok is több szólamban játszanak. Bár a követelés átadásakor az ismert értelmiségiek nem voltak jelen, Kelemen András képviselő a nyilvánossággal utóbb azt közölte, e válsághelyzetben joga van eldönteni, milyen „megoldó lépéshez" csatlakozik. A Fidesz-frakciónak tagja, de a pártnak nem. Ha az ellenzéki párt kérdezné erről az ügyről, ő készséggel válaszol.

Miközben Molnár Attiláék a hivatalosan nem létező Új Magyarországért Egyesület nevében eljártak, Takács, a Kossuth téri tüntetés szervezését magáénak mondó Magyar Nemzeti Bizottság 2006, illetve a Forradalmi Nemzeti Bizottmány nevében a színpadon azt harsogta, tudomásul veszik ugyan Papp Lajos és barátai jószolgálati tevékenységét, de tárgyalásra nem hatalmazták fel őket. **Fazekas Ágnes**

Szervezetek a Kossuth téren

- Magyar Nemzeti Bizottság
- Magyar Nemzeti Bizottság 2006
- Forradalmi Nemzeti Bizottmány
- Új Magyarországért Egyesület
- Nemzeti Felemelkedési Mozgalom
- Szabad Magyarországért Mozgalom
- Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom

Katona Béla, Eörsi Mátyás és Szili Katalin a házbizottság ülésére tart

Fotó: Demecs Zsolt

Hol voltak az értelmiségiek?

Takács András lapunknak elmondta, hogy bár tudomásul veszik a tíz közéleti személyiség kezdeményezését, ők már átfaxolták a maguk petícióját a köztársasági elnöknek, és meghallgatásukra időpontot is kértek. Nem rohangálnak csak úgy a Sándor-palotába. A jelen lévők közül valaki azt kiabálta, ne becsméreljék egymást a tüntetés szervezői, ha a csoportok vezetőinek vitája van egymással, azt ne a nyilvánosság előtt intézzék el. Ezt hallva az egyik Nagy-Magyarország-térképpel díszített pólós, piros-fehér-zöld zászlót cipelő férfi a színpadra ugrott, és kérdezte, ugyan hol voltak azok a híres értelmiségiek (a múlt) hétfőn éjjel. Makoveczéknek megüzente, nem telepedhetnek rá a nép tüntetésére.

Kivizsgálják a rendőrök ténykedését

Fizetett provokátorok tevékenysége és tudatos „tétovaság" okozta az MTV székházánál történteket – véli Simicskó István, az országgyűlés nemzetbiztonsági bizottságának keresztény-demokrata elnöke. Szerinte mindez azért történt, hogy a későbbiekben legyen kellő indok a kemény fellépésre. A politikus szavait a rendőri vezetés cáfolja. Simicskó arról is beszélt, hogy a titkosszolgálattól kapott információknak „a fele is elég lett volna" ahhoz, hogy lemondják a Fidesz 23-ára hirdetett nagygyűlését. Ugyanakkor a tájékoztatásról nem kívánt részleteket elárulni, ahogyan azzal is adós maradt, hogy elmondja, mire alapozza nézetét a fizetett provokátorok jelenlétéről, illetve azzal, hogy szerinte ki pénzelte őket és miért.

A Blikk című bulvárlap tegnap rendőrségi hangfelvételekre hivatkozva arról írt, hogy a tévészékházat védő karhatalmi egység parancsnoka kilátásba helyezte a parancsmegtagadást, kijelentve: nem hajlandó halálra ítélni az embereit. A Népszava úgy tudja, hogy az illető parancsnokot Gergényi Péter budapesti főkapitány még az ostrom napján felmentette beosztásából – „gyávaság miatt".

Petrétei József igazságügyi és rendészeti miniszter szerint nyilvános lesz az a vizsgálati anyag, amely a köztelevízió múlt hétfői ostroma kapcsán a rendőrség és annak vezetői ténykedését elemzi majd. Ugyanakkor azt is elmondta, ez a vizsgálat még el sem kezdődött, ahhoz „kellő időben" fognak majd hozzá.

A rendőrség vezetői továbbra is fenntartják a készültséget a Kossuth téren, illetve a már korábban is védett többi objektumnál. Információink szerint jelenleg annak a kérdésnek az elemzése folyik, hogy mi legyen a követendő rendőri magatartás, ha a tömeg a kampánycsend időszakában, illetve az önkormányzati választások napján is tüntetni kíván.

Népszava-információ

Fideszes házi őrizetben

Újabb letartóztatási kérelmekről döntött a Budai Központi Kerületi Bíróság, így már 142-re nőtt azok száma, akikkel szemben a nyomozási bíró kényszerintézkedést rendelt el. A bíróság hétfőn négy letartóztatási kérelemről döntött, ebből két személy esetében nem adott helyt az indítványnak, egy gyanúsítottnál előzetes letartóztatást, egy másik esetében pedig házi őrizetet rendelt el. Utóbbival kapcsolatban az MTI úgy értesült ügyészségi forrásból, hogy az illető Goró Oszkár, a Fidelitas volt alelnöke. A XV. kerületi önkormányzati képviselőjelöltet csoportosan és felfegyverkezve elkövetett, hivatalos személy elleni erőszakkal gyanúsítja a rendőrség. Egy televíziós felvétel tanúsága szerint Goró múlt hét keddre virradóan az MTV-székház ostrománál megdobálta a köztévé épületét védő rendőröket. Múlt csütörtöktől összesen 166 letartóztatási indítványt tárgyaltak a Pesti Központi Kerületi Bíróságon, valamint a Buda Környéki Kerületi Bíróságon. Ezek közül 15 esetben elutasító határozatot hoztak, négy esetben lakhelyelhagyási tilalmat, öt esetben házi őrizetet rendeltek el.

Népszava-információ

Önálló fővárosi rendőrséget

Békét és nyugalmat akar a főpolgármester Budapesten, ezért az igazságügyi és rendészeti miniszterrel folytatott megbeszélésén arra kérte Petrétei Józsefet: amíg a tüntetések zajlanak, s a helyzet szükségessé teszi, biztosítsa a kiemelt rendőri jelenlétet. Demszky Gábor szerint ahhoz, hogy a budapestiek nagyobb biztonságban érezzék magukat, szükséges, hogy a fővárosnak saját rendőrsége legyen. **Népszava-információ**

Patrubány a Szabadság téri szovjet emlékmű lebontásának követelésére buzdít

Fasiszta jelképeket árusítanak

Az egy hete tartó tüntetés hétfő estére fasiszta motívumokkal is gazdagodott a Kossuth téren. A 2-es villamos pályája mentén rendkívül megszaporodtak a különféle alkalmi árusok, asztalaikon és sátraikon többek között megjelentek – az eddig is már árusított irredenta jelvények, könyvek, plakátok mellett – a nyilas és fasiszta feliratokkal, ábrákkal díszített plakátok, pólók, röplapok. Két-háromezer forintért árusítanak Szálasi Ferenc arcképével vagy a második világháborús SS-páncélosok plakátfiguráival dekorált trikókat, kapható ugyancsak Szálasit éltető könyvek, füzetek, valamint a második világháború fasiszta propagandájának másolatban készült kellékei.

Eközben a színpadon továbbra is egymást váltják a kormány lemondását követelő felszólalók, közülük újra megjelent Patrubány Miklós, a Magyarok Világszövetségének elnöke, aki arra szólította föl a tömeget, követeljék a Szabadság téri szovjet emlékmű lebontását, aminek helyére vissza kell állítani a Horthy-korszakban odaépített országzászlót, valamint a tér négy sarkában egykor volt trianoni szobrokat. Lapzártánkig rendbontás egyébként nem történt a Kossuth téren. **Sz. L.**

Bagó ismét a színen

A Fidesz–KDNP, illetve a Nemzeti Fórum jelöltjeként indul a vasárnapi helyhatósági választáson az a Bagó Zoltán, akit a parlamenti választások előtt kénytelenek voltak visszaléptetni az ellenzéki oldalon egyik kijelentése miatt. Az Országos Választási Iroda honlapján szereplő adatok szerint Bagó a Bács-Kiskun megyei, 10 ezer fő feletti települések Fidesz–KDNP–NF-listáján a második helyen szerepel, illetve egyéniben is indult az Összefogás Kalocsáért Egyesület színeiben Kalocsa 1-es választókerületében.

A Fidesz március elején léptette vissza a Kalocsa székhelyű választókörzetben induló képviselőjelöltjét, miután egy „nyilvánosságra került beszélgetésben tanúsított magatartásával Bagó Zoltán méltatlanná vált" az indulásra – közölte akkor Szijjártó Péter szóvivő. (Helyette később Semjén Zsolt KDNP-elnök indult és szerzett is egyéni mandátumot). Kalocsán előzőleg Romsics Imre független, MDF-támogatással indult képviselőjelölt jelentette be, hogy Bagó Zoltán megfenyegette, veszélybe kerülhet a munkája, az egzisztenciája, ha elindul a választásokon. Az eset után a Fidesz elnöke levélben kért elnézést Dávid Ibolya MDF-elnöktől és pártjától is. Orbán Viktor azt is írta, sajnálattal értesült arról, hogy Bagó „elfogadhatatlan magatartást tanúsított", és kezdeményezték kizárását a szövetségből.

Bagó neve egyébként nemcsak a Bács-Kiskun megyei listán tűnt fel. A KDNP elnökének egy holnapi, kalocsai tájékoztatójára küldött, lapunkhoz is eljuttatott meghívóján feladóként Bagó Zoltán neve szerepel. Tegnap Szijjártó Péter lapzártánkig nem válaszolt megkeresésünkre, amelyben a többi között azt kérdeztük tőle, hogy Bagó neve miért szerepel a Fidesz–KDNP megyei listáján. **M. Cs.**

Orbán Viktor a Naplóban is csúsztatott

A Fidesz elnöke a tv2 Napló című műsorának adott interjút vasárnap. Lapunk több olyan kijelentést talált Orbán Viktor nyilatkozatában, amelynek korábbi állásfoglalásai ellentmondani látszanak. Figyelemre méltóak az 1998-as kisgazda-koalícióval kapcsolatos állításai.

Pró: Orbán arról, hogy Schmitt Pál, a Fidesz alelnöke felszólalt a Kossuth téri tüntetésen: „Schmitt Pál helyesen tette, hogy elment oda (…) Nekem mondta, hogy el fog menni, és én azt mondtam neki, hogy Pali, hát tégy belátásod szerint, én egyébként ezt helyes lépésnek tartom (…)"

Kontra: *Orbán pár nappal korábban a Hír Tv-ben: „Én mindenkit arra kértem, hogy ne vegyen részt ezeken a rendezvényeken."*

Pró: „Tehát Magyarország ma a megszorító csomagot, legyen az jó vagy rossz, ez egy külön vitakérdés, nem fogadja el ennek a kormánynak a kezéből."

Kontra: *Egy másik kormány kezéből elfogadná?*

Pró: Orbán arra a kérdésre, mi lesz akkor, ha az október elsejei választáson kiegyenlített eredmény születik, azt mondta: „Tudomásul vesszük a magyar választópolgárok akaratát."

Kontra: *Orbán két perccel később ugyanerre: „Hát az fog történni, hogy folytatódnak a tüntetések."*

Pró: „(…) soha nem hazudtam a választópolgároknak. Mindig elmondtam, … mik a terveink és mindig tartottam is magam hozzá és ezután is ezt fogom tenni". Orbán egy perccel később a 98-as Fidesz–kisgazda egyezségről: „Semmilyen paktumot nem lebegtettünk, arra kértük a választópolgárokat, hogy segítsenek bennünket abban, hogy a kisgazdákkal ne kelljen koalíciót kötni. És nekem nem is volt ilyen szándékom… Ezt kértem a választóktól. Nem is szándékoztunk paktumot kötni. (Aztán megkötötték – vág közbe a riporter.) Mármint a koalíciós paktumot, így van, egyébként szocialista kormány alakult volna Magyarországon. Megmondtam az embereknek, ha nem kötünk a kisgazdákkal paktumot, akkor folytatódik annak a kormánynak a kormányzása, amely ellen szavaztak, és ezt a felelősséget nem vállalom. Ezért bár nem volt ilyen szándékunk, a paktumot meg kellett kötni."

Kontra: *Orbán Viktor a Magyar Hírlapnak 1997-ben: „Nem törjük a fejünket a különböző koalíciós lehetőségeken, hiszen a magyar választók döntik el, hogy mely pártokra bízzák a kormányzást. A Fidesz és az FKGP békés egymás mellett élése immár valósággá vált, ennél többről azonban nincs szó." 1998 februárjában a Népszabadságban: „(…) a Fidesz rossz kompromisszumra nem kapható sem a választások előtt, sem azt követően."* **Népszava-összefoglaló**

Provokáció

Az interjúban Orbán Viktor azt is kijelentette, a miniszterelnök nyilvános föllépése napjainkban provokációt jelent. Gyurcsány tehát ne beszéljen a Kossuth téri tüntetésen, a többi demonstráción se, egyáltalán sehol. Nyilvánosan. Azt majd megteszik helyette az utcára vonulók. Demokrácia-felfogás Orbán módra, 2006.

Egykori pártállami vezetők, a polgári körök egyik alapítója és világbajnok úszó is aláírta a tüntetők petícióját

A Kossuth téri demonstrálók önjelölt követsége

Egykori vezető állampárti politikusok mellett szívsebész, szobrászművész, úszó és egy erdélyi református püspök is megtalálható azon a tízes listán, amelynek tagjai petíciót küldtek a „nép nevében" Szili Katalinhoz, az Országgyűlés elnökéhez. Alkotmányosan abszurdnak tűnő felvetéseik a Kossuth téri tüntetések szónoklatai után már nem is annyira meglepőek: alkotmányozó nemzetgyűlést, ideiglenes kormányt követelnek – a parlamenttől. Érdekesség, hogy Szűrös Mátyás és Pozsgay Imre nevénél aláírás helyett csak „s. k." szerepel, illetve Pozsgay neve helytelenül, i-vel van feltüntetve.

A PETÍCIÓ ALÁÍRÓI:

Bethlen Farkas, Verőce polgármestere. Jelen volt már a múlt hétfői, Kossuth téri de-

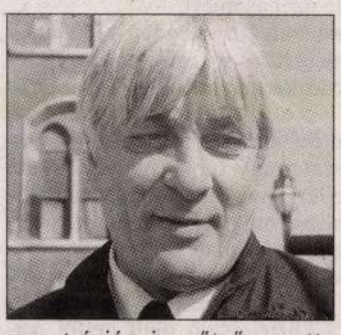

monstráción is, sőt ő vezette a gulyáságyút vontató traktort. Akkor azt mondta: addig marad a téren és élelmezi saját költségén a tüntetőket, amíg követeléseik nem teljesülnek, azaz amíg a kormány le nem mond. Bethlen a fővédnöke a Magyar Sziget nevű rendezvénynek, amelyeket a szélsőjobbos szervezetek, tömörülések résztvevői látogatnak. A polgármester tavaly decemberben a Wass Albert-szobor- és -park avatóünnepségén a többi között a kormány negatív kampányának káros hatásairól beszélt, és úgy fogalmazott: „Kezdjük felépíteni új hazánkat!"

Hargitay András úszó, Európa- és világbajnok, olimpiai bronzérmes. A rendszerváltás előtt az úszóválogatott szövetségi kapitánya, majd az úszószövetség elnöke is volt. Azokhoz az egykori világ- és olimpiai bajnokokhoz tartozik, akik kiálltak Schmitt Pál, a MOB elnöke mellett a posztja körüli vitában. Tagja az Értékmegőrzők Civil Szervezetének, 2003 októberében a többi között

Tőkéczki László történésszel, Bencsik András újságíróval, Makovecz Imrével, Pálinkás Józseffel, Wittner Máriával és sokan másokkal együtt bírálta a kormánypártokat „a független intézmények támadása" miatt.

Kelemen András fideszes parlamenti képviselő. Az MDF ala-

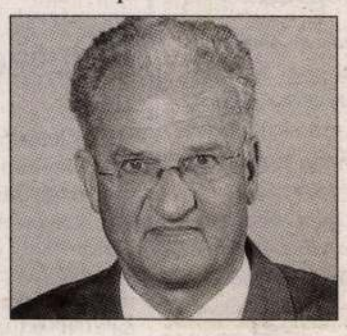

pító tagja, később a párt frakcióvezető-helyettese is volt. Az ugyancsak fideszes Aszódi Pál mellett ő volt az, aki a parlament múlt heti ülésén nemmel szavazott az erőszak ellen és a békességért címmel, a tévészékház ostroma után elfogadott ötpárti nyilatkozatra. Ezt később azzal magyarázta, hogy hiányolta a nyilatkozatból a kormány felelősségének hangsúlyozását.

Makovecz Imre építész. A jobboldali rendezvények, fórumok rendszeres résztvevője, a Szövetség a Nemzetért polgári kör – melynek Orbán Viktor is tagja – alapítója. Szombaton szólt a Kossuth téren ösz-

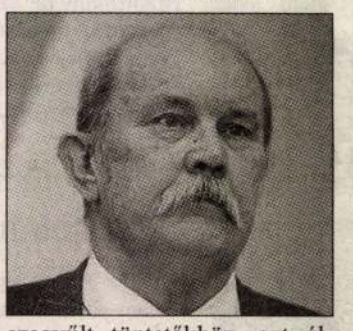

szegyűlt tüntetőkhöz, azt állítva, hogy „a demonstrációval újra megjelent az 56-os szellemiség Magyarországon", és szerinte a parlamentnek tudomásul kell vennie, hogy a demonstrálóknak már van választott képviselete. A „tüntetők nevében" Makovecz pénteken találkozott Lezsák Sándorral, az Országgyűlés alelnökével is.

Melocco Miklós szobrászművész. Ugyancsak gyakori résztvevője a jobboldali, polgári körös rendezvényeknek. 2004 januárjában jelen volt a Tilos Rádió elleni tüntetésen is, amikor több ezer résztvevő követelte a rádió betiltását a karácsonykor elhangzottak miatt. A tiltakozó rendezvényen beszédet rajta kívül Lovas István és Döbrentei Kornél mondott.

Molnár V. József néprajzkutató. Legutóbb a frissen létrejött Új Magyarországért Egyesület rendezvényén tűnt fel.

Papp Lajos orvos, szívsebész. A SOTE adjunktusa, tanára, majd a pécsi orvosi egyetem tanára, a többi közt a Szívgyógyá-

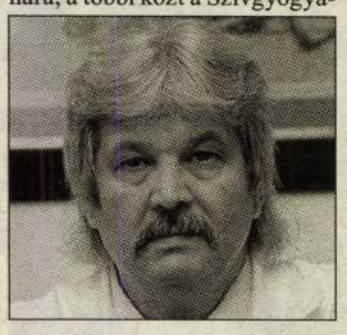

szati Klinika igazgatója is volt. Több kormányellenes tüntetés résztvevője. Múlt szerdán Pécsett, 700-800 ember előtt úgy vélte: módosítani kell az alkotmányt, lehetőséget biztosítva a népfelség elvének alkalmazására. Most hét végén nem először szólt a Kossuth téren tüntetőkhöz is, kiemelve, hogy a színpad előtt és a téren „napról napra többen lesznek".

Pozsgay Imre politikus, egykori kulturális, művelődési miniszter, államminiszter, a Hazafias Népfront főtitkára, az MSZMP KB és a PB egykori tagja, 1989-ben az MSZP köztársaságielnök-jelöltje. Később saját pártot alapított Nemzeti Demokrata Szövetség néven, majd az MDF és a Fidesz felé orientálódott. Tagja volt az Orbán Viktor kezdeményezésére életre hívott, nyolcfős nemzeti konzultációs testületnek. Pozsgay a hét végén a többi között arról beszélt, hogy szerinte „a magyar nép többsége, azaz azok vannak jelen a Kossuth téren, akik szabadulni akarnak a hazugságtól".

Szűrös Mátyás politikus, volt moszkvai nagykövet, az MSZMP KB és PB, később az MSZP tagja, ideiglenes köztársasági elnök, az Országgyűlés elnöke, alelnöke is volt. Az utóbbi években többször feltűnt és néhol fel is szólalt a Fidesz gyűlésein, ez az utóbbi időben rendszeressé vált. Most az egy

hete tartó tüntetések alatt is több helyen beszédet mondott. Szombaton a többi között arról beszélt: ma olyan kormánya és miniszterelnöke van az országnak, aki nem méltó az ország vezetésére.

Tőkés László lelkész, református püspök, az 1989-es romániai forradalom egyik főszereplője. 2003-ig az RMDSZ tiszteletbeli elnöke volt, de feltűnt a Magyarok Világszövetségének elnökségi tagjaként is. Szombaton a többi között arról

beszélt, hogy a kormányfőnek semmi erkölcsi alapja nincs elítélni az utcai rendzavarókat, és szerinte az a kérdés, ki az igazán vétkes: aki autókat gyújt fel vagy az, aki „egy egész országot tesz tönkre".

Népszava-összeállítás

Szűrik a beszédeket, de így is sok az indulat és a fantazmagória

Hyde Park a Parlament előtt – szélsőséges megszólalókkal

Kordonnal védik és személyesen ellenőrzik a Kossuth téri tüntetés szervezői a felszólalókat. A pódiumra lépők közlendőjét ugyanis előzetes rostának vetik alá, s döntenek arról: elhangozhat-e vagy sem. Mindez azt is hivatott megakadályozni, hogy a nagy számú önjelölt kinyilatkoztató „megostromolja" az emelvényt. E kettős védelmi gyűrű ellenére szép számmal hangoznak el meglepő fordulatokat is tartalmazó, olykor szélsőséges mondatok. Ezekből gyűjtöttünk össze néhányat.

Patrubány Miklós, a Magyarok Világszövetségének (MVSZ) elnöke vasárnap arról beszélt, hogy a Szent Korona alkotmányához kell visszatérnie a magyar népnek, mert ez a törvényes alkotmány kulcsa. Patrubány – akit a kettős állampolgárságról szóló népszavazás kiírásának elérése miatt az MVSZ Kanadai és Egyesült Államokbeli Országos Tanácsa az Év Emberének választott 2004-ben – aláírásgyűjtést is sürgetett a Kossuth téren, hogy védelmükbe vegyék az elmúlt héten őrizetbe vett és elfogatóparancs kiadása alatt álló „forradalmárokat".

Varga Domokos György újságíró szintén vasárnap úgy értékelt: a rendszerváltozáskor sokan gondolták, hogy a szocialista nómenklatúra is szabadon, versengve, tisztességesen fog élni, de ehelyett tagjai „politikai bűnszövetkezetbe tömörültek, lopnak, csalnak, hazudnak". A zsurnaliszta – aki a 90-es évek elején a Miniszterelnöki Hivatalban, majd számos újságnál és televízió-műsorban dolgozott – azt is mondta: „égre-földre keresik az utcán randalírozókat, de a politikai vandálokat nem".

Takács András, a tüntetés szervezését magára vállaló Magyar Nemzeti Bizottság 2006 alapító tagja szombat éjjel az egybegyűltek előtt arról beszélt, hogy nem tudják ugyan a hatalmat átvenni, de az „Isten, haza, család" jelszó alatt el kell érni Magyarország újjáéledését. Takács, aki az EU-ellenes szervezetként ismert Szabad Magyarország Mozgalom vezetője, más felszólalásaiban kitért arra is: egy csepp magyar vért sem akar, de tart attól, hogy „ez a gátlástalan, miniszterelnöknek sem nevezhető személy magyar vért is áldozna hatalmáért".

A Magyar Nemzet egykori főszerkesztője szentségtöréssel vádolta a miniszterelnököt

Krasznai Zoltán, a Magyar Nemzet volt főszerkesztője pénteken a Kossuth téren beszélt, de a város más pontjain kitört zavargások helyszínein is ott volt. Az újságíró – aki az Orbán Viktor miniszterelnöksége idején párizsi magyar nagykövetként dolgozó Kékessy Dezső mellett tevékenykedett a francia fővárosban – kijelentette: „szentségsértést követett el Gyurcsány Ferenc azzal, hogy balatonőszödi beszédében nyomdafestéket nem tűrő jelzővel illette Magyarországot". A volt főszerkesztő beszédében azt jósolta, a kormány „a történelem szemétdombján végzi".

Az elmúlt napok talán egyik legérdekesebb felszólalása mindenképpen Budaházy Györgyé – legalábbis az eltakart arcú szónok így mutatkozott be a pódiumon. Budaházy országos körözés alatt áll az MTV székházának ostromában viselt szerepe miatt. A téren ezt ő is megerősítette, sőt azt is elmondta, ő volt az, aki akkor megrongálta a Szabadság téren a szovjet hősi emlékművet. A 2002-es „Erzsébet hídi csataként" elhíresült, a szavazatok újraszámolását követelő hídfoglalást szervező férfi beszédét azzal zárta, hogy a rendőrök ne őt, hanem Gyurcsány Ferencet tartóztassák le. Ezután nagy üdvrivalgás és taps között vegyült el a tömegben.

Népszava-információ

Kik a „zsidó" politikusok?

Az egyik Kossuth téri felszólaló pénteken ötven politikus nevét olvasta fel, akik szerinte az izraelita felekezethez tartoznak, és ez bizonyítja, „hogy Magyarország nem antiszemita". A felsoroltak között elhangzott Orbán Viktor, Horn Gyula, Kuncze Gábor és Dávid Ibolya neve is.

MTT
Monor Telefon Társaság
a UPC csoport tagja

KÖZLEMÉNY

A **Monor Telefon Társaság** ezúton értesíti Tisztelt Előfizetőit, hogy 2006. október 26-i hatállyal **módosítja Vezetékes műsorelosztási** szolgáltatásának **Általános Szerződési Feltételeit**. A hivatkozott módosítás az Általános Szerződési Feltételek 2. sz. mellékletét – Csatornakiosztás és programcsomagok – érinti az alábbiak szerint:
A Családi csomagban a Discovery Civilization csatorna helyén az MGM csatorna (335,25 MHz) lesz fogható. Az új csomag bevezetésével egy időben a Családi csomagban a Discovery Civilization csatorna megszűnik.

A **Monor Telefon Társaság** ezúton értesíti Tisztelt Előfizetőit, hogy 2006. november 1-jei hatállyal **módosítja az** ADSL, helyhez kötött telefon, országos helyhez kötött telefon, vezetékes műsorelosztási, bérelt vonali, valamint internet szolgáltatás igénybevételére vonatkozó **Általános Szerződési Feltételeit (ÁSZF) az alábbiak szerint:**

ADSL szolgáltatás
ÁSZF – 4. számú melléklet – 1.2 Előfizetési díjak magán-előfizetők részére – Változnak a szolgáltatási csomagok igénybevételi díjai az alábbiak szerint, továbbá a szolgáltatási csomagok hűségnyilatkozattal igénybe vehető díjai kikerülnek az ÁSZF-ből.

Megnevezés	Szerződés időtartama	Nettó díj (Ft)	20% áfa	Bruttó összesen
MonorNet ADSL Light	határozatlan (hűségnyilatkozat nélkül)	6 392	1 278	7 670
MonorNet ADSL standard	határozatlan (hűségnyilatkozat nélkül)	7 917	1 583	9 500
MonorNet ADSL classic	határozatlan (hűségnyilatkozat nélkül)	11 250	2 250	13 500
MonorNet ADSL plus	határozatlan (hűségnyilatkozat nélkül)	23 992	4 798	28 790

ÁSZF – 4. számú melléklet – 1.2 Előfizetési díjak közületi előfizetők részére – Változnak a szolgáltatási csomagok igénybevételi díjai az alábbiak szerint, továbbá a szolgáltatási csomagok hűségnyilatkozattal igénybe vehető díjai kikerülnek az ÁSZF-ből.

Megnevezés	Szerződés időtartama	Nettó díj (Ft)	20% áfa	Bruttó összesen
MonorNet Explorer	határozatlan (hűségnyilatkozat nélkül)	12 000	2 400	14 400
MonorNet Navigátor	határozatlan (hűségnyilatkozat nélkül)	17 000	3 400	20 400

ÁSZF – 4. számú melléklet – 1.4.1 Bekapcsolási díjak magán-előfizetők részére – a szolgáltatási csomagok hűségnyilatkozattal igénybe vehető díjai kikerülnek az ÁSZF-ből
ÁSZF – 4. számú melléklet – 1.4.1 Bekapcsolási díjak közületi előfizetők részére – Változnak a szolgáltatási csomagok bekapcsolási díjai az alábbiak szerint, valamint a szolgáltatási csomagok hűségnyilatkozattal igénybe vehető díjai kikerülnek az ÁSZF-ből

Megnevezés	Szerződés időtartama	Nettó díj (Ft)	20% áfa	Bruttó összesen
MonorNet Explorer	határozatlan (hűségnyilatkozat nélkül)	56 000	11 200	67 200
MonorNet Navigátor	határozatlan (hűségnyilatkozat nélkül)	56 000	11 200	67 200

Országos helyhez kötött telefonszolgáltatás
ÁSZF – 2. számú melléklet – 15.1 EcoTel díjcsomag

Megnevezés	Szerződés időtartama	Nettó díj (Ft)	20% áfa	Bruttó összesen
Belépési díj egyéni előfizetők részére	határozatlan (hűségnyilatkozat nélkül)	8 000,00	1 600,00	9 600,00

ADSL, helyhez kötött telefon, országos helyhez kötött telefon, vezetékes műsorelosztási, bérelt vonali, valamint internet szolgáltatás
Az ÁSZF-ek felülvizsgálata során több pontban technikai módosításra került sor, amely nem érinti az előfizetői szolgáltatások igénybevételének feltételeit.

Tájékoztatjuk előfizetőinket, hogy amennyiben jelen közlemény második közzétételét követő 8 (nyolc) naptári napon belül nem tesznek eltérő tartalmú írásbeli nyilatkozatot, abban az esetben e magatartásuk az új Általános Szerződési Feltételek elfogadásának minősül. Előfizetőink jogosultak továbbá arra is, hogy a jelen közlemény közzétételét követő 8 (nyolc) napon belül Előfizetői Szerződésüket azonnali hatállyal felmondják. Amennyiben előfizetőnk kötelezettséget vállalt arra, hogy a szolgáltatást meghatározott időtartam alatt, az ebből eredő kedvezményekért igénybe veszi (pl. hűségnyilatkozattal), úgy az előfizetői szerződését csak akkor mondhatja fel 15 (tizenöt) napos felmondási idő mellett, ha a módosítás az igénybe vett kedvezményeket érinti. Amennyiben az előfizető e feltételekkel mondja fel a szolgáltatásra irányuló szerződést, úgy az MTT nem követelheti a kedvezményeknek a felmondást követő időszakra eső összegét. Aki jelenleg még nem előfizetője a Monor Telefon Társaságnak, csupán igénybejelentést tett szolgáltatásunkra, az a jelen közlemény közzétételétől számított 8 (nyolc) napon belül minden hátrányos jogkövetkezmény nélkül elállhat az előfizetői szerződés megkötésétől.

A hatálybalépés napjáig tisztelt előfizetőink részletes tájékoztatására – annak terjedelme miatt – az új Általános Szerződési Feltételek teljes szövegét ügyfélszolgálati irodáinkban, valamint a www.monortel.hu honlapon 2006. szeptember 26., valamint október 1. napjától közzétesszük.

Monor Telefon Társaság

Makovicai várrom

aronos Zboróval

lásd ott!

Makovica vára

Sáros vm.

Luk Podm

III. u 669. l.

Makovica vára

Cserna Károly rajza

Repr.

Hilágyi: Magy. nemzet

tört. VII. 585. l.

Makovica művészete

Divald cikke:
Művészet. 1908. évf.

A Magánfelek terhére k

megtérítésének alakulása az 1935.év

Év	közcső	ös
1935.	63.7o7.21	1c
1936.	:87.477.87	11
1937.	129.486.73	1
1938.	114.726.o4	1
1939.	124.725.33	1

6.Rovat. Különfélék.

Több: 229.o18.o3 Pvel.

Makovicai vár

(Sáros vm.)

Potemkin 42, 43. l.

44. l.

Makovica várának

romjai

fenyőép után

Rákóczi emlékkönyve

II. k. Bp. é. n. 99. l.

Zsoldos Áron II. 133, 134.

Makovicza vára

kępe repr.

Szilágyi Sándor

II. Rákóczy György

1621–1660.

M. Tört. Elektr.

Bp 1891. 59. p.

	TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT
	SZÁRMAZÁSI HELY
).	MESTER
x 360. cm.	SZEMÉLYI VONATKOZÁS
ály./	EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

amentális felfogású háttér elött álla-
keresztléc által két mezőre osztott
zolnak a szárnyasoltár két főalakjá-
észének jelenete egy zárt interieur-
nagyobb csoprtokból,semleges háttér
p és oldalszárnyak felett,nyolc 3-szögü
atyák mellképeivel melyeken iratszalag

stván és szent Imre herceg ábrázolása,
jelenetének ábrázolásával.A szárnyak
szenvedő Krisztus alakja,alul szent
ez utóbbi csak 1450-ben avattatott

Makovica-Zboró vár

Sáros vm.

l.

Hadtört. Kőrl

1914. 628. l.

gyarsággal, erősen idegenes kiejtéssel a vörösszakállu.

Devellák fiókfőnök jelentkezett, mire a munkások közölték, hogy fontos magánügyben óhajtanak tárgyalni vele. A fiókfőnök a látogatókat bevezette szobájába, bezárta mögöttük a párnázott ajtót, helyet foglalt és vendégeit is székkel kinálta meg. Ám ebben a pillanatban a két munkás zsebéhez kapott és jobbjukban revolvert, balkezükben pedig élesrefent tőrt szorongatva, rárivalltak a holtrarémült Devellákra:

— Ön most azonnal kifizet nekünk negyvenezer koronát, vagy a halál fia!

A banditák olyan fenyegetően léptek fel, hogy Devellák nem is gondolt ellenállásra. Elhaló hangon rebegte, hogy nála nincs pénz, csak a bankhelyiségben, menjenek oda, majd kifizetteti a kért összeget. Abban a hitben mondta ezt, hogy a bankban sikerül majd az ott tartózkodó nyolc ember segitségével ártalmatlanná tenni a bankrablókat. És kiindultak a pénztárhelyiség felé. Az egyik hivatlan látogató karonfogta a fiókfőnököt, ugy hogy a revolver csövét szivének irányitotta, mig a másik két lépéssel mögötte ment feléje szegzett revolverrel és tőrrel.

Makovics Ferenc

A művész dijat nyert az Év Képei pályá
zaton melyet a Magyar Fotóművszek Szövetsége
biráita el.

Magyar Hirlap 1979/4o/1o

MDK

Makovics Jenő, festő.

(Rimaszombat)

(a legegyszerűbb témákból is meglepőt produkál biztos, nyílos ecsetkezelésével.)

Komárom - Jókai Egyes. - Felvidéki műv-kiáll. - 1925.

Magyarság, 1925 nov. 14. - 18. l.

MDK

Makovics Jenő, Rimaszombat

Magyar Müvészet 1928.

MDK

Makovics Jenő

A dolgozó falu

Terefere

Szántó A.: Makovics Jenő kiáll. Rimaszombatban. Tátra. 1938. II. 2.sz.

MDK

Makovics Jenő

Éneklő cigány

Vasárnap délután

Vásár

Szántó A.: Makovics Jenő kiáll. Rimaszombatban. Tátra. 1938. II. 2. sz.

Makovinyi Ferenc

Kiadit

NV. 1942. I. 24.

. . . . . .

. . . . . .

Ezekről megjelent kritikák, méltatás

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott . . . . .

. . . . . .

Szerepelt-e külföldi kiállitáson, mely

. . . . . .

. . . . . .

Vol-e 1954 után külföldi tanulmányut

. . . . . .

. . . . . .

Makovinyi

Kiállít

80.U.932. IX.4.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

k a Müvészettörténeti Dokumentációs

Makovinyi István, szobrászm. MDK.

A szobormüvek XXXX között látjuk kifejező figuráit.

A magyar élet pártjának képzőmüvészeti kiállitáca. A Párt ferenckörüti helyiségében. Uj Magyarság. 1941.14. 21.lap.

.

MDK

Makovinyi Makovnik Kálmán

Fájdalom, ~ipsz
Me~bánás, "
Áhitat, "

Budai Szépmiv. Társ. kiáll. 1933. nov.

MDK

Makovinyi M. Kálmán

Feleségem, gipsz

Megbánás, y

Uj Szalon...karácsonyi kiáll. 1934. dec. 11. 1.

MDK

Makoványi M.Kálmán
n.dr. Baumann Jánosné, szobormü

n: Müterem-hirek. Müvész-Élet 1932. nov.2.

MDK

Makovényi Kálmán szobrász

5 művész kiáll. Uj Magyarság, 1936. jan. 5. 25 l.

MDK

Makovényi Kálmán szobrász

Korsós nő

Félelem

Fájdalom

Áhitat

Képzőműv.kiáll. Magyarság, 1935. dec. 25. 23 l.

Makovinyi Kálmán

Hazatérők,	szob.
Kisbiró,	"
Szomoruság,.	"
Anyai fájdalom,	"
Vigasz,	"
Közelharc,	"
A gond,	"
Pax,	"

Keresztény iparosok orsz. szöv. kiáll. 1942. márc.

6 l.

Makovinyi Kálmán

Bánat, szob.
Szirén, "
Áhitat, "
Ébredés, "
Győzelem, "
A korsós nő,"

Keresztény iparosok orsz. szöv. kiáll. 1942. márc.
6 l.

Makovnyi Kálmán szobrászművész

Bánat olaj

A Budai Szépművészeti Társulat Karácsonyi kiállitása, 1936.XII.13.

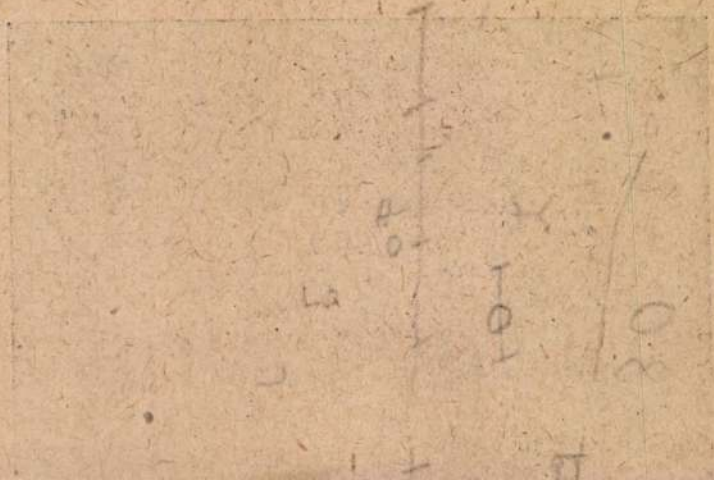

276. kép. *Miseruha, 1420 körül.*

Makovinyi Kálmán

l.

A Pe Madách

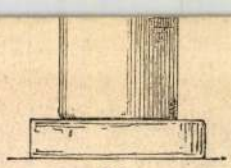

11.

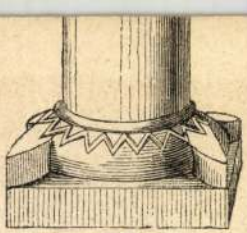

12.

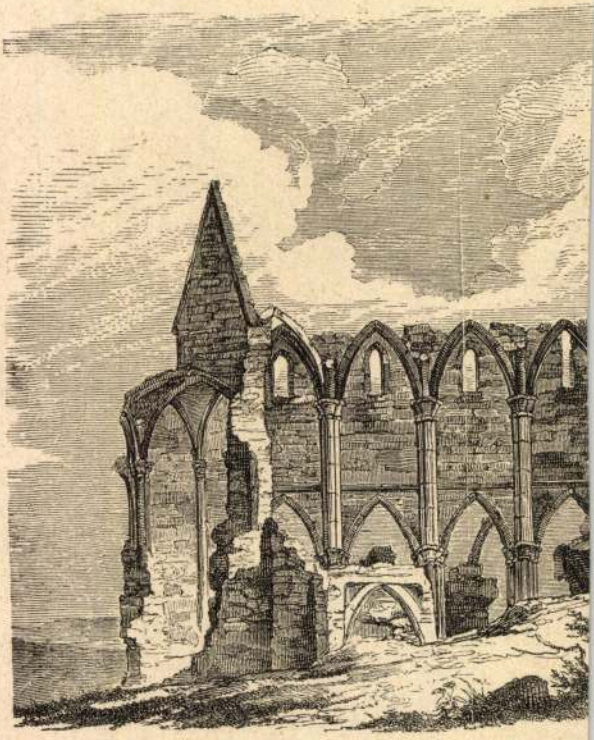

29.

35.

Makovinyi Kálmán

szobrász

szód

z

Erdélyi Árpád:

A Madách-szoborpályázat.

Művészet. 1938. 59. l.

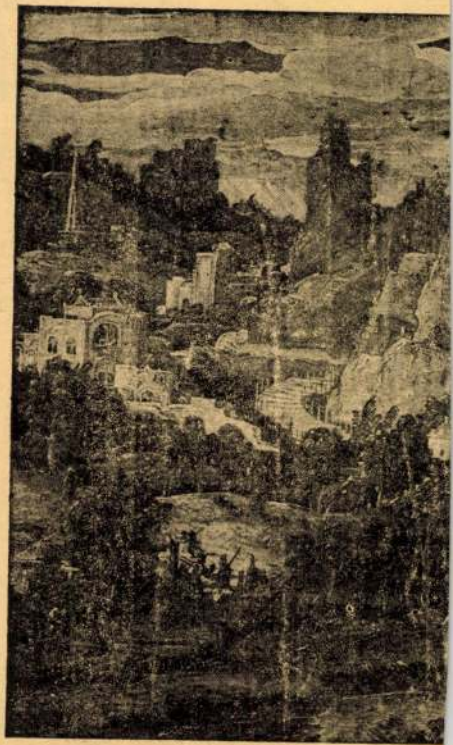

128. kép. *Cock,*

Makovinyi Kálmán
Kopp 1939/40. szerem. II

MAKOVINYI KÁLMÁN :

151. Bánat. - Szobor, terr., mag.: 36.5 cm.
Jelz.j. "Makovinyi K. 939."

BASILIDES SÁNDOR :

9. Tájkép. - Olajf., fa, 78 x 99.5 cm. Jelz. l.j."Basilides Sandor 1940."

BECK Ö. FÜLÖP :

10. Szent Ferenc. - Szobor, br., mag.: 48 cm. Jelz.l. a talapzaton "Beck Ö.Fülöp."

BENCZUR GYULA /1844 - 1920 / :

11. Mátyás az Igazságos. /Vázlat a Mátyás király sorozathoz/. - Olajf.,v. 81 x 59.5 cm.Jelz.l.b."Benczur Gy."

BENKHARDT ÁGOSTON :

MAKOVINYI KÁLMÁN

122. báró Staudach Alfonzné, gipsz
123. néhai Gömbös Gyula képmása, bronzban
124a. dr. Fogarassy József mellszobra, gipsz

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

Makovényi Kálmán

Magyar Erő 1943. 33. sz.

Magyar összefogás szobra. Makovényi Kálmán alkotása

LEVENTE IFJÚVEZ
TÁBORA A BALAT

Makovinyi M. Kálmán

szobrász

Tanulmány c. szobra

repr.

Művészet

1943. 20. l.

Makovinyi M. Kálmán

szobrász

Közelhare c. műve
repr.

Művészet. 1941. 38. sz
32. l.

Viselet.

A jobbra fordult lovon v
Gemeiner) lobogós dárdáját ta
vidék balról községgel.

Szines rm., mér

140-91-8

Makovinyi M.-Kálmán

Hobrázs.

Murgács Kálmán arc-
mása, repr.

Művészet 1941. 37. n.
15. l.

Kiváló tisztelettel

Szakács Imre és Tsa

Makovinyi M. Kálmán

szobrász

koll. kiáll. a Felvidéki Egyesületek Orsz. Szövetségének helyiségében.

Művei közül Kisbirójat a Szépm. Múzeum vette meg. Bánat c. művet a Főv. Képtár Egyéb művei Csók, Közel-Marc, Szirén stb.

Szód

Művészet

1942. 43. sz. 17. l.

(M. M. K. kiállítása.)

Erdélyi Endre és Hazatérők c. szobra repr. u. o. 18. l.

Tordai Közművelődési ház

VII-293.

Makovinyi Kálmán

koll. kiáll. a Felvidéki Egyesületek Szövetségében Budapest 1942. január

Makovinyi Kálmán Besztercebányáról
került a fővárosba, küzdelmes évek során

JACOBI—MARTOS na

LEÁNY

KEDDTÖL

sokat egyszerűsödött. Új szobrai, különösen a *Hazatérők* és a finom kivitelű *Korsós nő* tömör, stilizált szépségükkel hatnak. *Kisbíró*-ját megvette a Szépművészeti Múzeum. Megszabadulva teljesen a sallangoktól, még sokat fog hallatni magáról ez a fiatal szobrászművész. (vl)

Esti Magyarország

1942. január 12.

(Két felvidéki művész)

37638

Makovinyi Kálmán

szobrász

Műcs, kiáll, 1926 tól

Pipics 116 l

1356. Barabás Miklós.
Sz. Markosfalván 1810 fe

Fényes Elek arczkép

La tudóst, a ki

~~Nemik~~ Derékig,
van ábrázolva L jobb kezé
haja, szemöldöke és kis
pedig leberetvált. Öltöze
tött fekete nyakkendő, v
jű kabát szük ujjakkal.

Vászon, méretei 72
az 1912 márczius 20-iki
3-án (763-912) ~~50~~ Charvát
fizettetett 1912 julius
8-án (1678-912).

Makovinyi M. Kálmán

Uj Idők Magyar 1934. május 27

Makovinyi M. Kálmán szobra: Nagy Ferenc portréja

maszatos vagy fiacskám. Hát a
mosdat téged?

Makovinyi M.

Kálmán

szobrász

Bengl

Részt vett a bpesti
Madách-szobor első
pályázatan 1938 febr.

Makovnyi Kálmán

Kállai

P. H. 932. IX. 4.

zpont meginditotta rotaprintes for-

köteteként a

pzőművészeti Élete"

mely a Közoktatásügyi Népbiztosság

a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

tkozó részét tartalmazza. Ára: 15. - Ft.

iadványai közül kapható

k 1954-55."

zpont évkönyve. Ára: 75. - Ft.

k 1956-58."

k a Müvészettörténeti Dokumentációs

MDK

Makovinyi Kalman

Gömbös portréja a Nemzeti Szalon 1939-es kiáll.-án.

(esszi):Kiállitásokról.

Magyar Nemzeti Művészet,1939.4.sz.95,96.l.

MOK

Makovinyi Kálmán

Szomorúság, jávorfa

" A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec 15 - 1941 Jan.12. 11.1.

MDK

Makovinyi M.Kálmán, szobrász

Akt.	
Korsós nö.	Gipsz.
Vigasz.	"
Szirén.	Terracotta.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Makovinyi M.Kálmán, szobrász

néhai dr. Baumann Jánosné urnö képmása. Gipsz.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1932. szept. Kat.

MDK

Makovinyi M.Kálmán

Kisbiró, terr.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
1952 Bp.

MDK

Makovinyi Kálmán ~~festőm.~~ Szabrán

2 felvidéki müvész. Esti Magyarország, 1942. jan. 12.

MDK

Makovinyi Károly szobr.

Hazatérők

Felvidéki müvészek kiáll. Uj Magyarság, 1942. jan. 25.

MDK

Markovnik Kálmán, szobrász

Baby. Gipsz.

KMT.-Tavaszi kiállitás. 1928. Kat.12.1.

Makovinyi M.Kálmán

szobrász

Képzőművészek Vándorszövetsége kiállitása - Lipót körut 1.sz.a.helyiségében - szoborral szerepel.

Az Est 1931.III.7.

Makovinyi Kálmán

Csoportkiállításon szerepelt a Tép u 3-ban.

ÉK. 1931. I. 3.

Makovinyi Kálmán

MDK

Zsuzsa, gipsz

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Makovinyi Kálmán MDK

Szomoruság, jávorfa

Mücsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Makovinyi Kálmán

Kiállít

NV. 1942 I. 14.

. . . . . .

. . . . . .

Ezekről megjelent kritikák, méltatá

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott . . . .

. . . . . .

Szerepelt-e külföldi kiállitáson, mel

. . . . . .

. . . . . .

Vol-e 1954 után külföldi tanulmányut

. . . . . .

. . . . . .

Makovinyi Kálmán

Kiállít

NÜ. 1942. III. 22.

gy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.

650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

cta Cassae Parochorum" egri anyaga,

ök utáni állapotát rögziti.

vészettörténeti Dokumentációs

Központ

Makovinyi Kálmán

Kiállít

Kj M. 1942. III. 24.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatól
Központ-ban (Budapest XIV. Dózsa Gyö

Makovényi Kálmán

szobrász

Csoportkiállitás - Saskör helyiségében Vámház körut 4.sz.a. - szobraival szerepel.

E s t .
1935.XII.22.

Makoványi Kálmán

szobrász

Fiatal müvészek gyüjteményes csoportkiállitása - Saskör helyiségében /Vámház körut 4/ - szobrokkal szerepel. Szobrai igen tehetségesek. Korsós nő, Félelem, Fájdalom és Áhitat c. szobrai leheletszerü finomsággal adják vissza az emberi lélek belső küzdelmeit. Alkotásait eredetiség és hangulat jellemzik. Göndör József zeneszerző mellszobra érdekes tanulmány.

Magyarság
1935. XII. 25.

Makovinyi Kálmán

Makovinyi Kálmán

Nem mi fedeztük fel, de talán mi voltunk az elsők, akik *Makovinyi* Kálmán szobrászművész legelső nyilvános szereplésekor kiállított *Leány a korsóval* című figuráját megérdemelt elismerésben részesitettük. Azóta itt-ott láttuk, s már mások is észrevették, de még mindig nem jutott el arra a helyre, amely müvészete révén megilletné. A Lehel-utca 14. sz. alatt levő müterme a nagyrahivatott, igazi szobrászművész mühelyét mutatja. Nagyméretü alkotások, pályamunkák a *Gárdonyi*-szoborra, a 32-es emlékmüre, a Nagyatádi-szoborra, néhány közéleti kitünőség portréja és siremlékek. Külön tanulmány lehetne például a *Bánat szobra*, amely magasztos költőiséggel fejezi ki meghatott mondanivalóit. Ennél szebb siremlékmüvet alig lehet találni a pesti temetőben. Nagy ereje az érzések kifejezése. *A vigasz* című genre-je, a *megbánás* plasztikai megoldása, az *öröm* bukolikus hatásu figurája, mind csupa költészet.

Kiváncsian várjuk gyüjteményes kiállitását, amely ezt a kiváló szobrászmüvészt biztosan bevezeti a siker csarnokába. *(b. m.)*

E. K. 934. III. 18.

E.K.934.III.18

Makovinyi M.Kálmán

szobrász

Képzőművészek Vándor Szövetsége kiállitása - a Lipótvárosi Társaskörben - szobrával szerepel.-

Pesti Hirlap
1931.III.4.

Makovinyi Kálmán MDK

Ambrus Sándorné, mükő

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Makovinyi Kálmán MDK

Földváry Józsefné, ~~gipsz~~ mükő

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

Makovinyi Kálmán szobrász

Tavaszi Szalon - Nemzeti Szalonban szoborral szerepel

" Vigasz "

Pesti Hirlap 1931,VI.21.

Makovinyi Kálmán MDK

Murgács Kálmán, gipsz

Mücsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Malovinyi Kálmán

MDK

Murgács Kálmán, Gipsz

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

MNK

Makovinyi Kálmán, szobrászm.

122.	báró Staudach Alfonzné.	Gipsz.
123.	n. Gömbös Gyula képmása.	Bronz.
124.	dr. Fogarassy József mellszobra.	Gipsz.

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Fesz. Szal. 1939.jun.10.-25.-ig.

Makovnik Kálmán MDK

Kocsis Andor képmása

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Makovnik Kálmán MDK

Baby, gipsz

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Makovnik Kálmán MDK

Stróbentz Panni arcképe, gipsz

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Makovnik Kálmán

Strobentz Panni arcképe, gipsz

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 15. 1.

Makovinyi M.Kálmán

szobrász

Csoportkiállitás - Lipótvárosi Társaskörben - szobrával szerepel.

Nemzeti Ujság
1931.III.4.

Makovinyi M.Kálmán

szobrász

Képzőművészek Vándor Szövetsége kiállitása - Lipótvárosi Társaskörben - szobrával szerepel.

Már ismerjük és már méltattuk is.Feltünő,de müvészi vonalvezetéssel stilizálja szobrait.Mozgásban életet, összhangban költészetet ad ennek a bravuros szobrásznak minden darabja.Nagy elismerés illeti meg a kor hamis forradalmi szellemével szemben álló munkáját.

Esti Kurir
1931.III.8.

Kérjük Kurir
1931.III.8.

Kérjük vendégül fogadni - Liptótarisznyás Terézkét.

Makovinyi Kálmán
szobrász

Csoportkiállitás - Lipótvárosi Társaskör helyiségében- szobrával szerepel.

Magyarság
1931.III.7.

MDK

Makovényi M.Kálmán,szobrász

132.	"Korsós-nö"	Gipsz.
133.	"Vigasz"	"
134.	"Áhitat"	"
135.	"Szirén"	Terrakotta.szobor.

Uj Szalon. Megnyitó Kiállitás. Bp.1934.ápr. Kat.

M. D. U.

MAKOVINYI Kálmán szobrász

1085. Férfiportré (1939) Ltsz.: 56.764-N

1086. „Bánat" (1939) Ltsz.: 56.442-N

1087. „Hazatérők" (1941) Ltsz.: 56.443-N

1088. Kisbíró (1940) Ltsz.: 8129

A M. N. Galéria ánagjegyzése T/b. v.

Bu. 1959 27., 28. l.

M.D.K.

Makovinyi M. Kálmán

848. Kisbiró Terrakotta szobor. 44. cm.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. fi zet.
MUMOK. Bp. 1952. 92. l.

Makovinyi Kálmán, nobrán

Tudatjuk azokkal, akik ismerték és szerették, hogy **Makovinyi Kálmánné** (szobrászművész neje) sz. **Sisák Elvira** búcsúztatása szeptember 4-én de. 11 órakor lesz Rákoskeresztúron. A gyászoló család.

– Halálozás

11.

Nepszabadság, Bp. 1979 szept. 1.

MDK

Makovinyi Kálmán

Murgács Kálmán. Gipsz.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 16.1.
Műcs.

14 /1959/ 46. - Ra

Vir dolorum

MDK

Makovinyi Kálmán

Művével résztvett a kiállitá on.

AmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 27.lap

Makovnik Kálmán MDK

Magyar bánat, terrakotta
Vigasztalás, terrakotta

Országos Magyar Tárlat
Az Uj Müvészházban 1929.

MDK

Makovnyi Kálmán

Bánat, szobor

Budai Szépm. Társ. karács. kiáll. 1936. dec.

MDK

Makovinyi M. Kálmán

Kisplasztikával szerepelt a Lipótvárosi Társaskörben rend.kiáll.-on.

Bl.L.: A Képzőművészek Vándorszövetsége...

KéPzőművészet,1931.97.l.

Erdélyi Endre

Makovinyi Kálmán

K

Két felvidéki művész

Nemrég nyílt meg a *Felvidéki Egyesületek Szövetsége* helyiségeiben (Rákóczi-út 36. III. 2.) *Erdélyi* Endre és *Makovinyi* Kálmán festő- és szobrászművészek kiállítása. Mindketten még a pálya elején, alkotásaikkal eddig csak kollektív kiállításokon találkoztunk.

A nagykaposi származású *Erdélyi* Endrét Mécs László hozta fel Budapestre s itt Aba-Novák és Vaszary keze alatt kezdett tanulni a fiatal művész. Először a Munkácsy Céhnek az Ernst Múzeumban (1934) rendezett tárlatán, később a Nemzeti Szalonban tűnt fel. Most kiállított képein látjuk a keresés tétova lépteit, egyben előtűnnek már izmos tehetségének jegyei is. Olaj- és akvarellvásznain *(Nagykaposi rét, Tarcali táj)* a vihorláti és ungvári hegyek-völgyek gazdag színeit töményíti. Tisztanyugalmú *Hegyibeszéde* legbiztosabban jelzi az irányt, amelynek elérését egy római ösztöndíj döntően elősegíthetné. Egy impresszionista női aktja a Vaszary-iskola jótékony hatását őrzi.

Erdélyi Magyarország

1942. június 12.

AZ 1927. ÉVI

SZI KIÁLLÍTÁS

KÉPES TÁRGYMUTATÓJA

1927 OKTÓBER—NOVEMBER

ZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK

~~Erdélyi Endre~~

Makovinyi Károly

Új Magyarság K

1942. június 25.

Éd

Felvidéki művészek kiállítása

Két rokonszenves tudású, felvidéki származású képzőművész (az egyik festő, a másik szobrász) a felvidéki egyesületek szövetsége termeiben kiállítást rendez. A művekkel gyüjteményes kiállításokon már többízben találkoztunk, így önállóan azonban ezúttal mutatkoznak be. *Erdélyi* Endre képei érett színkultúráról és formaérzékről tanuskodnak. Új munkái eredeti kifejezésmódjának továbbfejlődését mutatják s mindegyikét meleg líra hatja át. Közülük is különösen a *„Hegyi beszéd"* ihletett bensősége ragadta meg figyelmünket. *Makovinyi* Károly tenetségét egész sor lendületes szobor példázza. Témái érdekesek és szabad mozgású, tisztavonalú figuráiból erő és belső feszültség sugárzik. Új művei közül a *„Hazatérők"*-et megérdemelten vásárolta meg a fővárosi képtár. A kiállítás megtekinthető a felvidéki egyesületek szövetsége helyiségeiben (VII., Rákóczi-út 36. III. em.).

Az első magyar irodalmi és művészeti kongresszus . . 191
Gy. M.: Ligeti Miklós 195
P. M.: A fiatalok hónapja (Tárlatok) 196
Somló Sári: Brüggei levél 198
Képzőművészeti szeminárium: A zöld szín 200
Építőművészet 205
Iparművészet 206
Vidéki Centrumok 208
Hírek 210

KÉPEK JEGYZÉKE:

		Cimoldal
Ligeti Miklós:	Anonymus	190
„ „	Elek Pál siremléke	191
„ „	Enyelgés	192
„ „	Gr. Andrássy Gyula	193
„ „	Erzsébet királyné	194
„ „	A Pálosok fekete madonnája	195
„ „	arcképe	196
„ „	Albrecht főherceg	197
„ „	Gyász	199
Englerth Emil:	Demény Károly államtitkár	200
Dr. Nagyné Szentgericzey Piroska:	Arckép	200
Büky Zoltán:	Oregház napsütésben	201
Réthy Zsuzska:	Áhitat	201
Schalk László:	Szürke mocsár	202

Ha hazamentek, ne hagyjátok el a falut, mondotta Teleki Pál gróf az érdi Kalot-népfőiskola vizsgaülésén

Az érdi Kalot-népfőiskola vasárnap tartotta a falusi gazdalegények részére rendezett első tanfolyamok záróvizsgáját. Az ünnepségen Teleki Pál gróf miniszterelnök is megjelent.

Fenyősor-feljárón kapaszkodom az érdi Öreghegy alján. Négy csizmás, parasztkalapos legény köszön rám:

— Adjon Isten!

Szemben zászlót lobogtat a szél. Valamikor *Hamzsabég* uralkodott innen a tájon. *Szapáry* Péter gróf kincsekamráját most is meglelni a termes pincék mélyén. Meg van a föld is, ahol a török a gróffal húzatta az ekét... Az az öröklő *Károlyi*-család címere helyébe már *zöldszegélyű pajzs került: piros kardkereszt ölelkezik benne aranykalásszal.*

Márvány tábláról *II. Lajos* király emléke ködlik elő: innen indult a mohácsi gyászos halálba. *Most ugyanerről a helyről indul az ország minden részébe a magyar föld népének szine-java:* feltámadó ország új reményeként. „Kalot-népfőiskola" felírás villog a kastély homlokán. A barokk grófi palota büszkén az alkonyi homályban fürdő Csepelsziget fái fölé.

Soproni, zalai, tolnai, csallóközi, alföldi, felvidéki, csikgyergyói válogatott magyarok vannak odabent. *Százhuszonegyen.* Hajnali hatkor kelnek. *Népi hagyományokat, táncokat, dalokat, szokásokat, történelmet, földrajz- és egészségismeretet, szervezést, kereskedést, „kupeckedést" tanulnak* csaknem ingyen. Napi 50 fillérbe kerül a böcsesség, meg az étel-ital álom. Az erdélyiek azt mondják, alig várták, hogy ide érjenek. A többiek már legalább hírből tudták, mi van itt.

Egy hét, vagy két hónap alatt apostolok lesznek: ki-ki a maga lényegében. Parázsló zsarátnok valamennyi lélek, amikor idejön. Megkóstolja a tudás italát s még tanulni — szomjasabban tér haza — lángoló prófétaként. Más ember lesz, mire elmegy: mert *otthon lesik, várják, körültudakolják s — tisztelik.* Azt viszi a faluba mind, ami kell: haladást, világos történelmi szellemet, praktikus tanácsokat... erőt! Pedig mindezt nem is itt öntik belé. Ezt *mindegyik maga formázza elő egészséges lelke bányájából.* A népfőiskola csak lámpást nyujt a fiatal és romlatlan parasztfiúk sajátos országépítő kincseinek felismeréséhez, használni-meréséhez és megbecsüléséhez. Hihetetlen lelkesedéssel sürögnek a „tanulók" ebben az „iskolában". Elvezik, ahogy látják az apró tudnivalók felfedezésénél, mint nő önérzetünknek kicsi magja — méltán terebélyes fává.

„Nincs nagyobb hivatás, mint földmives embernek lenni"

— *László* Ferenc vagyok! — azt mondja az egyik. — *Kupec leszek.* Majd kereskedek én bizvást odahaza!

— *Virágh* László, Csikszentimrérül. *Hával írja az úr a nevemet, mert lőfőszékely nemes az apám. Ha hazamegyek megszervezem egész Csikot egyesegyedül.*

Már hárman is beleszólnak s magyarázzák: hogyan.

— Hát először a legényegyleten át, aztán a falut, úgy tovább a járást, megyét...

— Aztán mit csinálnak?

Elmondjuk, amit itt láttunk. Művelni kell a falut: *ha látja, hogy mit tudunk, máris könnyebben szokik.* Aztán kisüzemesítünk: amit lehet, magunk dolgozunk fel a termésből, hadd nőjjön a kenyér az asztalon. Szövetkezetekre beszéljük rá a többieket, hogy magunk áruljuk, ami a miénk. Kereskedünk még majd a falu boltjában is! *Az a fontos, úgy álljunk egymás mellett, mint imádkozó ember keze. Végre magunk akarjuk vezetni a fajtánkat.*

Egy szőkebajuszu magyar szószerint ezt mondja:

— *Nincs nagyobb hivatás,* úgy érzem, *mint földmives embernek lenni.* Ránkbízta az Ur, hogy a magból kalászt érleljünk: *a földön mi alkotunk az Isten rendelésibül.* De nem elég a kaszanyelét fogni, ezután kezünkbe vesszük majd az ekét és *felszántjuk vele a beszikesedett magyar paraszti lelket is,* hogy keresztényebbek, magyarabbak legyünk tudatosan, józan fejjel... Ez is a mi feladatunk!

„Krisztusibb embert, műveltebb falut, életerős népet, önérzetes magyart": ez a hitvallásunk. Ötven helyiségben pezseg az élet, folyik a nagy felkészülés. A szobákban modern higiénia, rend és testvéri szellem. A falakról a nagy ország minden természeti szépsége képekben mosolyog a lakókra... Valamelyik sarokban *a településről beszélget két csizmás legény.* A másik azt találgatja, hogy indítja otthon a népnevelést. Tán eszébe jut, hogy *több nótát tud már, mint az öregapja* és erre építi a tervét:

— Hiszen mindig kedve van az embereknek dalolni, meg összeverni a bokáját: majd megy valahogy...

Könyvek közt is népes a csoport. *Vavró* Péter gazdasági írásokat szeret, *Szili* Károly a község művelésére vonatkozó könyveket pártolja. Az alig húszéves *Cséplő* Jenő már a szociális kérdések buzgó kutatója, *Ispán* József pedig Arany Jánost „kedveli erősen"... Csak az a kár — mondják —, hogy *rövid volt az idő Érden, s a könyvtárban temérdek a könyv...* De most már tudják, mit vásároljanak, ha könyvárus ügynök talál kopogtatni a portájukon. Vége már az első tanfolyam-sornak, de egytől-egyig minden legény feni már a fogát, hogy majd elküld valakit a „kiskereskedői-oskolába". Tollat, rongyot, ócskavasat, miegymást miért ne értékesítsen ezután saját hasznára a falu? Csak ki kell tapogatni a csinját-módját... Jó lesz az, meg kell mondani odahaza. Lám: a kupecek is hogy beletanultak! Ma már a „tizedik eresztés" fut ki az országba...

S lesz-e még több ilyen főiskola? Hiszen ezer is kevés lenne tán!

Próbavita az ügynökkel

Csengő harangoz végig az épületen. A kápolna előtti nagy terem zászlódíszes falai közt lámpafényben égnek az arcok. Kodály „Háry János"-szvitje dübörög a levegőben s valami különös pezsdítő erő száll az ember szivébe. *A közönség: csizmás-kucsmás emberek, főkötős asszonyok. S ott ül az első sorban Teleki Pál gróf miniszterelnök...*

Szemben a fiúk. Vizsga napja van. Az első bő aratásból mutatnak be néhány szemet a legények.

Világos, tanulságos kérdésekben, villámgyors pontos feleletekben pattognak már a szavak. Aztán dramatizált népmesét, táncot, nótát mutatnak be: a „Fülemile" meg a „Falu végén kurta kocsma" megjelenik a színpadon; megjátszanak egy maguk-vezette községi mezőgazdasági-bizottsági mintagyűlést is problémákkal, felszólalásokkal, rendelkezésekkel együtt, majd szétrebben a függöny s beállít a „biztosító ügynök" s kezdi rábeszélni a székely gazdát „portékájára".

— Hj, de igen furcsa képe van az úrnak, nincsen-e ebbe hamisság, hallja-e?

— Dehogy testvér! Itt az igazolványom Ez csak előnyös minden gazdára. Életbiztosítás: havonta fizet egy-két pengőt s derék pénzt kap egy idő után.

— Igende ha, teszem, jövő ilyenkor meghalok?...

Mégis csak összeillesztik a véleményüket. Aztán az „ügynök" már hozza is elő a következő mondókáját:

— Hát a gyerekek?

— Mit gondol az úr, nincsen énnekem még családom egy se...

— A felesége?

— Az asszony? Most van úgy — növekedőben... De jó, jó...

Abban is van igazság, hogy az asszony életét is félteni kell. Szorgalmasan magyaráz az ügynök, megkötik az egyezséget.

— Jó dumaképessége van az úrnak... No, de igaza van... Csak fizetni ne kéne...

Mindez persze nem játék, hanem komoly próba, a komoly, kemény élet elé. *A mondókákat soha le nem írták, be se tanulták, úgy született itt helyben, a feladat szerint.* Igy az igazi, hisz így lesz a valóságban is s — ezt kell megtanulni. Olykor ugyan felbuggyan a kacagás a nézők között, de ez is haszon: ha nevetnek — tetszik ha tetszik, — jó, ha jó — minden rendben van. Annál kevésbé felejtik el a helyes módszert, mire igazán használni kell a tudományt.

Rendeljen távirati pénzküldéssel, ingyen csomagolással azonnal szállítjuk. Új villamosfelvételü grammofónlemezek P 1.90, 2.50, 2.80 jegyzék szerint

királyi udvari HANGSZERGYÁR VII., Rákóczi-út 60.

Bármilyen hangszerről — játékhangszerről is — árjegyzéket, valamint legújabb kótajegyzéket díjtalanul küldünk. Minden tangóharmonikához ingyen iskola.

Nyitva karácsonyig hétköznapokon este 7 óráig.

Rádiókülönlegességek könnyű, hordozható, hálózatra és autóban is használható Zenegépek

Beszél a miniszterelnök

Most öt esztendeje hogy Szegeden elvetették a magot, s itt az első termés. Jó a magyar talaj, jó a magyar ember, hogy ennyi idő alatt ilyen termést hozott a mag... *A Kalot önzetlen, szervező munkásai, akik mindezt összehozták, nevüket, tervüket nem ütik nagy dobra.* De vajjon milyen lesz az ország, ha tovább is így munkálkodik a nemzet ereje az új szentistváni birodalom szociális hivatásrendi fundamentumán? Eljön az idő, mikor elmondhatjuk: *szemünk előtt nőtt fel az új, erős magyar társadalom.*

Búcsúzásul a miniszterelnök szólt meleg, közvetlen szavakkal a falu ifjú apostolaihoz. Bölcs tanácsokat adott útravalóul Soprontól Csikig minden hírvivőnek és többek között ezeket mondotta:

— Nincsenek társadalmi osztályok, csak társadalmi feladatok és kötelezettségek. Ha a társadalom saját maga ellenőrzi és irányítja az életet, akkor nem kell annyi paragrafus. *Sok ilyen főiskola és tanfolyam kell, amíg ide eljutunk, de az út ez.* A kamaráknak és a kamarák tagjainak szerintem az a feladata, hogy elvégezzék az előkészítő munkát, a faluban pedig ellenőrizzék a végrehajtást. Nem lehet egy országot íróasztaloktól vezetni. A bürokrácia csak a megszervezett társadalom íródeákja lehet. Ez a szervezés azonban nagy feladat.

— Nagy feladat előtt álltunk, erős hadsereget kellett teremtenünk. A szociális kérdéssel tehát várnunk kellett. Ez áldozatot jelent, de jobb már most készülnünk erre a gazdasági és szociális átalakulásra, megvalósítani ebből annyit, amennyit saját védelmünk kiépítésére ma csak megvalósíthatunk. Nincsenek kis nemzetek, csak kishitű nemzetek, nincsenek kisemberek sem, csak kishitű emberek. Gazdaságilag gyenge nemzet szociális munkát végezni képtelen, *szociálisan nem gondolkodó nemzet viszont sohasem tudott erős gazdasági rendet kiépíteni.* Ha most hazamentek, *ne hagyjátok el a falut;* annyi ember csődül ma a városba, ez ma általános európai betegség. De nekünk rá kell ébrednünk arra, hogy a falut nem hagyhatjuk el. *Különösen ne csődüljön a városokba a falu szine-java, mert a nemzet mindig két erőből él és abból fog élni ezután is: a faluból és az egyházból.* Tudjuk mi, erdélyiek, hol állnánk most, ha nem lettek volna egyházak, de nem tudjuk, hol állnánk, ha nem lett volna falu, mert mindig a faluból szívódott fel a nemzet ereje.

*

Aztán ráborul az ég kalapja a földre s mire a hajnal másodszor megfürdik Érd lábainál a Dunában, már új hit buzog százhét falu százhét hajlékának küszöbén, hogy a föld verhetetlen erejével hódítsa meg újra a *mának* ezt a hazát.

Orsy Gábor

ÚJ M

Antal István:

Szociális törvényeink egész sorát a nemzet igen kedvezőtlen körülmények között valósitotta meg

Vasárnap délelőtt népes gyűlést tartott a magyar élet pártja karcagi szervezetének választmánya. Az ülésen megjelentek *Antal* István igazságügyi államtitkár, *Urbán* Gáspár báró főispán, vitéz *Lipcsey* Márton, *Tornyos* György, *Polgár* Béla és *Pápay* István országgyűlési képviselők is.

Lipcsey Mártonnak, a kerület országgyűlési képviselőjének beszéde után *Antal* István államtitkár ismertette az időszerű bel- és külpolitikai kérdéseket, többek között ezeket mondotta:

— Az ország, hála vezetői szociális gondolkozásának, a gazdasági élet áldozatkészségének, *az elmult évek során a szociális fejlődésnek igen nagy útját tette meg. A szociális törvények egész sora látott napvilágot,* amely törvények a dolgozó nép egészségének, erkölcsi, anyagi jólétének, kulturális és biológiai felemelésének ügyét vitték előre. Ennek az értéke annál nagyobb, mert *ezt a nemzet igen kedvezőtlen körülmények között valósította meg. Nincs okunk szociális fejlettség tekintetében szégyenkezni egyetlen ország előtt annak ellenére sem, hogy még igen sok és igen súlyos megoldandó feladatunk van ezen a téren,* — különösen a falusi szociálpolitika területén. Ujabbkeletű szociális törvényeink jelentősége nem csupán az azok által létrehozott nagyvonalú szociális intézményekben és a szociális védelem gondolatának szélesebbkörű megvalósításában rejlik, hanem főként abban, hogy *a nagy tömegek szociális jólétével való törődést közfeladattá tették, az ezzel kapcsolatos munkát az államigazgatás egy állandó, intézményes ágazatává fejlesztették ki és a szociális jogok istápolását* — mint a modern magyar állam egyik alaptörvényét — *beépítették a magyar alkotmányosság épületébe.* Azok a szociális vonatkozású törvények, amelyek a legutóbbi esztendőkben tető alá kerültek, népjóléti vonatkozásokban fejlesztették tovább az ősi magyar alkotmányosságot. A jövő magyar jogalkotás egyik legnagyobb és legszebb feladata az lesz, hogy a hozandó magyar törvényeket visszavezesse a tiszta magyar népi lélekhez s *az őseredeti magyar jogászi géniuszt állítsa vissza.*

Antal István nagy tetszéssel fogadott beszéde után *Tornyos* György országgyűlési képviselő szólalt fel.

UMD

Meghalt Kisparti János

Szeged, december 23.

Kisparti János kegyesrendi tanár, tankerületi főigazgató hétfőn délután *56 éves korában Szegeden elhúnyt.* December 27-én délelőtt temetik a belvárosi temetőben.

*

Kisparti János 1885 április 12-én született Vácon. Középiskoláit a váci és a kecskeméti piarista gimnáziumokban végezte. Gimnáziumi tanulmányai után Budapesten teológiát hallgatott, ugyanitt teológiai doktorátust tett és középiskolai tanári oklevelet is szerzett. 1909-ben szentelték kegyes tanítórendi áldozópappá. Sokáig igazgatója volt a budapesti piarista gimnáziumnak, 1933-ban a katolikus középiskolai tanáregyesület elnökévé választották, ebben a tisztségében eredményes munkát fejtett ki a katolikus középiskolai tanárok továbbképzésével kapcsolatban. 1935-ben a szegedi tankerület főigazgatójává nevezték ki.

Jóizü, megbizható, enyhe.
Egy pasztilla ára 12 fillér.
Kilenc pasztilla ára dobozban P 1.—

Az édes szamarak

Nincs kedvesebb dolog a világon, mint két öreg mókus találkozása. Igen, két hajdanvaló jeles csirkefogóé, akik együtt jártak iskolába. Ilyenkor aztán cseppet se számít, hogy az illető vén mókusokat méltóságos úrnak tisztelik-e a közéletben, avagy csak tensúrnak szólítják őket otthon a tanyán, vagy a fűszerüzletben s hogy szépszámú családjuk és esetleg unokáik körében mekkora áhitatos tekintélynek örvendenek, ilyenkor semmi se számít. A vén mókusok ilyenkor levetik azt az álarcot, amelyet a hivatalban vagy a családban kénytelenek viselni, ha azt akarják, hogy bennük magasabbrendű lényt lássanak az alantosaik és az unokáik és óh: mennyire igazabbak, menynyire jobbak és mennyire emberebbek így álarc nélkül! Az egykori osztálytársak az ötödik bében és a hajdanvaló jeles csirkefogók a puskázásban és a verekedésben megmutatják az igazi arcukat, amidőn emlékeiket idézgetvén, jól hátbaverik egymást s nagyokat hahotáznak egy-egy sikerültebb gaztett örömére s ha ilyenkor azt kérdezné tőlük valaki, hogy miért nem ilyen közvetlenek és bűbájosak a hivatalban is, ha netán valamelyik ifjú alantosukat valami hamvas kis szamárságon érik, avagy otthon, ha netán a gyerekeikkel vagy az unokáikkal történik valamelyes iskolai baleset, óh, ilyenkor bizonyára elborulna az arcuk s azt mondanák a hivatali és a családi pléhpofa sértett fenségével:

— Az más! ...

Hát csakugyan más.

Mert amit szívesen megbocsátunk magunknak, azt nem szeretjük megbocsátani másoknak. Amire ezer és ezer magyarázatot s mentőkörülményt tudunk felsorolni, ha mi követtük el, azt gondolkozás nélkül elítéljük, ha mással történt.

És ezt mindjárt be is bizonyítom.

Két idős barátom — mindkettő már nagyapa — harminc hosszú esztendők multán itt Pesten találkozott először. Egy banketten. Valamikor ugyanazt a padot faricskálták a trencséni gimnáziumban, tehát úgy határoztunk, hogy a bankettről megszökünk s átvonulunk egy csendes kis budai vendéglőbe, ahol aztán összes diákkori emlékeikkel egyetemben a két öreget egymásra uszítjuk.

Igy is történt.

Pali bácsi kezdte:

— Emlékszel, amikor a korcsolyapályán Absolon tanár úr elvesztette a parókáját? ...

— Hu-hu-hhúú! — kacagott fel viharosan erre Pista bácsi. — Már hogy ne emlékeznék! Mi a parókát a jégen, mert fújta a szél, elkezdtük kergetni, aztán, amikor utólértük ...

— Te dugtad el, zsivány! — csapott az asztalra Pali bácsi.

— De a te ötleted volt, hogy adjuk fel postára, a Krizantén kisasszony címére, akinek a tanár úr kurizált! — lütt vissza Pista bácsi.

Mire Pali bácsi szerényen megjegyezte:

—Hát voltak ragyogó ötleteim, voltak ...

S minekutána eme ragyogó ötletekből rövid félóra alatt felidéztek vagy féltucat verekedést, ugyanannyi svindlit a tanárurak háta megett, némi tiltott kocsmázásokat és ravasz bújócskákat a pedellussal, miegyebeket, rátértek az éjjeli zenére: mutyiban. Mint mondották, ez úgy esett, hogy a hetedikben mindketten egy bádogosmester lenszőke, gyönyörű lányába voltak szerelmesek s minthogy kevés pénzük volt, tehát összeálltak s az éjjeli zenét, amely legfőbb óhajtása volt a szóbanforgó, gyönyörű lenszőke hajadonnak, mutyiban finanszírozták. És ama bűbájos májusi éjszakán, miközben a cigány a „Csak egy kislányt" húzta, szintén mutyiban, egymást átölelve zokogtak a muskátlis ablak alatt ...

— Édes szamarak voltunk no! ... — fejezte be a történetet Pali bácsi.

— Úgy van, édes szamarak ... — hagyta rá elmerengve Pista bácsi.

Aztán ittak rá egyet s elkezdtek egymás családi ügyei felől érdeklődni.

Pali bácsi intett.

— Nekem már két nagy unokám is van!

— Ne mondd?!

— Az egyik már doktor is! Nagyon derék fiú! Büszke vagyok rá!

— És a másik? — firtatta Pista bácsi.

Pali bácsi homloka elborult.

— Haszontalan kölyök! Nem is akarok tudni róla! ...

— No de, miért?

— Képzeld, még csak hetedikes gimnazista és máris lányok után szaladgál! ...

Mi összenéztünk s hangosan felnevettünk.

Pali bácsinak még a nyaka is piros lett a méregtől.

— No de mi van ezen nevetni való? ...

— Hát az a szerenád mutyiban? ... — kottyantott közbe valaki.

— Az egészen más! — ugrott fel.

Fizetett s távozott mérhetetlen felháborodással ...

És azóta sem láttuk ... hála Istennek ...

Szilárd János

Tanitói kinevezések

A vallás- és közoktatásügyi miniszter Abkarovics Béla duszinai, Abkorovics János munkácsváraljai, Andruch Béla zábrogyi, Balogh Erzsébet bedőházai, Barcsi László felsőviznicei, Bártfai Miklós lakárdi, Bekkert Béláné dolhai, Bellovics Elemér nagylucskai, Bihun Andrea szöllősvégardói, Bokotej Győző beleznai, Borsos Jánosné szül. Chiminec Julianna magyarkomjáti, Bozsuk Vaszilina kisbocskói, Buzinkay József huszti, Cihó Elemér kökényesi, Cihó Elemérné szül. Szabó Olga kökényesi, Cseh Viktorné szül. Magyar Jolán lukovicai, Csernicskó Jánosné szül. Vscsánszky Borbála iloncai, Csulák Gyuláné szül. Biczkó Anna nagylucskai, Derkács Emilné szül. Balogh Sarolta csapolci, Dobej Athanász perecsényi, Dobra Tamás csarnatói, Doros Béla rahó-újfalui, Doros Béláné szül. Romzsa Anna bilini, Dóri Imréné szül. Tatács Ilona felsővereckei, Dufinecz Iván újdávidházai, Dufinecz Ivánné szül. Haszinec Anna újdávidházai, Falesz Gyula nagylucskaújlucskai, Fógel Györgyné szül. Dudás Mária bárdházai, Garga Józsefné szül. Dolinay Alexa Anna dombói, Havasi Zoltán lókai, Herczy Sándor huszti, Holibánics László újszemerei, Hricák Miklós kaszópolyánai, Hromócsuk József polenai, Hromják Emánuel ruszkóci, Hromják Emánuelné szül. Horváth Ilona ruszkóci, Humen Bazil László újkemencei, Ignáczy Jenő nagylucskai, Iloncsik Mária hercfalvai, Ivanina Mihály csománfalvai, Iváskovics Zoltán herincsei, Ivászjuk Jánosné szül. Sproch Margit kőrösmezői, Janik Lajos rahói, Jantsky Jenőné szül. Horváth Mária hátmegi, Kalinó Mihályné szül. Szluk Anna técsői, Katrics Viktor malmosi, Kádár Ferenc velétei, Kepenács Mátyásné szül. Michajlovics Anna uklinai, Kis Szueta Olga szkotárszkai, Kis Szueta Ottó János isvorhutai, Kerlanovics Páné nagyszöllősi, Kohutka György turjaremetei, Kosun Róza duszinai, Markó Magdolna oroszmocsári, Mándrik László viski, Menykó Sándor drugetházai, Mező Irén turjaremetei, Musztyánovics Magdolna kapuszögi, Neusinger Sándor tekeházai, Petreczky Mihály nagyszöllősi, Ruszányuk Lajosné szül. Bernicky Irén bedőházai, Sándor István szöllősegresi, Simsa Andrásné szül. Azary Erzsébet, alsószelistyei, Skirák Miklósné szül. Tóth Mária őszemerei, Spiry Gyuláné szül. Szider Olga huszti, Sponták Istvánné szül. Galgóczy Etel nagylucskai, Szelin Józsefné szül. Gutik Mária királyházai. Szöllősi Sándorné szül. Kövér Ilona királyházai, Tóth János alsóveresmarti, Zacharias Béla tekeházai lakos okleveles tanítókat állami elemi népiskolai rendes tanítókká,

Banka Miklós urmezői, Bucsina Erzsébet kelecsényi, Buzinkay Józsefné, szül. Maxim Anna huszti, Chinorányi Etel turjaremetei, Cohla Berta iloncai, Csedrik Józsefné, sz. Gulovich Klementina mihálkai, Csucska János domból, Csulej Elek husztközi, Derda János felsőapsai, Dohánics Jánosné, szül. Beoka Magda bereznai, Duzsej Miklósné, szül. Pósik Anna alsókaraszlói, Éder Péter medencei, Fedák Lászlóné, szül. Veres Margit ravaszmezői, Fotul Antalné, szül. Medveczky Anna rahói, Gebé Arsen nagyrákóci, özv. Gönczy Jánosné, szül. Mártonfi Ilona királymezői, Görög Ernő huszti, Gulyanics András felsőveresmarti, Hleba György kenézpataki, Hnigyák Márta felsőneresznicei, Homicskó Irén lehóci, Huszár László a máramarosi közigazgatási kirendeltség tanügyi osztályába beosztott, Ihnátkó Mihály alsószinevéri, Juszkó József tiszafejéregyházi, Karaba István szöllősvégardói, Karabélyos Jenőné, szül. Gerevics Anna kismártinkai, Katona Sándor gorondi, Kádár István rakaszi, Keresztesi Béla pisztraházai, Kereszturi Kamilla benedikei, Koczka András őszemerei, Kohut Terézia repedei, Kopinec János bilkei, Krauszpé Zoltán kövesligeti, Legeza Ilona alsókaraszlói, Lengyel Miklós alsószinevéri, Mackov Katalin gernyási, Mándy Béla aknaszlatinai, Medvigy Miklós tarackrasznai, Selevér János bedőházai, Szidor Jenőné, szül. Popovics Emma nagytibavai lakos okleveles tanítókat a középiskolai végzettségű gyakornokok számára megállapított illetményekkel állami elemi népiskolai helyettes tanítókká nevezte ki.

Uj Magyarság
Szinház Zene.film Művészet

Hungária-balett és ormánsági farsangoló a Művelődés Házában

A Magyar Művelődés Háza szilveszteri előadásán lépnek fel először Budapesten nagyszínpadon a *Baja* Benedek vezetése alatt álló Hungária balett tagjai két népi táncból baletté fejlesztett számmal. Másik érdekessége a szilveszteresti előadásnak az ormánsági farsangoló. *Kodolányi* Jánosnak „Szép Zsuzska" című regényében a falu idősebb szépasszonya jár el farsangot táncolni házról-házra, suhogó fehér ormánsági ruhában, felpántlikázott farsangoló bottal. Kodolányinak ez a kiváló alakja adta *Ignácz* Rózsának, az est összeállítójának azt az ötletet, hogy az ormánsági farsangolót ne népszokásként hozza színpadra, hanem színésznek való számot csináljon belőle. Az ormánsági kikapós szépasszony szerepét *Gobbi* Hilda, a Nemzeti Színház tagja játssza. A szilveszteresti műsor anyagát Ignácz Rózsa *Köpeczi-Boócz* Lajossal együtt választotta ki s a népművelési bizottság az est megrendezésére *Kiss* Ferenc kamarai elnököt kérte fel.

* **Karácsonytól ismét éjfélig ad műsort a rádió.** Karácsony első napjától kezdődőleg Budapest I. és Budapest II. adóállomások a régi műsorbeosztás szerint adnak műsort. Január 4-ig a műsor úgy bővül, hogy Budapest I. este 9 órától a telefonhírmondó műsorát sugározza este 11-ig, ettől kezdve pedig éjfélig szórakoztató zenét ad. Január 4-ig bezárólag az esti hírszolgálat változatlan marad, de január 5-től kezdődőleg ismét 9 óra 40 perckor lesz. Az éjfélig tartó szórakoztató műsor után 0 óra 5 perckor megint ad híreket a rádió. Ugyancsak január 5-től a német, olasz, angol, francia nyelvű hírszolgálat időpontja este 11 órakor kezdődik a régi műsorbeosztás szerint. Budapest II. hullámhosszán január 5-től a magyarnyelvű hírszolgálat este 8-kor lesz. December 24-én, karácsony este 11 óráig közvetít műsort a Budapest I. adóállomás, éjfélkor pedig a városmajori plébániatemplomból közvetíti az éjféli misét is.

* **A kultuszminiszter vásárlása az iparművészeti kiállításon.** Az iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása az idén is nagy sikert aratott. A kiállított anyag magas színvonalát igazolja az is, hogy a kultuszminiszter nagyobb összegű vásárlást végzett *Gorka* Géza, *Báthory* Julia és a zsolnai gyár kerámiai munkáiból, üvegtárgyaiból és porcellánjaiból, valamint *Ráthonyi Reusz* Frigyes dr. szőnyegeiből.

* **A Vígszínház Szilvesztere.** A Vígszínház Szilveszter estéjén 11 órai kezdettel a színház egész gárdájának felvonultatásával és idegen művészi erők közreműködésével vidám Szilveszter-estét rendez. A színház az idén nemcsak az év utolsó éjszakáján mutatja be vidám kabaréműsorát, hanem a bérlői kedvéért még néhányszor megismétli az előadást.

* **Szabadtéri karácsonyi játékok a „Mindenki karácsonyfái" alatt.** A karácsonyi hangulat kimélyítése érdekében a székesfőváros polgármestere engedélyt adott a népművelési bizottságnak, hogy a színművészeti kamarával együttesen a „Mindenki karácsonyfái"-akció keretében december 24-én délután negyed 5 órai kezdettel a Hermina-úti plébánia előtt, délután 5 órakor a IX. kerületi Kén-utcai elemiiskola Illatos-úti oldalán és éjfélkor a ferenciek belvárosi temploma előtt Muhoray Elemér rendezésében népi karácsonyi játékot mutasson be.

* **A főváros kilenc üzeme műsoros estélyt rendez.** A főváros kilenc üzeme január 5-én a Magyar Művelődés Házában műsoros estélyt rendez, amelynek keretében szerepel az elektromos művek ének- és zenekara, a községi kenyérgyár és a községi temetkezési intézet énekkara, valamint a gázművek önképző köre.

* **Karácsonyi gyermekmatiné az Urániában.** Karácsony másodnapján délelőtt az idén is gyermekkacagástól lesz hangos az Uránia nézőtere. Gizi néni, a rádió közkedvelt mesemondója gyönyörű mesékkel, Rajcsányi Adrienne, a kis ballerina tánccal és énekkel, Gerard, Zoli és Vidos új műsorral, a két Torres és Muha komikus akrobatikával, Leonardo énekes bűvészmutatványokkal mulattatja majd a gyermekeket.

* **Uj magyar filmvállalat.** Tamásy József, a filmszakma régi ismert tagja, aki egy évtizeden át a Metro kölcsönosztályát vezette, majd az Ufa cégvezetője volt, önálló filmgyártó és filmkölcsönző vállalatot alapított.

Képzőművészeti kiállítás

Hat tehetséges fiatal képzőművész mutatja be műveit a *Csaba* kulturális egyesület helyiségeiben rendezett gyüjteményes kiállításon. A festők, régebbi és újabb munkáik egész sorával szerepelnek. A legeredetibb utakon kétségkívül *Lajos* Ferenc jár. Képzeletét, úgylátszik, különösen a székely népi díszítő elemek ragadták meg. Ezeket szinte páratlanul gazdag képzelettel használja. Káprázatosan színes, különös hangulatú „meseképeivel" az ősmagyar világba viszi a szemlélőt. A legtermékenyebb a kiállítók között *Erdélyi* Endre. Értékes munkáját egész sor vászon példázza. Stilusa talán még nem eléggé egységes, néhány erőteljes kompozíciójával azonban már megtalálta a helyes, követendő utat. *Füstös* Zoltán mélyértelmű, finom képeivel kelt komoly figyelmet. *Dandé* József gazdag képzelettel, biztos ecsetkezeléssel dolgozik, különösen az „Ej uchnyem" című képe ragadja meg a figyelmet. *Olaszy* Sándor jól megrajzolt, friss tájképeivel tűnik ki. A gazdag képanyagot a kitünő *Makovinyi* Károly közel negyven szobra egészíti ki. Egyrészükkel már találkoztunk a tárlatokon, de sok közülük az újabb és legujabb alkotás. Mindegyiket nagyszerű kifejező készség, erő és lendület jellemzi. A finom hatású „Korsós nő", a robusztus Tolsztoj figura, a remek „Kisbiró" mellett igazán nagyszabású alkotás a „Közelharc" című szobor és pompásan sikerült munka Murgács Kálmánnak, a neves nótaszerzőnek márványportréja.

Az Uránia uj hangvetitő berendezése

Az Ufa rendkivül nagy költséggel két új hangos berendezést készittetett, amely páratlanul széles hangfrekvenciával müködik. Ez a terjedelmes hangskála a beszéd és ének érthetősége, tisztasága, természetessége és élvezhetősége tekintetében a legnagyobb tökélyt jelenti. A készülék, amelybe két óriási hangszórót épitettek be, maradéktalanul érvényesiti a filmre vitt hang legfinomabb árnyalatát is. A hangos berendezéssel párhuzamosan modernizálták a képvetitő készüléket is, amely most úgynevezett magas intenzitású fénnyel dolgozik és páratlanul szép megvilágitást nyujt. Ez a fény ugyanis az eddigitől eltérően nem sárga, hanem tiszta fehér, ami a mozgóképet plasztikusabbá, mélyebbé és finomabbá teszi. Ez a készülék a színes filmek előadására is kiválóan alkalmas.

* **Operaest Kecskeméten.** Szalay Károly kecskeméti szinigazgató december 28-án este a „Pillangókisasszony"-t mutatja be *Dorita Boneva* bolgár operaénekesnő, a berlini operaház tagja cimszereplésével, továbbá *Sárdy* János, *Rácz* Tilda és *Szirmay* Reginald vendégfelléptével. Az operaegyüttest *Jatzkó* Rezső katonai karnagy készíti elő s az előadást *Ábrányi* Emil vezényli.

* **Ujitások a belvárosi híradó-filmszínház műsorán.** A belvárosi híradó-filmszínház a jövő héttől kezdve új rövid filmsorozatot mutat be, amelyben hires magyar írók, művészek, zenészek és színészek szólalnak meg. Az első ilyen híradó *Pethes* Sándor „Igy játsztok ti" című burleszk-szatirája. Továbbra is szerepelnek a műsoron a rajzos hiradók, amelyek ötletesen magyarázzák a világ hadihelyzetét. A műsor különben teljesen azonos a körúti hiradó-filmszínház állandó műsorával.

Vegyen virágot „DAHLIÁ"-nál József-körút 25 sz Telefon: 135—468

* **Az „Egy csók és más semmi" vidéki bemutatója.** Bajáról, Kassáról, Kaposvárról, Sopronból, Egerből, Nagyváradról és Nyíregyházáról érkeznek híradások, hogy az „Egy csók és más semmi" című új magyar filmet kivételes sikerrel mutatták be a vidéki közönségnek. A fővárosi mozgóképszínházak a nagysikerű filmet csak később tüzik műsorukra, csupán a Décsi-filmszínház mutatja be Szilveszter éjszakáján a Mester-film alkotását.

* **Amerika is megvásárolta az „Eladó birtok"-ot.** Mikszáth Kálmán „Eladó birtok" című regényének filmváltozatát teljesen elkészitették a filmiroda műtermében. Az új magyar filmet Harsányi Zsolt szövegkönyvére Bánky Viktor rendezte s két főszerepét Páger Antal és Szeleczky Zita alakitotta. A film előadási jogát Amerika is megszerezte s az egyik kópiát már útnak is indították Newyork felé.

TANGÓHARMONIKA STERNBERG RÁKÓCZI-ÚT 60

Makovits Jenő

Rimaszombatban született 1896-ban. Középiskoláit ugyanott végezte. Az érettségi után, 1914-ben a budapesti képzőművészeti főiskola rajztanári szakára megy. 1915-ben bevonul. A harctérről, mint rokkant, 1917. hazakerül. Művészeti tanulmányait tovább folytatja, de alig két év mulva, anyagi helyzete miatt, mint harmadéves, otthagyja és csak 1922. megy ismét fel egy évre a főiskola művészeti szakára, Glatz Oszkárhoz. 1927-ben olaszországi tanulmányutra megy. A szlovenszkói művészek önzés kiállításain résztvett. Jelenleg Rimaszombatban él.

Brogyányi Kálmán: Festőművészet Szlovenszkón. Kassa, 1931. 109. l. 95. l.

TURÓCZI SÁNDOR KÖNYVTÁRA

HELYSZÁM: 707 U.V. 3

SZAK: Művészet.

SZERZŐ NEVE: Aschner, Dr S.

FORDÍTÓ NEVE: —

KÖNYV CIME: Raffael.

KÖTÉS NEME: ALAK:

KIADÓ: ÉV:

Makovics Jenő

U. 4115

Foto Ramarombatos

Szeged - móra-városi ifj. egyenület VI. 227

Makovics Jenő

MAGYAR MUVESZET
1928. 317

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Makovics Jenő

Magyar Múvinet
1928. 317

Keresztelőmedence bronzból az
illavai plébánia templomban

VI. 246.

1650-ből

...főfelügyelőséghez béter-

ár hó 9-én

Szalay

szteri tanácsos, a muzeumok és
yvtárak h. orsz.főfelügyelője.

Makovits Jenő

vim assombati festő

1935 ben illusztrá-

ciókat Ecsi tett

a Magyar Irák

c. Kassai folyó-

irat részére

Fabrik-

Marke

Transparentes

Nr. 251

Entwurfzeichenpapier

(50/55 Gramm □m)

mitteldick, weiß;

in Rollen 157 cm breit, 100, 50 und 25 m lang

Makovitz Jenő

— **Az Andrássy-képtár anyagát a rimaszombati muzeum kapja.** Rimaszombati tudósitónk jelenti: Mint ismeretes, a krasznahorkaváraljai Andrássy-féle képtár gazdag anyagát gróf *Andrássy Dénes* végrendeletileg a Magyar Nemzeti Muzeumnak hagyta, azzal a kikötéssel, hogy abból a saját céljaira szükséges képeket kiválassza és a többit a Rimaszombatban működő Gömörmegyei Muzeumegyesületnek adja át. A 148 képből álló gyüjteményből a Magyar Nemzeti Muzeum 16 darabot adott át a Szépművészeti Muzeumnak, a többit pedig a rimaszombati muzeum rendelkezésére bocsájtotta, a csehmegszállás miatt azonban a 132 kép átvétele elmaradt s azokat azóta is a Szépművészeti Muzeum kezeli letétként. Most Rimaszombatnak az anyaországhoz történt visszacsatolásával ujból időszerüvé lett a gyönyörü Andrássy-képtár anyagának átvétele is. A Gömörmegyei Muzeumegyesület megbizottja már tárgyalásokat is folytatott Budapesten s a közeli napokban *Makovits Jenő* rimaszombati festőművész, a muzeumegyesület képtárának őre, ujra eljár illetékes helyen a képek Rimaszombatra szállitásának ügyében.

Pesti Hirlap

1939. jan. 13

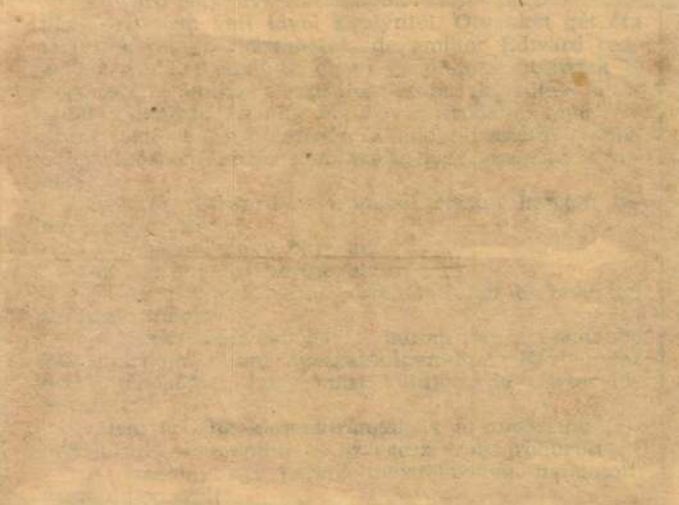

Makovits Jenő

Esti Újság

Kedd, 1939 június 13

Húsz éven át rejtegette magánál Széchenyi szobrát egy kereskedő

Rimaszombat. június 12.

A rimaszombati Széchenyi-kert nagykörödjét évtizedeken át díszítő s a csehek által húsz évvel ezelőtt vandál módon ledöntött Széchenyi István mellszobrot vasárnap délelőtt ünnepélyes keretek között helyezték vissza régi talapzatára. A súlyosan megrongált szobrot annakidején ifj. *Rábely* Miklós könyv- és papirkereskedő, a csehek által annyi üldöztetésben és börtönbüntetésben részesült lelkes hazafi, rejtette el saját lakásán és a visszacsatolás után *Makovits* Jenő festő- és szobrászművésznek adta át, aki művészi módon restaurálta s az most újra elfoglalta méltó helyét a rimaszombati Széchenyi-kert régi talapzatán. Az ünnepé-

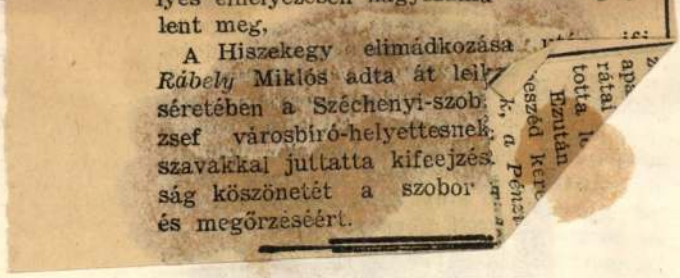
lent meg.

A Hiszekegy elimádkozása *Rábely* Miklós adta át leir séretében a Széchenyi-szob zsef városbíró-helyettesnek szavakkal juttatta kifeejzés ság köszönetét a szobor és megőrzéséért.

TÁRGYMUTATÓ

Makovits Jenő

1914/15 I., 1917/18 – 1918/19 I., 1922/23

dell' Incendio mennyezetfreskói Rómában (1508, négy medaillon), melyeket Raffael, mestere iránti kegyeletből, épségben hagyott. Megemlítendő még pár kiváló arcképe: Francesco dell' Opere (1494 Uffizi); a két vallombrosai szerzetes jellegzetes profilképe (Uffizi). Az utánzójától eredő két gyönge kép a budapesti Szépmüv. Múz.-ban; Madonna a gyermekkel és 6 cherubinfejjel és a Madonna a gyermekkel (Palffy gyüjt.), csak halvány fogalmat adnak a mesterről. — Irodalom: *Bragliorotti*, Notizie e documenti inediti intorno a Pietro Vannucci (Perugia 1874); *Mezzanotte*, Della vita e delle opere di P. V. (Perugia 1886). *Orsini*, Vita e elogio dell' egregio pittore P. e degli scolari di esso (Perugia, 1834). *Philipps* (London, 1893). *Williamson* G. (London, 1903). *Knapp* Fr. (Knackfuss Künstlermonogr. Bielefeld 1907). *Bombe* W. (Klassiker d. Kunst Stuttgart—Berlin, 1914). *Broussole*, La jeunesse du Perugin et les origines de l'école ombienne (Párizs, 1901). *Fónagy.*

PERÚZZI, *Baldassare*, sienai építész és festő (1481—1536). Sienai kezdeteiről semmit sem tudunk, már 1503 körül Rómába került, ahol, a renaissance legszebb éveiben, a legnagyobb mesterek környezetébe tartozott. Mint építész, Bramant tanítványának tekinthető. Az olasz renaissance egyik kiváló elméleti tudású művésze volt, akinek legszebb tervei sohasem kerültek kivitelre s ma a firenzei Uffiziákban fekszenek. Több palotát és villát épített Sienában, Bolognában és Rómában, tervet készített a Szt. Péter-templomhoz, s neki tulajdonították a római Farnesina építését is

Makovits Jenő

festő

Fiatal festő. képe

c. művé

repr.

Csákó F. l.

Nyomtatvány.

tiványi Gyula úrnak,
Országos Bizottságának titkára

Ft

XI. Lágymányosi u. 16

Makovits Jenő

festő

szül. 1896. Rímaszombat

Életrajzátlásd

Csákós 13. l.

vagy Forum 1934-35

vezete.

4./ A természetjárás
tervezet.

5./ A tihanyi félszig
zeti Parkká/ nyil

6./ A természetvédele

7./ Három végrehajtó

8./ Inditványok.

Budapest,

Makovnik Kálmán
szobrász

Műcsarnok Rákospalota
Szent Mihály út 44

1926 - angol - magy. kiáll 192
1927. őszi kiáll. 178.
1928. tav. kiáll. 183.

(?):
~~782~~),
248

Makovnik Kálmán szobrász
Rákospalota Szent Mihály ut. 44.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

VIII/22

Makovinyi Károly

~~n~~ obrász

koll. kiáll. 1942
januárjában a Fel-
vidéki Egyesülletek
Szövetsége helyné-
gében Budapesten -

Uj Magyarság
1942. január 25.

A m. kir. József Nádor Műszaki és G
Közgazdaságtudományi Kara megilletődve és

KORLÁTI BERN

**a volt kir. m. Tudományegyetemi Közgazdazdaságtudomán
tanár s a Karnak az 1919/20. és 1920/21. tanévben volt dék
Nemzeti Bank volt alelnöke, a M. Tud. Akadémia rende
Szakértő Bizottság tagja, a kormányzói teljes elismerés tulajd**

MAKOVITS *Jenő*, festő, *. Rimaszombat 1896. A bpesti képz. főiskolán Glatz Oszkár volt a mestere. Olaszországi tanulmányút után Rimaszombatban telepedett le. Szlovenszkói kiállításokon sűrűn szerepel.

E. G. II 76 l

8598

tüzér köpenyét vállon átvetve vi-
és baljával az ágyúra támaszkodik.
, sötétbarna kabát piros hajtó-
drág és magas szárú csizma. A hát-
zik. Felirata
oester. Armee im Jahre 1873.
.

vk. 15.9:10.3 cm.

)4-29

Makovits Jenő

rimaszombati festő

koll. kiáll. Rima-
szombatban

wód
z
Forum
1932. 321-l.

AZ ARCHÆOLOGIAI ÉRTESITŐ
MÁNAK TARTA

Alföldi András, Pannoniai agyagminták és vo
(Kilencz képpel a szövegben) _ _ _ _ _ _
Divald Kornél, A bártfai Szent Egyed-templon
táblával és kilencz képpel a szövegben) _
Éber László, Szelepcsényi György oltára a nyi
képmelléklettel) _ _ _ _ _ _ _ _
« « Faműemlékeink fenntartása _ _ _
Forbát Alfréd, A pécsi székesegyház Szathmár
« « Az esztergomi Bakócs-kápolna re
Hradovay László, Három régi ingóságjegyzék
« « Kereskedői számla Kassáról
Janicsek József, A sósgyülvészi harang _ _ _

Makovits Jenő

l.

Forum

1935. 178. l

Lapterjesztő Vállalat

Telefon: 41.

T.

Europa Könyv és Lapterjesztő Válalatna

Timár ur kezeihez!

Budapest V.
Rothermeere u 12/a

8 ÓRAI UJSÁG

Budapest, 1939 junius 13, kedd

6 fillér

XXV. évfolyam | Főszerkesztő: Bethlen András | Főmunkatárs: Dr. Kertész Róbert | 106. szám

A kormányzót ünnepelték a Ház első ülésén

Egyenruhás felvonulások a folyosón és az ülésteremben

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

A magyar politikai élet nevezetes dátuma marad 1939 június 12, amikor *először ült össze a titkos választójog alapján megválasztott képviselőház.* Külső formájában is nagy változást mutatott a Ház képe, más volt a hangulat a pirosszőnyeges folyosókon, idegen arcok tüntek fel az izgatottan beszélgető csoportokban. Tíz órára hívták össze az ülést, de már félkilenc után kezdtek a Házba özönleni főképpen az új képviselők, hogy összeismerkedjenek képviselőtársaikkal. Az egyik régi kormánypárti honatya mosolyogva jegyezte meg a folyosón:

— *Ugy érzem magam, mint iskolásfiú koromban, amikor szeptember elsején rohantunk be a gimnáziumba, hogy ujra összekerüljünk a régi fiúkkal és megismerhessük az újakat.*

Az új képviselők első útja majdnem mindig az ülésterembe vezetett, ahol gyorsan megkeresték a padot és a helyet, ahol ülni fognak.

A háznagyi hivatal *Putnoky* Móric vezetésével nehéz és nagy feladatot oldott meg a képviselők elhelyezésével. A kormánypárt első padsoraiban a pártelnökön és alelnökökön kívül az államtitkároknak s a volt miniszteréknek tartottak fenn helyeket. A A balközépen és a baloldalon azonban *már nagyon vegyes* lesz a kép, mert egymás mellé kerültek a Független Kisgazdák, Rassay Károly Polgári Szabadság Pártjának tagjai, a szocialisták és a szélsőjobboldali képviselők, a különböző nyilasfrakciók tagjai. *Rassay* Károly régi helyére például *Hubay* Kálmán került, *Peyer* Károly szocialista képviselő helyén pedig *Meskó* Zoltán, a legrégibb nyilasvezér ül.

Nagy nyüzsgés a jobbfolyosón

A kormánypárti képviselők kilenc órától kezdve a miniszterelnöki folyosón kezdtek gyülekezni, mert

féltizre pártértekezletet hivtak össze.

A kormány tagjai közül *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter és gróf *Csáky* István külügyminiszter érkezett meg elsőnek.

A képviselők egyszerü magyar ruhákban jelentek meg, de ahány ember, annyifajta ruhát hord.

Az érkező minisztereket és kormánypárti képviselőket báró *Vay* László, a párt elnöke fogadja. Mindenféle csupa mosolygós arc. Hangos nevetgélés tölti be a máskor csöndes, szinte hűvösnek mondható folyosót. A régi képviselők otthonosan jönnek-mennek, még az altisztek felé is van egy-egy barátságos pillantásuk, az újak pedig hangos bokázás közben mutatkoznak be a többieknek. Feltűnést kelt *Magasházy* László és *Taby* Árpád, akik *összes hadi kitüntetéseikkel* jöttek el az első ülésre. Több képviselő viseli még kitüntetéseit, mindegyiküknek a mellén azonban ott van a négyszögletes kis *MÉP-jelvény.*

A miniszterek közül csak *Csáky* István külügyminiszter és *Tasnády-Nagy* András igazságügyminiszter *jött „civil" ruhában.*

Gróf Teleki Pál miniszterelnök is zsinóros fekete ruhát visel csizmával, feszes magyar nadrággal.

Hóman Bálint magyarruhája *ezüstösveretű pitykéivel* tűnik ki. *Imrédy* Béla hívei közül többen jöttek a MÉM csizmás egyenruhájában s ezek a képviselők

nem is a hivatalos pártjelvényt, hanem a csodaszarvast tüzték ki.

Egyelőre a Ház „legnagyobb" tagja, *Bolgár* Béla kormánypárti képviselő, *Törley* Bálint államtitkár sógora, aki a szolnoki listán kapott mandátumot. Kétméteres alakjával messze kimagaslik képviselőtársai közül.

Az első ellenzéki: Vásáry István

Míg a miniszterelnöki folyosó visszhangzott a hangos ismerkedéstől,

az ellenzéki folyosón nagy csönd honolt.

Csak féltízkor jelent meg az első ellenzéki képviselő, *Vásáry* István, a Független Kisgazdapárt új törvényhozó tagja, Debrecen város ny. pol. gármestere. Később jött aztán *Rupert* Rezső, majd *Rassay* Károly és a Ház egyetlen nőképviselője, *Kéthly Anna.*

Kilenc óra után egy-egy nagy autótaxiban *csoportosan érkeztek a nyilas képviselők.*

Az autókra feltünően nagy nyilas zászlókat tűztek ki s a képviselőház körül felsorakoztatott nyilas fiúk és leányok, akik mind zöld ingekben jelentek meg, karfelemeléssel és hangos *„Kitartás! Győzünk!"* kiáltással fogadták képviselőiket. A nyilas képviselők nagy része már

az új egyenruhában

jött be. Fekete kabát, fekete bricsesznadrág, csizma, zöld ing és tenyérnyi széles fekete lakk derékszijj tartozik új egyenruhájukhoz. A polgári kalapot is elhagyták és ehelyett ellenző nélküli fekete katonasipkát hordanak. Megérkezésük után a képviselőház egyik külön termében gyülekeztek, hogy egyszerre vonulhassanak fel a folyosókra. A nyilas képviselőkkel együtt *a sok frakció egész csomó egyenruhás párttitkára is be akart jutni a Házba,* de a portás a háznagyi hivatal parancsa szerint mindenkit szigoruan igazoltatott és jegy nélkül senkit sem engedett be.

Karlendítés a t. Házban

Háromnegyed tízkor vonultak be a baloldali keresztfolyosóra *Hubay Kálmán* és *Baky* László vezetésével vagy negyvenen. Szigorú, zord arccal lépkedtek a puha plüssszőnyegen és *a köszönéseket karfelemeléssel fogadták.* Szinte groteszkül hatott a Ház folyosóin ez a harcias bevonulás és a magyar embertől eddig oly távolálló karlendítő köszönés. Furcsa kép volt ez azon a helyen, ahol nem is olyan régen még *Tisza* István, *Andrássy* Gyula, *Apponyi* Albert, *Gaál* Gaszton, *Bethlen* István és még annyi más nagy magyar politikus beszélte meg a köréje gyült képviselőkkel finom, csöndes, „parlamentáris" módon a legnagyobb problémákat és oly sokat vitatkoztak éppen a titkos választójog kérdéséről, amelynek behozatala után a formaruhás, zöldinges nyilasképviselők kerültek be a Házba.

Matolcsyék vezetésével érkeztek meg a Nemzeti Front tagjai, akik *zsinóros magyar ruhát viseltek.* Megjelenésük után egyszerre hangos lett az ellenzéki folyosó is. *Magyary-Kossa* István a legidősebb képviselő, a nyilaskeresztes párt tagja, megérkezése után egyenesen az elnöki szobába ment Meskó Zoltán társaságában, mert, *mint korelnök, ő nyitotta meg az ülést.*

A kormánypárt délután fél 6 órakor tartja első nagy pártértekezletét,

nyolc órakor pedig pártvacsora lesz. A pártértekezleten gróf *Teleki* Pál miniszterelnök nagyobb beszédben ismerteti a párt programját.

Az új Ház első ülése

A kormánypárti képviselők ismerkedési megbeszélése háromnegyed tíz után végetért és utána, tíz óra előtt pár perccel bevonultak az ülésterembe. Amikor már a kormánypárt tagjai elhelyezkedtek, a baloldali ajtóban *megjelentek a nyilas-képviselők és elfoglalták a legszélső balmezőnyt.* A szociálista képviselők volt helyeit egymásután foglalták el a nyilasok. Teljes csendben helyezkedtek el a padsorokban, amikor egyszerre *felhangzott az éljen:* a kormánypárt oldalán gróf *Teleki* Pál miniszterelnök jelent meg az ülésteremben és hívei ünnepelték.

Közben várakozással telik az idő. A kormány valamennyi tagja elfoglalta a helyét a bársonyszékben. Egy-egy ellenzéki képviselő is megjelent. Bejött *Rassay* Károly, aki helyét az elsősorban *Bartha* honvédelmi miniszter mögött foglalta el, *Jaross* Andor miniszter mögé *Peyer* Károly szociáldemokrata képviselő került. Gróf *Zichy* János szürke ruhában gróf Bethlen István volt helyére ült az első padsorban. *Eckhardt* Tibor helye üres.

Tizet mutat a képviselőház órája, amikor az elnöki emelvényre megy *Putnoky* Móric, a képviselőház háznagya és megrázza a csengőt. A zsongás elhallgat és feszült csendben figyelik Putnoky Móric szavait, aki üdvözli a képviselőket és bejelenti, hogy a legfelsőbb kézirattal június 10-ére összehívott országgyülés a törvény által engedélyezett harmadik napon összeült. Az első teendő *a korelnök személyének kijelölése.* Tudomása szerint

a Ház legidősebb tagja Magyary-Kossa István.

Amikor ezt a nevet említi Putnoky Móric, *a nyilasképviselők tapsban törnek ki és karfelemeléssel fejezik ki tetszésüket.* Putnoky Móric felkérte ezután Magyary Kossa Istvánt, hogy a korelnöki széket foglalja el.

Magyary-Kossa felmegy az elnöki emelvényre és megilletődött hangon kezd beszélni.

— Amikor ezt a helyet elfoglalom, — mondja, — őszinte szivvel üdvözlöm képviselőtársaimat. Első kötelességünk *a korjegyzők kijelölése.* Kérem, hogy azok a képviselő urak, akik *harmincadik életévüket betöltötték, de harmincegyediket még nem érték el, jelentkezzenek.*

A nyilasok padsorából két képviselő áll fel és megy az elnöki emelvény felé; a többi nyilas képviselők tapsolják és karfelemeléssel üdvözlik őket.

Meskó Zoltán: Ez a jövő zenéje.

A korelnök ezután felszólítja azokat a képviselőket, akik 31 évesek, de még nem töltötték be a 32 életévüket. *Három képviselő* megy fel az emelvényre, kettő a kormánypártból és egy a nyilasok közül. Most a kormánypárt tapsolja tüntetően fiatal tagjait.

Öt ifjú képviselő sorakozik tehát fel az elnöki emelvényen: *Wirth* Károly, *Szendrődy Kovács* Gyula, *Pap* József, gróf *Zichy* Nándor, *Mester* Miklós és *Keck* Antal

A korjegyzőknek *Lukács* Gyula elnöki tanácsos magyarázza meg a teendőiket, mire elfoglalják helyeiket és a korelnök felkéri az egyik jegyzőt, hogy a miniszterelnök átiratát olvassa fel.

Ünneplik a kormányzót

— *Magyarország főméltóságú kormányzója,* — kezdi olvasni a jegyző, mire

az egész Ház felemelkedik a helyéről és percekig tartó lelkes ovációt rendez Horthy Miklós Magyarország kormányzója mellett.

A jegyző tovább olvassa a miniszterelnök átiratát, amely szerint a június 10-re egybehívott országgyülést

június 14-én, szerdán délelőtt 12 órakor a parlament kupolacsarnokában a kormányzó őfőméltósága nyitja meg.

A miniszterelnök átiratában kéri a korelnököt, hogy ezt közölje a képviselőkkel, ossza szét közöttük a szertartási rendet, amely az ünnepélyes ülés lefolyását tartalmazza. Megemlíti az átirat, hogy az ünnepélyes megnyitás napján, délelőtt 10 órakor a koronázó Mátyás-templomban *Serédi* Jusztinián hercegprímás fog ünnepi misét mondani és ünnepi istentiszteletet tartanak a Kálvin-téri református, a Deák-téri evangélikus és a Kohári-utcai unitárius templomban.

Ezután megállapítja a korelnök *a legközelebbi ülés idejét.* Az országgyülés ünnepélyes megnyitása után gyűlnek össze a képviselők és ekkor fogják átadni megbízólevelüket.

A formális ülés ezzel véget ért és a nyilas korelnök, miután az ülést berekesztette,

az elnöki emelvényről karlendítéssel köszöntötte a képviselőházat,

az idegen gesztus azonban — néhány nyilast kivéve — *válasz nélkül maradt.*

Újra régi helyén áll a ledöntött rimaszombati Széchenyi-szobor

Rimaszombat, jún. 12.

A rimaszombai Széchnyi-kert nagyköröndjét évtizedeken át díszítő s *a csehek által husz évvel ezelőtt vandál módon ledöntött Széchenyi István mellszobrot vasárnap délelőtt ünnepélyes keretek között helyezték vissza régi talapzatára.* A sulyosan megrongált szobrot annakidején ifj. *Rábely* Miklós könyv- és papirkereskedő, a csehek által annyi üldöztetésben és börtönbüntetésben részesült lelkes hazafi rejtette el saját lakásán és a visszacsatolás után *Makovits* Jenő festő- és szobrászművésznek adta át, aki művészi módon restaurálta s az most újra elfoglalta méltó helyét a rimaszombati Széchenyi-kert régi talapzatán. Az ünnepélyes elhelyezésn nagyszámú közönség jelent meg, melynek soraiban helyet foglalt a katonaság tiszti küldöttsége, valamint a megyei, járási és városi hatóságok, hivatalok, intézmények, társadalmi és kulturális egyesületek, iskolák képviselői, úgyszintén a levente- és cserkészifjúság.

A Hiszekegy elimádkozása után ifj. Rábely Miklós adta át lelkes beszéd kiséretében a Széchenyi-szobrot *Siposs* József városbíróhelyettesnek, aki meleg szavakkal juttatta kifejezésre az elöljáróság köszönetét a szobor megmentéséért és megőrzéséért. Az ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget.

Élő fáklya az utcán

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

Tegnap éjféltájban a Farkasréti temető előtt sikoltozó, égőruhás nő, mint eleven fáklya rohant végig az utcán. Néhány villamoskalauz utánaszaladt. A nő időközben összeesett, a járókelők eloltották égő ruháit, azután kihívták a mentőket, akik súlyos égési sebekkel vitték kórházba. Mára kiderült, hogy a súlyosan sérült nőt *Tóth* Ernőnének hívják, aki a Farkasréti temető közelében lakik. A fiatalasszony összeveszett férjével és elrohant hazulról azzal, hogy öngyilkosságot követ el. Elhatározta, hogy leönti magát spirituszszal és fel fogja gyujtani ruháit. Ezért hazalopózott, *magához vett egy üveg spirituszt, aztán kiment a temetőhöz, magára locsolta az üveg tartalmát és gyufával lángralobbantotta ruháját.* Tóth Ernőné állapota súlyos.

A FILMVILÁGBÓL

Párisban huncut a lány

— Francia film —

A címét egy régi, ismert dalslágerből vették kölcsön s a kölcsönvett ruha nem mindig testhezálló, ám ezen ne akadjunk fenn, nem a ruha teszi a filmet, amely egyébként üdítően kellemes s a francia kellem és szellem félreismerhetetlen jegyét viseli magán. Hősnője a film-firmamentum ezidőszerinti uralkodó csillaga: Danielle *Darrieux*, akit sok jó szerepben láttunk már, de hasonlóan változatos és sokszínű alakításban még alig. A női kedély hullámzó hangulatainak egész gazdag skáláját játssza, mókázza, *éli* végig előttünk és egyformán meghódít, mint durcás, makrancos lány, mint fölényes, gögös nagyvilági dáma és végül mint odaadó, szerelmes asszony. Becsípési jelenete, majd kijózanodó magára eszmélése különálló színészi bravur. A vígjáték alakjai: a milliomosfiú, aki rangrejtve megmenti a bukófélben lévő hangszerüzletet, a papucs alatt nyögő ügyvéd, a ravasz komorna, a kikapós erényesősz, a vidéki menyasszony, az unatkozó milliomoscsalád sznob figurái: mind kedvesek, mulatságosak. S végül nagyon jó az a szellemes foxtrott, amely a legkülönbözőbb tálalásban vonul végig a filmen, mindig újabb lendülettel és tempóval segítve előre, szinte megolajozva a simán gördülő cselekmény kerekeit.

Marionette

— Német film —

Nemcsak az operarajongók, hanem mindenki számára igazi élmény *Gigli* új filmje. A világ legszebb hangja ugyanis — a szövegkönyv jóvoltából — olyan keretet kapott, amely akkor is megállná a helyét, ha történetesen nem *Gigli* hangja szárnyalná végig a filmet. A film cselekménye lebilincselő. Egy ujságírónő azt hiszi a birtokán inkognitóban tartózkodó világhírű énekesről, hogy egy ismeretlen őstehetség. Ki akarja emelni az ismeretlenség homályából. Az operaénekes belemegy a játékba. A félreértések egész serege következik ebből a szituációból. Nagyszerű vígjátéki helyzetek adódnak, a humorról és jókedvről bőven gondoskodik a kitünő Paul *Kemp. Gigli* tündöklő hangja mindenkit lenyügöz. Ezuttal népszerű operaáriákat ad elő csodálatos művészettel A filmet a *Corso* filmszinház mutatja be.

Dédé

— Francia film —

A cím nem Danielle *Darrieux* nevének monogramja, hanem egy cipőszalon cégjelzése, amelyben egészen furcsa események játszódnak le. A cipőszalont tudniillik egy hóbortos milliomos veszi meg, hogy ezen a diszkrét helyen zavartalanul találkozhasson szive választottjával. És kitől veszi meg? Szívszerelmének a férjétől! Ez az alapötlete a filmnek és a rendező rengeteg ötlettel és kacagtató vígjátéki helyzettel fűszerezte a témát. A vígjáték sokszor a legszélsőségesebb burleszkbe kanyarodik és a közönség mindvégig jót mulat a filmen. A pesti publikum kedvence Danielle *Darrieux* játssza a főszerepet. Mit irjunk róla? Olyan bájos és aranyos, mint az eddigi filmjeiben. Partnere a szimpatikus Albert *Prejean.* A filmet a *Royal Apollo* mutatta be. A film kísérő műsora egy eredeti riportfelvétel a spanyol polgárháború legicsatáiról, amelynek kitünő kísérőszövegét Antonio *Widmár* irta.

— **Ujságírói jubileum.** *Nagy* Gyula, a *Pester Lloyd* rendőri rovatvezetője, tegnap ünnepelte 40 éves ujságírói jubileumát. Az illusztris ünnepelt a 40 évből 39 esztendőt a főkapitányság sajtóirodájában töltött el. Ünneplésén megjelentek barátai, kollégái, tisztelői és a budapesti főkapitányság tisztikarának számos tagja.

— **Magyar Ruggyantaárugyár Részvénytársaság.** A vállalat közgyülése az 1938. üzletévre 3 pengő osztalék kifizetését határozta el. A 13. sz. szelvények június 12-től a társaság pénztáránál és az Österreichische Creditanstalt-Wiener Bankverein budapesti főpénztáránál válthatók be.

Nyaraljon és üdüljön
Balatonlellén és Balatonszántódon
Olcsó week-endek és pausáláru nyaralások az előidényben június hó 25-ig.
7 napos nyaralás ára P 40.—
10 napos nyaralás ára P 57.—
Week-end . . . . . P 7.50
4 napos week-end június hó 28—július hó 2-ig P 38.—
Jelentkezés a 8 Órai Ujság Utazási Irodájában Budapest. VI., Andrássy-út 16. TELEFON: 12—89—81.

Bulgáriai
nyaralások
és utazások
8 Órai Ujság
UTAZÁSI IRODÁJA
Budapest, VI. Andrássy-út 16.

Makovits Jenő"
(Rimakombat)

Kiállít a komáromi Jókai-Egyesület téli tárlatán.

M. 1924. XII. 14. (Magyarság)

M. D. R

MAKOUSZKIJ festő

Aradi Történet. 306. l

Makovskij, Vlagyimir Jegorovics (1846-1920)

„Falusi életkép" Ceruzarajz 16x30 cm

J. l. j. V. Makovskij. Védett

Ziziáltási ár: 5000 ft.

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

MDK

Makovszky F.

Épitő Ipar. 1909. okt. 17. 584 l.

Makovszky Ferenc

épitész

1914-ben átépitette

Fülöp Szász Coburg

Gothai herceg And-

rássy ut 96. sz.

palotáját

Thirring Bpest

86. l.

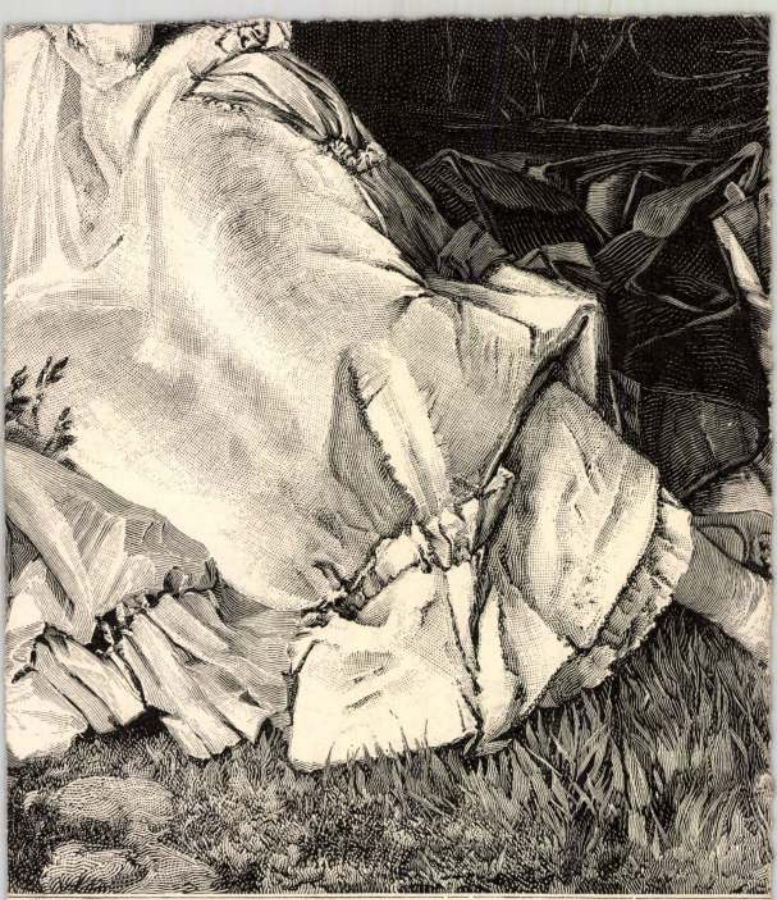

ıälde von Hans Makart.

tor Angerer in Wien.

Makovszky Ferenc

Fülöp Szász Kóburg
Góthai herceg urad-
építésze
Bpest.

1903-ban készítette az
edelényi rk. templom tervét
neogót stílusban, s a még
az évben megkezdett építést
1904-ben fejezte be,
ugyanő

Nagy Géza: Első fogadal-
mi templom Erzsébet ki-
rályné emlékére. Bp.
1905. képekkel és archép-
pel.

Méltóságos Uram!

Azon tiszteletteljes kérelemmel bátorkodom
Méltóságos Uramhoz, hogy méltóztatnék jelen
szerésemmel együt küldöt képet megte-
lelni és annak eredetére, valamint
ennek elérhető forgalmi érté kére vonat-
ólag kegyesen intentiót adni.
A kép emlékezetem óta a Boda csa-
birtokában van s a felső keretet
gyűjitották kb. 50 évvel ezelőtt; ez min-
amit róla tudok s jelenlegi nehéz
zetemben, hogy elnevezhessem érté-
és eredetét nem ismérve — Méltó-
os Uram kegyes jó indulatu támo-
tásáért esedezem. —
Méltóságos Uram kegyes pártfogolá-
s magamat úri jóindulatába, ajánlva
őszintő tisztelettel H. Boda Jéró
bírósági szakértő. —

Makovsky Ferenc

Makovsky Ferenc építész f. hó 21-én elhunyt. Temetése f. hó 25-én, délután fél 4 órakor a kerepesiuti temetőben.
Szeglágh Géza kir. kuriai biró a zalaeger-

Pesti Hirlap

1940. szept. 24

Zsámbok, typ

2

Makovszky Ferenc

Makovsky Ferenc építész, XIV.
Columbus-u. 37. 496-533

Bptávb 1940 szept.

MDK

Makovszky Ferenc épitész

a ferencrendiek belv. temploma tatarozási munkák

Nemzeti Ujság 1926. ápr. 18. /képek/

Makovszky orosz grafikus.

Uj Világ.1953.51.sz.dec.17. 6/11.1.

MDK

Makowszky Ferenc építész

a tpl restaurálási munkáit végezte

Uj diszben ragyog a barátok tpl-a /belv.tpl/.
Nemzeti Ujság 1926. ápr.18. 2o.l.

MDK

Makovszky Ferenc építész

em.toldalék

Magánépitési eng.Bp. Épitő Ipar 1909. aug.1.

281 l.

MDK

Makovszky Ferenc építész

em.toldalék

Magánépitési eng.Bp.en. Vállalk. közl. 1909.
jul. 28. 4.l.

Makovsky Ferenc
épitész

selejtezett vat.

ÍLKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
99
1926 ápr. 9.
1926 ápr. 9.

MAKOVSKY FERENCZ
FÜLÖP JÓZSIÁS SZÁSZ COBURG GOTHAI HERCZEG
Ő KIRÁLYI FENSÉGE URADALMI ÉPITÉSZE
BUDAPEST, VII., ABONYI-UTCZA 4.
TELEFON: József 81—17.

Müemlékek országos bizottsága tek.Elnökségének.

Budapest.
VI.Állatkerti ut 1 sz.

*Budapest, 192*6.április hó 3.-á

Van szerencsém teljes tisztelettel szives tudomásukra hozni,hogy Gere Antaltól átvett,az ócsai templom épitkezésnél visszamaradt épület é ványfákat f.é.március hó 9-én elszállittattam,s az általam megvett anya 15 drb.4 m.-es állványpalló hiányzott,amiről az ottani gondnok irást is ad telettel kérem sziveskedjenek velem közölni,hogy mi módon kivánják e megtériteni,készpénzben,vagy természetben.

Szives válaszukat várva,maradok

teljes tisztelettel

MAKOVSKY FERENCZ
Fülöp Szász Coburg Gothai herczeg Ő ki
uradalmi épitésze
Budapest, Abonyi-utca 4.

I. KELLNER ERNŐ, BUDAPEST. 61005

Makowsky Lajos

obraz

1899 – 1901

Minsk 1930. 86 cl.

gra épített uralom alatt nem kellett egyéb,
ık hely, ahol kikösse lovát s lehajtsa fejét.
nivel törődött: epikur hajlandóságait szol-
ló budai hévvizek s a mecsetek, amelyek
szen álltak, csak félholddal cserélte ki a
nplomok keresztjét. Aki még rajta kívül
lakott, mind keleti nép: görög, örmény,
, cigány, zsidó és nagyon kevés magyar.
helyt kissé lehült, békésebb évek jöttek,
munka, a nyugalom, a kultura jegyében
nk és törekvő élet mindjárt ráíródott a
rosra. A budai szattyánosok például a leg-
ob ízlésű nyugati udvaroknak dolgoztak.
egyébként nyomósabb oka itt nem volt
ıkinek arra, hogy messzi, láthatlan időkre
rendezkedjék. Lassankint egyre kiszök-
stek azok, akikben volt érzék teljesebb,
üveltebb élet iránt, s nem kötötte őket
rök katonai vezényszó. A keleti erőszak,
dító magyarság s a nyugat visszaköve-
ő politikájában a két város folyvást en
rde álló vívó. Török ésszel épített híres
rbástyáit is szétszedték az új rendszerű

		PENGŐ
75.	Le Havre	200.—
76.	Cannes	200.—
77.	Cannes	200.—
78.	Rue Vavin	200.—
79.	Fagyos reggel	200.—
80.	Lámpa	200.—
81.	Parasztfiú	200.—
82.	Parasztlányok	200.—
83.	Falu	200.—
84.	Ady illusztráció 8 db	Magántulajd.
85.	Táncosnő	200.—
86.	Párizsi háztetők	200.—
87.	Place Vendôme	200.—
88.	Fekete macska	200.—
89.	Fürdőzők	200.—
90.	Kampozició	200.—
91.	Kompozició	200.—
92.	Sigrid	200.—
93.	Kémények	300.—
94.	Kapás-utca	250.—
95.	Esőfelhők	250.—
96.	Kőhegy	300.—
97.	Fürdő nő	300.—

A kiállítást rendezte :

KATÓ KÁLMÁN

festőművész,
a "MŰTEREM" művészeti vezetője

A kiállítás megtekinthető: március 28-tól április 8-ig, hétköznap 9-½6-ig, vasárnap és ünnepen 10-2 óráig.

Ha kiállításaink érdeklik, kérjük nevét a pontos címével olvashatóan a látogatókönyvbe beírni, hogy a jövőben állandóan küldhessük meghívóinkat nb. címére.

"MŰTEREM" TELEFON: 189-554.

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAI (KUNSTAUSSTELLUNGEN)

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. (FÉLEMELET.)

1062 **Makovszky Stefánia**

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK

Dupl **katalógusa** Műtermem

KATALÓGUS ÁRA 50 FILLÉR

		PENGŐ
1.	Apám	mgtul.
2.	Anyám	mgtul.
3.	Czech Vilmos m. kir. alezredes úr portréja	mgtul.
4.	Czech Vilmosné úrnő portréja	mgtul.
5.	Batthyány Károlyné grófnő portréja	mgtul.
6.	Madarassy Livia úrnő portréja	mgtul.
7.	Szabó Kálmánné úrnő portréja	mgtul.
8.	Terényi Margó úrnő portréja B. E úr tulajdona	
9.	Tanulmányfej R. G. úr tulajdona	
10.	Kiss Ernő százados úr portréja	mgtul.
11.	Öreg kőtörő	250.—
12.	Berta néni	300.—
13.	Dunapart	1000.—
14.	Ruszin falu	600.—
15.	Uszály	450.—
16.	Evocation	1700.—
17.	Szentendre Á. Gy. úr tulajdona	
18.	Csendélet	250.—
19.	Csendélet	300.—
20.	Önarckép	mgtul.
21.	December 19. Sz. Zs. őméltósága tul.	
22.	Alkonyat Sz. L. úr tulajdona	
23.	Olasz fiú R. M úrnő tulajdona	
24.	Hajóállomás	800.—
25.	Jégtörő Mátyás	700.—
26.	Mérföldkő dr. M. E. főorvos úr tul.	
27.	Hajnal	700.—
28.	Árvíz Szentendrén	600.—
29.	Ácsi táj	450.—
30.	Nyirfák	350.—
31.	Balatoni nádas	600.—
32.	Az út vége	800.—
33.	Svábhegyi fák	500.—
34.	Balatoni vadlibák	700.—
35.	Balatoni vitorlák G. A. úr tulajdona	
36.	Balatoni vitorlák	250.—
37.	Balatoni nádas	250.—

		PENGŐ
38.	Magány	mgtul.
39.	Szentendrei utcarészlet H. R.-né úrnő tulajdona	
40.	Őszi táj	400.—
41.	Külváros	550.—
42.	Erdő széle H. R.-né úrnő tulajdona	
43.	Párizsi utca	600.—
44.	Templomtorony	450.—
45.	Utcai lámpa Á. S. úr tulajdona	
46.	Krisztus-kereszt	600.—
47.	Esthajnal csillag	450.—
48.	Varjak	350.—
49.	Oculi	300.—
50.	Városrészlet A. Gy. úr tulajdona	
51.	Vadlibák	400.—
52.	Dalmát halász dr. L. J. úr tulajdona	
53.	Fecskék	350.—
54.	Fürdés után	350.—
55.	Női akt	350.—
56.	Balatoni csónak	400.—
57.	Fél akt	800.—
58.	Pán illusztráció	mgtul.
59.	„ „	„
60.	„ „	„
61.	„ „	„
62.	Ady illusztráció	„
63.	„ „	„
64.	„ „	„
65.	„ „	„
66.	„ „	„
67.	„ „	„
68.	„ „	„
69.	„ „	„
70.	„ „	„
71.	„ „	„
72.	„ „	„
73.	„ „	„
74.	Napraforgós házak R. H.-né úrnő tulajdona	

Adorján Györgyné sz. Makovszky Stefánia, festő és grafikus; szül. 1899. Budapesten. Itthon Benkhard Ágostnál, a drezdai akadémián Edmund Kesstingnél, Párizsban Andreé Lothenél tanult. Kiállitott a párizsi Grande Palaisban. Szentendrén lakott, de az ottani művésztelepnek nem volt tagja. 1929. a Nemzeti Szalonban gyüjteményes kiállitása volt, melyen nagyobbára Ady Endre verseihez készült expresszionista illusztrációit mutatta be. E

kiállitás anyaga: Ady illusztrációk: A Tisza parton, Várás tavaszkunyhóban, Add nekem a szemeidet, Fehér lyány virág-kezei, Hiába hideg a hold, Séta bölcsőhelyem körül, Az elzárt király-lyány, Szent lehetetlenség zsoltára, Fehér lótuszok, A szivárvány halála, Torony az éjszakában, Olvasás közben. Egyéb müvei: Monteparnassei tetőhangulat, Müterem, Cannes /2 drb/, Orchideák, Nyári reggel, Lámpa. A Mücsarnok 1938. őszi tárlatán Jégtörő Mátyás c. temperájával szerepelt.

Éber-Gombosi: Müvészeti lexikon. I.Bp. 1935. 10. l.– Képzőművészet. 1929. 123.l. Képpel.– Kiáll. tárgymutatók.– Magyar Müvészet. 1929. 233.l.

MAKOVSZKY *Stefi*, grafikus, l. *Adorján Györgyné*.

Hadsereg.

Tüzér.

A jobbra fordultan álló t
seli, jobb kezét hátra tette é
Öltözete: csákó löszördiszszel
kával és vállpereczczel, bő na
térben jobbról bástyafok látsz
a kép fölött: Die k.k.
és az alatt: Artillerie

Szines kny., mér. a

Szn. 176-90
634-904-77

LITERATURA

BESZÁMOLÓ A SZELLEMI ÉLETRŐL

Makovsky Stefy illusztrációja Ady Endre „Várás tavaszkunyhóban" c. verséhez

IV. évfolyam, 5. szám Budapest, 1929 május

Ára 60 fillér

LITERATURA

BESZÁMOLÓ A SZELLEMI ÉLETRŐL

A LITERATURA évente tizenkétszer, havonta jelenik meg. Minden egyes száma bőségesen számol be a magyar és a külföldi irodalom tudomány és művészet legfrissebb jelenségeiről, mindenkor érdekes, eredeti formában. Megszólaltatja magukat a szellemi élet vezetőit, eleven riportázs formájában, nagyképű, de unalmas „tanulmányok" mellőzésével mondja el az olvasónak, hogy mi történik itthon és a külföldön a könyv kulturája körül. Közelebb hozza az írót és az olvasót, akiket eddig a könyvkiadás különböző adminisztrativ külsőségei távoltartottak egymástól.

A LITERATURA az olvasónak vezetője is akar lenni abban, hogy minő könyvek azok — idehaza és külföldön —, amelyeket olvasnia érdemes és kell; bőséges bibliográfiai rovatában pedig egyúttal áttekintést nyujt arról is, hogy egy-egy kérdésről mi a legujabb szakirodalom.

Külön értéke továbbá a LITERATURA-nak a „Tudományos gyüjtemény" rovata, amelynek keretében hónapról-hónapra, közérthetően ismerteti a különböző tudományágak legfrissebb eredményeit.

A LITERATURA tehát nem kritikai, nem szépirodalmi, nem esztétizáló és nem tudományos folyóirat, hanem bőségesen illusztrált, érdekes riportujság a szellemi életről.

Az 1929 májusi szám tartalma:

Tóth Árpád: Könyvek 145
Hazai s külföldi tudósitások . . . . 146—148
Feszty Árpádné: Az utazó Jókai . . . 149—151
Sziklai István dr.: Ahol a 70 millió betü született . . . . . 152—153
Rónay Mária: Négyszemközt Szudy Elemérrel . . . . . 154—155
Németh Andor: Irók furcsa élete . . . 156—158
Hasznos mulatságok . . . . . 159—168
Ezekről a könyvekről beszélnek . . . 169—173
Tudományos gyüjtemény: Az uj »Szinnyei« . . . . . 174—178
Beküldött könyvek és folyóiratok . . 178
Muzsika . . . . . 179—180

Az évi 12 szám előfizetési ára évi 6 pengő, amelyet több részletben is elfogad a kiadóhivatal (Budapest, IV, Muzeum-körút 3)

A „Muzsika" melléklettel együtt egy szám ára 60 fillér

Makovszky Szefánia

l.

Szépmüvèszet

1943. 93. l.

Mákovszky Stefánia

l.

Szépmüvèszet

1943.94.l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Makovszky Stefánia

Gróf Batthyány
Károlyné szül. gróf
Mailáth Zdenka arc-
képe
(Műterem kiáll.)

Repr.

Művészet 1943. 50 sz
37. l. Φ (F A Műterem
kiállitásai)

Φ u.o. 38, 39. l.

F Magyary Béla:

Makowsky Stefánia

Nemzeti Újság. 1943 márc. 30. (1943 márc. 13. (Mint. kiáll. a Mü-teraban)
(M. S. a Mütteraban.)

Magyarság 1943. apr.?
(K. J.: Csoportkiáll. a Mübarátnál.)

Magyar Nemzet 1943 márc. 13
(Mint: kiáll a Mütteraban.)

Tolnai Világlapja 1943 ápr. 1.
(M. S. a jómvü festőművészvö, Néppel.)

Az Est. 1943 márc. 29.
(M. S. kiállítása)

? Pesti Napló? 1943 márc. 30
(J-s A.: M. S. a Mütteraban)

Makovszky Stefi

grafikus

A Gyözö-féle mindsz-
lexikonba Adorján
Györgyné alak
vetten be.

Gilsoul Viktor

Hazatérö bárhák szürkületkor
Newportban.

Tm. Dp. 1932.

— 1886: VII. 276. — 1887: VII. 276. — 1888: VII. 276. — 1889: VII. 311. — 1890: VII. 311. — 1891: VII. 328. — 1892: VII. 328. — 1893: VII. 397. — 1894: VII. 50. — 1895: VII. 50. — 1896: VII. 50. — 1897: VII. 50. — 1898: VII. 50. L

~~Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 227. — Ltsza 169.~~

L — 1900: VII. 50. — 1901: VII. 50. — 1903: VII. 50. — 1904: VII. 50. — 1905: VII. 50.

J — Magy. Képtár 227. — Uj lelt. sz. 169. — 1905. átv. jegyz. 463. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 2099. és a leltárban 3054. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Erny Mih. hag 1871

Mk 227
Ugl. 169

435.

Makovszky Stefi

1920 jan. febr..

kiáll. Nemzeti szalonban

Kiss Ernő Szárados archeje,
blajf

Váczi Múzeum fejlődése 1910-ben

V. 191, 192

Makowska Stefania

grafika

1919 — 20

Słownik 1930. 86-l.

		PENGŐ
75.	Le Havre	200.—
76.	Cannes	200.—
77.	Cannes	200.—
78.	Rue Vavin	200.—
79.	Fagyos reggel	200.—
80.	Lámpa	200.—
81.	Parasztfiú	200.—
82.	Parasztlányok	200.—
83.	Falu	200.—
84.	Ady illusztráció 8 db	Magántulajd.
85.	Táncosnő	200.—
86.	Párizsi háztetők	200.—
87.	Place Vendôme	200.—
88.	Fekete macska	200.—
89.	Fürdőzők	200.—
90.	Kompozició	200.—
91.	Kompozició	200.—
92.	Sigrid	200.—
93.	Kémények	300.—
94.	Kapás-utca	250.—
95.	Esőfelhők	250.
96.	Kőhegy	300.—
97.	Fürdő nő	300.—

A kiállítást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN

festőművész,

a "MŰTEREM" művészeti vezetője

A kiállítás megtekinthető: március 28-tól április 8-ig, hétköznap 9-½6-ig, vasárnap és ünnepen 10-2 óráig.

Ha kiállításaink érdeklik, kérjük nevét a pontos címével olvashatóan a látogatókönyvbe beírni, hogy a jövőben állandóan küldhessük meghívóinkat nb. címére.

"MŰTEREM" TELEFON: 189-554.

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAI (KUNSTAUSSTELLUNGEN)

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. (FÉLEMELET)

Bareza nyomda, Budapest, IV. Váczi-utca 40.

Makovszky Stefánia

Makovszky Stefánia

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK *katalógusa*

KATALÓGUS ÁRA 50 FILLÉR

		PENGŐ
1.	Apám	mgtul.
2.	Anyám	mgtul.
3.	Czech Vilmos m. kir. alezredes úr portréja	mgtul.
4.	Czech Vilmosné úrnő portréja	mgtul.
5.	Batthyány Károlyné grófnő portréja	mgtul.
6.	Madarassy Livia úrnő portréja	mgtul.
7.	Szabó Kálmánné úrnő portréja	mgtul.
8.	Terényi Margó úrnő portréja	B. E úr tulajdona
9.	Tanulmányfej	R. G. úr tulajdona
10.	Kiss Ernő százados úr portréja	mgtul.
11.	Öreg kötörő	250.—
12.	Berta néni	300.—
13.	Dunapart	1000.—
14.	Ruszin falu	600.—
15.	Uszály	450.—
16.	Evocation	1700.—
17.	Szentendre	Á. Gy. úr tulajdona
18.	Csendélet	250.—
19.	Csendélet	300.—
20.	Önarckép	mgtul.
21.	December 19.	Sz. Zs. őméltósága tul.
22.	Alkonyat	Sz. L. úr tulajdona
23.	Olasz fiú	R. M úrnő tulajdona
24.	Hajóállomás	800.—
25.	Jégtörő Mátyás	700.—
26.	Mérföldkő	dr. M. E. főorvos úr tul.
27.	Hajnal	700.—
28.	Árvíz Szentendrén	600.—
29.	Ácsi táj	450.—
30.	Nyirfák	350.—
31.	Balatoni nádas	600.—
32.	Az út vége	800.—
33.	Svábhegyi fák	500.—
34.	Balatoni vadlibák	700.—
35.	Balatoni vitorlák	G. A. úr tulajdona
36.	Balatoni vitorlák	250.—
37.	Balatoni nádas	250.—

		PENGŐ
38.	Magány	mgtul.
39.	Szentendrei utcarészlet	H. R.-né úrnő tulajdona
40.	Őszi táj	400.—
41.	Külváros	550.—
42.	Erdő széle	H. R.-né úrnő tulajdona
43.	Párizsi utca	600.—
44.	Templomtorony	450.—
45.	Utcai lámpa	Á. S. úr tulajdona
46.	Krisztus-kereszt	600.—
47.	Esthajnal csillag	450.—
48.	Varjak	350.—
49.	Oculi	300.—
50.	Városrészlet	A. Gy. úr tulajdona
51.	Vadlibák	400.—
52.	Dalmát halász	dr. L. J. úr tulajdona
53.	Fecskék	350.—
54.	Fürdés után	350.—
55.	Női akt	350.—
56.	Balatoni csónak	400.—
57.	Fél akt	800.—
58.	Pán illusztráció	mgtul.
59.	„ „	„
60.	„ „	„
61.	„ „	„
62.	Ady illusztráció	„
63.	„ „	„
64.	„ „	„
65.	„ „	„
66.	„ „	„
67.	„ „	„
68.	„ „	„
69.	„ „	„
70.	„ „	„
71.	„ „	„
72.	„ „	„
73.	„ „	„
74.	Napraforgós házak	R. H.-né úrnő tulajdona

Makovszky Stefánia
festő

Magyarország. 1943 márc. 29
(M.S. kiállítása.)

Pester Lloyd. 1943 márc. 30
(Ausstellungen.) márc. 13. (Makk-
Ausstellung in der Künstler-Galerie)

Pesti Hirlap. 1943 ápr. 1.
(M.S. kiállítása a Műcsarnokban.)

Újság. 1943 márc. 15. (Képzőmű-
vész kiállítás a Műcsarnokban.) –
1943 ápr. 4. (M.S. a Műcsarnokban.)
T.Sz.9.dr.:

Színház 1943 ápr. 1.
képpel

Adorján Görgné

Makowszky

Stefánie

Pótlas

Rónay Mária közlésével
1951. jan

ACZÉL TESTVÉREK

(URÁNIA KÖNYVKIADÓ)

Telefon: 85-1-57. Postatkpt. csekkszámla: 25.793

Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gy

Fizetendő Budapesten.

		Kérjük a számla összegét pó
		Megtekintése.
	1	Kép tárgymnt. a Képző
	~~1~~	~~Magy. [illegible]~~ kiáll.
	1	Magy. műrészétek
	1	Ernst XVI. Munkácsy
	1	" XV. Aukcióje

A hiányzó könyvek címei után karikában lévő számok jelzik, hogy; **1.** Használt á
5. Csak újonnan szállítható. **6.** Még nem jelent meg. **7.** Fűzé

(Schulz Rulf György)

Adorján György sz.

Makovszky Stefánia festő és grafikus; szül. 1899. Budapesten. Itthon Benkhard Ágostnál, a drezdai akadémián Edmund Kesslingnél, Párizsban Andrée Lothenél tanult. Kiállított a párizsi Grande Palaisban. Szentendrén lakott, de az ottani művésztelepnek nem volt tagja. 1929. a Nemzeti Szalonban gyűjteményes kiállítása volt, melyen nagyobbára Ady Endre verseihez készült expresszionista illuszt-

7	8	9	10	11	12.

ciót szentelte be. E kiállítás anyaga: Ady illusztrációk: A Tisza parton, Várás tavasz-kunyhóban, Add nekem a nemeidet, Fehér lyány virág-kezei, Hiába hideg a hold, Séta Bölcső-helyem körül, Az elzárt király-lyány, Szent lehetetlenség zsoltára, Fehér lótuszok, A szivárvány halála, Torony az éjszakában, Olvasás közben. Egyéb művei: Montparnassei késő hangulat, Műterem, Cannes (2 db), Orchideák, Vágyai reggel, Lámpa.

Frakcijos Vilnius VIII. 11.

~~ciót mutatta be~~. A Műcsarnok 1938. őszi tárlatán Jegtörő Mátyás c. temperáfával szerepelt.

[Éber-Gombosi: Művészeti lexikon. I. Bp. 1935. 10. l. – Képzőművészet. 1929. 123. l. Képpel. – Kiáll. tárgymutatók. – Magyar Művészet. 1929. 233. l.

előterjesztésére a közalapitványi
másolatban csatolt véleményt adta a
k.

. február 26.

minisztéri tanácsos.

Makowsky Stefánia, festőnő; szül. 1899 dec. 19. Középiskoláit Budapesten végezte, 1917-ben mint Benkhard Ágost magántanitványa kezdte el tanulmányait. 1920-ban volt az első kiállitása a Nemzeti Szalonban, mielőtt a dresdai festő akadémiára került Prof. Dorchehoz. Később Edmund Kessting mütermében is dolgozott. Majd Münchenben és Berlinben tett tanulmány utakat. 1926-ban Párisban Julian akadémiának lett növendéke, azután André Lhote avant-gardista iskolájába került, majd ismét tanulmány utakat tett Észak- és Délfrancia országban, Olaszországban. Hazatérve rendezte az első gyüjteményes kiállitását a Nemzeti Szalonban 1929-ben. Nagy sikert aratott 12 Ady illustrátiója, továbbá Cannesban készült két tájképe, Monte-parnassei tető hangulat cimü képe; résztvett még a Mücsarnok kiállitásain és a párisi Contemporaine tárlatán. 1943-ban egy ujabb gyüjteményes kiállitást rendezett a "Müteremben" amikor is a Főváros és az Állam vásárolta meg egy-egy tájképét./tempera/. Arcképeiből elismerést kapott Asbjörn Lund, Oslo, Jean Brisson portraitja, Páris./olaj/.

Könyv illustrációk Hamsun Pánjához, L. Sz-né költeményeihez, Babits Amor Sanctus, stb.

Állatkerti és M.F.T.R. plakátok, számos könyvboritólap és diszkötésü könyvet tervezett, Szegfü, Egyetemes történetéhez is.

Kiújt. kiáll. a Mintereben

1943 márc.-ápr

74 kép of., temperák, vízfestmények, rajzok

apám
anyám
Czech Vilmos alezredes arck.
" " -né "
Batthyány Károlyné gruö "
Madarassy Livia "
Szabó Kálmánné "
Terényi Margó "
Tanulmány fej
Kiss Gruö tárados "
Ötvös kötörö

Makovsky Stefánia
Istőrművész

Csoportkiállítás – nemzeti Szalonban –
grafikái lelkes, tinta munkák. –

Uj nemzedék
1929 10. 25

Makovszky Stefi
festőművész

Csoportkiállítás – nemzeti szalonban –
illusztrációtkal szerepel. –

Magyarság
1929 10. 21

Hatvany Ferenc báró

lírikus kedélyű, elbeszélő hajlamú. Az egyiptomi menekülés hátterébe odafesti Bécs látképét. A sort a bizarr, modoros és külsőséges Mártír-mester zárja be, vázlatszerűen festett, kisméretű képeivel.

Salzburg művészete a wittingaui mesterből indul ki. Első fontosabb emléke a pähli oltár. Később Giotto hatása is jelentkezik. A halleini oltár (1440) kezdeményezése után a szignatúrája nyomán D. Pfenningnek nevezett misztikus festő következik, akiről nem tudni, hogy nem azonos-e Konrad Laib-bal, a gráci dóm oltárképének mesterével. Ha a salzburgi múzeum két háromszögletű képe — Primus és Hermes próféta — valóban tőle származik, az osztrák piktúra egyik leghatalmasabb törzsét lehet benne tisztelni. Ez a két kép nemcsak egyidejű Witz műveivel, hanem egyenértékű is azokkal. A XV. század második felében id. Rueland Frueauf, a grossgmaini mester és az ifjabbik Frueauf (ez utóbbi a XVI. század elején) gondoskodik arról, hogy a szint ne csökkenjen. Az öregebbik Frueauf telivér osztrák művészetté változtatja a németalföldi hatást. A mozdulatot kifejezési formává avatja s szívesen alkalmazza a grimaszt, amely a salzburgi piktúrában nagy szerepet játszik. Négy hatalmas méretű képtáblája, amelyek ma a bécsi múzeumban függenek, a salzburgi piktúra legjava alkotásai, messze a helyén túlnövő jelentőséggel. A grossgmaini mester az ő hatása alatt fejlődött, az ifjabbik Frueauf pedig mindkettőjüktől tanult. Ez utóbbi, nagy tájhátterű zöld képecskéivel, amelyekről először tűnik el az aranyalap, a legfrissebb korbeli mesterek közé tartozik. Tisztázni kellene a dunai iskolához való viszonyát, mert az iskola kialakulásában kétségtelen szerepe volt.

Tirol gotikus festészete nem csoportosul városcentrum köré, előzményeiből pedig hiányzik az üvegfestés. Korábbi, elszórt kezdeményezések után a wilteni mesterek s az ezeknek délebben megfelelő Szt. Zsigmond-mester jelentősebb. A század közepén Brixen tűnik centrumnak, a főmester Jacob Sunter. Mindezek a festők jelentéktelenek a század második felében való fellendüléshez képest, amikor porondra lép az osztrák művészet hérosza, a germán későgotikus piktúra egyik remekbeszabott alakja, Michael Pacher.

Pächt Pacher elődjét az úgynevezett uttenheimi mesterben keresi, aki svájci hatás alatt indult s később kortársának, Mantegnának erős befolyása alá került. Bár az uttenheimi mester, Friedrich Pacher, Michael Pacher és az úgynevezett Kerbinián-mester között szövődő igen erős rokonságot (talán kölcsönhatást is) nem hagyja figyelmen kívül, nézetünk szerint idevonatkozó sorai nem meggyőzők. Túlságos jelentőséget tulajdonít Friedrich Pachernek, Michael Pacher bámulatos új téralkotási módját pedig, amely ihletét kétségtelenül Mantegnától kapta a tiroli reliefstílus festménybe való átviteléből (!) származtatja. Ez a rész a könyv leggyengébb része. A gotikus piktúrával foglalkozó művészettörténet egyik kemény feladata, hogy Michael Pacher közvetlen környezetében rendet teremtsen. Az uttenheimi és a Kerbinián-mester körvonalai labilisak, szereplésük nem elég tisztázott Pächt könyvében.

Pacher hatása óriási. Salzburgban a grossgmaini mester, Bajorországban Jan Pollak, Tirolban Reichlich indul el útmutatásai nyomán, de a dunai iskola sem képzelhető el olyannak, amilyen, ha Pacher nem élt volna. Altdorfer és Wolf Huber sokat tanult tőle. Reichlich, akiben eleinte salzburgias elemek is szerepet játszanak, később olasz hatás alatt idillikus, kikerekítő és belsőséges előadáshoz fordult.

Stájerország jelentőségét a gotikus piktúra kialakításában Pächt Suidával szemben joggal kisebbnek érzi. A Reichenecker-féle epitáfiumtól (1410) a XVI. század elején készült krainburgi oltárig egy sor kvalitásilag nem jelentős, egymással össze nem függő emlék vezet. *Karintia* egyetlen érdekes, de eklektikus és száraz mestere Urban Görtschacher (főműve 1508-ból).

A szöveget gazdag katalógus követi, amely az osztrák piktura emlékeit mesterek köré csoportosítva próbálja összeállítani. Ehhez a katalógushoz, tekintve, hogy *Magyarországra került, sőt sajnos, magyar anyagot is magába olvasztott*, néhány szavunk nekünk is lenne. Készséggel elismerjük, sőt régóta *tudunk arról, hogy az idősebb Rueland Frueaufnak képe függ Szépművészeti Múzeumunkban. Ugyancsak Pächttel tartunk, amikor azt írja, hogy a (Back Bernát letétjéből) múzeumunkba került „Krisztus a pokol tornácában" c. képtábla a Friedrich Pacher kétségtelen műve. Örömmel értesülünk arról, hogy az Albert-oltár mesterének „Krisztus születése" c. részben átfestett műve székesfehérvári magántulajdonban van. Azt azonban nem fogadhatjuk el, hogy a Szépművészeti Múzeum Krisztus életéből merített tárgyú négy képét, amelyet annakidején Fenyő Ivánnal e folyóirat hasábjain ismertettünk, a linzi keresztrefeszítés mesterének tulajdonítsa. Ezek a képek (melyeknek troppaui társairól Pächt megfeledkezik) a korabécsi piktúrától függenek, de nem annyira, hogy alkotójukban magyar mestert ne sejthetnénk. A Schottenstift-mesterrel kapcsolatba hozza a bécsújhelyi Winkler-epitáfiumot, amelyet csaknem kétségtelen okleveli megerősítés alapján e sorok írója (Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig, Budapest 1927) W. Boeheimmel és J. Mayerrel egyetértően a Bécsújhelyt dolgozó Mikó Jánosnak tulajdonított.* Mikó egyéb művének ismerete nélkül bajos a szerzőséget véglegesen tisztázni, az az egy azonban bizonyos, hogy az epitáfiumnak semmi köze a

Magyar Művészet
4. 1929 - 246. l.
kiállítások

Schottenstift-mesterhez s lényegesen gyengébb kéztől származik.

Nem érthetünk egyet abban az apostolvértanuságokat ábrázoló sorozat ügyében sem, amelynek egyes tagjai közül Pächt négyet, e sorok írója tizet ismer. Ezeket a képeket, amelyek mind Magyarországból származnak, Otto Benesch az e hasábokon megjelent s Fenyő Ivánnal együtt írt cikkünkre reflektálva (Archaeologiai Értesítő) a Schottenstift mesterének tulajdonítja. Pächt nem vallja Benesch nézetét, a képeket a braunaui oltár mesterének adja, azzal a megjegyzéssel, hogy a Schottenstift-mester korai stílusával függenek össze. *Az apostolvértanuságok képei nem jelentéktelen mester kezéből származnak s így érthető az az izgalom, amellyel az osztrákok művészetükbe szeretnék bekebelezni.* Hál' Isten azonban a braunaui oltár fogyatékos invenciójú és technikailag is tökéletlen alkotója nem tud olyan nagy palástot felvenni, hogy alávonhatná *az apostolvértanuságok magyar mesterének művészetét. Ezt Pächt is érzi s a felsorolás élére a magyar (frankfurti és budapesti) képtáblákat helyezi.*

Ami a tiroli Jacob Suntert illeti, állásfoglalásunkat korai lenne leszögezni. Pächt Suternek tulajdonítja a bécsi múzeum kétoldalt festett képtábláját, amelynek egyik lapja a királyok imádását, másik Szűz Mária eljegyzését mutatja be. Ez az attribució maga után vonja, hogy a kassai múzeum hat képét is, amelyeket Kenczler ismertetett s amelyek a bécsi képekkel egy oltárhoz tartoznak, Sunter művének vallja. Úgy látszik, hogy ezek a képek csak a tiroli művészet összefüggéseiben érthetők meg, a magyar középkori piktúrához nincs sok közük, származásuk kérdése azonban mindezideig nem tisztázódott.

Könyvét az osztrák középkori piktúra megismertetése szempontjából jelentős, de kissé korán érkezett műnek tartjuk. Bármennyire is fellendült újabban az érdeklődés a könyvében tárgyalt anyag iránt, a részletkutatás ma még nem tart ott, hogy összefoglalásra, ilyen összefoglalásra kerülhetne sor. Pächt, aki Riegl és Dvořák csapásán halad (ő adta ki újból Riegl műveit) mestereihez híven, nem annyira művészettörténetet, mint művészetfilozófiát iparkodik adni, s ez az előkelő elvonatkozottság talán mégsem jogosult akkor, ha oly területtel kerül szembe, amelynek kikutatása úgyszólván csak napjainkban kezdődik meg.

Genthon István.

KIÁLLÍTÁSOK:

Április hó 21-én nyílt meg a Nemzeti Szalonnak *Winninger Ferenc* osztrák festőművész, továbbá *Adorjánné Makovsky Stefánia, Benedek Kata, szopori Nagy Miklós, Prohászka István, Schalk László* és *Walderné Unger Margit* festőművészek műveiből rendezett LXIV. csoportkiállítása;

27-én a *Tamás-galériának Modern Magyar Festők* műveiből a Modern Kiállításszervező Bizottság által rendezett kiállítása;

ugyancsak áprilisban volt *báró Hatvany Ferenc* festőművésznek a Georges Bernheim-galériában rendezett kiállítása Párizsban — nagy sikerrel. Kiállításáról a Le Petit Parisien a következőket jegyzi meg: „... il possède ... une assez sérieuse technique, une personnalité assez prenante et une palette assez complète pour qu'on le place *parmi les meilleurs coloristes* étrangers que nous ont révelés cette année les grandes galeries parisiennes. A Figaro április 16-iki számában F. de Vouille írja: ... Cette retrospective où l'on peut admirer des natures mortes, des intérieurs, des marines, des paysages, des portraits et surtout des nus, prouve que *le baron Hatvany est un peintre classique, amoureux des belles lignes, des beaux volumes, des couleurs harmonieuses.* En cela il se rapproche des maîtres français du XIXe siècle qu'il admire et l'on peut dire que s'il a subi l'heureuse influence des impressionistes, il a su aussi demander a Ingres le secret de son dessin ..." Az elismerés meleg hangján emlékezik meg Hatvany kiállításáról Arsène Alexandre, a párizsi művészeti kritikusok doyenje ugyancsak a Figaro április 21-iki számában, míg e világlap művészeti melléklapja Hatvanynak egyik szép aktkompozícióját reprodukálja. Hasonlóan elismeréssel írnak Hatvany kiállításáról a többi párizsi lapok, így az Excelsior, az Œuvre és így tovább. Hatvanyt méltatja párizsi kiállítása alkalmából a Daily Mail április 20-iki száma is. *„He is an artist of great originality"* jegyezvén meg róla.

CÍMKÉPÜNKÖN *Cserepes István* festőművész Tél a Tabánban című pasztellje reprodukcióját hozzuk. Eredetije *Ugron Gábor* úr tulajdona.

Felelős szerkesztő: Dr. Majovszky Pál.

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla.

Kiadó: Ormos György.

Nyomatott a Lorilleux Ch. és Tsa gyár festékével.

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása.

Makovszky Stéfánia festönö.

Katol.Szemle.149-51.
1943.

Mühlenpet. 1943. VIII. c. 37 l.

Makowszky Stefánia: Gr. Battyhány Udvöjné

Makowszky Stefi
festő

Külföldi kiállításokon:

Nemzeti Szalon 1920 téli tárlat:
Kiss Ernő, Tersánszki Margó és Rátz Zoltán portréi, of. –

1922, Dresda „Der Weg" kiáll:
Asbjörn Lund, H. Strüning, Paula Hoffer, G. Habermann portréi, Tanulmányfej, ~~of.~~ és 4 tájkép, vegyes of. –

1926, Párizs, Salon Contemporain:
Jean Brisson és Herm. Kupferberg portréi, of.; 7 db párizsi részlet, ~~temperák és olaj~~ 5 of, 2 Tempera–

1929, Nemz. Szalon, tav. tárlat:
12 Ady-illusztráció (Tempera), tájképek, kompozíciók

1935, Műcsarnok, téli tárl.: ./.

2 tájkép (tempera)

1943 tavaszi Mieterem, kollektív kiáll: 97 db kép

MDK

Makray Sámuelné

Schőnherr - Semayer: Utmutató a Nagybányai Városi Muz. gyüjt. Bp. 19o4.

6o l.

M.D.K.

Makowszky Stefánia

"Dunapart" c. képének repr.-ját bemutatja a lap a "Müterem"-ben rendezett kiállitásról.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. ápr. 2-8
VI. évf. 14. sz.

Makovszky Stefánia
festő

1. Adorján Grószné

igyi m. kir. minisztertől.

---

ponti választmánya az iránt kere-
az országgyülésiképviselők válasz-
ben elkészitendő névjegyzékbe
ők, hivatalnokok és egyéb alkalma-
t.c.4-7-ik §-ai értelmében válasz
ndannyian felvétessenek, hivjam fel
zékesfőváros területén levő hivata-
ottaik névjegyzékének az alábbi el-
ására és folyó évi julius hó 8-ig
sztmányához leendő megküldésére.
tói jogosultsággal biró s Budapesten

Makra János

- Steinitz: Az „ismeretlen" (Makra János festőművész) - Orvosepetem, 1967. jún. 15.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1.sz. 68-107. 1./

[redacted] 82. 1.

Makra János

MAKRA JÁNOS festőművész kiállítása nyílt meg tegnap a gyulai Erkel Ferenc Művelődési Központban. A művész alkotásaival ezúttal mutatkozik be először szűkebb hazájában.

Népszabadság, 1987. III. 19

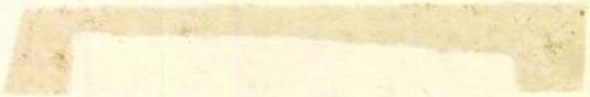

Makra János

festőművész kiállitása. Bp, Liszt Ferenc téri Könyvklub
Lepor. xxxx Láncz Sándor. - Ism: h.gy. Magyar Nemzet.
1967.okt.3.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./
92. l.

Makra János, festő

M Dr

A vasasnak nevezet szakköreinek kiállításán szereplő tehetséges amatőr festő.

P. J.: Jegyzetek kiállításokról

9. l

Népszabadság, bp. 1960. nov. 18

Makra János

munkás - festő

Kérési Kinában szerepelnek

(n. 93): Nyolc műhedvelő festő műve indul Kinába

Nepszava 1956 jan. 8. 84 évf. 7 n. 5 l.

MDK

Makra János, kazánfütö
mükedvelö festö

két éve tagja az iskolának, máris érett festöi kulturáról tanuskodnak müvei.

Havas Lujza: A vasas -szakszervezet központi képzömüvé
iskolájának kiállitása.-Népakarat. 1957.szept.11.

Makra János

Játszó fiú c. képéről repr.

Munka 1964. dec.

MDK.

Makra János

Kiállitási hiradás

Vasas 1966 jan.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 MÁR
VASAS

1021

VASAS
képzőművészek tárlata

Makra János fametszete

Négyszemközt a vezérigazgatóval

A Ganz-MÁV

Évekig egy helyben
a Diesel-program
túl a mélyponton
a három út
melyik a jobb

Nehéz az út Csergő Jánoshoz, a Ganz-MÁVAG vezérigazgatójához. Illetve — nem is olyan nehéz. Amikor telefonon felhívom, kijelenti: *„Sajnos nincs időm, utazom Egyiptomba. Halaszszuk el a beszélgetést egy hónappal, vagy helyettem talán mást kellene keresnie."* „Nem lehet, mondom, az ön nyilatkozatára tartunk igényt, s a lapterv szerint most időszerű a beszélgetés. Végül egyik nap délelőtt tíz órában megállapodunk — másnap utazik. A jelzett napon tíz óra helyett fél tizenegykor érek titkársági szobájába. Késtem — már megelőztek, várt

tettek a MÁVAG-lokomobilok, a mezőgazdaság elpusztíthatatlan erőgépei. S az újabb időkben mindnyájunkat büszkeség fogott el, ha a filmhíradóban, brazil, argentin, egyiptomi, lengyel, német, csehszlovák, szovjet tájakon láttuk átsuhanni az ismerős ezüst, kék, vörös nyilakat, a MÁVAG remek kivitelű luxus motorvonatait.

... Azután híre kelt: a MÁVAG befejezi a gőzmozdonyok gyártását. Láttuk az utolsó fekete gőzparipát, olvastuk: nagyszabású Diesel-program előtt áll a MÁVAG. Később azt is hallottuk: a nagyszabású Diesel-program megvalósítása súlyos hibák és rengeteg selejt forrása lett. Láttuk a rosszul sikerült, visszahozott Diesel-mozdonyokat. Közben tanúi voltunk a két szomszédgyár egyesítésének, a gyár fölötti új embléma felvillanásának: „Ganz-MÁVAG". Ám a mind súlyosabb gyártási bajokon sokat ez sem változtatott. Hovatovább a kívülálló értetlenül állt a nagymultú üzem belső krízisével szemben. A gyakori kérdések majd mindig e szavakkal kezdődazokat kötele
egytől egyig ki l
vítanunk.

— *Ez tiszta ráfi*
nevezzük inkább

— Mind a ke
kevesebb lehetet
tandíj, de nem
ták az előírt an
get. Ez később
forintba került, m
anyag nem felelt
vetelményeknek.
1959. A progra
vizsgálták, szűk
fejlesztés irányát
szabták. Ezután
motortípusokat h
re, amelyeknél az
évben semmiféle
méltó hiba nem
Ilyen a 12 és 16
VFE 640, illetv
erős Diesel-motor
típusból két év
szállítottunk a S
nak és a MÁV v
hajt jónéhány
donyt, időnkint
mélyvonatok vo
felhasználják. E
ve továbbfejleszte
szerűsíthető
nagy reményeke
Foglalkozunk m
nevezett 18/19
motorral is, amel
nyünk szerint el
lágszínvonalat

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP
1967 FEB - 6.

Kazánfűtő — palettával

VASAS-PIKTOROK JELENTKEZNEK MŰVEIKKEL

Ma délután fél 6 órakor nyitják meg a Vasas Központi Művészegyüttes Képzőművész Körének kiállítását a Fővárosi Művelődési Házban. Tizennégy festő munkáját, mintegy ötven képet mutatnak be.

Tavaly a képzőművész kör néhány tagja két hetet töltött az ózdi, a diósgyőri és a sajtárjáni üzemekben. Az ott készült képeiket állítják most ki. Valamennyi alkotás témája: az ember és a munka. A kör tagjai munkások, technikusok, irodai dolgozók, mérnökök. Amatőrök, akik szabad idejükben a festészettel foglalkoznak. Az évek során azonban sokan megkö-zelítették a hivatásos művészek színvonalát. Tizenketten a Képzőművészeti Alap tagjai. Eredeti foglalkozásukat, munkahelyüket azonban nem adták fel. Makra János például hamarosan egyéni kiállítása lesz a Fényes Adolf Teremben. A jelenlegi kiállítás legfiatalabb művésze pedig a húszéves Kovács Emília, aki civilben textilmunkásnő.

A kör tagjai kapcsolatot tartanak fenn egy drezdai nagyüzem képzőművész körével, s már kölcsönösen meglátogatták egymást.

A kiállítást február 6-tól, 18-ig naponta 10 és 19 óra között tekinthetik meg az érdeklődők, XI., Fehérvári út 47. szám alatt.

(h. j.)

megszakításáig aka
ni.

HOMLOKON CS

„El Cordobés" vissza

Manuel Benitez a legdiva-
tosabb és a legjobban fize-
tett spanyol torreádor, akit
szülőföldjéről, Cordobáról a
nép egyszerűen csak *„El*
Cordobés"-nek nevez, várat-
lanul bejelentette, hogy pá-
lyafutása tetőpontján vissza-
vonul.

Az alig 30 esztendős tor-
reádornak ez az elhatározá-
sa izgalomba hozta a rajon-
gók millióit. Az aréna mű-
vészének tartották, aki áttör-
te a klasszikus bikaviadal
összes hagyományait. Hét-
éves működése alatt több

járt első fellépéseivel népsze-
rűségre és vagyonra tett
szert, azonnal tanárokat fo-
gadott. *Egyiktől a bikaviadal*
mesterségét tanulta, mástól
a jó modort és a társasági vi-
selkedést, ismét egy másiktól
a gitározást. Természetesen
írni és olvasni is megtanult.

Szakértők szerint Manuel
Benitez a nagy spanyol is-
kola klasszikus hagyomá-
nyainak értelmében soha
sem volt igazán nagy torreá-
dor. Viszont rendkívül látvá-
nyosan, szellemesen mozgott,
fellépése mindig felért egy
igazi „show" látványával. Az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ORVOS EGYETEM

Makra János
1961 CKT 5.

1021

Makra János rajza

Korábbi számunkban ismertettük Makra Jánosnak az „ismeretlen" festőművésznek a BOTE dolgozójának pályafutását. Makra most a Fényes Adolf teremben önálló kiállításon mutatja be a közönségnek művészetét.

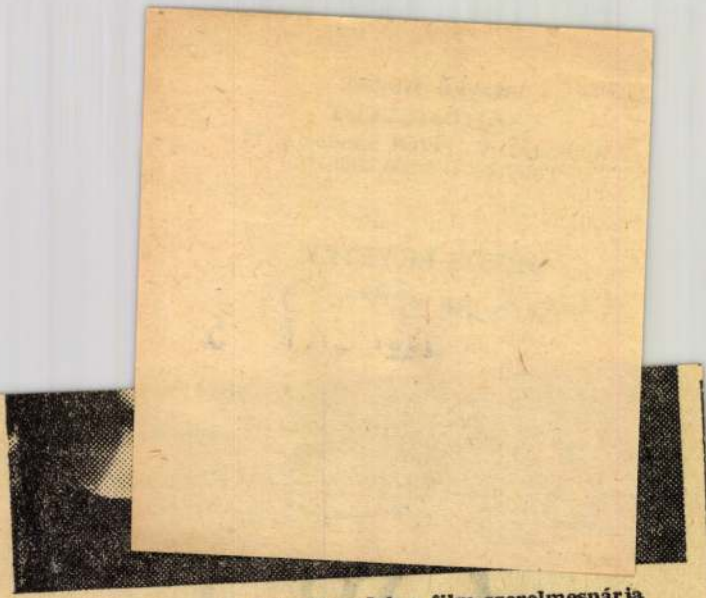

Venczel Vera és Tóth Benedek a film szerelmespárja

sek: Vas István, zenéjét szerezte Ránki György, rendező Révész György, operatőr Somló Tamás) kitűnően használja fel ezeket *a formai lehetőségeket, úttörően, a tragikus tartalom szolgálatába állítva.*

A történet a második világháború vége felé játszódik, amikor Budapestet már bombázták, fiatal értelmiségiek körében, akikben él még a humanizmus, egy jobb élet utáni vágy. Közéjük tartozik a költő, akinek bevonulása, majd szökése, szerelme és értelmetlen halála a munkaszolgálatosokkal zsúfolt vonatot ért légitámadáskor, adja a film cselekményét. *A légkört kitűnően szimbolizálja már az első képsorokban a kilátás a költő udvari szobájának ablakából: felmeredő tűzfalak között egy tenyérnyi égbolt, ám annak jó részét is elfoglalja a hatalmas sziréna a háztetőn.* De Bálint még dolgozik, és van ereje ahhoz is, hogy tartsa a lelket a többiekben, kéhalott színű, és bár sokkal helyesebb látni egy színt, mint írni róla, hadd álljon itt még egy példa a tudatos, kifejező színkezelésre. Két csoport találkozik a szentendrei Dunaparton: az egyik a bevonuló fiataloké, megannyi szürke, fáradt szín: a másik egy rémült úri társaság, amely a házigazda részegen csónakázni induló feleségét akarja kihúzni a folyóból. A kamera sokáig követi a himbálódzó ladikot, a mélyvörös ruhába öltözött, kacagó nővel, majd hirtelen a búcsú hangulatában élő, elkeseredett fiatalok monoton tömegére vált, amelyből egyedül Bálint feleségének alakja emelkedik ki, mintegy ellenpontként, élénkebb, kék sálja révén.

Sokat lehetne írni még a többi, kitűnő szerepről és színészről, mindenekelőtt *a „háromkirályok"* hátborzongató triójáról, amely túlélte ugyan az egészet, de nyomorékon, megalázva, belehülyülve az átélt szenvedésekbe: a detektívről, akinek félig hunyt szemé-

MDK

Makra János

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1967 okt.3.

MDK

Makra János

Jégvágó, o.temp.

Dolgozó emberek között képsőn. kiáll.
Ernst Muz. 1968. jan.

Makra János

Szerepel a Vasas Képzőművészkörök
országos kiállításán

Nagyanya 1965. nov. 24

Makra János
gépész - festő

M.D.K

· Egyéni kiállítását a Fenyes Adolf teremben rendezi meg ebben az évben.

Komiss Péter: Vasasok - ecsettel.
Nők Lapja, 1967. ápr. 29 - 15 kap

Makra János MDK

A 60 éves vasas szakszervezet kongresszusának tiszteletére rendezett kiállitáson szerepelt /Pesterzsébet Vasas Müvelődési Ház/.

"Mezőn"
"Hajók"

Ecsery Elemér: A vasas képzőművészek kiállitása. Vasas, 1963 ápr.

Vasas, 1963 ápr.

Ecsery Elemér: A vasas képzőművészek kiállítása.

mdk

Makra János

Képe a kiállitáson.

Bíró Teréz: Vasas képzőművészeti kiállitás
Népművelés, 1959. 12. sz. 26. l.

Makra János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1954 ÁPR - 9

NÉPSZABADSÁG

A vasasok képzőművészeti k

A napokban nyílt meg a vasasszakszervezet központi képzőművész-körének kiállítása az Egressy Színpad (Dohány utca 22.) földszinti nagytermében.

A kiállításon műveikkel szereplő műkedvelő képzőművészek az elmúlt néhány év alatt jelentős fejlődést értek el. Erről tanúskodik például *Makra János Szoba-részlete*, *Bíró Ferenc Budaőrsi tájak* és *Bodrogi átkelés* című vászna, valamint *Molnár Anna*, *Draskovics Róbert*, *Máté Károly*, *Csillag Lajos* és *Schneér László* munkája. A kiállítás
Várdeák Csilla
gyermekfigurája.
gyermekével cím
A magasszínv
dalú kiállítás irár
propaganda ellen
tevő az érdeklő
alapján még nag
re tarthat számo
tartják nyitva a
hogy a vasassz
gondoskodott id
szélesebbkörű né

lítása

nyeresége
iny bájos
ve *Anya*
e.
és sokol-
a mostoha
számot-
a látottak
rdeklődés-
ilis 28-ig
ást.) Kár,
ezet nem
a kiállítás
ítéséről.

(Ks.)

A gepesites költségei

Több termelőszövetkezetben a vezetők és a tagok már évek óta bizonygatják, hogy eredményesebben tudnának gazdálkodni, ha bizonyos gépek *saját tulajdonukban volnának*, és nem kellene minden gépi munkáért a gépállomáshoz fordulniok és annak fizetni. Mások viszont azt mondják, hogy a gépek üzembentartása a gépállomásokon a leggazdaságosabb és a tsz-ek csak ráfizet

mdk

Makra János

fájképe a kiállításon

Raics István: Látogatás a vasas festők kiállításán

Népművelés 1958. 12. sz 31. l

Makra János

Szerepel a Vasas Képzőművész Kör Kiállításán

Négyművelés, 1965 I. n. 41 old.

Mak

Makra János

Hajók c. olajfestménye díjat nyert.

Csery Elemér: A Vasas Képző művészeti Kör kiállításáról.

Népművelés 1963. 5. sz. 27. l.

MDK

Makra János

Legénylakás, festm.

Csokor, "

havas: Két képzőművész kör kiáll. Népszava, 1958. nov. 22. 4.l.

Makra János MDK

Tokaji utca I-II, olf.

Beszélgetők, olf.

Leányka, olf.

Budaőrsi látkép, olf.

Műcsarnok 1960. Képző és Iparművészeti körök kiáll

Makra János MDK

Leányka, repr.

Mücsarnok 1960.Képző- és Diszitőművészeti kiáll.

MDK.

Makra János

Kiállitási hir

Népmüvelés 1967 .7.

MDK.

...yar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

Makra János

1967 SZEP 2

1021

A kazánfűtő mindig kékben álmodik

A Tisza-part és a viharzó tenger
Kiállítás a Fényes Adolf Teremben

A festő esténként befűti a kazánokat. Időnként rak a tűzre, s nézi a lángot. A szénpor beszitálja az arcát. A festő romantikus: a tüzet bámulja, s ilyenkor álmodik. Hosszú, sovány ember, csontos, keskeny élű arccal, nagy barna szemmel, lobogó, kétfelé hulló hajjal, kemény marokkal.

Eljött hozzá a zsüri

Feketével kínál. Körülöttünk, a lakás falán, képei függenek: házak, fák szürkületben, esőmarta tengerpart, szomorú, roskadt öregek, halászok, falusi kertek. A szobában modern bútorok. Néha cseng a telefon. Esteledik. A fűtő, azaz a festő készül a kazánokhoz. Estétől reggelig dolgozik: így megy ez hosszú évek óta.

Délelőtt: alvás. De ezekben a napokban még akkor sincs pihenés. A kazánfűtő alig tudja lehunyni a szemét. Negyvenhét éves korában olyasmi történt vele, amit harminc esztendő óta hetenkint megálmodott. Negyvenhét éves korában *eljött Makra Jánoshoz a zsüri, s kiválogatta 22 olajfestményét meg 11 grafikáját.* Megmondták, hogy két hétig övé lesz a Fényes Adolf Terem. Szeptember 15-től, a Rákóczi úton.

— A megrázkódtatást meg kell szokni — mondja csendesen. — *Az örömöt is.*

Hiszen tudjuk, az igazán nagy álmokban egyikünk sem hisz komolyan. Jó játszani velük, tűnődni rajtuk, — ennyi elég. Mostanában már így gondolta ő is. Éjszaka fűtött, délutánonként, vasárnaponként festett a konyhában. A valóságot — megesik — nehéz elhinni. Ő most szoktatja magát hozzá.

— Egyszer — mondja — egyetlenegyszer hallottam ilyen esetről. Régen volt már. *Egy szegény vidéki fiúnak — Bozsó Jánosnak hívták — önálló kiállítása nyílt a Fényes Adolf Teremben.* Úgy gondolom, ő volt az első amatőr előttem, aki idáig jutott. De aztán eltűnt, semmi hír róla többé. Pedig nagyon tehetséges volt.

Mama, nagykendővel

Valami közöset érez a sorsukban. Makra János is vidékről jött, akár az a fiatal festő, Gyulaváriból származik, egy kicsi Békés megyei faluból. Hétéves korától teheneket, disznókat őrzött a réten, s az iskolai füzetből kitépett papírlapokra lepkéket rajzolt. Meg bivalyokat. Bent, a faluban sűrű orgonabokrok közé bújt, onnan, lesből rajzolta a parasztokat és lovaikat. Egyszer édesanyját is megörökítette a bokrok mögül: kint, a kerítés előtt beszélgetett a szomszédasszonnyal, a vállán nagy, fekete kendő volt. *„Minden mostani képem odaadnám azért a régi papírlapért".*

A háború után Pestre utazott, üres katonaládával, üres rajzlapokkal és egy szál ceruzával. Akkor lett kazánfűtő. Később rajztanfolyamra iratkozott. Most több éve már a Vasas-képzőművészekhez jár festeni, nemrégtől a Képzőművészeti Alap tagja. Gyakran utazik vidékre, szereti a kohászokat, a kemény fizikai munkát végző embereket vászonra vinni. Legutóbb a szabadságát Tokajban töltötte. *„A Kopaszhegyet és a Tisza-partot festettem".*

— Külföldön járt már?

— *Az NDK-ban, a tengerparton. Életem legszebb emlékét hoztam onnan. A tenger hosszú napokon át viharos volt, a halászok birkóztak, verekedtek a vízzel, a széllel, — csak őket festettem. Semmi mást. Abban benne volt az élet.*

A bivalyokat kifelejtette

— Legkedvesebb képe?

— *A bivalyok. Sajnos, éppen ezt feledtem ki a kiállítási anyagomból. Olyan izgatott voltam, hogy nem is ...*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

ELKÉSZÜLT A BERUHÁZÁSI PROGRAM

Terv a metró második vonalára

Hossza 15 kilométer • Összeköti Újpestet Kispesttel Csomópont-rendezések, aluljárók

A Fővárosi Tanács városfejlesztési állandó bizottsága meghallgatta a budapesti metró észak—déli vonalának beruházási programjáról szóló jelentést.

A program szerint a második gyorsvasúti vonal

Újpestről a város központján és az Üllői úton át halad majd Kispestig.

Megépítése után a számítások szerint Budapest közlekedésének 12 és fél százalékát bonyolítja le, a kelet—nyugat vonallal együtt pedig a gyorsvasút a főváros tömegforgalmának *20 százalékát veszi át.* Az észak—déli metróvonal belvárosi szakaszát *mélyvezetésűnek* tervezik, de ahol a környező épületek veszélyeztetése nélkül ez megoldható, ott a tervezők szerint *a burkolat alatti* vezetés a célszerű. A vonal építésével együtt

rendeznének több csomópontot és gyalog-aluljárókat építenek.

Kapcsolódó beruházás *a csepeli gyorsvasút meghosszabbítása a Kálvin térig.* Az építési munkákhoz szükséges anyagokat és berendezéseket részben itthon állítanák elő, részben külföldről vásárolnák. Az üzembe helyezés szakaszonként történne, a terv a Nagyvárad tértől az Árpád-hídig 1981-ben, majd két évvel később a Határ út—Nagyvárad téri vonalrészt. A Deák tér és az Árpád-híd között 1981-ben, az Árpád-híd és Ujpest között 1983-ban várható a közlekedés megindulása. A vasutat naponta 20 órán át tartanák üzemben.

A beruházási program végrehajtásáról először a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága, majd a kormány dönt, s gondoskodni kell a nagyszabású építkezés pénzügyi fedezetéről.

(—ts)

MINŐSÉGELLENŐRZÉS

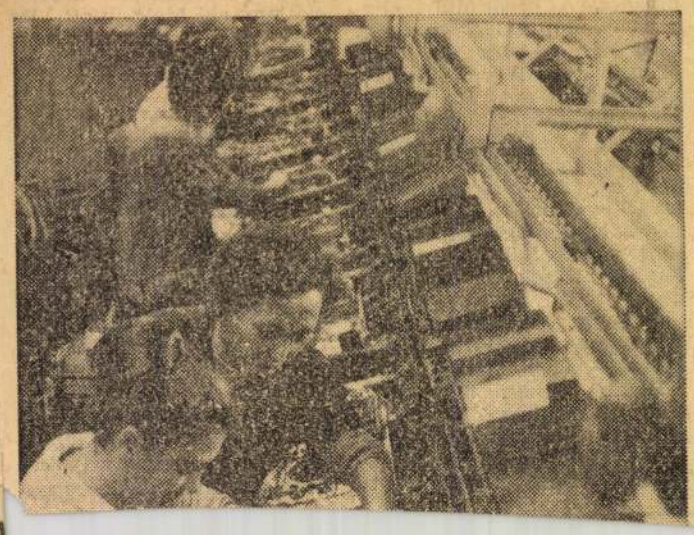

dulnak majd a Fényes Adolf Terembe. Sötét ruhában, nyakkendővel.

Kósa Csaba

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VASAS
1963 ÁPR 15

Makra János
1021 K.

A vasas képzőművészeti körök kiállítása

Szakszervezetünk 60 éves fennállásának és az ezzel egyidejű vasaskongresszus tiszteletére nemrég egy kiállítás nyílt meg a pesterzsébeti Vasas Művelődési Házban. A népszerű Csili új épületének kiállítótermében a vasas képzőművészeti körök vonultak fel, hogy az ünnepi megemlékezés mellett egyúttal számot adjanak munkásságukról, újabb eredményeikről, általános és átfogó fejlődésükről.

Az országos szintű kiállításon részt vett a főváros és a vidék csaknem minden számottevő képzőművészeti köre. A teljes anyag beérkezése után a Népművelési Intézet által összeállított bíráló bizottság döntött az egyes művek sorsáról.

A képzőművészeti szakköri mozgalom célja nem művészképzés, nem a hivatásos művészetre való nevelés, hanem kizárólagos népművészeti forma, mely a gyakorlati tevékenységen keresztül vezeti el a tanulni vágyókat a képzőművészeti műfajok megismeréséhez, a művészet jobb és teljesebb megértéséhez.

Amatőr képzőművészeinktől elsősorban a fejlettebb rajztudást, a mesterségbeli alapok gondosabb lerakását várjuk.

Makra János régi és ismert kiállítója a Vasas Központi Képzőművészeti Körnek. Számos jó képével találkoztunk már előző tárlatokon. Mélyről fakadó, nagybaloghi érzékenységű festményeit örömmel fogadták a művészetbarátok és a szakemberek egyaránt. „Mezőn" című képe — sajnos — súlyos tévedés. Példája annak az esetnek, amikor egyes formai jegyek öncélúak s a tartalom rovására mennek. „Hajók" című kompozíciója átgondoltabb, kiérleltebb, melyet a kép díjazása is igazol. Porkoláb Jenő „Váróterem" címet viselő képe előtt már a díjazás jogosságáról is lehetne vitatkozni. Első látásra a kompozíció tetszetős, franciás könnyedségével hatni is képes... és ezzel szépen a felületen is marad. Kolosvári Dezső (Diósgyőri Vasgyár) vásznán, a „Kőbányában" a rosszízű fotonaturalizmus uralkodik. Sajnos itt még kísért annak a festésmódnak kellemetlen árnya, az a kor, amelyben a személyi kultusz művészetpolitikusai a valóság szolgai lemásolását, tévesen, szocialista realizmusként hirdették meg. Ma már tudjuk, hogy ennek a festészetnek épp oly kevés köze volt a realizmushoz, mint a szocializmushoz, hogy ez a művészetellenes uniformis egy évtizedig fertőzte szocialista hazánk új művészetét, a szovjet képzőművészet fejlődését meg több évtizedre vetette vissza. Ma már az is nyilvánvaló, hogy a szocialista realizmus nem stíluskérdés, hanem kizárólag tartalmi, tehát az a lényeg, hogy a társadalmunkra jellemző mondanivaló a tartalomnak megfelelő formában jusson kifejezésre. Naturális szemlélet jellemzi Sarkadi Imre (EMAG) „Asztalosműhely" című szénrajzát is. Polák János (Központi Vasas) két nagyobb méretű vászna felfogásbeli különbségeket mutat. A „Tér" köztük a kiérleltebb, átgondoltabb kompozíció A díj odaítélése feltétlen érdemleges még akkor is, ha nagy mesterünk, Bernáth Aurél festői hatása érzik a képen. Varga Alfréd (Ikarus) „Kisleány"-a szintén díjazott kép, melyen inkább a tanulmány jelleg dominál. Fő erénye a színek bátor használata. Hadnagy Gábor (Székesfehérvár) „Csendélet"-e a kubisztikus formákat szimpatikusan egyesíti a szép, élénk színekkel. Nagy Ildikó (Szinvavölgy) „Tokaji híd"-ját az erőteljes szerkezeti tagolás, „Bodrogpart" című akvarelljét ugyanakkor a szabatos festőiség dícséri. Farkas István (Központi vasas) „Akt"-ja, kis mérete ellenére is monumentálisabb — és főleg ízlésesebb — mint a kiállítás néhány hasonló darabja. Hatásos, expresszív megjelenítés emeli Miklósi Miklós (Központi Vasas) „Templom"-jának artisztikumát. Filctollal rajzolt „Akt"-ja azonban inkább csak technikai ügyeskedés.

Néhány szép grafikai lap: Péter József (Óbudai Hajógyár) „Köszörűs" című színes linómetszete, Filip Jenő (Egyesült Izzó) „Tojái utcá"-ja, Veres Lajos (Ózd) „Utcá"-ja és Liptói Tamás (Székesfehérvár) „Tanulmány"-a.

A szobrászat és a kisplasztika — sajnos —, csak ízelítőként volt képviselve. A kiállítás néhány szoborportréja közt Háden László (Székesfehérvár) „Fiúfej"-e emelkedik ki.

A vasas képzőművészeti körök pesterzsébeti kiállítása nemcsak akuális rendezvény, hanem helyes kezdeményezés is volt. Vitathatatlan érdeme, hogy feltárta a szakszervezetünkben zajló kulturális munka egyik területét — annak eredményeivel és kívánnivalóival együtt.

Ecsery Elemér

Budapesti ismerős

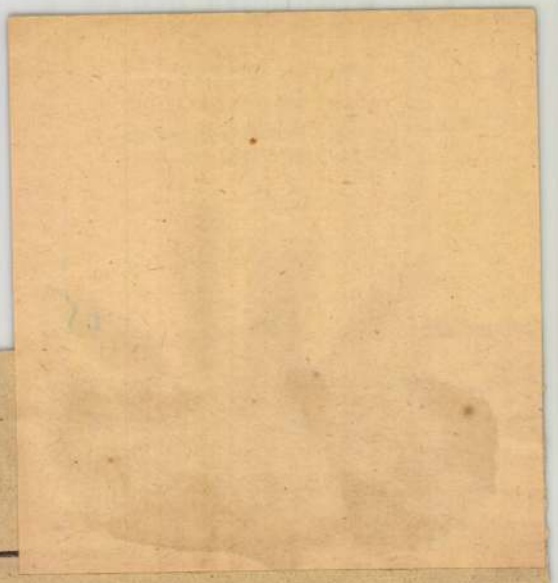

...S

...BAN

gítségét. Az eddiginél jobban támaszkodnak a bizalmi hálózatra, a bizalmiak felhívják a dolgozók figyelmét a rendszeres testnevelés előnyeire és emelett arra is törekednek, hogy minél többen megismerjék a sportolási lehetőségeket, a tömegsport versenynaptár eseményeit.

Nyilván eredményes lesz az is, hogy az üzemi sportvezetők a szocialista brigádok tagjait lehetőleg együtt szeretnék meghívni a sportpályákra, a természetjáró túrákra, a hegyekbe és a népszigeti vízisport-telepre.

Más vasas üzemek is tanulhatnak a Láng-gyári sportvezetők módszereiből és tevékenységéből. Érdemes.

Molnár Károly

Elektronikus fődiszpécser

A KGM Vaskohászati Igazgatóságán elektronikus számológépet helyeznek üzembe a termelés teljes áttekintése és a munka gazdaságos megszervezése érdekében. A nyomtatott áramkörökkel ellátott tranzisztoros berendezés másodpercenként 1000 számítást tud elvégezni. A gép tulajdonképpen a vaskohászat fődiszpécsere lesz, hiszen segítségével számítják ki, hogy a különböző méretű, összetételű anyagok gyártása melyik gyárban, melyik hengersoron a legkifizetődőbb, illetve a leggyorsabb. A gép például 6 óra alatt számítja ki a rendeléseket, figyelembe véve a hengerművek optimális termelési programját, amire ember aligha lenne tökéletesen képes.

A gép segítségével ki lehet választani a különböző technológiák és műszaki intézkedések kombinációi közül a leggazdaságosabbat, vagy akár a martinkemencék részére az összes részadatok figyelembevételével a helyes oxigénbefúvatási menetrendet is.

A berendezést megfelelő hasznosítására távíró összeköttetést létesítenek a nagyobb kohászati üzemek és az igazgatóság között, s így lehetőség nyílik arra, hogy az üzemekben a nyersanyagszállítmány késése vagy más zavar következtében szükségessé váló programváltoztatásról a gép segítségével egy órán belül döntsenek.

A „DIÁKOK"

Este nyolc óra után jár az óramutató. A Vendel utcában minden csendes. Csupán a gépipari technikum ablakai öntik még rendülelenül a kemény neonfényt a sötét utcára.

Ahol gyerekzsivaly hangzott délelőtt, ott most felnőttek szoronganak. Az esti tagozaton folyik a tanítás... Tízperc van. A IV/b. osztály előtt állunk meg.

— Kíváncsiak vagyunk, a felnőttek hogyan nyilatkoznak iskolájukról, tanulmányaikról...

— Bocsánatot kérek — vág közbe Toperczer Lajos osztálybizalmi, becenevén Topi — a látszat csal. Amikor beiratkoztunk, még felnőttnek hittük mi is magunkat, de azóta rájöttünk, hogy bizony nagyon kisfiúk vagyunk.

Rátz bácsi a IV/b. osztály legjobb tanulója, megkésett, szép példájával másoknak is követendő utat mutat. Mellette Szentpéteri Ágnes derűt sugárzó, fürge szemével, fiúsra nyírt, szőke hajával, mintha a lánya lenne.

— S maga, Ágnes? Nem mondhatja, hogy nem tanulhatott, hiszen oly fiatal még.

— Nem vagyok már olyan nagyon fiatal, mert az idén betöltöm a huszonötöt. S tanultam is. Gimnáziumban érettségiztem, mert nem vettek fel a technikumba' annak idején, s amint elértem a korhatárt, jelentkeztem ide. Mégis technikus leszek.

— S mit szólnak ehhez otthon?

— Ó, nálunk valóságos tanulási láz van. A sógorom lakatos volt, azután elektromérnök lett, s most védte meg sikeresen kandidátusi disszertációját. A nővérem

— Ki az osztály legfiatalabb tagja?

— Zimmerman Laci.

Karcsú fiatalember mutatkozik be. A Magyar Daru- és Hajógyár szerkesztője.

Makra János

KÉK ÉS OKKER

A festő már nem fűti be esténként a kazánokat. Nem nézi a tűzet, a szénpor nem szitálja be az arcát.

Véletlenül találkoztam vele a Velencei-tónál; két barátja hívta meg tárlatára, s a hosszú, sovány, keskeny arcélű ember, kora reggel vonatra szállt, mert azt tartja, hogy minden szakmájához tartozó eseményen ott kell lenni.

— Én még mindig tanulok — mondja. 49 esztendős.

Néhány évvel ezelőtt, amikor Makra János élete első kiállítására készült, s felkerestem lakásán, akkor is ezt a mondatot hallottam tőle. Azokban a napokban a kazánfűtő egy megrázkódtató örömhöz szoktatta magát: lakására kiszállt a zsűri. Kiválasztotta 22 olajfestményét és 11 grafikáját s két hétig neki adták a Fényes Adolf Termet.

Emlékszem rá: alig merte hinni, hogy igaz. Egy szegény vidéki fiúról mesélt — Bozsó Jánosnak hívták — ő volt az első amatőr előtte, aki odáig jutott, hogy a fővárosban kiállítása nyílt. Felbukkant egy vidéki faluból, afféle égi tüneményként végigszáguldott Budapesten, aztán eltűnt, semmi hírt nem hallottak róla többé.

Makra Jánosról van hír. Néhány hónapja elköszönt a kazánoktól, önálló festőművész-életet kezdett, képeket ad be a Képcsarnok Vállalathoz: ebből él.

— Az álom valóra vált? — kérdem.

— Félig. Festhetek, alaptag vagyok. De a munkát abbahagyni nem akartam. A gyomrom miatt történt minden. Nem bírtam már a lapátot.

Évtizedekig ment így: a festő estétől reggelig fűtötte a kazánokat, délelőtt aludt délután a konyhában felállította az állványát, s a vásznon feltűntek a szürkületben álló házak, fák, az esőmarta tengerpart, a szomorú falusi öregek, a hálót emelő halászok, a vidéki dombok, szőlőhegyek, présházak.

Minden kép alaptónusa kék volt, egészen sötétkék. Mint a beborult égbolt. „Nálam — mondta — öntudatlanul minden kék lesz. Sötétkék. Talán, mert sok szomorúságot értem meg életemben. Nem lehet megmagyarázni, de valami mindig ehhez a színhez húzza a kezem."

Ma, ezen a napfénytől lobogó délelőttön azt kérdem tőle a Velencei-tó partján:

— Maradt-e az a kék?

— Annak vége.

— Új szín támadt?

— Az okker. Megyek haza a falumba.

Visszahívta Gyulavári, a Békés megyei, határmenti falvacska. A tsz-től s a tanácstól kapta a meghívást. Ősszel hosszabb időre leköltözik, s még idén vagy jövő tavasszal kiállít a szülőföldjén.

— Rég voltam ilyen boldog — mondja csendesen.

Kezdem érteni a kék átváltását a vidámabb, könnyedébb okkerre. Hát, persze, a nyugalomba vonult kazánfestő megy a falujába, ahol teheneket s disznókat ...ött a réten, s a számtanfüzetből kitépett lapokra lepkéket, meg bivalyokat rajzolt. Azon a tájon bújt a sűrű orgonabokrok közé, hogy lesből lerajzolja a kaszás parasztokat, meg lovaikat, s a tejcsarnokba igyekvő asszonyokat. Ott örökíttette meg az édesanyját, amint vállára vetett nagy fekete kendővel a szomszédasszonnyal tréfcselt.

Ide igyekezett vissza egész életében.

Kósa Csaba

lett vőm bogdányi ember, nem is egy.") A kukoricát Dunabogdányon jobban el lehet adni, ezért indították útnak. A vő másnap vonatra ült, a kukorica után utazott. De az a kukorica még csütörtökre sem érkezett meg. „A lányom nem győzte már várni a férjét, ő is utánautazott. A kukorica késett. Csak egy hét után jött meg. Épp aznap, amikor meghalt a vőm. Erre én is a lányom után utaztam. Egy éve már úgyis özvegy voltam. Eltemettük itt a vőmet. A lányom maradni akart. Nem hagyhattam egyedül."

Így került Dinka Marcell a szigetre. Mert sziget ez mindenképp néki. A lánya hamarosan elhagyta: visszament az Alföldre, Mezőhegyesre férjhez ment.

Marcell bácsi öt éve megnősült. Nem, nem idevalósi asszonyt vett el. Hazulról. 1922-ben menyasszonya volt már az a lány. Ugy is írhatnám: francia kisasszonyt vett el. Dinka Marcell akkor Purgly Emiléknél volt cseléd. (Purgly? A Horthy sógora!) S itt, a kastélyban dolgozott ez a Maris. Francia lány, mert a nevét így kell írni: Gravrilete... Nagyapját az Almássy gróf hozatta Franciaországból dámakocsisnak. A nagyapa francia volt, az apa már csak cseléd, a lányát pedig Purglyék már berendelték a kastélyba.

méltóságos úr azt mondta, menjünk ki levegődzeni, mert a négy ... agyon megszi bennün... lenc géppel vetettün... végén ... gép ut... nált. U... hogy e... tünk m... tünk. M... komme... kit, aki... mondta... senki, mondtam, ... gyesek." meg mégis ... engem oko... Hogy kinek ... tudja?")

Harmincke... ból egymá... találtak. Gravrilete Maris is egyedül maradt, megözvegyült, Dinka Marcell érte ment Mezőberénybe. Elhozta ide, a hegyek közé, erre a Dunaszigetre.

„Gyönyörű táj" — mondom. Könnyű nekem, én készülődöm, búcsúzáskor evezőshajóm eloldom, holnap már Pesten is leszek.

„Nem szép ez, az a szép, amit egyenesen lát az ember. Ha utazunk haza a lányomhoz, már Szolnoktól széjjel lehet látni, akkor nagyon örülünk. Itt nem lát semmit az ember, csak hegyeket. Vissza is kell mennünk, hiába, mi nem dunai emberek vagyunk..."

Kőbányai György

hallgatóval. A következő években már csak három hallgatót jegyeznek fel az egykori ... nsok, 1774-

... sora. Afféle évkönyv, a nagyszombati időkből. Kissé különös — ma a Budapesti Orvosegyetemnek csaknem négyezer hallgatója van — azt olvasni a régi lapokon, hogy *a nagyszombati orvosi karnak az első esztendőkben öt professzora*

Lakásfesté
óvja b
műanyagta

5x4,8 m-es ta
INVEST VÁI
Bp. V., Münn
(A Garibaldi

ESTI HÍRLAP
Budapest

Makra János

MEGHÍVÓ

MAKRA JÁNOS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1967. SZEPTEMBER 15-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

BALOGH ANDRÁS

FESTŐMŰVÉSZ

FÉNYES ADOLF TEREM BUDAPEST VII, RÁKÓCZI ÚT 30

4272 fnyv 1

MDK.

Makra János

Kiállitási hir

Müvészet1967 okt .p47.

MDK

Makra János

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 dec.p.39.

M.D.Y.

Makra János
festő

Virág csendelet, „Templomok",
„Falusi házak", ipari tájak stb
jelennek meg képein.

Kovács Gyula: Krónika
Művészet, 1967. december - 38 kap

Makra János

Szerepel a Vasas szakszerv.
kiállításán a Fővárosi
Művelődési Házban

Népművelés 1967 III.n. 36old.

Mokra János
festő

M.D. 4/1

A Fenyes Adolf keremben rendezte első önálló kiállítását. Bemutatott rágrahat, de festmenyei si keresebbeknek látszanak.

Kovács Gyula: Krónika
Művészet, 1967. december - 38 lap

MDK

Makra János, festő

Fűtő s amatőr festő. Rajztanfolyamokon tanult. Most a Kézzőrmův Alap tagja.

22 olajfestményét s' 11 grafikáját állítják ki a Fényes Adolf teremben.

Kósa Csaba: A kazánfűtő mindig kékben álmodik 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. szept. 2.

M.D.K

Makra János
festő

A Fenyés Adolf Terembén
rendezett tárlatot

— Kiállítások
Művészet, 1967. október - 48 lap.

Makra János, [festő?] 17 Oh

A képzőművészeti körök kiállításán szerepel.
Művei még „a hivatásbeliek együttesében is" megállanák helyüket.

Péter Imre: Jegyzetek Kiállításokról

9. l

Népszabadság, bp. 1960. szept. 16.

MDK

Makra János

Tél, o.paszt.

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

MDK

Makra János

Fák között, o.temp.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely
Balatoni Muz. 1968.

M.D.K.

Makra János

"estményét Kinába viszik ,ahol kiállitás keretében bemutatják.
Csang Yang-hszi a Magyarországon időző kinai festőművész tanár ajánlatára.

n.gy.:Nyolc mükedvelő festő müve indul Kinába.
Népszava 1956. I.8. 7.szám. 84.évf. 4.old.

MDK.

Makra János

Kiállitási ismertető

Ózdi Vasas 1966 ~~okt.~~ VIII. 10

VIII.

M. D. K.

MAKRA János

Kazánfűtő

A Vasas Képsőművész Kör tagja

Csillag István: Tantárgy a szépség

Magyar Nemzet 1961. júl. 8. 5. l.

Makra János, [ ] MDK

A szakszerv. képzőműv. körök tárlatán szerepel. (A központi vasas szakszerv.-ből)

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 8. 1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. nov. 23.

Makra Gábor festőművész

a kulturális kapcsolatok tükrében tekinthető meg a művész kiállítása.

Reggeli Krónika III.

1991. VIII. 23. Kossuth, 4:00 órakor.

Makra János, festő

TÁRLATOK

Műcsarnok: Vietnam, a diszőséges győzelem háromi évtizede. Fotós és iparművészeti kiállítás. — **Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítóterme:** Makra János festőművész kiállítása (vasárnap zárul!). — **Helikon Galéria:** Donáth Gyula grafikusművész kiállítása (vasárnap zárul!). — **Fényes Adolf Terem:** Szekeres Emil festőművész kiállítása. — **Józsefvárosi Művelődési Ház:** Németh András grafikusművész kiállítása.

—: A hét végi kulturális programból 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. szept. 6.

Makra János

Vihar gouache 30×40

Reggeli fényben — " — 30×43

Makra János festőművész kiállítása
Bp. Kult. Kapu. Int. 1975.

Makrai János

Bibliográfia

Makrai János festőművész kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Elhappott fanya repr.

Makra János festőművr. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Maker János

Kolostor	gouache	30×39
Fák között	—u—	30×40

Maker János festőművész kiállítása
Bp.-Kult-kap. Int. 1975.

Makra János

Fürfák gouache 28 x 38
Kertben —"— 32 x 38

Makra János festőművész kiállítása
Bp. Kult. Kap. Int. 1975.

Maksa János

Kastély	gouache	30×43
Falurészlet	"	28×38

Maksa János festőművész kiállítása
Bp. Kult. Kap. Ltd. 1975.

Maksa János

Hóvirág az ablakban o. papír. 31×51
Halas csendélet —"— 32×51

Maksa János festőművész kiállítása
Bp. Kult. Kapu - Int. 1975.

Makra János

Behöszöntött a fél o. pasz. 32x51
Kora tavasz —"— 33x51

Makra János festőműv. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Szürke utca o. pdst. 33x51
Falusi csend —"— 32x51

Makra János festőművész kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Ökrök	o. temp.	70×80
Este	— " —	50×60

Makra János festőművész kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Malera János

Hazatérő halászok o. temp. 70x70
Horgász o. past. 32x51
Malera János festőmű. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Malera János

Tengerparti halászok o. paszt. 33x51
Vihar —"— 31x48

Malera János festőmüv. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Örej napsugárban o. temp. 50 x 60
Szérűs kertben —"— 50 x 60

Makra János festőművi-kiállítása
Bp. Kult-Kapcs-Int. 1975.

Makra János

Ahol a hátosú elvonult o. temp.
59,5 x 39,5

Örgóra szárazt napsugárral
o. temp. 52 x 45

Makra János festőművész kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Önarckép o. temp. 40x40
Bíralyok — " — 40x90

Makra János festőművr. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Tükrözö vízparton o. temp. 60x70
Csendélet —"— —"—

Makra János festőmű r. kiállítása
Kult-Kaps-Int. 1975.

Makra János

Egyablakos ház o. temp. 60x70
Önarckép — " — 60x60

Makra János festőmű r. kiállítása
Kult-Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Ősi csendélet o. temp. 60×50

Sünke út, fehér sorozmpóval o. temp.
50×60

Makra János festőművr. kiállítása
Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Magányos ház o. temp. 60x70
Naplemente ősszel — " — — " —

Makra János festőműv. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Ravatalnál o. temp. 60x70

Kora tavasz — " — — " — :

Makra János festőmőv. kiállítása

Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Sápadt Nap szürke égen o. temp. 60x70
Sárga ház, kéktörzsű fákkal — " —

Makra János festőmű v. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

Tengerparti halárnok o. temp. 60×80
Varjak ősszel —"— 70×70

Makra János festőművész kiállítása
Kult. Kapcs. Int. 1975. Bp.

Makra János

Egyedül o. temp. 60x70
Rakodó munkások — " — 60x70

Makra János festőművész kiállítása
Kult. Kapcs. Int. 1975. Bp.

Maka János

Halottak napján olaj vp. 123×74,5

A föld gyermeke — a — 59,5×125

Maka János festőművész kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Malera János

Elhagyott tanya o-temp. 60x70
Pirkadat —"— —"—

Malera János festőművész. kiállítása
Kult. Kapcs. Int. 1975. Bp.

Makra János

Idős házaspár o. temp. 91x91
Téli tájban — " — 60x80

Makra János festőműv. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Malera János

Korataraszi szinek o. temp. 80x110

Bújocskát játszó gyermek o. temp. 90x92

Malera János festőműr. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Malera János

Asszony sarlóval o. temp. 60×80
Jeges tél — " — — " —

Malera János festőműr. kiállítása
Bp. Kult. Kapcs. Int. 1975.

Makra János

A szakköri mozgalomból nőtt ki. A Fényes Adolf Teremben első kiállítása volt (1967. IX. 15. – X. 8.). Tájképeket, konstruktívabb csendéleteket, újabb munkaábrázolásokat állított ki.

Kiállítási krónika 1967-68; Képzőmű. Almanach 1, Corvina 1969, 63. l.

Makra János

Légvágó, olajtempera

80 × 100

Dolgozó emberek között kiprőmüv-
kiáll. Ernst múzeum 1968. jan-

Makra János

Jégvirágok olajfestmény. 80×100

Dolgozó emberek között,
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Makra János

Tájkép szürkeséggel
olaj-tempe. 60x70

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Makra János

Fehér ház Selliten
olajtemp. 60×70 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Makra János

Bemutatott műve:
„Tél," olaj pasztell, 50 x 60.

Zala Tibor: XI. magyar képző művészeti kiállítás, Budapest, 1968.

101

Makra János

Hajnali pirkadat

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Malera János

Tájkép szürkeséggel
olaj - temp. 60x70

6. Balatoni Nyári Tárlat

Makra János

Korsztavasz temp. 60x70

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22–szept. 16.

Makra János festőművész

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

MAKRA JÁNOS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

BALOGH ANDRÁS

FESTŐMŰVÉSZ

1975. AUGUSZTUS 22-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 4 ÓRAKOR

A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÓ TERMÉBEN

BUDAPEST V. DOROTTYA UTCA 8.

Irakra János

festőművén kiállítása szept. 15-én
nyílik a Fényes Adolf teremben.

Pest megyei Hírlap 1967 szept. 14. 5. o.

Makra János

Kiállítása a Fényes Adolf teremben.

h. gy: Két kiállítás.

Magyar Nemzet, 1967. X. 3. 4. o.

Makra János

festőművész kiállítását IX. 11-én
nyitja meg Balogh András festő-
művész a Fényes Adolf teremben

Magyar Hírlap, 1967. IX. 14. 4. o. Hanó

Ma kra János M.a.K.

Müvei a kiállitáson

Cséri Lajos- Karcsai Kulcsár István: A Vasas Központi Képzőművész Kör 1964. évi kiállitása

Népmüvelés. 1965. 1. sz.

Molnár Jenő
festő

M.D.K.

A Fényes Adolf teremben
rendezte kiállítását.

– kiállítások.
Művészet, 1967. szeptember. 47 lap.

MDK

Makra János, festő

A Fényes Adolf Teremben nyílt meg tárlata.

-: Három új kiállítás

12

Népszabadság, Bp. 1967. szept. 16.

Makra János

A kulturális eseményeket ismertető rovat felsorolja a különböző helyeken rendezett kiállitó müvészek nevét: Makra János festőmüvész, Mária iparmüvész, Bodó Károly festőmüvész, Janáki Viktor kerámikusmüvész, Marik Eszter textiltervezőmüvész, Cs. Szaból Lajos festőmüvész.
Makra János a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitó termében mutatja be müveit szeptember 7.-ig

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 23.
XIX. évf. 34. sz. 8. lap.

MAKRA JÁNOS festő
Gyulavári, 1920

Képzőművészeti műveltségét autodidaktaként szabadiskolákban, szakkörökben alapozta meg. 1950 óta vesz részt az országos tárlatokon; önálló kiállítása 1967-ben volt a Fényes Adolf Teremben. - Bensőséges hangulatu, egyszerű motivumokból felépitett tájképek, s konstruktivabb szemléletű csendéletek mellett leginkább a munkaábrázolás foglalkoztatja. A kompozició tömöritésével, a szinek koncentrálásával jellemzi az üzem összetett világát, célja a munka lényegét összesürítő pillanatok megragadása. Törekvését rokonszenvessé teszi, hogy személyes élményeiből indul ki.

MAKRA János festő

Népszabadság,1991.dec.3.

toben. (89 [illegible])

Makra János festőművész elhunyt. Temetése december 3-án 14.30 órakor a Rákoskeresztúri új köztemetőben lesz. (89 752/1K)

ngyűjteménye, annak arányai,
tól bekerült darabok termé-
iszonyban az írásaiban kép-
lésével.[29]

páratlan szervezőkészsége s
a sajátos előkészítő-szervező
1936-os megalapításához ill.
gyűjtemény sajátos, saját ko-
műgyűjtés történetében is pá-
lem Oltványi magántulajdonú mű-
ig tévesen állították[31]/, ha-
város és magánszemélyek ado-
en széles skálájú, Oltványi
kitágítja. Képes ez a bajai,

Makra László, Munkácsy-díjas szobrászművész

1021

1980. XI. 3. 18.30.Kossuth S.J.né.

Esti Magazin

- Budapesten felavatták Fodor József Kossuth-díjas költő siremlékét, Makra László Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását a Farkasréti temetőben állitották fel. A hét éve elhunyt költő és műfordító munkásságát, Szentmihályi Szabó Péter idézte föl. Fodor József a II. világháboru idején, széleskörü antifasiszta publicisztikai tevékenységet folytatott. A felszabadulás után, az Uj Idők cimü folyóirat főszerkesztője, az ellenforradalom után, pedig a szocialista irodalom egyk ujjászervezője volt.

MAKRAI LÁSZLÓ 1

Magyar Hirlap 1980/12/18/3

Dunai László: Suszterinasb

Makrai László tiszadobi nyugdíjas pedagógus a népi iparművészeti tanácstól elnyerte a bőrműves népi iparművész címet.

— Suszterinasként kezdtem a bátyámnál Ricsén, nem volt sok válogatni valóm, a családba tizenegyedik gyereknek születtem. Dolgoztam Pesten is, majd a debreceni Vagongyárba kerültem segédmunkásnak, ahol buzdítottak, tanuljak tovább, érdemes. Így kerültem 32 évesen, hat elemi után az egyetemre, ahol magyar—orosz szakos diplomát szereztem. A véletlen műve volt, hogy valaki megtudta, suszterkodom a diplomámmal, így hívtak a tiszadobi gyermekvárosba, ahol nyugdíjazásomig 16 évet dolgoztam, mint *nevelőtanár*. A szívemmel nagyon sokat betegeskedtem, kórházból kórházba kerültem. Az unalom ellen vettem ismét kézbe a bőrt, a megmunkálás fortélyait ismertem, es a szerszámaim is megvoltak jórészt. Először olyan *kerek dobozt*

MAKRAI LÁSZLÓ 2

készítettem, amiben a gyógyszer van, persze nagyobbat. Azután csináltam *kulcstartót, tükröst, tárcát, táskát, övet és nyakéket* is. Állandóan bújtam a szaklapokat, múzeumokba, kiállításra jártam, figyeltem, honnan mit lehetett ellesni.

Magyar Hirlap 1980/12/18/3

Dunai László: Suszterinasból népi iparművész

MAKRAI LÁSZLÓ 3

Az első kiállításomon még azt hittem, elfogult vagyok magammal szemben, azért tetszenek nekem is a munkáim, azután *a vendégkönyvbe írt buzdítások, a szakemberek jó szava* is arra ösztönzött, hogy tovább menjek ezen az úton. Szereztem néhány különleges szerszámot a szíjgyártóktól, később már magam készítettem az új szerszámokat is.

Magyar Hirlap 1980/12/18/5

Dunai László: Suszterinasból népi iparművész

MAKRAI LÁSZLÓ 4

Ami hátra van még: fontosnak tartom, hogy a munkámnak egyre jobban felismerhetően tájjellege legyen, ha valaki kezbe veszi, tudja: ezt *nyírségi ember* csinálta.

Dunai László

Magyar Hirlap 1980/12/18/3

Dunai László: Susztorinasból népi iparművész

M.D.K.

Makra Sándor, majoshází
építőmester

terve szerint a pestmegyei
Majoshára körség új körség-
házat és jegyzői lakot épít-
tet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

jun. 1. sz. 7. old.

Makra Zsuzsa, rajztanár, képzőművész

Megnyílt a nyírbátori képzőművészek stúdió 12. rajztanári alkotótelepének bemutatója, a Nyíregyházi Galériában. – Szerepel Makra Zsuzsa, |Nyírbátor| műve.

Bátori tűzzománcok.

Kelet-Magyarország, 1983. febr. 4.

MDK.

Makrai János

Kiállitási kritika

Nógrád 1966 okt.3o.

MAKRAY János

SZIGETHY Emma: A képekből árad a jótékony erő. =
Vasárnapi Hirek, 1992. dec.13. 6.ill.

DB	1	3,790.00	3,790
DB	1	3,700.00	3,700
DB	1	4,440.00	4,440
DB	1	15,000.00	15,000
DB	1	10,290.00	10,290
			66,930.0

AID

AFA (25%) : + 16,732.5

EN
van

Osszesen $
[Total] $ 83,663.0

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
Számítástechnikai
és Automatizálási Kutató Intézete
Budapest XI., Kende u. 13-17.
Beszerzés 18.
MNB 232-90173-8584

NGARY KF
54.VI.ép.1.el.
1767-293

Elfogadó
[Received by]

Makrai Károly,szabósegéd

A soproni sztrajkban részt vett 1872-ben.Neve csomagoló papirra irva maradt fenn a többiekkel együtt. 35.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Makrai László

Makrai László okl. építészmérnök,
építőváll. lakása, II. Hattyu-u. 21.
151-811

Bptávb 1940 szept.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Élet és Irodalom
1969 MÁR 2 5

1021

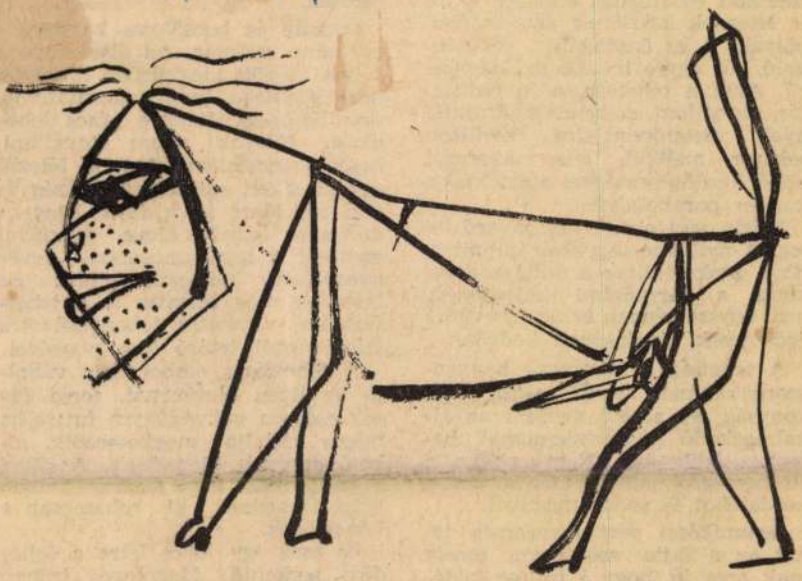

Makrai Gyula: Illusztráció

vatali folyosókon, vagyis — a szociológia nyelvén szólva — az információs csoportokban. Ami egyúttal arra is utal, hogy — minden fennkölt elhallgatás ellenére — ma is léteznek karrierek, sikeres életpályák. S ez önmagában rendjénvaló, sőt egyre inkább szükségszerű. Akik a tehetség, a jó indíttatás, szorgalom, szerencsés körülmények metszőpontjaira kerültek, sokszor anélkül, hogy akarnák, kellő kezdősebességgel startolnak a karrier parabolaívén.

Mégis, van ebben egy zavaró dolog. A nyilvánosság kizárása; minthogy gyakorlatilag a nullára csökkenti a társadalmi ellenőrzést, nem egyszer éppen az arra kevésbé érdemesek kiválásának kedvez.

A tehetség a látványos hangyaszorgalommal, az új iránti fogékonyság, az alkotó szellem az alkalmazkodó konformizmussal helyettesítődik be. Nem szólva a stréberségről, amely már amorális hordalékot is sodor magával.

Semmiképp sem szerencsés tehát az a fajta szemérem, amely csak arra jó, hogy a mítosz ködébe burkolja a gyorsan felívelő életsorsokat. S ráadásul érthetetlen is.

Nálunk egy pályáját kezdő egyetemi tanársegéd, ha venné a bátorságot, hogy kinyilvánítsa: törekvései között az is szerepel, hogy

gyan azt
uralkodó
Csakhogy
normák e
retesek.

Őszinte
re lenne
fátyla mö
becsületes
morális r
tőség. M
hogy a s
egyéni si
van rá.

dolkodás, amely eleve gya
szemléli a leghasznosabbak érvényesülését, nemcsak eltűri, de látensen még biztatja is a tehetségtelen, vegetatív tohonyaságot, a felelősségtől irtózó kicsinyességet.

A tehetséges ember nem vállalja az ilyen életformát, sorsa így sok esetben vakvágányra fut: s ha mégis vállalja: megkeseredik, alkotó energiái kiapadnak. A siker, a méltánylás friss légáramlatában terebélyesednek ki rohamosan a képességek.

És csak így jöhet létre a fejlődést serkentő, függőleges irányú társadalmi mozgás; s csak akkor, ha a karrier nemcsak megtűrt, de támogatást érdemlő „elfogadott" perspektíva.

Hatvani Dániel

M.D.K.

Makrai Gyula

"Illusztráció" cimmel hozza a lap a müvész rajzának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 29.
XIII. évf. 13. sz. 6. lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 SEP 20
Köznevelés

Makrai Gyula
1021

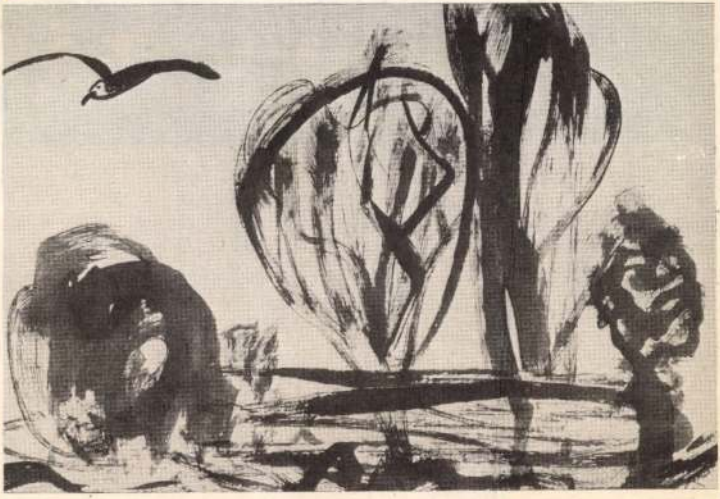

Makrai Gyula rajza

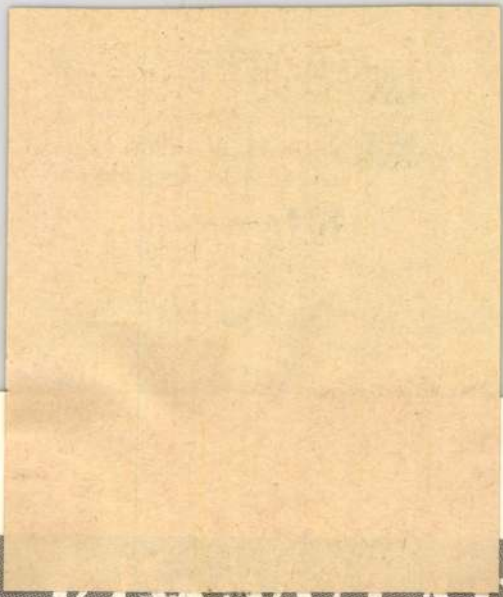

KÖNYVTÁR

Az 1971-
végre felismer
bonyolult világ
tájékozódásán
A felismerés
szemlélet, hog
át egyik napr
hogy könyvtár
mint az egyik
leges és felbo

MERTEN MAKREY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.-A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.-
E mesterek egyike volt:
~~50.- Kirchdrauff. - 151.old~~
50.- Merten Makrey, Kirchdrauff. 151.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1981 SEP 18
MAGYAR IFJÚSÁG

MAKSAY LÁSZLÓ

1021

Odüsszeusz kalandjai...

Maksay László grafikáinak Odüsszeusz a hőse. Nem annyira a görög eposz rettenthetetlen tengerésze, hanem a nők által vágyott és elbűvölt, a nőket vágyó és elbűvölő férfi, aki szintén Odüsszeusz. A könnyed vonalakból kibontakozó pompás nőfigurák érte szépek, belőlük áll itt a világ. Ennek az Odüsszeusznak a kalandja a nő, az ő Szküllája és Kharübdisze nem mitikus szörnyeteg.

Maksay, a művészettörténész, alkalmat talál arra is, hogy játsszon a stílusokkal s egy kicsit a nézővel is. A változatosságot, a kalandot pusztán a bűnben vagy az erotikában találó — mert arra szorított — modern ember Déry-fogalmazta típusa jelenik meg munkáiban. Ám szó sincs itt valami rideg tételszerű megjelenítésről. Mediterrán derűt árasztanak ezek a rajzok, életvágyat, életigenlést. Az „Odüsszeusz mesél" ravaszkás nőbolondítója, a „Pénelope és a kérők" kariatida, kőhűségű asszonyalakja sokáig emlékezetes marad a látogató számára, akárcsak a „Trójai háború" férficsetepatéja fölött lebegő, a férfilogikát megmosolygó, de egyben megértő Heléna-fej. A Fővárosi Művelődési Házban rendezett kiállítás szeptember 13-ig tekinthető meg.

(hegyi)

min

Egy
kesse
Corv
egybe
adást
ház
tettek
mond
menn
áruhá
kínálatát. Nos, én ezen csodálkoztam. Azaz nem egészen most döbbentett meg ez a tájékozatlanság. Megesett, (és nemcsak itt), hogy gyerekzoknit vásárolva megkérdeztem, milyen a gyerekcipő-kínálat... vagy függönyt keresgélve,

lakásban éltem. Remén
kedve vártam, hogy
IKV vagy más állami c
majd rám, ránk is gond
s megveszi az eljárást. E
ről nem értesültem. Csa
egy élelmes kisiparosról.

—rege—

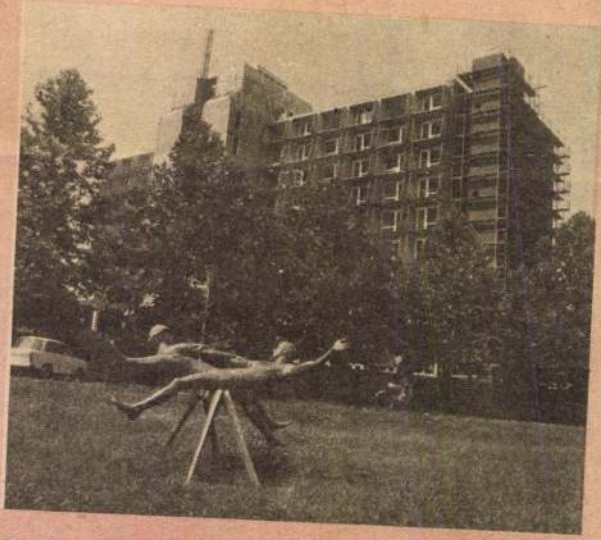

Gyógyüdülő Gyulán

Gyulát évről évre mind többen keresik fel, hogy gyógyvizeiben „újjászülessenek". A tíz évvel ezelőtt átadott SZOT—MEDOSZ gyógyüdülő mögött épülő kilencszintes, 200 szobás, új SZOT-üdülő gazdái a csepeliek lesznek. Az építkezés négy éve kezdődött — az átadást jövő nyárra tervezik.

MDK

Makrai Márton és Gergely diák,számtartók,festők

Ezen városi tisztviselők a vizaknai falfestményket együtt készitették Vicencius mesterrel.

A magyarországi müvészet története I. 306.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

Makrai Márton MDK/XX

mükedvelő festő

A vizaknai falfestményeket 1522-ben Makrai Márton és Gergely diák számtartók festették Vincencius mesterrel.

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 282.o.

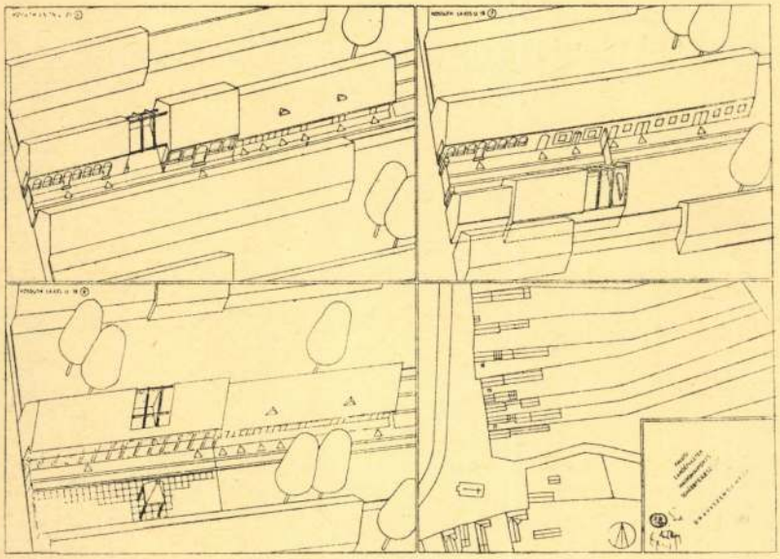

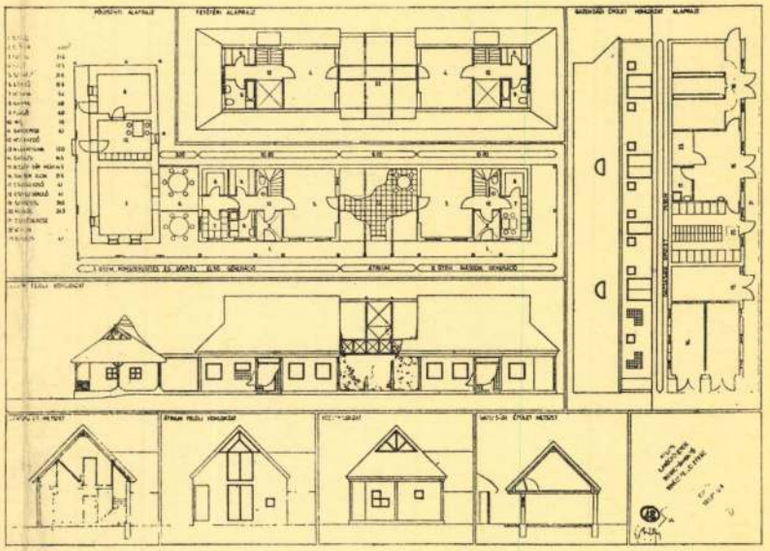

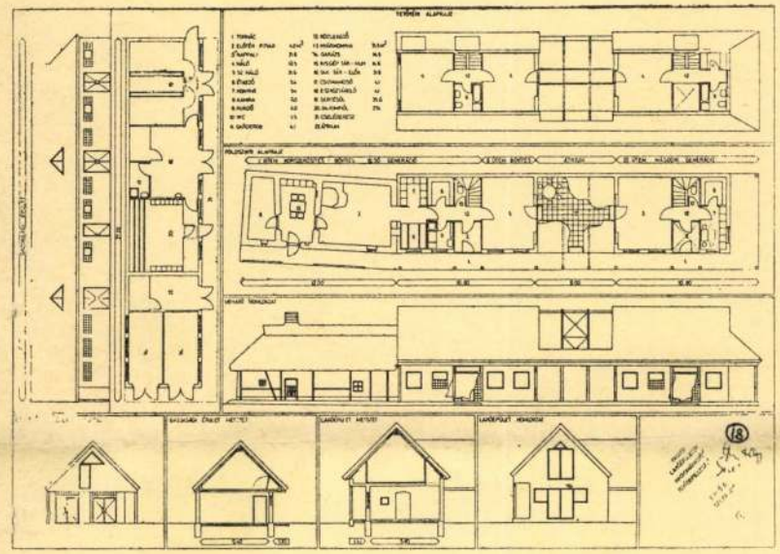

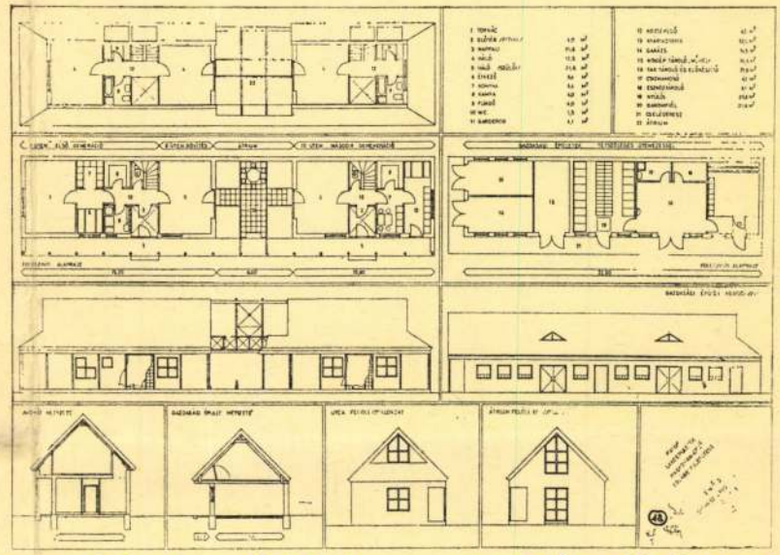

II. díjat nyert a 18. bírálati sorszámú pályamű
Szerzői: M. Dul Éva, Makrai Sándor, Skardelli György

giák lekicsinyítésével próbálkoztak, és nem vették kellően figyelembe a kisüzem sajátosságait.

A bíráló bizottság a gazdaságosan, egyszerű eszközökkel megfogalmazott gazdasági létesítmények alkalmazását tartotta helyesnek. A pályázók többsége nem használta ki a telek gazdasági udvara adta lehetőségeket, és az állatokat zárt, kifutó nélküli épületben helyezték el. Amíg ez a tehéntartás, marhahizlalás, nyúltartás esetében helyes, addig a kocatartás és sertéshizlalás, de különösen a juhtartás esetében helytelen megoldás. A zárt épületekbe tervezett hígtrágyakezelés eszközigényes, és kis állatlétszám esetében almozás kiváltható (14., 19., 25. bírálati sorszámú pályaművek).

Hasznosítási javaslatok

A bíráló bizottság a beérkezett pályaművek értékeinek hasznosíthatóságát figyelembe véve, a kiírók számára a következő javaslatot teszi:

1. A díjazott és megvételben részesített pályaművek alapján irányozzák elő ajánlott tervek készítését a hiányzó hagyományőrző falusi lakóépülettervek pótlására. Az ajánlott tervek kidolgozásába vonják be a díjazott pályaművek szerzőit.
2. Egyes — célszerűnek ítélt — gazdasági épülettípusok tervjavaslatait az ÉVM—MÉM együttműködés keretében adják közre.
3. A kidolgozott ajánlott tervek mintaházainak felépítéséhez a tanácsi szervek — lehetőségeik szerint — nyújtsanak segítséget.
4. A pályaműveket — a MÉSZ-ben rendezendő kiállításon túlmenően — mutassák be szakmai közönség számára Pécsett és Miskolcon is.
5. Tegyék lehetővé a tervpályázat eredményeinek a szakmai sajtóban való széles körű publikálását.
6. Kezdeményezzék a tervpályázat témakörében szakmai útmutató összeállítását és kiadását a tanácsi szakigazgatási szervek dolgozói és az MSZB-k tagjai, valamint a magántervezők számára.

A pályaművek részletes bírálata, az összefoglaló értékelésben kifejtettek alapján a bíráló bizottság a következők szerint döntött:

Az I. helyen díjazott 21. bírálati sorszámú pályamű

A pályázó alapos helyszíni állagvizsgálatból indul ki. A felhasználhatóság szemszögéből minősíti a tervezési terület épületállományát és ezt rajzban is bemutatja. A pályamű értékes javaslatokat ad a tervlapokon és a műleírásban egyaránt azokra a figyelembe veendő szempontokra, „vizsgálati" rendre, amelyek a hagyományőrző szemlélettel megfogalmazandó épületkorszerűsítés és az új épülettervezés számára jó alapokat teremthetnek. Részletesen elemzi a meglevő adottságok továbbfejlesztés szempontjából pozitívnak ítélt elemeit, azok új körülmények közti megjelenítésének lehetőségeit, átértelmezésének szempontjait. Ebből is kiemelhető a korszerűsítés tervezett folyamatának részletes kifejtése, összetevőinek mintaszerűen analizált lépcsői, az egyszerű épületgépészeti korszerűsítéstől a többgenerációs lakásig. Ez a megközelítési-értékelési módszer metodikai igényességű, amely a magántervezői gyakorlat szemléleti befolyásolásában is hasznosítható, megalapozott gondolatokat tartalmaz.

Telepítési terveit igényesen dolgozza ki és mutatja be. A telkeken belül területileg elválasztja a lakóudvart, az állattartás udvarát és a veteményeskertet. A tervmegoldás hátsó feltáró gazdasági utat javasol, elegendő teret hagyva a lakótelken folytatható kertgazdálkodásnak és lehetővé téve a gazdasági közlekedés különválasztását. Beépítési és telekrendezési javaslata átgondolt, részleteiben kidolgozott.

A lakóépületek alaprajzi szervezése rendszerszemléletre épít. Számos alaprajzi elrendezést dolgoz ki és mutat be különböző családnagyságot és -összetételt is figyelembe véve. Olyan tervezési módszert alkalmaz, amely egyaránt alkalmas az átépítések, az új épületek tervezésére, valamint az általános felhasználás számára. Ezzel jelentősen hozzájárul a falufejlesztés differenciált feladatainak azonos szemléletű megoldásához, a különböző programokból összeálló fejlesztések egymást erősítő harmóniájának biztosításához. Az új lakóház alaprajzi kialakításában továbbfejleszti a hagyományokat. Közlekedőtere, a beépített bútorok mennyisége és az előterek tekintetében több helyen túlméretez. Alaprajzai racionálisak és kulturáltak, de részletmegoldásai között kifogásolhatók is előfordultak. Az emődi lakóházbővítésnél pl. kedvezőtlenek a ferde lezárású helyiségek és az egyes szobák arányai.

Összességében úgy ítélhető, hogy a tervpályázati feladat általános megközelítése, annak felépítése magasabb színvonalú, mint a követett elvek alaprajzi érvényesítése. Kiemelhető gondolata a pályaműnek az új többgenerációs lakóház szervezése egy közös nappali tér köré, amelyet a pályázó több alaprajzi megoldásban is alkalmaz. Gazdag választékát mutatja be a homlokzati változatoknak, amelyek korszerűségük mellett a történeti faluképben is jól illeszthetőek. A pálya-

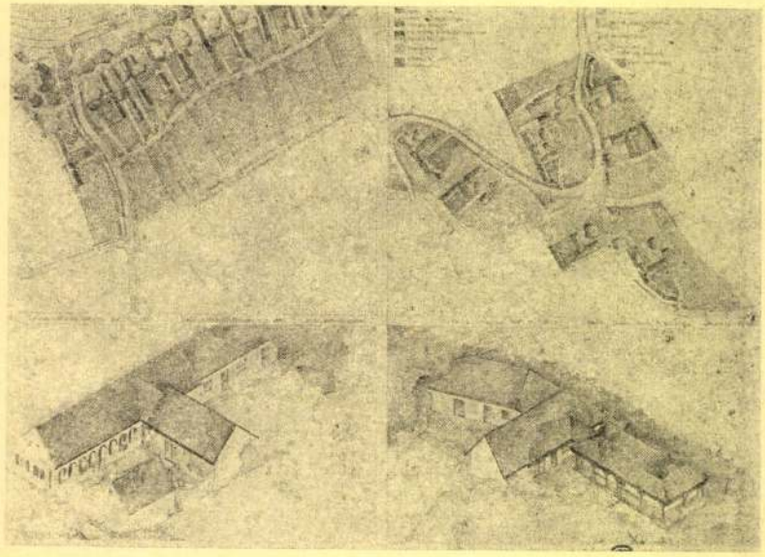

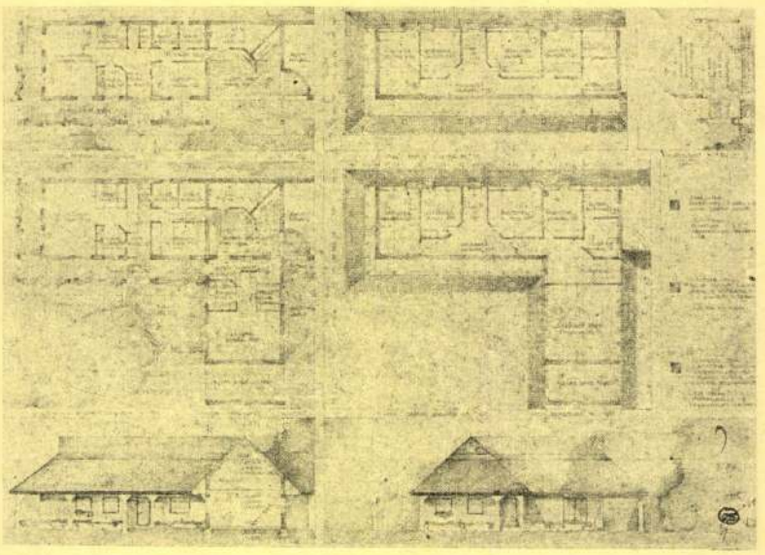

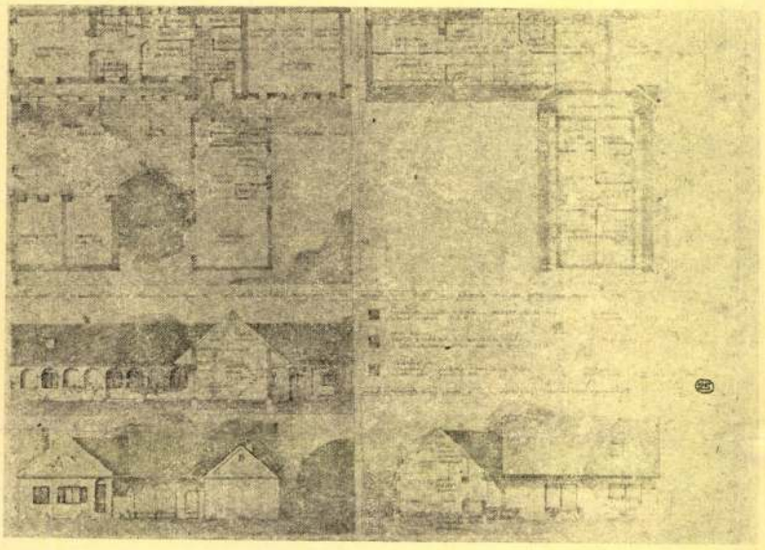

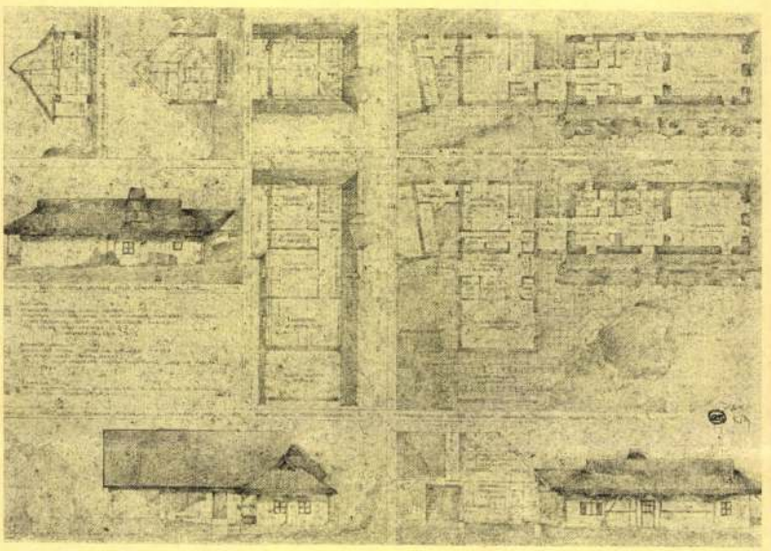

III. díjat nyert — rangsorolás nélkül — a 25. bírálati sorszámú pályamű
Szerzői: Horváth Zoltán, Gergely Katalin

mű a gazdálkodási feladatokat is rendszerszemléletben dolgozza fel, azzal a helyes indokkal, hogy a gazdálkodás volumene telkenként változó lehet. A melléklétesítmény feldolgozási módja hasonló, mint a lakóépületeké. A javasolt műszaki megoldások összességükben tükrözik a pályázónak a háztáji gazdálkodás arányairól, technológiai igényeiről (pl. állatfajonként eltérő belmagasság, épületszélesség) vallott helyes álláspontját, azonban néhány hibás javaslatot is tesz. Ilyen többek között a tehénistálló túlméretezett és rossz helyre javasolt tejkezelő helyisége, a tejvezetékes fejés betervezése, általában a területtel való nagyvonalú bánásmód. Mind a juhtartási, mind a sertéstartási épület túlzottan belterjes. A sertéstartási épületben a rácspadozat alatti hígtrágya-eltávolítás és a juhhodály mesterséges szellőztetése (tetőventillátorokkal) a gazdaságossági követelményekkel nincs összhangban és indokolatlan. A melléklétesítmények telepítése ésszerű, egymással való kapcsolata helyes, megjelenítése esztétikus. A pályamű adós marad a lakórész és a gazdasági épületek kapcsolódásának kidolgozásával (tisztálkodási lehetőség, közlekedés). A pályaművet a bíráló bizottság a feladat megoldásának példamutató megközelítése és felépítése, valamint építészeti megoldásának az egyedin túlmutató, az általános felhasználás szempontjából is figyelembe vehető volta miatt I. díjban részesítette.

A II. helyen díjazott 16. bírálati sorszámú pályamű

A pályamű mindkét megadott helyszín esetében átgondolt, jól ütemezhető bővítési megoldással teszi korszerűvé a két-két régi épületet. Fejlesztési elképzelése Drávaszerdahelyen a hosszú, keskeny telekosztást jól követő, egymás mögé sorolt, funkcionálisan csökkenő értékű telekből áll. Ez helyes megoldás, és egyben az épületek hagyományos kialakítását is tiszteletben tartja. A régi épületek fejlesztési javaslatainál a pályázó minden esetben a régi épületet megmaradó magként tekinti. Az így kialakított négy férőhelyes lakások bővíthetőségére jól variálható, a változó igényeket követni tudó megoldásokat mutat be.

A Drávaszerdahely, Kossuth L. u. 21. sz. alatti épületnél a tetőtér részleges beépítésére tett javaslata funkcionális ellentmondáshoz vezet, ugyanis a földszinti hálószobák fölé kerül a nappali. Ez a megoldás nem jellemző a falusi életformára, különösen ebben az esetben, amikor a földszinten tágas étkezőkonyha helyezkedik el. Várhatóan ez lesz a család életének leginkább használt helyisége és így a lenti funkciótól elszakított nappali szoba fölösleges helyiséggé válik. Az épület belső szerkezeti rendjét megbontva hozza létre új alaprajzát, ez nem kedvező megoldás. A Drávaszerdahelyre javasolt új épületeit dicséretes módon a régi épületekre is megfogalmazott funkcionális szerkesztési elvek figyelembevételével tervezi meg. Az épületek központi magjául jó érzékkel a közös étkezőteret választja, amely egyben az épület központi elosztótere is. A többgenerációs lakások kialakítására tett javaslatai kedvezőek, a közös lépcső jó helye lehetővé teszi a tetőtéri lakrészen belüli teljes elkülönülést. Hátrányos azonban a tervezett épületek helyiségeinek északi tájolása. Homlokzatai, az épületek tömegformálása mind a régi, mind az új épületek esetében mértéktartóak, formavilágában hagyományőrzőek.

Az emődi helyszín beépítési, portaalakítási javaslatai szerint a meglevő épületeket nyaktaggal bővíti, így hangsúlyozza a régi és az új közötti különbséget, ezzel megteremti a technikai feltételeit a hozzáépítésnek.

Elképzelései szerint a Szilfa u. 8. és 16. jelű épületeket komfortos, 4 fh.-es lakássá alakítja. Ezek után újabb toldással és tetőtérbeépítéssel nagy lakás, ill. több generációs lakás hozható létre. A nyaktagban étkezőt helyez el, amely funkcionális jelentőségénél fogva is a két épület közötti csuklópontot hangsúlyozza. A tetőtérbeépítésnél tervezett kézmosós W. C. kevés, nem felel meg a szellemesen kialakított, jól szervezett alaprajz színvonalának. Az épületbővítés homlokzati megjelenése kulturált. Igen jól alkalmazza a népi formajegyeket a korszerű tömegképzésnél.

Az emődi új lakóépületek rendszerbe foglalt kialakítása a 4 fh.-es alaplakástól a kétgenerációs nagylakásig terjed. Jó gondolat az oldalszárnnyal való bővítés, ez azonban csak megfelelő nagyságú telek közlekedőmentes alaprajz kialakítására törekszik, bár ez néha az alaprajz szervezésénél terjengő megoldásokat eredményez. Homlokzatai jól követik az alaprajzot, következetesen használja fel a hagyományos formajegyeket. Műleírása tömörsége ellenére pontosan fogalmazza meg azokat az elveket, amelyeket a kidolgozás során megvalósít. A pályamű gazdasági létesítményekre csak szervezési sémát ad, a belső technológiai megoldások részletesebb bemutatása nélkül. Ez a nagyvonalúság a javaslat érthetőségét nehezíti. A metszetekből és homlokzatokból azonban érzékelhető a pályázónak az a helyes törekvése, hogy a gazdasági épületek műszaki megfogalmazását az adott termelési funkciónak rendeli alá. Ez különösen jól érzékelhető és helyesnek minősíthető a drávaszerdahelyi fésűs beépítéshez is illeszkedő telepítés esetében.

A kisebb-nagyobb szakszerűtlenségek, amik a műszaki megoldásokban is megnyilvánulnak, a háztáji termeléssel kapcsolatos ismeretek hiányosságaira utalnak.

Makrai Sándor, debreceni szobrász-művész.

1021

1981.VII.24. 4,25 N.

Jó reggelt!

- És most induljunk uj távokon, de nem sportpályán. Pallai János tanösvényre hivja Önöket.

- Tövig rágott legelőn, nedves réteken, börühidakon vezet a tanösvény. Egyszerü gyalogut ez a Hortobágy szigoruan védett részén Szálkahalmon. Nevét onnan kapta, hogy egykor szálka volt mind a balmazujvárosi, mind a debreceni gazdák szemében hovatartozását illetően. ma már nincs birtokháboruság. A kerek erdőben békésen tanyázhatnak a kék és vörösvércse csapatok, meg a ritkaszámba menő erdei fülesbaglyok. A lege lőkön lillék, pacsirták fészkelnek. A nedvesebb részeken

bibicek, pólingok, nagygodák és szőkelibák láthatók szerencsés esetben. Mert a puszta madárviága jól érti a rejtőzködést. Elég egy torzsa, egy csomónyi gyékény, hogy láthatatlanok maradjanak. A növényvilággal persze könnyebb a helyzet. A kamilla, az üröm, a bárányparéj és a nevében is olyan szép vörösnadrágcsenkesz állandóan látható. Persze nem mindig teljes szinpompában. A 4 kilométeres tanösvény mentén Makrai Sándor debreceni szobrász szép táblái adnak eligazitást. Van nádból készült lessátor, magasfigyelő, szikes talajminta szelvény. És akad mindig szives szavu pusztát szeretető kalauz is, aki végig vezet a szokfokok, padkák, erek között. A hortobágyi ut 79-es kilométerkövénél a régi utőr házban várják a pusztával ismerkedni vágyókat a Hortobágyi Nemzeti Perk természetvédelmi őrei.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Makrai Sándor

Hajdúbiharmegyei Népujság

1965 NOV 7.

1021

Anya gyerekével

(Makrai Sándor rajza)

A KATONA A

(Szovjet film)

A szovjet nép történelmének meghatározó és sorsdöntő eseményei közé tartozik a II. világháborúban vállalt kényszerű szerep, minek tragikus eseményeit nem lehet egykönnyen kitörölni az emlékezetből. Nem véletlen tehát, ha a háború utáni szovjet filmművészet alkotásainak jelentős hányada foglalkozik a háború eseményeivel, a háború poklában formálódó emberi sorsokkal. A háború magasnyomásának az egyénre és a társadalomra gyakorolt hatása, a sodró drámai események bőven szolgáltatják a feldolgozásra alkalmas témát. A Katona apja című film alkotói, csaknem húsz évvel a

MUNKÁSEGYETEM

a francia fővárosba

(PÁRIZSI TUDÓSÍTÓNKTÓL)

Néhány nap múlva nyitja meg kapuit a párizsi „Université Nouvelle", az Új Egyetem. Ez a megnyitó már a huszonkettedik évét indítja e sajátos felsőoktatási intézménynek, amelynek tanrendjét általában nem szokták közölni a hivatalos állami egyetemi tantervek.

Az intézmény tulajdonképpeni kezdete több mint 22 évre megy vissza. Valójában 1932-ben alakult Munkásegyetem néven, és feladata az volt, hogy rendszeres oktatás formájában kielégítse a munkások, értelmiségiek marxizmus iránti érdeklődését. Patrónusai nem kisebb személyiségek voltak mint Henri Barbusse és Romain Rolland. Tanárai nemcsak egyszerű oktatóként, hanem aktív politikai harcosként is működtek. Sokat közülük — így Georges Politzer-t, Jacques Solomon-t, Jacques Decour-t — az ellenállási mozgalomban kifejtett tevékenységük miatt a nácik végeztek ki. A Munkásegyetemnek nem kis része volt a 30-as években a nácizmus elleni egységfront, a Front Populaire kialakításában, éppen a marxizmus tételeinek, a kommunisták nézeteinek terjesztése által.

1932 és 1939 között mintegy tízezer fiatal látogatta a Munkásegyetem előadásait. A háború okozta szünet után 1944-ben indult meg újra az oktatás, egy olyan periódusban, amelyben a munkásosztály és a párt szerepe egyre növekedett.

Az újraindulással egyidőben vette fel új, mai nevét az intézmény. Tevékenysége szükségszerűen szélesedett és újabb rétegeket vont be hallgatói közé.

Ma már egyenlő arányban találunk itt munkás, alkalmazott és diák hallgatókat. A [illegible] tárgyak

Makray Sándor

Készítette a Bp. V. Münnich F. u. 20. sz. ház 1967-ben kerdődött helyreállításának terveit és a Reáltanoda u. 19. sz. műemlék jellegű ház 1968-ban kerdődött helyreállításának terveit.

Pereházy Károly: Műemlék lakóépületek restaurálása a pesti Belváros rekonstrukciójában. - Művtört.Ért. 1969.4.sz. 29o. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Makrai Sándor
Hajdubiharmegyei Népujság

1965 DEC 7

102

Kisméretű dombormű

Makrai Sándor debreceni grafikus kisméretű rézlem domborműveket készít. Az első kísérletek befejezése utá a közeljövőben fog hozzá több mint 30 darabból álló sor zatához, melyen Magyarország népviseleteit örökíti me Képünkön Makrai Sándor rézplakettjét készíti, melynek e me „Fiú lóval".

Gya
a szo
a kis
julna
kezm
lyes,
ezek
kozik
ugyar
helye

szálloda
elmét, volt
z étterem-
osztáról, s
51 írt, akik
ka helyisé-

lakóterületi társadalmi bíróságokat vagy „béke"-bíróságokat, amelyek a szomszédi veszekedések rendezésével, a kis perlekedések részvevőinek békítésével foglalkoznának. A legtöbb esetben sikerülne valóban a békülés útjára vezetni a feleket, és nem lenne szükség akár szabálysértési, akár bírósági ügyre. A Szovjetunióban — mint a beszélgetés során erre utaltak a részvevők — eredményesen dolgoznak az ilyen feladattal foglalkozó lakóterületi társadalmi bizottságok.

A felszólalók valamennyien azon a véleményen voltak, hogy szélesebb területen van szükség a jogi felvilágosításra. Jó lenne például az — mondották —, ha az iskolákban, a szülői értekezleteken jogászok is részt vennének, és családjogi ismereteket terjesztenének. Jó lenne közös megbeszélést tartani jogászoknak és pedagógusoknak, jogászoknak és orvosoknak, hogy a közös tapasztalatok megbeszélése nyomán ezeket a tapasztalatokat gyümölcsöztethetnék munkájukban. Szó esett a közlekedésrendészeti ismeretterjesztés szélesítéséről. Ma már tanfolyamok, előadássorozatok seregén vesznek részt a gépjárművek vezetői, de nincs megszervezve a gyalogosok közlekedésrendészeti felvilágosítása, tanítása. A jövőben szervezetten kellene gondoskodni a közlekedési ismeretek gyalogosok közötti terjesztéséről.

MOND
SZOBÁJA, A 218-AS

Valóban, a Bika nemcsak vendéglátóipari nevezetessége Debrecennek, hanem szerepet játszott politikai és művelődés történetében is. Erről az élő tanúk sokat tudnának beszélni... Móricz Zsigmond például nagyon sokszor vendége volt, külön szobája volt, mindig a 218-asban szállt meg. Ebben a szobában írta többek között debreceni tárgyú kisregényét, a Pillangót is.

A Bika emlékkönyve, amelyet évtizedeken keresztül vezettek, számos híres ember kézírásával, bejegyzésével elveszett a második világháborúban. 1961-től azonban új vendégkönyv van, amely máris sok érdekes bejegyzést tartalmaz. Egy kicsit arról is tanúskodik, hogy Debrecen idegenforgalma örvendetesen fellendült. De arról is, hogy jeles politikai személyiségek és művészek gyakorta keresték fel a várost az elmúlt négy év során.

KÁLLAI GYULA BEJEGYZÉSE

A könyvet 1961. június 23—24-én nyitották meg Debrecen város 600 éves évfordulója alkalmából. Az első bejegyzést Kállai Gyula tette:

„Sok szeretettel üdvözlöm a várossá alakulásának 600. évfordulóját ünneplő nagyszerű várost: Debrecent.

Makrai Sándor, építén

k. Eltér István

-: követségi kirek

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

10-12

83/4

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Makrai Sándor
Hajdubiharmegyei Népujság

1965 JUL 15

1021

KÉSZÜLÉS A SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOKRA

Szegeden a szabadtéri játékok alkalmából országos kirakatversenyt rendeznek. Ezen az ország 45—50 különböző profilú vállalata indul. Hajdú-Bihar megyéből a Hajdú megyei Vegyesiparcikk Kiskereskedelmi Vállalat dekorációsai és kirakatrendezői neveztek be. A kirakatot Koroknai Endre, a dekorációs osztály vezetője és Nagy Teréz kirakatrendező készítik. Képünkön a csoport grafikusa Makrai Sándor, a kirakat hátterét képező fekete üveglemezre balett-jelenetet komponál

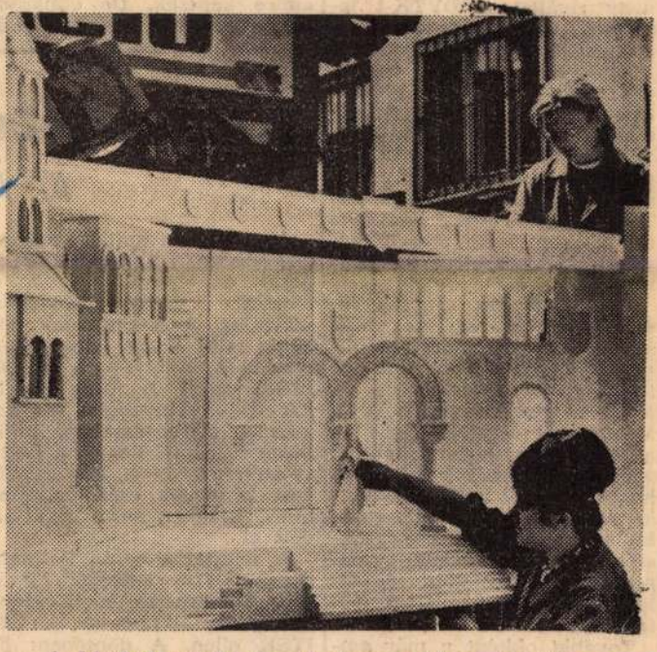

A kirakat másik díszítő eleme az ünnepi játékok hangulatának megfelelően, az idei Bánk bán előadás díszlete. Ezt a munkát Sarkadi Sándorné grafikus és Nagy Teréz kirakatrendező készíti

Iz golt ru

Ismét t

Két MNK lab

Szerdán folytatták a Magyar Népköztársasági Kupáért kiírt labdarúgó-mérkőzéseket. Ez alkalommal két találkozóra került sor Debre-

TOTÓ-tanácsadó

	Népsp.	Sportfog.	Telesp.	Napló
1. Csepel—MTK	x,1,2	x,1	1,2	1,x
2. Pécs—Komló	1,x	1	1	1,x
3. Egyetértés—III. ker. TTVE	1	1,x	1	1
4. Szállítók—Budafok	1,x2	x,1	1,x	1
5. Bp. Spartacus—Jászberény	1	2,1	1	1,x
6. Eger—Borsodi Bányász	1,x	1,x	1	1
7. Miskolci B—Szolnoki MÁV	x,2	2,1	x,1	x,1
8. Nagybátony—Nyíregyházi Sp.	1	x,2	x,2	1,x
9. Zalaeg. Dózsa—KISTEXT	1,x	1,2	1	1,2
10. Győri Dózsa—Veszprém	1	1	1,x	1
11. Zalaeg. TE—Pápa	1,x	1,2	1,x	1,x
12. Izzó—Láng SK	1,x	1,x	1,2	x,1
13. Várpalota—Pénzügyőr	x,1	1	1,x	1,x
14. Szolnoki MTE—Bp. Spartacus	,12	x,1	1	x,2
15. Autóbusz—Martfű	1	1	1	1
16. Kecskemét—Ikarusz	1	1,2	1	1

Miért nem sikerült a

Több hónapos küzdelemsorozat után befejeződött a sakk-NB I. A D. Vörös Meteor csapata — bár a 12. helyen végzett és így bennmaradt az NB I-ben — korántsem nyújtotta azt a teljesítményt, amit előző évi szereplése alapján joggal elvártak tőle a szurkolók. Akkor ugyanis a 7. helyen végzett az együttes, s időközben még erősödött Török mester és Kun átigazolásával.

Pedig a kezdet biztató volt! Az első fordulóban sikerült a nagy riválist, a DVTK-t legyőzni. A továbbiakban azonban már nem nyújtotta rendszeresen azt a csapat, amire képes. Egy-egy mérkőzésen még sikerült jó teljesítményt nyújtani, a találkozók többségén azonban feltűnően erőtlenül, bizonytalanul küzdöttek a Meteor sakkozói. Több, a fővárosban lejátszott mérkőzésen pedig erősen tartalékosan szerepelt a debreceni csapat.

A tapasztaltak alapján leszögezhető: az együttes meg sem tudta közelíteni az elmúlt bajnoki évben mutatott formáját. Erre elsősorban az lehet a magyarázat, hogy a Meteor SE klubhelyiségét — a KPVDSZ kultúrotthonban végzett átalakítások miatt — hosszú időn át nélkülözni volt kénytelen a szakosztály. Emiatt nem lehetett a rendszeres edzést biztosítani, ami pedig elengedhetetlen feltétele a játékosok formában tartásának.

További okként a már említett, gyakori tartalékos felállás említhető. S mivel rendszerint a 4—5. táblás játékosok hiányoztak, a csapat többsége kénytelen volt 1—2 táblával fennebb szerepelni.

Egyénileg a csapat legjobbjának az éljátékos Filep Tibor bizonyult, aki végig egyenletes, jó teljesítményt nyújtott. Úgy látszik, formája ismét felfelé ível. Utána Sőreghy következik, aki szintén magas százalékot ért el. Jól megállta a helyét a két éltáblás: Bánfalvi és Török mester is. Elismerést érdemel a katonai szolgálatot teljesítő Kovács L. teljesítménye. A középtáblások: Sipos F., Szarvas dr., Nagy dr. és Kovács T. viszont korántsem nyújtották azt, amire képesek. De elmaradt a várakozástól Kalmár, Bó-

KÉZILABDÁZ

AZ Á

Az árvízkárosultak megsegélyezésére villámtornát rendezett az elmúlt vasárnap a Debrecen járási kézilabdaszövetség. A meghívottak közül a HIM Vasas lemondta a részvételt, s helyette a D. 109. ITSK indult. A torna bővelkedett a színvonalas és izgalmas mérkőzésekben, amit bizonyít az is, hogy az 1—2. valamint a 3.—4. helyért vívott küzdelem csak hosszabbítás, illetőleg sorsolás útján dőlt el.

A selejtezők során Balmazújváros 11:6 arányban győzött Vámospércs, a H. Honvéd pedig 16:12-re a D. 109. ITSK ellen. A döntőben: D. 109. ITSK—Vámospércs 12:12. Mivel a hosszabbítás sem hozott más eredményt, sorsoláshoz folyamodtak. Ebben az ITSK-nak kedvezett a szerencse. Ugyszintén döntetlenül

M.D.K.

MAKRAI Zsigmond festő

1715-ben polgár Újbányán

Garas XVIII. fr. 17, 233. l.

Makrai Lsuzsa,

Tokajban Makrai Lsuzsa, Sárosi Attila és Dalos Olga önállóan mutatkoztak be műveikkel.

Á. Szabó János: Szabolcs-Szatmár Tokajban.

Keletmagyarország, 1975. jan. 5.

Makrai Zsuzsa

MAKRAI ZSUZSA tűzzománcaiból nyílt meg kiállítás pénteken a gyomaendrődi Katona József Művelődési Központban. A Nyírbátorban élő művész alkotásait a hónap végéig látogathatják az érdeklődők.

Népszabadság, 1988. júl. 16.

MDK

Makray Benedek ács

Istálló stb. /l.Benedek/

Voit P.: Gyarmati Dénes mester és a régi m. épitőgyakorlat.

Müv.tört.Tanulmányok. A Müv.tört.-i Dokum. Közp.Évk.1954-55. Bp.1957. 57.l.

Makrancz

Abauj-Torna m.

R. k. templom

2 harang 1668-ból

Appony, várrom.
Bajmócz, várrom.
Berencs, várrom.
Csejte, várrom.
Chrenócz, templom
Darázs, kápolna.
Drahócz, kápolna.
Galgócz, vár.
R. k. templo
Ghymes, vár.
Ghymes-Kosztolán
Jókeö, várrom.
Koós, r. k. templo
Korlátkő vára.
Kőporuba. r. k. te
Lazán, templom.
Lancsár, r. k. tem
Lestyén, templom.
Nagy-Bossány, vá
Nagy-Bodok, vár-a
Német-Próna, r. k
Nyitra, vár.
R. k. széke

MAKRANC.

Makranc, mint az egri káptalan tizedfizető helye 1217-ben említtetik elsőízben okleveleinkben. 1332-ben parochiális egyháza fel van tüntetve a pápai tizedjegyzékben. 1402-ben került a Perényi-család birtokába cserében több abaúji faluval. 1427-ben 51 portája volt itt Perényi Imrének, tehát a népesebb helységek közé tartozott. 1473-ban a Perényiek elzálogosították és zálog árán a Tarcai-család kezére jutott. 1512-ben ismét Perényi-birtok. 1526-ban földesurával együtt Makranc lakossága is áttért a lutheránus vallásra, évtizedekkel később a reformátusra. 1608-ban szervezett ref. egyház van Makrancon. A hódoltság és a nemzeti ellenállás harcaiban elpusztult. 1715-ben egy magyar jobbágy lakta háznépével. Földesura Perényi népesítette be ismét rk. és ref. vallású magyarokkal. 1786-ban, 1833-ban, 1851-ben magyar falu. 1880-ban is csak 71 tót anyanyelvü lakosa volt. 1828-ban 820 rk., 7 ev., 64 ref. és 26 zsidó vallású egyén lakta. Lakott még ezenkívül a helységben egynéhány német család is. A magyarság rohamosan fogyott 1880 és 1920 között, amikor az arány megfordult, 192 a magyar, 486 a tót anyanyelvüek száma. A lélekszám egyébként 1869 és 1920 között 869-ről 682-re esett vissza.

Kisközség a cserhát—encsi járásban. Területe 4069 k. hold, lakosainak száma 955, akik 5 kivételével magyar anyanyelvüek és közülük 880 rk., 43 gk., 6 ref., 26 izr. vallású. Főfoglalkozásuk őstermelés. Lakóházak száma 179. A községben 1 állami népiskola működik. Vasúti megálló helyben, u. p. és u. t.: Szepsi.

Csikvári Károly 196.l

rokokó mindenütt egyforma, édeskés rózsaszínje, hanem erőteljes s rendszerint férfias árnyalatok. Ebben a korban egyébként újklasszicizmus is bontakozik ki s az sem hasonlít semmihez külföldi megfelelői között, hanem a magyar nyelv és verselés nagy lehetőségeit kihasználva, igazán modern versenytársává válik a görög költészetnek. A magyar romanticizmus viszont hamarosan túlnyúlik a középkor-kultuszon, a fantázia-kultuszon és a mese-kultuszon, mélyebbre, egyre mélyebbre és egyszercsak megtalálja a *népi* húmuszt, amelybe beleeresztve gyökereit, népi-nemzeti romantikává válik.

Könnyű volna, de fölösleges tovább folytatni. Sok más helyett mutassunk rá a magyar irodalom értékes jellegzetességének egy egészen kézzelfogható okára : a magyar nyelvre és vele

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Makray Sándor
Hajdubiharmegyei Népujság
1964 AUG 23.

1021

Makray Sándor: ANYA

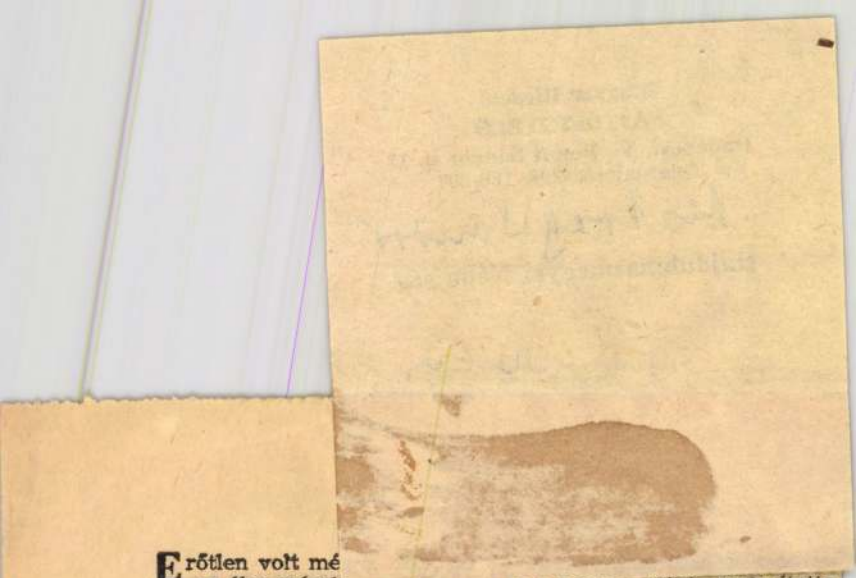

Erőtlen volt mé
az éles márci
szárította a kockakövek vizét. Az út menti árokban és a szántók lapályain összegyűlt hólét fogyadozó jég borította.

A fiatalember a város széli téglagyár után a szikkadó hátú barázdákat, s az utat-kísérő jégszalagot nézegette. Gondolatai nekiiramodtak, mint a meleget hozó szél.

A városban mindig beleütközik valamibe a tekintet, házakba, kirakatokba, tűzfalba — s a gondolat is megreked a hétköznapok utcájában — nem nyúlhat a távolba, nem ölelheti át a tanyákkal telitűzdelt síkságot, nem követheti a messzibevesző utat, nem emelkedik a magasan feszülő égboltho, nem érzékeli a végtelent.

Messzire akart látni. Hunyorított, erőltette szemét, de nem sikerült. Szemhéja alatt érezte a gyűledező könnyet.

— Sokat romlott a szemem — gondolta. Régóta érezte már esténként, amikor égő szemére tette kezét; s hiába akart szüleire vagy Enikőre gondolni, földtörténeti korok, Caligula vagy a türannis bújt elő agyából; — s mindig csak a másnapi szemináriumig jutott el.

Most nem akart ezzel törődni. A megújulás első leheletét kívánta ellopni a mezőktől, részévé, részesévé lenni az átalakulásnak. Ahogy ment, a macskakövek csengése is muzsika volt, citeraszó. Vékonyszálú, barna hajával kis szelek játszadoztak.

Széles, kerekképű asszony kerékpározott el mellette, aztán egy tömött, bordó-dukkózású Pobeda húzott el utána. A reggeli pára még alig szál-

te a nagot, mint gyengítette, de a motor időnkénti prüszkölését igyekezett elnyelni, mintha szégyellné, titkolni akarná. Amint a fiúhoz ért, felsikoltottak a fékpofák. Borostás, kövér arcú ember nyitotta ki a kocsiajtót, s kihajolva odaszólt a fiúnak:

— Hova igyekszik, édes öcsém?

— Édes öcséd a radai rosseb! — gondolta a fiú, de csak annyit mondott:

— Messzire.

— Egy darabon elvihetjük — mosolygott a férfi.

— Az jó lesz — mondta a fiú, pedig azt gondolta, elég baj, hogy ilyen tragacson és ilyen emberekkel kell utaznia. Félszemmel a kocsi mögé sandított, nem jön-e ínyére való jármű, aztán a hágcsóra lépett, lezöttyent az ülésre és bevágta az ajtót.

A vezetőfülke olyan volt mint egy horpadt, tört-zománcú edény belseje. A szélvédő üvegen vízcseppek helye szürkéllett, a műszerfalon órák helyei tátongtak.

— Hová mennek? — kérdezte a fiú. Közben azt figyelte hogy a kockaköveket aszfalt váltotta fel.

— Boldogfalvára — mondta a kocsikísérő. A fiú ránézett Gyűrött kordbársony kabátjából majd kibuggyant elhízott felsőteste. Szálkás kis bajusza volt és orra szegletében szemölcs ült.

— Érdekes név — mondta a fiú. Nem hallott még róla, nem tudta, hol lehet.

— Az — hagyta helyben a kocsikísérő, de nem magyarázta, hol van.

— Magát nem vihetjük ad dig csak a 240-es kilométer

Makrahegyi vár

romjai

Abasár mellett

Pásztor József

A Mátra.

Bp. 1929. 103-7. l.

képekkel és

alaprajzzal.

RASSEGNA ITALO-UNGHERESE
Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono : 185-618

Makrai Zsuzsa

Kelet-Magyarország

12

1996. X. 19

TÁRLAT

Tűzzománc

Töviskoronás

A közelmúltban Máriapócson lezajlott püspöki konferencia tiszteletére rendezett egyházi témájú munkáiból kiállítást Makrai Zsuzsa, nyírbátori tűzzománcművész. Az alkotó a pócsi általános iskolában harmincöt, az eseményhez illő munkáját tette közszemlére. Mint mondotta: a népművészet szakrális témaköre számára kimeríthetetlen forrás, különösképpen a Kárpát-medence népművészeti hagyományaiban rejlő lehetőségek.

A Nyírbátori Képzőművészeti Stúdió az idén ünnepli működése negyedszázados évfordulóját, a bátori alkotóház most töltötte be létezése huszadik évét, a tűzzománnc-műhely pedig — melynek vezetője bemutatott művészünk — tizenöt eredményes évre tekinthet vissza. A „zomácosok" kollekciója jelenleg Romániában, egy vándorkiállításon szerepel. A hatvan darabból álló, színpompás gyűjtemény tárlatát épp ma nyitják meg Kolozsvárott.

Reneszánsz Madonna

Májusi Madonna

Elek Emil felvételei

ívészet

jegyében rendezték

vészek vezették — Burghardt Rezső, Bernáth Aurél, Domanovszky Endre, Bálint Endre, Korniss Dezső —, s mint Bernáth fogalmazott, abban a szellemben dolgoztak, amely szerint „Az Istent sokféle nyelven lehet dicsérni."

Nem így gondolta ezt természetesen a „párt kinyújtott jobbkeze", Oelmacher Anna, aki Forradalmi tett vagy kispolgári revizionizmus? címmel indított támadást a tárlat s ezzel a sokszínű, plurális képzőművészeti élet éllen az Élet és Irodalomban. A párt és az állam hivatott kertészeinek kell kézbe venniük az ollót — írta —, hogy a művészet kertje el ne vaduljon. Hiába nyilvánult meg óriási érdeklődés a tárlat iránt, hiába próbáltak néhányan érvelni a jó művek mellett, a pártközpontban már minden eldöntetett: Magyarországon a képzőművészetben is megindult a visszarendeződés.

P. Szabó Ernő

óbb hatású műve Csernus Tibor Újpesti
MTI-reprodukciók

t szolgált

nája lett, és 1984-ig, nyugdíjaztatásáig ta el feladatát.
Ám most, nyolcvanöt évesen is számínak rá.
Mindennap bejár a lelkészi hivatalba, ol az irattárban akad munkája. Van adat bőven, hiszen rendkívül értékes i iratokkal rendelkezik a napokban a 0. jubileumát ünneplő közösség. Akár 54-es anyakönyvi kivonatok között is ıet itt böngészni, nem beszélve a régi nyvekről és bibliákról. Ide került jó hány értékes könyv is az evangélikus nnáziumból, amikor államosították. éha helyettesítésre is felkérik, ilyenkor ertartásokat végez a szép, nagy tempmban.
Lajos bácsi egészségi állapota és szelle képessége irigylésre méltó. Népes csalja köszönti az évfordulóin, névnapja. Négy gyermeke, tíz unokája, 8 dédukája figyel a szavára. Hiszen nem ármilyen éveket élt meg. Figyelemmel sérhette a huszadik század nagy eseényeit, megélt két világháborút, és gy örömére szolgál, hogy megélhette t is, amikor ismét vallásszabadság lett; lóban szabadon vallhatja, gyakorolja bárki a hitét, és erősödik az egyhá-

Ki mit tud?

össze tudásukat

házi művelődési központban a legjobb táncosok vetélkedtek. A néptánc, a klasszikus és modern táncok kategóriájában közel húszan vetélkedtek. A következő fordulóra, amely már az országos válogató lesz május végén, június elején, kilencen jutottak tovább: *Nagy Sándor* (néptánc), a *Kállai Ketős*, a *K. O.* (modern tánc), *Szász Mihály* (néptánc), az *Igrice táncegyüttes*, a *Primavera együttes* (modern tánc), a *Fábiánházi Cigány Együttes*, *Sándor Tünde* (modern tánc) és a *Nyírség táncegyüttes*.

Zománc Kövesden

Elek Emil felvételei

Nyírbátor, Mezőkövesd (KM) — Megyénk képzőművészetének egyik reprezentatív képviselője, a Nyírbátori Alkotóház művésze *Makrai Zsuzsa* mutatkozik be finom mívű tűzzománcaival a szomszédos Borsod-Abaúj-Zemplén megyében lévő Mezőkövesdi Közösségi Házban.

A ma délután Báthori Gábor nyírbátori alpolgármester közreműködésével megnyíló és április tizenkettedikéig nyitva tartó kiállításon az erdélyi Ócfalváról érkezett *Orbán Judit* is szerepel terrakotta szobraival.

A reprodukciónkon a tűzzománcművész egyik szuggesztív alkotása látható.

MAKRAI ZSUZSA

NÉPSZ.-MAGYAR ORSZÁG 1996 III 26

művészeti Stúdiójának kiállítását tekinthetik meg az érdeklődők március 20-tól.

A nyíregyházi Városi Galériában április 7-ig látható *Volodimir Mikita* ungvári ruszin festőművész kiállítása, a Zenepavilonban pedig a SZÖKŐ1 című fotótárlat tekinthető meg.

Színház

A Móricz Zsigmond Színházban március 25-én 19 órától az Ötödik Frank című darab kerül színpadra (Bessenyei-bérlet). Ugyanezen a napon a társulat Kisvárdán 14 és 16.30 órától a Nóra című darabot mutatja be.

Kelet-Magyarország

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye független napilapja

Főszerkesztő: **dr. Angyal Sándor.**

Főszerkesztő-helyettes: **Marik Sándor.**
Szerkesztők: **Ésik Sándor, dr. Nagy István Attila, Sipos Béla.**
Rovatvezetők: **Tóth Kornélia** (belpolitika), **Kováts Dénes** (aktuális), **Máthé Csaba** (gazdaság), **Kállai János** (kultúra, mb.), **Elek Emil** (fotó), **Csonka Zsolt** (tördelés).
Szerkesztőség: Nyíregyháza, Zrínyi Ilona u. 3–5. 4401.
Vidéki szerkesztőségek: Kisvárda, Szent László u. 5. Tel.: (45) 415-955, Mátészalka, Kölcsey u. 2. Tel./fax: (44) 310-651.
Budapesti szerkesztőség: Inform Stúdió, Budapest (ISB), 1054 Budapest V., Báthory u. 7. III. emelet 8. Telefon: 269-5706.
Szerkesztőségvezető: **Dombrovszky Ádám.**
Hírügynökségek: Magyar Távirati Iroda (MTI), Associated Press (AP).

Kiadja a Kelet-Magyarország Lapkiadó Kft.
Felelős kiadók: **Thomas Koch** és **Ésik Sándor.**
Ügyvezető igazgató: **dr. Kárpáti Imre.**
Igazgatóhelyettes: **Marinkás Kálmánné.**

Postafiókszámok: lapkiadó 25; szerkesztőség 47.
Telefon: (42) 311-277. Telex: 73-344. Telefax: 315-124.
Sportrovat (éjszakai üzenetrögzítő): 310-329. Hirdetés: 310-150.

Nyomtatás és terjesztés: Inform Stúdió Kft., Debrecen, Balmazújvárosi út 11. Telefon: (06-52) 413-101.
Terjesztés: **Drágossy Richárd** ügyvezető igazgató.

Árusításban terjeszti: Kelet-Magyarország Lapkiadó Kft., Nyíregyháza, Zrínyi Ilona u. 3–5. Levélcím: 4401 Nyíregyháza, Pf. 25. Telefon: (42) 311-277/35 mellék. Felelős: **Sipos József.**

Előfizethető az Inform Stúdió Kft. hírlapkézbesítőinél, postautalványon vagy átutalással az Inform Stúdió Kft. 11993001-02302322-00070003 számú pénzforgalmi jelzőszámra. Személyesen az Inform Stúdió Kft.-nél, Nyíregyháza, Dózsa Gy. u. 9., a Kelet-Magyarország Lapkiadó Kft.-nél, Nyíregyháza, Zrínyi I. u. 3–5., a Kelet-Magyarország Lapkiadó Kft. kirendeltségeiben: Kisvárda, Szent László u. 5., Mátészalka, Kölcsey u. 2.

Előfizetési díj egy hónapra 536 forint, negyedévre 1608 forint, fél évre 3216 forint, egy évre 6432 forint.

Az áruspéldányok ára hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton 25,20 forint, pénteken a TV Plusszal 28,20 forint. (Az árak az áfát is tartalmazzák.)

Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Makravára nyoma

Makfalván

Kővári Erdépeml.

44. l.

csolatos témájú ábrázolásokat leghagy...
in készítették. Létrehozásukban összekapcsolódik a munka és az áldozat: az a megdöbbentő bonyolultságú munka és az az odaadó áhítatból fakadó áldozat, melynek eredményeként egy ilyen tárgy létrejön, kívül van, túlmutat a hétköznapok világán.

SPENGLER KATALIN

a múlandó a múlhatatlan hányfélé helyeseréje!

Pilinszky János

...sonlítják méltatói Szilágyi Júlia műveit a varrott-hímzett, gyöngyökkel, filigránra emlékeztető polionnal és apró tárgyakkal

közül éppen az egyedül odaillőt tudja az egyedül lehetségesnek érzett helyre illeszteni – mintha öröktől fogva ott lett volna, mozdíthatatlanul.

ANDRÁSI GÁBOR

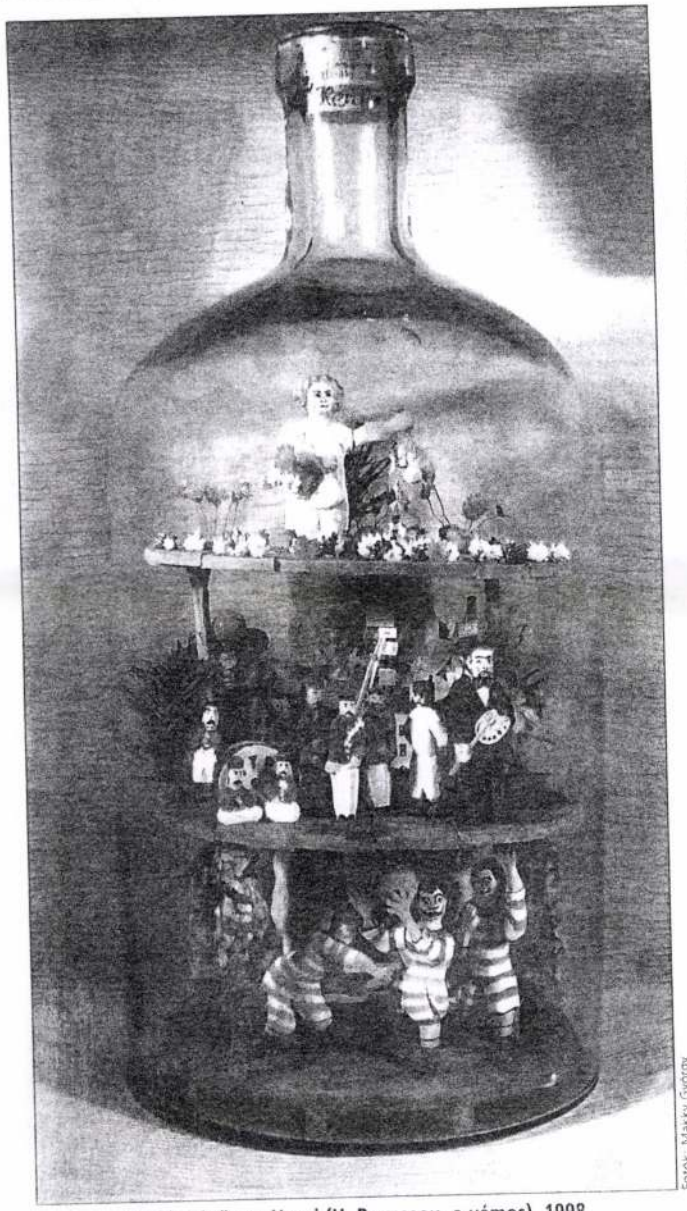

Fotók: Makky György

Makky György: Henri (H. Rousseau, a vámos), 1998
fa, papír, üveg, 39 cm

Egy kitartóan türelmetlen ember

Makky György dolgos meditációi

A hagyomány szerint a türelem az önmagunk lelke fölötti uralom megőrzése, egyfajta győzelem önnön gyengeségeink fölött. Tehát nem a halvérűek lassú tevékenysége, amely a nyugalom erényének is tűnhet; a valódi türelem a dinamikus személyiségek tudatos önkorlátozása.

Nos, létezik egy türelmetlen ember, Makky György (civilben az MTA Művészettörténeti Intézetének fotográfusa, a prágai képzőművészeti akadémián tanulta a festés mesterségét), aki egy napon elhatározta, hogy megpróbálja saját izgágaságát, türelmetlenségét palackba zárni. A türelemüveg műfaját megismerve, kézügyességét és anyagismeretét kamatoztatva elkezdett saját üvegeket készíteni. Először csak próbálgatta a fogásokat, s amikor aztán ráérzett e „mesterség" ízére, meg sem állt, míg vagy száz türelemüveggel el nem készült. Közben ismerősei, barátai lelkesen hordták neki az újabb és újabb palackokat. Ezek mellett üveggel fedett dobozokat kezdett megtölteni szakrális, szimbolikus és hétköznapi történetek ábrázolásaival, tréfás, sőt karikatúraszerű kompozíciókkal. Csinált egészen különleges technikájú és szerkezetű türelemüvegeket: többemeleteseket, sőt mozgó alkatrészekkel fölszerelt, a palackon kívülről irányítható mobilokat is. A hagyományos türelemüveg-ábrázolások (hajó, különféle szakrális témák, munkajelenetek) mellett különleges ikonográfiájú kompozíciókat állított össze: kedvenc helyeit, történeteit, irodalmi élményeit, munkahelyének gunyoros legendáriumát, sőt önmagát, egész alakos (ön)arcképmását is bezárta az üveg alá. Konstrukciói között a legizgalmasabbak azok, amelyek egy-egy ismert művészt és alkotásainak parafrázisai. A műfajnak a néphagyományhoz, a pásztormunkákhoz, a bányavárosi szokásokhoz vagy éppen a börtönfolklórhoz, rabmunkákhoz szorosan kötődő volta miatt Makky György vállaltan naiv forma- és stílusvilágot követ türelemüvegeinek készítésénél. Ez a formanyelv igen szerencsésen társult olyan témáihoz, mint például Henri Rousseau alakját és műveit megidéző, vagy Chagall és Chirico műveinek parafrázisait ábrázoló munkái.

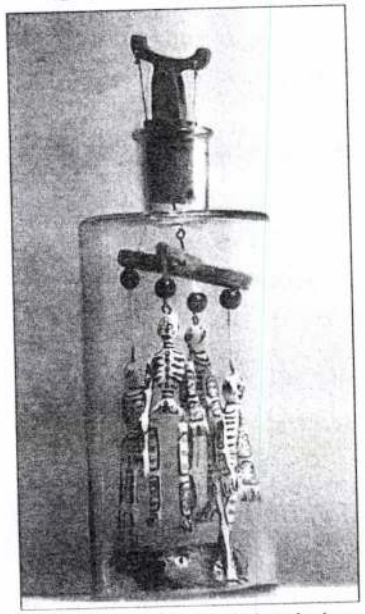

Makky György: Mexikói halottak tánca
fa, pamut, üveg, 24 cm, 1996

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy türelmetlen emberünk első üvegeit a nagyművészeten iskolázott művészettörténész kutatók csodálták meg „hortus conclusus"-ként létező intézeti fotólaboratóriumának „szalonjában", ahol sok olyasmiről is szó esett, amiről a szocializmus évtizedeiben hivatalosan aligha hallhatott volna a művészetek iránt érdeklődő. Olyan művészettörténészek jelenléte és hatása befolyásolta a folyton hullámzó, impulzív szellemi közeget – hogy csak az eltávozottakat említsük –, mint Németh Lajos és Körner Éva. Persze a türelmetlen Makky György nem könnyen befolyásolható; évtizedek óta megkülönbözteti őt a sötét öltönyös, csokornyakkendős hétköznapi elegancia, ezért alakját azok is megjegyzik, akik csak egyszer találkoztak vele. Ám azt már kevesen tudják, hogy a két világháború között itáliai diplomáciai szolgálatot teljesítő s a Szálasi-kormánnyal együttműködni nem akaró apja révén német lágerben, deportáltként élte meg az orosz csapatok érkezését. Majd a hirtelen támadt demokráciában osztályidegen kisebbségi lett Csehszlovákiában, ahol diákfejjel mint lelkes magyar hazafi élte meg 1956-ot. Nem bírván kimaradni a forradalomból, hazajött, ahol már csak a börtön várta. Szabadulása után sok keresgélést követően az Aradi Nóra igazgatta MTA Művészettörténeti Kutató Csoportnál kapott menedéket, munkát. Elmondható tehát, hogy izgága, nyugtalan emberünk az életben sem kerülte a türelempróbáló helyzeteket.

A türelemüvegek készítésében mára már alábbhagyott régi lendülete. Először csak a megfelelő palackok beszerzése kezdett akadozni, majd a készítendő új témák is lassabban álltak össze. A végén azt mondta: elég e lelkigyakorlatokból. Most is láthatók „szalonjában" remek türelemüvegei, de ma már új türelempróbáló feladatok izgatják. Bár, mint mondja, nyugtalanítják az üres üvegek, így hát van remény: talán mégis készít néhány kedves, személyes darabot.

LENGYEL LÁSZLÓ

VIII. ÉVFOLYAM – 5. SZÁM

Műértő, 2005. magyar